

**Populata i libros de
anima a restotelis**

De virtutibus in 2o libro philosophie
 De virtutibus in 2o libro philosophie
 De virtutibus in 2o libro philosophie

De virtutibus in 2o libro philosophie
 De virtutibus in 2o libro philosophie
 De virtutibus in 2o libro philosophie

De virtutibus in 2o libro philosophie

Delectatio et hys tres potus et
 quilibet habet pro obiecto col-
 alimentum s; diversimode scs

Iustitia et hys quatuor virtus
 seu potus sibi subsuicetes. i.
 Et istius obiectum est ali-
 metus s; finis q; potus animati.

Augmentatio q; respicit ali-
 metus q; finis ad h; et induit
 dicitur et eius obiectum est ali-
 metus s; finis q; potus animati.

Generatio q; respicit nutri-
 metus q; finis ad p;sentatores
 et s; et obiectum est ali-
 metus s; finis q; generatio illa i s; p;

Extiores et sunt quinq; scs

Intiores et sunt quatuor scs

Intellectum ut voluntas in
 subiectis s; moral iusticia

Scientia didici duas potus

Zimularia
Maritima
Volantia

Intellectum possibile et obic-
 tum est q; dicitur rei materialis
 ut cognoscibile q; est subiectum
 hinc intellectum q; est s; vi. i.
 et voluntas

Intellectum agens est q; dicitur rei materialis ut factibile

Digestiva q; hys quatuor
 sedes. i. instrumenta scilicet
 Retentiva q; est in vltis tribus
 in sumis q; est in medio in
 trima ante sup;stium expellat
 s; i ore et solum ubi masticatio

Expulsiva et est in vltis q; b;
 sit expulsio q; sit in vasa scs

Attractiva et est in vltis q; b;
 et epate et m;chus nutriti-
 onis q; sit in stomacho et epa-
 te p; et sit in fame et in dicitur
 q; illa carnat nutritiva. i.
 facit carne et sit due vene
 p; q; dicitur alimentum scs

Uisus aut obiectum est color
 auditus aut obiectum est sonus
 olfactus aut obiectum est odor
 gustus aut obiectum est sapor

Aquas quibus obiectum est calidum
 frigidum. humidum siccum et
 qualitates sequentes. ut sunt
 et sunt in vltis q; b; et sunt in
 vltis q; b; et sunt in vltis q; b;

Sci et est in vltis q; b; et est in
 vltis q; b; et est in vltis q; b;
 vltis q; b; et est in vltis q; b;
 vltis q; b; et est in vltis q; b;

Trasibile cuius quibus sunt passiones
 scs timor. audacia. spes re-
 spectu boni. ira et respectu
 respectu mali. Et in tali appetitu
 mali sunt iste virtutes scilicet

Concupiscibilem cuius scs sunt
 respectu boni
 vltis q; b; et est in vltis q; b;
 vltis q; b; et est in vltis q; b;

Spicientia
Intellectus
Prudentia
Scientia
Artes
Opinio
Suspicio

Quibus contingit assentire falso.
Quibus contingit assentire falso.

Oris q; sit masticatio nutritiva
 et solum p;parat ad nutrem et ad
 digestio
 et solum p;parat ad nutrem et ad
 digestio

Veni cum suis intellectibus na
 i vltis vltis alimentum digestum
 i stomacho
 et solum p;parat ad nutrem et ad
 digestio

Vena respectu humorum quia humores
 transfunt per venas.
Arterea respectu spirituum naturalium.

Fortitudo
Adagnanimitas
Adagnificencia
Adansectudo

Generositas
Liberalitas
Modestia
Castitas
Temperantia
Abstemio
Castitas
Temperantia
Abstemio

Generositas
Liberalitas
Modestia
Castitas
Temperantia
Abstemio

Generositas
Liberalitas
Modestia
Castitas
Temperantia
Abstemio

Generositas
Liberalitas
Modestia
Castitas
Temperantia
Abstemio

Generositas
Liberalitas
Modestia
Castitas
Temperantia
Abstemio

Generositas
Liberalitas
Modestia
Castitas
Temperantia
Abstemio

Generositas
Liberalitas
Modestia
Castitas
Temperantia
Abstemio

Generositas
Liberalitas
Modestia
Castitas
Temperantia
Abstemio

Generositas
Liberalitas
Modestia
Castitas
Temperantia
Abstemio

Generositas
Liberalitas
Modestia
Castitas
Temperantia
Abstemio

Prohemium De Anima

In
initiu libri
de anima.

Que

ritur **P**rimum
Utrum de aia
sit scientia.

Dicendum q
sic. Quia de
illo est scien-

tia qd habet passiones p principia de ipo demōstrabiles. sed sic est de aia. ergo de aia est scientia. Maior patet quia eadem requirunt ad demōstrationē et sciam. quia demōstratio est syllogismus faciens scire. sed ista sufficiat et requirunt ad demōstrationē sicut p3 in principio primi posterior. Minor ostenditur quia principia aie sunt illa q ponuntur in diffinitione aie. et hoc est de intentione Aristotelis. ij. posterior q ponit ad hoc duas causas. Prima est q idē sūt quid et propter quid. Et idem sunt diffinitio que est eā diffinita. et diffinitio que est mediū demōstrationis. Secunda est qz dicit q diffinitio ē mediū demōstrationis potissime. Passiones autē sunt potentie aie. Potest enim aia duplri capi. Uno mō vt gen^o fm q se extēdit ad aiam vegetatiuā sensitīuā et intellectīuā. et sic aie potentia est viuificare siue vitā dare. Alio mō accipitur aia fm duerfas eius spēs et sic aie potentie sunt ei⁹ passiones. Potest ergo sic fieri demōstratō Omnis actus primus substāntialis corpis phisici organici est viuificans. Sed aia est act⁹ primus et. ergo aia ē viuificans. Et hoc ē qd alij sic demōstrant. Omnis act⁹ prim⁹ substāntialis et. est principiu opationū vitalium. Sed aia est hmōi ergo et.

Arguitur. Omnis passio realiter d3 distingui a suo subiecto. sed viuificare non distinguit ab aia. ergo nō est eius passio. Minor p3 qz vita et anima idem sunt vt dicit Aristot. in primo elenchoz circa fallaciam fm nō causā. Dicedum q viuificare capitur dupliciter. Uno mō fm q est primam vitam facere id est dare eē vitale. et sic non distinguit viuificare ab anima. Quod sic pbatur. quia nullus effectus cause formalis realiter distinguitur a sua causa. sicut albere nō distinguitur ab albedie sed albefacere quia albefacere sicut ab albedine in genere cause efficiētis sed albere in genere cause formalis. sic etiam animare non distinguit ab anima. et hoc modo dicitur in secundo hui⁹ q viuere in viuē

tibus est esse. Alio modo accipitur viuificare vt est vitam secundā facere. i. opationes vitales dare. et sic videre est viuere. audire est viuere. et sic de alijs opationibus. et sic viuificare distinguitur realiter ab anima. Si ergo querat quō debet hic capi viuificare. Dicendum q potest h3 capi vtroqz modo. Et ad argumentum ppositum dicendum q non oportet semper qualibet passionē distingui realiter a suo subiecto. imo sunt multe passiones tam in realibus qz in entibus rationis que non possunt realiter distingui a suo subiecto. In realibus patet. quia de⁹ habet passiones que de ipso non distinguuntur. Et etiam substantia est res realis et tñ eius vltima proprietates scilicet esse susceptibilem contrariorum non distinguitur ab ipsa realiter. nam si esse susceptibile contrariorum eēt accēs substantie et non ipsa substantia. tunc esset processus in infinitum in accidentibus. quia illa susceptibilitas presupponeret aliam susceptibilitatem et illa iterum aliam et sic in infinitū. In entib⁹ rōnis p3 de vniuersali et predicabili.

Arguitur. Videtur q potentie anime non possint dici passiones anime. probat. quia omnis passio sicut ab illo quod est completus subiectum. sed sunt multe potentie que non sūt in anima tñ sed in corpore et in anima. sicut sunt potentie vegetatiue et sensitīue. ergo tales potentie non possunt dici passiones anime. Dicedum q duplices sunt potentie ipsius anime. Quedam sunt intellectiue que sunt in anima tñ. vt intellectus agens. possibilis et voluntas. Et de illis potentis non est dubium quin sint perfecte proprietates anime. quia sicut ab anima tanqz a completo subiecto. Alie sunt potentie que sicut ab anima et corpore simul. sicut sunt potentie vegetatiue et sensitīue. Et de illis est dicendum. q quis tales potentie non sicut ab anima sicut a completo subiecto. sicut tamen ab anima sicut ex completo principio et sicut ex subiecto principali. quia quis ille potentie sint i aia et corpore sunt tñ principali⁹ in aia qz corpore. et ideo demōstrantur de anima sicut de subiecto principali quis non totali. Et per hoc soluitur illud argumentum quo argui solt. Quicquid non habet eē per se non habet passiones per se. Sed anima ē hmōi. Maior pbatur. quia act⁹ secundus presupponit actum primū. Dicedum q loquendo de aia rōnali. tunc anima h3 esse per se fm aptitudinem. et sic in ipsa possunt esse complete passiones et pfecte. Loquendo autē de aia in cōmuni. Dicendum est q illud qd h3 passiones sicut completum subiectum passionū hoc

Duplices sunt potentie anime

Genitrix per primatū

papa ppe. h. m. d. g. a. d. m. t. f. u. o. e. l. a. d. i. n. t.
H. E. s. a. d. p. a. r. 2. b. e. n. e. d. i. c. t. i. o. n. e. s. u. n. t. q. u. o. d. p. r. o. d. u. c. t. u. s. e. t. a. l. i. u. m. d. e. o. g. u. e. d. e. n. t. i. a. s. i. q. u. e. d. e. h. y. p. o. t. e. n. t. i. a. s. m. e. t. i. p. s. i. s.

M

Probēium

De Anima

tellectiua necessario habet fieri in materia. ergo de ill' est scientia phisicalis.

Arguitur. Anima est methaphisice conside rationis. ergo nō phisice. Conseqntia t3. q2 di uersay sciaz diuersē sunt considerationes.

Dicendū q aia capitur dupliciter Uno mō generaliter put extendit se ad animā vegetati uam sensitiuā r intellectuā. r hoc mō Aresto. in hoc libro accipit aiam. r sic aia est solū phisi ce considerationis. q2 sic aia ē forma q necessario h3 esse in materia. Alio mō accipit aia p aia rō nali tm. Et sic aia capitur dupliciter Uno mō quo ad fieri. Alio mō quo ad esse. Si sumat

quo ad fieri tunc iterū ē phisice consideratōis quia necessario h3 fieri in materia. quia si extra materiā crearet nō esset aia sed substantia sepa ta. Sed si sumatur qntū ad esse. hoc est dupli citer. Uno mō sub ratione aīme fm q animat corpus r sic iterum est phisice considerationis Et ideo anima sepata non est pprie anima ab animando dicta. Alio mō accipit anima fm q est sepata a corpe. r sic dicitur anima quia fuit qngs anima. Et sic potest anima rōnalis ē methaphisice considerationis. r hoc est qd aliū dicit q tertius liber de anima continuat libro metha phisice. quia ibi incipit Arestoteles tractare de sepatis. et hoc postea ptinuat in methaphisica

Arguitur. Illud qd nō mouet nō ē phisice considerationis sed anima non mouetur. ergo nō est phisice considerationis. Maior p3. q2 phi sicus considerat de ente mobili. r sic nō colide rat nisi illa que hnt ordinē ad mobilitatem

Dicendū q quis anima pprie nō mouet. est in ps cuiusdā entis mobilis. scz corpis anima ti. hoc sufficit q2 fm Aresto. quarto methaphi sic. scientia nō est illoz que sūt vnū imo eorū etiā q sūt ad vnum. Illa ergo cadunt sub vna sciētia q quocūqz mō ordinē hnt ad subiectuz sufficit ergo q anima habeat ordinem ad ens mobile sicut ps eius

Arguitur. Scientia moralis de anima del/ minat. ergo nō scientia phisicalis. Aīis pbat. quia stutes de quibus determinatur in mora li philosophia sunt anime accidētia. mō ad eā dem sciētiā spectat determinare de passionib⁹ r de subiecto. Dicendū q phia moralis non tractat de aia in cōmuni. sed solū de aia rōnali. quia illa solū potest virtutib⁹ informari. Et si dicatur ergo ad mō coincidunt phia moralis r phisicalis quo ad animā rōnalē. Dicendum q sub alia formali ratione considerandi deter/ minatur de anima rōnali in phia morali r phi sicali. q2 in phisica determinat de aia fm q ē ps

cuiusdā entis mobilis. s. corpis aiati. Sed in phia morali determinatur de aia fm q ē infor mabil' stntibus intellectualib⁹ r moralib⁹. Et sic Aresto. dicit in. iij. Ethicoz q tria sūt i aia scz potentie. passiones. r habitus Potētie em sūt infor mabiles virtutib⁹. Passiones autem moderātur per virtutes. habitus vero refrenāt potētiās.

Queritur. Cui parti phie subordinat ista scia. Dicendū q phie naturali. Juxta qd no tandū q vnā sciām ex pte phie subordinari est eā contineri sub aliq pte phie. sicut ps contine tur sub toto. p hoc dicendū est q ista sciētia sub ordinat phie naturali r illi pti q dicitur phisica q2 sic phisica ē de ente mobili fm se r fm pres ei⁹. ita sciētia libri de aia ē de pte entis mobilis. s. de aia q est ps corpis aiati.

Queritur. Quē ordinē h3 iste liber inter li/ broz phisicales Dicendū q est sextus in or/ dine. Et hoc p3 p sufficientiā libroz phisicaliu Nam phisica est de ente mobili. Et hoc est du pliciter. q2 aut incontracte vel contracte. Si p mū sic est liber phoz. in quo agitur de cōmuni bus passionibus entis mobilis. Si scdm hoc est duplr. vel contrahit ens mobile ad primaz spēm motus scz localis. et sic est liber de celo r mundo. in quo determinat de pibus vniversi scdm q hnt ordinem r sitū in vniverso. tal' aut situs r ordo acquirit p motū locale. Vel cōtra hitur ad formā simplicis elementis r sic ē liber de generatiōe in q determinatur de motib⁹ ad formā in cōi. r hoc in prio. r de generatiōe ipoz elementoz in secdo. Vel sit contractio ad formā mixti r hoc ē duplr. q2 vel cōtrahit ens mobile ad formā mixti impfecti. r sic est liber metheo roz. in q determinatur de impressionib⁹ q nō hnt mixtionē qtuor elemētoz. sed mixtionem qualitātū quattuor elemētoz. vel contrahitur ens mobile ad formā mixti pfecti. r hoc est du pliciter. Vel inaiati. et sic est liber de minerali/ b⁹ in quo determinatur de mineralib⁹. sic sunt aurū argenti plūbum rē. Vel animati r hoc ē duplr. q2 vel determinatur de principio aiato rū r sic est liber de aia. vel de ipsis aiatis. hoc est duplr. q2 vel in generali. r sic est liber puoz naturaliu Vel in speciali r sic ē liber de aiabilib⁹ vegetabilib⁹ r plātis. Sic ergo est ordo libro rum phie naturalis. q2 phisicoz est prim⁹. de celo et mundo scdus. de generatiōe r cor. terti us. Meteoroz quart⁹. de mineralib⁹ quint⁹ de anima sext⁹. paruoz naturalium. septimus de animalibus vegetabilibus r plantis octa uis.

*In pte phie subord
tu pta ista*

*Quē ordinē h3 iste liber
Bufficientia libroz*

Quid est quod libri sunt

Prohemium

autoris

Arguitur. Liber de mineralibus non est translatus, ergo liber de anima erit quintus, et etiam non debet putari inter libros naturales Aristotelis.

Dicendum quod quibus non sit translatus, tamen alij inueniunt scientiam de mineralibus, sicut Albertus qui collegit ex diuersis libris unum tractatum de mineralibus. Secundo est dicendum quod isti libri prout dupliciter ordinari. Uno modo secundum quod sunt translati, et sic liber de anima est quintus, quia non habemus librum de mineralibus translatum de greco in latinum. Alio modo ordinantur libri naturales secundum modum attractionis subiecti, et sic liber de anima est sextus et hoc est essentiale in ordine. Primum autem est accidentale et ideo absolute dicendum est quod liber de anima est sextus.

Queritur. Quid sit subiectum librorum de anima. Dicendum quod est anima considerata secundum suam substantiam et secundum suas partes. Et ratio est, quia in primo libro et in vna parte secundi determinatur de substantia anime, et in alia parte secundi de partibus subiectiuis et partibus. Unum quibus anima non habeat partes integrales quantitates, habet tamen partes subiectiuis et partibus, partes subiectiue sunt anima sensitiva, anima vegetatiua et anima intellectiua, sed partes partibus sunt potentie anime, scilicet intellectus, voluntas, visus, auditus, et sic de alijs.

Arguitur. Anima est subiectum cuiuslibet scientie, ergo non est tamen subiectum istius scientie. Dicendum quod duplex est subiectum scilicet inherens cui inheret aliquid scientia, sicut dicimus quod paries est subiectum inherens albedinis, quia albedo inheret parieti et sic est verum quod anima est subiectum cuiuslibet scientie, quia secundum Aristotelem in antepredicamentis, scientia est in anima sicut color in corpore. Alio modo accipitur subiectum per subiectum attributionis, et sic illud dicitur subiectum attributionis cui attribuitur passionis in aliquid scientia, et sic anima est subiectum huius scientie sicut dicitur supra.

Arguitur. Simplex forma subiectum esse non potest. Dicendum ad maiorem quod forma dicitur quadrupliciter simplex. Uno modo simpliciter quia scilicet nulla habet in se compositionem, et sic solus deus est forma simplex. Et tunc secundum est quod talis forma simplex non potest esse subiectum accidentis cum in deo nullum sit accidens, prout tamen adhuc esse subiectum propositionis, ut deus est bonus, et sic de deo est scientia ergo oportet quod sibi aliqua attribuantur per modum passionis. Alio modo forma simplex dicitur quia non est composita ex materia et forma, sic subseparate sunt forme simplices et talis forma simplex prout esse subiectum accidentis, sic est in angelo intellectus et voluntas que sunt forme de secunda specie

qualitatis. Tertio dicitur aliquid simplex, quia non est mixtum ex quatuor elementis, et sic celus dicitur simplex, et quod sic est simplex prout esse subiectum accidentis materialis, sic patet de elementis. Quarto dicitur aliquid simplex, quia non includit in se multitudinem suppositorum secundum quod homini, et sic spes speculatiua dicitur esse simplex, et tale simplex est subiectum formatum quod consequuntur corpus mixtum, per hoc ergo dicendum est quod anima non est pure simplex siue primo modo, sed secundo modo quia non est composita ex materia et forma, et sic prout esse subiectum accidentis.

Arguitur. Corpus animatum est subiectum huius libri ergo non anima, probatur quia iste potentie de quibus hic loquitur Aristoteles, sunt potentie anime vegetatiue et sensitivae, et fluunt a corporibus animatis ergo corpus animatum est subiectum. Dicendum quod corpus animatum non potest esse subiectum propter duas causas. Prima est quia non est satis commune, quibus enim in ista scientia considerentur de potentibus conuenientibus toti animato, tamen etiam in eodem libro fit mentio de aliquibus passionibus que tamen anime conueniunt et non corpori animato, sic sunt intellectus agens intellectus possibilis et voluntas, sed anima est subiectum satis commune quia etiam potentie sensitivae et vegetatiue fluunt ab anima tanquam ex principio et principali subiecto sic in prima questione dicitur. Secunda ratio est quia habet considerat de istis potentibus secundum quod principaliter fluunt ab anima et corpore, et ideo anima est hoc subiectum, ibi autem corpus animatum.

Arguitur. De subiecto dicitur presupponi quia est et quod est, sed hoc inuestigat quod est anime ut patet secundo huius, ergo non erit subiectum. Dicitur quod subiectum aliquid scientie accipitur dupliciter. Uno modo secundum quod ponitur in demonstratione, et eo modo oportet principia presupponi que sunt diffinitio subiecti, quia ex presuppositione necessaria principiorum accipitur necessitas conclusionis. Alio modo accipitur subiectum absolute autem vel post actuali demonstratione, et sic prout etiam quod est inuestigatum. In signum cuius primo posteriorum quod est ponitur per conclusionem, et in quibus posteriorum ponitur questio que scilicet. Secundo prout dicitur quod in scientia non dicitur inquiri diffinitio subiecti ex principijs illius scientie, sed Aristoteles hoc inquiri diffinitionem anime ex actu et potentia que sunt principia metaphisicalia.

Arguitur. Anima est forma, ergo non potest esse subiectum, quia subiectum est materia. Dicendum quod forma non potest esse materia ex qua, sed bene potest esse materia in qua vel circa quam est ergo anima materia in qua, quia in se habet passiones et potentias, et est materia circa quam, quia circa animam versatur intentio autoris.

Subiectum anima sunt partes

Duplex est subiectum

Forma dicitur simplex quadrupliciter

5

4

Secundo dicitur

Arguitur aliter

Secundo dicitur

in omnib⁹ et ppter tales aliqui sunt honoran-
di. quia aliqui diuitie sunt bonū honestū. Al-
lie sunt diuitie bonoz tpaliū exterior. et ppter
illas diuitias nudi sunt honorandi. Illi enim
qui honorant diuites ppter diuitias tpales er-
rant non diiudicando bonū honestū et bonuz
vtile. Et si dicat q^d diuites honorant nec sci-
entes nec virtuosū. Dicendū q^d diuites sunt
in duplici differentia. Quidā enī sunt diuites
et alioz rectores. sicut sunt superiores cōmunita-
tum. et tales diuites debēt etiā honorari quū
non sunt scientifici nec virtuosū. qz in eis hono-
ratur tota ciuitas et cōmunitas. in qua cōmū-
nitate multi reperiunt scientifici et virtuosū.
Et sic magister cuius insciēs et inuirtuosus ho-
norari potest. Alii sunt diuites non tamen alio-
rum rectores. et illi nullo modo sunt honorādi
si tamen aliqñ contingat hoc contingit ex errore
hoim plus diligentū bona vtilia qz bona ho-
nesta.

Queritur. Utz omnis noticia sit de nume-
ro bonoz honorabilū. Dicendū q^d sic. qz
ppter se appetitur sicut dictū est. Sed argui-
tur q^d non. qz scientia practica nō est de numero
bonoz honorabilū. ergo non oīs scia est de nu-
mero bonoz honorabilū. Dicendū q^d veruz
est q^d nō oīs scia est de numero bonoz hono-
rabilū. sed oīs scientia speculatiua. et hoc deno-
tatur in terru cū dicitur noticia. quia p^r noticiam
intelligit scientiā speculatiua. Cui⁹ rō est qz si-
cut finis scientie practice est opari. ita finis scie-
tie speculatiue est cognoscere. cū ergo vniqz
denotatur a suo fine. sic optime p^r noticiā relig-
tur scia speculatiua.

Arguitur. Medicina est scia practica et est
honorabilis. ergo aliqua scia practica ē hono-
rabilis. Ans pbat in ecclesiastico vbi dicit
Honora medicū ppter necessitatē creati enī
eum dñs. **Ad q^d duplex est pars medicine.**
Est enī vna pars speculatiua siue theozica. et a-
lia pars est practica q^d patz ex libro Amphozū
moz Galieni qui sic incipit. Medicina. alia
est speculatiua. alia practica. capiendū ergo me-
dicinam quātū ad illā ptem que est de princi-
pijs infirmitatū et complexionibus. sic est sim-
pliciter speculatiua. et hoc mō est honorabilis
quia sicut dicit Aresto. i principio paruoz nā-
turaliū. Ubi phisicus desinit. ibi medicus inci-
pit. Capiendū autē medicinā qstūm ad illam
ptem que est practica fm quā docet applicare
ista principia generalia ad ptilares infirmi-
tates. sic non est honorabilis quā p^rie habēt
empira. et sic illi non sunt honozabiles. qz nō

hnt causas et principia ex quib⁹ ista cōsurgūt

Arguit. Multe scie speculatiue appetitur
ppter alias scias. ergo ille non sunt honorabi-
les. Ans pbat de loyca que est scia speculatiua
et tñ ordinat ad oēs alias scias. ergo est bonuz
vtile. et non honorabile. Dicendū q^d dupli-
citer aliqua scia est honorabilis. Uno mō for-
maliter et finaliter simul. et tñc illa scia est ho-
norabilis que ppter se appetitur et non ordina-
tur ad aliquā altioz sciam. et sic scia metaphi-
sicalis est honorabilis in lumine nature. qz in
lumine nature nō ordinat ad aliā sciam. Et in
lumine gratie theologia ē honorabilis. et in lu-
mine glie scia beatoz ē honorabilis. Alio mō
aliq scia est honorabilis formaliter tñ. qz in se
h⁹ formā honesti scz vñ appetit fm se. et sic alie
scie speculatiue sunt honorabiles. qz hnt in se
vñ appetant quū nihilomin⁹ ordinatur ad a-
lias scias. et sic loyca etiā est honorabilis. Si-
militer p^r dicit de virtutib⁹. qz sunt alique virtu-
tes non ordinate ad alias sicut sapientia inter
virtutes intellectuales. et prudentia inter vir-
tutes morales. Alie sūt vtutes q^d ordinant ad
alias. sicut alie virtutes morales et etiā virtu-
tes intellectuales alie a sapia ordinant ad alias
sicut ad sapiam. sicut virtutes morales ad pru-
dentiam.

Arguit. Aliq scie sūt phibite etiā speculatiue.
ergo nō sunt oēs honorabiles. Ans pbat. qz
scie magice. s. nigromātia. piromātia. astrolo-
gia q^d sūt phibite oib⁹. Medicina et leges q^d p-
hibent sacerdotib⁹. **Ad q^d tripliciter aliq scia p-**
hibet. Uno mō ex pte sciaz. qz sunt scie solū vo-
ce. et sic nigromātia et piromātia sunt phibite.
Tales enī scie cōsurgūt ex pacto inito cū demo-
ne. et si quōz aliq cōtingat nō tñ sūt sicut ex ali-
qua certa scia. sed ex pte opis demonis. q^d quōz
aliq d facit simpliciter. et quōz apparet aliq d face-
re qd tñ nō facit. sicut in p^rstigijs. et tales scien-
tie sunt phibite oib⁹ hoib⁹. nō enī licet aliq d
h⁹re pactū cū demone qd sit in his sciētijs. Se-
cūdo mō qdā scie sunt phibite ppter vsū. qz
timet de malo vsū ipaz quū in se sint bone sic
ars phicēdi venenū. cū enī oēs hoies vt in plu-
rimū sunt mali timetur d^r piculo abusionis il-
laz sciaz. et sic phibetur. Tercio phibetur aliq
scie p^r p^ratōem et in ordie ad discretē. quū enī
tales scie sūt i se vere scie et honorabiles tñ phi-
bentur aliq b⁹ q^d sunt deputati ad studiū altio-
ris scie. et sic phibetur phibiteris ne studeat sciaz
legū et medicinaz. qz tales sūt deputati ad stu-
diū theologie. et iuris canonici q^d sunt altiores
scie. Per illa dōm ad argumētū q^d nulla scia i se

Liber

Primus

est prohibita. qz nigromantia et piromantia non sunt scie silter et ars conficiendi veneni. Et sic scia medicinalis non phi betur absolute. sed de terminata in ordine ad discipulum.

Magis autē alterā

Hic p̄ter Aresto. ostendit dignitatē huius scie in speciali. ostendendo eā esse digniorē alijs scientijs speculatiuis. Et p̄rio ponit duos modos quib⁹ vna scia speculatiua ē dignior alia. Secūdo applicat illos ad p̄positū scz ad istā sciētā de aia. Dicit ergo p̄rio qz vna scia ē dignior alia. p̄p̄ duo. P̄rio ex pte subiecti. et sic illa scia ē dignior. q̄ ē de nobiliori subiecto. et sic methaphisica ē dignior q̄ alie scie. qz ipa ē de deo. et alie scie sunt de creaturis. Secūdo aliq̄ scia est dignior ex certiori mō p̄cedēdi et demonstrādi. sicut scie mathematicales. Deinde applicando ad istam sciām dicit qz ex vtraqz cā historia v̄l scia de aia est p̄ponenda alijs scientijs qd est verum in scientijs naturalibus. Et hoc declarat in textu. Primo quo ad primū scz ex parte subiecti quia ista scientia ē melior et mirabilior. Melior quia anima est melior omnibus formis corporalib⁹. Et mirabilior quia anima hz multos effectus. de quibus merito miramur. Et sic ista scientia dignior est ex dignitate subiecti. Secūdo ista scientia est certior. qz est de his que in nobis experimur. quilibet eni in seipso scit qz hz intellectum voluntatem. visum. auditum. et sic de alijs. Percipit eni in seipso qz hz multas potentias quia vna rebellat cōtra aliam.

Queritur. Utz in artibus possint inueniri iste due conditiones sicut in scientijs. Dicendum qz sic. qz sicut vna scia ē dignior alia istis duob⁹ modis. sic etiā vna ars est dignior alia istis duob⁹ modis. Primo eni illa ars ē dignior q̄ hz dignus obiectū. sicut ars faciēdi aliqd̄ circa aurū. vt ars aurifabri ē dignior arte sutorie. qz aurū est dignius correo. Alio modo ars ē dignior ex certitudine opationis et ideo aurifaber ille est dignior qui p̄fectius et certius facit siolā quā ille q̄ min⁹ p̄fecte facit. sicut ille q̄ fm certitudine facit siolā hz p̄fectius artē q̄ inexpertus

Queritur. Quis istorū modorū ē dignior alio. Dicendum qz simpliciter debet attendi dignitas ex pte obiecti. Et hoc p̄bat autoritate et rōe. Autoritate Aresto. in li. de aialib⁹ vbi sic dicit qz meli⁹ et dignius ē scire modicū et imp̄fecte de rebus p̄fectis quales sunt substantie separte. q̄ cognoscere multa de istis inferiorib⁹ imp̄fectis p̄fecte. Et hoc ideo. qz magnū intelligibile ma-

gis p̄ficit intellectū. Rōe sic qz ab illo habz res aliquā dignitatē a quo habet suā specie. qz dignitas essentialis sumit ex specie et natura rei. Sed scientia habet entitatem a subiecto. ergo etiā simpliciter dignitatē habet ex suo subiecto quia habet vnitatem a subiecto. vt dicit p̄rio p̄sterior. Illa ergo dignitas que est ex certitudine non est ita essentialis sicut ista.

Queritur. Quare Aresto. vocat istā sciām de aia historiā. Dicendum qz hoc cōtingit p̄pter similitudinē quā habet ad historiā. que similitudo ex tribus p̄t attendi. Primo qz sicut i historijs tradunt et narrātur quedā generalia et principalia gesta nō aut̄ particularia. qz sic fiet nimis magna. sic etiā in isto libro de aia traduntur generalia quedā et principalia de anima et in libris posteriorib⁹ descenditur p̄ricularius de singulis aialibus determinando. vt in libro de vegetabilib⁹ et plantis et de animalib⁹. Secūda similitudo ē qz in historijs sepe prius facta posterius narrātur et econtra. ita etiā in hoc libro p̄ceditur de potentijs et opationibus aie ad eius essentiam. Tercia similitudo est. qz sicut in historijs traduntur aliqua specialia que nobis experimur. ita scia de aia est de his que in nobis ita esse naturaliter experimur. sicut sunt opationes et potentie anime.

Queritur. Utrū historia. i. scia de aia sit in primis ponenda. Et videt qz non. qz liber phisicorū est prior illo. Dicendum qz istud aduerbiū primū p̄t dupliciter accipi. Uno modo vt dicit ordine. et fit sic cōpatio istius scientie nō ad oēs libros phisicales. sed ad illos in quib⁹ determinat de aialib⁹ et aiatis. Et sic ista est vera qz scia de aia est primo ponenda. Compendio aut̄ istū librum ad oēs libros phisicales. sicut libri phisicorū de generatiōe. meteororū et de mineralibus p̄cedunt istū. Alio modo capitur primū p̄t dicit dignitatem. et sic ista p̄positio certus est vera compando etiam istū librum de anima ad omnes libros phisicales. non tamē compando ad metaphisicam que est simplicif prima et digna. Et rō est quia dignitas alicuius scientie principaliter sumitur ex subiecto. Sed liber de anima habet nobilius obiectum q̄ alij libri naturalis phie. quia animā que est dignior aliqua re naturali.

Arguitur. Scientia que est de toto est dignior q̄ scientia que est de parte. sed in libro de sensu et sensato determinatur de toto scz de corpore animato. et hic determinatur de parte tm̄ scz de anima que est pars corporis aiat. ergo scientia libri de sensu et sensato est dignior. Dicendum

etiā est honorabilis. quia habet intra se vñ ap-
petitur. etiam si non ordinetur ad alias scienti-
as. Similiter prius dictum fuit in loyca.

Inquirimus autem

Postq̄ posuit primā p̄tē p̄hemij in qua reddi-
dit auditores beniuolos. Hic cōsequenter po-
nit secūda p̄tē p̄hemij in qua reddit auditores
dociles. Dicitur enī auditores dociles. q̄a
sunt apti ad capiendū doctrinā. Auditor enim
faciliter capit doctrinā q̄ sibi p̄ponit. oñdit er-
go ordinē p̄cedēdi in ista scia. Et dicit q̄ vult
istū ordinē seruare q̄ primo vult determinare de
aia q̄tū ad ei⁹ essentia et substātia. et hoc i pri-
mo libro facit fm̄ opinionē antiquoz et in p̄ri-
cipio secūdi fm̄ veritatē et opinionē p̄pria. De
inde dicit q̄ velit inquirere q̄ accidunt circa a-
nimā q̄les sunt potentie et passiones aie. q̄ pas-
siones sunt in duplici differētia. q̄ quedā sunt
cōmunes aie et corpi sicut sunt potentie aie ve-
getatiue et sensitue. q̄dā sunt p̄prie ipi aie que
sunt potentie intellectiue quales sunt intellect⁹
et voluntas. Determinat ergo primo de illis q̄
cōueniūt aie et corpi simul. sicut ille q̄ sunt cō-
munes homini et alijs aialibus. et que sunt cō-
muniore ideo prius determinat de eis.

Arguit. In scientijs est p̄cedendū a nobis
notioribus. sed talia sunt accidentia. ergo pri-
us determinare deberet de accidentibus an-
te anq̄ determinat de substātia aie. Dicēdū
q̄ duplex est p̄cessus. nā quedā est quo ad nos
qui non est scientialis. et sic p̄t p̄cedi ab effecti-
bus ad causas. q̄ effectus sunt nobis notiores
causis. Alius est p̄cessus quo ad naturā et sciē-
tialis. et sic substātia est an accidens. q̄ substā-
tia est causa accidentis. scientifice ergo p̄cedit a
causa ad effectū. q̄ demonstratio p̄pter q̄d q̄ ge-
nerat scientiā p̄cedit a causa ad effectū. vt patet
primo postero. per hoc ergo dicēdū est ad argu-
mentū q̄ cū in isto libro tradit scia de aia p̄ce-
dendū ē a substātia aie ad eius accidentia

Arguitur. In isto textu dicit Aresto. q̄ vult
determinare de natura et substātia aie. sed sub-
stantia et natura sunt idem. ergo hic est super-
fluitas. Dicēdū q̄ natura et substantia sunt
idem fm̄ rem. q̄ natura est idē q̄ species rei fm̄
q̄ dicit Boe. q̄ natura ē informans vnāquāq̄
rem specifica differētia. et sic substantia est etiā
natura. differunt tñ fm̄ rōnem. q̄ dicit substā-
tia absolute. natura vero relatiue. q̄ essentia rei
absolute accepta dicit substātia. sed talis essen-
tia ad opationes cōpata vocat natura. sic etiaz
est de aia. q̄ aia d̄ substantia inq̄tum dat esse

absolute corpi. Sed dicit natura fm̄ q̄ ē p̄ri-
cipiū opationū vitaliū. et hoc est q̄ dicit. ij.
phicoz. q̄ natura ē p̄cipiū mouēdi et q̄scēdi

Omniino autem 7.

Hic ponitur terciā pars p̄hemij in qua reddit
auditores attentos. et hoc facit oñdendo diffi-
cultatem hui⁹ scientie q̄ oportet in re difficili
maiori facere attentōne. Et primo p̄ponit hoc
dicens q̄ aie p̄t aliquā fidem. i. aliquā certitu-
dinē de ipsa aia. est omniino. i. p̄fecte et penitus
difficilimoz id est v̄lde difficile. Deinde i spe-
ciali ponit difficultate. Primo q̄tum ad co-
gnitionem substātie. Secūdo q̄tum ad cognitio-
nem accidentiū et passionum. Et ibi. Dubita-
tionem aut habent. Circa primū primo ponit
difficultatem quātum ad modum d̄finiendi
Secūdo q̄tum ad ea que ingrediuntur d̄fini-
tionem ibi. Primū aut fortassis. Circa primū
dicit q̄ difficile ē cognoscere quō debet inuesti-
gari d̄finitio aie. et circa hoc primo ē dubit⁹
Utrū sit vna via inuestigandi q̄ditatē aie cum
via inuestigandi d̄finitiones et q̄ditates alia-
rū rez. Et arguit ad hoc Aresto. q̄ sic. Et ponit
duas rōnes. quarū prima ē. De quibus est vna
questio de illis erit vna inuestigatio. sed de q̄di-
tate aie et aliaz rez est vna questio. q̄ vndiq̄
querit quid est. ergo erit vn⁹ mod⁹ inuestigan-
di omnes d̄finitiones. Secūda rō est. q̄ sicut ē
vna via cognoscendi oim p̄pior accidentium
sc̄z demonstratio. sic etiā videt q̄ oim substan-
tiarū sit vna via cognoscendi q̄ditates earum
passiones enī indifferenter inuestigantur p̄ de-
monstrationem. ergo etiā q̄libet q̄ditas debet i-
uestigari p̄ vnā viā. Dicit aut Aresto. in textu.
q̄ fortassis ē vna via. q̄ licet d̄finitio aie inue-
stigat via diuisionis. vt docet in sc̄do hui⁹. sic
etiā d̄finitiones aliaz substantiaz debēt in-
uestigari. tñ partes posite in d̄finitione substā-
tiarū loquēdo de toto aiato insunt intrinsece dif-
finito. tamen differenter. quia per materiam et
formam phisice. loyce per genus et differētiarū
sed partes posite in d̄finitione anime. nō ha-
bent se intrinsece ad d̄finitum. sed habent se
sicut additamentum. quia anima d̄finitur p̄
corpus. et corpus est extra intellectum anime.

Si autem est vna

Hic remouet Aresto. aliaz dubitationē. Et di-
cit. si sit vna via ad inuestigandum d̄finitionē
aie et aliarū substantiaz tunc est magna diffi-
cultas que sit illa via inuestigandi p̄ quam ille
d̄finitōes inuestigant. an illa sit via demonstrā

tionis. sicut dicit Procras an sit via diuisionis sicut dixit Plato. vlt sit aliqua alia videlicet compositionis qua ponit Aresto. ij. posterio. vbi dicitur qd diffinitioes substantiarum inuestigantur per viam diuisionis non syllogisticam et compositionis. & bet tñ noian a termino. et ergo non noiat via diuisionis et compositionis

Queritur. Quare ponit hic Aresto. tñ duos modos inuestigandi ipm qd qd est cum ta men plures sint. Dicendum qd idem. quia iste due opiniones fuerunt tpe Arotelis magis famole quaz vna fuit ab Procrate posita qua etiam tangit Aresto. ij. posterio. improbando eam. Alia fuit opinio Platonis. qd dicit qd qui dicitates essent inuestigande per viam diuisionis syllogisticam. Sed Aresto. etia ponit qd diffinitio per viam diuisionis inuestigari debet sed non syllogisticam. sicut dixit Plato. et illa via diuisionis conuincit cu via compositionis. qz in principio genera diuidunt vt in fine componantur in diffinitione illi diffiniti. cui diffinitio inquirebat

Arguitur. Scientia de aia e certissima. ergo aia est facilis cognitionis. qz difficilima sunt in certa. Dicendum qd aia accipitur dupliciter. Uno modo qd est ad ea est. et qd est ad opationes et potentias que sunt principia talium operationum. et sic cognitio de aia e certissima. imo scia de aia est de his que experimur in nobis. qz aliquis faciliter cognoscit in se habere visum aut tactum. Alio modo accipit aia qd est ad quid est. et sic cognitio de aia est difficilima. Et hoc potest faciliter patere ex signo. qz antiqui philosophi habebant multas opiniones de natura aie. quia non potuerunt in eius cognitione venire.

Sed tunc querit quare cognitio de aia quo ad quid est. est ita difficilis. Circa ista questione nem scias qd ex duabus causis contingit aliquid difficile esse cognitionis. Primo ex parte rei cognoscibilis que est in se imperfecta et depresso nature non potens mouere intellectum. neque sensum. et sic materia prima. motus. relationes. et sex vltima predicamenta sunt difficilis cognitionis. Alio modo aliquid est difficilis cognitionis ex parte ipsius intellectus. qz scilicet intellectus e imperfectus non potens tendere in cognitionem alicuius perfecti cognoscibilis. Et eo modo de et substantie separate sunt difficilis cognitionis quasi excedentes proportionem nostri intellectus. Et si se de visu. qz aliquid dicitur difficulter visibile ex parte visibilis sicut tenebrosum et obscurum. Alio modo aliquid dicitur difficulter visibile. ex parte videntis et sic lumen solis est difficulter visibile. Intendebat ergo questio querere an difficultas ipsius anime

pueniat ex natura ipsius anime. vlt ex natura ipsius intellectus. Tunc videtur qd aia capitur dupliciter. Uno modo per animam vegetatiuam et sensitiuam. et sic aia est difficilis cognitionis ex parte anime qz ille anime sunt nimium immerse materie. et ideo qd est ex parte animarum difficulter cognoscuntur et ideo in arbore porphiriana insensibile e differentia anime vegetatiue. qz non poterat imponi differentia affirmatiua per se cognoscibilis. Alio modo accipit anima per animam rationalem. et sic adhuc capitur dupliciter. Uno modo vt est pars totius hominis. et ex illa parte habet aliquid imperfectionis. et tunc est difficilis cognitionis etiam in se propter suam imperfectionem. Alio modo vt est actus separabilis a corpore. et sic est difficulter cognoscibilis ex parte intellectus nostri. habet enim vt sic portionem cum substantiis separatis. sicut enim substantie separate sunt difficulter cognoscibiles ex eo qd excedunt nostrum intellectum. sic etia anima rationalis

Arguitur. Hoc cognoscitur maxime ab aliquo potentia qd est potius illi potentie. sed anima nostra est potius intellectui. ergo intellectus maxime cognoscit animam. et per consequens anima est maxime cognoscibilis. Dicendum qd dupliciter aliquid e potius intellectui. Uno modo in esse nature et reale. et hoc contingit tripliciter. Uno modo quia est subiectum intellectus. et sic anima rationalis est maxime potius intellectui. qz ipsa est subiectum ipsius intellectus. et intellectus est potentia anime. Alio modo aliquid est presens intellectui. qz est habitus intellectus. et sic scientia est maxime potius intellectui. qz scientia est in intellectu. Tertio aliquid dicitur potius intellectui. qz est operatio et actus eius. et sic intelligere est maxime potius intellectui. Sed dicendum est qd hoc qd istis modis est potius alicui potentie non est maxime cognoscibile ab ea. Alio modo aliquid dicitur potius in esse. proportionabilitatis et obiectionaliter. et sic obiectum est potius ipsi potentie. Et qd sic e potius ipsi potentie maxime cognoscit a tali potentia. sic autem quiditas rei materialis est maxime potius ipsi intellectui. qz est eius obiectum. Et simile e de visu. qz id qd est maxime realiter potius visui non est maxime cognoscibile a visu. sicut est pupilla oculi. sed qd e maxime potius obiectione hoc maxime cognoscitur a visu sicut color.

Adhuc aute habet

Postquam Aresto. mouit difficultatem de modo inquirendi diffinitionem anime. Dic primo mouet dubitationem circa diffinitionem in se. et secundo qd est ad ea que ingrediuntur diffinitionem. Circa primum dicit qd hz multas dubitationes

que de pn^{is} aie / Cu eni scia demrat pas
fioes de sbo p pn^{is} : nre e in tali scia gnos
ce pn^{is} sibi : cu q aia est hic sbin : nre est
dare de pn^{is} eig. sicut pt dia q om sit ea
de pn^{is} q st alia pn^{is} nroz / et alia pla
noz : q pn^{is} nroz e vnitas et pncipiū
planora . i. supfinez originalit e pntq .

Ar^{is} Est vnu pn^{is} om rez sz deus
f r^{is} Dd^{is} q deq e pncipiū effectiuū ois
rez / et hoc e verū : Ar^{is} aut hic loqt de
pn^{is} fo^{is} hq et vnsens . et illa st diuisa
in diuisis . q ab ill pn^{is} res hnt distinctoes
spēfca : f manifestū e q mlte res abinu
e distinguuntur specie .

Primū autē fortallis nū.

Hic rōnt mouet dubitatioes de aia q^{is}
ad ea q igredunt defitoez : et p^{is} q^{is} ad ge
ng : z q^{is} ad diaz : Et d^{is} q difficile e gnos
ce in q g^{is} sit aia sz pncipali . aut at g^{is}
pncipali / sba q^{is} rō / Et ideo ista diffi
cultas respicit aiaz f q e totū diffibile : q
diffinitio eig datur p gēng et dīnas :

Ar^{is} In quo g^{is} est aia . Dd^{is} q dū
aliqd est in g^{is} / vno^{is} directe p se q e gēng
vl spes alia g^{is} pncipali : et sic aia nō e
in aliq g^{is} / nre est eni gēng vl spem esse
vl e : f de rōe vls est eē qōda totū : vno^{is}
directe sine reductie / et sic aia est in p
dicamēto sbe . q reduct ad idē gēng cū toto
sz cū corpore aiato / Et ad h^{is} denotadū ar^{is} d^{is}
in textu / Et fortallis aut nūcū rō in quo
notauit q aia nō est directe et p se aliq p^{is} .

Adhuc aut vtrū corū q i po

Hic mouet dubitatioes rō dīnas defitōis
ipis aie . Suppōito eni q enā sit de g^{is} sbe
adhuc e difficultas an p^{is} neat ad gēng ac
tū vl ad gēng pōe . Diuidit eni qōda gēng
pncipale p actū et pōm . p^{is} q^{is} suppōito
q aia sit de g^{is} sbe dubitai an sit actū vl
pō : Et addit ar^{is} q dūc aiaz actū eē aut pōz
nō pax dūc : q actū et pō nō parū dūc :
Istā aut dubitatioes soluit ar^{is} m^{is} hūg
pūbado q aia sit actū corpis / et corpū est i pō
ad aiaz . Dis eni fo^{is} e actū mēz et e māsf
nū q aia est fo^{is} corpis : q aia est actū eig :

Quoniam actū et pō mlta dūc Dd^{is}
q sic / q rō est q illa mlta dūc que
hnt oppositas rōes : f actū et pō st hmo : q rō
mior p^{is} q rō pōe est recipere eē . f rō actū est
dare esse : nō dare eē / et recipere eē st oppōita : f
mlta dūc : Ar^{is} Actū et pō nō dūc : q nō
mlta dūc . Ans p^{is} q illa differt q hnt diu
sa rōes spēfca / videlicet q g^{is} nēc^{is} sub eode
g^{is} : f actū et pō nō dūc spēfca f g^{is} . Dd^{is}
q differre capit dūc . vno^{is} p^{is} . et sic differre
e ab alio distīgnū dīna aliqua : et q dīna so
lū g^{is} nēc^{is} sub aliq g^{is} : ideo solū illa dūc f
p^{is} tate tūm q sub eode g^{is} st / et sic sole spēf
dūc : Alio^{is} . ar^{is} differre p^{is} et g^{is} nēc^{is} p^{is}
idem e q dūcū eē . et sic quemēc^{is} g^{is} dūc q
illa dūc q in nullo quemēc^{is} vniore / sz / Et
sic dūc q p^{is} dicamēta dūc abinuē . i. diuisi
tate hnt : nō q^{is} cludat dīas aliq^{is} / sūc est
itelligēdū q actū et pō dūc . i. distinctoes vl
diuisitate hnt : Circa qōd sciedū q istū q^{is} tuoz
tūm si p^{is} capiant^{is} / distinctio / diuisitas / dia / et
q^{is} rōes hnt se sicut mag^{is} / rōe et ming^{is} / rōe / q
Distinctio d^{is} quātū nō idē tate aliq^{is} sine sit
real sine rōis : et sic dūc q sup^{is} st distincta
vt aial et hō q st alia f rōes : Diuisitas at
reale dūc distinctoes : et sic lig^{is} hō et aial sit
distincta : in nullo . p^{is} dūc diuisa : f p^{is} dicamē
ta dūc sit p^{is}mo diuisa / q st realit^{is} abinuē
distincta : Dīna at hcat diuisitate duaz spēz
sub vno g^{is} : et sic addit dīna sup diuisitate
distinctoes spēfca : q p^{is} loquedo p^{is} dicamēta
nō dūc / f st diuisa : cōrictas aut st dīas dua
rū spēz repugnātiū . et sic g^{is} rōes addit sup
dīam repugnātiā : et sic nō oēs spēfca con
tūe / f solū spēfca repugnātes . vno^{is} p^{is} q vbiq^{is}
est g^{is} rōes ubi e dīna diuisitas / et distinctio . sed
nō est / q alicubi e distinctio / vbi nō e diuisitas
sicut p^{is} in v^{is} et sup^{is} . alicubi e diuisitas
abs^{is} dīna sicut p^{is} in p^{is} dicamētis . alicubi
e diuisitas distinctā abs^{is} g^{is} rōes sicut p^{is} in
spēbz p^{is} dicamēta sbe : alicubi st oia ista sil
sicut p^{is} in formis de 3^{is} spē qualitatis / vt al
bū mag^{is} : Ar^{is} Qualitūz capiat^{is} differre
actū et pō nō dūc . p^{is} q actū et pō in mlts
comadūt : q aia est in actū et in pō : in actū
sz ad corpū q e actū corpis : et e in pō ad scias .

Ar^{is} bñ .

et ifig

Sibi supponit est in actu ad paicte / que ifort /
 et e in po ad colores. **Ad** q acty et po capiunt
 dnt. **Ad** no sim. et absolute et cu passioe sic q
 tuent acty sine po / et po in actu. et sic valde
 mltu dnt / et diuisa sp. q tuc acty e ecntia di-
 na in q nulla e po / ut deo q est ens pfectissimu
 hnt in se oes pfectioes pfectis / Et e po in q nlla
 e acty / sicut ma pma h se accepta p pfectioes
 intellecty: q est ens pfectissimu: **Alio** mo capi-
 ut acty et po h qd: et sic tuentur in alns cre-
 aturis: q in oibz alns creaturis reperit aliqd
 de actu / et aliqd de po: et sic acty et po adhuc
 pnt capi duplicat. **Ad** no: h q referit ad idem
 h idem et sic iterz mltu dnt: q nichil idem
 est in actu et in po respct ei qd: h solu r spm
 diuiso. Et sic e de argumento tacto: q si aia
 refert ad corp / tuc e acty: si aut refertur ad
 spm intelligibile et ad sua actia / tuc est in po.
Alio referit ad idem h diuisa / et sic bn pnt
 coincide. q bn pnt idem ee in actu respct vniq
 et in po respct aliq. Et hoc e qd aln dnt: q
 acty et po bn quentur mltu in eode h no for-
 lit: **Ar** ad hoc illa q no dnt: si idem: h
 deo et ma p: no dnt: q si ide: h deo e purg
 acty et ma p: e pura po: q acty et po no dnt.
Minor p q locu ab opposit. **Ad** no p: q n hnt
 aliqua diffentia. **Ad** q negada e qna. q
 maior est falsa / no en veru est q qnz non
 dnt si idem capiendo differre ppe. q idem et
 diuis no opponit: h idem et diuisu. vn bn se
 q: q si aliq no st diuisa / st idem. h locu ab op-
 positioe negatiue. et sic arguendo minor e fla.
 q deo et ma p: st mltu diuisa: lig ppe no dnt.

Ar: Quentur hnt eade ppetate / illa st eade:
 h deo et ma p: hnt eade ppetate: q st idem.
Minor p q simplicitas quent deo et et me p:
Ad q duplex e simplicitas / Queda e p ne-
 gatioes copos. et illa e q quent deo / Qa qnis
 in deo st oes pfectioes rez. in in deo tales pfectioes
 no sanit copos sicut in alns creatis. qz oia
 q dnt de deo st eade cu deo. q st ecntialia ipiq
 dei. ut deo e iustq / bonq / r: **Alio** aliqd d: sim-
 plex ex oppoito sz p negatioes pfectioes / sz qd est
 sine o pfectioe qz ipm h se acceptu multa habet
 in se pfectioes: et sic matia pma d: simplex.
Ad t q q simplicitas no est vna q quent deo
 et me pme. vno e ptra equocatio h q quent
 deo / et me pme p opposita roem:

Ar: Ex ill q maxie dnt no pt fieri vnu:
 h ex actu et po sit vnu simpliciter: q no mltu
 dnt. q ex ma et for opoit totu opoit. ut
 ho ex aia et corpe. **Ad** ad maiore q dnt
 ex aliq bz pt fieri vnu / **Ad** no: sic q vnu bi-
 feat in naz aliq. et sic est q illa q dnt ml-
 tu no pnt fieri vnu. qz p q st fra vnu / et
 no dnt: **Alio** pt itelligi q ex duobz sit v-
 nu trm distinctu ab utroq: et sic maior est
 falsa / Et sic ex ma et for sit vnu / qz aliqd
 trm opoit: ex eis / no sic q vnu mutetur
 in aliud: et sic adhuc manz distinctio acty
 et poe. q acty no sit po / nec eot: **Ex**pli gra
 ex aia q est acty / et ex corpe qd e po / sit homo:
 no in aia sit corpe / nec corpe aia: et sic me
 se mltu dnt aia et corpe / qm ex eis fiat
 vnu teru. Et sic p q opando actu et po
 int se tuc mltu dnt: h opando ea ad trm
 qd ex eis opoit: no mltu differunt:

Concludendū aut et si ptibil

Hic mouet dubitatione de aia h q e totu
 pole: Et dnt q dubiu est de aia an sit
 partibil. i. localit et subiectalit diuisibil
 sicut dnt plato. q plato posuit in vno
 hoie quor aias dntes loco et sbo / sz aiaz
 role qua ponebat in cerebro. **Co**mpensabile
 qua ponebat in corde / **R**utritiua qua
 ponebat in epate: Et gnatia / qua pone-
 bat in genitalibz. Et qz iste aie eent in di-
 uisibz sicut et locas sic distinguunt loco et
 subiecto: Est in dicendu q aia no sit
 diuisa in diuisis subiectis si sit in eodem
 hoie. Et sic ista est inteno **A**restotehs ut
 patebit in sequentibz libz. q est tm vna
 aia in vno corpe habes tm diuersas po-
 tentias / Et sic aia est diuisibilis no in
 ptes quantitatiuas (nisi forsa p accidens
 in aialibz ipso): h p se in ptes sibi
 uas sz in spes / **D**iuiditur em sic anima
 in vegetatiua sensitua / et intellectuua:
 et in ptes potestatiuas sz in diuisas pote-
 tias / de quibz prosequitur p h in sdo et
 terio huiq: **S**eqt textu **A**stru sit r

ma in vegetatiua sensitua et intellectuā. Et
poco p̄ticiuas scz in diuersas potētias. De q̄b?
p̄loq̄tur Aresto in scdo et tertio hui?

Utrum sit similis

Hic ponit dubitationem de aia scdm q̄ ē totū
vle. Et dubitatio stat in hoc. Utrū oīs aia sit
eiusdē sp̄ci. cū oī aia vel nō. Si nō sit oīs aia
eiusdē sp̄ci. est q̄stio. An aie dr̄ant genere vel
specie. Et addit Aresto. q̄ ista q̄stio non hebat
locū apud ātīquos qz ipsi solū loq̄bant de aia
rōnali. Dicebant em opa in alijs aiatis fieri a
natura. Et si loq̄mur de illa tunc manifestū est
q̄ oīs aia est eiusdē sp̄ci. Dicebant em opato
nes in alijs viuentibus p̄cedere a natura et nō
ab aia qd̄ Aresto. satis reprobat in scdo hui?
p̄bādo q̄ opa aie vegetatiue sunt ab aia.

Queritur Utrū oīs aia sit eiusdē sp̄ci cū
q̄libet aia. Ddm q̄ sp̄s cap̄it̄ duplr. Uno mō
pprie. et sic species est qd̄dā vle et totū. et sic aia
nō est species qz est ps et nulla ps est sp̄s. Alio
mō accipit̄ sp̄s p̄munit̄ fm q̄ illud d̄r spe
cies qd̄ est sub alio specialiter p̄tentū. et sic i p̄ti
bus substantiarū tam essentialib⁹ q̄ integrali
bus repit̄ur sp̄s. Et sic distinguēdū est de aia
qz vel anima accipitur p̄ aia humana tm̄. et sic
oīs aie sunt eiusdē sp̄ci. Vel accipit̄ p̄munit̄
p̄t̄ se extendit ad aiam vegetatiua et sensitua
et sic omnes aie sunt eiusdē sp̄ci subalterne. et
nō eiusdē sp̄ci specialissime. Quod sic p̄bat̄.
qz omnis species sumit̄ a forma rei. si ergo oīs
aia in oibus aiatis esset eiusdē sp̄ci. loq̄retur q̄
omnia animata essent eiusdē sp̄ci qd̄ est ma
nifeste falsum. ergo illud ex quo seq̄tur. Et codē
etiā p̄batur q̄ aie rōnales sunt eiusdē sp̄ci. cum
hō sit species specialissima

Formitandū autē.

Hic consequēter mouet vnam dubitationem
circa vnitatē diffinitionis anime. Ex quo enīz
Arestoteles in tertū p̄cedenti dixit q̄ sunt mul
te aie et nō vni⁹ sp̄ci. sic incidit talis dubita
tio. Utrū sit danda vna p̄munit̄ diffinitio aie
q̄ scz p̄ueniat ydee aie sicut fm platonē est dāda
vna cōis diffinitio aialis q̄ p̄ueniat ydee aialis
Aut sunt dande diuersae diffinitiones p̄ diuer
sis aiabus. sicut etiā in aiali est alia ratio canis
alia ratio hoīs. et alia rō dei. i. celi qd̄ dicebant
antiqui aiaturū. Quia rō aialis fm vnūq̄d̄qz
animal est altera et altera. Et arguit Arestote
les contra p̄mā p̄tem scz q̄ non est dabilis vna
cōis diffinitio q̄ cōueniat ydee aie. qz al̄ vle ni
hil ē aut posteri⁹ suis singularib⁹. et n̄ solū hoc

est fm de aiali sed de q̄cumqz alio vli.

Queritur. Quare Aresto. mouet istā dubi
tationē circa vnitatē diffinitionis aie. Dice
dū q̄ p̄pter diuersas opiniones de diffinitioni
bus. Aliqui em opinati sunt q̄ diffinitiones
rerū dantur de ydeis sepatis. et illa fuit opinio
Platonicoz q̄ ponebant vniuersalia sepata p̄
se subsistentia extra oēm intellectū. et q̄ diffini
tiones rerū darent de talib⁹ ydeis. Exempligrā
Qñ diffinitur hō. hō est animal rōnale. tūc ta
lis diffinitio p̄uenit ydee sepate et non homini
fm q̄ est in singularib⁹. Et fm istā opinionem
est danda vna p̄munit̄ diffinitio aie p̄ueniens
ydee aie et nō singularibus. fuerūt etiā aliqui
h̄ntes oppositā opinionē scz pictagorici q̄ dice
batur naturales et dixerunt q̄ nō essent substā
tie vles. sed solū p̄ticulares. et sic fm illos nō ē
dāda vna cōis diffinitio aie. sed cuiuslibet alia
et alia. Aresto. aut tenet mediū scz q̄ est danda
vna communis diffinitio de aia nō q̄ illa p̄ue
niat ydee anime sicut posuit plato. sed q̄ etiā
illa diffinitio conueniat singularis animalib⁹ si
cut patet in. ij. huius. qz illa diffinitio anie con
uenit sic anime in cōmuni q̄ etiā est vera de p̄ti
cularibus animab⁹.

Arguitur Aresto. ponit vnā cōmune diffini
tionē anime. ergo male dicit q̄ nō est dāda vna
cōis diffinitio aie. Dicendū q̄ duplr de aliq̄
p̄t̄ dari diffinitio in cōi. Uno mō sic q̄ conueni
at soli tali cōi et sic nō est dāda vna cōis diffini
tio de aliq̄ re. quo mō voluit plato dare diffini
tionē cōem. Alio mō sic q̄ talis diffinitio non
solū p̄ueniat illi cōi sed etiā singularis contentis
sub ipso et sic Arestoteles dat communem diffi
nitionem de anima.

Queritur. Quō est soluenda questio Ar.
in textu. an sit danda cōis diffinitio aie an non

Ddm q̄ nec sic nec sic. qz nō est danda cōis
diffinitio q̄ conueniat ydee tm̄. nec ē danda dif
finitio q̄ conueniat singularis animab⁹ tm̄. Sed ē
danda vna cōis diffinitio anime q̄ cōuenit sin
gularis animabus. et etiā anime in cōi. Et sic dif
finitio anime data ab Arestotele dicitur de aia
in cōi et cum hoc conuenit singularis animabus
Simile ē de diffinitione hoīs qz ista diffinitio
animal rōnale conuenit hōi in cōi. et singularis ho
minib⁹ p̄ticularib⁹. et ad hoc ostendendū q̄ nō
p̄t̄ dari vna cōis diffinitio anime q̄ conueniat
ydee tm̄. Aresto. ponit istā autoritatē. Animal
vle nihil ē aut posteri⁹ suis singularib⁹. qz qd̄
nihil ē nō p̄t̄ diffiniri.

Arguitur. Ule aliquid est. ergo male d̄r q̄
vle nihil est. Ans pz. qz de nihilo nō ē scientia.

Quō soluenda est q̄stio

Handwritten marginal notes in the left margin.

Liber

Primus

Sed de vli est scientia. ergo rē. Etia vli habet diffinitionē et essentiā ergo aliquid est. ¶ Dicendū q̄ ista ppositio posita ab Aresto. in tertio est diffinitio ad cuius veritatē sufficit vnā pte esse verā. Vult ergo Arestote. in ista autoritate q̄ al vli nihil est fm̄ mētē platonis qui posuit vliā esse ydeas separatas a singularibus. Aut fm̄ veritate r̄ peripatericos vli aliquid est. sed psteri^o suis singularib^o. qz vli abstrahit a singularibus. iō necesse ē q̄ sit posteri^o illis a quibus abstrahit. r̄ sic scda ps est ya.

Queritur. Ex quot motiuis fuit plato motus ad ponendum ydeas separatas. Ddm q̄ ex duobus. Primū fuit ppter generationē rerum naturaliu. Et p̄ sic sumi ratio. Opter generationes resolui in vnā causāz ppetuā sed p̄cularia nō sunt ppetua. ergo optet fieri resolutiones in aliā cām q̄ sit ppetua. r̄ qz cā est silis effectui suo. iō optz q̄ illa cā sit ydea vel p̄pria silitudine rerū generatarū. et sic necesse erit ponere ydeas separatas Scdm̄ motiū fuit ad saluandū sciaz de rebus naturalib^o. Et p̄ sic formari rō. Sciētia est vliū. sed illa que sunt a pte rei materie cōiuncta sunt singularia. ergo o3 extra singularia ponere vliā. de quib^o vlib^o dantur passiones fm̄ necessitatē. r̄ sic optet ponere ydeas vles extra singularia. Et ad ista argumenta est dicendus. Et primo ad primū dicendū q̄ dnt cā vniuersalis r̄ p̄cularis. Tā em̄ vniuersalis nō ē silis fm̄ spēm suo effectui. Nō ergo optz ponere ydeas in causis vniuersalib^o q̄ sit specificis similitudines rerū sicut plato posuit. hnt tñ iste res generare aliquā cām ppetuā. sed illa cā non est ydea rerū generatarū sed est motus celi. r̄ aia nobil^o q̄ aia nobilis h3 in se silitudine rerū generatarū quā nō o3 esse similit^o reb^o fm̄ speciem. sed fm̄ p̄portionē. eo mō quo potentia cognoscens suū obiectū ē silis obiecto. Et quis omnia ista inferiora habeant ydeas existētes in mēte diuina r̄ aia nobil^o. n̄ tñ sūt iste res p ydeas p se existentes sicut dicit plato que sunt rerum naturaliu specificis silitudines de quib^o darentur diffinitiones. qz ydee in mente diuina sunt ipsemet deus r̄ ydee in animab^o nobilib^o sunt accidentia. sed nō hnt specificam silitudinē ad singularia. Ad scdm̄ motiū est dicendū q̄ scientia que est de vlibus nō ē de vlibus p se extra singularia subsistentibus sed de vlibus fm̄ q̄ etia sunt in rebus ipsis. qz tales passiones reales nō pueniunt nisi vlibus fm̄ q̄ sunt in singularibus sic tñ q̄ essentialiter pueniunt vlib^o r̄ ex p̄sequenti p̄cularibus Sicut patet de nobili qd licet pueniat homini nō tñ puenit hōi

separato extra singularia. s̄ homini qui est in singularibus Nec est verum q̄ o3 omnē vlitatem esse p̄ separationē a materia qz materia potest etiā capi vniuersaliter. vt dicit. viij. methaphisice

¶ Arguitur Chides q̄ nullū sit vniuersale. ergo vltima ps p̄positionis est falsa. Ans p̄bat. q̄a oē qd est. est singulare r̄ vnū numero. Ddm q̄ singulare r̄ vnū numero p̄t capi dupli^o vno mō accipit singulare p̄ singulari p se. Et dicit singulare p se qd ex sua p̄pria rōne aut significatōne includit singularitatē sicut Sortes vel materia Sortis. Alio mō dicitur aliquid singulare p̄ alterū. qz scz est singulare p̄ h̄ q̄ est in alio. Et qd ex sua p̄pria rōne vel significatōne nō includit singularitatē Tunc dicendū q̄ si singulare capiat p̄mo mō tūc ans ē falsū. scz q̄ omne qd est a pte rei est singulare. qz nō oia sunt singularia p se. sed quedā p̄ alterū. Si aut capiat singulare scdo mō put se extendit ad singulare p se et p̄ alterū. tūc ans est fm̄. qz omne qd est a parte rei vel est singulare p se vel p̄ alterū. Iuxta qd sciendū q̄ in aliquo indiuiduo substāiali pnt multa p̄siderari. Exēpligrā. vt in Sorte p̄mo p̄sideratur materia Sortis. tñ Sortes Tertio anima Sortis. Quarto humanitas Sortis Quinto albedo Sortis. Ista sic se habent q̄ duo ex eis sunt singularia p se scilicet materia Sortis r̄ Sortes. qz in sua natura includūt singularitatē intrinsecam Sortes em̄ includit hanc materiā p̄ quā est singulare. Sed tria vltima scz anima Sortis. humanitas Sortis. r̄ albedo Sortis. sunt singularia p̄ alterū quia p̄ Sorte r̄ nō p se.

¶ Arguitur. Ergo adhuc nō ē aliqd vli a pte rei. quia omne qd est. est singulare p se vel p̄ alterū. Dicendū q̄ res accipit dupli^o vno mō p̄ re p̄cepta. et sic vli p̄p̄issime reperit in rebus. Alio mō accipit p̄ re ad extra. r̄ sic est distinguendum de vniuersali. qz vel vli accipit p̄ vniuersali imperfecto quale est vli in re Sic em̄ dicit vniuersale qd nō est de se singulare. r̄ sic vli simpliciter est a pte rei qz a pte rei est res q̄ de se nō est singularis. vli accipit vniuersale p̄ vli p̄fecto. s. p̄ vli post rem r̄ sic est fm̄ q̄ vli nō est a pte rei. Sic em̄ dicit Auicenna. q̄ intellect^o ē qui facit vniuersalitatē in reb^o Lū^o rō ē qz vniuersalitas p̄fecta includit in se duas relatōes q̄s suadit nase. Una ē relatio nase ad intellectus fm̄ quā natura dicitur vna Alia relatio ē habitudo siue aptitudo ad plura inferiora fm̄ quā natura dicitur esse in multis aptitudinaliter. Et illas relationes nunq̄ p̄t h̄c natura nisi qn̄ est p̄ intellectū apprehensā. quia natura accep

¶ p̄ vniuersale
q̄
¶ p̄ vniuersale
q̄
¶ p̄ vniuersale
q̄
¶ p̄ vniuersale
q̄

¶ p̄ vniuersale
q̄
¶ p̄ vniuersale
q̄
¶ p̄ vniuersale
q̄

ea p̄ intellectū est vna obiectiue apud intellectū et plurificabilis est per multa inferiora. Ex quo manifeste elicit q̄ vniuersalitas est accidens rationis et nō est in p̄dicamēto qz est ens rationis factū p̄ rationē speculatiuā. Iuxta illd̄ norādū q̄ dupliciter aliqd̄ dicit̄ ens rationis. Uno mō qz est cōceptū p̄ rationē. et sic res realis p̄ dici ens rōnis. Alio mō aliquid dicit̄ ens rationis qz est factū p̄ rōnem. Et est distinguēdū de ratione. aut fit p̄ rationē practicā sicut domus. et hoc iterū p̄t esse reale. Aut fit p̄ rationē speculatiuā. et sic ens rōis nō p̄t esse ens reale. Et per hoc p̄t intelligi qd̄ p̄muniter dicit̄ intellectus est faciens vltimitatem in rebus. qz intellectus obiectiue accipiens aliquā naturā fundat in tali natura ista accidentia rōnis. Et ex hoc aliquid dicitur vlt̄ qd̄ habet in se accidentia ista. Ex q̄ vlt̄ dicitur q̄ sicut albū est accidēs rei ad extra siue vlt̄ in re. ita vlt̄itas est accidens rōnis ipsius vniuersalis post rē. Ex iā dicit̄ etiā seq̄tur q̄ idē est p̄dicatū dicit̄ de multis inferiori/ vt Sorites ē hō. plato ē hō. et sic de alijs. qz ibi p̄dicatur vt vlt̄ sed vlt̄ est vni. ergo ibi p̄dicat̄ vt vni. Sicut si dicatur hō est animal. azin⁹ est aīal. ibi p̄dicatur vni p̄dicatū qd̄ est idē genere ad hoīem et ad azinū.

Arguitur Contra. si hic p̄dicaretur idē p̄dicatū Sorites est hō. plato est hō. sequeretur q̄ idē esset hō neq̄ et bonus. Itē idem saluaretur et damnaret. Nā p̄t stare q̄ Sorites est nequaz et plato bonus. et tñ sunt idē in hoīe. sic idēz hō dānaretur et saluaretur. Dicendū q̄ hō accipitur dupliciter. Uno mō put̄ est aliquid vni apud intellectū. et sic nec hō saluatur nec dānatur nec est bonus nec malus. nec alb⁹ nec niger. Alio mō accipitur hō fm̄ qd̄ ē i singularib⁹. et sic est malus bon⁹ dānabilis saluabilis. Et iō nō sequit̄. Si est vni p̄dicatū Sorites est hō. plato est hō. q̄ idē hō saluaretur et dānaretur. quia talia accidentia nō p̄ueniunt hoī nisi fm̄ qd̄ ē in singularibus.

Arguitur Singulare nunq̄ p̄t fieri vniuersale. sed omnia a pre rei sunt singularia. q̄ nūq̄ p̄t fieri vniuersalia et p̄ seq̄ns intellect⁹ nūq̄ p̄t facere vlt̄. Ddm̄ q̄ singulare capitur dupliciter. Uno mō p̄ singulari p̄ se. i. pro illo qd̄ hz in rōne aut significatione sua singularitate. et sic maior est vera et minor falsa. Quia tñc est verū q̄ singulare nunq̄ p̄t fieri vlt̄ p̄ quācunq̄ intellect⁹ abstractionē. qz qd̄ est de rōne alicui⁹ nō p̄t p̄ quācunq̄ abstractionē seu apprehēsiōnē ab eo separari. sed singularitas est de ratione illius quod est p̄ se singulare. ergo tē. Alio mō ac

cipitur singulare pro singulari p̄ alterū quod. s̄ non hz singularitate ex sua pp̄ria rōne. sed per aliud cui adiungit̄. sicut humanitas Soritis est singularis qz p̄iungitur Sorti. Tunc ē dicendū q̄ sic capiēdo vniuersale maior est falsa minor vera. qz tunc singulare p̄t fieri vniuersale p̄ abstractionē intellectus. Pro cui⁹ intellectu datur talis regula. Nunq̄ aliq̄ duo sic se hnt̄ q̄ vni nō est de intellectu alterius. tunc contingit vni intelligere alio nō cointellecto. Exempligrā. quis hō et risibile semp̄ p̄iunguntur realiter. tñ qz risibile nō est de diffinitione hominis p̄iungit̄ intelligere hoīem nō cointelligendo risibile. Ex quo sequitur q̄ nō contingit intelligere hominē nō intelligendo aīal rōnale qz animal rōnale est de diffinitione hominis. Per hoc dicitur ad p̄positū q̄ qz singularitas p̄ se nō est de rōne singularis singularitati siue singularis p̄ alterū. Ideo p̄t singulare singularitatem siue p̄ alterū intelligi nō cointelligendo singularitatem illius in quo singularitatur p̄ se. quis tñ in ipsa re semp̄ p̄iunguntur. Et hoc est qd̄ dicit̄ solet q̄ vniuersale fit per abstractiones nostri intellect⁹. i. vlt̄ fit per h̄ q̄ aliqd̄ abstrahitur a singulari per se. Exempligrā. Hō et Sorites p̄iungunt̄ in re et tñ Sorites nō est de rōne hoīs. qz si sic tñc nō inueniretur hō extra Sortē. potest ergo hō intelligi non cointelligendo Sortē. et sic habetur vlt̄. Similiter ē ddm̄ de genere et sp̄e. quis sp̄es nunq̄ possz fieri genus per abstractionē qz in sua ratione includit vlt̄imā dīm. tñ specificatū p̄t fieri gen⁹ vt hō nunq̄ p̄t fieri gen⁹ sed aīal in hoīe p̄t fieri gen⁹ per abstractionē a dīmā specifica hoīs que non est de rōne animalis.

Arguitur Videtur q̄ vniuersale in reb⁹ sit. pbatur qz Por. loq̄ns de vniuersalibus vocat ipsa res. dicēdo istaz rerū speculatione. Dicendū q̄ vniuersale perfectū qd̄ est vlt̄ post rez ē in reb⁹ fundamentaliter et nō fm̄ illā p̄ditōnē fm̄ quā vocatur vniuersale. Lapiēdo autēz vniuersale p̄ vniuersali in re: sic est actualit̄ in reb⁹. qz h̄ p̄iungitur singulari fm̄ q̄ h̄mōi. Circa qd̄ sciēdū q̄ natura vel essentia designata per modū totius. vt hō p̄t tripliciter p̄siderari. Uno mō fm̄ ei⁹ pp̄ria rōnem. et sic p̄ueniūt nature q̄ cadūt in ei⁹ prop̄a diffinitione et passiones ex ore ex p̄ncipijs essentialibus. et nō p̄ueniunt vt sic nature aliq̄ predicata accidentalia realia nec rōnis. Ideo qn̄ queritur an natura sic p̄fixe/rata sit vniuersalis. Ddm̄ q̄ nō. qz de rōne vniuersalis ē vnitas cū multiplicitate aptitudinali quaz quelibz p̄ditō superaddit vni accidēs

Libet

Primus

rōnis. Sup addit em̄ vnitas relationē rōnis ipsius nature ad intellectū. quia vt sic natura dicit vna qm̄ est obiectiue apud intellectū. Multiplicitas addit etiā vnaz relationē rōnis ipsius nature ad sua singularia. Exempligratia. Si dicat. hō est spēs. ibi spēs sup addit hūane nature duas relationes rōnis. Vnā ad intellectū scdm̄ quā relationē dicitur vna apud intellectū. Aliā relationē superaddit nature ad singularia scdm̄ quā dicitur multiplicabilis p̄ multa numero dīa sicut genus dicit multiplicatē p̄ multa specie dīa. qz ergo vltas addit accidentia rōnis p̄ qz nō p̄t puenire nature scdm̄ se acceptē. qz dicitur est qz tunc solū pueniunt nature que sunt de eius diffinitione. et natura sic accepta vocatur vltē an̄ rem. Alio modo accipit natura vt in re. i. in supposito et sic iterū nature n̄ puenit vltas. qz sic deficit nature vnitas vltitatis que est solū in natura scdm̄ qz est obiectiue apud intellectū. deficit etiā sibi cōicabilitas apud singularia. qz scdm̄ qz est in aliquo vno supposito. sic non est cōmunicabilis. Tertio modo accipitur natura scdm̄ qz est accepta p̄ intellectū et sic conuenit sibi vltas. sic em̄ dicitur vltē p̄ rem. i. vniuersale a singularibus abstractū. tunc em̄ conuenit nature ipsa vnitas vltitatis. qz est obiectiue apud intellectū. Conuenit etiā sibi plurificabilitas quia potest plurificari p̄ multa indiuidua et qz accidit nature est p̄ intellectum accepta. sic etiā accidit nature qz est vltis. vñ p̄ qz sicut albus est accidens reale hōis ita vniuersalitas ē accidens rōnis ipsius nature. i. puenit nature apprehensē p̄ intellectū.

Queritur. Quō possum⁹ venire in cognitōnem siue noticiā istoz vltū. Dm̄ qz istas acceptiones possum⁹ cognoscere ex ipsis p̄dicat̄ ipsi nature attributis. Quāqz em̄ nature attribuntur p̄dicata realia essentialia. vt hō est animal hō est rōnalis. et tunc accipitur natura vt ē vltē an̄ rem. i. accipit vt nō est in singularib⁹ neqz apud intellectū. Alio modo attribuntur nature p̄dicata realia accidentalia. et sic accipit vltē fm̄ qz est in re. qz illa p̄dicata pueniūt sibi fm̄ qz est in singularibus. vt hō ē albus. Tertio modo attribuntur nature p̄dicata accidentalia rōnis. et tunc accipit natura. vt vltē post rem. qz talia p̄dicata non pueniunt nature nisi put est apprehensā p̄ intellectū. Ex quib⁹ p̄ qz p̄prie nulla scientia est de vltē in re. Quā rō est qz vltē in re fm̄ qz hōis cōueniūt solū p̄dicata realia accidentalia que de suis subiectis nō sunt scibilia. Sed vltis post rem fm̄ qz hōis p̄t esse scientia. qz etiā illa accidentia sunt scibilia fm̄ qz hōis de ipsa natura.

sicut fit in libro p̄dicabiliū et p̄dicamētoz. Alię scientie reales sunt de vltē an̄ rem. vt phisica et huiusmodi.

Querit. Vtqz ista scia vltia distinguant realit vel modalit. Dm̄ qz dicit solū fm̄ modis accipiēdi naturā. qz eadē natura p̄t tripliciter p̄siderari p̄ intellectū n̄m. Est em̄ eadē natura qz qm̄qz ē scdm̄ se accepta. et qm̄qz vt est in singularib⁹ sumpta. et qm̄qz accepta ad p̄dicata scdm̄ intentionis. Si tñ species intelligibilis esset vltē post rem sicut quidam dicebant qd est falsum tunc esset realis distinctio inter vltē in re an̄ rem et post rem.

Querit. Vtqz vltē sit generabile. Dm̄ qz vniuersale capitur dupliciter. Uno modo vt ē acceptum in singularibus. et sic vniuersale est generabile qz etiā generat ad generationē singularis. Alio modo accipit vniuersale vt an̄ rem et post rem. et sic generabile et corruptibile accipitur dupliciter. Uno modo in p̄pria significatōe scdm̄ qz dicit aptitudinē ad generationē et corruptōnem et sic vltibus quibusdā puenit eē generabile et corruptibile. qz corpus mirri p̄prietas ē eē generabile et corruptibile. sicut dicitur lat⁹ circa subiectū libri p̄hoz. Alio modo accipit generabile improprie scdm̄ qz dicit actualē generationē. et corruptibile scdm̄ qz dicit actualē corruptiōnem. et sic vniuersale ante rem et post rem nō sunt generabilia nec corruptibilia. qz aliqd sic est generabile p̄ generatōis actionē. Vniuersalia autē scdm̄ qz hōis nō hnt ordinē ad actionē. qz nō sunt termini actionū. quia actiones sunt singulariū p̄ modo methaphisice.

Arguitur. Vniuersale est prius suis singularibus. ergo male dicitur qz sit posterius illis. Antecedens probatur. quia dat eis esse. Item illud est prius a quo non conuertitur subsistendi consequētia. vt bene sequitur. Sortes est. qz homo est. sed nō econtra. Dicendū qz vltē accipitur dupliciter. Uno modo scdm̄ p̄fectā rōem vltitatis. et sic semper vltē post rem est posterius suis singularibus. qz sic abstrahitur a singularib⁹ et illud qd abstrahit ab aliqz est posterius illo a quo abstrahit. Alio modo accipit vltē scdm̄ qz ē an̄ rem vel in re. et sic est prius singularib⁹. qz dat eis esse nomē et rōem. modo ratio siue diffinitio ē prior diffinito. et ab illo nō quertit subsistendi consequētia. Est autē circa p̄dicata p̄siderandum qz res accipit p̄ singulari. qm̄ distinguit vltē ante rem in re et post rem. Sensus em̄ est qz est aliqd vltē an̄ rem. i. an̄ singularia acceptū. Et aliqd ē vniuersale in re. i. in singulari. Et aliqd p̄ rem. i. abstractū a singularib⁹. Et ratio istius ē

q: nos imponimus rebus noia fm q nos eas cognoscim⁹. pri⁹ em cognoscim⁹ singularia q vnuerſalia. Ideo h⁹ nomē res qd significat tā vnuerſale qſ ſingulare imponit a nobis ad ſignificandū ſingulare.

Queritur. Utrū rō animalis fm vnūqd/ qſ animal eſt altera z altera Ddm q Aresto. inducit illā autoritatē per modū dubitatiois. qz dicit q querēdū eſt an ſit vna diffinitio ſie danda. vel de qualibet aia debet dari vna ſpecialis diffinitio ſicut ratio aialis fm vnūquodqſ animal eſt altera Tunc dicendū eſt ad queſtionē q nō eſt dubiū qn rō aialis fm vnū quod/ qſ aial eſt altera z altera. ſi accipiat animal fm ſuas ſpecies tunc em necelle eſt q animal habeat alia diffinitionē in vna ſpecie qſ in alia. Jō qz diffinitio animalis in cōi poſſit eſſe vna nō tū diffinitio aialis fm vnū quodqſ aial

Arguit. Al diffinitio ſic. Animal ē corp⁹ aiatum ſenſibile ergo aial hz vnā diffinitionē.

Ddm q aial caput dupl^r. Uno mō loyce fm q ſignificat pceptū vnū puenientē ſuas ſpecies z ſicanial hz vnā diffinitionē ſic pbat argumētū Alio mō accipit animal phifice fm q repit in diuerſis ſpēbus eius. z ſic eſt alia z alia diffinitio aialis. Et eſt ratio illi⁹ diuerſitatis. qz vnū qd qſ diffinitio fm q eſt aliqd vnū. ſed aial loyce acceptū hz vnitatem pceptus z nō hz vnitatem phificam. qz nō eſt vnū aliqd fm rē. Et ſic fm Aresto. vj. phicoz. in genere multe equocatiōes latent. Et ſi dicat. genus etiā diffinitio phifice. vt dicendo. Animal eſt quid ppoſitum ex corpe ſenſitiuo z aia ſenſitua. Ddm q iſta diffinitio nō puenit pceptui aialis fm que pceptū aial eſt vnū. ſed puenit aiali fm q inuenitur in ſuis ſpeciebus. Et eſt dīa inter phificū z loycū iſta. Quia phific⁹ diffinitio pmutat fm cōmune rōnem quā hz in ſuis inferiorib⁹. Loycus ſo diffinitio fm pmutat rōnem tm. Aliter tm eſt de ſpēb⁹. qz ſpēs etiā ſignificat vnitatem reale vt p3. vj. phicoz.

ſimplius autē etſi.

Postq Aresto. mouit dubitationes de anima fm q eſt totū potentiale. z fm q eſt totum vſe. Dic iam pſeqnter pmutat dubitationē de aia fm q eſt totū potentiale. dicēs q nō ſunt multe aie in vno corpe. ſicut dicebant platonici. q ponebāt qtuor aias in vno corpe. ſed ſunt multe ptes aie. i. potentie. Tunc eſt qſtio. An primo optet inquirere totā animā vel de ptribus eius. Jē ſecūdo eſt difficile ſi ſunt multe potētie aie quō ab invicē diſtinguuntur qz fm thocomptū

difficile eſt cognoscere mani ſclā dīaz inter potētiās. ſz uter potētia nutritiua augmētatiua z generatiua. ſz ē maniſclā dīa int^r vegetatiua ſenſitiua z intellectiua. Uel fm Lōmētatozem difficile eſt cognoscere dīam inter potētia intellectiua z imaginatiua. Aliqui em ponebāt intellectū eſſe de ſenſibus interiorib⁹. Et ſi optet determinare de potētijs iterū incidit queſtio an prius oz inquirere de potētijs vel de opationibus. Et an prius de opationib⁹ vel obiectis potētiarū optet determinare. Et qz iſte queſtiones ſoluuntur in ſecundo huius ideo non eſt necelle eas h⁹ ſoluere

Arguitur. Potentie ſunt nobis notiores qſ eſſentia. Ideo prius determinandū eſt de potētijs qſ de eſſentia ipſius aie. Ddm q verum ē fm ordinē nature ſed nō fm ordinē q ad nos Sed p ordinē eſſentie. potentie z opationis ē pſiderandū q in aia inueniuntur quinq. ſcilicet eſſentia. potentia. habitus. obiectū et operatio Et hnt ſe aliqliter vt magis cōe z minus cōe. nō fm predicationē ſed fm calitatem. qz eſſentia ē cā z origo multarū potētiarū. z vna potētia eſt cauſa multorū habitū ſic i intellectu ſt multe ſcie z multi habitus. et vnus habit⁹ hz multa pſalia obiecta que tm in vnū reduciuntur z circa vnū obiectū ſunt multe opationes. z huius precipue in intellectu noſtro. qz nō intelligit ſimplici intuitu.

Arguitur Anima nō eſt totū ergo nō habet ptes. et p pſeqns nō optet ponere difficultates iſtā de ptribus anime. quia eſt ſimplex forma Ddm q licet aia nō ſit totū integrale z qſitatiū. quia nō hz ptes integrales z qſitatiuas. Eſt tm totū diffinitiuū quia hz ptes diffinities Eſt etiam totū potentiale. quia hz ptes potentiales ſz potentias. Eſt etiam totū vnuerſale quia hz ptes ſubiectiuas ſz aiam vegetatiua z ſenſitiua z intellectiua. In hoc aut^r textu loquitur Arſ. de aia fm q eſt totū pſatiuum.

videtur autē non

Hic pmutat pſeqnter Aresto. difficultates de aia ſcōm q eſt totū diffiniibile. Et tangit difficultates qntū ad ea que iuuant ad diffinitioes de aia Et ponit circa hoc duas pcluſiōes Quorum prima eſt q ipſū q quid eſt. i. diffinitio nō ſolū ē vtile cognoscere accidētia. Alia pcluſio. ſed etiā accidētia magnā pte pferūt ad cognoſcendū quod quid ē. Primā ptem primo pbat exemplariter. quia in mathematicis cognoscere quid curuū. quid lineā. qd planū z ſic de alijs. valet multū ad cognoſcendū q triangul⁹ habz

Prohemium

tres angulos eōles duob' recti Deū pbat vtrā
qz ptem rōe Primo scōdam. scz qz accidentia ma/
gnā ptem conferūt ad cognoscendū qd quid est
Et h' sic. qz qn habem' imaginationem vel fan/
tastiam de accidentibus cōibus et pprijs alicui'
rei. tūc facili' deuem' in cognitionē subiecti il/
lius accidentis. Cui' causa est qz nostra cognitō
orit' a sensu qui sensus cognoscit accidentia. vbi
ergo habem' certā cognitōnē de accidentib'. etiā
possum' facili' cognoscere diffinitōz. Deinde
probat p'maz prem. et hoc sic. qz ipm qd qd est
est pncipiū demonstratōis. sed p demonstratōem
cognoscit passio de subiecto. ergo ipm qd quid
est est pncipiū cognoscēdi accidentia. Ex quib'
infert Aresto. cōclusiue qz quedā diffinitōes scz
quē sūt dyalectice sūt casse et vene. qz dictū ē qz
ipm qd quid est sine diffinitōe est mediū demō/
strādī passioē de subiecto et hoc habet p sine. qz
illa diffinitio est vna que nō potest demonstrare
passioē de subiecto. qz vniu dī quod nō attin/
git sine ad quē ordinatur. Et est p'siderandum
qz diffinitiones de quib' Aresto. hic intēdit sūt
diffinitiones passioē assignate absqz subiecti
z date p genus z dīam. Sicut si dicatur ira est
appetit' vindictē p illā diffinitionem nō pnt
cognosci passiones irati quare scz irat' pallefit
i facie Hoc aut' p't fieri p illā diffinitionē Ira ē
ebullitio sanguinis circa cor. Et vocantur t'les
diffinitiones dyalectice qz dant' p genus z dif/
ferentiā. q'liter dyalectice' solet diffinire.

Queritur Utrū accidentia magnā p'tē con/
ferant ad cognoscendū quod qd est Dicēdū
qz sic. Cui' ratio est qz nostra cognitio oritur ex
sensibus interioribus z exterioribus. sed accide/
ntia cognoscuntur sensibus exterioribus z interi/
oribus. ergo p accidentia possum' deuenire in
cognitionē ipsius quod qd est subiecti.

Arguitur. Albū z nigrū sunt accidentia z tū
nō ducūt nos in cognitionē substantie siue ipi/
us quod qd est. Dōm qz duplicia sunt acci/
dentia. Quedā em' sunt accidentia ppria q' flu/
unt ex principijs speciei z maxime de talib' in/
telligitur textus. qz illa nos ducunt in cogniti/
onē ipsius quiditatis. Cui' rō est qz talia acci/
dentia inducūt ad cognitionē principiorū spe/
ciei. qz sunt adequati effect' ipsius q'ditatis siue
principioz speciei. Et hoc est quod dicit solet qz
ppriū fluit ex principijs sp'ei. principia aut' spe/
ciei sunt ipsū quod quid est. z sic pnt talia acci/
dentia ducere in cognitionē ipsius quod quid
est. Alia sunt accidentia p'munia z illa accipiū
tur dupliciter. Uno mō fm se z sic solum indu/
cunt in cognitionē inuidui ex cui' principijs

fluunt. qz vni quodqz facit cognoscere suū prin/
cipiū. Alio mō accipiunt q' ad nos. et sic pnt
taliam accidentia etiā ducere in cognitionē ipsi'
qd quid est. qz qnqz p multa accidentia inuidi/
dualia circuloquimur vna ppria dīam. sic per/
gressibile bipes circuloquimur dīam z passioēz
hōis. z tū manifestū est qz tam gressibile qz bi/
pes sunt accidentia p'munia.

Arguitur Aresto. dicit. i. topicor' qz ppriuz
nō indicat quid est esse rei. ergo male dicit qz ac/
cidentia magnā p'tē pferunt zc. Dōm qz dif/
ferentia est inter indicare z pferre. qz indicare ē
a priori ondere. Sed pferre ē q'liter amqz du/
cere ad cognitionē alterius. Quāuis igit acci/
dentia nō indicant quid est esse rei. tū pferunt
ad cognoscēdū qd quid est. qz a priori nō ostē/
dunt sed a posteriori manducant

Arguitur Si accidentia ppria pferunt ad
cognitionē substantiar' materialū. tūc sequit'
qz substantie materiales ducūt nos in cogniti/
onem substantiar' imaterialū. sed hoc est falsuz
ergo illud ex quo sequitur. Sequēla p'batur qz ē
maior puenientia substantiar' imaterialū z ma/
terialū qz substantie z accidentis qz sunt diuer/
sor' p'dicamentoz. Dōm qz est duplex p'ueniē/
tia siue similitudo Una est inesse nature. z sic sub/
stantie materiales z imateriales hnt bñ maio/
rem puenientia qz substantia z accidens. quia
sunt eiusdē p'dicamenti z ideo hnt eandē natu/
ram p'munē scz substantiale. Sed substantia
z accidens nō hnt aliquā naturam p'munē sed
solū pueniunt in ente quod est analogū. Alia
est similitudo fm esse p'portionis z cognitōis
q' ad nos fm qz vni est p'portionatū alii. z vni
cognoscitur ex alio. z sic ē maior similitudo inē
substantia z accidēs qz inter substantias mate/
riales z imateriales. qz cū accidens sit natural'
effectus ipsi' substantie. sic p't ducere in noticiā
substantie. Substantie aut' materiales nō sunt
naturales effect' substantiar' imaterialū qzuis
bñ sunt effectus voluntarij qz ista inferiora de/
pendent ab aīa nobili que est substantia imate/
rialis sicut ab agente voluntario Sicut dom'
est effect' voluntari' domificatoris. ergo ex illo
effectu bñ cognoscimus artem eius sed nō sub/
stantiā. Sic ex cognitōe istoz inferior' cogno/
scim' artē substantiar' imaterialū et nō subaz
eaz. Et sil' p't rīderi cū querit. Utr' plus pue/
niant hō z azin'. vel hō et risibile

Arguitur Si ipsū quod qd est valeret ad
cognoscendū accidentia et econtra. sequeretur
qz esset circulatio in cognitionibus que est p'hi/
bita. primo posterior' Dicēdū qz duplices

Prohemium

finem in quem ordinatur. cum ergo diffinitio ex sui natura ordinatur ad demonstrandum passionem de subiecto. sic ille diffinitiones que tale finem non habent dicuntur vane. Sic autem est de diffinitionibus passionum datis absque subiecto. Exempli gratia. Passiones ire in ordine ad subiectum sunt pallores faciei. tremor manuum etc. Cause vero istarum passionum non possunt dari ex formali diffinitione ipsius ire. sed ex materiali que datur per subiectum. Formaliter autem sic diffinitur ira. Ira est appetitus vindicte. Sed diffinitio data per subiectum est ista. Ira est ebullitio sanguinis circa cor. et statim cognoscitur quare irati pallescent in facie quia sanguis tendit immediate ad cor. et sic derelinquit membra exteriora. scilicet faciem et manus. ille autem esse non potest sumi ex alia diffinitione.

Arguitur. Videtur quod ista autoritas non sit ad propositum. quia anima non est aliqua passio. Dicitur quod quibus anima non sit passio habet tamen se per modum passionis que ad suam diffinitionem. quia diffinitiones passionum dantur per additamentum quod est alterius generis. sic anima diffinitur per additamentum quod est eiusdem generis. Et ideo sicut diffinitiones passionum date absque subiecto sunt vane. sic et ista est de diffinitione anime data absque corpore. Et sic valet ad ostendendum quod diffinitio anime est danda per additamentum.

Arguitur Diffinitiones date per genus et dicitur sunt diffinitiones physicales. ergo non sunt dialectice. Dicitur quod genus et dicitur possunt tripliciter considerari. Uno modo secundum quod genus habet rationem potentie. et dicitur rationem actus. et sic diffinitio data per dicitur et genus est metaphysicalem. In signum cuius etiam separata a materia qualia sunt substantie separe sic diffiniuntur. Alio modo accipiuntur genus et dicitur in quantum genus habet rationem materie et dicitur rationem forme. et sic diffinitio data per genus et dicitur est physicales. Tertio modo capiuntur genus et dicitur secundum rationem generis et dicitur secundum quod genus significat conceptum extrahibilem et dicitur conceptum extrahentem. Et hoc est quod dicit sanctus thomas in de ente et essentia quod ex duobus conceptibus scilicet ex genere et dicitur constituitur certius conceptus scilicet species. Et sic diffinitio data per genus et dicitur est localis. Pro quo sciendum est quod duplices sunt diffinitiones scilicet substantiarum et ille date per genus et dicitur sunt bone formaliter et finaliter quia sunt sufficientes cause ad demonstrandum passionem de diffinito. et sic non sunt vane. Alie sunt diffinitiones accidentium et precipue passionum. que si dantur per genus et dicitur sunt quidem bone quia dantur per ea que sufficienter ad bonam diffinitionem. sed sunt vane quia non attingunt finem ad quem ordinantur. quia non sunt sufficientes cause ad demonstrandum passionem. de subiecto.

Patet quod illa questio non habet locum de speciebus substantiarum.

Dubitatione autem.

Postquam Aristoteles posuit difficultates ex parte substantie anime. et quod quid est ipsa anima. habet tamen motum difficultates de anima que sunt ex parte accidentium et passionum ipsius anime. Primo movet dubitationem. Secundo ea soluit. Tertio ex solutione inferret quod cognitio de anima pertinet ad philosophiam. Primo movet difficultatem. Secundo ostendit illius difficultatis necessitatem. Est ergo ista dubitatio. Utrum passiones id est potentie anime sint communes anime et corpori. vel est aliqua passio propria fini quare anima non communicet corpori. Ad hoc dicit Aristoteles quod istam dubitationem determinare non est leve. id est non est facile. Sunt enim alique proprietates de quibus manifestum est quod non sunt sine corpore. ut sunt irasci et sentire. et ideo in illis manifestum est quod sunt passiones in anima et in corpore sicut. et hoc inferret probat. Si autem sit aliqua passio. id est propria potentia ipsius anime illa potentia erit intellectiva. hoc tamen est verum nisi dicat quod intelligere sit quedam fantasia. sic enim dicebant antiqui non ponentes dicitur inter sensum et intellectum. et si sic. potentia intellectiva non erit propria anime. Si autem intelligere non est sine fantasia tunc iterum non potest intelligere absque corpore. quia fantasia sit cum organo corporali.

Si quidem igitur

Hic consequenter assignat causam necessitatis determinationis huius questionis. quia ex determinatione huius questionis cognoscitur aliud quod omnes homines naturaliter scire desiderant scilicet an anima sit separabilis a corpore aut non. Et hoc est ideo. quia si anima habet in se aliquam potentiam et operationem in qua non communicat corpori tunc est separabilis a corpore et si non habeat aliquam tunc non erit separabilis. Et patent iste conditionales quarum prima est. si habet anima operationem et potentiam quam non communicat corpori ipsa est separabilis. quia operatio propria rei correspondet esse rei. quia operatio non potest esse perfectior quam esse. Si ergo operatio est separabilis a corpore ergo etiam ipsum esse est separabile a corpore. Secunda conditionalis sic patet scilicet si anima non habeat aliquam operationem in qua communicat corpori ipsa non est separabilis. quia si anima separaretur absque operatione a corpore. tunc esset ociosa et frustrata sine fine quod est inconveniens et non contingit alicui rei naturali. Et Aristoteles. addit in textu exemplum quod est tale. quia linea recte non potest tangere eam speram secundum punctum. et non potest sibi competere nisi secundum quod est in

*De generis dicitur quod dicitur
vane et explicat*

Supplicis per diffinitio

corpore quia tactus est ipsius corporis. sic etiam videtur aliquibus quod intelligere non conuenit anime nisi secundum quod est in corpore sicut tactus nunquam potest fieri sine corpore.

Arguitur Aristotelem in textu committit fallacias consequentis. quia arguit a tota conditionali cum destructione antecedentis ad destructionem consequentis. Dicendum quod dupliciter contingit arguere in conditionalibus. Uno modo in terminis conuertibilibus. et sic indifferenter potest argui a positione vel destructione antecedentis vel consequentis. quia in conuertibilibus posito vno ponitur et reliquum. et destructo vno destruitur et reliquum. et sic arguitur hic. quia animam habere potentiam et operationem propriam et esse separabilem a corpore conuertuntur. et ideo licet arguere a destructione antecedentis ad destructionem consequentis. Alio modo arguitur in terminis non conuertibilibus. et sic est necesse arguere a positione antecedentis ad positionem consequentis. vel a destructione consequentis ad destructionem antecedentis.

Arguitur videtur quod exemplum textus sit inconueniens. quia si corpus sphericum tangeret lineam rectam secundum puncta indiuisibilia tunc linea esset ex indiuisibilibus. Pro intellectu argumenti est sciendum. quod si enea spera moueatur super aliquam superficiem duram tunc necesse erit talem superficiem tangeret eneam speram secundum puncta quia si tangeret secundum aliquam partem quantitate tunc enea spera non esset perfecta spera. quia haberet aliquam superficiem secundum quam tangeret rectam et hoc repugnat sperae. Secundo sciendum quod quia inter duo corpora dura est aliquid medium. ergo oportet ymaginari quod enea spera ponatur super superficiem aque. et quod aqua non cedat.

Istis consideratis ad argumentum dicendum quod duplex est tactus. scilicet metaphoricus. siue mathematicus et phisicus. Dicendum ergo mathematice loquendo. quod enea spera tangeret superficiem secundum multas superficies et non secundum puncta. nec se querit si tangeret secundum puncta quod continuu componeretur ex indiuisibilibus. quia illa puncta que tangit corpus sphericum non sunt in actu sed in potentia. ergo ex eis non componitur linea. quod soluz componitur ex his que sunt in actu. Et ad argumentum dicendum quod minima vel inconsiderabilis reatudo in corpore spherico non impedit sphericitatem et ideo quous in corpore sunt inconsiderabiles superficies ex hoc tamen non impeditur eius sphericitas siue figura spherica.

Queritur. Utrum anima sit separabilis a corpore

Secundum quod capiendum animam per animam vegetatiua et sensitua. sic ille anime que sunt immerse ma-

terie non possunt a corpore separari. Sed capiendum animam pro anima rationali. tunc est separabilis a corpore. quia est forma potens per se subsistere. sicut patet tercio huius. ubi dicitur quod anima est id quod vere est.

Arguitur Anima dependet a corpore. quod non est a corpore separabilis. Secundum quod anima rationalis capit dupliciter. Uno modo quo ad fieri. et sic dependet a corpore quod non potest fieri nisi in corpore. quod si fieret extra corpus tunc esset substantia separata et non anima. et quous anima sit in corpore tunc potest separari a corpore retinendo illam indiuiduationem que recepit a corpore. Alio modo accipitur anima rationalis quo ad esse ipsam. et sic dupliciter aliquid dependet a corpore. Uno modo subiectiue. et sic potentie sensitue dependent a corpore et non potentie anime rationalis. quod intellectus non subiectatur in aliquo organo corporali. sed est immaterialis sicut patet tercio huius. Alio modo aliquid dependet a corpore obiectiue quod corpus est obiectum eius. et sic etiam anima dependet a corpore etiam quantum ad intellectum. quod intellectus per statum huius vite non potest intelligere immateriale sicut obiectum. ergo intellectus obiectiue dependet a rebus materialibus et hoc non impedit eius separabilitatem. quod intellectus etiam actu a corpore separatus. sicut intellectus angelicus potest intelligere corpus non obstante eius separatione.

Videtur autem et

Hic manifestat Aristotelem. quod plus presupponit scilicet quod quedam sunt passiones communes anime et corpori. Quod probat tripliciter. Prima ratio stat in hoc. quod ille passiones sunt communes anime et corpori. quibus corpus aliquid patitur. quod si corpus aliquid patitur. ergo etiam sunt in corpore. scilicet multe sunt passiones anime quibus corpus aliquid patitur. sicut sunt ira. gaudium. mansuetudo. timor etc. quod ira fit ebulitio sanguinis circa cor. ergo ille passiones sunt communes anime et corpori. Secunda ratio. ille passiones sunt communes anime et corpori que diuersificantur ex dispositione corporis secundum diuersa tempora. Scilicet quous contingit quod magnis passionibus occurrentibus homo non ira scilicet contingit etiam ex alio tempore quod minore passione occurrente homo plus perturbatur. facit ergo ad hoc dispositio aeris quod quous homo plus minus irascitur quod dicit Aristoteles. primo meteororum. quod quous cometa regnat tunc sunt multa bella inter principes. Tercia ratio stat in hoc. ille passiones sunt communes anime et corpori que variatur secundum diuersas complexionones quod complexio respicit corpus. sed iste passiones sunt diuersimode in hominibus secundum diuersas complexionones. quod sunt aliquid ira complexionati quod plus irribilibus vel nullis iminentibus multum timet sic melancholici ex sola fatalia periculis timet. Alii sunt ira complexionati sic quod magnis irribus iminentibus omnino nihil timet.

Prohemium

sicut sunt colerici. Cū ergo timor est passio aīe manifestum est q̄ aliquę sunt passiones cōmunes corpori et anime simul.

Si autem sic se ha.

Hic infert cōclusionē principaliter intentā cor relarie sc̄z istā. qz sc̄z dictū ē q̄ si passiones sunt cōmunes aīe et corpi. ergo etiā debent diffiniri per aīam et corpus. qz vnūq̄qz habet diffiniri sicut h̄z esse. qz ergo iste passiones h̄nt esse in corpe. ergo h̄nt diffiniri p̄ corpus. Cū Aresto. diffiniendo irā sic dicit. Ira ē qdā motus corporis aut ptis. aut potentie ab hoc ⁊ gratia huīusmodi. Et h̄z ista diffinitio quatuor causas. In hoc enī q̄ d̄r motus. tangit cā formalis. qz oīs passio appetit⁹ est motus fm̄ q̄ motus accipit p̄ exitu potentie ad actū. Diffinit enī Eustachius sic passionē tercio ethicoꝝ. Passio est motus appetitus sub fantasia boni vel mali. Cū mor⁹ in diffinitōe ire nō p̄t significare formā fluentē. sed actū appetit⁹. sicut etiā in alijs diffinitōib⁹ passionū. qz formaliter loquendo passio est act⁹ siue opatio ipius appetitus sensitiui fact⁹ cū alteratōe corporali. Et qz fit cū alteratōe corporali ideo vocat passio. imponimus enī noīa a notiorib⁹ nob. qz g⁹ tal mor⁹ siue alteratio est nobis notior. ideo imponim⁹ noīa a tali passione. Ponit vltorius in diffinitōe ire corporis aut ptis. vbi tangit cā materialis quia iste motus. siue ista opatio fit p̄ materiā que est corpus. Deinde ponitur aut potēte in quo tangitur principū efficiens. qz potentia irascibilis est principū istius motus siue passionis. Ad dicitur gratia h̄mōi. vbi tangit causa finalis. qz ppter appetitum vindicte.

Et propter hoc er.

Hic concludit ex dictis. qz iam dictū est aliqs esse passiones cōmunes aīe et corpi. q̄ ad phisicū cū spectat determinare de aīa sc̄z in ordine ad tales passiones. vel de omni aīa. vel ad minus de aīa h̄nt tales passiones. Et rō ē. qz sicut patet sc̄do phicoꝝ. phisicus h̄z determinare formas fm̄ q̄ sunt in materia. Sed aīa ad minus fm̄ istas passiones p̄dictas ē forma i materia. g⁹ ⁊c

Differenter autem

Hic ponit differentiā inter dyalecticū et phisicū cū q̄ntū ad diffinitōem. Et distinguit triplicē diffinitōem. qz qdā ē q̄ dat p̄ materiā tm̄. qdā per formā tm̄. qdā p̄ formā et materiā sil. Exempla danē in textu de ira et de domo. De ira diffinitio data p̄ materiā est. Ira ē ebullitio sanguinis

nis circa cor. Data p̄ formā est. Ira est appetitus vindicte. Data p̄ formā et materiā est. Ira est ebullitio sanguinis circa cor. ppter appetitū vindicte. Similiter domus h̄z tres diffinitiones. Prima formalis ē ista. Dom⁹ ē cooperimentū phibens nos a ventis ymbribus ⁊ caumatib⁹. i. calorib⁹. Materialis ē ista. Dom⁹ ē qd cōpositū ex lignis et lapidib⁹. Alia ē cōplectens vtrāqz.

Quent In quo p̄dicamēto sit ira Ddm q̄ ira p̄t multiplicat capī. Uno p̄t significat principū a quo p̄cedit. et sic qz p̄cedit a potentia appetitiua q̄ inclinat ad rem appetitā. est in p̄dicamēto q̄litas in sc̄da specie. sed sic accipit p̄prie. qz manifestū ē q̄ potentia appetitiua nō ē passio cū in vna potētia sint multe passiones. ⁊ ideo q̄n sic diffinit ira. est appetit⁹ vindicte. ibi appetitus nō accipit p̄ potentia appetitiua. sed p̄ actu appetendi. Accipit ergo ira alio p̄prie. et sic est de p̄dicamēto actionis. sic enī ira nihil aliud ē q̄ actus potentie irascibilis factus cū alteratōe corporali sc̄z cum motu sanguinis ad cor. Tercio mō accipit ira q̄ntū ad motū factū in corpe. et tunc iterū accipitur p̄prie. et sic ira ē de p̄dicamēto vbi. qz fit i ira mor⁹ localis sanguis ab exteriorib⁹ mēbrs ad cor.

Que igit naturalis

Hic ostendit q̄ illaz ē phisica. Et vult q̄ illa que dat p̄ materiā ē phisica sed imperfecta. S̄z data per formā et materiā sil ē phisica. et p̄fecta. S̄z data p̄ formā tm̄ ē loyca. Et rō ē qz phisicus cōsiderat formas fm̄ q̄ sunt in materia. quia sic conueniūt rebus mobilibus. cū ergo vnūq̄qz habet diffiniri sicut habet esse. ideo optet oīa phisicalia diffiniri p̄ materiā. Nō at diffinitio data tm̄ p̄ materiā sit imperfecta. Patet qz cognitio p̄prie nō p̄t sumi p̄ materiā nisi ei adiungat forma illi rei tūc enī p̄t res p̄prie cognosci. S̄z quia loyca abstrahit a materia ⁊ a motu. ideo diffinit per solam formā.

Arguit Materia nō p̄t de se notificare. ergo nō est aliq̄ diffinitio tm̄ data p̄ materiā. qz materia ē ens in pura potētia. sed vnūq̄qz cognoscit fm̄ q̄ ē in actu. Ddm q̄ duplex ē materia. sc̄z materia p̄ria q̄ ē subiectū forme substāntialis. ⁊ ex tali materia fm̄ q̄ h̄mōi nō p̄t fieri cognitio rei nisi captat cū forma vel sub forma. Alia ē materia sc̄da. q̄ ē subiectū forme accidentalis. et sic paries est materia albedinis. ⁊ ex tali materia p̄t res accidentaliter cognosci. qz materia p̄rio mō accepta est ens in pura potētia. sed materia sc̄do modo accepta est ens in actu

substantiali quod est subiectum accidentis. et sic patet quod aristoteles loquitur de diffinitionibus accidentium. quod explicat hic de domo et ira que sunt accidentia totius compositi.

Aut non est aliquis

Hic ostendit dominus inter manuale. mathematicum et metaphysicum. Et differt sic. quod metaphysicum considerat de formis secundum quod sunt separabiles a materia. et ideo diffinit ab seque omnia materia. Sed mathematicum manuale et physice determinat de forma secundum quod est in materia. sed differt. quod mathematicum considerat de formis secundum quod diffiniuntur per mathematicam imaginabilem. Sed physice et manuale secundum quod per materiam sensibilem. sed dicitur. quod physice considerat formas quarum principium est natura. sed manualis considerat formas quarum principium est ars.

Redeundum est autem

Hic aristoteles reuertit ad propositum. quod fecit diffinitiones a proposito Et dicit redeundum ad ordinem dum prius dicta. quod dictum est quod passiones quales sunt furor. tumor. desiderium etc non sunt separabiles a materia physica aialium secundum quod aialia sunt. Et non habent se tales forme sic linea. vel planum quod habent intelligi sine materia sensibili. Deinde continuat dicta dicendis. Et vult quod etiam iste passiones predictae conueniant anime. sic ergo in illo libro determinandum est de anima. Et si debeamus de anima determinare tunc iste modus obseruandus est scilicet quod prius tractet opiniones de anima. Et hoc ideo. quia si in aliquo bene dixerunt. hoc acceptandum est tamquam verum in nostra doctrina si vero aliquid non bene dixerunt id ipsum vitemus.

Principium autem

questionis. Postquam aristoteles promissit per huiusmodi istius libri. Hic prout ponit tractatum. Et tractat in hoc libro de anima secundum opinionem antiquorum. In secundo ponit veritatem. Et prius ostendit quomodo philosophi habuerunt viam inuestigandi naturam anime. Et dicit quod ex quo animam differt ab inanimato per motum et sensum. Ideo quidam philosophi inquirebant naturam anime ex motu. quidam ex sensu. Cuius philosophi qui inquirebant naturam anime ex motu dixerunt ignis esse animam. quia ignis maxime mouet. aliquid calorem aliquid igneos aetheros. Illi autem qui inquirebant animam ex sensu siue cognitione. dicebant animam esse compositam ex omnibus rebus. et omnia cognosceret. Plato tamen specialiter dixit animam esse compositam ex numero. scilicet ex unitate. et hoc quo ad intellectum ex binario quo ad sciam. ex ternario quo ad opinionem. Ex quaternario quo ad sensum. Et ratio

istius est. attribuebat enim intellectum ydee unitatis ex quo intellectus est habitus principiorum. Sed attribuebat sciam dualitati. quia scia procedit ex principijs ad conclusionem que sunt duo. et ideo in scia est dualitas scilicet principia et conclusio. Sed attribuebat opinionem ternario. quia opinio quous sit ex principijs ad conclusionem non tamen ex principijs compositibus sicut est scia. quia in scia ambo principia sunt necessaria. sed in opinione proceditur ex vna opinata. et alia formidata. Deinde attribuebat quaternario sensum. quia sensus est virtus corporalis. sed prima figura corporalis est quadrangularis sicut prima figura superficialis est triangularis. Aliqui autem procedebant in noticiam anime ex motu et sensu simul. et illi dicebant animam esse numerum mouentem seipsum. id est cognitionem mouentem seipsum. per numerum enim intelligebant cognitionem quia sola cognoscetia intellectualia possunt numerare.

Quoniam autem et

Hic monet diuersitatem ipsorum philosophorum loquentium de anima quo ad principia anime. Aliqui enim ponebant principia anime esse corporalia. Et alii spiritualia. Et differebant circa multitudinem. quia quidam ponebant vnum principium et quidam multa. Illi qui ponebant animam habere principium corporale sunt diuersificati. quia quidam ponebant ignem. qui est subtilissimus. Et quicquid esset nobile haberet in se animam quia secundum eos principium mouens est anima. Et dixerunt tales quod magnes haberet animam quia moueret ferrum. Aliqui enim dixerunt aerem sicut dyogenes. Aliqui vaporem. Aliqui dicebant animam esse aliquid nobilissimum et continue moueri in corpore ut mouetur corpus. et in hoc assimilari corporibus celestibus. et ista fuit opinio Anthifontis. Aliqui autem magis rudes ponebant aquam esse principium. cuius opinionis fuit Hippus. Aliqui enim dicebant sanguinem esse animam. quia non potest anima esse sine sanguine. et istius opinionis fuit Trixias philosophus. quia maxime in sanguine apparet sensus. Patet ergo quod tales philosophi inquirebant naturam anime ex tribus. scilicet ex motu vel cognitione. siue ex motu et sensu et ex cognitione. Nullus autem posuit terram esse principium anime propter eius grossiciem.

Considerandum autem

Hic reprobat opiniones istorum philosophorum. Et primo illorum qui inquirebant naturam anime ex motu. quia sic dicentes non poterant saluare omnem motum ipsorum sursum et deorsum. quia qui ponebant animam compositam ex igne

Et in corruptibilibus non est passio
et non est non est passio

Liber

Primus

habebant dicere q moueret sursum et ergo tol-
leret motus eorum. Specialiter tñ tollit o/
pinio Democriti q dicit q corp^o moueret ad
mo tñ aie. Sz addit Aresto. sile sic dicit mgr
comediaz noie qdē Dedal^o q fec statua ligne
am minerue. i. de sapie q fuit posita sup argen-
tum viuū. mouebat ergo statua etiā fm motū
argentiniū qd suppositū fuit tali statue. Sic
etiā dicit Democritus q aia moueret ex artho/
mis. et ex illis athomis etiā moueret corp^o si/
cut anima.

Eodem autem mo.

Hic Aresto. reprobat opiniones Platonis de
cem rōnib^o q dicit aiaz intellectiua esse magni-
tudine circularē. Inter q̄s ponit vna ratio q
circulatio ē mot^o et assilatur motui. Sz intel-
lect^o assilatur quieti. q nō p̄t aia intellectiua
esse circulatio. Et alia rō quā addit ē. qz beati-
tudo consistit in opatione intellectiua. Sz beati-
tudo nō p̄t consistere in aliquo motu. qz beati-
tudo est facilitas. id est facilis potestas. Et i de
cima rōne d̄z q dicit aiam posse exire corpus
et intrare aliud corpus. sicut nauta in nauī. est
fabula pithagorica. et hoc puenit ex eo quia est
debita pporcio inter aiam et corpus.

Inuestigabit autem

Hic mouet tres questiones p̄tra Empedocle q
dicebat q aia esset armonia cōplexiōis. Si enī
sic tñc in vno corpe essent plures aie. qz ibi sūt
plures cōplexiones. qz est alia pporcio cōmix-
tionū in oculo q̄z in pede. et qz sic aia fm Empe-
doclem cōsistit in pporcione cōmixtiōis elemen-
torū. ideo etiā mouet aia qñ ē in corpe et opatio-
nes aie sunt mot^o qdā. Rñdet Aresto. ad posi-
tionē ip̄i^o Empedoclis. q aia inq̄tū aia nō mo-
uet sed fm q totū corp^o mouet. et ideo motus
accidit p̄ncipaliter ex pte corpis. qz q dicit ani-
mā irasci dicit eā texere aut edificare. nec etiam
aia pprie intelligit. sed homo intelligit p aiam
Quā autoritate solebant aliqui male allegare
dicētes. qui dicit aiam intelligere dicit eā texe-
re aut edificare qd nō est pprie ver. quia nō ōz
q intelligere fiat p organū corpale sicut irasci.
Deinde q iste passiones sunt passiones corpis
p̄bat rōnibus antiquorū. qz multi antiquorū
dixerūt q ois aia esset incorruptibilis. ergo nul-
la passio posset p̄uenire rōne ip̄ius aie quod
q̄uis sit ver de aia rōnali nō tñ ver est de aliā
aiabus. et ideo loquēdo de hoīe hñte aiam rō-
nalem oēs passiones et effectus pueniūt ex par-
te organorū et nō ex pte aie. et ideo si senex acci-
piat oculū iuuenis videbit vtiqz vt iuuenis.

Ex quo p̄t q act^o vidēdi nō puenit ex pte anie
sed ex pte organi visus in sene. Ex quo Aresto.
elicit q intellect^o ideo impedit p accidens i sta-
tu hui^o vite p corp^o. qz scz necesse h̄z opari p̄
organa corpalia et p̄cipue p sensus interiores.
Ex quo elicit ista autoritas q intellect^o corrup-
tū quodā interiori corrupto. qz actus intel-
ligēdi corrupit q̄n sensus interiores corrum-
punt. et ideo debiles in capite nō p̄nt bñ intelli-
gere. Addit Aresto. q simplr intellect^o ē aliqd
diuiniū corpe. et sepabilis a corpe.

Tribus autem modis

Hic disputat contra eos qui dicebāt aiam esse
ex oib^o vt oia cognosceret. que fuit opinio prin-
cipaliter Empedoclis. Et cōtra illā inducit de-
cem rōnes. Quaz sexta stat in hoc. qz si aia
ideo cognosceret oia. qz cōposita ē ex oib^o reb^o
tñc sequeret q d^o esset insipientissimū aialū.
qz d^o est omnino simplex. sed cognosces cogno-
scit aliqd fm q est cōpositū ex aliquo. Uoca-
bant enī dēū esse celū. et qz nō est cōpositus ex
lite sic nō cognosceret lite. Decima rō stat i hoc
Ad hoc q aia cognoscat oia. non oportet q sit
cōposita ex oib^o. qz aliqua cognoscunt p̄ alia
Nā p̄uatio cognoscat p habitū. Et rectū ē ca-
non. i. regula sui et obliq. cognoscat enī malū p
bonam.

Quoniam autem.

In fine text^o mouet Aresto. duas dubitatōes
Quaz p̄ria ē. Utz opationes aie cōueniāt cui
libet p̄t aie vel qlibet opatio habeat dextermia-
tā p̄t aie. Scda ē vtz viuere cōueniāt alicui
p̄tū vel toti. Et ponit circa hoc opinionē anti-
quorū q dicebāt aiam diuisibile esse i p̄tes quā-
titatiuas. et q essent diuerse aie in vno corpe.
Cōtra qd Aresto. instat trib^o rōnib^o. Quaz
p̄ria stat in hoc. Si plures sint aie sil in eodez
corpe tñc non videt vñ posset sumi cā q̄re tam
multe aie manerēt in vno corpe nō enī possunt
ille aie se mutuo cōtinere ex quo sunt diuersaz
naturaz. nec etiā p̄nt p̄tineri a corpe. qz aia p̄t
net corp^o et nō corp^o animā. Qd p̄bat a signo
qz egredite aia a corpe corp^o marcescit et corrū-
pit. et sic corpus decedit in nihilū. sicut partes
corpis manent sil virtute aie. Ad istas q̄stio-
nes p̄t sic rñderi. Ad p̄mā ddm ē q opationes
aie nō cōueniūt cuilibet p̄t. sic q qlibet ps h̄z
omnē opationē aie. Un̄ sunt duplices opatōes
Queda sunt vni^o speciei circa vñā obiectū exi-
stentes. sicut sunt due opatōes videndi. et ta-
les sunt ab vna potentia. Alie sunt diuersaz
speciez vt sunt videre et audire que fluūt a di-

Quoniam id est p̄rio x
qualitas ad dicit

220

nota
et quod
mo b̄ p̄
v̄pi

uersis potentijs. Ad secundam dicendum quod viuere capit dupliciter. Uno modo per viuere essentia liter. et sic viuere est ab anima non autem ab aliqua parte anime. Alio modo capit viuere pro actu potentie anime et tunc generaliter est ab omnibus potentijs. quia non solum videre est viuere. sed etiam audire appetere et intelligere. et sic de alijs. Item considerandum est quod ex textu in quo Aristoteles tractat de erroribus potest specialiter notari noue autoritates. Quarum prima est. Animal differt a non animalis motu et sensu. Secunda. Hector iacet aliud sapiens. Tercia intelligere assilatur quieti. Quarta quod dicit anima irasci dicit eam terere et edificare. Quinta si senex accipiat oculum ut iuuenis videbit utique ut iuuenis. Sexta intellectus corrumpit quodammodo interioi corrupto. Septima. si anima esset composita ex omnibus rebus ut oia cognosceret tunc deus esset insipientissimum animalium. Octaua. rectum est canon sui et obliquum. Nona. anima continet corpus et non econtra. Quarum prima sic introducitur. Nam conuenienter antiqui inquirunt animam ex motu et ex sensu. quia animata dicitur ab inanimatis motu et sensu. sed manifestum est quod animata et inanimata dicitur per animam. ideo conuenienter ex motu et sensu inquirunt animam. Secunda autoritas introducitur sic. quia Aristoteles ponit dicitur in opinionione Anaxagore et Democriti. Quia Democritus dixit simpliciter sensum esse intellectum. et ideo ipse recommendat Homerum quod posuit istam autoritatem Hector iacet aliud sapiens. et est in intellectu autoritatis. Hector. i. ille vir iacet sapiens. i. intelligens aliud. i. sapes in Hectore mutatur secundum diuersa tempora. Ex qua autoritate sumitur quod intellectus dependet ex tempore. quicquid autem dependet ex tempore hoc est corpale. hoc autem quod est corpale est sensus ergo intellectus est sensus. Sed Anaxagoras distinguunt inter sensum et intellectum. posuit enim ipse intellectum separatim segregantem oia ex cahos confuso. ut tertio huius. Tercia autoritas sic introducitur. Ex quo Plato dixit animam intellectum non esse in magnitudine circulari. Dicit Aristoteles. quod hoc non congruit anime intellectiue. quia intelligentia assilatur quieti. et ideo non potest anima intellectiua esse motus circularis. Quarta autoritas sic introducitur. quia aliquid dicebatur quod anima moueret. Vult ergo Aristoteles dicere. quod motus qui conuenit anime non conuenit sibi ex parte sui. sed ex parte corporis. Irasci enim est motus. sed anima non irascitur. Quia sicut non possumus dicere quod anima edificet vel faciat aliquez actum exteriori sicut est opus terendi. ita non possumus dicere animam irasci. sed homo irascitur. Unde patet quod aliquid male allegabatur istam autoritatem dicentes quod dicit anima intelligere dicit eam terere vel edificare. Addit tamen Aristoteles. quod proprie non dicitur anima

intelligere quous hoc posset dici. sed potius dicendum est quod homo intelligat per animam siue per intellectum. Quinta autoritas sic introducitur quia vult Aristoteles. in textu quod defectus qui accidunt in vita animalis. sicut videndi audiendi et operandi non pueniunt ex parte anime sed ex indispotione organorum corporaliu. Et ideo si senex accipiat organum videndi ut iuuenis videbit ut iuuenis. Et quia posset aliquid dicere quod intellectus quous impediat per corpus. ergo etiam intellectus erit corporalis. Ideo ponitur sexta autoritas. quod dicit. quod intellectus corrumpit quodammodo interioi corrupto scilicet sensu interioi. non tamen vnquam corrumpit essentia intellectiua. sed actus siue usus intellectus. Septima autoritas sic introducitur. quia Empedocles dixit animam esse compositam ex omnibus ut oia cognosceret. ergo deus qui est summe simplex nihil cognosceret. Octaua autoritas sic introducitur. quia non oportet in anima esse compositionem ex omnibus rebus. quia ad minus non oportet animam componi ex priuatione. quia priuatio cognoscitur per habitum. quia omne certum est canon. i. regula cognoscendi suum obliquum. i. priuationem. Potest etiam ista propositio moraliter exponi. et tunc exponitur sic. rectum. i. bonum et iustum est canon. i. regula viuendi sui. id est ipsius. et obliquum. i. mali siue iniusti. Sicut et dicit Aristoteles. v. pollutioz. virtuosi sunt optimi rectores communitatis. quia virtuosi possunt se regere et alios. Ultima autoritas introducitur sic. quia dicebatur aliqui quod in vno corpore essent multe anime. Et dicit Aristoteles. quod hoc non est verum. quia non potest dari ratio que tales anime sunt in vno corpore. cum corpus non contineat animam. sed anima corpus.

Arguit videtur quod inanimata etiam moueatur. ergo non dicitur animata ab inanimatis motu et sensu. quod est contra primam autoritatem. Respondetur quod dupliciter aliquid mouetur. Uno modo aliquid mouetur scilicet ab alio separato ab illo. et sic etiam mouetur inanimata. sic lapis mouetur a generate siue remouente prohibens ut dicitur octauo phisicorum. Alio modo aliquid mouetur ab alio quo sibi conuenit. et sic motus conuenit animatis. quia animata mouetur ab anima eis conuenit. Vel potest dici quod est aliquid motus qui non conuenit nisi animatis sic motus augmentatois. scilicet in inanimatis est magis proprie additio materie ad materiam quam proprie dicta augmentatio sicut patet in primo de generatione non enim fit conuersio in inanimatis aliquid additi in prioris substantiam sicut in animatis. sed generatur noua res. Exempli gratia. si ignis augmentetur propter appositionem lignorum tunc ille ignis qui profuit non conuertit ligna in sui naturam sic alimētum appositum animali conuertitur in naturam aliti. sed generatur nouus ignis ex lignis appositis.

Liber

Arguit Argētū viūū p se mouetur et tñ nō habet aiām. Dicēdū q argētū viūū nō mouet motu augmētationis p se sicut mouetur aiā lia que mouet motu augmētationis. Et si dicatur de motu locali. Dicēdum q talis motus localis nō cōuenit sibi ex natura aiē sed ex natura mixtionis. qz in argento viuo est cōmixtio siccī et humidī. et ppter humiditatē cōmixtā naturalit argētū viūū fluit. sed ppter siccitatē manet in numerali loco. et sic est quedā pugna inf humidū et siccū ppter quā cōtingit argentum viūū sic semp moueri. Est etiā cōsiderādum q differre nō debet capi. put dicit differētiā cēntialem. qz sic aiāta dñt ab inaiatis p intrīsecam dñam sed dñ capi hic p quicūqz accidētali dñā vel diuersitate. Ista enī dñā fuit data ab antiquis que fuerūt sensibiles non cognoscentes rerum differentias

Arguitur Corp^o continet aiāz. ergo illa est simpliciter falsa. q aiā continet corpus. et non econtra. quia illud continet aliud in quo alterum est. sed aiā est in corpe. ergo cōtinet a corpore. Dñm q cōtinentia est duplex. quedā est materialis siue indiuidualis fm quā cōtinēs indiuiduat contentum. et sic corpus continet aiām. quia anima sit indiuidualis ex hoc q est in corpore. Alia est cōtinentia formalis siue specifica. et sic anima continet corpus. qz aiā dat speciem corpori et toti composito. Et ideo Arēsto. bñ loq̄tur in textu q nō pnt esse plures aiē in vno corpe. qz tunc corpus non haberet vnā speciē. sed quattuor qd est impossibile. Et si loquamur de cōtinentia q̄titatiua tūc quodammodo p̄t intelligi q aiā cōtinet corpus. q̄a dicit Arēsto. in textu q ptes quantitatiue corporis non simul manent remota aiā a corpore Et tantū de primo libro

Nota versus in se continentes
opinioles antiquoz de anima.

Sic sunt ponentes animam primi sapientes
Ignē democrit^o athamos Leu. Pythagorasqz
Ponit Anaxogoras intellectū. elementa
Empedocles. Plato posuit numeros et ydeas
Et Thales animā memorabitur esse moriūā.
Aera Dyogenes. Eracitus esse vaporem.
Comparat Altheon hāc immortalib^o. Ippus
Dixit aquā. Truxias aiām redit esse cruorem
Summus Arēstoteles hāc dicit corpus actū.

Secundus

De quidē

a priorib^o. Postqz Arēsto teles in primo libro determinauit de aiā fm opinione antiquoz. Dic in secundo determinat de aiā fm opinionē ppriā. Et prio determinat de aiā q̄tuz ad ei^o quiditatem. Secundo de eis potentijs. ibi Potentiarum autem anime.

Arguit Questio an est p̄supponit a questione qd est. ergo videt q prius debeat qn an aiā sit aiqz diffinitio aiē ponat. Dñm q aiām esse p̄z ad sensum. sed ars et virt^o sūt circa diffilia et circa ea q nō sūt de se nota. Sic q Arēsto. dicit primo topicoz q nō ē q̄rendū de illis in aliq̄ scia q cadūt sub sensu. Ex hoc enī q aliquis habet opationē vitalem q cadit sub sensu sic etiā statim cognoscat aiām esse. Sile isti^o poit Arēsto. ij. phis. vbi sic inq̄t q ridiculosum fuit siue ridiculū ē naturā remōstrare eē qz cadit sb sensu. In primis ergo p̄tinnat Arēsto. dicta dicitis. Et dicit q illa q dicta sunt de aiā sūt tradita a priorib^o. i. antiqz phis q solebāt h̄redi uersas opinioēs de aiā. Et ideo nūc a principio dicēdū ē de aiā qd sit aiā et q sit cōmunitissima rō ipi^o aiē. In quo tria cōsiderant. Primū ē q de nouo tractandū ē de aiā ac si nihil dictū esset de ea. qz oīa dicta prius de aiā p̄z vel nihil habent veritatis. ergo si debem^o de aiā veritatē dicere. tūc oportet a nouo incipere. Scdm cōsiderandū ē q in textu d̄z temp̄ates. in quo tangit difficultas determinadi de aiā. qz quicūqz aiā quo ad qz est sit facilis cognitōis. tñ cognitio ipius quo ad qd est ē difficilis. Tercū qd notat ē q Arēsto. vult determinare de aiā fm cōmunitissimā ei^o rōnē. Qd dicit Arēsto. ad excludēdū duas opinioēs. antiqz. Quoz aliq̄ locuti sūt solū de aiā vegetatiua et sensitua nō distinguētes intellectū a sensu. Alij autē sic Plato solū locuti sunt de aiā rōnalit nō de alijs aniab^o. et ideo ad excludēdū utrāqz opinioē dicit q vult dare cōmūne rōnem q cōuenit oibus aiabus.

Dicimus enī utiqz

Hic p̄sequit intēn sūū scz ponendo duas diffinitōes aiē. Et primo inuestigat eā que ē sic cōclusio remōstratōis. Scdo illā q ē sic remōstratōis principiū ibi. qm at ex incertis. Circa primū duo facit. qz prio inuestigat diffinitōes Scdo pbat eā ibi. vlt ergo. Circa primū itez duo facit. qz prio poit diuisioēs ad inuestigandū diffinitōes de aiā. et illū modū inuestigan/

Handwritten marginal notes at the top of the page, including the word 'Summa' and various philosophical or theological phrases.

De xiii Summa

di diffinitionem ponit. ij. posterior. Secdo ex illis diuisionibus cōcludit diffinitōem anime Circa primū p̄mittit sex diuisiones. Quarum prima est entis in decē pdicamenta. et illā insi- nuat paucis verbis in textu cū sic dicit. Nos p̄hi dicimus vnū genus entis esse substantiaz per qd̄ intelligitur q̄ ens etiā habet alias par- tes sez alia pdicamenta

Huiusmodi autēz:

Hic ponit aliā diuisionē. Et ē ista. q̄ substan- tia diuidit̄ in materiā formā et totū compositū Et differūt ptes istius diuisionis sic. qz mate- ria p se non ē hoc aliqd̄. i. cōpletū ens in actu sed est in potētia tm̄. sed forma ē act⁹ r̄ spēs fm̄ quā aliqd̄ d̄r esse i actu et hoc aliqd̄. Totum cōpositū ē aliqd̄ cōstitutū ex materia et forma

Arguit̄ Substantia diuiditur in corporeā. et i incorporeā. ergo male d̄r q̄ i materiā formā et totū cōpositū. Ddm̄ q̄ substantia capif̄ du- pliciter. Uno mō generaliter put̄ omne subie- ctū accidētis vocat̄ substantia. et sic diuiditur in corporeā et i incorporeā. qz substantia incorpo- rea sez sepata est subiectū accidētis sp̄aliū sicut substantia corporea ē subiectū accidētis materialis. Alio mō capif̄ substantia p substantia physica sine naturali. et sic diuidit̄ hic sub- stantia in materiā formā et totū compositum.

Un̄. Aristo. sicut hic ē phisicus ita loquit̄ de substantia physica. et ideo sub ista diuisione nō cōtinent̄ substantie sepate sicut sub prima. Et si diceret aliqd̄ q̄ substantie sepate sunt forme. et go cōtinent̄ sub forma. Dicēdū q̄ nō sunt for- me sicut forma diffinit̄ hic. qz forma ē fm̄ quā res est hoc aliqd̄. qd̄ ē falluz de substantiis se- paratis. qz substantie sepate non dāt esse mate- riale. qz nō h̄nt materiā p quā in phisicis res ē hoc aliqd̄.

Arguitur Materia ē aliqd̄ in actu. ergo nō est in potētia. qz ferrum est materia cultelli et tñ est ens in actu. Ddm̄ q̄ duplex est ma- teria. qdā ē simpliciter prima que ē subiectū for- me substantialis. et sic materia ē simpliciter ens in potētia. qz fm̄ se accepta nō includit aliqūc actū siue formā. Alia ē materia secūda que est subiectū forme accidentalis siue naturalis si- ue artificialis. et talis materia licet sit in actu simpliciter. est tñ in potētia fm̄ quid. quia est in potētia ad formā accidentalem.

Queritur. Sub quo mēbro substantie cō- tinetur aia. Ddm̄ q̄ cōtinet̄ sub forma. Ar- guitur tñ q̄ nō. qz aia est hoc aliqd̄. ergo nō est forma. An̄s pbat qz p se subsistere. ergo

est hoc aliqd̄. Dicendū q̄ dupliciter accipit̄ hoc aliqd̄. Uno mō aliqua res d̄r hoc aliqd̄ qz p se subsistit ex sua ppria natura. et sic sub- stantia materialis pposita ex materia. et forma vel etiā substantie sepate dicuntur hoc aliqd̄ unde anima nō est tunc hoc aliqd̄. Alio mō accipit̄ h̄ aliqd̄ p oī illo qd̄ p se subsistere qz uis naturaliter sit pars alterius. et sic etiā anima dicitur hoc aliqd̄. et p̄cipue aia rōnalis q̄ p̄t per se subsistere. Et silē est de p̄tibus substantia- rum quas Aristo. nō vocat substantias sed pres- substantiaz. et tñ p̄t p se subsistere. Per hoc er- go dicēdū ē q̄ illud qd̄ d̄r p̄rio mō hoc aliqd̄ ē totū cōpositū. sed nō qd̄ secdo mō ē hoc aliqd̄ qz tunc etiā partes substantie siue essentialis si- ue integrales possunt dici hoc aliqd̄.

Arguitur Aia nec est prima substantia nec secda. et p̄ns aia nō ē substantia. Dd̄z q̄ sub- stantia cōpleta diuidit̄ tali diuisione. sed anima nō ē substantia cōpleta sed ps substantie. Est ergo reducibilis ad talē diuisionē. sic ps ad totū qa- in vli accepta ē ps sede l'be. Sz aia singularis est ps p̄ie substantie. Et ideo nō oportet q̄ aia cōstituat vnū gradū nouū i entib⁹. qz nō ē res cōpleta i sua natura. sic sunt substantie sepate. et ideo tales sbe faciūt nouū gradū i entib⁹ creat̄

Arguit̄ Aia ē i alio. ergo ē accēs. et p̄ns n̄ est substantia Ddm̄ q̄ licet ē i alio nō tñ sicut accēs i subiecto. sz sicut ps i toto r nō sic ps in- regularis. sz sic ps essentialis. ipa enī cū corpeal- sentialit̄ cōstituit̄ totū cōpositū sez cor- p̄ aiatum

Et hoc quidez du.

Hic ponit terciā diuisionē q̄ est q̄ act⁹ siue for- ma diuidit̄ in actū primū et i actū scdm̄. Act⁹ prim⁹ ē sic scia. Act⁹ secūd⁹ ē cōsiderare. opor- tet enī p̄rio sciaz inesse alicui anqz posset p̄side- rare vl̄ operari fm̄ illā sciaz. Rō diuisionis est qz act⁹ diuidit̄ i ordie ad potētia r ecōtra fm̄ ergo duplicē potētia erit duplex act⁹. Est enī vna potētia essentialis q̄ est ad formā essentia- lē q̄ est act⁹ prim⁹. Alia ē potētia ad operatio- nē cōsequētē ipam formā r tali potētie cor- responder act⁹ scdm̄. prime vero act⁹ primus.

Arguit̄ Sciētia ē accēs. ergo ē actus scdm̄ Ddm̄ q̄ scia p̄ ad duo cōpari. Uno ad for- mā substantiale sciētis r ad sciētē. et sic ē act⁹ r qz forma substantialis est prior ipa scia q̄ est illa forma. Alio mō cōpar̄ ad speculatōem siue cō- teratōem. r sic scia ē act⁹ prim⁹. qz necessariō p- supponit̄ i aliquo anqz posset p̄siderare sz illā sciam. Ex quo p̄tz q̄ nō ē incōueniēs aliqd̄ idē cōparū ad diuersa ee actū primū r scdm̄. Ex q̄

Vertical marginal notes on the left side of the page, including the word 'Summa' and various philosophical or theological phrases.

Vertical marginal notes on the right side of the page, including the word 'Summa' and various philosophical or theological phrases.

Summa

Phisicorum autē

Hec est tertia diuisio. Et stat in hoc. Corpora
lū quedā habent vitā sicut corp^o hūanū. que/
dā nō habet vitā sicut elemēta. ignis. aer. terra
et aqua. Deinde aresto. diffinit illa que habēt
vitam. Et dicit illa habere vitā que sumūt ali/
mētū et habēt augmētū et decemētū. et hoc p
se. i. a causa extrinseca. Ex quo cōcludit Aresto.
q^o corpus naturale. i. phisicū habēs vitam est
substantia pposita. q^ouis enī aīa sit vita tū hīs
aīam est totū compositū.

Arguitur Multa habēt vitā que non sumūt
alimētū sicut de^o et substantie sepeate. Dm q^o
vita capis duplici. Uno mō generaliter put
etiā vita intellectualis que est metaphisica d^o
vita. et sic nō loquitur phs naturalis de vita. et
tunc est vera q^o multa viuunt que nō sumunt
alimētū. Alio mō capitur vita p vita phisica
de qua loquit naturalis phs. et sic solū viuētia
sūt que sumūt alimētum. sicut pbat Aresto.
in fine tertij hū^o. Et quia loquēdū est fm mate
riā subiectā sic. Aresto. diffinit illā vitā. Vel p
aliter dici vt dicit sanctus Thomas. q^o illud
dicitū de vita nō ponit p modū diffinitionis s^o
p modū exempli. Sed de natura exempli est q^o
debet pcedere ex notorib^o nobis. cū ergo vita
phisica de qua hic loquit Aresto. est nobis ma
gis nota. ergo Arestoreles exemplificat de vita
phisica.

Arguitur Anima nō est corpus. ergo nō dnt
poni alię diffinitiones ex pte corporis. Di/
cendū q^o q^ouis anima nō sit corpus tū non pōt
aīa diffiniri sine corpe. Circa qd sciendū q^o est
duplex diffinitio. Quedā dat p pncipia intrin/
seca. et sic diffinitur spēs rei naturalis p materi
am et formā. Et hō diffinitur p aīam rōnalem
et corpus humanū. et sunt ille ptes pure intrin/
sece diffinito. Alia est diffinitio data p addita
mentū. i. p intrinsecū additū diffinito qd nō ē
de natura diffiniti. Et hoc duplici. Uno mō
p additamentū qd est eiusdē generis cū diffini
to. et sic diffinitur forma p^ois. sicut aīa diffinit
que est p^o corporis aīati. et tū corpus est eiusdem
generis cū aīa scz substantie. Alio mō per addi
tamentū qd est alterius generis p^odicamētalis.
et sic diffiniuntur forme accidentales p subiecta
sic symitas est nasi curuitas. Nasus enī ē in p^odi
camento substantie. curuitas est in p^odicamēto
qualitatis. Et quia materia et forma debent p/
porcionari o^o etiā in diffinitione aīe ponere ali
quas p^oditiones p quas sit pportio materie ad
formā. Et ideo additur in diffinitione q^o anima

est actus corporis phisici que est conditio ma/
terie

Arguitur Materia est cognoscibilis per for/
mā. ergo nō potest forma cognosci p materiam
quia nō sunt relatiua. Dm q^o in absolutis
vñ pōt cognosci p alterum et econtra qñ hoc sit
fm diuersa genera cognitionū. q^o fm naturam
rei materia cognoscit p formā. quia forma fm
q^o hmoi est aliquid in actu. sed potentia natura
liter cognoscitur ex actu. et nō econtra. sed tamē
quo ad nos pōt forma cognosci per materiam q^o
ex dispositione materie sepe deuenim^o in cogni
tione forme. sicut cognoscim^o aliā formā esse in
homine et in asino ppter aliā dispositionē ma/
terie. Et sicut est de ppria passione et suo subiecto
q^o q^o ad nos passio ducit in noticiā subiecti. sed
q^o ad naturā rei econtra sit.

Arguitur Materia nō est aliquo mō pnci/
piū cognitionis. ergo nō pōt ducere in cognitio
nē forme. Ans. pbat. q^o est ens in pura pōtia

Dm q^o materia pōt dupl^o capi. Uno modo
fm q^o nuda est. et sic nō ducit in cognitionē forē
etiā quo ad nos q^o tūc nō possum^o cognoscere
mat^o etiā p sensum ex quo est nostra cognitō in
ciatiue. Alio mō accipitur materia vt est dispo
sita. et sic pōt ducere in noticiā forē. et sic ponit in
diffinitione aīe q^o addit phisicū et organicū

Quoniam autem est

Postq^o Aresto. posuit diuisiones ad inuestigā
dū diffinitione aīe. psequēter ex diuisionibus
habitus inuestigat eā. Et pmo inuestigat ptes
Secdo eā ponit ibi si aut aliqd. Et tertio soluit
dubitationem. Primo inuestigat p^oculas q^o te
nēt se ex pte aīe. Secdo que tenēt se ex pte corpo
ris. Ibi. et hoc. Primo inuestigat q^o aīa est act^o
Secdo q^o est p^om^o. Q^o est act^o sic pbat. q^o aīa
est suba^o vel g^o est materia vel forma vel totū cō
positū. Sed nō pōt dici q^o est corpus vel mat^oia
q^o corpus nō inest alteri. Sed alterū est in ipō
sed aīa inest corpi ergo nō est corpus. Itē si aīa
esset corp^o ergo oē corp^o hret vitā. q^o aīa in quā
tū aīa est pncipiū vite. Si g^o aīa eēt corp^o tunc
omne corp^o viueret. Nec pōt dici q^o aīa sit totū
ppositū. q^o aīa natural^o est p^o. q^o dicimus q^o
corpus hz vitā ab aīa. et iō in viuētib^o significa
tur aīa et corpus. g^o aīa nō est totū sed est pars.
Cōcludit ergo q^o est actus

Arguitur. Videtur q^o aīa sit corp^o q^o nihil
mouet alterz nisi moueat. viij. phisicor. mō oē
qd mouetur ē corp^o. Dm q^o dupl^o aliquid
mouetur. Uno mō mouetur per se et h^o est p^ouz
corpori sic p^o. vi. phisicor. Alio mō aliqd mo

Liberal

Secundus

*And no mouer formalit
 53 p 7 q 1 et 2 mouer
 qd corpe qd mouer aia
 qd qd qd qd qd qd
 corpe qd mouer aia
 aia mouer qd*

uet p aliud. r sic no corpa pnt moueri. vt aia in qntu scz est in corpe p informatione. qa motis nobis mouentur oia q sunt in nobis p iformatione Et si dicat. corp' p se mouet ab aia. q aia mouet p se. qa nihil dat alteri qd no hz. Ddm negando pnam r ro est. qa in agerib' equocis no oz q aliq forma sit silr in ca r effecti. sic non requirit si suba sepata scz aia nobilis moueat celu q etia mouet. Sufficit ergo ad h' q aia mouet corp' q aia sit actus r corpus in potentia. qa vnūqđq quod est in potia ducitur in actu p illud qd est in actu

Arguit Aia mouet realiter corpus. q mouet phisice. Ddm qd aliqd mouet alteru phisice duplr Uno mo p qualitates phisicas. sicut ignis mouet aqua cu eade calefacit. r sic aia no mouet phisice corp' cu in aia no sunt qlitates phisice. sed solu in toto pposito Alio mo aliqd mouet alteru phisice qz mouet ipm realiter r effectiua motioe. sic etia aia nobil mouet celu r sic aia mouet corp' phisice Illud aut qd mouet alteru phisice pmo remouet ab eo qd mouebat.

Arguitur Aia intelligit corp' qd est corp'. qz ois cognitio fit gra similitudinis. Ddm q illa ppositio ois cognitio fit gra similitudinis pr duplitter intelligi. Uno mo de similitudine naturali r sic est falsa. qz no oz q intellect' r intellecti sunt eiusde nature realis. Sic tn credebat atiqui q cognitio fieret gra illi' similitudinis. Alio mo pr intelligi de similitudine fm spem intelligibile q e similitudo pportionis. r sic veru q ois cognitio fit gra similitudinis. qz intellect' intelliges lapidem hz intra se spem r similitudine lapidis n fm natura sed fm spem intelligibile lapidis. r sic e similitudo pportionis

Arguitur. Quicquid tangit alteru e corp' sed aia tangit corpus. ergo est corpus. Mmor pz. qz moues r motu sunt sil' p tractu. Dicē dū q duplex est tractus. scz phisicus q est fm vltima qlitatis. r talis no est nisi in corpib' sic r qntitas. Ali' est tract' methaphoric' et sttu alis q fit fm vltima stutis. r sic no oz tangens alteru esse corp'. qz etia no corp' hz virtute mouendi corpus. r sic pr tangere corpus fm virtute. qz q aia tangit corp' scdo mo scz fm stute no oz aiam esse corpus

Arguitur. Anima est totu ppositu. ergo illa pticula est male posita q aia no e totu ppositu Ans pbat qz e subiectu q est totu ppositu. Ddm q duplex est subiectu. Aliqd est subiectu accidentis corporalis. r sic qd sic est subiectu e totu ppositu. qz necesse est accidens corpale ee in corpe. sed no pr esse in solo corpe. i. in sola ma-

teria. q est sil' in materia r forma. r p pns est in toto pposito. Aliud est accidens incorpale et i materiale. vt intellect' scia spes intelligibilis. r talia accidentia pnt esse in forma tm si forma sit imaterialis sicut est aia rational' Ex q sequitur q albu r nigrū q sunt accidentia corpalia no pnt esse in aia tm. sed accidentia spūalia pnt ee in aia tm no obstate q aia sit forma tm.

Arguit Quicquid e in potia hz aliquid de materia Sed aia e hmōi. ergo hz in se materia r p pns est totu ppositu. Ans pbat. qz potialitas sigt materia. Ddm q maior est falsa. Et ad pbatione qn dicat potia sigt materia Ddm q multiplex est potētia. Queda est potia ad suscipiendū intrinsece forma subale. r tal' est solu in materia. quia sola materia pr suscipe formaz subalem. Alio mo accipit potia generalr put recipe est dicitio potentie r silr pati. r sic aia est in potētia quia intra se recipit. loqndo de aia rō nali. habit' et spes intelligibiles. In cui' signū etiā imaterialia qlia sunt substantie sepate. sūt illo mo in potētia et tm no hnt materia. quia recipiūt in se spes intelligibiles. et nouas cogitationes quas prius non habuerunt. vt est illū natio angeloz.

Arguitur. Omnis actualitas est per participationem primi actus scilicet dei. ergo omnis potentialitas est a participatione prime potentie et illa est materia prima. ergo omne quod est in potētia habet aliquid de materia prima. Dicendum q non est simile de actu et potentia. qz actualitas aduenit alicui rei ex participatione alicuius scilicet primi actus. sed potentialitas no aduenit alicui rei ex participatione alicuius potentie. sed ex recessu a primo actu. r ideo hoc est magis in potentia quod magis recedit a primo actu scilicet a deo. Et no dicitur h' esse in potentia quod participat primam potentiam

Hoc autem dicitur.

Hic inuestigat aliam particulam diffinitio nis anime. Et dicit q est duplex actus scilicet primus et secundus. Et anima est actus primus. Quod sic probat. Sicut se habet scientia ad considerare. et somnus ad vigiliam. ita se hz aia ad suas operationes. Sed scientia est act' primus ipsius considerare r somnus in ordine ad vigiliā. ergo anima est actus primus in ordine ad suas operationes Maior patet. quia sicut aia pr esse in actu absqz psiderare et tamē habere scientiā. Ita etiā aia pr ee in corpe r no

Handwritten notes in the right margin, including 'Sicut se habet scientia ad considerare' and other philosophical references.

operari. Et quibus dcludit diffinitionē anime
dicēs. Quia aia ē act^o p^om^o corporis phisici vitā
habentis in pōna. Et subintelligitur illa parti-
cula substantialis Quia in h^o q^o d^o p^orim^o actus
corporis etiā implicite significatur q^o d^o ē sub-
stantial^o act^o Cōpleta g^o diffinitio sic diffinitur
aia. Aia ē act^o p^om^o subalis corporis phisici or-
ganici vitā hntis in pōna. Et sumitur ista diffi-
nitio fm sex particulas ex sex diuisionib^o pri-
positis. q^a ex scda diuisione sūitur q^o sit forma
sine act^o. Ex tertia q^o sit p^om^o. Ex p^oma q^o sit suba-
lis. Ex q^orta q^o sit act^o corporis. Ex q^onta q^o act^o
corporis phisici. Ex sexta q^o sit act^o corporis or-
ganici.

Tale at quodcūqz

Hic Aresto inuestigat vnā pncipalē particulā
tenentē se ex parte corporis. s. q^o aia est act^o cor-
poris organici. Et h^o iō. q^a onsa illa particula
oēs alie tenētēs se ex parte corporis onsdūtur.
quia si aia est in corpore organico. g^o z in phisico.
quia organiciū p^osupponit phisiciū. Et p^opo-
nit p^omo q^o corpus cui^o aia est actus sit organi-
cū. Circa qd sciendū q^o corp^o dicitur organiciū
qd h^oz diuersas partes situ et figura distinctas
ordiatas ad diuersas opatōes. vt corp^o hūanū
d^oz organiciū q^a in corpe humano sunt diuerse
pres scz caput. man^o. pedes. zc. que sunt distin-
cte situ. q^a caput ponit sursū. man^o a lateribus
pedes deorsū. Etia figura q^a ē alia figura capi-
tis q^o manūū z pedū Et ordinant ad diuersas
opatōes q^a alia est opatio capitis. alia manūū
z pedū q^o in capite vigent sensus visus audit^o
zc. Sed in manu sensus tact^o. Et p^o h^o p^oz q^o sūt
aliq^o corpa naturalia nō organica vt elementa
z q^odaz mixta vt lapides. q^a talia corpa nō hnt
diuersas opationes in diuersis p^orib^o. Probat
g^o Aresto. qd p^oposuit scz q^o illud corp^o cui^o aia
est act^o est organiciū. Et hoc p^obat sic Quia si il-
lud qd min^o videt inesse inest z illud qd mag^o
Sed min^o videt q^o in aiat^o aia vegetatiua cor-
pus sit organiciū. z tñ ibi est organiciū. g^o siliter
in oibus alijs aiatis corp^o erit organiciū. Ma-
ior p^obat. q^a q^o ad duas pres in illis aiatis aia
vegetatiua est minor distinctio corpis q^o in ali-
is aiatis. vt in equo z hoie. Minor p^oz q^a ibi
sunt diuerse pres corpis distincte situ z figura
ordinate in diuersas opationes. q^a radices in
plātis hnt modū oris in aialib^o. quia sic p^o os
accipit nutrimentū in aialib^o. ita p^o radices in
arborib^o. z supflua nutrimenti emittunt s^olus ra-
mos. z ideo in ramis est alia opatio q^o in folijs
z in folijs est alia opatō q^o in ramis z radicib^o

quia folia coopiunt fructus arborū.

Arguitur Si radices sint ori siles. g^o radice
erit supmū in arborib^o sicut os in aialib^o. Di-
cendū q^o pres arborū pnt dupl^o considerari Uno
mō ad totū vniuersū. z tunc radice deorsum z
rami sunt sursum. q^o sit^o qui est circa terrā ē de-
orsū in vniuerso. z sit^o qui ē s^olus celū est sursū
quia celū est sursū. Alio mō accipiuntur pres ar-
borū fm naturā arborū. z sic radices sunt sursū
z rami deorsum. Et h^o p^oz. quia illud ē sursū ut
q^olibet aiatū vbi aiatū accipit nutrimentū. et h^o
est deorsum vbi emittunt supflua nutrimenti.
quia g^o in radice arboris arbores sumūt nutri-
menti. ergo radice est sursū in arboribus. Et q^o
p^oz p^omo q^o nō bñ d^opingitur arbor porphiriana
qn suba ponitur circa ramos arboris. quia sba
d^oz ponit in radice arboris q^o est pncipiū ramos
z nō ecōtra. Et ideo talis pictura arboris p^o po-
ti^o vocari hō porphirianus q^o arbor Secdo p^oz
q^o si hō cadat de arbore s^olus terrā tūc tal^o hō nō
cadit sursum sed deorsum. quia nō cadit fm na-
turā arboris sed fm naturā q^ostum est ps totū
vniuersū. z iō cadēdo s^olus terrā cadit deorsum.

Queritur Utz diffinitio aie sit bñ assigna-
ta. scz aia est actus p^omus subalis corpis orga-
nica phisici Ddm q^o sic. Et rō est. quia aia est
forma materie certo mō disposita. Et iō o^oz p^oz
nere aliquid ex pre illi^o. z aliquid ex pre matie
in q^o est illa aia. Ponunt g^o tres p^oculae p^omo ex
pre ipsi^o aie. Quaz prima dicit q^o aia est act^o. i
forma. z quia multiplices sunt forme ideo fuit
necessariū addere prim^o. ad sciendū q^o corpus
nō p^o h^ore p^ore actū q^o aiam. Et quia q^oq^o act^o
prim^o est accidental^o sicut scia. ideo addit sub-
stantial^o. Tres aut alie tenent se ex pre materie.
quia materia in qua est aia d^oz esse certo mō di-
posita z iō dicitur q^o d^oz esse corpis phisici act^o.
quia in artificialib^o nō p^o esse. z quia nō omne
corp^o phisiciū est dispositū p^o aia. additur orga-
niciū. Et rō est quia materia z forma p^oportio-
natur q^onto ergo forma est p^ofectior. tanto habet
materiam p^ofectiorē. quia ergo corp^o organiciū est
p^ofectissimū inter corpa. g^o erit p^oportioatū aie
q^o est p^ofectissima forma

Arguitur. Anima est actus materie prime.
ergo nō est actus corpis organici phisici. Di-
cendū negādo p^onam. quia corpus capitur h^o p^o
materiam prima. z hoc sic patet quia impossibi-
le est animā vni totū composito. optet ergo di-
cere q^o vniatur materie prime. p^obat. quia si
anima vniatur totū composito tunc multe for-
me substantiales essent in eadem materia qd ē
impossibile. Znōs patet. quia hoc totū cui adue-

niret aia haberet esse substantiale p aliquā formā substantiale. Si ergo adveniret anima que etiā est forma substantialis illi pposito, ergo anima et prior forma s'balis in eadem sūt materia sed hoc est inconueniens. qz tūc illd vñū haberet duas formas substantiales et per cōsequēs essz vñū et non vñū quod implicat contradictionem. Sedo qz tūc generatio aiati esset generatō fm quid et nō generatio simplicif. quia ois forma pma s'balis adueniens materie dat esse simplici ter. ergo qz qz forma alia adueniens materie dabit esse fm qd. Cū ergo aia adueniret post pma formā existentem in materia. ergo ipa daret esse fm quid. Sed arguit qz nō. qz embrio pmo viuit vita plante. et sic habet aiaz vegetatiuam. Sedo viuit vita aialis. et sic habz aiaz sensitua. Et vltio viuit vita intellectiua. ergo sūt ibi plures forme. Ddm qz qzuis in embrione succedat multe forme. vltia tñ forma adueniente desinit esse inferior forma fm p priā substantiā qzuis adhuc maneat fm s'balis s'rutem. et hoc in altiori forma. Et s'le ponit aresto. postea i textu de figuris. qz figura maior includit in se minorē. sed nō fm actū p priā s' fm essentialē s'rutē. sicut in qdrangulo nō est formalis et actualis triangulus sed est ibi triangul' s'rutal'. sic etiā in aia sensitua est s'rutalif substantialiter ipsa aia vegetatiua et i intellectiua ē virtualif sensitua. Et sic patet qz nō sūt forme multe substantiales in eodem.

Arguitur Si prior forma desinit eē qz corrūpitur. modo quicquid corrūpitur a suo p'ano corrūpitur. si ergo vna forma corrūpit ab alia hoc videtur esse inconueniens quia vna nō est alteri p'aria. Ddm qz dupliciter aliquid desinit esse. Uno mō ex actione p'arij agentis. sicut frigiditas in aqua desinit esse p actionem esse adueniente superiori cū nō sint p'arie. Alio mō aliquid desinit esse ppter dispositionē materie in qua talis forma subiectat sicut nūc aia rationalis a corpe indisposito sepatur. et sic inferior forma desinit esse superiori adueniente. qz inferior forma nō p' esse in subiecto disposito ad altiorē formā. ex quo quelibet forma requirit materiā suo mō dispositā.

Arguitur Adminus forma mixtional manet. ergo manet forma substantialis in embrione. Ddm qz qzuis manet forma mixtionalis fm spēm in quibusdā generatis et corruptis nō tñ manet aliquo mō fm numerū. Circa qd sciendum qz in vna materia phisica est solū vna forma substantial' vt dictū est. Cū ergo forma

mixti sit substantialis forma necesse ē dicere qz de sinēte qz qz forma in aiato desinit esse forma mixti. Ex quo p3 qz nulla accidētia manent in generatis et corruptis. Et hoc pbatur. qz omnia accidētia dependēt a toto pposito cū ergo totū ppositū nō manet idē. ergo nec accidētia manent eadē. D' ppositū nō manet idē p3. quia forma substantialis desinit esse. et desinente pncipali parte alicui' compositi. tunc necesse est totū ppositū nō manere. Ex quo p3 qz qz ania vnitur materie prime desinit esse et cessant oēs forme substantiales priores et omnia accidētia et remanet ex pte corrupti sola materia pma.

Arguitur Uidetur qz plures forme pnt esse in eodē viuente qz opatio arguit formam. sed in eodē sunt plures pationes. ergo et plures forme. Ddm qz duplices sunt opationes. Aliq sunt eiusdē speciei vt due visiones aut due auditiones. et tales opationes nō arguūt diuersitatem neqz forme prime neqz formatū primariū. forma prima est potentia a qua pcedit opatio sed forma prima est forma substantialis. quia ergo pcedūt ab vna potentia tales actiones. ergo nō arguūt diuersitatem specificā primariā formatū et potentia. Alie sunt opationes in aiatis diuersarū speciez sicut sunt visio auditio intellectio. Et tales opationes arguūt diuersitatem specificā formatū primariā scz potētia. sed nō arguūt diuersitatem specificā prime forme subal' quia ab vna forma substantiali habente plures potentias pnt pcedere opationes diuersarū speciez. Unde patet qz nō optet ponere pluralitatem formatū.

Arguitur De homine dicunt multa p'dicata substantia. sed p'dicatū substantiale significat formā substantiale. ergo in homie sūt multe forme substantiales. Maior p3 quia de hoie p'dicatur suba. corpus etc.

Ddm qz diuersitas p'dicatorū substantialiū arguit diuersitatem substantialiū formatū. sed de hoie nō p'dicant diuersa p'dicata substantia. qz diuersitas dic' realē distinctionē. sed p'dicata substantia qz de homine dicunt nō distinguunt realiter. et sic nō sunt diuersa. Sz contra hoc arguit. illa p'dicata sunt admin' distincta. ergo in hoie erūt plures forme distincte. Dicitur qz sicut p'dicata substantia iā dicta de homine sunt distincta fm rōnem rei rationalis ita in homine est vna forma hñs distinctiones fm gradus pfectionis. vnde alius significatur in genere generalissimo et ali' in specieb' subal' ms. Et sic dicim' qz aia rōnalis p'inet oēs formas superiores s'rutē. quicquid autē p'inet alte

ri ad minus habet aliquā distinctionem ab eo
vt pz de homine. quus em in eo sit vna anima
sz ronalis. pntet tñ pfectione omēs alias for/
mas inferiores sz corporeitatis corpis mixti cor/
poris aiati z aial. Et cū idē nō pntet seipsū
oz aiām ronalē esse distinctā a forma substātia
li corporeitatis corpis mixti. z sic de alijs. sed nō
oz q̄ sint diuerse.

Queritur Utrū distinctio que est in vna aia
rationali fm multos gradus pfectionis sit real'

Ddm q̄ dupl'r aliq̄ d'r distinctio real'. Uno
mō qz est diuersaz rerū z sic inter hoīem z ali/
nū est distinctio realis. z sic nō p't esse distinctō
realis in vna forma nūero qualis est aia. Alia
est distinctio realis qz est fundata in re reali. et
sic ista distinctio gradū p't dici realis qz ē in
re reali sz in aia que est res hñs naturaliter in
in se plures gradus pfectionis z iō talis distan
ctio est fundata in reali

Arguitur Aia nō est act' prim'. qz in corpe
prius fuerūt alie forme. Ddm q̄ adueniētib'
pfectionib' formis desinūt ēē inferiores forme
cū suis dispositionib' q̄s habebant in materia
z eorum dispositiones sequunt formā de nouo
introducā.

Arguitur. Ille dispositiones frustra sunt in
materia. qz aia vnit materie nude. q̄ nō ē necē
illas dispositiones p'fuisse. Ddm q̄ hoc dici
tur frustra qd nō attingit finē in quē ordinat.
sed iste dispositiones attingunt finē in quē or/
dinant ergo nō sunt frustra. qz iste dispositōes
ordinātur ad introductionem altioris forme z
etiam nō desinūt ēē nisi sit talis forma introdu
cta. Si ergo quereret an prius intelligant di/
spositiones expelli a materia vel altior forma i/
troducū. Ddm q̄ est multiplex ordo quia aliq̄s
est ordo fm genus causē formalis vel efficiētis
z tunc prius intelligitur forma in materia ante
q̄ cessant dispositōes. Cui' rō est qz cū forma
z finis coincidāt. efficiens intendit finē. qui est
forma et ppter defectū forme poris deficiūt dis
positiones. Alius est ordo fm genus causē ma
terialis. sic p'us intelligūt dispositiones inferio
ris forme q̄ altior forma introducāt qz tñ sunt
in eodē istā sic nō est int' ea ordo t'pis.

Arguit Quod nō ē nō disponit sed iste dis
positiones forme inferioris nō sūt adueniente for
ma supiori. ergo zc. Ddm q̄ maior concedi/
tur sū et cōclusio. qz scz adueniente altiori for/
ma iste dispositōes inferioris forme nec sūt nec
disponūt. qz iste dispositōes sūt dispositōes
forme introducēde et nō forme introduce. qñ
ergo forma introducā est tūc nō est necesse esse

tales dispositōes. sed tūc tales dispositōes se
quūt formā de nouo introducā.

Arguit Aia vnit corpi organico. ergo vnit
turi toti pposito. Ais pbat. qz est act' corpis
organici. Ddm q̄ corpi organici capis du/
pliciter. Uno mō fm q̄ habet in se diuersas dis
positōes organicas. et sic aia nō vnit corpi or
ganico. Alio mō accipit corpi organici fm q̄
in ipso est materia habens in se tales dispositi
ones z sic aia vnit corpi organico. Pz ergo q̄
aia nō vnit corpi organico vl' disposito sic q̄ il
te dispositōes sint mediū vnionis. sed aia vnit
tur materie pme que tñ hz in se dispositiones
sed v. nitio nō est ad dispositiones sed ad mate
riam. Sicut in sili potentia tactiua p se et ime
diaterangit durū dispositū q̄ntitate. sic q̄ non
tangit pmo q̄ntitatē. z tñ sine q̄ntitate in duro
impossibile est fieri tactū. Sic aia tangit nudā
materiā tactū substantiali z tñ illa nō tangeret
nisi esset disposita fm pportione ad formā.

Arguitur Ania mouet corpus. sed materia
pma nō est mobilis. ergo corpus nō potest capi
p materia prima. Ddm q̄ aia vnitur corpi
dupliciter. Uno mō in rōne forme substantial'
z sic vnitur corpi. i. materie imediate. Alio mō
in rōe motricis. z sic aia vnitur corpi p disposi
tiones accidentales. q̄a p potentias z virtutes
Quia quus aia imediate informat corpi. id ē
materia primā. nō tñ mouet materiā pma abs
dispositionibus accidentibus.

Arguitur Si aia vnitur materie prime. q̄
sequitur q̄ esset imperfectissima forma. Seqla p/
batur quia actus et potentia debent adinuicem
pportionari. Sed materia pma est imperfectissi
ma. q̄ z aia. Ddm q̄ aia accipitur dupliciter
Uno mō fm in finē ei' gradū essendi. i. fm q̄
est forma substantialis dans esse substantiale
ipsi materie. z sic est imperfectissima iter formas
substātiales quia tunc in aia nō p'siderat aliq̄
pfectio plus qz in alia quacūq̄ forma substātia
li. Alio mō sumitur anima fm suos gradus p/
prios anime. q̄ sunt anima vegetatiua. anima
sensitiua z intellectiua. et sic anima est perfe
ctissima inter formas substantiales. Per hoc
ergo dicendū est ad argumentū q̄ anima acce
pta pmo mō scz fm p'mū gradū vnitur materie
pme z nō accepta fm vltimū modū. quia tunc
vnitur materie pme disposite z organicate p cer
ta organa. Et quia cū anima semp ē forma sub
stantialis. ideo semp necesse est eā vniri materie
pme. Et rō isti' est. quia sicut dictū est in argu
mento. materia et forma dñt pportionari. q̄to
ergo forma pfectior est tanto requirit materiā

actus materie. Sed nō est mediū inter actū et potentia sicut dictū est in textu

Arguitur. Illud est mediū vnionis quo abstracto abstrahit vnio. sed abstracto spū subtrahitur vnio inter aiā et corp⁹ & rē. Dd̄m q̄ dupl̄r subtrahit vnio aliquoz vmbilium. Vno mō p̄ subtractionē mediū viuētis. sic abstrahit vnio duoz corp⁹ subtrahit clauo vnione. et sic nō subtrahitur vnio aiē et corp⁹ abstracto spū. Alio mō vnio aliquoz tollit p̄ dispositionē vmbilium. quia scz vmbilia nō sūt dīspōsita ad vnionē. et sic abstracto spū tollitur vnio. quia nō existente spū in corde corp⁹ non est aptū instrumētū aiē. et sic est indispositū p̄ susceptionē eius. Pro quo sciendū q̄ spū vitalis est q̄dā corp⁹ subtile p̄tentiū in vētre cordis p̄ quē spū cor viuificat cetera mēbra influendo motū et calorē. Lul⁹ signū ē q̄ qñ istel ps leditur vel infirmat tūc oia alia mēbra reddūt debilia et inepta ad motū sicut p̄ in febricitantib⁹. h̄ em̄ iō p̄tingit qz oia mēbra recipiūt ab illo spū motū p̄ q̄ corpus nō est aptū ad opā dū opa aiē abstracto spū. Secōdo p̄t̄ dicit q̄ spiritus vitalis est bñ mediū in mouendo sed nō in vnione. Jam aut̄ dictū fuit q̄ nō est incōueniēs q̄ in vnione aiē et corp⁹ sit mediū qñ vnio sicut motor et mobile.

Arguit̄ Que plurimū distant nō p̄t̄ vniri nisi p̄ mediū. sed aiā et corp⁹ plurimū distant & nō p̄t̄ vniri nisi p̄ mediū. Dd̄m q̄ corp⁹ et aiā p̄t̄ dupl̄r capi. Vno mō fm̄ pp̄rias suas naturas. et sic manifestū est q̄ multū d̄r̄nt. quia natura corp⁹ nō p̄t̄ esse natura aiē nec econtra. Alio mō accipiūt̄ fm̄ q̄ ex eis cōstituit̄ totūz p̄positū qd̄ est vnū simpliciter. et sic aiā et corp⁹ nihil distant in ordinē ad hoc tertū. qz ex eis intrinsece h̄ tertū cōstituit̄. et iō nō p̄t̄ esse aliqd̄ mediū inter ea q̄ si sic tūc nō esset intrinseca cōstitutiō alicui⁹ tertij ex aiā et corp⁹

Queritur. Utz in diffinitionē aiē phisicū debeat p̄cedere organicū vel econtra. Dd̄m q̄ phisicū debeat p̄cedere organicū qz ē cōmuni⁹. Est em̄ omne corpus organicū phisicū sed nō econtra. cū ergo determinatiō debeat seq̄ suū d̄terminabile. ergo o3 q̄ organicū seq̄tur phisicū.

Arguitur. Sunt aliq̄ corpa organica q̄ tñ nō sūt phisica vt statua est corpus organicū et nō phisicū. Dd̄m q̄ illa corpa artificialia nō sūt organica q̄uis habeant similitudinē cū corpibus organicis qz corpus d̄r̄ organicū qd̄ h̄z diuersas p̄tes ordinatas ad diuersas opationes. sed iste p̄tes i statua nō ordināt̄ ad diuersas opationes.

Queritur. Utz debeat addi vitā habentē in potentia. Dd̄m q̄ illa p̄ricula vitā habentis in poñā significat idē fm̄ rez cū illa p̄ricula organicū qz corpus organicū est h̄ns vitā in potentia. nā corpus h̄ns organa p̄t̄ p̄ diuersa organa exercere diuersas opationes vitales. Ex quo p̄t̄ q̄ sufficit vnā illaz p̄ricularū ponere in diffinitionē aiē. et ideo Aresto. ponit bis diffinitionē aiē. et in p̄ma addit vitā h̄ntis in potētia. Sed in scda nō addit illā p̄culā organicā. ad tenotandū q̄ vna ex eis sufficit. Pōt̄ etiāz dici q̄ illa p̄ricula vitā h̄ntis in poñā p̄t̄ capi dupl̄citer. Vno mō fm̄ eius pp̄riā significationē et sic nō o3 addi in diffinitionē. Alio mō accipit̄ expositiue. put̄ illā p̄culā organicā exponit. et tūc bñ p̄t̄ poni in diffinitionē aiē.

Vniuersaliter ergo

Postq̄ Aresto. posuit diffinitionē aiē manifestando aliq̄s eius p̄culas. iā manifestat totaz diffinitionē aiē. Et p̄mo manifestat eā cū similitudine ad artificialia. Secōdo manifestat eā de p̄ribus aialū. Et prima stat in hoc. Sicut sc̄ h̄z forma artificialis ad subiectū si esset substantialis. Ita sc̄ h̄z aiā ad corpus. sed forma artificialis esset actus p̄mus corp⁹ si esset substantialis ergo nunc aiā est actus primus substantialis corp⁹. Et ponit exemplū de dolabra q̄ si esset corpus phisicū sicut est artificiale. tunc forma eius esset forma substantialis et sepata forma dolabre a dolabra nō maneret dolabra nisi equo. Nunc aut̄ dolabra est ens artificiale. ergo sepata forma dolabre a dolabra adhuc manet artificiale vniuoce. Ex quo sic p̄t̄ argui. hoc est actus substantialis alicui⁹ quo sublato ip̄sū non manet nisi equiuoce. sed sepata aiā a corp⁹ non manet corpus nisi equiuoce. ergo aiā est ei⁹ forma substantialis. Maior p̄t̄. qz de rōne forme substantialis est q̄ dat esse rei et sp̄m. qñ ḡ tal̄ forma sepata a materia tunc est alia substantia.

Queritur. Quare est q̄ sepata forma substantialis alicui⁹ rei res nō manet nisi equo. Dicendū q̄ iō qz forma substantialis dat esse specificū materie ad min⁹ originaliter q̄uis nō cōplere. et qz sp̄s s̄gt̄ rōez et diffinitōz rei. Iō sepata forma substantiali a materia fit noua sp̄s et qz illa natura equiuoco est q̄ sit vnū nomē et alia rō. ḡ ibi fit equiuocatio. Ex q̄ etiā cognoscitur q̄ si ab aliq̄ re separet̄ forma accidentalis adhuc talis res manet res sicut prius vniuoce qz tenet eandē formā substantialē. Et si q̄ratur quare in artificialib⁹ manifestat Aresto. suam diffinitionē Dd̄m q̄ ideo qz artificialia sūt nō

bis notiora eo q sunt effectus intellect^o nri pra
ctici. Tercio sunt nobis notiores alijs effectibus
qui sunt ipsi^o dei.

Considerare autem

Hic notificat diffinitione aie ex pte priu aialiu
Et h sic qz sicut se hz ps ad pre. ita totu ad to
tu. sed aliq ptes aie sunt actus aliqrn priu cor
poris. ergo tota aia est actus prim^o totius cor
poris. Maior est nota. Minor onditur. quia
visus est forma r ro oculi r remoto visu ab ocu
lo no manet oculus nisi equoqe r hoc si visus
esset forma subalis oculi. ergo etia sepata aia a
corpe no manet illa res q fuit corp^o aiatu nisi
equiuoce. r sic equoocat corp^o. Ex quo elicif tal
regula. Q vnq d qz dicitur tale cu pt in suam
ppria opatione. r qn in illa no pt tunc manet
eade forma in generato r corrupto qz si mane
ret eade forma in generato r corrupto tunc ma
neret vna res vniuoce qd est ptra textu qz ma
neret vna forma subalis.

Est aut n abiiciens

Hic pnt Aresto. exponit vltima pculā scz q
aia est actus corporis hntis vitā in poña. Quia
aliquis posset dicere q aia est actus corporis ha
bentis vitā in actu. qz aia est act^o corporis orga
nica Sed corpus organicū dr qd hz ptes ordi
natas ad diuersas opationes r tales opatiōes
sunt ab aia. ergo o3 aia inesse actū corporis hntis
vitā in actu. Hoc soluit Aresto. dicens. q du
pliciter aliquid est in poña ad alterū. Uno mō
in poña abiiciente actū. i. in potētia ad aliquā
formā quā nodū hz sicut carēs albedine dr esse
in poña ad albedinē. Alio mō aliquid ē in po
tentia nō abiiciente actū. i. in poña ad formā
quā actu hz. sic aliqs hns albedinē adhuc dici
tur in poña ad albedinē. qz albedo existēs in al
bo est actus accidentalis albi. et albū est in po
tentia Dm est ergo q aia hz vitā in potentia.
nō abiiciente actū. i. aia est act^o corporis actu ha
bentis vitā r tñ ppatur corpus ad aiam sicut
potentia ad actū

Queritur Quare nō ponit in diffinitione
aie q aia est actus corporis hntis vitā in actu.
Dm q tūc idē diffiniret p seipsū. qz hns vitā
in actu est pprie totū ppositū. sed in toto pposi
to inducif aia. Ad significādū igit q corp^o cō
patur ad aiam. sicut poña ad actū etia in pium
ctione corporis r aie sic in diffinitione dr vitam
hntis in poña Et est silis locutio. si diceret. lu
men est actus lucidi hntis lumē in poña. mani

festū est em q lucidū includit lumē in actu. qā
tū ad significādū q lucidū est materia lumis
iō pt puenienter addi in poña.

Arguitur Anima est actus corporis vitā ha
bentis in potentia abiiciente actum. pbat. qā
corpus organicū est multociens sine opationi
bus vitalibus. q caret vita in actu. Dm q
vita capit duplr Uno mō p vita prima Et sic
dr in h libro. viuere in viuētib^o est esse. Et dr
in primo elencor. q aia r vita idē sunt. tūc em
nihil aliud est vita q3 diffusio siue informatio
aie supra corpus. Alio mō accipit vita p vita
scda. i. p opatione vitali fm q sentire. appetere
r sic de alus dicunt vita p hoc q dicendū est q
si vita accipit primo mō tūc necesse est oē corp^o
organicū hz vitā etia in actu. r p pns ē in po
tentia ad vitā nō abiiciente actū sic aut loquit
Aresto. in textu. Sed accipiēdo vitā scdo mō
tūc pt corp^o organicū etia hz vitā in potentia
abiiciente actum. i. pt nō hz opatiōes vitales
hz em se corpus subiectiue r receptiue ad vitā
primo mō acceptā r etia se hz ad vitā scdo mō
acceptā coeffectiue. quia multe opationes vita
les nō pnt exerceri nisi p corpus. Ex quo tā p3
pnt quō differēt alimentū ē in potentia hns
vitam et corpus organicū. Quia alimentū et
semen aialis sunt in potentia ad habere vitam
abiiciente actū. qz tā actu nō hnt vitā Sz corp^o
organicū ē hns vitā in poña nō abiiciente actū.

Al. Videt q semē heat vitā in actu. pbat.
qz facit vitā in actu. mō oē qd fit a silī suo fit.

Dm q duplex est agens. scz agēs principa
le vniuocū r tale debet esse silē suo effectui. r sic
pater est agens principale r vniuocū in genera
tione filij Aliud est agens instrumētale vel eq
uocū r nō o3 tale agens silē esse suo effectui Si
cut sol est cā equooca qā sol r hō generant hoies
sic etia semē est agens instrumētale habēs in se
qndam virtutē impressā a principali agente grā
cui^o etia absente pncipali agente agit ad intro
ducendū formā pncipal agentis.

Al. Act^o r poña nō par distant. qz idēz non
pt habere vitā in actu r i poña Dm q h est
diuersimode qā corpus capit dupliciter. Uno
mō fm se. r sic habet vitā in potentia. Alio mō
vt est informatū aia. r sic hz vitā in actu nō q
dē a se sed ab aia. Silē est de albo. albū em est
in potentia ad albedinē. qā albū nō hz albe
dinē a se. sed ab albedine

Quod quidem igit

Hic Aresto. ex dictis infert q aia nō est sepabi
lis a corpe adimū^o fm omnes eius poñas. qā

ille potentie q̄ requirunt certā partē corpis q̄ sc̄z sunt in determinato organo nō sunt sepabiles a corpe q̄uis tñ aia fm aliq̄s potentias sc̄z fm intellectū et volūtātē sūt sepabiles a corpe. Lutus rō ē. qz ille potentie nō distinguūt fm certa organa in subiecto. Scdm qd̄ subiungit ē q̄ q̄uis nō sit exp̄sse adhuc determinatū. vtruz aia sit in corpe sicut nauta in nauī sicut dixit Plato. tñ p̄t dici ex dictis q̄ nō. Dicēdū ē enī q̄ aia est in corpe sicut act⁹ corpis. i. forma substantialis. sic aut̄ nō ē nauta in nauī. Dicit in fine q̄ figuratiter id ē cōiter dictū est de anīa. postea vero specialiter descendet ad singulas aias

Quoniā autem ex.

Postq̄ assignauit diffinitionem anie que ē sicut cōclusio demonstratiōis. hic intendit inuestigare aliā diffinitōem aie q̄ ē sicut principiuz demonstratiōis. Et intēdit demonstrare primā p̄ sc̄dam. Primo ponit intentū. Secundo exequit hoc ibi Dicam⁹ igit̄ rē. Primo ostendit modū p̄cedēdi. Et dicit q̄ qz sic ē q̄ ex incertis fm naturā et tñ ex notiorib⁹ quo ad nos sit aliq̄d certius qd̄ certum ē fm naturā. r̄ fm se notius. Ideo sic ē aggrediēdū ad demonstrādū vnā diffinitōē p̄ aliā. Circa qd̄ sciendū q̄ oīs demonstratiō d̄z fieri ex notiorib⁹. S̄z hoc cōtingit dupl̄r. Quia qd̄s ē ex notiorib⁹ s̄z naturā sic demonstratiō p̄pter qd̄ q̄ p̄cedit p̄ causam. Quedā ex notiorib⁹ q̄ ad nos sic demonstratiō p̄cedens p̄ effectus. In q̄busdā aut̄ sc̄z mathematicis eadē sunt nobis nota et nature. In phisicis aut̄ cause sunt simplr̄ r̄ fm naturā notiores. Effectus aut̄ notiores quo ad nos. et ideo a certiorib⁹ q̄ ad nos. incertiora q̄ ad naturā p̄cedendū ē. Quia aut̄ Aresto. intendit hic vti demonstratōē. qz demonstrādo primā diffinitōē p̄ sc̄dam in q̄ ponūt viuere sentire rē. que sunt effect⁹. sic bñ d̄z in textu a certiorib⁹ q̄ ad nos ad certiora quo ad naturā. Si enī loquimur de demonstratōē q̄ tenet p̄ causas tñc̄ p̄ma demonstrat̄ secundā. Tūc̄ p̄nt̄ oñdit quō differēter dan̄t demonstratōes. Et dicit q̄ aliq̄ demonstratōes dan̄t p̄ diffinitōes q̄ nō dicūt causam. Alie sunt q̄ dan̄t p̄ diffinitōes q̄ dicunt cām. Et ponit exēplū mathematicale de tetragonismo. Tetragonismus h̄z duas diffinitōnes. Prīa ē q̄ ē orthogoniū equilaterale. Et illa dat̄ p̄ effect⁹. Alia ē data p̄ cām. vt tetragonism⁹ ē medie linee inuēctio. Et ponit hic istud exēplū. qz sic vnā diffinitio tetragonismi demonstrat aliā. ita vnā diffinitio aie demonstrat aliā

Querit̄ Quō sc̄da diffinitio tetragonismi dicit cām p̄rie qm̄ d̄z tetragonism⁹ ē orthogoni

um equilaterale. i. h̄ns q̄ttuor latera equalia. vel eq̄lis longitudis. et est orthogoniū idē qd̄ q̄dratū. Pro quo sciēdū q̄ duplex ē quadratū equilaterale. vnū ē vbi oīa latera sunt equalia. Alia ē q̄dratū altera p̄te longius vbi sc̄z duo latera sunt longiora. r̄ alia duo minorā. sicut p̄tz de mēsa. Potest ergo oñdi q̄ q̄dratū equilaterale ē eq̄le ad quadratū qd̄ ē altera p̄te longius p̄ vnū mediū sc̄z p̄ cām. vt inueniēdo mediā lineam inuenim⁹ q̄ superficies illaz figuraz sūt eq̄les. qz tetragonismi erunt sex pedū fm mensurā. et latera q̄drati altera p̄te longioris sic se habebūt q̄ linee longiores erūt nouē pedū r̄ breuiiores erūt q̄ttuor pedū. d̄z enī media linea inueniri inter nouē r̄ q̄ttuor. Et notū est q̄ illud mediū ē sex. qz sicut se h̄nt nouē ad sex. ita q̄ttuor ad sex fm p̄portōem sc̄z q̄alterā. r̄ fm illā p̄portōnē ē eq̄litas nō aut̄ fm excessum. qz si illi numeri in se ducant̄ fit eq̄litas in numero accepto p̄ multiplicatōem. vt series sex r̄ q̄ter nouē

Arguit̄ Dicit̄ est q̄ sc̄da diffinitio anie demonstrat primā a posteriori. S̄z sc̄da diffinitio tetragonismi demonstrat primā a priori. ḡ istud exēplū nō ē cōueniēs. Ddm̄ q̄ non oportet in exēplis esse omnimodā similitudinem. Et ideo sufficit sicut vnā diffinitio tetragonismi demonstrat aliā. ita vnā diffinitio aie demonstrat aliā. S̄z in modo demonstrādi est differētia. qz sc̄da diffinitio tetragonismi demonstrat primā a priori. Sed sc̄da diffinitio aie demonstrat primā a posteriori.

Dicamus igit̄ pri.

Postq̄ pl̄s posuit intētiōē suā. hic iā p̄seq̄t̄ eā. Et intendit ponere demonstratiōem p̄ quā sc̄da diffinitio demonstrat primā p̄ sequētia duo capitula. Et intendit talē demonstratiōē. Id qd̄ ē p̄cipiū viuēdi est act⁹ corpoz viuētū Sed aia est p̄cipiū viuēdi. ergo ē act⁹ corpoz viuētū. Et in ista rōne sic p̄cedit. qz primo determinat̄ minorē. Sc̄do maiorē. ibi qm̄ aut̄. Deinde oñdit p̄clusionē seq̄ ex p̄missis in textu sequenti.

Multipliciter aut̄.

Hic intēdit ponere minorē ponēdo p̄mo qd̄ viuētū. Sc̄do oñdit q̄ aia ē p̄cipiū viuēdi s̄z oēs qd̄ viuētū. r̄ sic minor ē p̄a. Poit̄ ḡ q̄ttuor qd̄ viuētū. s. vegetatiū. sensitū. fm locū motiū. r̄ intellectū. Et dicūt̄ ideo qd̄ viuētū qz sūt p̄cipia viuēdi distincta a se inuicē sic sc̄z q̄ p̄oz r̄ p̄fectior qd̄ inenit̄ sine posteriori r̄ p̄fectiori. sed non posterior et p̄fectior sine priori. Est ergo triplex similitudo ad grad⁹ in realib⁹

De p̄mo mōdo ad q̄
p̄ p̄cipiū. i. qd̄ p̄
mōdo ad r̄ r̄ ad q̄ p̄

qz r̄ a. s̄ p̄o. s̄ ad p̄ p̄o. qd̄
mōdo ad p̄ p̄cipiū. i. qd̄ p̄
mōdo ad r̄ r̄ ad q̄ p̄
mōdo ad r̄ r̄ ad q̄ p̄
mōdo ad r̄ r̄ ad q̄ p̄

Quatuor sup̄ gradū
vite

Ita quod in gradibus...
sicut in gradibus...
sicut in gradibus...

Liber

Secundus

quod sicut in gradu reali fieri potest ascensus ab inferiori gradu ad superiorem. et potest etiam fieri status. Ita etiam in gradibus vite. quod potest inferior inveniri sine gradibus alijs. et sic fit status. etiam potest inveniri cum alijs ut vegetatiuum cum sensitivo. Secunda si multitudo est. quia sicut in gradibus realibus non potest fieri ascensus ad superiorem gradum sine medio. ita etiam in istis gradibus vite. quia non invenitur vegetatiuum et sine locum motuum sine sensitivo quod est medium. Tercia similitudo potest addi. quod sicut in gradibus realibus superior includit virtualiter inferiorem. sic est etiam in istis gradibus quod invenitur vegetatiuum sine sensitivo ut in plantis. et vegetatiuum et sensitivum simul. ut in animalibus petris affinis sicut in conchis. Aliquod invenitur sine vegetatiuum et sensitivum. et sine locum motuum ut in animalibus perfectis. Aliquod invenitur cum his intellectu ut in hominibus. Et ille gradus virtualiter includit omnes alios gradus. Ex istis potest sciri quod appetituum non est gradus vite quod ad hoc quod aliquid sit gradus vite requiritur quod sit principium viuentium alijs condistinctum. hoc est quod possit distincte et per se inveniri in aliquo aiato sine alijs. sic autem non est de appetituum. quod non potest per se inveniri sine sensitivo. et ergo non est gradus vite quod quis sit principium viuentium.

Arguitur Intellectivum est gradus perfectior. igitur debet retinere ordinem quod dupliciter potest ordinari gradus vite. Uno modo secundum quod sunt principia viuentium. et secundum viam perfectionis. et sic intellectivum est primus gradus. et sic procedit argumentum. Alio modo potest ordinari secundum quod sunt gradus vite et secundum viam generationis. et sic vegetatiuum est primus gradus quod ille gradus potest inveniri sine alijs. Sed alij gradus non potest inveniri sine eo et sic vegetatiuum sub ratione gradus est primus gradus.

Unde et vegetabi.

Hic declarat istam minorem in speciali in singulis gradibus vite. Et primo quo ad animam vegetatiuam. Secundo quo ad animam sensitivam. Et finaliter concludit de omnibus. Probat ergo quod anima est principium viuentium in plantis in quibus est solam animam vegetatiuam. Et hoc sic. quod operationes que fiunt in plantis fiunt ab aliquo principio sed non a natura. igitur fiunt ab anima. Minor ostendit. quod natura non mouet ad contraria sed determinata est ad unum. Sed alimentum in vegetabilibus mouet ad contraria loca. quod non solum nutriuntur plante versus sursum sed etiam versus deorsum. ergo talia opera nutritionis non fiunt a natura. anima tenet. quod anima et natura per se distinguuntur.

Arguitur In elementis fit motus ad diuersas differentias positionum. tamen ibi non est anima. ergo etiam natura potest mouere ad opposita loca. Anus probatur. quia ignis naturaliter mouetur sursum et terra deorsum. Dicitur quod in eodem elementum

non potest esse motus naturalis ad contraria loca quod non potest esse in diuersis elementis. In uno aiato autem est motus alimenti sursum et deorsum. quod nutrit alimentum secundum omnem directionem positionis. Et si replicet de celo. celum est unum corpus et mouet secundum omnem directionem positionis scilicet sursum et deorsum ante et retro etc. Dicendum quod celum etiam est corpus aiatum et viuunt secundum Aristotelem. quod quis non habet animam sibi coniunctam per informationem. habet tamen animam sibi coniunctam per assistentiam. Ideo potest in celo esse motus sicut in alijs aiatis. Ex quibus patet quod ista ratio manet in suo vigore. quod solum viuentia habent motum ad omnem directionem positionis. sic tamen quod ille motus reperitur in uno et eodem

Separari autem hoc

Hic patet ostendit quod istud principium vite scilicet vegetatiuum sit gradus vite. Et hoc sic. Illud principium viuendi est gradus vite quod est separabile ab alijs principijs viuendi. sed vegetatiuum est separabile in mortalibus ab alijs principijs viuendi. sed alia non sunt separabilia ab eo. Et hoc probatur exemplari ter in plantis quibus nulla alia virtus inest quam vegetatiuum. Ubique enim est intellectivum ibi erit sensitivum et vegetatiuum. Et addit in mortalibus propter substantias separatas in quibus est intellectus sine sensitivo et vegetatiuo. Et ideo concludit in textu quod per hoc principium scilicet vegetatiuum omnibus mortalibus viuentibus inest viuere.

Arguitur Propter intellectivum etiam inest alii viuere. igitur non solum propter vegetatiuum. Anus probatur de deo et substantijs separatis que viuunt absque vegetatiuo. Dicitur quod viuere capitur dupliciter. Uno modo secundum passionem aliorum graduum. id est in illis in quibus reperitur vegetatiuum absque sensitivo et intellectu. et sic viuere est propter animam vegetatiuam. Alio modo accipitur viuere secundum quod alij gradus vite ipsi viuere coniunguntur scilicet sentire et intelligere. et sic viuere est ab altiori anima. quod sensitivum est ab anima sensitiva. et intelligere ab anima intellectiva.

Animal autem pro

Hic probatur quod sensitivum est principium vite. Et hoc sic. quod animalia habent vitam sed non habent vitam propter animas vegetatiuas tamen sicut plante. igitur habent vitam propter animam sensitivam. Plante vero dicuntur viuere solum. id est vitam habere absque sensu. Deinde ostendit quod sensitivum est separabile ab alijs. et per hunc est gradus vite. Et hoc sic probatur. quod multa sunt animalia que sunt manantia in uno loco sic quod non mouentur secundum locum sic sunt animalia affixa petris et tamen manifestum est quod illis inest sensus. ergo sequitur quod sensitivum potest separari a motiuo. Et quod possit aliquis dubitare de

apparet quod...
apparet quod...
apparet quod...

Ita dicitur quod...
Ita dicitur quod...
Ita dicitur quod...

Ita dicitur quod...
Ita dicitur quod...
Ita dicitur quod...

Ita dicitur quod...
Ita dicitur quod...
Ita dicitur quod...

illo sensu quē hnt illa aialia sensitina immobi-
lia. ideo Aresto. addit q̄s sit ille sensus. Et di-
cit q̄ sit sensus tactus. qz sicut vegetatiuū p̄t se
parari ab oib̄tis alijs potentijs sensitivis. sic
etiā tactus p̄t separari ab oib̄tis alijs sensib̄. Ex
quibus elicit Aresto. tres gradus vite. scz vege-
tatiuū sensitivū et fm̄ locū motiuū. Et qz ma-
nifestum est etiā intellectiuū inueniri i aliq̄-
bus aialibus. et itez manifestū ē q̄ motiuū fm̄
locū sepat̄ ab intellectu. Sic Aresto. in fine
cōcludit esse quattuor grad̄ vite. et q̄ aia ē de-
terminata et distincta his principijs viuendi. s.
vegetatiuo. sensitivo. motiuo. et intellectu.

Arguit Sensus tact̄ nō sepat̄ ab alijs sen-
sibus pbatur. qz omne aial̄ habet in se sensum
tactus et gustus. ergo nō sepat̄ ab alijs. Di-
cendū q̄ gustus cap̄t dupliciter. Uno fm̄ q̄
ē discretiuū alimētū fm̄ q̄ alimētū est calidū. frī-
gidum. humidū. et sicca. et sic simpliciter eo in-
cipit cū tactu. qz idē ē obiectum gustus et ta-
ctus formaliter. Ille enī q̄litates sunt etiā obie-
ctum tactus. Et isto modo accipiendo gustum.
sic gustus inest omnibus aialib̄ sicut et tact̄.
Allo accipit gustus fm̄ q̄ est discretiuus ali-
menti in q̄tum est saporosum. id est dulce vel
amarū. et sic gustus realiter est distinctus a ta-
ctu et formaliter. quia habet aliud obiectum et
eo modo gustus nō est in aialibus imperfectis.
Et hoc est p̄t. qz talia aialia plus eligūt humi-
dū cū salitudine et amaritudine q̄ cū dulcedie
sicut pat̄ et in conchis marinis.

Utrum autē vnū.

Hic Aresto. circa p̄dicta mouet duas dubita-
tiones. Ex quo dicitur est q̄ quattuor sunt prin-
cipia viuendi q̄ principia etiā vocant̄ gradus
sic mouet questio. An quodlibet principioꝝ
tam dictoꝝ sit anima. et sic in eodē corpore eēt
multe aie. qz in anima rōnali inueniunt̄ oia ista
principia viuendi. et q̄a hoc non apparet verū
qz tūc in vna materia essent̄ multe forme sub-
stantiales. Ideo mouet aliā dubitationē scz istā
Si ista principia dicta sunt p̄tes aie. tūc est
questio an iste p̄tes sint sepat̄ abinuicē rōe
solum. i. diffinitione et essentia. aut etiā loco et
subiecto. sicut dixit Plato q̄ in diuersis parti-
bus corporis essent̄ diuersē aie. posuit enī aiam
rōnalem in cerebro et cōcupiscibilem in corde.
nutritiuā in epate. generatiuā in genitalibus.

De quibusdā horū

Hic Aresto. soluit istas duas dubitationes. Et
primo soluit scđam que est difficilior. Et quia
scđa habet duas p̄tes. ideo primo soluit eam

quo ad vltimā partē scz an p̄tes aie distinguā-
tur loco et subiecto. Scđo soluit primā scz an
distinguant̄ rōne. Quo ad primū dicit q̄ diffi-
cile est videre scz q̄ p̄tes. i. potentie distinguan-
tur abinuicē loco et subiecto in tribus. Primo
scz in plātis. Scđo in aialibus entonijs. i. faci-
liter diuisibilib̄. sicut sunt anguille serpentes.
et sic de alijs. Tercio in intellectu et sensu si ab-
inuicem non distiguuntur sicut dicebant anti-
qui. Quo ad primū dicit q̄ in plantis omnes
partes. i. potentie aie vident̄ in qualibet p̄te
etiā diuise a toto. Quo ad primū dicit q̄ i plan-
tis oēs p̄tes. i. potētie aie vident̄ i q̄libet parte
etiā diuise a toto. Un̄ nō p̄t dici q̄ i eis distin-
guā potētie loco et subiecto q̄si sit in vna p̄te
plāte vna potētia. et i alia p̄te plāte alia potē-
tia. Exēpli grā. vt i tota arbore sūt tres potētie
scz nutritia. augmentatiua. et generatiua. Et ma-
nifestū ē q̄ si aliq̄ ps arboris vt surcul̄ diuida-
tur a tota arbore. tūc etiā i tali sūt oēs tres po-
tentie. qz si illa ps plātes ad terrā tūc in ipsa sūt
nutritiua. augmentatiua et generatiua. qz illa-
rū potentiaz opatōnes apparent in eo. Ex quo
sequit̄ q̄ in tota plāte ē vna aia in actu. sed sūt
plures aie in potentia. quia si planta diuidat̄
in multas partes fm̄ certā q̄tatem tūc in q̄-
libet parte manet aia cū oib̄tis suis potētijs.
Ex quo elici solet q̄ aia est in toto tota. et in q̄-
libet parte eius tota. Scđo principaliter pro-
bat idem in aialibus entonijs rēctis a seini-
cem sicut anguille et serpētes. et de illis maifest-
tū est q̄ in qualibet p̄te sūt mlte potētie. Quod
sic pbat Aresto. qz in qualibz p̄te est sensus. et
go in qualibz p̄te ē tristitia et leticia qz p̄nctio
discōcientis causat̄ tristitiā. sed vbiq̄ est tris-
titia et leticia ibi est appetit̄. quia appetit̄ ē i-
clinatio ad bonū ex cuī cōsecutiōe causat̄ leti-
cia. Deinde pbat de tertia p̄te q̄ difficile est vi-
dere an intellect̄ et sens̄ differat̄ loco et subiecto
Et hoc si dicatur sens̄ coincidere cū intellectu
sicut dixit antiqui. qz tūc in eodē subiecto et
loco sūt intellect̄ et sensus. Sz addit Aresto. q̄
intellect̄ videt̄ totalit̄ distingui a sensu tanq̄
aliud gen̄ potētie. Quia cōtingit̄ intellectū se-
parari a sensu sic p̄petuū a corruptibili. q̄uis
ergo in istis difficile sit videre q̄ distinguat̄ lo-
co et subiecto. In quibusdā tū manifestū ē q̄ sepa-
rent̄ loco et subiecto sic de p̄fectis aialib̄. Quia i
illis diuersē potētie sūt i alijs locis et i alijs sub-
iectis. sic i hoīe p̄t. qz visus h̄z aliū locū et aliū
subiectū q̄ h̄z audit̄. Un̄ p̄t dici ad vltimā
p̄te q̄stionis q̄ in quibusdā aialib̄ scz p̄fectis
qdā potētie distinguūt̄ loco et subiecto. s. non
oēs. In hoīe enī appetit̄ et sens̄ n̄ distinguūt̄

loco et subiecto sicut infra patebit in tercio libro
In quibusdam autem ut in imperfectis animalibus
et plantis non distinguuntur loco et subiecto. quia
perfectiora animalia habent corpus perfectius organiza-
tum. Ideo in diversis organis subiectant di-
verse potentie. sic autem non est in imperfectis ani-
malibus. Ideo non possunt ibi distingui loco et
subiecto.

Arguitur Animalia entonia sunt imperfectiora a-
liis animalibus. ergo decisa non vivunt probatur. quia per
hominem decisa non vivit. ergo et ipsa non vivunt

Domus quod talia animalia sunt imperfectiora aliis
animalibus. et ex hoc quod decisa vivunt manifestat
eorum imperfectio. quia illa animalia sunt perfectiora
que habent perfectiores et plures operationes
sed ad diversitatem operationum requiritur diver-
sitas organorum. et tanto animal est perfectius quanto
habet maiorem diversitatem operationum. ad quam
requiritur diversitas organorum. Et ideo homo
est perfectissimum animalium. quia habet diversitatem
maiores in partibus corporis. quia ergo talia animalia
decisa habent parvam diversitatem. ideo sunt multum
imperfectiora aliis animalibus. Et etiam ex alio pro-
batur. quia illa animalia decisa habent maximam
similitudinem cum plantis. nam etiam in qualibet
parte plante reperiuntur omnes potentie. cum ergo
plante sunt animalibus imperfectiores sequitur quod ista
animalia decisa sunt imperfecta.

Queritur Utrum pars decisa ab animali sit animal vel
non. Domus quod in animalibus entonijs est considera-
re partes ante divisionem animalis et tunc est unum animal.
Alio modo potest considerari animal post divisionem partium
et tunc in illis est una anima secundum speciem. et per con-
sequens est animal unum secundum speciem. Sed in diver-
sis partibus est alia anima secundum numerum. et ideo etiam
est aliud animal secundum numerum. Et quo patet solutio
cum quod. An partes anguille decise a tota anguil-
la sint anguilla. Domus est quod sunt anguilla imperfe-
cte. et eius imperfectionem testatur facilis corruptio
faciliter enim corrumpitur pars anguille et non potest di-
vivere. quia illa anima habet similitudinem cum plantis.
ergo eodem modo iudicandum est de istis sicut de plantis. si-
cut ergo planta est una ante divisionem specie et nu-
mero. sic etiam animal entonium. sed per divisionem pla-
te quilibet pars est distincta ab alia numero. Et si quod
rat unum contingit ista diversitas vel distinctio nu-
meralis in plantis et entonijs. Domus quod ex divisio-
ne continui. quia ex tali divisione resultat diversi-
tas numeralis

Arguitur In diversis partibus animalis decisis non
potest esse fantasia. quia fantasia est preterita que non est in par-
tibus animalis decisis. Domus quod duplex est fanta-
sia. Quedam est fantasia determinata que est presentis et
preteriti. et talis fantasia significat actum sensuum

interiorum que etiam sunt respectu preteriti. et sic fan-
tasia non reperitur in animalibus imperfectis. Alia est
fantasia indeterminata que est tamen respectu presen-
tis. et talis contingit sensui exteriori que est respe-
ctu presentis. Et sicut dicitur de appetitu. quia appe-
titus in talibus non est determinatus neque perfe-
ctus sed in talibus est appetitus imperfectus.

Ratione autem quod.

Hic soluit primam partem secunde questionis scilicet an
potentie anime distinguantur ab invicem ratione. Et di-
cit simpliciter quod sic. Et hoc probatur. quia eodem modo distin-
guuntur ab invicem potentie. quo modo ab invicem di-
stinguuntur actus. quia potentie distinguuntur per actus
sed manifestum est quod actus omnium potentiarum distin-
guantur ab invicem ratione. ergo etiam quelibet poten-
tia ab alia. Ex quo sumitur quod potentie distinguuntur
per operationes siue actus. Unum patet quod licet
diverse potentie quocumque habeant idem subiectum siue
organum. tamen adhuc distinguuntur ab invicem specie.
et realiter. quia scilicet habent diversas operationes et actus

Arguitur Potentie anime distinguuntur realiter. quod non
tamen ratione Domus quod duplex aliquid dicuntur distingui
ratione. Uno modo ex diversa comparatione rationis vel consi-
deratione. et sic generis et species dicuntur distingui ratione
quia in genere denotatur alia comparatio ad inferi-
ora que in specie et e contra. Alio modo aliquid dicuntur di-
stingui ratione. id est essentialiter definitione. ut homo et
asinus distinguuntur ratione. Per hoc ergo dicitur
dum est quod potentie anime distinguuntur non solum primo
modo sed etiam secundo modo. et sic non valet argumentum
Illa distinguuntur ratione. ergo non realiter. imo sequitur
tur oppositum. quia etiam quocumque distinguuntur ratione secun-
do modo distinguuntur realiter. id est essentialiter quibus ab-
invicem realiter non separantur. quam separationem moderni di-
cunt distinctionem reale. que distinctio potius est
laycorum quam philosophorum.

Queritur Utrum anima sit in toto tota et quilibet
ei parte tota Domus per distinctioem. Quia vel
questio intelligitur de animalibus animalium perfectorum sicut
hominem et brutorum. Et sic anima est in toto tota et in quilibet
parte tota secundum essentialiter sed non secundum totam virtutem
Vel intelligitur de animalibus imperfectis. ut de animalibus
anima vegetativa. et sic est dicitur quod anima est in to-
to corpore tota. et in quilibet ei parte tota secundum es-
sentialiter. et similiter est in quilibet parte secundum virtu-
tem loquendo de parte secundum certam divisionem. Quod non
tantum dicitur. quia posset tamen parva pars animalis imperfecti
accipi quod nec maneret ibi anima secundum se habet nec secundum es-
sentialiter. Ratio prima est. quia anima est forma substantialis est in tota ma-
teria. quia si non sit in tota materia et in qualibet
parte. tunc illa pars que habet animam non est pars cor-
poris animalis sed est alteri species a corpore animalis vel

Videtur sit in toto tota et in quilibet ei parte

Arguitur Si aia est in qualibet pte fm es-
sentia. ergo fm virtutem etia in aialibus pfe-
ctis. qz potetia seqtur sp eentia. Ddm qz el-
sentia aie pr duplici capi. Uno fm qz respicit
corpus sibi pporcionatu. et tuc e vez qz poten-
tia aie seqtur eentia. Alio accipit essentia aie
put pparatur ad partes corpis et no ad totu cor-
pus sibi pporcionatu. et tuc no est vez qz potetia
sequat essentia. Et hoc e qz alij sic dicunt. U-
bicunqz e tota essentia ibi e tota potentia in ra-
dice et non in actu

Arguit Si aia e i qlibet pte corpis tuc seq-
ret qz id e esset mouens et motu simul. et id e mo-
ueret et quiesceret. vt vna manus moueri pr. et
alia qescere. et aia ead e moueret sursum et deor-
sum. et id e moueret cotrarijs motib qd e incou-
uenies. Ddm e duplr. Primo qz non pprie
mouet aia qda pte corpis mota. qz quis ania
moueret moto toto corpe no tn mouet ad mo-
tionem ptis. qz aia no e pprie i pte. Secundo. co-
cesso qz aia moueat ad motionem ptis. Tuc dice
dm qz no e incouuenies vnu et id e p accis moue-
ri et qescere et etia moueri cotrarijs motibus et
hoc si motu no e pfecte vnu et cotinu. Exem-
plu extra ppositu. vt aliqu e cotingit existentes
in nauu quiescere fm se et tn moueri fm moruz
nauis. It e cotingit aliqu e existente in nauu mo-
ueri cotrarijs motib. qz pr cu nauu descendere
et p motu ppriu ascendere cotra motu nauis.
Sile ddm e de aia existente in pte corpis ex q
pres aialis no sunt pfecte cotinue sic vna pars
pt moueri alia quiescere. et vna pars potest mo-
uen sursum. alia vero deorsum.

Arguit Aia ronalis e diuisibilis vel indi-
uisibilis. qz vel e i corpe extensue vel no exten-
siue. si e i corpe extensue sic e diuisibilis. si non
extensue sic e indiuisibilis. Ddm qz est du-
plex extensio. qda e extensio qstiatina sicut al-
bedo extendit in pariete. et sic ania no e extensa
in corpe. qz tuc diuideret ad diuisionem corpis
Alia e extensio essentialis. et sic aia est extensa i
corpe. qz essentialiter informat qualibet parte
corpis. et non oportet qz sic extensum diuidat
ad diuisionem corporis diuisi.

Quod autē quib⁹.

Hic pnter soluit primā qonē prius motam q
fuit. An vegetatiuū. sensitiuū. et intellectiuū
sunt pres aie diuerse vel vna ania. Ddm qz
ista is dicta scz vegetatiuū. sensitiuū. intellectu-
uū et motiuū capiūt duplr. Uno put inueni-
tur i aialib⁹ segregatim. et sic sūt diuerse anime
Qd sic probat Aresto. qz qū inueniuntur in di-

uersis tuc penes istas aias sumit dña aialiu
secl dñe sumuntur ex forma substāiali. g⁹ in di-
uersis significat formas sbales. Alio accipiūt
fm qz inueniūt i vno et eodē. et sic no significat
diuersas aias. qz tuc possibile esset diuersas a-
nimas ee i eodē. sed significat diuersas potēti-
as. Un pz qz i hoie no sūt diuerse aie. quis tn
in vno hoie sint vegetatiuū. sensitiuū intelle-
ctiuū et motiuū.

¶ Querit Utz aia vegetatiua. sensitiua. et in-
tellectiua sit vna aia vel plures aie. Ddm qz
ista tria in vno numero sunt vna aia numero
sicut in hoie. Et hoc pz trib⁹ rōnib⁹ ducētib⁹
ad impossibile et vna rōne oñsiua. Prima rāto
stat in hoc. Si plures forme substāiales eēt
in vno subiecto id e materia. seqret qz vnu ens
in numero esset plura entia substāiali. Sz se-
q̄la e impossibilis. qz implicat cotradictionem
Seq̄la tn pz. qz a forma substāiali aliqd dñ
simplicit ens cu ipa dat simplicit esse. Sz aia
est forma substāialis. g⁹ si sūt plures anime in
vno hoie sunt plura entia substāalia. Seda
rō sumit ex mō predicandi. Et stat in hoc. Si
aia sensitiua et intellectiua diuerse sint aie tuc
ista ppositio hō e aial vel esset falsa vel pac-
cidens. quoz vtrūqz e ptra intentōem Aresto.
scdo postērio. Seq̄la pz. qz ois pdicatio q̄ su-
mit ex diuersis formis. vel e falsa si forme non
sunt subordinate. vt albu e dulce. ibi pdicatur
diuerse forme no subordinate. vl si forme sunt
subordinate e pdicatio p accis. vt superficies est
colorata. superficies eni subordinate colori. qz co-
lor e in superficie. sicut in subiecto primo. Si er-
go ista ppō hō e aial sumit ex diuersis formis
scz a forma ronali et sensitiua no pt esse in pri-
mo mō pfe. Tercia rō stat in hoc. qz si aia vege-
tatiua. sensitiua. et intellectiua essent diuerse aie
in vno hoie seqret qz opatōes facte ab vna aia
no ipeditēt opatōnes factas ab alia aia. sz hoc
est falsum. ergo sūt vna aia. Maior pz. quia
q̄cūqz sunt simplr diuersa vnu no ipedit alterz
Minor pz. qz si opatio vni⁹ aie sit multū intē-
sa tuc ipedit opatio alterius aie. Cotingit eni
ex multū intēsa imaginatōe ipeditēt vntem
intellectiua. cotingit etia ex intellectu ipediti
opatōes sensitiuas. Rō oñsiua stat in hoc. sic
se hz numer⁹ altior et supior ad numerū inferio-
rē. ita se hz aia dignior ad minus dignā. sed su-
perior numer⁹ includit inferiorē. g⁹ supior aia
includit inferiorē. sic intellectiua includit sensi-
tiua. et sensitiua vegetatiua. Maior patet. qz
spēs rez sumit ex aialib⁹. sicut ergo spēs rerū se-
hnt vt numeri ita et aie. Et hoc e qd dicit infra

aiā p p nō mouet f mouet qm
2 mouet p corpe si hō 2 p aia
aiā mouet ip corpe corpal
mouet aia qz

aiā nō e in loco dicitur ut magis
dicitur f et fm qd 2 in loco
et mouet p 2 2 in dicitur
mouet est dicitur et 2 p dicitur
et nō nō 2 2 loco qm mouet par

Sed potest dici q' anima rationalis non est tamen rationalis sed etiam sensitiva. quoniam ergo sensum qui est rationalis non requirat corpus corruptibile tamen sensum qui est sensitivum quia necessario habet fundamentum in corpore corruptibili.

Arguitur. Anima rationalis inter omnes formas materiales est maxime immaterialis ergo debet uniri corpori celesti. **Ad idem q' anima rationalis capit dupliciter.** Uno modo sensum potentias intellectuales et sic est maxime immaterialis quia opera talium potentiarum sunt sine corpore. Alio modo accipit sensum qui est sensitivus et vegetativus. et sic habet eandem conditionem cum alijs animabus. sicut ergo alie anime vegetative sunt sensitivae sunt incorruptibiles corpore sic etiam anima rationalis. Et ita hoc argumentum procedit de anima que est tamen intellectiva sic est anima nobilis.

Arguitur. Anima est simplex. ergo debet uniri corpori simpliciter. et per se videtur unum elementorum vel celo cum non sint plura corpora simpliciter. **Ad idem q' quoniam sit simplex in essentia non habet compositionem in materia et forma tamen est multiplex in virtute operativa et per talem virtutem multiplicem etiam corrumpitur ei corpus multiplex in partibus. Cuius ratio est quia quod illas diversas virtutes anime exercere potest diversa organa. quia alia est pars per quam actus videtur exercetur quia audiendi.**

Arguitur. Anima rationalis est perfectior alijs animabus. ergo deberet uniri corpori habenti auxilia naturalia per que posset descendere seipsam. Dicendum est q' homo accipitur dupliciter. Uno modo secundum formam eius primam institutionem scilicet in statu innocentie et sic homo non indiguit auxilijs ad resistendum suis strarijs. quia nihil fuisset strarium homini quod deum servaret rectitudinem illius status. Alio modo

accipitur homo secundum statum peccati et tunc etiam satis potest videri de auxilijs per se sibi profertur ratio per quas potest seipsum munire contra impugnationem. Et quia animalia bruta non habent rationem qua se sic defendunt. ideo necesse fuit q' deus provideret illis animam liberam de auxilijs naturalibus.

Arguitur. Si corpus humanum est proprium subiectum anime rationalis. ergo anima rationalis nunquam separatur a corpore. Sequela probatur. quia proprius actus non separatur ab eo cuius est actus. **Ad idem q' corpus humanum accipitur dupliciter.** Uno modo secundum quod est debite proportionatum ipsi anime rationali. et sic anima rationalis nunquam separatur a corpore. Alio modo accipitur corpus secundum quod sit improporcionatum ad animam rationalem. et sic anima potest separari a corpore. quia tunc corpus non est propria portio ipsius anime. Unum patet quod maior simpliciter est vera q' proprius actus non separatur a propria portione secundum quod habet. id est quantum dicitur manet propria portio talis actus.

Queritur que sit secunda distinctio anime. **Ad idem q' ista Anima est id quod primo vivimus sentimus movemur et intelligimus.** Et est bene assignata. quia descriptio alicuius rei ignoret potest optime dari per proprias passiones vel operationes quibus ducimur in noticiam ipsarum rerum. cum ergo iste p'ncipale vivimus sentimus et sint proprie operationes anime. hanc distinctio est bene data de anima.

Arguitur. Ista distinctio ducit potentias anime. ergo non est bona distinctio anime. **Probat.** quia portio vegetativa vivimus. et portio sensitiva sentimus. et portio motiva movemur et portio intellectiva intelligimus. **Ad idem q' ista p'ncipale primo capit dupliciter.** Uno modo ut tamen valet sicut proximum et sic est verum quod potentias primo vivimus sentimus movemur et intelligimus. Alio modo primum tantum valet sicut principale. et sic videtur anime quod est id quod principaliter vivimus scilicet portio vegetativa. sentimus per animam sensitivam. et sic capitur primo in diffinitione ista. quoniam cum potentia est proximum principium vivere. id est operationum vitalium non tamen est principium principale.

Arguitur. Etiam sic capiendo primo tamen est ista distinctio ducit anime rationali tamen. quia illa est qui vivimus sentimus movemur et intelligimus. **Dicendum est q' iste p'ncipale diffinitionis potest capi dupliciter.** Uno modo coniunctim et sic solus veniunt anime rationali. quia illa coniunctim est principium vivere et sentiendi movendi et intelligendi. Alio modo accipiuntur iste p'ncipale divisiim scilicet reddendo singula singulis. et sic ista distinctio ducit omnibus animabus. quia sub prima p'ncipale scilicet vivimus intelligitur anima vegetativa sub secunda scilicet sentimus intelligitur anima sensitiva. sub ter

Marginal notes:
 Kueritur modo...
 de anima...
 de potentia...
 de diffinitione...
 de p'ncipale...

Libert

Secundus

cia scz mouemur intelligitur motina. sub vltia scz intelligim⁹ intelligit⁹ aia intellectina.

Queritur Quo ista scda diffinitio demonstret pma. Ddm q hoc mo. qa id qd e pncipi⁹ pui quo primo viuim⁹ sentim⁹ mouemur z intelligim⁹ est actu s pncipi⁹ substantialis corpis phisici organici. Sed aia est hmoi g zc. Est at ista demonstratio qa Lu⁹ ro est qa in ipsa pcedit ab effecty ad causam. talis aut demonstratio est qa sicut pz primo posteriorz Sunt emz moueri sentire intelligere effectus aie.

Queritur Que istaz diffinitionu sit materialis z que formalis Ddm q scda e formalis z prima materialis. qa in prima diffinitione ponit aliqd qd se hz ex pte materie scz corp⁹. sz in scda ponit aliquid quod se hz ex pte forme z nihil ponit qd spectat ad corp⁹ puenienter. g pma diffinitio dicitur material. qa dat p materia. z scda dicit formalis qa dat p opatione opatio est forma.

Arguitur. Diffinitio formalis demonstrat materialē a priori. z demonstratione ppter quid a priori cu sit formalis Ddm ad primā pte assumpti q duplex est diffinitio formal. Una q est data p formā z illa hz demonstrare materialē a priori sicut ptingit in duab⁹ diffinitionib⁹ motus tertio phisicoz. quaz prima demonstrat scdam a priori. Alia est diffinitio formal q datur p effectū forme. z sic diffinitio formal demonstrat materialē a posteriori. z talis est secundā diffinitio aie. quia illa que ponunt in secundā diffinitione aie sunt effectus formarum qa viuere est effectus aie vegetatiue. z sentire est effectus anime sensitue. moueri est effectus aie motiue. z intelligere est effectus aie intellectiue. Est tñ psiderandū q aliqui volentes concordare duas opiniones adinuicē scz an prima diffinitio demonstret scdam a priori vel ecōtra ponit istā distinctionē. Quia iste pncipule in secundā diffinitione scz viuim⁹ sentim⁹ zc. pnt dupl⁹ capi. Uno mo put dicūt essentiam vitalem. sic q iste dictiones significant effect⁹ cause formalis sicut dicit Aristo. postea q viuere in viuentibus est esse. z sic scda diffinitio a priori demonstrat primā. Alio mo accipiunt iste dictōnes vt significant effectus aiaz sic q sit sensus Anima est id quo exercemus opa viuendi opa sentiendi zc. et tu ne prima demonstrat secundā a priori. et scda primā a posteriori. Sed ista cōcordia multipliciter dicit respiciendo oēs pncipulas Primo qz nō pnt ille pncipule capi fm q significant essentias aiaz. qa quis inuenit vi

arguit aristoteles
omnino tota ista
diffinitio est
de materia
z non de forma
quia in prima
diffinitio ponit
aliquid quod se
habet ex parte
materie scilicet
corpus
in secunda
diffinitio ponit
aliquid quod se
habet ex parte
forme scilicet
anima
ergo prima
diffinitio est
materialis
secunda est
formalis

uere quoz accipi p essentia vite sine p anima. tñ nō pnt sic alie pncipule capi. scz q sentire lignificet essentia sensitua. et intelligere essentia intellectua. Secdo qa si admittat q ille pncipule sic capiant adhuc prima demonstrat scdam a priori. Circa qd sciendū q aia aduenies corp⁹ intelligitur primo informare corp⁹. z p infoz mationē dare esse vitale corp⁹. pntelligitur ei q aia sit in corpe anteqz intelligat aiam dare esse vitale. qa ergo prima diffinitio dat de aia fm q absolute inest corp⁹. secunda fm q dat esse vitale corp⁹. igitur adhuc prima diffinitio liget cam scde diffinitionis fm natura

Potentiarū autem

Postqz Aristo. determinauit de substantia aie ponendo duas diffinitōes eius. Dic itaz determinat de potentys anime siue de pnb⁹ anime. Locus ordinis ratio est qa substantia naturaliter pcedit accns. sed potentie anime sunt accōderia aie. ergo aia pcedit suas ponas Prio g determinat de potentys aie in generali. Secdo in speciali descendit ad singulas pres anie Ibi quare de alimento primo Circa primū enumerat potentias anime in genere Et circa h pmo ostendit quō differenter se hnt ad diuersa aia/ta. Secundo ostendit quō ille potentie se hnt Et dicit q quedā potentie anime insunt qbusdam animatis sicut brutis insunt vegetatiuū sensitiuū appetitiuū z motiuū fm locū Quibusdam autem animatis insunt omnes iste potentie sicut homibus. Quibusdam vero inest solū vna ps anime scz vegetatiuum que est in plantis tñ Et dicit enumerat genera potentiarum dicens q potentie anime sunt vegetatiuum sensitiuum appetitiuum motiuū fm locum. et intellectiuū.

Inest autē plantis

Ex quo prius dictū est q tñ qtuor sūt grad⁹ vite. s. vegetatiuum. flitiuum. fm locū motiuū z intellectiuū. et h Arz. addidit appetitiuum Vult g Arz. h q quis appetitiuum sit genus potētie nō tñ e grad⁹ vite. Et h ont qz nō sepant abinuicē flitiuum et appetitiuum. Dicit autē sup q grad⁹ vite e pncipiū viuēdi ab alijs sepabile. cu g se sitiuū z appetitiuum nō sūt sepabilia sic faciunt vnu gradū. Dicit g Arz. quō differēt ista genera inuicē diuersis aiatis. Dicit em q in platis est vegetatiuum Animalib⁹ aut pfectis inē etiā flitiuum. Lu⁹ ro est qa spēs rerū hnt se sicut numeri sed in numeris pcedit ab inspectiozibus numeris ad pfectiores. ergo etiā o3 sic pcedere

h⁹ mot⁹

veg⁹
veg⁹
veg⁹

Handwritten marginal notes in the left margin, including phrases like "non est gradus vite" and "in intellectu oia illa".

non est gradus vite qz no sepatur a sensitivo sic in textu pbatu est. Sed in intellectu oia illa inveniunt. Sed genera potentiaz distinguuntur p ratione ad obiectu. vel ergo obiectum potentie est alqd corpus iunctu aie fm locuz & p pinqtate. & sic est primum gen^o potentiaru scz vegetatiu. qa necesse est alimentu qd e obiectu potentiaz vegetatiuaz esse iunctu aie & alito. Vel obiectu est sepatu fm locu. & hoc contingat Duplr. qa aia duplr se hz ad obiectu. qnz em p opatione aie res tendit in aiam. & qnz aia tendit in res. Exmpli gra. p sensatione tendit sensibile in sensum. qa visio fit p h q visibile recipit in visum p suam spem. vel ergo accipitur hoc obiectu fm q res tendit in aiam. Et h Duplr. qa vel talis res est sensibilis. & sic est genus sensitivum. vel talis res est vniuersalis & intellectualis. & sic est intellectiuu. vl tale obiectu accipit fm q aia tendit in res sicut in fine. & sic est appetitiu. vel aia tendit in fine opis. sic est motiuu. qa appetitus est respectu boni & bonuz et finis coincidunt. sed p potentia motiuu tendit aia in aliqd sicut in terminu opis. qa p illa devenit ad aliqd qd e terminu appetitus

Quare vocat^r gna pna

Queritur. Quare vocatur genera potentiaz. Ddm q ideo dicunt genera quia continent sub se multas spes potentiaz sicut gen^o vegetatiu uinet sub se tres spes. Sensitivum uinet sub se noue species. Intellectiuu uinet sub se duas Appetitiu aut uinet tres spes

Duplex pna motu

Arguit Ergo motiuu non est gen^o quia non continet sub se plures species pbat. Na ideo dicitur aliqd gen^o qa hz sub se plures species. Ddm q motiuua potentia est duplex. Queda est motiuua impatiua que se impat motu. & talis potia est diuisa in multas species. quia uinet sub se intellectiu voluntate appetit^r sensitivos et sensus interiores sicut infra patebit. Alia est potentia motiuua localis executiua. & tunc est ddm q spes accipit duplr. Uno mo p reali natura specifica. & sic non est distinctio specifica in illa potentia. quia sicut dicit Aresto. ij. hui^o. q diuersa organa non diuersificant spe ipsam potiaz motiuua. Alio mo accipit species p speciali mo & sic potentia localiter motiuua executiua est diuersaz speciez in diuersis aialibus qa aliqua aialia mouent localiter reptando sicut sunt serpentes & vermes. et aliq mouentur volado sic aues. et aliq ambulando sicut hoies.

Querit Que sit ratio ordinis istoz genoz potentiaz. Ddm q genera potentiaz possunt duplr ordinari. Uno mo fm via generationis fm qua pceditur ab imperfectis ad perfecta. et sic

vegetatiu est primum. deinde sensitiuu tunc appetitiu. Deinde motiuu fm locu. et ultimo intellectu. Alio mo pnt ordinari fm ordine perfectionis & sic est oppositus ordo Istud aut pot esse manifestu pando ista genera potentiaruz ad aialia. qa vegetatiu inuenit in imperfectioribus q sensitiuu. deinde appetitiu. deinde motiuu fm locu & tunc intellectu

Arguitur Appetitiu etia reperitur in non animatis. ergo non est potentia aie. Ans pbat. quia materia appetit forma. pzo phisicoz. Ddm q est duplex appetitus scz naturalis qui nihil aliud est q inclinatio nature ad fine vel opatione et talis appetitus etia est in non animatis nec ut sic est potentia aie. Alius est appetit^r aialis qui sequitur cognitionem alicui^o appetibilis et talis solum inuenit in aialibus. et de tali appetitu hic loquit Aresto. Appetitus em sensitiv^o sequit cognitione sensitiuu. & intellectiu^o cognitione intellectuā.

Queritur Utu plures sint potentie in aia. Ddm q sic. Et precipue in aia ronali. Lur^o ro duplex est Prima. aia pcipue ronalis est perfectissima inter inferiores creaturas. ergo dz hie perfectissimas et plures opationes qa opatio est finis rei. et perfectior res hz perfectiore fine. sed non pot habere multas opationes perfectas p vnam potentiaz. qa diuersaz opationu sunt diuersa pncipia. ergo oz q illas perfectas opationes habeat p plures potentias. Lur^o ro est quia illa q fiunt in superiorib^o p pauca media. fiunt in inferiorib^o p plura Non em est ordinabilis ad eundem fine cu substantijs sepatis. sed illi fine habent substantie separe p pauca & non p multa media sed inferiora sicut ho hnt illu fine p multa media. Secunda ratio stat in hoc quia homo est ppositus ex duplici natura scz ex corpali q ad corpus & spirituali quo ad anima ergo etia habebit duplicem potentia correspondentem illi duplici nature scz spiritualem sicut est intellectus agens. possibilis & voluntas. Et alias potentias corpales sicut sunt vegetatiue et sensitive. Et h ideo quia naturaliter potentia sequit naturam. sed in omni natura tria inueniunt. s. esse posse et opari

Arguitur Anima ronalis plus accedit ad dei similitudine qz alie forme. sed in deo non est potentia. ergo etiam ipsa aia ronalis non habebit aliquam potentia ergo & Ddm q in aia ronali duo inueniunt^r fm hoc duplici sumit. Uno mo quo ad perfectione opationu. Et quo ad hoc aia ronalis magis accedit ad diuina similitudine. qz sic deus perfecte opatur ita etiaz perfecte

Quot sunt potentie anime rationalis

De

xxviii

Anima

sunt operationes anime rationalis. Alio modo accipit anima rationalis quo ad numerum potentiarum. et tunc non habet similitudinem cum reo quia in deo non est multitudo potentiarum sicut in anima rationali ea enim que sunt per pauca in superioribus sunt in inferioribus per multa

Arguitur Anima est simplex in essentia. ergo etiam erit simplex in potentia et sic non erunt multe eius potentie prima probatur quia essentia et potentia debent proportionari. Dicitur quod duplex est simpliciter. quedam est simplicitas per negationem perfectionis. et sic materia prima dicitur simplex quia ipsa non habet in se aliquam perfectionem et talem simpliciter non habet anima. Alia est simplicitas per negationem oppositionis. quia scilicet res in se non est composita. et sic solus deus est simplex. quia cum summa sua perfectione nullam habet oppositionem. et sic etiam aliquo modo anima rationalis quo ad eius essentiam potest dici simplex quia scilicet non est composita ex materia et forma. est tamen multiplex in virtute operandi. et ideo requiritur ad tales operationes multitudo potentiarum.

Queritur Quot sunt potentie anime rationalis communi corpori. Dicitur quod decem et octo quarum potentiarum ipsa anima est principium quibus non completum scilicet tres potentie anime vegetative videlicet nutritiva augmentativa et generativa. et quinque potentie sensitivae exteriores. scilicet visus auditus olfactus gustus et tactus. Et sunt quattuor sensus interiores scilicet sensus communis qui locatur superius in oculo. Et sensus imaginativa qui locatur supra in strium oculi. Et virtus cogitativa qui locatur in superiori parte capitis scilicet in cacumine. Et memorativa que locatur in posteriori parte capitis. Et sunt duo appetitus sensitivi scilicet irascibilis et concupiscibilis. Irascibilis est qui coniungitur sensui communi. Et irascibilis est qui coniungitur virtuti cogitative sic patet in hiis. Item in perfectis animalibus est una potentia localiter motiva per quam animal crequit motum et illa est originaliter in corde secundum quod ei coniunguntur alia membra. In quantum autem anima est intellectiva habet tres potentias scilicet intellectum agentem possibilem et voluntatem. Et separata anima a corpore iste potentie non manent actualiter. quia sunt in anima et in corpore simul.

Queritur. Utque potentie anime distinguantur ab anima. Dicitur quod sic. Et probatur triplici ratione. Prima stat in hoc. Illa distinguuntur realiter que distinguuntur predicamentaliter cum distinctio predicamentalis sit realis. Sed anima et sue potentie distinguuntur predicamentaliter. Est enim reductivae in predicamento subiecti. Sed potentie anime sunt in secunda specie qualitatis. Circa maiorem sciendum quod dupliciter attingit loquendo de distinctione reali Uno modo sic. quod

illa que distinguuntur loco et subiecto quia scilicet potest ab invicem separari distinguuntur realiter. Et sic layci loquuntur de distinctione reali et cum eis concordat aliqui moderni. Et sic est verum quod predicamenta non distinguuntur realiter. quia non sunt forme realiter ab invicem diverse cum necessario accidens sit in subiecto. Alio modo accipitur distinctio realis secundum quod essentia rei dicitur res. Et sic illa distinctio dicitur realis que est essentialis. Illa ergo que habent diversas essentias etiam si non potest ab invicem separari distinguuntur realiter. et sic philosophi loquuntur de distinctione reali cum dicunt quod predicamenta distinguuntur realiter. Secunda ratio stat in hoc. Actus et potentia dividuntur quolibet generis entis secundum Aristotelem. in methaphisice. et accipit Aristoteles. ibi genus secundum quod genus subiecti distinguuntur contra genus accidentis ut sit sensus actus et potentia sunt eiusdem generis. id est si actus aliquid potentie sit de genere subiecti tunc etiam illa potentia erit de genere subiecti. ut patet de materia et forma. quia forma est in predicamento subiecti etiam materia est in predicamento substantie. que est potentia eius. Ex quo sic arguitur. Operatio potentie est de predicamento actionis sicut videre et audire. cum ergo actus et potentie sunt de eodem genere. oportet etiam quod potentia sit de aliquo genere accidentis. Et sic necesse est dicere quod potentia sit de genere qualitatis. Non ergo potest dici quod sit de genere substantie sic quod anima sit sua potentia. Tertia ratio stat in hoc. si anima sit sua potentia sequeretur quod anima semper esset in exercitio sue operationis. Sequela est falsa. quia anima non semper videt nec semper audit. probatur tamen sic. quia si anima esset sua potentia tunc esset immediatum principium sue operationis sicut nunc est immediatum principium dandi esse vitale. sicut ergo anima semper daret esse vitale. ita si anima esset sua potentia semper daret operationem vitalem. et sic semper esset in exercitio operandi.

Arguitur Augustinus. dicit quod mens noticia et amor sunt substantialiter in anima. sed ista significat potentias. ergo videtur quod anima sit sua potentia. Dicitur quod ista locutio potest dupliciter intelligi. Uno modo quod sit locutio essentialis sic quod significetur quod mens noticia et amor sunt substantialiter ipsa anima. et sic locutio est falsa. Alio modo potest intelligi hec locutio ut sit obiectiva. ut sit sensus. mens noticia et amor habent subiectam anime per obiecto et sic loquitur Augustinus quia vult per istam locutionem quod in anima nostra est imago trinitatis. quia sicut una anima cognoscit per tres vires sic una essentia est in tribus personis. Vult ergo quod ipsa mens sive anima per memoriam et animam. noticia cognoscit animam. amore amat animam. sic quod una substantia memorat tenet quo ad mentem. Notat quo ad noticiam. amat quo ad amorem. Secundo potest dici quod ista predicatio est tota

De actibus et potentia

Contra Augustinum ut anima sit mens et amor...

7912...

...

60

...

V. potuerit aut fuit et in subiecto

Libri

Secundus

potestati in suis partibus. Circa quod sciendum quod totum uniuersale inest cuiuslibet sine principali essentia et parte sicut alibi dicitur. et ideo potest totum simpliciter predicari de suis partibus. diuisim superius. Aliud est totum integrale sicut domus et hoc nec inest partibus sine essentia nec sine parte. et ideo tale totum nullo modo potest predicari de suis partibus sumptis diuisim. Ita enim est mala predicatio lapis est domus lignum est domus. Sed totum primum inest cuiuslibet parti sine essentia et non sine parte. et ideo potest predicari de suis partibus diuisim acceptis ut sicut potest dici calidum leue lucidum sunt unum ignis.

Sic etiam potest dici quod mens noticia et amor sunt substantialiter anima. Et tamen sicut calidum leue lucidum distinguuntur ab igne realiter. sic etiam iste potest distinguuntur realiter ab anima.

Arguitur Materia prima est sua potentia et talis non distinguitur realiter a materia. ergo anima est sua potentia prima tenet per se. **Ad idem** quod non est sile quia non est inconueniens quod aliqua res sit sua potentia passiva causa passio potest fieri per essentiam rei et non per potentiam superadditam. Sed non potest aliquid esse sua potentia actiua quales sunt potentie anime que sunt ad minus actiue postquam receperint species sicut visus postquam receperit species visibiles tunc videt. Ratio istius diuersitatis est quia sicut dicitur est quod actus et potentia sunt eiusdem generis. cum ergo forma subalterna est actus materie prime sit de genere substantie necesse est dicere quod potentia illi actus scilicet materie prime etiam sit de predicamento subiecti. et sic nihil addit potentia materie super materiam realiter sic potentia anime super animam.

Ad idem forma accidentalis agit per essentiam suam et etiam forma substantialis. Ans per de calore que immediate agit in aqua que nisi sic esset processus in infinitum. **Ad idem** quod ista oppositio non est vera quod forma accidentalis agit per suam essentiam. quia talia accidentia non sunt ea que agunt sed quibus aliquid agunt. et sic ignis agit in aqua per calorem sicut per primum principium non tamen calor agit tunc ratio est quia cum operari sequitur esse eo modo uenit alicui operari quo modo uenit sibi esse. Sed iste forme accidentales per se non habent esse. et sic non procedunt quod forme accidentales agant per suam essentiam. Et si tunc replicetur. si deus crearet calorem extra substantiam tunc talis calor ageret per suam essentiam. Rndet dupliciter. Uno modo superposito quod deus crearet talem calorem propter subiectum tunc daret sibi talem actionem propter subiectum. Secundo potest dici quod non est possibile talem formam creati extra substantiam. quia creatio terminatur ad esse subsistentes. Sed calor creatus extra substantiam non esset subsistens. et non esset creabilis. quia esse subsistentie caloris est esse in subiecto. cum ergo non habet

subiectum tunc est subsistens. et non subsistens quod implicat. Nec est sile de accidente sine subiecto subsistente. postquam per naturam productum est quod potest per se inari sine principali subiecto. sed tamen talis qualitas non est naturalis absque quantitate que supplet ibi vice subiecti.

Ad idem Augustinus dicit quod potentie anime non sunt in anima sic accensio que sic suba in eo cuius est substantia. **Ad idem** quod duplex est accidens scilicet cōe et proprium. Ita sicut est quod potentie anime non sunt in anima sicut accidens cōe. sed sicut accidens proprium quia ipse potest fluere ex essentia libere principis anime quod est proprium accidentibus propriis. Accensio autem cōe sunt ex principis individualibus.

Ad idem Accensio non extendit se ultra suum subiectum sed potentie anime extendunt se ultra suum subiectum ergo non sunt accidentia. **Dicendum** est ad maiorem quod accidens non extendit ultra suum subiectum potest intelligi dupliciter. Uno modo subiectiue et sic est verum quod accidens non potest esse subiectiue nisi in suo proprio subiecto. Alio modo potest intelligi effectiue vel obiectiue. et sic est falsum quia accidens extendit se effectiue ultra suum subiectum. sicut calor ignis agit ultra suum subiectum scilicet in aquam. sic etiam obiectiue potest accidens ultra suum subiectum agere quod visus potest obiectiue tendere in colores extra se existentem.

Arguitur Forma simplex subiectum esse non potest. sed anima est forma simplex ergo non est subiectum accidentium. **Dicendum** quod maior est vera de forma simpliciter simplici que nullam admittit compositionem sicut est essentia diuina. sed anima si est forma simpliciter simplex sed est simplex quia non est composita ex materia et forma ideo potest haberi in se accensio etiam ab ipsa realiter distincta.

Arguitur Sensibile et rationale sunt differentie anime. ergo significant substantias anime sed sensibile sumitur ex sensu. ergo sensus est substantia anime et per se non est potentia. **Dicendum** quod sensibile caput dupliciter. Uno modo sicut est propria significatione. et sic sensibile significat aliquid quod oppositum ex corpore sensitivo et anima sensitiva. et illo modo sensibile est diuina constitutia animalis et sic significat idem realiter cum animali. Alio modo capitur sensibile prout sensibile significat habere sensum. et sic sensibile est accidens et non differentia. quia sensus est qualitas extra essentiam animalis.

Queritur Utriusque potentie anime sint in anima ut in subiecto. **Dicendum** quod quedam potentie anime sicut intellectiue sunt in anima sicut in subiecto. Sed alie potentie sunt in anima et corpore simul. Tunc ratio naturalis potest sic sumi quia semper eiusdem est potentia cuius est operatio. sic

Handwritten notes in the left margin:
 ... potest ...
 ... potest ...
 ... potest ...

Handwritten notes in the left margin:
 ... potest ...
 ... potest ...

Handwritten note: ...

Handwritten note: ...

Handwritten note: ...

De xxviii Anima

patz p Aresto. in libro de somno z vigilia. Ille enim potetie sunt potetie aie tm qz opationes tm sunt p aiam. sz ille potetie sunt aie et corpis quaz opationes sunt p aiam et corp' sil. sz manifestu e q opationes intellectiue sunt p aiam tm opationes aut sensitiue z vegetatiue sunt per aiam et corp' sil. ergo etia potetie vegetatiue z sensitiue sunt in anima et corpe simul.

Arguit Videtur q sunt aliq potetie corpis tm pbat. qz sic aia e tm subiectu potetiaz spiritaliu. ita corp' erit tm subiectu potetiaz corporalium. nra tenet a sil'i. Ddm q no est sile. qz no ealiter se hz corp' ad potetias sic aia. qz aia e principiu oim potetiaz etia corporalium qzuis no copletu subiectu. sz corp' no e principiu oim potetiaz. z sic no e aliq potetia i corpe tm. Cui' ro e. qz potetie q ponit i aia sunt potetie actiue. sed actio est a forma. ergo etiam a forma fluunt potetie potius q a materia. Et ideo nulla e potetia q tm corpi conuenit.

Arguit Aug'. dicit q aia quedam sentit sine corpe. q aia hz aliqne sensus sine corpe. Ddz q aiam sentire sine corpe pt duplici' intelligi. Uno' obiectiue. z sic e vez q aia quedam sentit que no sunt in corpe ipius aiam. sicut qn ouis sentit inimiciam lupi. qda tm sentit cu corpe sic sentit aliquis vulnus. vel dolorē in corpe proprio. Alio' intelligit q aia sentit sine corpe subiectiue. z sic est simpliciter falsum. qz oportet sensum organu et sensitiua opatione semp esse in corpe sicut in subiecto.

Arguit Accidētia dnt esse pporcionata suo subiecto. sed potetie aie no sunt pporcionate aie ergo no sunt accia ipius aie. Minor pbat. qz in aia ronali qnqz e potetia auditua sicut i surdo. Etia in ceco no e potetia visua. Ddm q potetie aie capiunt duplici'. Uno' generalit' et sic conuertunt cu aia et sunt pprie passiones aie in generali. Alio' accipiunt pculatim. z sic non oportet q adequent aiabus. Exempli gra Aie vegetatiue pporcionant potetia nutritiua. augmentatiua. et generatiua. z ille potetie pporcionant aie vegetatiue fm q hmōi. Silt' sensus in coi pporcionant aie sensitiue z no ille sensus vel iste. et ideo oēs sensus sunt in aia sensitiua pfecti aialis si no sit defect' ex pre corporis. q aut pfectu aial qnqz no hz visum non puenit ex defectu aie sz ex defectu organi corporal.

Querit Utrū potetie aie fluant ab ipa anima. Ddm q oēs potetie aie fluunt ab ipa aia sicut a principio effectiua. sicut inferus parabit. sed intellectiue potetie fluunt ab ipa aia ronali sicut a completo subiecto. et vegetatiue

et sensitiue fluunt ab anima sicut a principali subiecto. Cui' ratio est. quia principiu in vno quoqz genere est causa illoz que sub tali genere continent. Sed aia e prior fm natura suis potetibus. qz omne subiectu forme accidentalis e prius naturaliter in actu p forma substantialē aiaqz sibi pt inesse accis. fm qz tale subiectu est in actu substantiali. sic est principiu pductiuu accidentis si ipm accis sit intrinsecum subiecto id est ortum ex natura subiecti. Si at accis sit ab extrinseco inductu tunc subiectu e susceptiuu talis accidentis sed no pductiuu. z sic est principiu subiectiuu sed no effectiuu.

Arguit Ab vno non pnt fluere plura. sz aia est vnu qddam ergo non hz plures potetias.

Ddm q dupliciter est aliquid vnu. Uno' substantia et virtute simul z ab illo no pcedut plura. Alio mo aliqd e vnu in substantia multiplex tm in virtute et ab illo possunt plura pcedere fm aliqne ordine. sic aut est de ipa anima. qa aia est multiplex in virtute et ideo pcedunt ab ipa multe potetie fm quendam ordinem.

Arguit Aia est subiectu potetiaz ergo no est principiu neqz causa efficiēs. qz materia et efficiens no coincidunt Ddm q materia ex qua no coincidit cu efficiente sed bene materia in qua. Et ro e qz materia ex qua fm q hmōi e pura potetia. efficiens aut sedm q hmōi est in actu sed implicat aliqd esse in potetia et i actu. sed materia in q e etia in actu. ergo illa pt esse simul efficiēs et materia. sic aut est de aia. qz aia est materia in qua id est subiectum potetiarum. ex quo ptz q aia est principiu potetiaru in triplici genere cae scz efficiēs materialis et finalis. qz aia pfecta p potetias. et sic pfectio q est i potetibus ordinat ad aiam sicut ad finem. Est tm p'sideradu q efficiētia q aia efficit potetias no e p trāsmutatōem sz p simplicē emanationem.

Manifestum autēz

Postqz Aresto. posuit diffinitōes aie ienumerādo pres aie. i. potetias in generali. hic pnter ondit quo se habeat cois diffinitio aie assignata ad pres aie in speciali. Et dicit q qzuis sit multe pres aie sicut dictu est. tm manifestu erit ex infra dicendis q vna erit diffinitio aie sicut et figure. qz sicut figura no est pter illa et illam figurā. ita etia nec erit vna cois diffinitio aie q no conueniat singulis aiabus. // Circa qd scie dū q Plato posuit ydeas vles in singulis reb' non se hntib' pnter. z in illis reb' quaz vltia cōstituit ex priori sicut sūt numeri et figure. eo

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including 'et sic conuertunt cu aia' and 'et sic pfectio q est i potetibus'.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including 'Hic sumo aie q opat p' aia' and 'Hic dicit q qzuis sit multe pres aie'.

ponit enim posterior numerus ex priori numero et posterior figura ex priori figura. in illis ergo que se habent inter non ponit Plato ydeas. Cuius ratio est quod ydee ad hoc ponuntur quod sint cause illarum rerum que fiunt de nouo. sed in illis que se habent inter primum est causa posterioris. sicut binarius est causa ternarius et ternarius est causa quaternarius. et ideo non oportet ibi ponere eandem ydeam ad causandum spiritum sic in alijs. Vult ergo Aresto. in textu quod sicut secundum Platonem non est dabilis aliqua diffinitio figure que conueniat ydee cum ydea non sit in illis ita non est danda aliqua diffinitio corporis anime que conueniat ydee anime et non particularibus animabus. Est tamen verum quod sicut in diffinitioibus figurarum primo datur vna corporis diffinitio que conuenit singulis figuris. Ita etiam est danda vna corporis diffinitio anime que conuenit singulis animabus. Secundo sicut preter eandem diffinitioem figure dantur singule diffinitiones de singulis figuris. Ita etiam sunt dande singule diffinitiones de singulis animabus. Et simile est in oibus illis que habent se inter. quod ante partes animarum et figurarum se habeant inter. sic probatur quod illa se habent inter quorum posterior est in prior sed sic est de singulis animabus. Maior patet ex ratione illa quod est inter. Minor probatur sic. quia illud quod est in potentia includitur in eo quod est in actu. scilicet posterior et perfectior anima siue figura se habet. ut aliquid in actu. ergo includit in se priora que habent se ut aliquid in potentia. Ex quo concludit Aresto. quod sicut trigonum est in tetragono. id est triangulus in quadrangulo. ita vegetatiuum in sensitio.

Arguit Si vegetatiuum est in sensitio. ergo plures anime erunt in vno corpore quod est inconueniens.

Respondetur quod in vno composito non sunt plures anime actuales sed est vna actualis et alie virtuales ut in homine est tamen anima rationalis actualiter. sed in eo sunt etiam vegetatiua et sensitua virtualiter. Sed contra hoc arguit. homo tenet se substantialiter ab anima vegetatiua et sensitua. ergo anima vegetatiua et sensitua sunt in homine substantialiter. Respondetur quod dupliciter aliquid est substantialiter in alio. Vno substantialiter actualiter. id est secundum proprium actum. et sic anima vegetatiua et sensitua non sunt in homine. quod sunt ibi sub actu anime rationalis. Alio aliquid est in alio substantialiter virtualiter. et sic etiam anima vegetatiua et sensitua sunt substantialiter in homine. Sunt autem ille anime in homine non sub proprijs substantijs sed sub substantia anime rationalis. Et ideo dicuntur esse substantialiter virtualiter in anima rationali. Simile est in figuris. quod in superiori figura et perfectiori est inferior et imperfectior figura non actualiter. quod tunc vna figura esset diuersarum specierum sed substantialiter virtualiter et non solum virtualiter accidentaliter sic di-

mus quod ignis per calorem est in aqua virtualiter. non virtualiter substantialiter. sed virtualiter accidentaliter.

Queritur Utrum adueniente anima rationali anima sensitua corrumpatur. Respondetur quod non proprie corrumpitur. Uidet tamen quod sic. Illud corrumpitur quod non manet. sed adueniente anima rationali anima sensitua non manet. ergo corrumpitur. Respondetur quod hoc proprie corrumpitur quod non manet substantialiter. quod ergo anima sensitua non manet substantialiter actualiter. tamen manet substantialiter virtualiter. ergo non dicitur corrumpi. Et simile est de elementis in mixto. de quibus dicit Aresto. in primo de generatoe. quod non manet neque corrumpatur sed salua virtus eorum scilicet substantialis.

Quare et secundum

Hic quod Aresto. dixit quod preter eandem diffinitioem anime etiam oportet dare particulares diffinitioes de singulis animabus. Ad hoc ipsum concludit correlarie dicens quod oportet querere que sit vniuersalis rei anime. scilicet anime plante hominis et bestie. Licet quod sciendum quod dupliciter contingit descendere determinando de singulis animabus. Vno manendo in genere vegetatiuo. sensitio. motiuo. et intellectiuo. Et sic descendit Aresto. in hoc libro de anima ad tractandum de singulis animabus. Alio contingit descendere etiam ad particulares species animarum secundum animam vegetatiua. sensitua. et intellectua. et sic de anima determinat in libro de animalibus vegetabilibus et plantis. Et per hoc intelligitur prius textus. Quia Aresto. in hoc libro non vult inquirere que sit anima hominis plante et bestie. sed hoc facit in libro de animalibus et plantis.

Propter quod autem.

Hic ostendit quod restat determinandum. Et dicit quod declarandum est que sensituum non est sine vegetatiuo et tamen e contra ut in plantis. Deinde querendum est quare anima non potest esse sine tactu. et tamen tactus potest esse sine alijs sensibus. sunt enim animalia multa que neque habent visum. neque auditum sic animalia affixa petris et etiam alia que mouentur secundum locum. In perfectissimis igitur animalibus est vltimum et minimum quod est ratiuum sicut in homine vel in alijs corporalibus etiam est ratiuum. sic in corporalibus celestibus. non tamen in oibus animalibus est ratiuum. quod quedam animalia viuunt solum imaginatoe. id est fantasia. oportet igitur inquirere de vnoquoque specialiter. Et hoc ideo. quod si indistincte de istis determinaret tunc esset doctrina confusa. Illa enim possunt faciliter teneri que distincte et per ordinem traduntur.

Queritur Quare in quibusdam animalibus reperitur vegetatiuum absque sensitio. Respondetur quod ideo quod

unde tunc dicitur de omnibus animalibus
quod non est in eis aliquid quod non sit in eis
et sic dicitur de potentia anime distinguat per rationem et obiecta

De Anima

Memoria est vegetatiuum sit imperfectius sensitivum dicitur in qui
bus sicut inveniunt vegetatiuum absque sensitivum .et
sensitivum absque motivo .quod que sunt natura sunt
ordinata sunt .sicut dicitur viii .phisi .g .o3 in natu
ralibus pcedere ordinate ab imperfectis ad perfecta
Quere Quare tactus inveniunt in omni animalia et non
alij sensus . Ad id quod ideo .quod sine tactu animal
non posset diu permanere in esse quod sic patet .quod per ta
ctum cognoscit divina in nutrimento . nisi ergo ani
mal haberet tactum statim coningeret animal aliquid
nutrimentum quod esset corruptivum animalis . ideo
animal non posset consistere sine tactu . Alij autem sen
sus non sunt necessarij animalis secundum quod animal . sed de be
ne esse . Sunt enim animalia quodammodo necessaria hinc
querere nutrimentum in distantia . quod scilicet non hinc
nutrimentum conuenit . et talia etiam hinc alios sen
sus quod percipiunt nutrimentum in aliqua distantia
Quere Quare intellectuum vocat ultimum
et minimum in textu . Ad id quod dicitur ultimum hinc
via generationis . et ideo est perfectissimum . quod via p
fectionis includit omnia alia . Sed vocat minimum
ex tribus . Primo quod est immateriale . et ergo
hinc minus de compositione . Secundo vocat minimum .
quod non dividit in tot potentias sicut sensitivum .
Sunt enim in anima intellectiva tres potentie scilicet
in sensitiva animalis perfecti sunt novem sensus et duo
appetitus . Tercio dicitur minimum per comparationem ad
subiectum . quod intellectuum inveniunt in paucioribus
subiectis quod sensitivum vel vegetativum . Inveniunt
enim solum in hominibus loquendo de intellectu quod
est rationatum . quod quis enim Aristotelem . loquatur condito
naliter in textu . quod rationatum inest hominibus . et etiam
si est aliquid corporali cui inest rationatum . sicut cor
poribus celestibus . secundum veritatem tamen anima corporis cele
stis scilicet anima nobilis non est rationativa sed intelle
ctiva per simplicem intuitum .

Necessarium est autem

Postquam Aristoteles dixit quod de partibus anime sit determi
nandum sic quod non sit danda una eadem definitio de
anima . Jam contra ostendit quo ordine determinan
dum sit de partibus siue potentibus anime dicens quod
ille qui vult facere plantationem . i . perfectam in qui
sitione de his partibus . debet primo cognoscere quod
sit unaqueque pars . et post hoc debet determinare de ha
bitibus . i . de illis que consequuntur ipsas partes . sicut
sunt accidentia partium siue partium . Et sup
posito quod primo debeatur determinare de potentibus
quo ad quid est . tunc ante quiditate oportet ad
huc predetermined de aliquibus scilicet de actibus .
Cuius rationem ponit . quod actus est operationes poten
tiarum sunt priores ipsi potentibus secundum rationem . i .
secundum definitivam cognitionem . quia scilicet poten

tie diffiniunt per actus . cum ergo partes diffi
nitionis cognoscant prius ipso definito . ergo
etiam oportet prius determinare de operationi
bus quod de potentibus . Et si de operationibus est de
terminandum prius quod de quiditate potentiarum
tunc oportet adhuc de aliquo prius determi
nare quod de operationibus . quia de obiectis que
sunt adhuc priora ipsis operationibus cum obie
cta etiam diffiniant operationes . Arguendo er
go de primo ad ultimum iste est ordo determinan
di de partibus anime . prius enim debet determinare
de obiectis . quia obiecta diffiniunt actus . De
inde de operationibus . quia operationes diffi
niunt potentias . Deinde de potentibus . et ultio
de accidentibus potentiarum . Ex quo insert Aristoteles .
correlare quod oportet primo determinare de
alimento quod est obiectum partis vegetative . De
inde de sensibili quod est obiectum partis sensitive .
Deinde de intelligibili quod est obiectum par
tis intellective .

Quere Utrum potentie anime distinguantur per
actus et obiecta . Dicendum quod potentie imme
diate distinguuntur per actus . et actus ulterius per
obiecta sicut dictum est . Quod probatur autoritate
et ratione . Autoritate Aristotelem . in hoc libro quod su
pra dixit quod quia sentire et opinari sunt diversa
etiam sensitivum et opinativum sunt diversa . Ex
quo datur intelligi manifeste quod potentia sensi
tiva et intellectiva distinguuntur per actus . Ra
tione autem potest sic declarari . Primo quod distinguuntur
per actus . quod unumquodque distinguitur
per hoc quod habet diffiniri . quia diffini
tio est principium distinguendi a quolibet alio
Sed potentie diffiniuntur per actus . ergo distin
guuntur per actus . Minor patet . quia unumquodque
diffinitur secundum quod est in actu . sed potentia est in actu
per operationes . ergo habet diffiniri per ope
rationes . Ratio secunda est scilicet quod actus distin
guuntur per obiecta . quia omnis actio habet suam
distinctionem a principio aut a termino . sic eni
dicitur domesticatio et albefactio . quod domesticatio est
a domesticante sicut a principio ad terminum sicut
ad terminum . Et albefactio est ab albefaciente ad
album . Sed obiecta sunt vel termini vel principia
potentiarum . ergo actus distinguuntur per obiecta . Cir
ca minorem sciendum est quod sunt duplices potentie
anime . quedam sunt potentie active sicut sunt potentie
anime vegetative . Et dicuntur active quod agunt in obie
cta sic potentia nutritiva agit in alimentum trans
mutando ipsum . Alie sunt potentie passive que sunt
receptive quod scilicet recipiunt obiectum . sic potentia
visiva recipit in se colorem secundum similitudinem . Est ergo
ista divina in istis potentibus . quod obiectum potentie pas
sive est principium actus . sic color est principium visio

pro potestate anime

duplex potentia anime
passiva et activa

nis. Ex hoc enī sit visio q̄ color mouet visū. sed in potentijs actiuis obiectū est terminus actōnis siue finis. vt obiectū potētie nutritiue ē alimentū fm q̄ est potentia aiātū. sed ipa potentia nutritiua ad hoc opaf vt obtineat nutrimentū aiātum. Tūc enī cessat nutritio qñ alimētum est aggeneratū alito. Ex quo p̄z q̄ obiectū non est principū potētie fm naturā sed fm q̄ in potentia ē aliqua operatō. Exempli grā Color nō ē principū potētie visiuē fm q̄ h̄mōi sed ē principū potētie visiuē fm q̄ ipa potentia est visio. et ideo q̄uis potentia videndi potest esse absq̄ obiecto nō tñ opatio visus.

Arguit Unū h̄z tñ vnā distinctionē. ergo potētie nō debent distinguī per actus et obiecta. Ddm q̄ immediata distinctio alicui rei ē tñ p̄ vnū. sed mediata distinctio p̄t esse p̄ plura. sic ergo imēdiate distinguunt potētie per actus et mediantib⁹ actibus distinguuntur vterius p̄ obiecta. sicut homo distinguitur ab alino imēdiate per rōnale. sed mediate p̄ n̄sibi. le distinguunt ab ipo

Arguit Si distinguerent potētie p̄ obiecta et act⁹ sequeret q̄ sensus visus esset duo sensus. Seq̄la p̄bat. qz h̄z duo obiecta. qz sensus visus est albi et nigrū. Ddm q̄ duplex est obiectū alicui⁹ potētie sc̄z p̄ se et p̄ actiōis. Obiectū p̄ se alicui⁹ potētie ē qd̄ adequate se habet ad potētiā. sic q̄ nec excedit nec excedit a potētia. p̄ oppositū d̄r obiectum p̄ actiōis qd̄ excedit vel excedit a potētia. Exēplū primi. vt color p̄ se est obiectū visus. excedendo colorē ad lumē qz tūc omne qd̄ videt ē color. et oīs color ē visibilis. Albus enī color nō ē adequatū obiectus visus. qz qñqz visus percipit colorē nigrū. Per hoc ergo ddm ē q̄ qlibet potētia habet tñ vnū obiectū p̄ se et a tali obiecto p̄ se specificatur potētia q̄uis habeat multa obiecta p̄ actiōis. ab illis enī nō sumit species potētie. qz obiecta h̄nt se in potētijs s̄l̄r sicut differētie i substantijs sed nō est incōueniens vnā substantiā habere vnā d̄rnam p̄ se sicut aīal sensibile. sed h̄re multas p̄ actiōis sc̄z albū nigrū sanūz et egrū.

Arguit Cōtraria maxime distāt. ergo illoz nō erit vna potētia. et p̄ cōsequēs nō p̄nt cadere sub vna potētia. Ddm q̄ potētia nō respicit p̄ se vnā prem cōtrariōz. qz si sic tñc alterū cōtrariōz spectaret ad aliā potētiā sed potētia respicit duo cōtraria sub aliqua cōmuni rōne sicut visus respicit album et nigrū sub rōne coloris. p̄ hoc ergo dicendū ē ad argumētū q̄ q̄uis cōtraria maxime distāt in ordine ad subiectum in quo sunt. qz nō possunt esse in vno subiecto. nō tñ maxime distāt quo ad po-

tentiā cognitiuā. qz p̄nt p̄ vnā potētiā cognoscī. accipiendo enī duo cōtraria put referuntur ad sensum sic non h̄nt cōtrarietatem sicut species albi et nigrī nō sunt cōtrarie. qz p̄nt simul esse i vno medio et i vno organo. sed nō in vno subiecto. Et si accipiant cōtraria quo ad potētiā intellectiua tūc non solū non sunt cōtraria sed vnū ē principū cognitionis alterius. qz dicit Aristo. vi. topicōz. tūc diffinitio vni⁹ cōtrarij est bene posita qñ ex illa diffinitioe p̄t alterū cognosci. et ideo p̄z q̄ nō maxime distāt quo ad sensum. aut quo ad intellectum.

Arguit Illud nō distinguit alterū qd̄ ē posterior eo. sed obiecta et actus sunt posteriores potētijs. ergo nō distinguunt potētiās. Dicēdū q̄ actus capiunt dupliciter. Vno fm q̄ sunt in executōe op̄is. et sic actus sunt posteriores ipis potētijs. qz vt sic potētia ē principū act⁹. et ideo actus cōsequit potētiā. Alio accipiuntur actus fm q̄ sunt in intentione agentis. et sic sunt priores potētijs. sicut finis est prior agente fm intentionē. Et sic d̄r in textu qz actus et opationes sunt priores potētijs h̄z rōnem et diffinitionē. De obiectis s̄l̄r dicēdū est qz ea que sunt ad finē p̄porcionant finī. ideo oportet etiā obiecta p̄porcionari actib⁹. Unde p̄z ista distinctio potētiāz p̄ actus est a priori et tñ extrinseca. Prima pars p̄z. qz causa finalis est prior illo qd̄ est ad finē. cū ergo actus et obiecta sunt fines potētiarū. ideo distinctio a fine est distinctio a priori. Sc̄da ps p̄z. qz ē distinctio per causam extrinsecā. et ideo est extrinseca sicut distinctio per causam intrinsecā ē intrinseca

Arguit Distinctio debet fieri p̄ intrinsecam d̄rnam. ergo male dat ista p̄ extrinsecā. Dd̄z qz est duplex distinctio. Quēda ē distinctio essentialis p̄ intrinsecā. et illa d̄z fieri per p̄p̄riam d̄rnam loyce. et per intrinsecā principia phisice et illa distinctio nō distinguunt potētie per actus et obiecta. Alia est distinctio circūlocutiua que sc̄z circūloquitur d̄rnam nobis ignotā et talis distinctio p̄t fieri per extrinsecā. Exēplū grā. rugibile distinguit asinū ab hoīe et tñ manifestū est qz rugibile est extrinsecū alino cū sit de alio p̄dicamento. Sic etiā ad p̄positum dicēdū ē qz ista distinctio potētiāz ē circūlocutiua et nō intrinseca qz p̄ actus circūloquitur d̄rnam potētiāz. h̄nt enī potētie p̄p̄rias differētiās in p̄p̄rijs generib⁹ accidentiū. sed qz tales differētie sunt nobis ignote. ideo oportet eas circūloq̄ per ordinē ad actū et obiectū. Nec valet qd̄ alij dicūt qz relatio ad obiecta sit extrinseca ipis potētijs. qz tunc potētie essent de p̄-

(Handwritten note) Duplex obiecta
aliqua p̄ se

(Handwritten note) Duplex
Supra

(Marginal note) p̄t ead p̄
n̄ d̄r qd̄
et q̄ p̄nt
qz p̄nt
ad v̄t
Vt d̄r
Sicut

(Marginal note) p̄t d̄r
p̄nt d̄r
finitio
tūc n̄
tūc n̄

(Marginal note) p̄t ad d̄r
p̄nt ad d̄r

dicamento relationis. qz semper differentia in
trinseca e de eode genere cu illo cui est differen
tia intrinseca sed manifestu est qz potentie sunt
de genere qualitatis. no eni significant potetie
ipas relationes sed connotant.

¶ Arguit Idem est obiectu diuersaz poten
tiar. ergo potentie non distinguuntur per obie
cta. Ans piz. qz idem e obiectu potentie cogni
tue z appetitue. ¶ Ddm qz potentie non di
stinguuntur per obiecta materialiter accepta. sz
formaliter. p hoc qz ddm e qz quis e idem ob
iectu materia lit potetie cognitive z appetiti
ue sibi couiuncte. no tn e idem obiectu formaliter
qz hoc obiectu sub rone cognoscibilis refertur
ad potentia cognitua. et sub rone boni refertur
ad appetitua potetia. qz omia bonu appetit.
qd si e bonu delectabile fm sensum tuc in ipm
fert appetitus sensituius. Si est bonu simpli
citer tunc in ipm fert appetitus intellectuius.

¶ Arguit Si obiecta distinguunt potetias. g.
vbiqz distinguunt ipas et sp. Sed hoc no quia
idem e obiectu sensu exterior z sensu cois.

¶ Ddm qz obiecta no qlitercuqz accepta sz a
dequata distinguunt potetias. sed qz obiecta p
ticularit accepta adequant sensib exteriorib.
ideo distinguunt sensus exteriores abinuic si
cut color adequat visui. z sonus auditui. z sic
de alijs. Ita tn sil accepta adequant sensu cois
et ideo distinguunt sensu cois ab oib alijs sen
sib. Un pz qz sensibilia p se sunt dnter obiecta
sensu exterior z sensu cois. qz si accipiuntur
singulariter tuc sunt obiecta sensu exterior. Sz
si accipiuntur sil coiter tuc sunt obiecta sensu cois.

¶ Querit Utz potentie sensitue in diuersis
aiabilib diuersaz spex sunt vni spci vel diuer
saz. ¶ Ddm qz sunt eiusde spci vt potetia vi
sua in homie z i asino vni spci. Qd pt pbari
auctoritate z rone. Auctoritate Aresto. qz p ea di
cit i capitulo de odore. qz olfact e eiusde spci in
oibus olfacientib p coopculu z sine coopculo.
id est in respirantibus et in non respirantibus
Et hoc probat ibi. quia ex diuersitate organo
rum non sumitur dntia specifica sensuum.
sed ex dntia obiectoz. Rone sic. qz sic dictu est
potentie distinguunt p actus et obiecta. sed sunt
eadem obiecta potetiar in oib aiabilib specificie
distinctis. g. etia sunt eade potetie fm spem vt
visus in hoie percipit colore sicut visus in asino

¶ Arguit Accideta pzia hnt distinctionez
ex principijs. sed sunt alia pncipia i diuersis a
nimalibus. ergo etiam potentie sunt diuersaz
speciez. Ddm qz duplex sunt passionez.
Queda sunt passionez pzie alicui speciei z
tales sunt ex principijs speciei. z p consequens

distinguuntur fm principia speciei. sicut nisi
bile diligit a rugibili per principia vtriusqz
Alia est passio qz fuit ex principijs alicui co
muni. z non ex principijs speciei et tales pas
siones possunt esse vni speciei in diuersis spe
ciebus. sic est de potentia sensitua in homine z
in bruto. quia tales potentie fiunt ex princi
pijs anime sensitue fm qz hmoi.

¶ Arguit Ex hoc sequeret qz esset vna poten
tia sensitua fm genus in homine z in bruto.

¶ Ddm qz non est inconueniens ab aliquo pn
cipio generis fluere aliqua forma specificam. sic
patz de dyaphaneitate et albedine. dyaphanci
tas eni fluit ex principijs aeris. z aque fm ali
qd coe innominatu. licet dicit Aresto. in capi
tulo de visu. z tn manifestum est qz dyphanci
tas e forma specifica. Itē albedo est forma spe
cifica. z tn est in diuersis specificie distinctis. sic
quis aia sensitua in hoie et in equo sit alteri
speciei. tamē ex ea fluit vna forma specifica scz
potentia visua.

¶ Arguit Omnis distinctio fit p principia
ergo male dicit qz no debet sumi distinctio per
principia. ¶ Ddm qz duplicia sunt pncipia. s.
formalia. z penes talia dnt res specificie distin
gui. z sic distinguunt pncipia p pias dras qz dras
qa n cogitatur arecloqmur p ppatoz ad act
et obiecta. Alia sunt pncipia materialia. z penes
alia principia accidentia non distinguuntur ni
si materialiter. et sic potentie no distinguunt pe
nes pncipia subiectoz. sz penes pncipia pzia

¶ Ar. Nihil fluit phisice ab aliq cois. g. no pt
dici qz iste potetie sil fluat ab aia sensitua qz est
aliqd coe i hoie z i asino. ¶ Ddm qz coe caput
dupli. Uno fm intencionē coitatis. z sic e ver
qz a cois nihil fluit phisice. qz tuc loye tractat de
cois z no phisice. Alio accipit coe fm qz etia in
uenit i suis inferioribus. z sic a cois aliqd fluit
phisice. fm g. pzie dicta locutione possz sic di
ci qz phisice fluit aliqd a pncipijs coitatis. sed
no fm coem rone. Exempli gra. Visus i hoie
fluit ex pncipijs hois. Visus in asino a pnci
pijs asini. sz no fm illa rone fm qua sunt prin
cipia hois z asini. sed fm alia generaliore rone
scz fm qz illa pncipia sunt principia aialis. sed
manifestu e qz aial est res phisica.

Quare prio de ali.

Postqz Aresto. dicit d potetijs aie i cois qz ordi
ne d eis sit determinadu. Hic determinat singu
lari d potetijs aie. Et prio d potetijs vegetatis
Secdo d sensitis ibi. determinat at Tercdo d irel
lectia. z h i. ij. l. ibi. de pte at. Quarto d porē
tia motua fm locu. et hoc ibi. de mouente aut

*Albedine dicitur
quod est color
et non est sensus
et non est obiectum
sensu exteriori
et non est obiectum
sensu interiori
et non est obiectum
sensu cois*

*Pomum capite
duobus modis*

Liber

Secundus

Arguit Uides q ista determinatio nō sit cōueniens. qz p̄mittit potentiā appetitiuam.

Dōm est duplici. Primo qz **A**resto. p̄ncipaliter determinat hic de istis p̄tib⁹ fm qz cōstituit gradū vite sed appetitiuū nō constituit gradū vite sicut dictū est. **S**ecō p̄t dicit qz de terminatio de appetituo simul fit cū determinatio de motiūo. qz appetitiuū est p̄ncipiū motiūi sicut infra dicit **A**resto. ergo determinat in tercio hui⁹ diuersos esse appetitus quibus differenter possunt aīalia moueri. **D**eterminatio ergo de potentijs aīe. **P**rimo determinat de vegetatiuo p̄pter duas causas positas i textu **Q**uaz prima est. **I**lla aīa est p̄ior que ē fundamētū aliaz aīaz. **S**ed aīa vegetatiua est hmōi. g^o rē. **M**aior p̄tz qz fundamētū p̄cedit fundatū. **M**inor p̄tz qz organa sensuum fundant in p̄tib⁹ uiuentibus aīa vegetatiua. **S**ecō rō stat in hoc. **I**lla aīa est p̄ior que est cōmuniō scz que in plurib⁹ inuenit. sed aīa vegetatiua in pluribus inuenit. **M**inor patet qz inuenit in sentientibus et nōn sentientibus. **E**t deinde **A**resto. in textu adiungit diffinitio/nem aīe vegetatiue. **E**t dicit qz aīa vegetatiua est fm quā rebus inest uiuere. **E**t hoc ideo qz p̄ncipiū et p̄ncipale p̄ncipiū uiuendi ē aīa vegetatiua. **D**einde enumerat opa istius aīe scz generare et uti alimento. **E**t est cōsiderādū qz sub ista p̄cula uti alimento comprehendunt duo opa scz opus nutritionis et augmentatio/nis. **S**icut ergo sunt tres potentie aīe vegetatiue. ita etiā sunt tria opa aīe vegetatiue scz generare. nutrire augmentare.

Arguit **A**īa intellectiua est p̄ior. qz est p̄fectior alijs aīab⁹. ergo aīa vegetatiua nō est p̄ior. **D**ōm qz aīa intellectiua ē p̄ior fm viā p̄fectionis. sed nō fm viā generatōnis. imo vt sic aīa vegetatiua est p̄ior vt p̄batū est.

Naturalissimā enī

Quia nūc dictū est qz generare et alimento uti sunt opa aīe vegetatiue. p̄nter p̄bat primā partem scz de generare et non fuit necesse p̄bare aliā partem. qz **A**resto. circa primā diffinitōnē aīe qn̄ diffiniuit vitā habere posuit duo opa scz nutritionem et augmentatōnē. fuit ergo nūc necesse hic p̄bare aliud opus videlicet generare. **U**el p̄t etiā dicit qz in textu sequēti scz **E**st autē aīa **A**resto. p̄bat generaliter qz aīa vegetatiua ē p̄ncipiū uiuendi quo ad oīa opa. **P**robat g^o sic de generare. **I**lla opatio que p̄tinet ad omes uiuētes est opatio aīe vegetatiue. **S**ed generare est opus qd̄ spectat ad oēs uiuētes tanqz natura lissimum nisi talia uiuentia sunt imp̄fecta sicut

pueri qui scz nondū uenerunt ad p̄fectū statū uiuendi. vt aīalia nouiter genita. vel orbata. i. p̄uata p̄ncipijs generationis. vel genitalib⁹ siue hoc contingat ex natiuitate siue ex impedito supueniente vt castratione. vel nisi habeant spontaneā generatōnē. i. que uident p̄ p̄rie et sponte generari. **D**icit spontaneē p̄ similitudinē. qz uident ex p̄p̄ria uolūrate generari et non agens p̄ticulare extrinsecū adiunctū. generant enī talia p̄ solā influentiā corporū celestium ex materia ad hoc disposita. **M**aior p̄bat qz aīe vegetatiue ē vitā dare. **I**llud ergo qd̄ cōuenit oībus uiuentib⁹ hoc ē ab aīa vegetatiua q̄ facit vitā. **M**inorē p̄bat **A**resto. qz vnum qd̄qz ens creatū appetit assimilari diuino eē. sed talis assimilatio fit p̄ generatōem. g^o ē natura le uiuentib⁹ appetere generatōem. **M**aior p̄tz qz oīa q̄ agūt p̄ naturā agūt p̄pter talē assimilationē. **C**ul⁹ rō ē. qz oē ens creatū ē imp̄fectū in ordine ad diuinū eē cū g^o. oē imp̄fectū appetit p̄fici aliq̄ p̄fectōe quā nō hz. cū ergo oēs p̄fectio nes sint in deo sic appetit assimilari diuino esse. **L**īca qd̄ tñ **A**resto. distinguit qz duplex est finis rei scz finis quo et grā e^o. **I**ntēdit g^o **A**resto. qz res uiuētes appetūt generatōem sicut finē q̄ ē forma acq̄sita p̄ generatōem. sed appetūt diuinā similitudinē sic finē grā cul⁹ et vltima tū. **M**inor p̄tz qz duplex ē p̄ditio diuini esse. **U**na ē qz diuinū esse ē p̄petuū. **S**ecō ē qz diuinū eē cā oīm alioz. **I**n his g^o duob⁹ uiuētia sūt silia deo p̄ generatōem. **P**rio quo ad p̄petuitatē essendi. qz uiuētia nō p̄nt manere eadē numero cū sint corruptibilia. g^o oīz qz p̄petuitas i eis sumat penes sp̄m. qz g^o p̄ generatōez sp̄s diffūdit. g^o p̄ generatōem aliqd̄ acq̄nt p̄petuitatē q̄ ē cōditio rei. **I**tē p̄ generatōem aliqd̄ est cā geniti. **E**t iō sic rō ē cā oīm rez. ita generās est cā geniti. **E**t q̄ p̄cludit **A**resto. qz generatō nē aliq̄ res manet quodāmo p̄petua vel fit p̄petua nō fm idē i numero. s; fm idē in specie.

Quērit **U**trū naturalissimū opuz i uiuētib⁹ sit generare sibi sile. **D**ōm qz sic. **E**t hoc p̄bat trib⁹ rōnib⁹ fm qz tres sūt modi nature. **P**rio capis natura vt ē p̄ncipiū mouēdi rē. **S**ecō capis p̄ specie. **T**ercio capis vt opponitur huic qd̄ ē uolētū. **E**st g^o p̄ma rō. **I**llud est naturalissimū qd̄ cōuenit uiuētib⁹ et etiā alijs reb⁹ naturalib⁹. **S**ed generare etiā cōuenit alijs reb⁹ naturalib⁹. ergo est naturalissimū. **M**inor p̄tz. qz ignis generat ignē. aqua aq̄m que sūt pure naturalia. **S**ecō rō. **I**llud opus ē naturalissimū p̄ qd̄ acquirūt natura. **S**z p̄ opus generatōis acquirūt natura siue species ergo est naturalissimū. p̄ nutritōnem enī p̄seruat

Effinitio aīe vegetatiue

*Quēritur
Dōm*

*primo
mōdo*

*Et dicitur p̄ p̄m qd̄ ad uiuētib⁹ hui⁹ p̄m
vnde dicitur qz p̄m de p̄m*

Individuum p. augmentatōe acquiri pfecta q̄sti-
tas individui. cuius ḡ individuum nō sit natura.
sic illa opa nō vocant naturalissima ex p̄ter
minoz. qz nō terminant ad specē. Tercia rō ē
Hoc est naturalissimū ad qd natura magis in-
clinat. Sed ad opus generatiōis natura ma-
gis inclinat. ḡ est opus naturalissimū. qz qnqz
natura in detrimentū siue corruptōez individui
nūc cōservare sp̄m. sic Aristo. dicit de lōgitu-
dine z breuitate vite q aialia multi coitus sūt
breuis vite vt passerēs. Et sic op̄ generatiōis
dicit naturalissimū triplr. Primo ex p̄te mate-
rie siue subiecti. qz in rebus pure naturalib⁹ in-
uenit. Secdo ex p̄te termini. qz natura siue spe-
cies acquiri p generatōez sic dicit scda rō Ter-
cio ex p̄te finis qz ad eā natura inclinat vt ad
finem sicut dicit tertia ratio

Arguitur Si generatio repit in reb⁹ pu-
re naturalib⁹. ergo nō est opus aie vegetatiue.

Dm q generatō accipit duplr. Uno mō
generalit̄ z sic nō solū repit i reb⁹ viuētib⁹ s̄ et̄
in nō viuētib⁹. z sic nō d̄r generari esse op̄ aie
vegetatiue. Alio mō accipit generatio specialit̄
s̄ qz sit a p̄ncipio intrinseco z sic est op̄ aie vege-
tatiue. Triplicat̄ ḡ differt generare qd inuenit
in viuētib⁹ ab illo generare qd ē in pure natu-
ralib⁹. Primo qz generatō in viuētib⁹ est a p̄n-
cipio intrinseco. qz semen d̄cisū ab aiali est in
prima potētia ad h̄ q sit ps ipsi⁹ viuēt̄ z iteo
sibi d̄r intrinsecū nō h̄z actū sed h̄z potētia primā
qz qd par̄ d̄est nihil d̄esse videt̄. Circa qd scie-
dū q in hoīe l̄ in aiali pfecto ē triplex digestio.
Una est digestio que est i stomacho z ibi sepa-
rat̄ pur̄ ab impuro z impurū mittit̄ ad intesti-
na. pur̄ at̄ mittit̄ s̄ p̄par. in epate ḡ sit scda di-
gestio z itez sepat̄ pur̄ ab ipuro z t̄li ipuro ge-
nerat̄ crines z vngues in aiali. h̄ aut̄ pur̄ sic re-
lectū mittit̄ in via s̄ cor. z tūc s̄ cordis z po-
tētia nutritia vl̄ s̄ distributua fm̄ medicos
in corde er̄ns distribuit illd̄ nutrimentū sic col-
lectū fm̄ q̄ cōgruit sigul̄ membr̄is Ista ḡ mate-
ria sic collecta ē i prima potētia ad h̄ q̄ vniatur
cui libet membro aialis. Quia igit̄ natura ma-
xime intendit p̄seruationē speciei sic mittit̄ vnā
p̄te illi⁹ materie q̄ debuit aggenerari cui libet p̄ri
aialis vl̄ viuēt̄ ad vasa seminalia vt ex ea fiat
generatō. Dicit̄ ḡ illa materia seminalis a qua
fit generatio intrinseca ipi generati nō fm̄ actū
qz nūqz fuit ps generant̄ sed fm̄ primā poten-
tia. qz illa materia est sic disposita q̄ nisi fuisset
transmissa ad vasa seminalia ipsa fuisset vnita
cui libet p̄ri viuēt̄. Et ista est causa. qz ista s̄
seminalis pot̄ pducere hoīem similit̄ genera n

ti h̄ ei sit p virtutes in tali semine existentem.

Arguit̄ In oi generatiōe fit resolutio vsqz
ad materiā primā. ḡ ista s̄tus formatiua in se/
mine corrupt̄ z p̄ p̄ns nō pot̄ fieri generatō s̄/
tute alie scis d̄cili Dm q in generatōe vi-
uentis sūt duo p̄ncipia scz passiuū qd est mā.
ex qua fit generatō. z h̄ in viuētib⁹ amminis-
trat̄ a matre vl̄ ab illo qd habet cōditionē ma-
tris ex t̄li p̄ncipio fit substātia geniti z tūc ē ve-
rū q sit resolutō in tali embriōne vsqz ad mate-
riā primā. Alia ē ps effectiue cōcurrēs ad gene-
ratōez z amministrat̄ a p̄te. z illa materia sic am-
ministrata nō intrat subaz geniti s̄ solū agit ad
hoc q forma introducat̄ i materiā si fit forma
introducibilis p agēs naturale sic sūt aia ve-
getatiua z sensitiua. vel disponit materiā ad h̄
q p agēs supior forma introducat̄. sic cōtingit
in generatōe hoīs. Exēpluz ad ista ē. vt in ouo
pull⁹ generat̄ ex vitello oui sic ex materia. z al-
bumē oui ē nutrimentū pulli. Utr⁹ at̄ forma-
tiua cōiungit̄ vitello z tal̄ s̄tus cōsistit in qdā
hūido qd hūmidū pducto pullo euanescit̄ et
expirat̄. Ex h̄ p̄nt̄ aliq̄ correlaria elici. Primum
ē q sicut i nullo effectū intrat̄ cā efficiēs fm̄ sb-
stātiā. ita nec etiā in generatōe aialiu⁹ s̄ for-
matiua intrat̄ subaz geniti. Secdo pot̄ elici q̄re
plus plus sequit̄ q̄stiatē mris qz patris. qz m̄
administrat̄ materiā ex q̄ z se q̄stias. Scda d̄ia
p̄ncipalis qz generatio i viuētib⁹ fit p d̄cisi-
ōne semis. sicut plāte generat̄ur ex semie plāte
poris. sic at̄ non ē in generatōe pure naturalū
sed i illis generatio fit p cōuersionē vni⁹ i alte-
rū. vt ignis generat̄ ignē in lignis p cōuersionē
lignoz i ignē. Tercia d̄ia est. qz s̄tus p quā fit
generatio i viuētib⁹ manet p̄ corruptōez p̄n-
cipal̄ agētis z iō h̄z eundē effectū que haberet
si p̄ncipale agēs nō esset corruptū. Sicut at̄ n̄
est in maiatis. qz cessante p̄ncipali agēte nō p̄t
fieri generatō. qz talis s̄tus generat̄is nō s̄p̄t eē
separata a generatē sic in viuētib⁹.

Arguit̄. Hoc qd ē naturale oibus viuēti-
bus cōuenit oibus viuētib⁹. sed generare nō
cōuenit oibus viuētib⁹ sed nutrire. qz vt d̄r
in textu. imperfecta viuētia nō generat̄. neqz or-
bata neqz illa que h̄nt sp̄taneas generatōez. ḡ
actus nutritōis d̄z esse naturalior. Dm q
aliqua opatō pot̄ dici naturalior duplr. Uno
mō extēsiue qz extēdit̄ ad plura in quib⁹ in-
uenitur. z sic opatō nutritōis ē naturalior qz
generatio. qz est coior. Alio mō d̄r aliqua opa-
tō naturalior intēsiue. qz. l. natura magis incli-
nat ad talē opationē. z sic generatio ē naturali-
or. In quibus enī omia ista opa simul inueni

Dom q viuere accipit duplr. Uno mo p vi
uere vita pma. et sic sigt effectū formalē ipius
aie. 7 nihil aliud ē tunc viuere qz esse aiaz i cor
pore et informare corp^o. Un dicit Aresto. pmo
elēchoz. q aia et vita idē sūt 7 sic viuere i viuē
tibus ē esse. Alio mo accipit viuere p opatōe
vitali cōsequente aiaz exiētes in corpe. 7 sic
viuere est opari vitalit. 7 sic videre ē viuere. au
dure est viuere 7 sic de alijs.

Manifestum autem

Consequēter pbat scōdam partē scz q aia est cā
finalis ipius corpis. 7 h pbat. Sicut se habet
intellectus practic^o in disponēdo materiā arti
ficialē. ita se hz natura ad materiā naturalez. s3
intellectus pcticus disponit materiā artificia
lē ppter formā artificialem. g natura dispoit ma
teriā naturalē ppter formā naturalez. Sed h
qd est ppter alterū est finis e^o. g aia est finis di
spolitōis materie. Et addit Aresto. q nō soluz
aia est finis corpis s3 etiā oim naturalū. Et h
sic pbat. qz sp pncipale est finis instrumētōz
Sed oia naturalia ordinātur in aiam sic que
dā instrumta quib^o viuāt aiata. g aia est finis
oim naturalū. Minor pz. qz plante nueriūt
ex mixtis. 7 g mixta ordinātur in plātas. 7 aia
lia nutriūtur plātis. sic plāte ordinātur in aia
lia. 7 homo nutritur ex aialib^o. sic aialia ordināt
in hominē. 7 sic ptz q homo ē finis oim natu
ralū. S3 addit Aresto. q duplex est finis. s3 q
et grā cui^o. Per quā distincōem intēdit q aia
nō est finis simplr vltimā ipōz naturalū si
cut finis grā cui^o. sed ē finis q mediāte natura
lia tendit in deū sicut i finē grā cui^o. Un d^r i
ecclesiastico. Omia ppter seipm creantur dñs. 7 sic
ipē est simplr finis oim naturalū qz omnium
rerum creaturaz.

Querit Utrū hō possit dici finis oim re
rū. Dom q sic. qz quodāmodo oim res cre
ate sunt ppter hoies. Sunt ei in rebus quedā
res artificiales. qdaz naturales. qdaz supnatu
rales siue spnales. S3 oimē iste res sunt ppter
hoies. g hō est finis oim rez creaturā. De reb^o
artificialibus dicit Aresto. y. phoz. q hō est fi
nis oim artificialū. Et rō illius ē. qz artificio
lia sunt ab intellectu huāno. 7 iō sunt in inua
mentū naturalū. g vbi naturalia deficiūt arti
ficialia inuāt. Et iō si sūt aliqua p artē quib^o
hoies nō inuāt. vel qstuz ad subaz artificio
liū. vel qstuz ad modū faciēdi artificialia nō
debent dici artes sed abusiones. Et iō ars faciē
di taxillas ē phibita qz illis hoies vt in pluri
mū abutitur. In hoc scōdo Aresto. dicit q ho

mo est finis oim naturalū. qz hō ex omnibus
naturalibus inuāt Inuāt ei ex celo 7 terra 7 ce
alijs elemētis 7 oibus mixtis. S3 q hō est fi
nis subaz spūaliū nullubi poitur ab Aresto.
Sed scūs Thomas hoc idēz pbat sic in scōdo
scpto. qz sube spūales vel sunt bone 7 in bono
firmate. 7 sic admistrant hoibus 7 sic sunt pp
ter homines sicut mīstrī. Et hoc est qd dicit
apl's q ille sube administratorū spūs sunt pp
ter eos q hereditatē capiunt salutis. Aut sube
sunt in malo obstinare. 7 tunc tales sube p sūt
homini p accūs ad exercitia qz p hoc q homo
resistit tem ptatōibus 7 malicijs talū spūum
sic acqrit bonū victorie 7 meriti

Stuero et vñ prin

Hic consequent Aresto. pbat terciā ptez scz q
anima est pncipiū 7 cā efficiēs corpis. Et hoc
sic pbat. Omnis forma corpis natural est pnc
cipiū corpis. S3 anima est forma natural. g
est pncipiū corpis fm q in corpe est motus.
Maior pz exemplari^o. qz forma ignis est pnci
piū motus ignis. S3 minor est manifesta.
Sed posset aliqz dicere q mot^o q sunt in cor
pore animato sunt a natura. Sic addit Ares
to. q isti motus sunt solū in viuētib^o 7 ha
bētib^o animā. Et q sic arguit. Illi motus sūt
ab anima q solū inueniuntur in hūtib^o animā
sed isti motus solū inueniuntur in hūtib^o aiam
scz mot^o local. pgressiuus 7 mot^o fm augmen
tū 7 decrementū qz nihil sentit nisi qd hz aiaz
neqz aliqd auget 7 decrescit nisi quod alit. 7 ni
hil alit qd nō coicet vita. g de pmo ad vltimū
hoc alit soluz qd habet animā.

Querit Utrū anima sit cā 7 principium
corpis in triplici genere cāe. Dom q sic vt
patz in textu. scz in genere cāe efficientis for
malis 7 finalis.

Arguit. Formaz efficiens nunqz coincidūt
in vñ numero. g si anima est forma corpis
non pōt esse cā efficiēs eius. Dom q forma
et finis nō coincidūt in idēz numero in ordie
ad eundēz effectū sed tenē in ordine ad diuer
sos effectus sicut est hic. Et hoc sic ptz. qz cor
pus accipit duplr. Uno mo fm q est absolu
te animatū. 7 sic anima est e^o cā formalis qz h
esse aiatus est ab anima. Alio mo accipit qstuz
ad eius organiatōez augmentū 7 pfectōes se
cūdas q etiā sunt in corpe 7 sic est cā efficiens
Et hoc est qd alij dicūt. q anima est causa for
malis corpis qstuz ad actuz primuz sed est cā
efficientis in ordine ad actuz scōdm.

Arguit. Anima nō est causa efficiens pfect

*Ita gl'us et sic dicit
que fontana quidam
et fons dicitur et putat
hoc*

*Ita dicitur in 1o qd
si hō est anima
et hō est anima
et hō est anima*

tionū sedarum in corpe. qz tunc esset aia causa suarū potētiarū qd est impossibile. qz nihil agit p suā essentia effectiue p̄t̄ primū principium.

Dd̄m qz duplex ē causa efficiēs creata. Que dā est principalit̄ efficiēs. Alia autem est min⁹ principaliter efficiēs siue subeffectiua. Loquēdo ḡ de p̄ncipali cā efficiēte. sic nulla cā efficiēs creata p̄t̄ agere p suā essentia s̄ bene subeffectiua cā. i. sedarie effectiua sicut est de aia qz potēte aie fluit ab aia nō sicut a cā principalit̄ actiua. sic enī deus ē cā potētiarū aie rōnalis sic et enī est cā aie. Juxta regulā p̄mētatoris. viij. p̄horz. dāns formā dat p̄na formā. cur ḡ deus dat aiam s̄ rōnalez s̄l̄ cōcreat illa que naturaliter sequuntur aiaz rōnalem qualia sunt potētie aie. Dicit̄ at̄ aliqua cā effectiua q̄ p̄ncipaliter t̄ p̄prie agit effectū. Et d̄r cā subeffectiua p̄ cui⁹ mediuz effectus p̄ducit̄. sic ḡ deus nō p̄ducit̄ p̄nas nisi p̄ aiam. ḡ p̄t̄ anima dici cā subeffectiua. Vel aliter d̄m qz dupl̄r aliqd̄ p̄cedit ab alio. Uno mō p̄ reale transmutatōem et sic nō p̄t̄ ab aliqd̄ ente creato aliquid p̄cedere nisi p̄ p̄nas mediuz. Alio mō aliqd̄ ab alio p̄cedit p̄ simplicē emanatōez. t̄ sic p̄t̄ etiā ab aliqd̄ ente creato aliquid effectiue p̄cedere sicut potētie aie fluit ab aia.

Arguit̄. Causa efficiēs p̄supponitur suo effectui. sed aia nō p̄supponit̄ corpi. ḡ nō est causa efficiēs corpis. p̄bat̄ qz materia est ante formā. Dd̄m qz corpus accipit̄ duplicit̄. Uno mō s̄m suaz subaz t̄ sic corpus p̄supponit̄ aie. qz aia vnitur corpi disposito aliquibus dispositōibus que disponēs nō sunt nisi in materia forme p̄supposita. Alio mō accipit̄ corpus qz t̄ ad debitū augmentū. t̄ sic aia p̄supponit̄ corpi. qz aia est an̄ p̄pletā q̄t̄itatē corpis.

Arguit̄. Anima est intrinseca forma corpis ḡ nō est causa final̄ corpis. Dd̄m qz aia accipitur duplicit̄. Uno mō s̄m eius essentia. et sic aia ē extrinseca corpi. qz essentia t̄ natura aie multū distant a natura corpis. sicut sup̄ dicit̄ Arestote. qz actus t̄ p̄na non par̄ d̄nt. Alio mō accipit̄ aia s̄m qz informat̄ corp⁹. t̄ sic aia est cā formalis corpis t̄ intrinseca. P̄rio autē mō est cā finalis t̄ extrinseca corpis.

Empedocles enim

Postqz Arestote. posuit veritatē s̄z qz aia est p̄ncipiū effectiū opationuz vitaliū. i. illarū op̄rationū que s̄nt in corpe viuente. Lōsequēter excludit̄ duos errores q̄ sunt p̄ri ad tales veritatē s̄z ipsius Empedoclis t̄ democriti. Dicit̄ enī Empedocles qz opatōes nutritōis non fie-

rent ab aia sed a natura ignis t̄ terre. Democritus autem dicit opationes aie esse a natura ignis t̄m. fuit ḡ opinio Empedoclis qz augmētatio t̄ nutritio fierent in plantis ex hoc qz in plantis esset quedā terrestris natura p̄ quā natura terrestre nutrent̄ radices. t̄ illa que sunt inferius i arboze. t̄ nutrirētur plante sursum. p̄pter ignē qui naturalit̄ aliqd̄ mouet sursum. qz ei Empedocles dicit effectus puenire i rebus ex necessitate materie. id̄ dicit qz nutritiōem necessitate materie moueret sursum t̄ deorsum. Tūc reprobat̄ istā opinionē duabus rōibus quarū p̄ma est. Quia Empedocles male accepit sursum t̄ deorsum in plātis. qz hoc qd̄ dicit̄ esse sursum h̄ est deorsum. qz nō eodē modo sumitur sursum t̄ deorsum in plantis sicut i toto vniuerso. qz in toto vniuerso hoc ē sursum qd̄ est versus celuz. sed in viuētibus hoc ē sursum vbi viuēs sumunt nutritiōem. qz ḡ p̄ radices plāte sumunt nutritiōem manifestū est qz radices sunt sursum in plantis. Et hoc ē qd̄ dicit̄ Arestote. qz sicut se habet caput in aialibus. ita radices in plātis. Et hoc id̄. qz illa instrumenta h̄nt se eodē mō q̄bus s̄nt eadē opa. s̄z eadē opa s̄nt p̄ radices i arborib⁹ t̄ p̄ caput i aialib⁹. i. acceptio nutritiōem.

Querit̄. Utz in omnib⁹ eodē mō t̄ sumatur sursum t̄ deorsum. Dd̄m qz nō. qz in quibusdā rebus sumuntur differēte positionū quo ad nos. in quibusdā at̄ s̄m naturā rei. t̄ in vtriusqz est d̄nā. Un̄ quo ad nos sumunt d̄nē positionū triplicit̄. s̄z p̄ iuxta positōez. t̄ p̄ contrapositionē. t̄ p̄ similit̄ positōez. Per iuxta positōem hoc dicit̄ dextz qd̄ ponit̄ iuxta dextz nostrū. Et hoc sinistrū qd̄ ponit̄ iuxta sinistrū nostrū. Per p̄positionē sicut in imagine resultat̄ in speculo. qz in imagine hoc d̄r dextz qd̄ cōtraponit̄ dextro nostro. Et hoc sinistrū qd̄ p̄ponit̄ sinistro nostro. Et hoc id̄ est. qz imago in speculo p̄rio mō resultat̄ i speculo qz in imaginato. Per similit̄ positōez sicut in imaginibus siue statuis illa manus d̄r dextz q̄ habet similitudine cū dextz nostra. Dicuntur at̄ sumi d̄nē positōez q̄ ad nos qn̄ p̄tes rei in quibus sunt tales d̄nē non distinguuntur s̄m diuersas p̄t̄es. Un̄ at̄ p̄tes sumunt s̄m diuersas p̄t̄es. tunc sumunt d̄nē positōez s̄m naturā rei in tali re. sicut p̄tes in hoīe. qz alia ē virtus in hoīe s̄m sursum t̄ deorsum ante retro dextz et sinistrū. sed hoc non est in statua. Alio mō inueniunt d̄nē positōez s̄m naturam rei. t̄ tunc differēte inueniunt d̄nē positōez in celo in vniuerso corruptibili s̄z in elemētis et in aiat̄is. In celo inueniunt sex d̄nē positio-

f. foz
 (Causa) e. d. m. q. d.
 comparo

naz fm q pres hnt alia z alia influentiam ad influentiam aie nobilis. z ideo i celo sumitur ille drne que sunt fm diuersas stutes i diuersis partibus. Est eni alia stus in polo artico et antartico fm quas sumit sursuz z reorsuz. Itē est alia stus in oriente z occidente fm quas sumitur dextrā z sinistrā. Itē alia est stus i meridie et septentrione fm qs sumitur an z retro. sicut prz scdo celi. Sed i vniuerso corruptibili sicut in elemētis sumit sursuz z reorsuz fm motū locale grauū z leuiū. Sed in aiatis sumit iste drne positionū fm opa vitalia. sumitur eni sursuz z reorsuz fm motus alimenti. qz hoc ē sursuz vbi aiatuz recipit nutrimentū. et hoc est reorsuz vbi nutrūtur supflua. Sed an et retro sumitur fm motū sensatōis. qz hoc ē ante vbi vigēt sensus. z hoc ē retro vbi non vigēt sensus. Sed dextz z sinistrz sumitur fm motū locale in aiali. qz hoc est dextz vbi naturaliter desinit motus. Et hoc sinistrz vbi naturaliter desinit motus. Ex qbus pz in quib⁹ inueniatur iste drne positionū. qz in oibus hntibus nutritōes inueniatur sursuz z reorsuz. z i oibus hntibus sensus ante z retro. z in oibus habentib⁹ motū locale dextz z sinistrz. In quibus at sil inueniatur sicut i pfectis aialibus ibi etiā inueniatur omis drne positionū. Secūda rō est. si in aliq vniēte sunt sil ignis z terra. tunc seqtur qz hoc vniēte nō possit pmanere in sua pssistētia. Qd sic pbat. qz ignis z terra sunt tria. z naturaliter mouētur ad contraria loca nisi aliqd cōtineat ea. opz qz aliquid ponere in vniēte qd p̄tinet illa tria sicut aiaz. qz aiaz dicitur cā augmentatōis nō ignis z terra.

Arguit. Nutrimēta mouētur reorsuz. salte grossiora z subtiliora sursuz qz seqt qz ex natura terre z ignis fiat nutrītō. Ddm qz dispositio nutrimentū fm calidū z frigidū subseruit bene nutritōni. qz oz grossiora p grossiora nutrimentū nutriti. tū nutritōis cā non est dispositio nutrimentū sed aiaz que mittit nutrimentū ad diuersa loca.

Videtur autē qui
 Dic ponit scōs error circa aiaz vegetatiū qui est Democriti q dicit q nutritō z augmentatō sūt a natura ignis z n p aiaz vegetatiū. Difert qz hec opinio ab opinione Empedoclis qz ipē dicit nutritōes fieri ab igne z terra sil. Sz Democritus dicit nutritōes fieri solū ab igne Et hoc sic pbat. qz nutritō z augmentatō sūt p calozē naturalē. opozt ei alimentum decoqui anteqz vniā substantie aliti. sed caloz ē ab igne

q ignis est cā nutritōis z augmentatōis.
Hic autem concau
 Dic Aresto. reprobat istū errorē Democriti. z dicit q ignis siue calor ignis ē bene cōcausa. i. instrumentalis cā nutritōis. qz sicut dicitur ē. ne cesse est cōcurrere calozē ad nutritōes. sed non pōt dici q ignis siue calor sit pncipal cā nutritōis z augmentatōis. qz tūc vniēs naturaliter accipet quācumqz indetermiataz q̄titates per nutrimentū. qz ignis crescit i infinitū apposito p̄bustibili. sz h est impossibile. Qz oim natura cōstantiū certus ē imin⁹ magnitudinis et augmētī. Est qz tal certitudo siue determinatō q̄tittatis nō ab igne. qz ignis fm se non hz certū terminū est qz ab aia. determinare q rem non spectat ad materiā que est de se incerta sed spectat ad formā que est de se determinata z pfecta

Arguit. Entia naturalia sunt determinata ad minū z maxū. pmo p̄hoz. qz non pōt ignis crescere in infinitū. Ddm q ignis capis tripliciter. Uno mō ex pte sue materie. z sic ignis nō pōt crescere in infinitū. qz est determinata materia i vniuerso q est ignibilis qz materia que pōt fieri ignis est materia elemētōrū et mixtōr. z supposito q illa essent p̄uersa i ignē adhuc ignis eēt finitus. Alio mō capis ignis fm q est p̄ totius vniuersi. z sic itez non pōt esse infinitus. Et hoc itō qz si ignis esset infinitus tūc destrueret totum vniuersū. qz conuerteret omis pres vniuersi in suā naturā. Et qz vniuersū p̄sistit in ordine partū diuersaz sic cessaret vniuersū z solus esset ignis. Tertio mō capis ignis ex pte sue forme z sic ignis nō habet determinatōne ad certā q̄titates. z sic loqtur hic Aresto. sic autē hz omne aiatuz materiā determinate q̄tittatis. qz in aiatis non pōt q materia indetermiate q̄ta qz si eēt indetermiate q̄ta tūc aia nō informaret illā materiā. Exempli grā. Repugnaret hoi ex pte aie huāne q suuz corpus eēt indetermiate q̄tittatis. qz n haberet opationes suas. sed h non repugnat igni. qz ignis ex pte sue forme nō restringitur ad certā materiā seu ad certā q̄titate materie. Intellectus qz textus ē. q ignis crescit i infinitum ex pte sue forme. qz non repugnat sue forme q sit in materia indetermiate q̄ta. sed aiatā reqrunt certā materiā ex pte forme. Etiaz ddm qz ista ppō est cōditionalis e⁹ ambe pres sunt false. z tū tota p̄ditionalis est fa sicut illa. si alin⁹ volaret zc. cum⁹ ambe pres sunt false. z tū tota p̄ditionalis est fa. Siliter etiā si igni apponeret p̄bustibile infinitū ignis cresceret i infinitū

Hand ignis nō pōt esse infinitus qz si ignis esset infinitus tūc destrueret totum vniuersū. qz conuerteret omis pres vniuersi in suā naturā. Et qz vniuersū p̄sistit in ordine partū diuersaz sic cessaret vniuersū z solus esset ignis.

Querit. Utz calor qui est cā nutritōis sit eiusdem spēi cūz calore ignis. Dōm q̄ est idē calor spēi r̄ numero q̄ facit nutritōez instrumē taliter vt calor ignis in ipō aiato. Et h̄ pbatur qz omne mirtū pfectuz q̄le est mirtuz aiatus h̄z in se calore ignis. si ḡ p̄ref talē calore ignis el let alius calor tūc duo acc̄ta tm̄ numero dif ferētia essent i eodē subiecto. nō ei pōt calor fa ciēs nutritōez eē alteri spēi. qz sicut pus dcm̄ est aia vegetatia vti n̄ naturalib⁹ q̄litatibus eri am effectiue. vti ḡ calore ignis ad efficienduz nutritōez. r̄ iō calor qui nutrit instrumētaliē est calor ignis.

Arguit. Nos distinguim⁹ res p̄nes actō nes r̄ pprietates. s̄ est alia actio caloris ignis et aie. qz calor ignis incinerat. calor at̄ aie car nificat. Dōm q̄ calor ignis pōt duplr̄ capi Uno mō absolute r̄ fm̄ se. r̄ sic calor ignis in cinerat r̄ cōburit. Alio mō capif̄ fm̄ q̄ est instru mētuz alie⁹ altioris agētis scz aie. r̄ sic pōt ha bere altiorē opationē qz si p̄ se ageret r̄ sic habz carnificare. Tūc em̄ p̄iugif̄ aie vegetatiue q̄ ē forma pfectior forma naturali. Et sile est in ar tificialib⁹. qz securis fm̄ se accepta nō facit do mū sed si p̄iungat̄ artifici tūc pōt facere domū

Quoniam autez ea

Postqz̄ Aresto. p̄misit quedā necessaria q̄ exi gūtur ad intelligendū determinatōez de aia ve getatiua. Dic̄ p̄r̄ p̄sequif̄ determinatōez de p te vegetatiua. Et primo determinat de obiecto. Scdo de opationib⁹. Tertio de potentijs. Et hoc facit iuncta ordinē pus p̄missuz. Dicit ḡ p mo q̄ potētie vegetatiue d̄nt ab alijs potētys qz circa alimentū sunt. iō p̄rio determinaduz ē de alimēto. quo ad h̄ em̄ scz circa alimētuz esse cōueniūt omis potētie aie vegetatiue. Et dicit Aresto. in textu q̄ sunt eodem pōne aie nutriti ue r̄ generatiue qd̄ est veruz fm̄ genus. qz h̄nt idē obiectuz fm̄ gen⁹ sicut infra patebit.

videtur autem ali

Dic̄ Aresto. p̄sequif̄ determinationē de alimen to. Et pōit tria que alimēto p̄ueniūt. Unuz ē q̄ alimentū est d̄riuz alito. Et hoc ideo qz ali mentū cōuertif̄ in subz aliti S̄z ois mutatio fit de d̄rio in p̄trariū. Scda p̄ditio ē q̄ alimē tū est ex hys d̄rijs que h̄nt generatōez ex se in uicē. Sunt ei aliq̄ d̄ria qz vniuz nō generat ex alio. sic sanuz nō generat ex laborate. d̄nt ḡ mu trimta eē talia q̄ p̄nt generari ex suo d̄rio. Ter cia cōditio ē q̄ alimētuz d̄z facere augmentatio nē in alito. qz augmentuz sp̄ sequif̄ nutritioez

capiendo augmentuz cōiter. Addit Aresto. q̄ aliq̄ sunt que h̄nt ex se in uicē nutritioē sic q̄ vniuz nutrit alterū r̄ cōtra. r̄ sic pōt esse idēz ali mentū r̄ alitū respectu diuersoz sicut in aiali bus homo pōt esse alimētuz lupi r̄ cō. sed in q̄ busdaz hoc nō p̄tingit. qz aqua alit ignē s̄z ig nis nō alit aquā. Et h̄ est in simplicibus r̄ sic apparet q̄ alterū est alimētuz r̄ qd̄ alitur.

Arguit. Aqua extinguit ignē ḡ nō nutrit ignē Dōm q̄ aqua accipif̄ duplr̄. Uno mō vt est simplex corp⁹ r̄ sic aq̄ extinguit ignēz r̄ nō nutrit. Alio mō accipif̄ aqua fm̄ qd̄ est aliqd̄ mirtuz h̄ns plus de elemēto aque qz de alio ele mēto vt oleū. r̄ sic aq̄ nutrit ignēz. manifeste ei apparet q̄ oleū r̄ piguedo nutriūt ignem.

Arguit. Si ignis nutrit ḡ h̄z potētiāz nu tritiua. r̄ sic pōna nutritiua erit i inaiatis. Dōm q̄ nutritō capif̄ duplr̄. Uno mō fm̄ q̄ hoc d̄z nutrit qd̄ cōseruat p̄ nutritimētuz idem in numero. r̄ sic inaiata nō nutriunt. r̄ in qb⁹ sic inuenit nutritō i illis etiā repif̄ potētia nu tritiua. Exempli gr̄a. Idē homo p̄ nutritōez seipm̄ cōseruat. Alio mō capif̄ nutritō improprie fm̄ q̄ p̄ nutritōez nō cōseruat eadē res i numero s̄z in spē. r̄ sic etiā in inaiatis inuenit nutritio. r̄ tales nutritōez nō oz fieri p̄ pōnaz nutritiuam. Sic em̄ d̄z nutriti ignis q̄n sibi apponitur ligna noua. tūc ei manifestuz ē q̄n noua ligna apponitur q̄ nō manet idēz ignis in numero sed ē alius ignis i alijs lignis. Si militi pōt dici de augmentatione. qz quicunqz est in aliq̄ augmentatio sic q̄ ipm̄ augmentē in nu mero in q̄ d̄z eē augmentatio h̄ est p̄ pōnaz aug mētatiua. s̄z q̄n p̄ appōez alie⁹ noue s̄be fit aug mentatō tal est in nō viuētib⁹. sit e i alijs ge neratō in viuētib⁹ r̄ i non viuētib⁹ sic dcm̄ est

Dubitationē autez

Postqz̄ Aresto. posuit cōditōes alimenti. cōse quēni mouet vnā dubitatōez de alimēto. Et ē hec. An sile alaf̄ p̄ sile. i. an alimētuz sit simile alito vel dissile. Et obijcit Aresto. ad vtrāqz p tē. Scdo soluit. P̄rio arguit q̄ sic. Et stat rō i hoc. Sile auget̄ per sile. ḡ sile alif̄ p̄ sile. An̄s pbaf̄. qz augmentatio fit p̄ hoc q̄ aliqd̄ aggene rat illi qd̄ augmentaf̄. sed qd̄ alicui aggeneraf̄ est sile illi cui aggeneraf̄. p̄na t̄z. qz ad oem nu tritōez seq̄tur augmentatio qz postqz̄ res nutri ta est. est maior qz pus fuit.

Aliis autez sicut d̄ i

Dic̄ arguit ad oppositā p̄tem duabus rōmb⁹ Quarū prima ē. Omis mutatio ē de cōtrario

*Quo d̄z ignis r̄ calor
d̄m̄ d̄z calor r̄ ignis
d̄m̄ d̄z calor r̄ ignis*

*Arguit. Aqua
extinguit ignē
r̄ nō nutrit ignē*

*Arguit. Si ignis
nutrit ḡ h̄z potētiāz
nutritiua.*

Quoniam

videtur autem ali

Aliis autez sicut d̄ i

in contrarium s; ipm alimentū mutat in sub/
stātiā aliti. ergo est contrarietas int̄ alimentum
z alitum. Maior pz. v. phoz. Minor pbatur
qz oportet alimentum decoq̄ p̄ calorē stomachi z
alioz mēbroz. Secda rō ē. Dis passio fit a cō/
trario. qz sic pz p̄ Aresto. p̄mo de generatōe. sile
non patitur a sili s; a p̄trario. s; alimentum pati/
tur ab eo qd̄ alitur. s; alimentū ē contrariū ali/
to. h; se ergo alimentū ad alitū sic materia ad
edificatorē. qz sic materia patitur ab edificato/
re ita alimentum ab alito. sed pp̄rie edificator
non patitur sed ducit de ocio ad actum.

Utrum autem alimē

Hic soluit questionē pri^o morā. Et vult q̄ q̄li/
bet illaz opinionū h; aliqd̄ veritatis. capitur
enī alimentum duplr. Uno mō quādo in prin/
cipio cōiūgit̄ alito an̄ decoctionē. z tūc alimētū
est cōtrariū alito qz h; in se aliq̄s q̄litates q̄s
oportet expelli anq̄ vniat̄ alito. Alio mō capit̄
alimētū fm̄ q̄ iā decoctū est p̄ calorē naturalē z
pp̄paratū conformit̄ ad dispōs aliti. z sic alimē/
tum est simile alito. q̄a tunc habet cōformēs q̄/
litates.

Arguitur. Substātie nihil est contrariū. s;
alitū nō est cōtrariū alimēto. Ddm̄ q̄ substā/
tie capiūt̄ duplr. Uno mō fm̄ sui eē p̄ se sub/
stātiāle. z sic substātie nō est aliqd̄ cōtrarium.
Alio mō capiūt̄ substātie fm̄ q̄litates q̄ in eis
sunt. z sic substātie est aliqd̄ p̄trariū. sic enī dicit̄
Arest. scdo de generatōe q̄ elementa sunt p̄traria
qz q̄litates que in eis sunt sunt cōtrarie.

Quoniam autem ni

Postq̄ Aresto. determinauit in generali de alimē/
to cōsequēter determinat de alimēto in sp̄iali fm̄
q̄ sc; p̄uenit diuersis potētis z opatōib; ip̄i^o
aie vegetatiue. Et p̄mo quō est obiectū pōne
nutritiue. Secdo quō est obiectū pōne augmē/
tatiue. Tercio quō pōne generatiue. Intendit
ergo q̄ obiectū pōne nutritiue est alimētū fm̄
q̄ pōna animatū. Et hoc pbat sic. qz i potētis
actiue tale est obiectū in pōna q̄lis est ip̄a po/
tentia actiua in actu. S; ipm̄ viuēs h̄ns po/
tētiā nutritiua est actu aiatū. ergo etiā ei^o obie/
ctū erit alimētū fm̄ q̄ pōna aiatum. Circa ma/
iorē cōsiderandū ē q̄ est dīna inter pōnas ac/
tiuas z passiuas qz potētie actiue ducunt ipm̄
obiectū ad hoc q̄ obiectū fiat sile pōne. Exem/
pli grā. pōna nutritiua q̄ est actiua facit nutri/
mentū qd̄ pōna est aiatū ē actu aiatum. S;
in potētis passiuis obiectum ducit pōnaz ad

actū. z iō tale est obiectū in actu q̄lis ē virt^o
in pōna. Exempla grā. Vniū est talis pōna q̄/
lis est color in actu.

Est autem alterum

Hic Aresto. ont̄ quō alimentū ē obiectū pōne
augmētatiue. Et vult q̄ alimentū fm̄ q̄ est aima/
tū q̄tū ē obiectū pōne augmētatiue. Qd̄ sic pz
qz alimentū ē alterū fm̄ q̄ in se h; substātiā z h;
q̄ in se h; aliquā q̄tū. Secdo ei q̄ i se h; ali/
quā substātiā sic ē obiectū pōne nutritiue q̄ mu/
tat alimentū in substātiā aliti. Secdo at̄ q̄ i alimē/
to est aliq̄ q̄ntitas sic p̄tinet alimentū ad pōnaz
augmētatiua sic ē^o obiectū. qz sic augmētat ipm̄
alitū z iō nutrimentum nō sp̄ se h; ad alitū vt
obiectū pōne augmētatiue. qz oportet sp̄ vi/
uens rurriri. sed nō semp̄ augmentari.

Et generationis

Hic p̄nt̄ ont̄ quō alimentū est obiectū pōne
generatiue. Et vult q̄ alimentū fm̄ q̄ est factiū
silis in specie est obiectum pōne generatiue. Et
hoc iō qz p̄ generatōnem nō p̄t aliqd̄ seipm̄ ge/
nerare sicut aliqd̄ alit seipm̄ z augmētat seipm̄.
Sed oportet q̄ p̄ pōnam generatiua generet̄
aliq̄ alia substātia. qz nihil generat seipm̄ sed
saluat. qz dum aliqd̄ est. nō generatur. sed tunc
generat qm̄ nō est ergo oportet dicere q̄ alimen/
tum fm̄ q̄ est factiū simil̄ in specie sit obiectū
potētie generatiue.

Arguit. Hoc qd̄ est factiū simil̄ in specie
nō est alimētū pbatur qz est supflūū alimētū si
ue semē. ergo nō est alimētū. Ddm̄ q̄ virt^o
semialis q̄ est factiua similis in sp̄e accipit̄ du/
plr. Uno mō fm̄ suā pp̄riā naturā. z sic ē ali/
mentū. qz illa materia sicut pus dictū est i sua
natura sicut disposita q̄ sūit; p̄iuncta cuilibet
p̄ti animalis. qz est materia terciē digestiōis z
vocat̄ fm̄ medicos chilus. Alio mō accipit̄ h;
semē ex ordinatōe nature z tūc dicit̄ supflūū ali/
mētū. qz nata segregat illā materiā ab alia ma/
teria que est nutrimentū fm̄ rē sic pus dictū est

Quare huiusmodi

Postq̄ determinauit de obiecto pōnaz vegetati/
uaz. Hic p̄nt̄ determinat de ipsi; potētis. Et
diffinit pōnam nutritiua. qz ex illa diffinitōe
facili p̄t haberi diffinitio augmētatiue z etiā
generatiue. Potētiā nutritiua est potētia po/
tens saluare suū subiectū fm̄ q̄ huiusmodi. si
cut enī dictū est. pōne diffinit̄ p̄ act^o. cū ergo
actus pōne nutritiue sit cōseruare indiuiduū
ideo pōna nutritiua sic byne diffinit̄. Et ex illa

Diffinitio Potētis

diffinitione pnt etiā dari diffinitōes pōne au-
gmentatiue ⁊ generatiue. Quia pōna augmē-
tatiua est potētia pducēs suū subiectū ad debi-
tā q̄ritatē. Sed potētia generatiua est poten-
tia generans sibi sile fm q̄ hmōi.

Alimentum autem

Hic qz possz aliqs obijcere q̄ alimētuz saluat
ipm alicū ⁊ nō potētia nutritiua. Solut tacti-
tū dubiū ⁊ dic q̄ quis alimētū pferat ad salu-
tē uiuētis tanqz pparans op^o vl opatōez nutri-
tōis. ideo absqz alimto nutritō esse nō pōt nō
tū alimētū est p̄cipalis causa nutritōis sed
ipsa aia ⁊ pōna nutritiua Circa hoc ponit tria
que cōcurrūt ad nutritōz Unū est qd alitur. s.
corp^o aiatiū. Scdm est q̄ aliqd alitur. s. alimē-
tū. Tercuz est alens. s. aia vegetatiua vl potē-
tia vegetatiua.

Quoniam autem a

Postqz Aresto. diffiniunt potētias vegetatias
Hic p̄nr diffinit ipam aiaz vegetatiuā Et vult
q̄ aia vegetatiua est q̄ est generatiua similis
quale est ipm generās. Et illā diffinitōez sic p-
bat. qz oia a fine appellari iustū est. sed finis si-
ue finalis p̄fectio ipsi^o aie vegetatiue est gene-
ratio sibi similis ergo pōt talis aia vegetatiua
a tali p̄fectōe diffinitiuē tēnoari.

Arguit. Ista diffinitio puenit pōne genera-
tiue qz illa est generatiua sibi silis q̄le est ipm
generās Ddm q̄ generare sile q̄le est ipm ge-
nerās p̄t intelligi duplr. Uno mō appropate
sic q̄ non puenit alicui plus qz illa opatō. ⁊ sic
generare sibi sile est opatio pōne generatiue qz
ei nō puenit plus qz illa opatio. Alio mō acci-
pit generate sibi sile. put p̄supponit alias opa-
tōes scz nutritiua ⁊ augmētatiua. ⁊ sic puenit
aie vegetatiue.

Arguit. Ex hoc seq̄ret q̄ aia deters diffiniri
p alias opatōes scz p nutritiua ⁊ augmētatiua
qz aia vegetatiua est ec p̄cipiū illaz opatio
nū. Ddm q̄ quis aia vegetatiua sit p̄cipi-
um nutritōis ⁊ augmētatiōis. diffinitiuē tū tē-
noiat a generatōe. qz p generatōez etiā includū-
tur qdāmodo alie opatōes. sicut poster^o inclu-
dit in se pora. ⁊ iō si aia vegetatiua ē p̄cipiū
generatōis etiā p̄supponit q̄ sit p̄cipiū aug-
mētationis ⁊ nutritōis. ⁊ ideo diffinit aia ve-
geratiua p generatōez ⁊ nō p alias opatōes.

Querit. Utz oia a fine appellari iustū sit.
Ddm q̄ sic qz finis hic in textu significat fi-
nalē p̄fectōez scz a finali p̄fectōe sumit dīna ali-
cui^o rei. a dīna aut aliqd tēnoiat diffinitiuē qz

dīna cōplet diffinitōez rei. vt hō nō d̄z tēnoiat
ri ab aialitate q̄ ē p̄fectio generica ⁊ nō final. s̄z
debet tēnoari a dīna finali. s. a rōnali.

Arguitur. finis hominis est corruptio ei^o.
sed homo nō debet tēnoari a corruptione. ergo
nec a fine Dicendū q̄ duplex est finis scz cō-
sumptōis qn̄ res finaliter p̄sumit ⁊ a tali fine
nō debet res tēnoari. qz ex cōsumptōe res tēdit
in nō esse sed a nō esse nihil tēnoiat. Ali^o est fi-
nis cōsummatōis fm̄ que res est consummata
i. in se p̄fecta p vltimā dīnam ⁊ a tali fine iuste
res tēnoiat. talis āt finis in aia vegetatiua est
opatio generatiua. qz nihil generat nisi sit p̄-
ctū ⁊ in se cōsummatū.

Est autē quo alitur

Hic Aresto. exponit hoc qd p̄us dictū est. sc̄z
calor est id quo aliquid alit ⁊ etiā alimētū. Da-
cēs q̄ quo aliqd alit est duplex. Qz. s. aliqd
est mouens ⁊ motū sil ⁊ est calor. Aliqd ē mo-
tū tm̄ ⁊ est ipm alimētū. Ipsa āt aia vegetati-
ua est solū mouens. Qd sic p̄bat. quia opozz
alimētū prius decoqui p calorē. ⁊ ideo mouet
calor ab aia vegetatiua ⁊ mouet nutrimentū
alterando ipm Circa qd sciendū q̄ ad nutri-
tionē quattuor cōcurrūt scz aia vegetatiua que
est p̄mū ⁊ p̄cipale p̄cipiū nutritōis. Deide
cōcurrūt pōna vegetatiua que mouet ab aia ve-
geratiua Deide pōna vegetatiua mouet calorē
naturalē. ⁊ calor naturalis mouet nutrimentū
Un patz q̄ aia vegetatiua est mouēs tm̄. ⁊ nu-
trimentū motum tm̄. ⁊ pōna vegetatiua ⁊ calor
sunt mouens ⁊ motū simul.

Queritur Utrum tm̄ tres sint potētie ani-
me vegetatiue. Dicendū q̄ sic. Et rō est du-
plex. Prima est. tot sunt potētie aie vegetati-
ue quot modis cōtingit obiectū variari ipsaz
potētiar anime vegetatiue. Sed hoc cōtin-
git tm̄ trib^o modis ergo. ⁊c. Maior est nota.
qz pōne distinguūt p actus ⁊ obiecta Minor
p̄bat. qz alimētū qd est obiectū aie vegetatiue
accipit triplr. Uno mō vt potētia aiatiū. ⁊ sic
est obiectū pōne nutritiue. Alio mō vt est potē-
tia aiatum q̄stuz. ⁊ sic est obiectū pōne augmē-
tatiue. Tercio modo accipit fm̄ qd est factiū
similis i sp̄z sic est obiectū potētie generatiue
Scda rō qz aia vegetatiua est aia corp̄is viuē-
tis. tot ergo necesse est esse pōnas in aia vegeta-
tiua quot contigit esse opationes corp̄is viuē-
tis. qz ppter opationes ponunt potētie in ali-
qua aia. Sed est triplex opatio. Prima est p
quā acq̄rit esse ⁊ illa ipectat ad potētia genera-
tiua. Scda est p quā cōseruat se in esse. ⁊ illa

Diffinitio pōne augmētatiue
Supra pōne generatiue

Quoniam autem a
Supra pōne vegetatiue

Supra pōne vegetatiue

spectat ad potentia nutritiuā. Tercia est p qua ducitur ad esse perfectum & hoc fit p potentiaz augmentatiua.

Arguitur Iste potest sunt naturales ergo no sunt potest anime que est supra natura. Dicendum qd dupliciter aliqua potest dicitur natural. Uno modo quia oritur ex re pure naturali. et sic potest calefaciendi in igne dicitur naturalis. Et sic est verum q nulla potest aie dicit natural. Alio modo dicit aliqua potest naturalis p similitudine quia est in animalis & tamen habet similitudine cu potestis pure naturalibus. & sic potest vegetatiue pit dicit naturalis. qz iste potest habent effectus similes cu effectibus naturalibus in tribus. Primo iste potest hnt effectus siles cu effectibus naturalibus qz sicut natura dat ee qstitatem & cōseruatiōem sic etiā anima vegetatiua p tres potest sicut dicitur est. Uex est tñ q ille opatiōes sunt alio modo in aiatis qz in pure naturalibus. Secda similitudo est quia iste potest aie in suis opationibus vtunt qualitatibus naturalibus sicut potest nutritiua vtit calore ad dirigendū cibū in stomacho Tercio dicunt potest naturales qz no obediunt rōni sic alie potest sentitiue que ad minus nate sunt ad obedire rōni. Pōt eni homo videre & audire si velit. no aut nutriri si velit.

Arguitur. Plures sunt potest anime vegetatiue qz tres. pbatur qz est aliqua potest retentiua attractiua digestiua & expulsiua. pbatur qz vbiqz sunt diuersi actus ibi sunt diuerse potest sed hic sunt diuersi actus ergo. rē Dicendum qd dnplex sunt actus Quidā sunt oīno disparati & diuersi sicut sunt videre & audire & sic de alijs. & sic est verum q tales diuersi actus spectant ad diuersas potentias. Alij sunt actus adinuicē subordinati q sil reducuntur ad vnuz actus pfectū & tales no diuersificāt potestias vt recipe spēm sensibilem & diiudicare p eā spectat ad vnā potest sensitiuā. Per hoc ergo dōm ē q isti actus sil reducuntur ad nutritiōnē. necesse est ei q si aial debeat nutriri q retineat cibū in loco digestiōis Secdo requiritur qd digerat cibū Tercio requiritur qd cibū digestū trahatur ad partes aliti. Quarto requirit expulsiō supfluoꝝ. qz ergo oēs isti actus subordinati cōcurrūt ad nutritiōnē sic no diuersificāt potestiam nutritiuā.

Arguitur. Ex isto sequeretur q potest augmentatiua & nutritiua essent vna potentia. qz actus illaz semp adinuicem cōsequuntur.

Dicendum q augmentatio capitur dupliciter. Uno modo pprie sic hoc dicitur augmētari qd recipit maiore qstitatē q vnqz prius hnt.

& illa solū est in viuētib' vbi plus cōuertitur i substantiā aliti qz amissus fuit. & sic accipitur h augmentatio. Alio modo accipitur iprope fm q h dicitur augmētari qd est mai' qz immediate añ hoc fuit. & sic est verum q ad oēm nutritiōnē seqtur augmentatio. qz post cibū acceptū aial ē mai' qz immediate añ hoc fuit. & illo modo augmētatiō no est actus potest augmentatiue. Pater ergo q augmentatio pprie dicta & nutritio inseparabiliter se no cōsequuntur. Si tñ cōsequantur adinuicē adhuc no tenet argumētū. qz illa opa q in nutritiōe inueniuntur respectū obiectū fm vnā rōz. respiciūt enī obiectū fm q potest aiatū. sz augmentatiō & nutritio non respiciūt eodē modo alimentū qz nutritio respicit alimentū fm q potentia aiatum. Sed augmentatiō respicit alimentū fm q potest aiatū qz tñ. sed qz qstitas distinguitur a substantiā ergo nutritio & augmētatio distinguitur.

Queritur. Utrum ad omnē nutritiōem seqtur augmentatio. Dicendum q capiēdo augmentatiōnē improprie tunc ad omnem nutritiōnē sequitur augmētatio vt prius patuit.

Queritur. Quot sunt in nutritiōe & quid significat nutritio. Dicendum q quattuor sunt in nutritiōe ex parte alimenti siue obiecti. Primum est alteratiō nutritiōis que fit per calorem naturalem ipsius animati. & fit in aliquo determinato tpe. Secdo in fine alteratiōis est expulsiō forme alimenti qz alteratiō p calorem disponit alimentū ad corruptiōes Tercio est introductio forme aliti Quarto est vnio ipsius nutritiōis ad formā aliti. Et ista tria vltima sunt in instāti tps qz vniū pcedat alteratiō fm ordine nature. Dōm est ergo ad qstitum q nutritio significat vltimūz puta vnioē nutritiōis ad nutritiōem. Et hoc est qd dicitur solet q nutritio est quedā partialis generatiō. qz sic p generatiōz acqritur tota sba ita p nutritiōz ps sbe.

Arguitur In animalis eadē potest datur substantia & qstitas ergo in aiatis p eadez potest datur virtus generatiua & etiā nutritiua. cōnatentz a simili. Dicendum q non est simile qz generatio in animalis est a principio intrinseco. s. a semine qd in proxima potest fuit ad hoc q vniretur corpi. oportet ergo esse vnā potestiam in animalis p qua hoc semen pparat. s. potestiam generatiuā Sed sic no est in inanimatis qz in animata no generat p dēcisionē seminis sed p hoc q conuertit alter in suam naturam. & ideo non oportet ibi persistere aliquā potentiam generatiuā. & sic p vnā potentia dantur substantia & qstitas.

si possibile est dicitur qz potest 2go ob-
potest 1mo 2 potest fobit vltimē
puffa 27. april

Quot sunt in nutritiōe

Arguitur qz
actus 2 dicitur
ad vnā potest

arguitur tñ

Quae sunt quae sunt quae sunt
admirari

Queritur. Quae ordinē habet iste potē.
Ddm q̄ fm viā generatōis nutritiua est p̄ma.
Secda est augmētatiua. ⁊ Tercia generatiua.
Sed fm viā p̄fectōis ecōtra est.

Arguitur. Potētia nutritiua h̄z dignū ob/
iectū q̄z augmētatiua q̄z potētie nutritiue ob/
iectū ē substātia ⁊ augmētatiue q̄ntitas ergo ⁊c.
Ddm q̄ potētia augmētatiua nō h̄z nudā q̄nti/
tatē p̄ obiecto sed substātiāz q̄ntā q̄ntitas ergo s̄b/
stantia sit dignior quāntitate tū substātia q̄n/
ta est dignior ipsa substātia q̄z quāntitas addit
aliquā p̄fectōem ipsi substātie.

Quae vegetatiua est
non sit in p̄fectōe ad d̄m potē

Queritur. Utrū iste potētie vegetatiue i di/
uersis aiatis sint vni sp̄ci vel diuersaz sp̄ciuz
vt in hoīe ⁊ in asino. Ddm q̄ sunt diuersaz
sp̄ci q̄ potētie distinguūt p̄ obiecta. sed ē aliū
obiectū potētie nutritiue in hoīe ⁊ in asino et
in alijs aiatis q̄z in hoīe obiectū potētie nutriti/
ue est alimētū fm q̄ est in poīa aiatiū aīa rōna/
li. Sed in asino obiectū potētie nutritiue est ali/
mentū poīa aiatiū anīa rudibili ⁊ sic de alijs
aiatis. Potētia aut nutritiua in arborē ē h̄is
obiectū qd̄ ē alimētū fm q̄ poīa aiatiū fm spe/
ciē illius arboris. S̄l̄ est ddm de poīa augm/
tatiua ⁊ generatiua. Est enī manifestū de poīa
generatiua q̄z in hoīe est poīa generatiua hoīs
⁊ in asino est poīa generatiua asini.

Arguitur. Potētie augmentatiue in diuer/
sis h̄nt idē obiectū ergo nō distinguūt sp̄cē pro/
bat. q̄z quāntitas est eiusdem sp̄ci in diuersis aīa/
tis Ddm q̄ nuda quāntitas nō est obiectū potētie
augmētatiue s̄z corp⁹ aiatiū q̄ntū. Jā manifestū
est q̄ est aliqd̄ corp⁹ aiatiū in aīat⁹ diuersaz spe/
ciez. Secdo pōt̄ dici q̄ quāntitas accipitur du/
plici. Uno mō fm se ⁊ absolute ⁊ sic quāntitas
nō respiciat poīam augmentatiua sic enī p̄t esse
vni sp̄ciei in diuersis aiatis. Alio mō quāntitas
accipitur fm q̄ habet ordinē ad diuersas figu/
ras resūltares ex quāntitatib⁹ in diuersis aiatis
⁊ sic quāntitas in diuersis aiatis est diuersaz spe/
ciez q̄z quāntitas h̄z aliā figurā in hoīe q̄z in asī/
no vel in leone. Et sic poīa augmentatiua res/
picit quāntitatem.

Arguitur. Potētia localit̄ motiua in aīali/
bus diuersaz sp̄ciez est eiusdez sp̄ciei. ergo iste
potētie vegetatiue. p̄na tenet a s̄l̄i. Ddm q̄ nō
est s̄l̄e. q̄z potētie localit̄ motiue h̄nt idem p̄mūz
principiūz qd̄ est cor vel aliqd̄ p̄portionabile
cordi. sed nō h̄nt eadez instrumēta q̄z p̄ alia in/
strumēta sit ambulatō ⁊ p̄ alia natatio ⁊ vola/
tio. Sed in potētijs vegetatiuis p̄cipiū di/
stinctiū est obiectū ⁊ hoc nō est eiusdez rōnis
in aiatis differētib⁹ sp̄cie. sicut dicit̄ est.

Determinatis autē

Postq̄z Aresto. determinauit de aīa vegetatiua
⁊ de potētijs eius. Dic p̄n̄r vult determinare de
potētijs sensitivis. Et diuidit̄ in duas pres/
q̄z primo determinat de sensu ⁊ sensibili in cōi.
Secdo de sensibilibus in sp̄ali. Et hoc ibi. Lu/
ius sensus viuis. Circa primū p̄mo cōtinuat
dicta dicendis. Et dic q̄ determinatis his. i. dic
to de potētijs vegetatiuis. Ddm est de oī sensū.

Sensus autem in

Dic p̄n̄r Aresto. ponit cōem cōditōez p̄ueniē/
tem oī sensui. Et dicit q̄ sensus est virt⁹ passiuā
q̄z sensatio videt̄ esse quedā alteratio sed altera/
tio est cū quadā passiōe. ergo sensus est virt⁹
passiuā. Et circa hoc Aresto. ponit alioz p̄hez
errores q̄ dicebant simile p̄ s̄l̄e sentiri. ⁊ p̄ oīs
sensus haberet actu in se sensibile anq̄z sentiret.
Quā quidem opinioez reprobat Aresto. dua/
bus rōnib⁹ p̄ quarū intellectu est sciendū. Qd̄
antiq̄ dicebant q̄ res sensibiles existerent i sen/
sibus fm esse naturale. Exempli grā Uisus eēt
realiter composit⁹ ex oib⁹ colorib⁹ sic q̄ actu ha/
beret albedinez nigredinez ⁊ sic de alijs colorib⁹
Et si sic tūc sensus nō esset virt⁹ passiuā q̄z non
oporteret sensum suscipe similitudinez a sensu/
bili. Aresto. ergo p̄cedit duab⁹ rōnib⁹ p̄tra istaz
opinioez. Quaz p̄ma est. Si sensibilia actu
sunt in sensu. tūc ipoz sensum erit sensus. i. sen/
sus fm se accepti deberent sentiri sicut visus de/
beret sentire seipm. q̄z tūc sensus sentit q̄n h̄z su/
um obiectū p̄ns s̄z fm antiq̄s sensibile sp̄ est
tūc sensui ergo. ⁊c. Secda rō est si sensibilia ac/
tu essent in sensib⁹ tūc fieret sensatio sine sensu/
bilib⁹ exteriorib⁹. Sed hoc patz esse manifeste
falsum. q̄z visus nō videt sine exteriori colore.
Reprobata ista opinioecludit veritates. s.
q̄ sensibilia nō sunt actu i sensu s̄z tūc in poīa
Et hoc p̄bat p̄ simile. q̄z sicut cōbustibile non
cōburit̄ a seipo sine cōbustiuo q̄z si sic tūc non
oporteret ignez applicari ad cōbustibile. sic cō/
sensus nō sentit seipsum absq̄ exteriori sensibi/
li. oportz ergo q̄ sensus sit virt⁹ passiuā ⁊ moue/
atur ad actum p̄ exterius sensibile. sicut visus
p̄ colorem. ⁊c.

Arguitur. Simile p̄ s̄l̄e cognoscit̄ q̄ antiq̄
bene dixerit q̄ in oī cognitōe s̄l̄e a suo s̄l̄i cog/
noscat̄ur. Dicendum q̄ duplex est s̄l̄itudo.
Quedā est in natura specifica sic ignis est s̄l̄is
igni. ⁊ sic est falsum q̄ aliqd̄ cognoscitur p̄ suū
simile ⁊ iō intellectū istū reprobat Aresto. q̄z n̄

ffine 2 age & vna est vni qd dicitur de pura passio et pura p passio & vna est vna p passio & vna est vna p passio & vna est vna p passio

est verus q realis & naturalis color fit in visu. ymmo si pupilla coloraret colore reali no vide ret. Quia int' existes phibz exteri' vt dicitur in ter cio h' Alia est silitudo fm pportioz sine interio nalis fm qua spes sensibilis dr silis sensui. et sic cognitio bn fit p silis qz no pt color cognos ci nisi eius silitudo prius sit in oculo.

Queritur. Utz sensus sit virtus passiva.

Ddm q sensus capit tripli. Uno mo p actu sentiendi. & sic dicitur q dormiens n hz sensus exterioroz qd est ver' de actu sz no de poña. Se cūdo mo accipit sensus p organo sentiendi. Et dr organū sentiendi qd e ppruz subiectū poñe sensitivie. sic ocul' e organū visus & miringa au dit'. & visus pñe no est in hoie sz in ocul'. Et sic dicit Aresto. pñe de generatōe. q sensus sunt de natura qtuor elemtoz & istis duob' modis no capit hic sensus. qz istis duob' modis sensus e virt' activa. Tercio mo accipit sensus p poña de scda spe qlitatis. & sic sensus e h' passiva. i. talis poña hz se passivie ad suū obiectū sic. q sensus no agūt in obiecta sic poñe vegetatiue. sz qz recipiūt spēs ab obiectis sic obiectū agit in poñam & facit eā esse in actu. Et poñe dicit actiue qz agūt in obiecta. & dicuntur passivie qz patiūtur ab obiectis.

Arguitur. Sēsus e virt' activa qz iudicat & iudicare e agere. Ddm q sensus capit du plicif. Uno mo fm se & fm suā naturā. & sic sen sus est receptiv' & passiv'. qz in se recipit silitu dinē obiecti. Alio mo accipit sensus fm q est actuat' p spēs sensibile. & sic sensus e actius qz diu iudicat de sensibili. Et si dicit qre no deno miat a diiudicatōe sicut a receptōe Ddm q id qz denoiatio erit ab illo qd pvenit alicui fm se & no fm alterū sz sensui pvenit fm se q sit h' passiva iō ab illo denoiari dr no ab aliquo ex trinseco sicut est diiudicare qd cōvenit sensui ppter spēm ab extrinseco acceptā. Et hoc e qd alij dicūt q sensus habz se actiue in ordine ad actū. sed no in ordine ad obiectū. Sz dicitū e q illa e poña passiva q patit' ab obiecto. & illa activa q agit in obiectū. Ex hoc nūc seqt' q vi dere est de pdicamto actōis. qā videre no signi ficat receptionē speciei qz si sic tūc speculū vide ret qz recipit i se ymaginarie spēs sensibile. l' le pus dormiēs videret qz recipit in se spēm sen sibile sed qz no diiudicat de re ideo no videt.

Arguitur. In quibusdā animalib' visus e h' activa pbat'. qz in muliere mēstruosa & in ocul' cattoz vel basilisci qz ipa inficiūt visu. q agūt visu. Dd' q visus qnqz capit p organo. qnqz p poña. si capiat p organo tūc visus agit quia

tūc est de pdicamto substātie & ps nialis. & hoc mo pcedūt argūta qz oculus basilisci inficit aere & aer pñr hoiem. qz ab oculis ei' emittunt' venenosi humores qui inficiūt hoies. Sic eē oculi cattoz emittūt lumē cū oeli eoz sint ml' tū porosi sed tal' emissio lūis no est visio sz p' qz lumen est emissus & mediū illūiatū tūc recipit color in potentia visiva. & iudiciū de tali colore vocatur visio.

Arguitur. Si sensus est passiv' ergo oportet ponere sensus actiū. pña pbat'. qz sic ponitur intellectus passivus & activus ita etiam ponet' sensus activus. Ddm q no est simile de intellectu passivo & sensu passivo qz si ponit' intellectus possibilis etiā oportet ponere intel lectum agentez qz intelligibilia non sunt actu intelligibilia a pre rei. & ideo oportet q fiant ac tu intelligibilia p aliqd agens. & sic oportet po nere intellectū agentē qui facit actū intelligibi le. sed illa que mōvent sensus sunt actualiter a pre rei & ideo no oportet ponere aliqd sensum qui faciat talia sensibilia actu sensibilia.

Arguitur. Color no est eodē mo in subiecto sicut in sensu. ergo oportet ponere sensum spiri tualisante colore. Ddm q spiritualisatio no fit p sensum sed p mediū quia sensibile positū supra sensum no facit sensatōem. Sed de intel lectu oportet alij dicit qz intelligibile e totalit' alterius nature qz res ad extra ideo necesse est po nere intellectū agentē q facit in intelligibilia i actu.

Arguitur. Ex isto sequeret q poñe vegetati ve essent digniores potentis sensitivis. Seq' la pbat'. qz agens est dignius passio sed pote tie vegetatiue sunt actiue ergo. &c. Dicen dum q si accipiant agens & passiv' in eodē or dine. tūc semp agens est digni' passio sic ignis agens est dignior aqua passio. Sed no est incō veniens q patiens alicuius ordinis sit digni' agente alterius ordinis. qz poñe sensitivie pati unt passione pfectiva que passio est pfectio rei. Sed poñe vegetatiue agūt actōne corruptiva qz realiter corrumpunt ipz nutrimentū. qz in eodē ordine nutrimentū patit' & poña vegetatiā agit sz corruptivie.

Arguitur. Sentire est agere ergo sensus est actiū. pña tenet p locum a cōingatis. Dic endū q sensus no est abstractū de sentire sz sen satio. Et ergo sic debet argui. sentire est agere er go sensatio est actio qz sensatio impo:rat iudi ciū qd fit post receptōem speciei in sensu. & hoc iudiciū est agere.

Quoniam autē sen

ut dicitur qd e actus passiv' & actus passiv' & actus passiv' & actus passiv' & actus passiv'

filia agendi & actus passiv' & actus passiv' & actus passiv' & actus passiv'

ut dicitur qd e actus passiv' & actus passiv' & actus passiv' & actus passiv'

genuo

no

ut dicitur qd e actus passiv' & actus passiv' & actus passiv' & actus passiv'

Liber

Secundus

*postq̄ dicitur q̄uo aliquid dicitur
de potentia ad actū

habetur q̄ ad actū q̄uo
habetur p̄ ob̄t*

Postq̄ **Aresto**, pbavit q̄ sensus est virt^{us} passiva p̄r vult onēre q̄no reducitur de potentia ad actū. et hoc de duplici pōna. **Quid** enī inferius q̄no pōna sensitiva reducitur ad actū de pōna remota et p̄pinq̄. et q̄ pōna cognoscitur ex actu. **Quo** distinguunt q̄ duplici aliq̄d ē in actu. **Vult** q̄ ad p̄mū q̄ duplici dicitur aliq̄d sentire. **Uno** modo q̄ h̄z pōnam sensitivā sic auditivā vel visivā cōsiatā fm̄ illas pōnas nō oparetur sicut dormiens dicitur videre audire. et. **Alio** modo dicitur aliq̄d sentire q̄ actu sentit p̄ sensum ut ille dicitur videre qui actu operatur p̄ pōnam visivā diiudicādo de colore et q̄ sentire p̄mo modo h̄z pōnam ad sentire sc̄do modo. ideo sentire primo modo pōt etiā dici in potentia.

Primum quidē igitur

Hic **Aresto**, remouet unā tacitā q̄stionē q̄ potest aliquis dicere q̄ sensatio ē q̄n̄ sc̄sus actu patitur. nūc at̄ dictū ē q̄ sc̄satio sit q̄n̄ sc̄sus ē in actu. **Rūdet** **Aresto**, q̄ sc̄sus et̄ sit in actu p̄ aliquā passionē. **Et** h̄ pbat. q̄ in p̄sificis eadē est forma fm̄ quā agēs agit et patiens patit̄. q̄ ergo obiectū agit in pōnā sensitivā iō est eadē forma q̄ agit ab obiecto in sensū et fm̄ quā ipse sc̄satur

Omnia autem pati

Hic ex p̄dictis ondit q̄no positio antiquorū p̄t ē vera sc̄z q̄ sile patiē a suo sili. **Et** intēdit q̄ sensus et̄ sensibile habet similitudinē in fine sc̄z nō in p̄ncipio. **Et** rō illi ē q̄ patiē in p̄ncipio est dissimile agenti in fine at̄ est ei simile si cur pater de aqua postq̄ calefacta est similis est igni. sed in p̄ncipio est frigida. et tūc ē dissimilis ei. et sic etiā est de sensu q̄ aūq̄ obiectum veniat ad sensū ē dissimile sensui. ut pōna visiva nō est similis colorī p̄ specie aūq̄ color immutat visum. **Et** rō ē q̄ quicq̄d trāsmutatur in aliquid nō h̄z in p̄ncipio h̄ ad q̄d trāsmutat̄. quia tūc trāsmutatio esset frustra. et tūc q̄ omne agens agit sibi simile oportet q̄ p̄ trāsmutationē agens fiat simile patienti.

Arguitur. **Ista** inferiora sūt effect^{us} dei et aie nobil. et tūc nō sūt similia deo nec aie nobil. q̄ nō omne patiē ē simile agēti in fine. **Quid** enim duplex ē similitudo. quedā ē p̄p̄e dicta q̄ ē in esse nature sine in esse specifico. et sic agens vniuoctū est sile patienti et cōtra. sicut hō generās ē similis homini genito. **Alia** est similitudo in causis equiuocis ad effectus. sicut sunt deus et anima nobil. et in illis non est similitudo q̄ ē in esse nature. sed est similitudo fm̄ proportio nem ydealem. q̄ talis causa habet in se ydeam

p̄ quā assimilatur ipi effectui et sic illo modo dicitur q̄ dom^{us} est silis edificatori nō eodē modo sic fili^{us} p̄ri. q̄ fili^{us} ē silis p̄ri in natura specifica. **Dom^{us}** at̄ ē silis edificatori fm̄ p̄p̄ortōz ydeale. **Arguitur**. **Celum** nullo modo est ens simile istis inferioribus q̄ nec habet ydeam nec naturam istis similem. **Dicendū** q̄ celum non est causa principalis istorū inferiorū sed instrumentalis. quia anima nobil. agit in celū. modo in causa instrumentali non erit aliqua similitudo. **Similit^{udo}** securis nullā habet similitudinez cum scamno q̄d facit domificator q̄ securis solū est agens instrumentale.

Diuidendum autē

Postq̄ **Aresto**, ostēdit q̄ sensus ē in potētia p̄r intēdit dicere q̄no ducatur de pōna ad actū. **Et** p̄mo d̄istiguit multiplices pōnaz circa intellēz ostēdens q̄no d̄r̄r ducatur intellēz de illis potētibus ad actum. **Sc̄do** applicat hoc ad sensū. **Circa** p̄mū vult q̄ intellēz est in triplici d̄ispositiōne. q̄n̄q̄ est simpliciter in actu sic q̄n̄ actu considerat ut cū cōsiderat illā l̄raz a **Sc̄do** modo intellect^{us} est in pōnā et ille mod^{us} subdividit in duos et sūt tres modi. **Quis** enī est in potētia remota sic aliquis dicitur sc̄iens q̄ pōt sc̄ire. et sic homo ydeota dicitur sc̄iens q̄ est de numero habētūz sc̄iaz. **Alio** modo aliquid est in potētia p̄p̄i qua sic aliquid dicitur sc̄iens q̄ iā h̄z scientiā h̄z nō considerat p̄ eā sicut philosophus dormiens dicitur sc̄iens q̄ habet habitū. sed nō cōsiderat p̄ illū habitū. **Et** ponitur d̄ma in textu inter istas potētias. q̄ qui est in potētia remota nō pōt erire in actū quādo vult. sed necesse est ipsum primo mutari in habitū. et tūc ex habitū p̄cedere in actū. **Et** iō dicitur se habere sicut materia prima. **Sed** qui est in potētia p̄p̄i n̄ potest cōsiderare quando vult nisi cōringat aliq̄d impedimentū exterius. s. dolor vel ebrietas. et.

Arguitur. **Substantie** separe sunt de genere habētūz scientiaz. ergo nō homo solū habet scientiā. **Quid** enim q̄ scientia capif duplici. **Uno** modo fm̄ q̄ est habitus p̄clusionis p̄ demonst̄ratōem acquisitus. fm̄ q̄ sc̄ire dicitur rē p̄ causam cognoscere p̄mo posteriorē et sic solus homo h̄z potētiam scientie. quia solus homo vtitur discursu demonstratiuo. nō aut̄ substantie separe. **Alio** modo accipitur sc̄ia p̄ certa noticiā alie siue illa sit accepta p̄ demonstratōnez siue nō. et tūc in deo et substantiis separatis est sc̄ia. **P̄mo** modo accipiēdo sc̄iaz tūc sc̄ia significat quādam ip̄fectōz q̄ in deo nō ponit nec in substantiis separatis. q̄ ut sic significat aliquid acquisitus de

*in actū audit q̄uo p̄p̄o
in actū p̄p̄o p̄p̄o
q̄ p̄p̄o p̄p̄o p̄p̄o

in actū p̄p̄o p̄p̄o p̄p̄o

alio*

monstrative sed deus intelligit simplici intuitu et etiam substantie separe.

Queritur. Utrum ebrietas impediatur sciam. Dicitur qd sic. Arguit tñ qd nō. qz intellectus ē immaterialis. ebrietas aut nō respicit aliqd immateriale sed corpale. ergo. rē. Dicitur qd scia qntū ad habitū scie qd ē acq̄situs ex multis actibus nō impeditur p ebrietatem qz in ebrietas manet habitus scie si p̄fuit in eo. Sed qñ capitur qd ad vsum hoc cōtingit dupl̄. Uno mō p se. et sic iterū motus corpales nō p̄nt agere in sciam. Alio mō p accūs scz qñ impediuntur sensus interiores et turbantur. et sic ex tali perturbatione siue indispositōe tales passiones corpales sciam bñ impediunt. Cuius rō ē. qz intellectus n̄ in sua opatōe v̄t̄ sensibus interioribus. qz sic dicitur tercio h̄m̄ qz quēcumqz intelligentē fantasmata speculari. tñ igit p ebrietate indisponitur sensus interiores. ideo impedit v̄sus scientie. Per hoc ergo videt. qd quicquid intellectus sit immaterialis s̄m̄ ei essentia v̄t̄ tñ organis corpaliibus q̄ntum ad eius operationes quib⁹ organis impeditis impeditur eius opus

Imbo quidem ergo

Vic Aresto. ostendit quō fit reductio de duplici pot̄tia ad actū. Et vult qd aliqd reducitur de pot̄tia ad actū qñ ducit ex alteratōe p doctrinā ad actū et multotiens a cōtrario. sicut puer nō h̄ns scias ducit p alteratōes ad sciam. et h̄ qñqz cōtingit ex ignorantia cōtrarie dispositōis qd cōtrariatur scie. Sz ille qd ē in pot̄tia propinq̄ ducit ad actū p h̄ qd p̄cedit de ocio in actū. l. de nō agere i agere. et sic sibi nō pueniunt p̄me due cōditiones.

Querit. Utrum scia acq̄rat p motū aut p alterationē. Dicitur qd dupl̄ aliqd acq̄rit p motū. Uno mō p se qz ē im̄m̄ motus. et sic scientia nullo mō acq̄ritur p motū. qz motus phisicus solū ē in renaturali sed res naturalis ē materialis cū q̄ intellectus sit immaterial non respicit alteratōes. Alio mō acq̄ritur aliqd p motū ex p̄nti. qz sequitur motū factū in alio. et sic scia acq̄ritur p motū factū in sensibus interiorib⁹ qz i acq̄sitiōe scie oz fantasmata aliter disponi. Un̄ doctor generās sciam in discipulo disponit sibi ordiate fantasmata q̄bus dispositis intellectus recipit sciam. Ex quo p̄z quō scia aliqñ in aliq̄ corrupitur qñ scz fantasmata ordiatur cōtrario mō ad aliquā sciam. tñc enī elicitur habitus cōtrarius scie.

Arguit. Quicquid mutat de cōtrario i cōtrariū hui⁹ alteratur. sed intellectus accipit scias

ex cōtrario errore. q̄ alterat. Dicitur qd dupl̄ mutatur aliqd de cōtrario in cōtrarium. Uno mō p se qz scz sp̄ mutatur de cōtrario in cōtrariū. et sic intellectus nō mutatur qz qñqz fit im̄ mutatio ex ignorantia dispositōis. Qñqz vero fit mutatio ex ignorantia negatōis qd ē cōtraria scie. Etia alteratio nō respicit intellectū sz fantasmata. Alio mō aliqd mutatur de cōtrario i cōtrariū p accūs qz scz nō sp̄ mutat de cōtrario i cōtrariū. sic qñqz intellectus mutatur ex ignorantia dispositōis qd ē cōtraria scie. Alteratio ei prope dicta p se fit de cōtrario in cōtrarium. Et hoc est qd dicit Aresto. in textu qd multotiens fit mutatio scientie ex cōtrario in cōtrariū quia non semper acq̄ritur scientia ex errore cōtrario scientie. sed qñqz acq̄ritur ex ignorantia negatiua.

Nō est autem simili

Ex quo Aresto. prius dicit qd p̄cedens de pot̄tia remota ad actū in se habet quandā alterationē et alteratio est passio. ideo requirit Aresto. vlt̄erius. Utrum reductio de pot̄tia ad actū fiat s̄m̄ passionē prope dictā. Et intendit dicere qd non. Distinguit enī duplicē passiones. qz quedā ē passio corruptiua que fit a cōtrario agente et fit p remotionē forme cōnaturalis sicut aqua dicitur calefieri qñ frigus recedit. Alio mō accipitur passio pro passioe p̄fectiua s̄m̄ qd ali quid ducitur de pot̄tia ad actū et talis nō est passio proprie dicta. sed potius quedam p̄fectio qua passioe tñc dicitur ali quid pati qñ ducitur de pot̄tia remota ad actū quia talis alteratio. exempli gr̄a. vt scia non fit p se ad remotōes alicui⁹ forme cōnaturalis quicquid qñqz ex ignorantia dispositōis.

Arguitur. Pati nō est corruptio p se qz corruptio fit p progressū de esse ad non esse sz passio fit per qualitatem. Dicitur qd duplex est corruptio sicut duplex est actio. Est enī corruptio simpl̄ dicta que remouet esse simpliciter dictū. Alia est corruptio s̄m̄ quid que remouet esse s̄m̄ quid. Quāuis ergo in proprie dicta alteratione non fit corruptio proprie dicta. fit tñ corruptio s̄m̄ quid qz forme acc̄ntalis. Et sic dicit Aresto. in textu qd aliud est pati quod est corruptio qdam sicut est passio corruptiua.

Speculās enim fit

Vic Aresto. ostēdit an reductio de pot̄tia propinq̄ ad actū fiat s̄m̄ alteratōes. Sedo facit hoc idē de pot̄tia remota. Quo ad p̄m̄ dicit. Si aliqd p̄cedit de pot̄tia propinq̄ ad actū

intelligendo de q̄stione...

hic ostendit qd...

Ad h̄m̄ dicitur de pot̄tia...

Exemplum...

Arguitur...

hic intellectus...

tunc non alteratur. Quod sic probatur. quia quicquid procedit de potentia ad actum accipiendo suam perfectionem non alteratur. Sed quod mutatur de habitu scientie in usum scientie hoc procedit de potentia ad actum et accipit suam perfectionem ergo etc. Maior pars ex pre dictis. quia procedere de potentia ad actum non est alterari. quia hoc perficitur quod in actu suo recipit. Tunc ostendit idem de potentia remota. et quous processus de potentia remota ad habitum fiat a didascalio. id est ab exteriori. quia non tamen intellectus alteratur quando recipit novam scientiam. Et quia Aristoteles dicit quod procedens de potentia remota ad actum est alteratus. Ideo hoc distinguit duas alterationes. quia aliquid est alteratio perfecta scilicet secundum acquisitionem et tali alteratione intellectus alteratur quando recipit scientiam. Alia est alteratio proprie dicta que fit secundum contrarias dispositiones quod modo intellectus accipiendo scientiam non alteratur. Quia alterare est proprie rem alteram facere. ergo illa res fit altera que remouetur a suo naturali perfectione quod quando in aliqua res perficitur non alteratur. Unde pars quod dicitur ille est bonus et tu es alter non debet exponi. id est melior. quia alterari est remoueri a perfectione et non perfici. quod dicitur exponi alter. id est prior.

Arguitur. Non solum oportet sapiam capi a didascalio. quia aliquid potest per se inuenire scientiam. ut dicit Aristoteles primo metaphisice. quia sensus visus plures rerum diuinas nobis ostendit. Quod dicitur quod in acquisitione scientie aliquid cooccurrit per se sicut habitus assensiuus principiorum et intellectus agens. Et hoc idem quod per intellectum agere abstrahunt species a fantasmatibus et per habitum assensiuum principiorum assentiuus principis ex quibus fit reductio conclusionum quorum est scientia. Aliud est quod cooccurrit in acquisitione scientie per actus. sicut doctor quia non solum cooccurrit in acquisitione scientie. Per hoc dicitur est ad argumentum quod in quolibet acquisitione scientie oportet cooccurrere interiore didascalio siue magistro scilicet intellectum agentem et habitum assensiuum principiorum quous non semper oportet cooccurrere exteriori didascalio sicut pars in illo quod proprie inuentos accipit scientiam. Et ratio illius est. quia nihil procedit in actum nisi ab illo quod est in actu. Sed cum intellectus non sit in potentia ad scientiam antequam habet illam. ergo oportet ponere apud intellectum aliquid quod agit ad scientiam acquirendam. Et ponit sanctus Thomas sile in medicinis. quia oportet semper infirmum duci ad sanitatem per aliquod actum sanum sibi conuenientem. et sic quando alia membra sunt infirma et cor sanum possunt membra infirma per cor sanum ad sanitatem reduci et non est necesse concurrere medicum exteriori quous tamen ille posset iurare instrumentaliter ad acquirendum sanitatem. Sic etiam est in acquisitione scientie quia doctor siue didascalus potest instrumentaliter agere

ad scientiam scilicet formando fantasmata in discipulo oportet tamen discipulum principaliter et proprie abstrahere species a fantasmatibus a doctore formatis.

Sensitivum autem quia

Postquam Aristoteles posuit duplicem potentiam circa intellectum scilicet remotam et propinquam. Et dicit quod dicitur intellectus ducit de duplici potentia ad actum. dicitur applicat ad sensum. Et vult quod etiam circa sensum est duplex potentia scilicet remota quoniam aliquid non habet sensum. et propinquam quoniam aliquid habet sensum. scilicet actu non sentit sicut dormiens. Et tunc ponit similitudinem reductiois intellectus de potentia ad actum et sensus. Et vult quod circa intellectum aliquid ducit ad scientiam de potentia remota ab alio et per alterationem sic etiam aliquid ducit de potentia sentiendi remota ab alio et per generationem ad actum. quia aliquid generans facit aiaz sensitivum in alio et per hunc etiam facit sensum. Et sicut aliquid de potentia propinqua intelligendi procedit ad actum sine alteratione coiter dicta. scilicet per nudum processum de ocio ad actum. sic similiter fit circa sensum quia hunc sensum incipit per se sentire ab seque alteratione scilicet procedit de ocio ad actum.

Differt autem quia

Postquam Aristoteles posuit convenientiam reductiois ad actum intellectus et sensus. id est dicitur differentiam reductiois utriusque ad actum. Et vult quod illud quod ducit sensum de potentia ad actum sentit. id est extra ipsum sensum sicut visibile audibile et silia. Et rationem addit quia sensus secundum actum est singularium sed singularia sunt a parte rei ad extra ergo etiam sensibilia. Sed obiecta facientia intellectum in actu sunt in anima. Cuius ratio est quia scientia et intellectus sunt uniuersalia sed visia sunt quodammodo in anima. ergo obiecta intellectus sunt quodammodo in anima. Et quod ulterius aristoteles. elicit aliam dynamiam scilicet quod intellectus potest intelligere quando veluit. sed sensus non potest sentire quando veluit. Et quod enim intellectus habet suum obiectum proprie se sic dicitur est. sequitur quod intellectus potest intelligere quando vult scilicet sensus non potest sentire nisi per se exteriori sensibile.

Arguit. Sensus est vltimum. et ista autoritas est falsa. An s. probatur. quia auditus non est istus soni scilicet soni in eodem. Nec visus est istus coloris scilicet coloris in eodem.

Quod dicitur quod sensus accipit duplicem. Uno modo secundum quod copulat ad suum actum et sic solum est singularium sicut videre est istus coloris. Alio modo accipit sensus secundum quod copulat ad suum obiectum absolute. et sic etiam sensus est vltimum. quia non fert in suum obiectum sub particulari ratione talis obiecti. sed sub eodem ratione sicut visus non fert in colore secundum quod est iste color quia tunc

Handwritten marginal notes in Latin script, including phrases like 'Postquam Aristoteles', 'Sensitivum autem quia', and 'Differt autem quia'. Some notes are written in red ink.

Handwritten marginal note on the left side of the page.

Vltia pnt in aia

Quale ratio qd dicitur de se habet quod dicitur

De Dicitur de se habet quod dicitur

De xxxviii Anima

nō videret aliū colorē. sed intellectus vtroq; mō est vniuersaliū qz etiā actus intelligēdi est circa vniuersale. Et iō hic dī Arist. notanter qz sensus fm actū sunt singulariū.

Querit. Utrū vltia sunt in aia. Ddm qz duplr dī aliqd esse in aia. Uno mō subiectiue sic accēs est in subiecto. z sic spēs intelligibiles z scie sunt in aia. Alio mō aliqd ē in aia obiectiue qz scz obiectū intellectui. Et sic vniuersale accipit mltis mōis. Uno mō p vlti pfecto scz pro natura put substat intēctōni vltitatis. z sic vlt ē simplr in aia obiectiue. Alio mō accipit natura fm se z nō fm pfectā rōez vltitatis. z tūc etiā ē a parte rei. Si āt accipit vltē p scda intēctōne sic significat relatōes rōnis que sunt in ipa natura sicut in subiecto z nō in intellectu nisi ex pnti. Pōt ei intellectus nī ea ab iniūcē sepere quoz vni nō est de racōe alterius qz ergo singulare nō est de rōe vltis. p̄ intellect⁹ noster cōcipe vltē. nō intelligēdo singulare sicut dictum est in p̄hemio.

Arguitur. Cōtingit etiā sentire absq; sensibili ergo pōt aliq; sentire qn̄ vult. pbat qz per memoriā sentimus in absentia sensibilū.

Ddm qz duplex est sensus scz interior z exterior. Loq̄tur ergo Arist. hic de sensibus exterioribus qui nō tenēt species sensibilū sic faciunt sensus interiores que tenēt sensibilia p memoriā sensitiuā. Et ideo exemplificat de audibili z visibili que etiā sunt obiecta sensuū exteriorū.

Hunc autem tantū

Hic recapitulat ea que p̄us dicta sunt. Et dī qz nūc dictū est qz esse in pōna non dī vno modo sed multipli. Et exemplificat de pōna militandi qz aliq; pōt militare fm pōnaz remotā sicut puer. Et aliq; pōt militare in pōna propinqua sicut existens in etate. Est em̄ militare exercere opa milicie. Et quis ista dīna inueniatur etiā in sensib⁹ fm duplicē pōnaz vt aliq; dī sentiēs fm pōnaz propinquā z remotā tam nō sunt propa noia imposta istis potētys z ergo vtimur istis noibus circūloquuntis dicētes qz aliqd est in pōna ad actū p̄mū z aliqd ē in pōna ad actū scdm z qz p hoc sensus est in actu qz sensibile mouet ipm sensum. Ideo ponitur ista autoritas in textu qz sensitiuū. i. sensus est talis in pōna quale est sensibili in actu. Et ro istius p̄us dicta ē scz de obiecto pōne vegetatiue qd est alimētū. qz omē agens agit si bile z omē agens est tale in actu quale ē passum in pōna. Eū ergo sensibile agat in sensum manifestum est qz sensibile est tale in actu qua

lis est sensus in potentia.

Arguitur. Si sensus reciperet formā sensibili tunc sequeret qz visus posset dici colorat⁹. qz recipit i se formā coloris. Ddm qz quis visus recipiat in se colorē fm substantiā coloris z p hoc visus est similis colorī sicut hic dī nō tū recipit in se formā coloris fm pfectū modū z ideo nō pōt visus p colorē denoiari. quia ad hoc qz accēs denoiēt subiectū requirit qz tale accēs insit satis intense. i. satis pfecte quod nō ptingit de colore. Et hoc est qd alij sic dicūt qz triplex est actio alicui⁹ forme. Quedā ē pure vniuoca tam fm formā q̄ fm modum forme z sic agit ignis in aquā qz agit in aquā suā formā z etiā suā pfectionē. z talis forma p̄t denoiare suū subiectū. Alia est actio pure equiuoca. vbi agens nec cōmunicat formā nec modū forme z sic sol dicitur generare ista inferiora. quia nec generat suā formā essentialē nec modū ei⁹. Alia est actio partim vniuoca z partim equiuoca qn̄ scz agens cōicat formā z nō modū forme. z sic sensibile agit in sensum qz color mouz visum. sic essentialiter color est in visu. sed tam habet impfectiorē modū in visu q̄ in subiecto quare visum non denominat.

Dicendum est autem

Postq; Arist. determinauit de sensu in cōmuni scz quō se habeat sensus ad sensibilia. Dic incipit determinare de vno quoq; sensu. Et circa hoc p̄mo distinguit sensibilia. Et hoc ideo qz sensus distinguuntur nō penes quecūq; sensibilia. sed penes sensibilia propa. P̄rio ergo ponit diuisionē. Secdo expōit mēbra diuisionis. Diuisio stat in hoc qz triplex est sensibile qz duo sūt p se z vni ē sensibile p accēs. Est q̄ p̄plex ē sensibile scz p se propriū. p se cōe z sensibile p accēs.

Querit. Quare Arist. p̄us dēmiat de sensibilib⁹ qz de sensib⁹. Ddm qz iō qz pōne distinguunt p obiecta. sed obiecta sunt p̄ora sensib⁹ fm rōem. cū ergo p̄cipia distinguēdi p̄no scunt qz distinctū ideo prius oportet dicere de sensibilib⁹ qz de sensibus.

Dico autē propriū

Hic declarat mēbra p̄dicte diuisionis. Et p̄mo dicit qd sit sensibile p̄prium. Et ponit hic duas cōditōes sensibilis p̄p̄riū z postea ponit vniā aliā. P̄ria cōditio. sensibile p se p̄prium est qd nō contingit sentiri altero sensu qz ab illo a quo sentit. sicut color ē obiectū propriū visus qz nō pōt sentiri ab alijs sensib⁹. Secda cōditio est sensibile p se propriū est circa qd nō cōtingit

De se habet quod dicitur
Sic dicitur ad p̄a
p̄ p̄m p̄ma

Utrum vltia sunt in aia
De se habet quod dicitur

Ubi dicitur quod si color non est in nobis sed in re...
quod si color non est in nobis sed in re...
quod si color non est in nobis sed in re...

Quare dicitur quod si color non est in nobis sed in re...
et non alio sensu

Liberal

Secundus

sensum errare. sicut color est obiectum visus so-
nus auditus et huiusmodi gustus. scilicet tactus habet
multa obiecta scilicet calidum frigidum humidum et sic
etiam. Et isti sensus non recipiuntur circa obiecta scilicet
circa loca obiectorum vel circa subiecta obiectorum.
Exempli gratia. ut auditus per se percipit sonum scilicet
sonus sit et non recipitur circa sonum. sed quod
sit sonorans et ubi sit sonorans circa hoc acci-
pi potest quod talia non sunt sensibilia propria.

Arguitur. Color sentit a pluribus sensibus. quod non
tamen a visu. Anus probatur. quod sentit a visu et a sensu
communi. Dicitur quod prima conditio intelligit de sen-
su exteriori sic quod sit sensus quod hoc est sensibile per
se proprium sensus exterioris quod solus a sensu ex-
teriori percipitur scilicet ab uno sic quod non ab alio sensu
exteriori. Et sic exemplificat Aristoteles in textu. non
est dubium est quod sensibilia propria percipiuntur a sen-
sibus exterioribus et interioribus. Et sic patet per ar-
guitur de sensibilibus aliorum sensuum.

Arguitur. Contra secundam proprietatem Sensus sepe
errat circa proprium obiectum. quod visus indicat ce-
lum esse rubrum quod est falsum. et auditus indicat ca-
panam sonare aliter quam sonat. et febricitans iudi-
cans dulce amarum decipitur. Dicitur quod sensus
nunquam recipit circa proprium obiectum licet sepe
decipiat circa aliquid sibi circumstantibus vel circa eum
obiectum scilicet circa sensibile eorum per accidens. Dicitur
est ergo ad argumentum quod visus indicat celum esse
rubrum et tamen non recipit circa rubredinem. scilicet circa sub-
iectum rubredinis quod est sensibile per accidens. quod iudi-
cat tale rubredinem esse in celo que est in nube rozi-
da. id est aquosa. Sic et auditus non recipit circa so-
num scilicet circa corpus sonans quod iterum est sensibile per ac-
cidens. Sic et febricitans iudicans dulce amarum
decipitur circa sensibile per accidens. quod iudicat illam
amaritudinem esse in cibo que est in saliva lingue
habet ei illam amaritudinem in huiusmodi lingue sue. Si-
militer tactus iudicans unam fabam esse duas digi-
tis cancellatis non recipit circa proprium obiectum
quod non recipit circa duriciem fave que est proprium
obiectum scilicet circa numerum fabarum qui est sensibile eorum.

Sic etiam visus iudicans arbores moueri in lit-
tore erans in mari non recipit circa proprium ob-
iectum scilicet colore scilicet recipit circa motum. Ponit tamen
Theophrastus tres conditiones quibus observatis non
quod sensus recipit. Quarum prima est bona dispositio
organum scilicet quod non sit defectus in organo. Et propter
hoc deficit febricitans iudicans de sapore. Secunda
est quod medium sit bene dispositum. et ideo non potest quis bene
iudicare de coloribus in tenebris quod medium non est
illuminatum. Sic et si aliquis videret hominem
per rubrum vitrum diceret hominem esse rubrum quod tamen per esse
albus. Tercia conditio est quod non sit nimia distantia

inter sensum et sensibile. et propter hoc non indicat
bene visus de conditionibus stellarum. quod de sole esse
bipedalis existat propter nimiam distantiam qui
tamen maior est tota terra. Et similiter indicat colo-
res esse in celo que est in nubibus

Communia autem qui

Hic dicitur declarat aliam partem divisionis scilicet quod quibus
sunt sensibilia communia. Secundo ponit eam que
dicuntur sensibilia communia. Dicitur ergo quod sunt quibus
scilicet motus. quibus magnitudo. numerus et figura. Et di-
cuntur communia per oppositum ad sensibilia propria.
Sic enim aliquid dicitur propria quod nata sunt percipi ab
uno sensu. Ita dicuntur aliqua sensibilia communi-
a quod nata sunt percipi ab omnibus sensibus sic motus
numerus et quies. Aut a multis sic magnitudo et fi-
gura. quod magnitudo et figura percipiuntur a tactu et
visu non ab aliis sensibus. Et quo patet quod non
dicuntur illa sensibilia communia. quod sensu eorum per-
cipiuntur scilicet quod a pluribus sensibus exterioribus percipiuntur.

Quertur. Que sit ratio quod visus et tactus per-
cipiunt ista duo sensibilia scilicet magnitudinem et figu-
ram et non alium sensum. Dicitur quod ideo quod visus est prin-
cipalissimus sensus in homine. ideo ex dignitate eius
contingit quod percipiat aliqua sensibilia que alii sen-
sus non percipiunt et tactus est principium omnium aliorum
sensuum. et inuenitur sicut cum organum cuiuslibet alte-
rius sensus propter quam communitate tactus percipit a
liqua sensibilia que aliis sensibus non percipiunt.

Arguitur. Auditus etiam percipit magnitu-
dinem que non solum visus et tactus. Dicitur quod du-
plex est magnitudo scilicet molis siue extensionis
scilicet quantitate. sic aliquid dicitur longum latum et sic magni-
tudo est sensibile eorum hoc modo auditus non per-
cipit magnitudinem. Alia est magnitudo scilicet que
consistit in virtute alteratiua ipsius corporis sonantis.
et tale magnitudinem percipit auditus non
autem prima. Cuius ratio est quod sonus non proportionat
magnitudini corporis sonantis. et ergo sonus potest
esse magnus in paruo corpore sonante et e contra

Secundum accidens

Hic dicitur declarat tertiam partem dicte divisi-
onis scilicet sensibile per accidens. Et ponit tres condi-
ones sensibilis per accidens. Prima est quod sensibile per
accidens coniungatur sensibili per se ut dicitur in philosophia
de sensibilibus per accidens. quod coniungitur alio quod est sensibi-
le per se. Secunda est quod sensibile per accidens habet se extrin-
sece ad illud quod sentit per se. sic substantia particu-
laris coniungitur alio homini extrinsece. Tercia con-
ditio est quod sensus nihil patitur a sensibili per accidens
nec quod ad immutationem sicut patitur a sensibili per
se proprio. Nec quo ad modum immutandi. sic pa-

Primo conditio quod
secunda
tertia

Primo
Secunda
Tercia

titur a sensibili a se comuni. Pro cuius intellectu est sciendum. quod sensibile per se proprium per propria species immutat sensum sic quod eius propria similitudo est in sensu ut similitudo coloris est in visu sed non propria similitudo sue figure quia talis similitudo est alterius speciei non autem color. factum est sensibile eodem modo immutandi. quia aliter immutat corpus habens unam figuram quam corpus habens aliam figuram. Et si corpus non habeat magnitudinem non immutat sensum sed substantia particularis nihil facit ad utrumque. quia siue hoc quod sentitur sit lignum vel lapis nihil refert.

Bensuū enim secū

Hic dicitur ponit diffinitiones sensibilis et hinc ideo quod per hoc sensibile postea distinguimus omnes sensus. Et ideo de nouo aliquid dicitur de ipso. Ut potest dici quod si ponatur tertia propter sensibile proprium. dicitur ergo sensibile per se proprium ad quod unumquisque sensus habet essentielle habitudinem et quod unumquodque distinguitur per suam essentielle dictionem. ergo singuli sensus distinguuntur penes eius sensibilia propria.

Queritur Que sit ratio quod triplex est sensibile. Dicitur quod ista quod tot sunt sensibilia quod motus contingit sensum alterari. Sed hoc contingit tribus modis. quia vel sensus alteratur per propria species et sic est sensibile per se proprium. vel hoc sensibile facit ad modum immutandi et non ad species immutationis. et sic est sensibile per se eodem. vel deficit utraque conditio et sic est sensibile per accidens. Ex quo patet quod ista est diuisio analogi in sua analogata. quia primo dicitur de sensibili per se proprio. Sunt ergo qualitates de seia specie sensibilia per se propria. Quas titates et que ex eis dependet sensibilia communia. Et substantie particulares et que ab eis dependunt sensibilia per accidens. Quod autem quantitates sunt sensibilia communia ostendit. quia sunt propria subiecta ad talia sensibilia propria. ideo proprie cum talibus qualitatibus sentiuntur. Et ergo dicuntur sensibilia per se communia. Aliter potest etiam capi distinctio secundum Egidium de roma. quia omne sensibile immutat sensum et hoc est vel secundum hunc modum. et sic est sensibile per se proprium vel secundum aliquid eodem in sensibilibus repertum. et sic est sensibile per se commune. Exempli gratia. visus et tactus percipiunt magnitudinem non secundum quod visus aut tactus quia visus secundum quod visus percipit colore. sed secundum quod in eis est aliquid commune innotatum. vel illud sensibile habet se omino accedente liter ad sensatores et sic est sensibile per accidens. Simile potest inueniri in qualibet specie rei naturalis que potest ab alia distinguuntur tripliciter scilicet per dictionem propriam sicut distinguitur homo ab asino per rationale. vel

per dictionem communem. sicut homo distinguitur a planta per sensibile. Aut per dictionem per accidens. ut homo distinguitur ab aliis per album vel nigrum.

Arguitur. Hoc non est sensibile quod non immutat sensum sed qualitates sensibiles sunt huiusmodi ergo et dicitur quod dupliciter aliquid dicitur agere siue immutare. Uno modo quia est tota ratio actionis siue immutationis et sic qualitas non immutat sensum sed subiectum acceptum cuius qualitate sicut color non immutat sed coloratum. Alio modo dicitur aliquid immutare quia est principalis ratio immutandi. et sic qualitas dicitur immutare. quia est principalis ratio immutandi. Et si se est in formis rerum naturalium. quia dicimus quod forma est principalis actionis non quia agit. quia non potest per se subsistere. sed quia est principalis ratio que res naturalis agit. Sic ergo color dicitur sensibile per se proprium. quia scilicet est principalis ratio immutandi visum. Sed coloratum est totalis causa immutationis.

Arguitur. Omne per accidens reducit ad per se. si ergo est aliquid sensibile per accidens. ergo reducit ad sensibile per se. Maior patet quia sicut malum fundatur in bono ita per accidens non subsistit nisi in illo quod est per se. Sicut ista. homo est albus fundatur in ista homo est rationalis. Dicitur quod per accidens non reducit ad per se. ut fiat idem cum ipso ad quod reducitur sed per coniunctionem. et sic intelligitur maior. quia per accidens coniungitur per se sicut substantia particularis coniuncta albedini vocatur sensibile per accidens. quia coniungitur albedini que est sensibile per se.

Arguitur. Omne sensibile est per accidens. quia quicquid est sensibile est sensibile per qualitate. ideo qualitas est accidens ideo omne sensibile erit sensibile per accidens. Dicitur negando minorem quod omne sensibile sit sensibile per qualitate. quia qualitas sensibilis non est sensibile per qualitate. quia sic esset processus in infinitum. Secundo potest dici quod sensibilis qualitas accipitur dupliciter. Uno modo per comparationem ad sensum. et sic simpliciter est per se sensibilis. quia qualitas primo et proprie immutat sensum. Alio modo qualitas sensibilis comparatur ad suum subiectum et sic subiectum non est sensibile nisi per qualitate ideo subiectum accedens vocatur sensibile per accidens. Et ideo quis sensibile per se sit accidens non tamen est sensibile per accidens.

Arguitur. Quicquid habet in se causam sensationis habet sensibile per se. Sed subiectum habens in se qualitate sensibile habet causam sue sensationis. ergo est sensibile per se. Maior probatur. quia qualitas est causa que aliquid est per se sensibile. sicut homo habet in se albedinem et albedo significat causam sue sensationis. Dicitur quod quis subiectus qualitatis habeat in se causam sensationis gratia qualitationis non tamen.

Handwritten marginal note: et quod sensibile per se qualitas est accidens ideo omne sensibile erit sensibile per accidens. quia qualitas sensibilis non est sensibile per qualitate. quia sic esset processus in infinitum.

Handwritten marginal note at top left: ut hanc et ad speciem per accidens non

Handwritten marginal notes on the left side:
 ut hanc et ad speciem per accidens non
 ut hanc et ad speciem per accidens non
 ut hanc et ad speciem per accidens non

Libe

Secundus

gratia sui. Et per hoc dicitur ad meliorem q
subiectu accitit sensibilibus accipit dupliciter
vno modo fm se. et sic nullo modo habet in se
causam sensationis. Alio mo gratia qlitatis.
et sic habet causam sue sensatois. Sensibilitas
eni attribuitur qualitati et non subiecto. et sic
qualitas est sensibilis per se qz habet in se cau
sam sue sensationis.

Arguitur. Tempus est sensibile comune et
tamen non enumeratur hic. ergo plura sunt sen
sibilia communia qz qnqz. Ddm q tempus e
sensibile comune et coprehenditur sub motu.
quia fm phm quarto phoz picipiendo tepus
percipimus motu et contra. Sicut prz de cor
mentibus q no picipiunt motu g nec tempus.

Cuius quidem visus

Postqz Aresto. determinavit de sensu in comu
ni et sensibilibus in coi. Hic pnter determinat
de sensibilibus et sensibilibus i speciali Et pmo de sensi
bili visus. Secdo de sensibili auditus. Tercio
de sensibili olfactus. Quarto de sensibili gustus
Quinto de sensibili tactus Secdm ibi. nuc aut
Terciu ibi. de odore et olfactu. Quartum ibi.
De gustabili aut. Quintu ibi. De tangibili
aut. Circa primu ostendit quid sit visibile.
Secdo qno visibile videatur ibi. nuc aut ite
rum manifestu est. Circa primu dicit generali
ter quid sit visibile. Secdo distinguit visibi
lia ab invicem. Et tercio determinat de utroqz
Dicit ergo q visibile est cuius e sensus visus
In illa eni diffinitione diffinitur obiectu per
potentia quia visus est poia et visibile est ob
iectum eius.

Arguitur. Aresto. prius dixit q potetie
distinguantur penes obiecta ergo male dif
finit hic obiectu per potentia. Ddm q ista
diffinitio est descriptiva sive a posteriori quia
ipm obiectu diffinitur per potentia. Illa aut
diffinitio qua poia diffinitur per obiectu est
diffinitio a priori. quia obiectu est pus poia
fm roem et fm gen cae finalis vt dictu e pus.

Queritur. Utru in potentis aie sit ordo.
Ddm q sic. quia ubicunqz multa procedunt
ab aliquo vno. necesse est q procedant ab illo
vno quodam ordine. Sed ab vna aia fluunt
plures potetie ergo oportet q procedant ab
ipa quoda ordine. Ad sciendu qs ddo in
ueniatur in potentis aie est considerandum q
triplex repitur ordo in potentis aie. Unus e
fm dependentia vni poie ab alia fm ordine
nature. et sic poie intellective sunt pores alijs
potentis sensitivis qz sunt pfectiores cu duri

gant potetias sensitivas et eis impant. Vel
pt sumi in eis ordo generatois et sic eotra po
tentie sensitive sunt pores intellectivis et ante
eas sunt vegetative qz sunt fundametu sensi
tivaru et sensitivae intellectivar. Tercio pr su
mi ordo in eis penes ordine obiectoz et fm ta
lem modu ordinatur poie sensitivae ad invice.
qz visibile e dignu audibili. Et q soluit alia
qstio in q qrit de ordine sensu. Et dr q ex tri
plici ca vnius sensus pcedit aliu. Pria causa e
propt dignitate obiecti. et sic visibile e dignu.
qz in digniorib corpibus reperit scz i celestib
et no obiecta alioz sensu et id e etia comuni
Secdo sumit ro ordinis ex mo immutadi. qz
ei visus hz digniore modummutadi qz au
dit. et audit qz alij scsus. Ddm prz qz visus im
mutat sine oi motu et i instati. Sz audit im
mutat p motu locale q e pmus motus et dignior
oibus motib. Alij at sensus immutat p mo
tu alteratois q motus seqtur motu locale et e
minus dignus. Tercio sumit ordo ex situati
one organoz. qz ille sensus e por et dignior in
aiali. cui organu e dignius situatu. Sz orga
nu visus situat dignius qz aliu in aiali. ten
auditus et sic de alijs. qz oculi modicu ponun
tur sup aures et miringa et aures supra nares.
et nares sup lingua. et lingua supra alias pres
corpis in qbus e tactus. Sunt ei oculi organu
visus cum nervo optico. et aures cum miringa
sunt organu auditus.

Arguit. Pne aie sunt vni generis sz species
sunt coeque sub suo genere. g int poias non est
ordo Ddm q spes alicui generis pnt duplx
copari. Uno mo in ordine ad gen qd dividit
et sic no hnt ordine. Alio mo copant ad invice
et tnc int spes eiusde generis pt esse ordo. Cui
ro est qz tnc copant gra dnam sz dna psitu
ens vna spes pt ee dignior dna psitute alia
spem. et sic ho e dignior asino qz hz digniore
dnam. Et siliter e ddm de potetis aie q si in
ter se copentur. tunc vna est dignior alia.

Arguitur. In dispatis no est ordo qz nul
la dispata hnt ordine. Sz poie aie sunt dis
pate g no hnt ordine. Ddm ad maiores q
duplex e ordo. scz fm gen et spem et tnc maior
est vera qz talis ordo no e inter dispata. Ali e
ordo fm minns pfectu et magis pfectu. et talis
ordo bn pt esse inter dispata et tale ordinem
hnt poie aie. Un multe spes sub vno genere
sunt dispate et tu hnt illu ordine. ordinantur
ergo poie aie qntu ad hoc q aliq respiciunt
comunius obiectu sic poia visiva respicit co
loze qui est comunior qz alia sensibilia.

Handwritten marginal notes:
pma ruyf
Et qz ad ali
sz vni poia
et ppudlos go
et ad et p
Ddm q vna
quale sine ob
et aia p
ita e coe ma
bnti quo po
hant illu
ad invice
Ddm q
plura aq
vni et egre
vni qz oppo
vni rime
vni qz
vni qz
vni qz

Una potētia aīe oriat̄ ex aīa

Quid est obiectū visū

De Anima folio xl

Quēnt̄ Utrūq; vna potētia aīe oriat̄ ex aīa mediāte alia Dōm q; sic. Et rō est q; q̄cūq; fin naturalē ordinē pcedūt ab aliq; vno ibi semp̄ p̄mū est cā posterior. Sz iā dictū est in p̄cedenti q̄stōe q; potētie aīe pcedūt ab aīa p̄ quedā ordinē. ergo ille potētie q; p̄ius fluunt ab aīa sunt cāe q̄re posteriores fluunt ab aīa et sic posteriores oriunt̄ ab aīa p̄ potētiās p̄ores et p̄ p̄ns vna potētia orit̄ ab aīa mediāte alia Ad sciendū tū que potētie fluūt p̄us ab aīa ē sciendū q; duplex est ordo in potentijis scz p̄fectōis q; ordo accipit̄ fm gen^o cāe final̄ et efficiētis. Et sic potētie intellectūe sunt p̄ores et p̄ p̄ns sunt cā aliaz potētiarū q; sensus ē quedā p̄icipatio intellectūis. q; cognitio supior virtualit̄ est in inferiori. Alio modo p̄nt ordinari potētie fm viā generacōis et fm gen^o cāe material̄ et sic potētie vegetatiue sunt p̄ores et fluunt ab aīa alie potētie scz sensitiue et intellectūe mediantibus vegetatiuis.

Arguit̄. quētiq; sunt sil' vñ nō orit̄ ab altero. sed potētie aīe sunt sil'. ergo vna nō orit̄ ab alia Dōm ad maiorē q; dupl'r aliq; sunt sil'. scz tpe natura. q̄cūq; aut̄ sic sunt sil' vñ nō orit̄ p̄ alter. sed potētie aīe sic nō sunt sil'. q; vna potētia naturalit̄ pcedit̄ aliā. Alio mō aliq; sunt sil' tpe sed nō natura et in ill' p̄or esse ordo natural' q̄uis sit sil' tpe. Et sic est de potētijs aīe q; quīs simul sunt tpe ab aīa nō tū in tpe sed in instanti q; potētie aīe nō fluunt ab aīa p̄ aliquā trāsmutacōem realē que necō habet esse in tpe et in motu sed p̄ naturalē emanacōem que fit in instanti temporis.

Arguit̄. Una potētia nō p̄t esse subiectus alteri. ergo vna nō fluit ab aīa mediante alia Dōm q; vna potētia nō p̄t esse subiectū p̄cipale siue qd̄ aliaz potētiarū sz bñ p̄t eē subiectū mū^o p̄cipale siue q. q; fm ordinē intelligēdi et cāe material̄ potētie vegetatiue sunt subiectū quo potētiarū sensitiuarum.

Arguit̄. Nulla opposita oriunt̄ a se invicē. sed potētie sunt oppositae q; nō oriunt̄ a se invicē. Dōm q; duplex est oppositio. Quē dā est p̄fecta oppositio scz contrariorū v' contradiatoriū et sic minor est falsa et maior est vera. Alio mō accipit̄ oppositio p̄ oppositōne que est fm p̄fectū et ip̄fectū et sic spēs sub vno genere opponūt scz oppositōe disparata et sic maior est falsa. q; sic opposita p̄nt ex se invicē oriri si cut p̄t de spēs^o numeroz q; opponunt̄ oppositōe disparata sub vno genere et in vna spēs orit̄ ex alia. Sicut est dōm de potētijs aīe q; opponunt̄ oppositōe p̄fecti et imp̄fecti que dicitur

oppositio disparata

Visibile autem est

Quia Aresto dicit q; visus est ip̄i^o visibilis. Consequenter distinguit visibile q; vult dextro q; determinare dices q; visibile est duplex. Qd̄ dā est manifeste visibile sicut color q; est manifeste visibil' ex p̄pria rōe. Aliud est visibile in noiatiū qd̄ scz nō habet vñ cōe nomē ip̄positū sicut putredines quercū squame piscium etc. vident̄ em̄ ista nō sub rōe coloris sed sub rōe alie^o noiatiū nec ī die vident̄ lucētia sz ī nocte. **Querit̄.** Quid sit obiectus visus. Dōm q; color. Arguit̄ q; nō. q; in textu dicit q; obiectū visus est color vel aliqd̄ in noiatiū visibile. ergo color tū non est obiectū visus. Dōm q; color accipit̄ duplici. Uno mō generaliter p̄t extendit̄ se ad lumē sicut dicit Arestol. in p̄ncipio de sensu et sensato. q; oīa corpa colore p̄cipant. colore. i. lumine vel colore p̄prie dicit̄ color als nō esset verū de corporibus celestib' q; nō habēt colore p̄prie dicit̄. Et q; color sic acceptus sit adequatū obiectū visus. probat̄ sic quia h' est obiectū alicui^o potētie qd̄ se habz adequate ad illā potētiā sic q; nec excedit potētiā nec excedit. Sed sic se habet color ad visum. q; omne visibile est color et oīs color ē visibilis ergo etc. Alio mō accipit̄ color p̄prie fm q; est q̄litas causata ex lumē ignis et dyaphaneitate aeris et aque et ex opaco terre et sic color est solū in corporib' mixtis. et tūc verus est q; color non est obiectū visus. et sic accipit Aresto. colorem in textu cū dicit q; est duplex visibile scz color et aliquod in noiatiū.

Arguit̄. Visibile est obiectū visus ergo nō color. Ans p̄bat̄ quia visibile mouet visus Sed illud est obiectus qd̄ mouet potētiā. Dicendū q; triplici p̄t assignari obiectū alicui^o potētie. Uno mō fm coitatem p̄dicacōis. et sic illud dicit̄ obiectum alicui^o potētie q; predicatur de oibus que cognoscunt̄ p̄ talem potētiā et sic ens p̄t dici obiectum intellectus et visibile obiectum visus. q; quēti q; per visum cognoscunt̄ p̄prehendunt̄ sub visibili. Alio mō p̄t capi fm formalitē rōnis obiectalis. q; scz obiectū mouet potētiā sub aliqua formali rōne. et sic verū est obiectū intellectus. quia intellectus mouet̄ ab aliquo sub rōne veri. et sic etiā lumen est obiectum visus. Sed istis duobus modis non accipitur obiectum alicuius potētie p̄prie. q; h' debz eē obiectū alicui^o potētie p̄prie qd̄ per p̄prie spēm immutat potētiā qd̄ nō fit in p̄dictis modis.

Itē potētia aīe nō p̄nt̄ aīe
and p̄t̄ motū s̄ p̄t̄ aliquid
innoiatōe i. p̄t̄ fluit
ab ip̄o dō
Aliud ē.

Color nō dicit̄
et dicit̄
et dicit̄

Quis est

Triplex assignat̄ ali
potētie obiectū

Itē q̄m q; p̄t̄ 2 rōnib' p̄nt̄ et p̄t̄ dūna s̄ p̄nt̄
et p̄nt̄ s̄ p̄nt̄ ut r

Libe

Secundus

quia sub visibili includit visibile p accis qd no hz spem in visu. Sumit g tercio mo obiectu alic potencie fm pncipalitate appropacois qz scz obiectu tale est appropatu z adeqtn potencie. Et sic dr illd obiectu alic potencie cui sps est in potencia. z sic color est obiectu visus et quiditas rei material est obiectu intellectus. quia color mouet visum p ppria similitudine et etia no extendit se visus vltra colore nec ecotra color vltra visu m

Arguit Hoc est obiectu alicui potencie qd imutat potencia sz coloron imutat visum g no color. qz accia no agnt sine subiecto. Dicendū q duplicat aliqd imutat potencias. Uno mo qz est tota causa imutadi potenciam. z sic subiectu acceptu cu qualitate sensibili imutat potencia sicut coloratu visus. Alio mo dr ali quid imutare qz est pncipalis ro imutandi al teru z sic obiecta imutant potencias. z sic color est obiectu visus qz est pncipalis ro imutadi visu m

Arguit Nec iste color nec iste color est obiectu visus. g nec color erit obiectu visus. qz nihil est i genere qn sit in aliq spsz. Vel sic Nullus color est obiectu visus g nec color. qz ibi arguit ab vli negatia ad sua indiffinita. Dicendū q hic e fallacia figure dictois arguendo a suppone psonali ad simplices. vel a discretu ad simplicia. Qz si dicat null color est obiectu visus. color supponit psonalit cofuse. z h color est obiectu visus supponit simpliciat. Et si dicat arguit ab vli ad indiffinita. Negadum est q ista ppositio color e obiectu visus sit idif finita sed e singularis singularitate nature sicut ista homo est dignissima creaturaz

Arguit In obiecto visus inueniunt plures pparietates. sed vni sensus e tm vna pparietas. z p vns visus no est vni sensus. pbat Qz inueniunt albu z nigrū. tenebrosū z luminoso. Ddm pmo q tenebre no coprehedunt sub obiecto visus qz illd no cotinet sub potencia qd no imutat potencia neqz mouet potencia. sed tenebre no mouet visus sicut silenciuz no comprehendit sub obiecto audit. Secdo dicit q iste cotrietates sunt adinuicē redutibiles qz lumē reducit ad colore albu. qz in albo est multū de lumie. Et tenebre reducunt ad colorem nigrū qz tenebre sunt puatio luminis.

Visibile ei e color

Postqz Aresto. distinguit duplex visibile. Hic coseqnt deiniat de vtroqz. z pmo de manifesto visibili. l. colore. Secdo de inmanifesto. Et h ibi

Non aut oia. Circa pmū intēdit istā conclusio ne q color fm se sit visibilis z tm non videt sine lumie exteriori. Proponit g pma pte z dicit q color e visibilis p se non i prio mo pfectatis sic q visibile sit de roe coloris. sz color e visibilis p se in qro mo pfectatis. Est ei qrt mod q subiectu hz in se cam qre pdicatu si bi uest sz sic e de colore qz color hz i se cam qre e visibilis. Et h pbat i textu qz aliqd e visibile fm q est motiu dyaphani fm actu sz color fm se e motiu dyaphani fm actu. g e de se visibilis. Maior ptz qz color ex h videt qz mouet dyaphanu illuati et dyaphanu illuatu mouet visum. Minor ptz qz medio illuatu diffundit colores. Et q textu pz q sicut se hz visibile ad hoiem qd est ppria passio hois ita visibile ad colore qd est ppria passio coloris. Addit tm Aresto in textu q quis color fm se sit visibilis tm no videt sine lumie z qz lumen recipit in dyaphano. ido de lumie z de dyaphano dicendū est. Et q textu accipit q in eodez non e potencia z act ex eode pncipio. qz potencia sine pprietas ouit ex pncipis rei z conuenit sibi p se. Sz act pt oziri ab aliq extrinseco. sic est de visibili z de videre qz visibile ozitur ex pncipis intrinsec hois. Sz videre ex ammiracione. Et sile est de mobilitate z de motu actuali. qz mobilitas oueit ent i naturali p se z io de illo fm q hmoi est sciencia sed no de actuali motu.

Querit vtz lumē reqratur ad vidēdu ppl colores aut ppt mediū. Ddm q quis color fm se sit visibilis sine lumie non tamē videt actualit sine lumie quia oportet mediū esse illuatiū anteqz colores possunt se diffundere ad mediū. Mouetur g talis questio. an lumen tale reqratur ad vidēdu ppter ipsos colores sic scz q colores de se non sint visibiles nisi apponatur lumē l reqratur ppt mediū sic scz q si mediū non sit illuatiū colores non diffundat se ad mediū. Est g rēdendū q e duplex lumē in colorib. Unū est intrinsecū qd e de substantia coloris. Circa qd sciendū q color est qlitas scda causata a luminoso ignis et ex pspicuo aeris z aque z ex opaco terre. Qd no est sic intelligendū q iste qlitates p se veniant ad ppositionē sine subiecti. Sed p hoc q elemēta adinuicē miscetur etiā miscetur qlitates q sunt in elemēt. Exempli grā quādo miscetur ignis aque z aeri tūc luminositas ignis etiā miscetur pspicuo aeris z aq et opaco fre. Qn ei est multū de lumie in aliqua mixtione tūc est color albu. et qn multum de opaco terre tūc est color niger sic tamē q iste qlitates non

Handwritten marginal notes at the top left of the page.

Handwritten marginal notes at the top right of the page.

Handwritten marginal note on the left side.

Handwritten marginal note on the left side.

Handwritten marginal note on the left side.

Handwritten marginal notes on the right side.

Handwritten marginal notes at the bottom of the page.

Handwritten notes at the top of the page, including the title 'De Anima' and various philosophical or theological remarks.

De Anima

xli

manet fm substantia s3 fm stute. Reqrif ergo hoc lumē intrinsecū propt colores qz cōstituit colores formaliter sicut aia rōnalis reqntur propter hoies qz est ps constitutiva hominis. Aliud est lumē extrinsecū siue diffusus ab aliq corpore illuminare sicut ē lumē solis r de tali qritur. Et d3 qz tale lumē simpliciter reqrit ppter mediū r nō propter colores. Qd pbat duplr. Primo autoritate Aresto. in textu vbi dicit. qz color p se ē visibilis. i. visibilitas puenit colorī fm se r nō ab extrinsecō. Si cū color esset visibilis p lumē. tñc visibilitas adueniret p aliqd accūs extrinsecū. Secdo pbat qz vnaqueqz forma reqritur ad disponedū suū propuz subiectū. s3 lumē extraneū est in dyaphano sicut in propo subiecto ergo reqritur lumē extraneū ppter mediū. Et sic p3 qz color ex sua natura pot se diffundere. s3 qz qnqz se nō diffundit h ē propter indispositionē mediū qd nō est illuminatū. medio ergo illuminato statim diffunditur colores. Et sic p3 qz lumē reqritur propt mediū. Alij tñ dicunt qz lumē reqrat propt colores. r hideo qz dicunt qz color existens in aliquo subiecto de se nō potest mouere dyaphanū nisi excitaret a lumine exteriori. exterius ergo lumē reqritur ex parte colorū vt colores sint visibiles. Et simile ponit de intellectu r fantasmatibus quia sicut lumen intellectus agentis reqritur propt fantasmata ita etiā reqritur lumē corpale propt colores. Sed istud ē manifeste contra Aresto. qui d3 qz color est p se visibilis. qz in se h3 cās vnde videat. Et sic qz color se qnqz diffundit r qnqz se nō diffundit hoc est propt mediū qd nō recipit colorem nisi sit illuminatus fuerit tñ aliqui volentes cōcordare istas opinionones dicebat qz duplex eēt esse coloris scilicet esse pmiū r substantiale r sic manifestū est qz lumen extrinsecum nō reqrit propter colores qz colores habent h esse in tenebris qz nisi sic aliquis adducens lumē extrinsecū de nouo faceret colores qd est falsus. Aliud ē esse scd3 coloris fm qz est diffusus ad visum. r sic lumen extrinsecū reqrit propt colores. S3 ista cocordia nō valet qz etiā capiedo colores q ad esse scdm. sic lumē extrinsecū nō reqrit propt colores qz etiā colores ex sua natura sp possunt se diffundere ad mediū nisi esset defectus ex parte mediū. ergo oportet qz mediū sit illuminatū a nōqz diffundant se colores.

Arguit. Color p se ē visibilis q nō ad visibilitatē cōiungere lumē extrinsecū. Ddm qz visibile capie duplr. Uno mō fm propria e sig nificatōez scz fm qz significat aptitudiez ad visibilitatem. r sic color fm se acceptus est visibilis sine lumine extrinsecō. Alio mō accipit visibile improprie fm qz importat actus visionis r sic color nō est visibilis sine lumine defectus em est ex pte mediū quo illuminato etiā colores diffundit se r actu vident. Et simile pot dari in alijs passionibus qz multa sunt entia habēta passiones naturales sed nō hnt actum illarū nisi p aliqd extrinsecū. vt risibile cōuenit hōi ex sua natura r tamē actus ridendi cōuenit homini p aliqd extrinsecū scz p admiratōez q admiratio surgit ex aliq extrinsecō. Simile est de corruptibili quia quis corpus mixtū sit per se corruptibile nō tñ corrumpit nisi p extrinsecam qualitatem. Sic etiā quis color h3 se visibilis sit nō tñ videt nisi p lumē extrinsecū.

Arguitur. Sicut se habet lumē intellectū ad fantasmata. ita se habet lumē extrinsecū ad colores. sed lumē intellectus agentis requirit ad intelligendū ppt fantasmata. ergo lumē extrinsecū requirit ppt colores. Ddm qz in h3 ē sile. qz sic lumē intellectuale requirit ad intelligendū ita lumē corpale reqrit ad videndum. S3 i alio est diffiile qz lumē corpale requirit ppt mediū. sed lumen intellectuale reqrit ppt fantasmata que cū sint spēs rerū piculariū nō pnt mouere intellectū nisi pūs deparet. tales qz depurato sit p lumē intellectū agentis. Sic aut nō ē de colore qz color etiā acceptus fm suā naturā ad s3 depuratoe pot mouere sensū. r sic nō oportet ponere lumē corpale ppt colores vt lumē intellectuale ppter fantasmata. Cū em fantasmata sint de tertia specie qualitatis nō pnt de se diffundere immaterialē ymaginem de pma specie qualitatis qual est species intelligibilis oportet ergo qz p intellectum agentē pmo depurent. Sed obiectū visus r species visibilis sunt de vna specie qualitatis quis sint alteri modi.

Arguitur. Strās i tenebris pot videre illū q stat i luce r nō econtra. q lumē reqrit ppt colores. Dd3 negādo piaz. pbat tñ qz nō videt alia cā nisi qz colores illius qui stat i tenebris nō excitāt sed colores illius qui stat i luce excitāt. Dd3 qz colores illi q stat i tenebris nō diffundunt. h aut non est ex parte coloris sed ex parte illi in quo immediate color recipit scz ex parte mediū. ex quo em mediū circa illuz q stat i tenebris nō est illuminatū idō colores nō diffundunt se ad tale mediū sed colores illius qui stat i luce diffundunt se. r sic videtur qz mediū ē dispositū p diffusionē colorū. Et si dicat strās i tenebris nō videbit illuz i luce qz mediū circa eum nō est illuminatum.

Continuation of the main text from the left column, discussing the nature of light and color, and the relationship between the intellect and the visible world.

Handwritten notes on the right margin, continuing the philosophical discussion.

Handwritten notes on the right margin, continuing the philosophical discussion.

Vertical handwritten notes on the left margin, including the words 'color' and 'visibilis'.

Handwritten initials or notes on the left margin.

Handwritten initials or notes on the left margin.

Liber

Secundus

¶ Ddm q' stans in tenebris videt stantes in luce & nō ecōtra. qz nō est simile in prima diffu- sione colorz & in cōtinuatōe diffusi coloris ad visuz. qz ad diffusionē requirit lumē magnuz sed ad cōtinuatōz nō reqrit magnū lumē post qz color diffusus est sed sufficit puz.)

¶ Arguit. In vno qz genere p̄mum ē cā om- nīū sequētuz. Sed lumē est p̄mū oīm visi- bilū. ḡ lumen ē causa colorz. ¶ Ddm q' ē du- plex lumen scz imbibitum siue intrinsicum co- loribus qd est p̄ncipiūz formale colorz & h' lu- men est causa oīm colorz. qz est p̄ncipiū p̄nci- pale cōstitutiuū. Aliud est lumen extrinsecū et illud lumē nō reqritur p̄pter colores sed p̄pt̄ mediū. Cuius cā pōt esse qz est duplex agens. Aliqd est qd inducit formā cuz p̄cua dispo- sītōe sicut ignis introducit in ligna siccitatem et formā ignis. Aliud est agens qd introducit formā & tñ p̄reqrit dispositō i subiecto & sic color d̄z agere i visuz. qz p̄supponit ipm lumē in aere anteqz se diffundat ad aere.

¶ Arguit. Dyaphanū recipit sonū sine lumi- ne. ḡ recipit colores sine lumine. Tnet conse- quentia a simili. ¶ Dicendū q' non est simile de colore & alijs qualitibus. qz alie qualita- tes p̄ter colorem non sūt in dyaphano sub- rōne dyaphaneitatis sicut color. s3 fm aliqūā aliam rationē. qz sonus est in aere fm q' aer est facilliter mobilis. Odor autē est i eo vt ē faci- liter alterabilis. Lum ḡ color respicit dyapha- nū fm q' h̄mōi ideo est i eo vt dyaphanū. Co- lor enī nō diffunditur nisi p dyaphanū illui- natū. Nō autē sic dicendū est de sono qz diffū- dit sonus fm q' aer est facilliter mobilis.)

¶ Arguit. Odor nō diffundit se nisi corp' odoriferū excitetur. ḡ sic erit de colore q' sit cor- pus coloratum excitatum ad diffundendum colores. ¶ Ddm q' non est simile de colore & odore. quia odor immutat p̄mum aere rea- liter. & ideo oportet realem mutationem fieri i corpore odorifero anteqz odor diffundat. S3 colores immutant p̄mum aere sp̄nalit̄. ideo non oportet in illis fieri aliqūā alteratio- nem anteqz se diffundant & sic non oportet q' colores excitentur.)

¶ Arguitur. Eiusdem est aptitudo cuius est actus. ḡ si color p se est visibilis sine lumē ex- teriori. etiā videtur sine lumine exteriori. Dicendū ad maiorem q' licet eiusdem sint ap- titudo & actus. tamē aptitudo & actus nō sūt eiusdem fm idem. qz qñqz aliquid plus requi- ritur in eodem subiecto p actu qz p aptitudie. qz sūt in eiusdem subiecto sūt act' & aptitudo.

Exemplū extra ppositū vt eiusdem est risibili- tas cui' est ridere scz hominis tamē risibile & ri- dere pueniūt hominū fm diuersa. Et enī homo risibilis fm suā naturā. S3 ridere puenit hōi ex amuratōe que p̄surgit ex extrinsecō effectu cui' causa ignorat. Similiter est hic dicendū q' visi- bile ēē cōcūit colorz s3 sua intrinsecā p̄cipia & tñ videri fm actū cōuenit sibi p lumē extrinsecū. Sicut pōt dici de corruptibili & corrupti. qz cor- ruptibile ēē cōcūit corpi muto s3 sua p̄cipia intrinsecā. S3 corrupti fm actū cōuenit sibi ex qualitibus suis.)

Est igitur aliquid.

¶ Quia Aristo. dixit se dēmiaturū de luce & sub- iectū lūis est dyaphanū. ergo p̄tio dēmiatur de dyaphano & postea de luce dicēs. Qd dyapha- nū est qd est susceptiuū coloris extranei. i. qd suscipit in se colorē sp̄naliter & nō p̄manenter. Exēplū grā. aer illūiat' recipit in se colores p̄pi quos tali aere. Et iō dyaphanū nō est fm se vi- sibile. sed ēvisibile p̄pt̄ colorē extraneū. Deide addit q' corpa sūt dyaphana. Et dicit q' aer & aq' & multa alia sic viz. & cristall'. Deide addit q' nō ista p̄prietas puenit istis corpib' dicēs q' dyaphaneitas nō puenit istis corpib' fm p̄p̄a naturā qz si sic tunc dyaphaneitas esset alteri' sp̄ci in diuers' corpib' qd ē falsum s3 puenit eis fm aliqūā cōem naturā quā h̄nt cū corpe cele- sti & ideo dyaphaneitas in illis corporibus est eiusdem sp̄ci. Ex quibus pōt elici q' pōtē aie in aialibus diuersaz speciez possunt esse vni' spe- ciei qz tales pōtē sūunt ab ipis animalib' fm aliqd cōmune reprim in illis.)

¶ Arguit. Corpa celestia sūt dyaphana tñ sūt visibilia fm se. ergo dyaphanū ē fm se vi- sibile. ¶ Dd̄z q' dyaphanū accipit dupl'. Uno mō absolute fm rōez dyaphani & sic nō est visi- bile & sic aer in tenebris nō videt nec etiā corpa celestia. Alio mō accipit dyaphanū fm q' ē illu- minatū & sic ē duplex dyaphanū. Qd dā ē qd est in corpe aliq' tenso siue firmo sicut sūt cor- pora celestia & aqua. & tunc etiā dyaphanū est visibile. Est enī manifestū q' aqua ē visibilis & corpa celestia in quibus nō est color. sed p̄pter densitatē taliū corpōz sūt visibilia. Aliud est dyaphanū actuātū in corpe subtiliori si ē in ae- re & sic dyaphanū nullo modo est visibile nisi p extrinsecū colorē. Et ideo nō diffinit dyaphanū qualitercūqz acceptū sed dyaphanū actuātū & illuminatū quia diffinit dyaphanū qd fac ad visionē. hoc autē est dyaphanū illuminatum cū hoc sit mediū videndi.)

Duplex lumen

Duplex est agens
p̄ lumen d̄m & color
& cōtinuatōe ignis

p̄ actū dyaphanū & cōm

Quid
dyaphanū

et relinquit

Dyaphanū
actū

Arripo de p̄mo 249

dyaphaneitas in quo puto sit dicitur

Arguitur contra diffinicionem. Ex ista diffinicoe sequitur qd lignu vel murus eet dyaphanu qd recipiunt in se colores extraneos. Ddm qd dupli dicit aliqd alteri extraneu Uno mo qd est extra natura illi cui inest. r sic ois color dz extraneu subiecto. r sil iter omne accns. sz sic no accipit hic extraneu. Alio mo dz extraneus qd est facili ab eo sepabile cui inest. r sic color dz extraneu dyaphano. qd colores sunt i dyaphano qu dyaphanu est illuminatu. recedente ergo lumine recedit r color.

Dyaphana naturalis potetia recipiendi lumē. Sicut em nrsibi le est naturalis potetia ad actu rreendi. ita etiā er dyaphaneitas est natural potetia p recepco nelumis. r ido corpa no dyaphana no pnt re tpe lumē sicut sunt corpa opaca siue imiata.

Querit vtra ista dyaphaneitas i diuersis corpibus sit vni spci. Ddm q sic. Et rō est qd distinctio alic ex pre subiecti no variat spsz rei qd ex subiecto sumit distinctio numeral ac cidentis r etiā distinctio fm magi r minus. sed dyaphaneitas in diuersis corpib distinguit ex pre subiectoz. Aliq em sunt corpa dyaphana p totū. In qbus tū est dīna. qd aliq sunt p totū luminosa sic qd se se diffundāt lumē r alia illumināt. r sic planete in corpib celestib ha bēt dyaphaneitatē. Alia sunt dyaphana p to tū que hnt luminositatē r tū no illuminant sicut ignis elemetaris. qd si talis ignis illūiarz tūc semp eet lumē circa terrā qd semp aliqua ps ig nis est sup nos. Alia sunt dyaphana p totum q tamē no illuminant q ad pmi nec habet i se naturalē luminositatē q ad scdm. sed solū reci piūt ab extrinseco lumē sicut sunt aer r aqua. Alia sunt dyaphana q recipiūt lumē soluz in superficie sicut sunt corpa colorata. Et iō dicit Aristo. q color ē extremitas pspicui. i. dyapha ni in corpore terminato.

Arguitur Corruptibile r icorruptibile dnt plus qd genere vt dz. r. metaphisice. g ista cor pora inferiora r corpa celestia no pnt in se habe re vna formā. Ddm q ibi gen accipit pro genere phisico. i. materia. pnt tamē corpa r ea q sunt in corpibus conuenire genere loyco ymo spē loyca r sic corpa inferiora r corpa celestia sunt simul in pdicamēto sube r accna eoz pnt esse vni spci sicut dem est de dyaphaneitate. Arguitur Brauitas r leuitas aeris r aque dnt spē. g etiā dyaphaneitas aeris r aq dnt spē. Alio exemplū. risibile r rudibile dnt spē ergo etiā albū in hoie r azino. Ddm q non

est simile qd gūitas r leuitas in elemētis sunt ab ipsis elementis fm ipsoz pprias naturas Sed dyaphaneitas sic no fluit ab eis sed fm aliqd comune reptum in ipsis. r iteo pōt talis forma sic fluens esse vnus spci. Similiter risibile et rudibile sunt diuersa rā specierū quia fluint ex pprijs naturis homis et azini. Sz albedo in homine et azino fluit ab eis fm ali quod comune. quia scz fm q sunt corpa mix ta et ergo sunt eiusdem speciei.

Queritur Utrum lumen r color differant specie. Ddm q sic. Lum duplex est rō. Pria est quia simplex et mixtuz nunq sunt eiusdem speciei vt aer et lapis quia aer est corpus sim plex et lapis est corpus mixtum. Sic in ppo sito lumen est qlitas simplex sed color est qua litas secunda causata ex luminoso ignis. pspi cuo aeris et aque et ex opaco terre r fit mixtio coloris ex pmixtione elementozum adinucē vt dictum est. Secūda racō est. quia illa sunt distincta specie q habent diuersa sibi opposita quia rarietas est dīm fm spēm. ergo opoz ter q quecunq habēt eadē opposita sunt vni et eiusdē speciei. et p oppositum quecunq ha bent diuersa opposita no sunt vni speciei. Sz iste qualitates ha bent diuersa opposita qd opo sitū lumis ē tenebre que no opponūtur co lori quoz oppositio est albū et nigrum.

Arguitur Si color est qualitas pposita ex qtuor elemētis. ergo no est simplex. Ddm q bene sequeret si ille qualitates manerēt actua liter formalit sed hoc no est verū qd tm manēt virtualit. Et iteo est dicendū eodē mo de istis qualitatib quo ad colores. r de elemētis quo ad mixtū. Un patz q color est qlitas simplex fm naturā habens tū virtutem aliaz qualita tum et non substantiam.

Arguitur Calidū humidum frigidū et siccū sunt qualitates pme ergo no lumēu. Ais piz quia ille sunt qlitates pmoz corpoz. Ddm q dupliciter alique qualitates dicuntur pme Uno modo compando eas ad qualitates tan gibiles. et sic calidum et frigidum humidū et siccum sunt qualitates pme. Alio mo dicunt qualitates pme in ordine ad qualitates visi biles et sic lumen opacū et pspicuum sunt qli tates pme. Et pncipaliter lumen est qualitas prima propter duas causas. Prima causa est Quia est qualitas primi corpoz scilicet celi. Secūda causa est. quia cū alijs qualitatibus elementozum constituit alias qualitates visi biles vt pura colores. Bra cui scienduz q color constituit ex tribus qlitatibus scz ex lumi

quod tunc non est p...
ad huc alio p...
quod habet...
quod est oppositio r causa
duplitate

prima causa

si corpa colorata
dnt puly quid
p...
p...
p...

uoso ignis. ex dyaphano aeris et aqua et ex opaco terre. In qua constitucioe lumē habet se ut principium formale. et alia ut principia materialia. Et si arguitur quod qualitates non possunt venire ad mixtionem. ergo non potest mixtio fieri ex qualitatibus. Dicitur dū quod quibus qualitates sunt se non concurrunt ad mixtionem tamen qualitates cum suis subiectis concurrunt ad mixtionem sicut in generacione mixtorum ubi quod concurrunt multum de luce fit mixtum album. et ubi multum de terra fit mixtum nigrum. Unde quod elementa unum tur unum qualitates tangibiles ex quorum unione resultat forma mixcionalis. Etiam unum tur qualitates visibiles ex quorum unione resultat color etiam in eodem. et sicut in mixto sequitur forma mixcionalis gratia qualitatibus tangibilium sic etiam sequitur color sic quod omne mixtum est coloratum gratia qualitatibus visibilium.

Arguitur Lumen est subiectum et tota hypostasis colorum. quod non est alterius speciei a colore. Dicitur quod dupliciter aliquid dicitur subiectum alterius. Uno modo quod in trinitate ipsum constituit. et sic generatio et dicitur sunt subiecta speciei. et sic verum est quod subiectum non est alterius speciei quod illud cuius est sed tamen lumen non est subiectum coloris. Alio modo quia est principalissimum in constitucioe rei. et sic lumen dicitur subiectum coloris quia est principalissimum in constitucioe coloris. Alie enim qualitates a lumine seorsum opacum et perspicuum concurrunt ut principia materialia et lumen ut principium formale. Forma le autem est dignius ipso materiali. Ex his potest intellegi diffinitio coloris data in libro de sensu et sensato seorsum color est extremitas perspicui in corpore terminato. id est. denso. Potest enim sic intelligi. Color est extremitas non quantitativa sed qualificativa quia color sequitur ipsum perspicuum quod est naturalis potentia. Et ideo addit perspicui. Debet tamen hoc perspicuum non esse totaliter perspicuum. quod non sunt profundum et ideo addit in corpore terminato. id est. denso. Item lux lumen radius et splendor dicitur ab invicem sunt rationem seorsum sunt idem sunt rem. quod lux est qualitas sunt quod est in luce. Et dicitur lumen sunt quod participat a dyaphano. Et dicitur splendor sunt quod redit a corpore illuminato.

Lumen ergo est hu

Dicitur Aristoteles diffinitio aliam qualitatem concurrentem ad visionem seorsum lumen. Et primo ponit veritatem de lumine. Secundo excludit errores. Primo quod dicitur quod lumen est actus dyaphani sunt quod dyaphanum. Et hoc probat sic. quod contraria sunt apta nata fieri circa idem. Sed lumen et tenebre contrariantur extendendo contrarietatem ad partem oppositioem ergo habent fieri circa idem subiectum. Sed subiectum ipar tenebrarum est dyaphanum et etiam dyaphanum est subiectum luminis. et sic lumen est actus. id est. forma dyaphani. Et addit Aristoteles. quod lumen est sicut color

dyaphani. id est. actus eius. et istud lumen causat in dyaphano ab igne seorsum sunt ponentes corpora celestia esse ignea vel ab igne. id est. ab alio illuminante igneo sicut est candelam vel ignis mixtus vel causat lumen a corpore superiori. id est. celesti

Arguitur Dyaphanum est actus ergo lumen non est in dyaphano sicut in subiecto. Dicitur quod duplex est subiectum ipsi luminis. scilicet mediante lumine est in alio subiecto et sic dyaphanum est subiectum luminis quod per dyaphanitatem lumen recipit in alio corpore. Aliud est subiectum quod. et tale subiectum non potest esse actus. et sic subiectum luminis est corpus dyaphanum. sicut enim quantitas est subiectum quo qualitas corporali. sic etiam una qualitas potest esse subiectum quo alterius qualitatis. et sic dyaphanum est subiectum luminis.

Arguitur Dicitur est plus quod dyaphanum est subiectum coloris. quod non est subiectum luminis. Dicitur quod dyaphanum accipit dupliciter. Uno modo sunt dyaphanum. id est. absolute absque alio addito. et sic lumen est actus dyaphani. quod lumen est prima et prima forma actus ipsi dyaphanum. Alio modo accipit dyaphanum sunt quod est actuatum per lumen et tunc dyaphanum suscipit in se colores. et sic est subiectus coloris. et ideo bene dicitur Aristoteles. hic quod lumen sic actus dyaphani sunt quod dyaphanum. Unde patet quod lumen est actus lucidi sicut causa formalis et est actus dyaphani sicut forma. prima et est actus corporis sicut forma remota. quod corpus est subiectum remotum luminis. Primum patet quod lumen et luci dicitur dicitur sicut abstractum et concretum

Arguitur. Color est actus terminati corporis ut dicitur in de sensu et sensato. ergo male dicitur hoc quod sit actus dyaphani illuminati. Dicitur quod color dupliciter accipit. Uno modo sunt esse reale et sic color est actus corporis terminati. id est. corporis de se quod non potest visu penetrari. Et sic loquitur Aristoteles. diffiniendo colorem in de sensu et sensato. quod color est extremitas perspicui in corpore terminato. Alio modo accipit color sunt esse intentionale et spirituale. et sic color est actus dyaphani illuminati. quia color sunt esse spirituale recipit in medio quod medium est dyaphanum illuminatum.

Arguitur Si lumen est actus dyaphani sunt quod huiusmodi. quod lumen ipse est in dyaphano quod est finis. Dicitur quod hoc argumentum verum excludit. quicquid est est lumen tamen est in dyaphano. est ei corpus dyaphanum huiusmodi se lumen quibus non habeat naturaliter lumen est tamen dyaphanum. quod lumen est ipse in dyaphano

Quod quidem dia

Postquam Aristoteles posuit diffinitioem luminis dicitur inter ex illa diffinitioe excludit suam opinionem

sed et hoc non dicitur
neque nec minus
Empiricus et superius

Subiectum duo sunt
zigg et vuu
o dicitur

Affirmo lumen
lumen in corpore
per quod patet

per quod patet
per quod patet
per quod patet

Ex quo ei dictus est qd lumē est act⁹ dyaphani sic satis pz qd lumē non est corpus. Corpus ei nō est actus. i. forma aliē. Dicebat ei antiqui. qd lumē esset ignis ponētes triplicē ignē scz ignem carbonē. ignē flammaz. ⁊ ignē lucē. Aliq̄ hō sicut Democritus dicebant qd lumē eēt fluxus corpus ⁊ si sic tunc etiaz lumē eēt corpus. Dicebat ei Democritus qd lumē esset defluxus quādamz corporū athomaliū i dyaphano. ⁊ sic lumē esset deflux⁹ corporū. i. lumen esset corpora athomalia defluentia a corpe illumiato in dyaphano. Et qñ ⁊ eos arguebat sol sp̄ illuminat terrā. ⁊ si sic emittit illa corpora athomalia tūc sol iā esset valde puus. Rūdet ip̄ qd sol vlti⁹ nutrit⁹ p vapores. sed h̄ est magis inconueniens qz q̄cquid sic nutrit⁹ est corruptibile.

Neqz enim possibi

Dic Aresto. reprobatur istā opinioez. Et vult qd impossibile ē lumē esse corpus. Et hoc sic qz si lumē esset corp⁹ tūc multa corpora essent sil in eodē loco. Sz h̄ est impossibile. q̄ illud ex q̄ sequit. Maior pz. qz aer ē corpus ⁊ lumē ē corpus aere sil. q̄ duo corpora essent sil. qd at lumē sit in aere. pbat Aresto. qz tenebre sunt in aere. sed tenebre ⁊ lumē sunt tria que hñt fieri circa idēz subiectū. q̄ etiā lumē est in aere. Maior pz ex q̄to phoz. qz si duo corpora essent i eodēz loco tūc esset penetratō dimensionū. Est at̄ considerāduz qd trietas capif hic generalit̄ put se extendit ad p̄uatiuā oppōem. sic em lumē ⁊ tenebre cōtrariātur. i. p̄uatiue opponūtur. Et per h̄ nō ip̄dit argumētuz ter. qz non solū tria. p̄prie dicta hñt fieri circa idē sed etiam p̄uatiue op̄posita.

Et non recte empe

Dic reprobatur Aresto. quādamz solutōez ip̄ius Empedoclis. qz aliqui volētes pbare qd lumē nō esset corp⁹ sic arguebāt. Si lumē esset corpus tūc illumiatio nō fieret in instāti. qz nullū corpus mouet i instāti. vtz. vi. phoz. Rūdebat Empedocles qd etiā illumiatio nō fieret i instāti sed fieret successiue ⁊ tñ illa successio lateret nos. Istā solutōez reprobatur Arestote. di. qd dicere lumē moueri successiue ⁊ illā successiōnē nos latere est ⁊ ratōez ⁊ ⁊ sensuz. Primuz patz. qz licet tal successio posset nos latere i p̄uo spacio. tñ in magno spaco quāle est ab oriēte in occidēs nō posset nos latere successio motus. Scdm pz. qz videm⁹ ad sensuz qñ sol venit ad prez orientālē sup nostz emisperiū tūc etiam illuminat occidēs.

Arguit. Lumē successiue mouet ab oriēte in occidēs vt manifeste pz. q̄ male repbat Empedocles. Ddm qd dupl̄ aliqd mouet successiue. Uno mō p se qz scz in ip̄o mobili est naturaliter talis successio. ⁊ sic lumē non mouet scz corpus illuminās. ⁊ sic fm talē intellectū excludit opinio Empedoclis. Alio mō aliquid mouet successiue p accūs. i. p aliud qz scz ip̄m de se habet mutatoez instantaneā. sz p̄iungit illi qd mouet successiue. ⁊ sic etiā lumē mouet successiue. qz non pōt esse lumē in dyaphano nisi p aduentū corpus illuminātis. ⁊ iō illumiatio est mutatio simpl̄ instantanea psequēs tñ successiū motū. Sile est de aliq̄ portate candela p aliquā plateā val stratā ciuitatis ibi manifestuz ē qd apporatio candele est successiua. sed postqz candela est apporata in instāti p aere fit diffusio lumis in loc⁹ vbi cādela successiue

Querit. Utrū lumē sit corpus. reprobatur Pro intellectu q̄stionis ē sciendū. qd de natura luis fuerūt v. opiones. Prīa ē qd lumē eēt corp⁹ et mouebātur ex hoc. q̄cquid hz in se passioes corpis ē corp⁹ sed lumē hz i se passioes corpis q̄ est corp⁹. Maior pz. qz passio nō derelinq̄t suū subiectū. Maior pz qz redire reflecti ⁊ verberari sunt passiones corpis. qz sūt p motū locale qui mor⁹ soluz cōuenit corpibus vtz seroto phoz. Sed istā opinioez reprobatur Aresto. in textu. Etiā nō apparet vñ possz lumē corrūpi i aere si esset corp⁹. qz p absentia corpus illuminātis nō pōt corp⁹ corrūpi quāuis bene accūs corrūpat. Alia fuit opinio qd lumē esset forma sp̄ualis qd sic pbabat. qz illa est forma sp̄ualis q̄ vtimur in sp̄ualibus ⁊ i immaterialib⁹. sed i immaterialib⁹ vtimur luine. Dicim⁹ em qd est aliqd lumē intellect⁹ agētis. ⁊ tñ manifestum est qd intellect⁹ agēs est aliqd immateriale. sil r̄ dicim⁹ de intellectu angelico. Sz ista opinio nō valet. qz nulla forma imaterial⁹ pfecti facit effectū materialē. sed lumē facit effectū materialē ⁊ realē. q̄ nō est q̄litas imaterialis. Et licet aia rōnalis faciat effectū materialē ⁊ realē. nō tñ p se sed p mediū. s. p corpus suuz ⁊ aia nobilis p corp⁹ celeste. Tercia opinio fuit. qd lumē esset euidentia coloris. qz h̄ est euidentia coloris sine q̄ color nō est euidens. sz sine lumine color nō est euidēs q̄ lumē est euidentia coloris. Ita opinio nō valet. qz qñqz videt luminosuz n̄ sub rōe coloris. sicut i nocte. Quarta opinio ē qd lumen eēt forma subalis qz pducit formā substantiālē. qz pducit multa mixta ⁊ mineralia. sicut pz de luine celi. sz sile a suo silī. pducit. Ita opinio nō v3. qz nulla forma subal⁹ p̄cipif

prima opinio

st

3a opinio

4a opinio

sensu qz tunc esset in terciā spē qualitatis. 7 sic esset forma accidētalī qd est impossibile. s; lumen p̄cipit sensu q̄ rē. Quia opinio fuit 7 dicit q̄ lūmē in aere habeat esse intētionale i cor-
 pore s; lūinoso habeat eē reale. Probatō ē qz oīs forma realis d; habere p̄manētiam in suo subiecto. s; lūmē nō h; p̄manētiam in aere s; p̄tū lūmē p̄ recessu solis. S; ista opinio reprobat. qz nūlla forma intētionalis denoiat suū subiectū. qz oīs forma intētionalis est impfe-
 cte i suo subiecto. s; lūmē denoiat aerē realiter. qz d; aer lūinosus qn̄ h; in se lūmē 7 iō color i aere nō denoiat aerē. qz h; ibi esse intētionale tū. Pro veritate est sciendū qz lūmē est q̄litas de terciā spē qualitatis ē p̄cipū subiectū ē dya-
 phano sine p̄cipū. Et hoc p; qz qualitates que sentiūtur sensu exteriori sunt de terciā spē qualitatis. sed lūmē sentit sensu visus. q̄ lumen ē de terciā spē qualitatis. Restat q̄ solvere qn̄ argumēta p̄bantia qn̄q; op̄miones p̄dictas. Ad p̄mū q̄ dicendū qz dupl; alieui cōueniūt
 passiones corporis. Uno mō p̄prie 7 tunc est ve-
 ri qz hoc cui cōueniūt passiones corporis ē cor-
 pus. qz passio nunq; dēclinat suū subiectū sed sic nō cōueniūt lūmini passiones corporis. Alio mō alieui cōueniūt passiones corporis si-
 mulitudine. 7 sic lūmē cōueniūt passiones corporis. 7 hoc nō oportet esse corpus. Et sic qd multiplicat circa obiectū sibi oppositū qd ē p̄prie 7 politū d; reuerberari 7 redire put redire
 re valet tū sicut seipm multiplicare. qz lūmē multiplicat circa corp; politū sic si ponat eam
 adā ad p̄lūm lūmē ei d; reuerberari 7 redire a p̄lūm. Ad scdū d; qz lumen accipit duplicat
 Uno mō put ē p̄cipiū manifestandi alterū sine tal; res sit sp̄nalis sine corporalis. 7 sic lūmē etiā inuenit in sp̄nalibus. qz i sp̄nalibus etiā inuenit p̄cipiū qd vocat lūmē 7 sic dicim; in
 hoīe esse lūmē intellect; agētis. 7 sic lūmē repe-
 nit p̄prie in sp̄nalibus 7 metaphorice in cor-
 poralibus. Alio mō accipit lūmē fm q̄ est p̄-
 cipū manifestandi colores corporales 7 sic lūmē est q̄litas materialis 7 in materia etna. 7 isto
 mō unne loq̄mur de lūie. 7 sic est act; dyaphā
 Alia n. 7 sic p̄prie inuenit in materialibus 7
 metaphorice i sp̄nalibus. Ad terciū dicendū
 qz qn̄is color nō videatur sine lūie non tū lu-
 mē est euidētia coloris qz i quibusdā est euidē-
 tia absq; colore sicut lūmē est absq; euidētia co-
 loris sicut i corporibus celestib;. sed q̄ sunt idēz
 non p̄t ab invicē separari. Et lic; aliq; sp̄ cōiun-
 gant ad invicē non tū seq̄tur q̄ sint idēz. sicut
 h; 7 n̄ibile. Ad quartū dicendū qz duplex ē

ca alie; sube. quedā est p̄ncipalis 7 vninoca. 7 sic effect; est filis cāe fm naturā. vel etiā fm p-
 portionē sicut fil; est filis patri. vel domus est
 filis ydce q̄ est i mente artificis. Alia est cā in-
 strumentalis alie; effectus. 7 tales cāz nō o; eē
 siles effectui sicut semen ē cā instrumentalis ge-
 niti ex semie. mō lumen ē cā instrumētalī s; be-
 qz eo mediāte aīa nobil; p̄ducit inferiora 7 me-
 diāte celo sicut p̄rio instrumēto. Ad q̄ntū dicit
 dū qz nō o; formā esse intētionales q̄ non sp̄ ē
 in subiecto qz duplex ē forma realis. quedā ē
 que orit; ex p̄ncipijs essentialib; subiecti vt ri-
 sibile ex hoīe. vel ex cōmixtionib;. vt albedo
 ex hoīe. 7 tal; forma est sp̄ p̄manēs in subiecto
 fm dispōz quā h; Alia ē forma real; q̄ oritur
 ab extrinseco 7 etiā cōseruat ab extrinseco sic ca-
 lor in aqua q̄ accipit ab extrinseco s; ab igne. et
 cōseruat ab extrinseco. sic est dōm de lūie qz ad-
 uenit dyaphano p̄ p̄ntiam corporis illuiantis.
 Et iō lūmē differēter est in corpe lucido vt in
 sole 7 in aere aut dyaphano quīs ei vtrōbiq;
 sit realiter tū non vtrōbiq; p̄manēt. Lū; cā
 est qz lūmē in corpe lucido fuit ex p̄ncipijs il-
 lius corporis. non at fuit a p̄ncipijs illius cor-
 poris in q̄ est realiter trāsmittit.
 Arguit. Lumen ē qualitas finēs a corpe
 q̄ est defurcus corporis. 7 sic tūc est corp;. Dōm qz ista p̄pō lumen est defurcus corporis in-
 telligit duplicat. Uno mō qz lumen sit p̄c
 cule corpe 7 defurcus a corpe. ac si diceretur lu-
 men in aere nihil aliud est qz multa p̄na corpa
 athomalia resoluta a corpe solis. 7 sic Aresto.
 repbat istā p̄pōz. Alio mō p̄t p̄pō intelligi.
 qz lūmē sit defurcus corporis. i. qualitas defurcus
 a corpe. 7 sic p̄pō est vā. qz lūmē est q̄litas na-
 turalis ipius corporis lūosi nā ab ipō corpe lu-
 minoso naturaliter fuit.
 Arguit. Oīs qualitas sensibilis h; p̄riūz
 sed lūmē non h; p̄riūz. q̄ nō est qualitas sensibi-
 bilis. Dōm qz duplex est qualitas sensibil.
 quedā est que reperitur i ipsīs elemētis 7 elemē-
 tatis sicut sunt calidū frigidū 7c. 7 sic Aresto.
 bene loq̄tur di. qz oīs qualitas sensibilis h; p̄-
 riū. Alia est qualitas sensibilis q̄ inuenit i ce-
 lo qd omnino est incorruptibile. 7 tales quali-
 tate non o; hēe qualitatem p̄riā nisi extendat
 p̄rietas ad p̄natiuā oppōz. 7 sic tenebre sunt
 p̄rie lūmē. Vel breuit; d; qz oīs qualitas sensibi-
 bilis sensu tactus h; p̄riūz. sed hoc nō oportet
 de qualitatibus sensibilib; alioz sensuum.
 Arguit. Lūmē est corp;. qz Aresto. disting-
 uit tres spēs ignis in scdo topicoz q̄ sunt ig-
 nis carbo. ignis flāma. 7 ignis lux. sed ignis ē

7133
 27
 33
 47

ad q. 7

corpus. g^o etiā lux sine lumē erit corpus. Di-
cendū q^o Aresto. loq^otur ibi exēplariter fm opi-
monē antiq^o qui distinxerunt triplicē ignē.
Exēpla em debet pcedere ex notioribus. cum g^o
fm antiq^o sunt notū z p^osuppositū q^o tres eēt
spēs ignis sic etiā exēplificat ibi Aresto.

Querit. Utz lumen equaliter reperiat in
oibus. Ddm sicut pus dictū est de dyapha-
nitate. Aliq^o em sunt dyaphana p totū. z illa
recipiunt lumē p totū. Alia vō sunt dyapha-
na fm superficies. z illa recipiunt lumen fm vlti-
mā eoz superficiē. Lu^o rō est. qz p^orius subie-
ctū ipius luminis est dyaphanuz. illa g^o que
sunt dyaphana p totū sunt susceptiva luis p
totū. z illa que sunt dyaphana fm superficiem
sunt susceptiva luis fm superficiē. In p^omis ē
tū ista d^ona qz aliq^o hnt de se lumen sic est cor-
pus solis. Aliqua hnt lumen ab extrinseco sic
aer z aqua.

Est autem coloris

Postq^o Aresto. ondit quō se habeat color ad
videndū qui nō videt sine luie. Dic dicit quō
se habet dyaphanū ad videndū. z p^omo quō
se habet ad colorē. Et p^oit sile de sono di. q^o si-
cut se hz aer ad sonuz. ita dyaphanuz ad co-
lorē. z qz dyaphanuz est sine colore sic est sus-
ceptivus coloris. sic etiā qz aer est sine sono g^o
est susceptiv^o soni. z rō istius ē. qz omne suscipi-
ens d^o esse denudatū a natura suscepti als nō
capet ipm. curz g^o dyaphanū recipit i se colorē
oz q^o sit denudatū a colore z silt aer a sono. Et
p^o hoc soluit argumentuz q^o arguit q^o dyapha-
nū est sine colore z tū suscipit colorē. qz in p^o
cipio dyaphanuz est sine colore. sed in visione
est cū colore. qz suscipit in se colorē. z sic etiā
aer est sine sono z nō suscipit in se sonū anteq^o
immuret auditus. Deinde dicit quō dyapha-
nū videt. i. p^o visuz agnoscat. z vult q^o dyapha-
nū agnoscat sicut tenebrosuz. Ex q^o em agnos-
cimus aliqd eē pus lucidum z postea tenebro-
suz p^ocipim^o q^o est dyaphanū qz ē eadez natura
ex pte subiecti q^o sic qz in se hz tenebras z qū
qz lumē sicut maffeste p^o p^o sensuz.

Non autem omnia

Postq^o Aresto. xterminavit de manifestis visi-
bilibus q^o vident p lumē extrinsecū. Dic p^ont
xterminat de visibilibz innotatis di. q^o nō oia
sunt visibilia p lumē exterius. sed solū illa q^o
rū est p^orius color. sunt em aliq^o que i luie ex-
teriori n^o sunt visibilia sub rōe luis. sicut sunt
lucentia de nocte. sed ista sunt visibilia i tene-

bris. ista at nō sunt noiata vno noiē eoi sicut
sunt putredines quercū. capita pisciū. squa-
me pisciū. oculi cattoz. z oculi lupoz. Rō at
quare ista vident i nocte z nō in die stat in h.
qz sunt duplicia corpa qdaz sunt q^o hnt pfectē
lumē p^ophesuz ab opaco z etia corpa pnt soluz
videri p lumē exterius sicut sunt corpa colora-
ta. in coloratis em corpibus lumē est pfecte z
p^ophesuz ab opaco. Alia sunt corpa q^o nō sunt
p se terminata vbi scz lumē n^o est pfecte comp^o
hēsuz ab opaco. z talia corpa pnt etiāz videri
sine luie exteriori. qz p^o p^orius lumē pnt aliq^o
partē mediū illuare. ista tū nō vidēt luminosa
in luie exteriori. qz hoc lumē exterius obfus-
cat min^o lumen g^o in die nō vident talia luio-
sa sicut in nocte. Pro intellectu om^o istoz est
sciendū. q^o est triplex g^o d^o visibiluz. quedaz
sunt q^o vidētur sub luie alieno z colore p^orio.
et ista visibilia soluz vidētur i die z nō in no-
cte. alia sunt q^o vidētur sub lumine p^orio z co-
lore alieno. z ista eq^oliter vident in die z in no-
cte sicut ignis. alia sunt q^o se hnt medio mō. qz
vident in die sub luie alieno z colore p^orio. z
in nocte sub luie p^orio z colore alieno. sicut
sunt oculi cattoz. putredines quercū z silia
que vidētur i die alba z g^o vidētur sub colore
p^orio z sub luie solis. sed i nocte vidētur sub
p^orio luie z nō vidēt talia corpa alba sz luioza

Hunc autē intātuz

Quia Aresto. dicit de duplici visibili. Dic of-
tēdit quō vtrūq^o videat z pnt sumi due xclu-
siones. P^oria est de colore z est ista. Color ē vi-
sibilis qz mouet dyaphanū pus illuatur sed
innotata sunt visibilia qz mouet dyaphanuz
i. ipm actuando p lumē. z iō in eis lumē nō
p^osupponit sicut in p^omis visibilibus. Dicit g^o
Aresto. q^o iā dcm ē q^o color n^o videt sine luie. lu-
mē at est in dyaphano. mouz g^o color dyapha-
nū actu illuatur qd^o vterius mouet organū
sibi aliqualit cōtinuatū. qd^o pbat rōe z signo.
Rōe sic de rōe coloris est mouere dyaphanuz
fm actuz. i. actu illuatur. g^o color pus mouet
dyaphanū illuatur anteq^o visus moueat a co-
lore. Signū stat i hoc qz i aliq^o hnt in se co-
lorē. i. coloratur ponat sup visum tunc tal res
nō videt. z iō oz q^o sit mediū inter oculuz z vi-
sibile qd^o medium pus moueat anteq^o mouet

Querit. Quare color pus mo-
uet mediū qz sensuz visus. Ddm q^o iō. quia
sensus q^ouis sit material tū etiāz est vitalis po-
tes recipe formas ab extrinseco. qz g^o non pōt ta-
les formas recipe fm illam materialitatē fm
quā sunt i subiecto. iō oz q^o tale sensibile spiri-
tū

Primo g^o d^o
Secundo
Tercio

Prout dicitur in visibilibus
innotata et innotata
Ne color nō aliquid dyaphanū
sed iō qz color nō dyaphanū
v^o g^o rōe agnoscendo ipm
dyaphanū

translatet in medio ut sic posset recipi in sensibus
si organum in medio diffundat ad sensus ut in ipso
medio spiritualiter.

Arguit. Visio fit in instanti sicut probat Aristo. in fine de sensu et sensato. si non primo color immutat medium et postea sensum. **Ad id quod dicitur quod quibus visio fiat in instanti temporis tamen in visione concurrunt plura que habent ordinem nature. quod unum est causa alterius. in uno enim instanti color immutat medium et organum tamen secundum naturam color prius immutat medium et medium ulterius immutat organum. Prout enim in uno instanti temporis plura esse instantia nature. Aristo. si intelligit quod color prius immutat medium secundum naturam quod ipsum organum non autem secundum tempus.**

Arguit. Si color esset in aere sequeret quod aer esset coloratus et similiter oculus quod est falsum. Sequela probat. quod ubicumque est forma ibi est etiam de notatio forme. **Ad id quod ad hoc quod aliquid forma denotet subiectum non sufficit quod insit subiecto immo requiritur quod insit subiecto satis perfecte et satis intelte.** Propter hoc calor in aqua tepida non denotat aquam calidam. color autem non est in medio et in organo secundum esse perfectum. si etiam non denotat medium neque organum.

Querit. Utrum color sit unius speciei secundum quod est in obiecto medio et organo. **Ad id quod sic.** Et ponit rationem in commento doctoris circa librum de sensu et sensato. quod diversitas subiectorum non facit in formis diversitatem specificam sed solum numeralem. sed ista diversitas que est in colore secundum quod est in subiecto medio et organo solum solum secundum diversitatem dyaphaneitatis que est subiectum primum coloris quod color etiam in subiecto est in dyaphano terminato. color in medio est in dyaphano simpliciter indeterminato. sed color in organo est in dyaphano primo terminato et partim indeterminato. Et ratio est quod oculus est de natura aque ut dicitur in de sensu et sensato. sed aqua quodammodo terminat propter spissitudinem suam speciem coloris et ideo species rerum visibiliu appareret in aqua.

Arguit. Color in aere non denotat. sed color in parte denotat. si non sunt unius speciei consequentia tamen quod eadem forma habet eundem modum denotandi. **Ad id quod forma unius speciei non se equaliter denotat diversa subiecta si insit talibus subiectis secundum diversum modum.** Exempli gratia licet in igne et aqua tepida calor sit unius speciei tamen ille calor non denotat aquam tepidam calidam sicut ignis. sic similiter est ad propositum quod unius enim color sit unius speciei in subiecto et in medio non tamen habet eundem modum inessendi. et ideo non equaliter denotat.

Arguit. Color habet etiam in medio esse reale si

debet denotare medium. **Ans.** probat. quod habet esse specificum habet esse reale. Item color etiam in medio est in predicamento de tertia specie qualitatibus. si habet esse reale in medio. **Ad id quod dupliciter dicitur habere aliquid esse reale.** Uno modo quod habet esse specificum. et sic utique color habet esse reale in medio. quod est in eodem predicamento sicut color in subiecto. Alio modo dicitur aliquid habere esse reale et reali modo. et perfecte. et sic color solum habet esse reale in subiecto et non in medio neque in organo. Et hoc est quod dicitur solet quod color in medio habet esse intentionale. non tamen accipit de intentione per intentionem loqua. quod talis intentio non est sensibilis sed dicitur habere esse intentionale. id est imperfectum quod esse est separatum a materia. id est a conditionibus materie philosophice ut infra dicitur. et ideo in medio potest esse colores que in subiecto esse sicut dicitur. quod secundum hoc esse quod habet in medio non contrariatur. In istis consonat eodem dicitur quod color habet triplex esse scilicet in subiecto in quo habet esse physicum et reale. et in aere est sicut in deferente. et in organo tanquam in principio cognitiois.

Non enim bene dicitur hoc dicitur

Dicitur Aristo. excludit errorem Democriti circa color dicitur predicta qui dicebat quod si totum medium a terra usque ad celum esset vacuum. id est sine corpore. tunc secundum maximam certitudinem videremus ea que sunt circa celum etiam si formica esset circa celum quod nihil obstarerunt res videntem et res visas. sed dicitur Aristo. quod hoc est impossibile. quod si non esset medium inter res videntem et res visas tunc nihil omnino videretur. Quod probat Aristo. ex dicitur. quod dicitur est quod obiectum primo movet medium. et medium in omni virtute movet sensum. si ergo non est medium ipsum non potest moveri. et si medium non movet etiam sensus non movet a medio.

Ignis autem in utris

Dicitur ponit aliam premissam scilicet de modo videndi corpora lucida siue immo iata visibilia dicens. quod ignis et alia immo iata visibilia videntur non in lumine sed in tenebris. et ideo sicut color est visibilis quod movet dyaphanum prius illuminatum. ita immo iata visibilia sunt visibilia a. quod movet dyaphanum ipsum actuando per lumen. et hoc ideo. quod talia lucetia in nocte que dicuntur visibilia immo iata habent intra se lumen ibibitum que luce potest etiam dyaphanum in parte illuminare et hoc contingit in eis propter commixtionem nature ignis a que igne est luciditas vel lumen in micris. Alia etiam elementa non sunt de se lucida

Arguit. Si ista immo iata visibilia lucida essent lucetia propter ignem sequeret quod etiam essent calida

ca. dicitur per se
quod movet dyaphanum
per se movet dyaphanum

14 dicitur per se
quod movet dyaphanum
per se movet dyaphanum

pppter ignē. **¶** Dm q hoc nō o3. Lūius rō ē qz quicunq; dñe forme sunt in aliq qu a3 vna naturalit est pōr alia. tunc pōr talis res mane- re in aliq fm pma formā z nō fm vltima s3 n es. cū g luciditas sit pōr forma q3 caliditas. g pōr ignis reperiri i aliq fm luminositate z non fm caliditate. q at luminositas sit pōr forma p3 qz ignis coicat lumē cuz corpibus celestibus que sunt pma corpa.

Eadem autez ratio

¶ Dic Aresto. redit ad materiā de qua pns sunt locutus scz q color positus sup sensuz nō fac sensationē di. q hoc nō soluz vez est de colore sed etiā in alijs sensibilibus. qz etiā alia sensi- bilia poita sup sensuz nō faciūt sensationē. Et pmo declarat hoc i his in qbus est manifestuz scz i quib⁹ repitur mediū certaneuz sicut sunt auditus z olfactus. qz i illis o3 prius medi a moueri anteq; moueatur sensus sicut sonus p us immutat aerē anteq; imutat auditū z odor pns diffundit se p aerē anteq; immutat odo ratū. z qñis h non apparet de gustu z tactu. qz vidēt absq; medio immutari tñ est ibi eri am sile sicut infra dicet. qñis em gustus z ta- ctus nō hnt mediū extrinsecū tñ habēt mediuz intrinsecū. Deinde oñdit quid sit mediū in sen- sibus. Dī autē mediuz p qd sensibile deferat ad sensuz. Et vult q mediū in sensu visus audit⁹ et olfactus sunt aer z aqua. z hoc pbat spēalif de odore. qz ibi videbat eē mi⁹ manifestuz. q ei odor pcpiat p aerē manifestū est in respirati- bus q nō odorant nisi p respiratōez in aere. q etiā fiat respiratō in aqua p3. qz aialia aquati ca sicut sunt pisces hnt vtiq; sensuz odoris. z sic i eis deferat odor p aquā.

¶ Arguit. Mediū z sensus dñt pportiona- ri. g si est idē mediuz i ill⁹ tribus sensibus nō erūt sensus distincti. Dm q qñis sit idēz mediū materialr in ipis sensibus p qd sensi- bilia deferuntur ad ipos sensus tñ est aliud for- maliter. Pnt ei aer z aqua capi triplicif. Uno mō fm trāparentiam z dyaphaneitates. z sic sunt mediū in visu. qz sic color deferat p aere z aquā. Alio mō accipiūtur fm q sunt corpa fa- aliter mobilia fm locū. z sic sunt mediū in au- ditu. qz son⁹ causat p motū localez aeris z aq. Tercō mō accipiūtur fm q sunt facilif altera- bilia. z sic sunt mediū in olfactu z gustu. quia odor alterat aerē anteq; veniat ad odoratuz z silr alterat aquā.

¶ Querit. Utz sensibile positū sup sensuz fa- ciat sensationē. Dm q nō z rō est. qz opoz

tet obiectū esse spñalisatuz anteq; possit mone- re sensuz. si em sufficeret qlitercunq; pntia for- me ad cognitōez tñc etiā res naturales gnos- cerēt illas formas q3 in se habent. requir g ad cognitōez aliē forme q talis forma sit spñali- sata. sed spñalisatio nō pōt fieri nisi p mediuz g o3 obiectū p mediū diffundi. Maior p3 ex- ordine entuz. qz si aliq res in se h3 formā ma- gis spñalez tunc talis res magis gnoscat. sunt em quedā entia q habēt formas materiales vt sunt entia pure materialia sicut panes h3 i se colorē. quedā ho sunt entia q hnt i se formas materiales cuz qdaz spñalitate. h at p3igit du- plicif. Uno mō qz recipiūt tales formas abs- qz materia z tñ cū pditionib⁹ materie mathe- matice qualia sunt sentiētia z talia gnoscat singularia. Alia at sunt q recipiūt i se formas absq; materia z etiā absq; pditōibus cuiuscū- qz materie. z talia cognoscunt res nō soluz sin- gulares s3 etiā vles. ex qbus p3 q cā cognitō- nis est ex h q aliqd recipit formā absq; mate- rialitate z cū spñalitate. **¶** Circa qd scienduz q triplr pōt impediri sensus a sua sensatione. Prio ex pntia maioris sensibilis. z sic impedi- tur visus nī a visione stellaz in die ppter ma- ius lumē supueniēs scz lumē solis. Secdo im- pedif sensus ppi indispōez organi. sicut ligua febricitantis infecta amaro huōre indicat oia amara. z isti mōi nō sunt ad pposituz. S3 ter- cio impedit ex suppōe sensibilis sup sensuz. et illuz modū psequitur hic Aresto.

¶ Arguit. Sensibile nō pōt poni sup sensum g text⁹ ē falsus. Ans pbat. qz positō est solum corpoz. s3 sensibile nō est corpus s3 qdaz qua- litas. **¶** Dm qñtum nūc sufficit q sensibile accipit duplr silr. z sensus. Prio accipit sensi- bile fm q ē pncipalis rō immutadi sensuz. et sic sensibile ē accns. Alio mō accipit sensibile p illo qd est tota rō immutadi sensuz. z sic ac- cidēs acceptū cū subiecto vocat sensibile. z eo mō accipit h sensibile. z tñc sensibile est corp⁹ et ponit sup sensuz. Siliter igit sensus accipi- tur duplr. Uno mō p pōna sensitua. z sic sen- sibile nō ponit sup sensuz. Alio mō accipit p organo in q est sensus. z tñc sensus est corpus sic sensus visus sunt oculi cuz neruo optico. z eo mō sensibile dī: poni sup sensuz. Un in po- ri tectu Aresto. norant dicit si aliq3 ponat ha- bēs colorē. i. corp⁹ coloratū sup visuz. i. sup or- ganū nō facit sensationē.

¶ Al. Dñe mouēs d3 esse immediate cū mo- to septio phoz. s3 sensibile mouet sensuz. g d3 esse silr cū sensu. **¶** Dm q duplex ē mouēs. i.

Assunt me

p rino
dionio

Fenstra d. l

no

principale et primū. Aliud ē mouēs primuz p hoc q̄ dōm est q̄ obiectū fm q̄ est i subiecto p p̄io sic no est iul' cu'z moto. s. sensu. qz sic ē mo uēs p̄mūz. sed obiectuz fm q̄ ē in medio ē mo uēs primuz. et h̄ mō ē sil' cū sensu. et sic etiā sen sibile agit i sensuz p cōtactū sicut h̄ n̄ q̄stiatz i **Arguit.** Uidet q̄ tāgibile positū sup tactū aq̄iat tactū. q̄ ista autoritas nō est vniuersalr̄ ka. Ans pbat. qz si alicui inferat' vuln' tunc i loco vulneris ē tact' et tū ibi al' sentit q̄ sensibile positū sup sensuz facit sensationē. **Dōm q̄** in illo casu etiā nō fit tactus i illo loco in q̄ pō nit tāgibile sup tactū realit'. sed i loc' p̄pinqs vbi ē tactus integer circa positōez sensibil' su pra tactū. qz i illis locis nō est tactus lesus et iō in illis pot' fieri sensatio.

Hunc autēz primū

Postq̄z Aresto. determinauit de obiecto visus. Dic' p̄r vult determinare de obiecto scd' i sen sus. qd' scz sit obiectuz audit'. q̄ at visus p̄us sit auditu' p̄us pbatū est trib' rōib' de visibili **Arguit.** Auditus ē p̄fectior visu q̄ d'z p̄ce/ de. Ans pbat. qz plus valet audit' ad sciaz q̄ visus. nā plus addiscimus audiendo q̄ vi dendo. In signū ē dicit Aresto. in p̄ncipio p uoz naturalū. q̄ ceci a natiuitate sunt p̄ude tiores surdis et mutis. **Dōm q̄** visus et au ditus p̄nt dupl'r adinuicē compari. Uno mō q̄stuz ad ea q̄ eis p se cōueniūt. et sic visus ē di gnior auditu'. qz p se cōparatur ad obiecta. s. obiectū visus ē dign' obiecto auditus. Alio mō cōparant' adinuicē q̄stum ad aliqd' accūs qd' eis cōuenit scz q̄stuz ad receptōez discipli ne. et sic auditus ē dignior visu. qz plura ad discim' audiēdo ab alijs q̄ inueniēdo p nos qd' sit p visuz. sed h̄ nō arguit dignitatē audi tus simpl'r s. fm qd'. **Sile** est de hoie et equo qz homo est simpl'r dignior equo. sed fm qd' scz in cursu vel ad portandū onera equus est dignior hoie. possit etiā dici q̄ q̄uis plura ad discimus audiēdo q̄ videndo tū ē maior cer titudo in visu q̄ in auditu'. et iō scia accepta p visuz est certior ea q̄ accipit p auditū. Intē tens q̄ Aresto. de sono determinare. P̄rio deter minat de sono in cōi. Scdō de q̄dam sp̄e soni scz de voce. i. q̄i. Uox at est sonus. Circa p̄mūz p̄mo determinat de generatōe soni. Scdō de im mutatōe soni. Circa p̄mūz p̄mo determinat de ge neratōe soni directi. Scdō reflexi ibi Echōi. **Querit.** Quare Aresto. determinat autē hic de generatōe soni. et tū p̄us nō determinat de generatōe coloris nec p̄ ea determinat de gene

ratōe obiectoz alioz sensuū. **Dōm q̄** ideo qz obiecta sensuū exterioroz p̄sideratur duplici ter. Uno mō fm q̄ generatur i suis sp̄ibus. et sic de eis determinatur i libro puoz naturalūz ibi em determinatur de generatōe coloris quo scz generatur ex luine et ex opaco et dyaphanci tate. Sicut determinatur ibi de generatōe odor et sapor. Alio mō p̄sideratur obiecta fm q̄ i mutat' ipsos sensus. et sic in h̄ libro determinat de eis. Per hoc q̄ d'z ad q̄situm q̄ illa duo scz cōntia specifica soni et imutatō sensus p sonuz nō distant i sono. qz q̄i son' existit in sua sp̄e. tūc immutat sensuz et cō. et iō non fuit alia det' minatō habēda de generatōe soni et e' immuta tōe. sed alia determinatō habet de alijs obiec tis q̄stuz ad generatōez et q̄stuz ad immutatō nez. qz tales q̄itates sunt p̄manētes fm natu rā. et iō p̄nt esse et nō immutare. nō at est sic de sono. **Intendit q̄** Aresto. p̄mo determinare de generatōe soni. et p̄mo distiguit quō aliqd' se h̄z ad sonū. et vult q̄ tripl'r aliqd' se h̄z ad so nū. Uno mō p̄riuatue. qz neqz h̄z sonū in ac tu neqz in pōna. vt spōgea vel lana. qz nō p̄nt facere sonū. et iō non habet sonū in pōna. Alio mō aliqd' se h̄z ad sonū positue. et hoc p̄tigit dupl'r. qz vel h̄z sonū in pōna sicut sunt es cā pana. et quecūqz sunt plana et lenia qz habet i se potētiaz faciēdi sonū. Alia dicuntur h̄z so nū in actu sicut ipm mediū in q̄ est sonus rea liter fm aliquā p̄tez. i. circa corpus sonans. et auditus in q̄ est sonus intēcionalr'. Circa hūc textū est p̄siderādūz. q̄ sonus differt ab alijs sensibus qz sonus nō est i actu nisi i medio qz in corpe sonāte nō est sonus nisi effectiue et nō formaliter nec subiectiue. sed alia sensibilia n̄ sunt tū i medio actualit' et formaliter s. etiaz sunt in alio subiecto actualiter. et hoc intēdit Aresto. in hoc textū di. q̄ i medio est solum so nus fm actū.

Arguit. Mediū sicut aer etiā habet sonuz in pōna. q̄ nō bene d'z q̄ corpus sonans habet sonū in pōna et mediū in actu. **Dōm q̄** du plex est potētia scz effectiua q̄ scz aliqd' pot' fa cere altez de se sicut edificator d'z esse in pōna ad domū. s. effectiue et eodē mō corpus sonās est in potētia ad sonū. qz pot' de se facere sonuz scz in aere. Alio mō aliqd' est i potētia subiec tiue. et sic etiā mediū est in pōna ad sonū. quia mediū est i actu i quo recipit son'. h̄z q̄ me diū q̄nqz sonū in actu q̄ scz p̄cutit corpus so nās et q̄nqz h̄z sonū in potētia scz anteqz p̄cuti tur corp' sonās vl' postqz ipm ē p̄cutuz **Al.** Sic p̄ colorē dici' nos videte coloratū

Obiecta p̄mūz p̄mūz
de d'cto
p̄mūz et q̄stuz d'cto
d'ctuz

Bis q̄ p̄mūz
p̄mūz et q̄stuz
d'cto
d'cto

Aliter aliq̄
h̄z p̄ ad p̄

Aliter aliq̄
h̄z p̄ ad p̄

sic p̄ auditū dīcam' nos p̄cipe sonū. ergo sic co-
lor est subiective in colorato sic eē son' erit sub-
iective in corpore sonāte. Dd̄m q' t̄les locutōes
nō sunt eq̄lit̄ intelligēde in sonoz obiectis alio-
rū sensū. qz tales p̄dicatōnes sunt subiective
in alijs sensib'. Exēpli grā. vt si dīcam' video
coloratū sensus ē video corp' hīs in se colorē
subiective. s; iste p̄dicatōes de sono sunt effecti-
ue. vt si dicatur audio cāpanā sensus ē q' cāpa-
na effective facit de se sonū. z sic cāpana ē sensi-
bile p̄ accūs sicut z corp'ns coloratū.

Querit̄ tūc Lū in aere sit son' subiective. q̄
re nō dīcam' audio aerē. Dd̄m q' rō est qz so-
n' nō hz eē p̄manēs in aere sic alia sensibilia hnt
eē p̄manēs in suis subiectis. s; s̄m laycos for-
ma q' trāsēnt̄ est in subiecto nō denoiat̄ ipz sub-
iectū sic p̄tz de rubedine causata ex verecūdia q̄
nō denoiat̄ suū subiectū sic etiā son' nō denoiat̄
aerē. Tūc querit̄ q̄re causa efficiēs coloris nō
denoiat̄ a colore sic cā efficiēs soni a sono. vt q̄
re nō dīcam' video pictorē q' facit colorē sic dī-
cim' audio cāpanā q' facit sonū. Dd̄m q' nō est
sile qz son' qn̄ est tūc sp̄ cōiungit̄ actuali sue cāe
efficiēti qz nō est son' nisi qn̄ corp' sonās actua-
liter facit sonū sed nō semp̄ cōiungit̄ colorē cāe
efficienti ergo. zc.

Arguitur. Eiusdē est poīna cui' ē act' z econ-
tra sed nunqz est son' actu in sonāte ergo nec in
poīna. Dd̄m q' act' accipit̄ dupl'r. Uno mō
put̄ significat̄ opationē. z sic eiusdē est potētia
opatiua cui' ē act'. i. opatio. z sic son' est in cor-
pe sonāte tā in poīna qz in actu. Alio mō actus
significat̄ formā z tūc eiusdē est act' cui' est po-
tētia passiua siue subiectiua. z sic corp' sonās
nec est in poīna ad sonū nec hz actu sonū sic ei
son' actu est in medio z etiā in poīna qz in me-
dio est vt in poīna subiectiua z etiā quandoqz
actualiter.

Arguit. Si aer eēt mediū seq̄ret̄ q' idē esset
mediū z subiectū. Dd̄m q' duplex ē ps aeris
circa corp' sonās. qdā est p̄pinqz z in illa ē son'
subiective sicut accūs in subiecto. z ibi ē son'
realiter. Alia est ps aeris distās a corpore sonan-
te z in illo aere est son' int̄ferionaliter sic etiā in
organo siue in potētia

Fit autem qui secū

Quia Aresto. dixit q' son' qnqz est in actu qnqz
vero in poīna. Hic p̄nr̄ ont̄ quō fit son' in actu
Et p̄rio ont̄ q' req̄runt̄ ad hoc q' son' fiat i actu
Secdo ont̄ q̄lia dnt̄ illa eē. ibi sic at̄ dicimus.
Ult̄ ergo q' tria req̄rūt̄ ad sonū. s. pcutiēs per-
cussus z mediū. z hoc p̄bat qz percussio alicuius

ad aliqd̄ est cā soni sic p̄tz in sono cāpane vbi
baptillus pcutit̄ ad cāpanā. s; in percussioe tria
req̄rūt̄. s. aliqd̄ qd̄ pcutit̄ z aliqd̄ qd̄ pcutit̄ z
qz nō fit percussio sine motu locali z mor' local'
nō fit sine medio. ergo oportet aliqd̄ eē mediū
z in tali medio fit sonus.

Arguit. Quis fit son' vbi nō sunt pcutiēs
percussus z mediū. p̄z in trib' p̄rio in virga pcuti-
tiēre aerē. Secdo in fensa cuz q' auriga dirigit
equū Et in panno rupto // Dd̄m q' in istis ca-
sib' aer hz rōez mediū z etiā percussus. z hoc ido qz
qn̄ aliq' virga velociter mouet̄ p̄ aerē tūc ex tali
veloci motu vnit̄ aer z p̄densat̄. z tal' aer con-
densat̄ pcutit̄ p̄ ipam virgā siue p̄ ipam fensāz
aurige. vñ pcutiēs est fensa siue virga percussus
vero est aer p̄densatus z mediū est aer subtilis
circa aerē p̄densatū De panno rupto dīcēdū qz
due p̄tes aeris extrance se mutuo pcutiētes sūt
cā illi' soni qz p̄ rupturā illi' p̄ani oportet subi-
to intrare aerē ad replenduz locū in q' p̄ri' erat
pann' ex q' motu p̄tes aeris adinuicē collidūt̄
z generat̄ sonus. Tūc Aresto. ont̄ q̄lia dnt̄ eē
que requirūt̄ ad sonū. s. pcutiēs z percussus. Se-
cudo q̄le erit mediū Circa p̄mū ont̄ q' pcutiēs
z percussus in sono dnt̄ eē corpa dura. z hoc ido
qz son' fit p̄ violētā motionē aeris s; mollia ce-
dunt pcutienti z nō fit son' p̄ corp' molle qz n̄
fit diuisio aeris Secdo req̄rūt̄ q' sūt lenia qz
si acūs pcutiatur acū nō fit son' qz nō fit diui-
sio aeris. Et ad hoc q' sit magn' z p̄fect' son' re-
quirūt̄ q' corpa sint p̄caua qz corpa p̄caua pnt̄
p̄tinere multū aeris z ex illa p̄tinētia multi ae-
ris fit magn' son' qz sit violētā magna aeris in-
clusi in tali p̄cauitate. z ista ē cā q̄re si pcutiāt̄
manus adinuicē fit magnus sonus.

Querit. Utz son' pueniat ad auditū p mo-
tū locale // Dd̄m q' son' in p̄ncipio necessario
hz fieri per motū locale qz causat̄ ex motu loca-
li aeris s; in p̄gressu nō est necesse sonū fieri per
motū locale. z sic nō multiplicat̄ son' vsqz ad
auditū per motū locale. P̄uma pars sic p̄z qz
dicit Arest. i secdo metheoroz q' visus anticipat
auditū in tonitruo z in choruscatione qd̄ sic i-
telligit̄ quia q̄uis siml' tēpore fiat tonitruū z
choruscatio tñ videm' p̄rius choruscationē an̄
qz audim' tonitruū qd̄ esse nō posset nisi ex hoc
q' son' defert̄ per motū localem z visio fit in in-
stanti. Secda rō est qz auditio impeditur p̄vē-
tum nō autē visio si ergo multiplicatio soni p̄
mediū impeditur per motū locale ergo fit per
motū locale. Secda pars patz trib' rōibus.
Prima est quia dīc Arest. in hoc secdo. q' sensi-
bile positus sup̄ sensum nō facit sensatōnem. si

paud...
R = ad pa...
ad p am...
dit ad...
olom...
no...

Me
Qua dīcunt ad sonū...
ad n̄ nisi vñ p̄p̄t̄ nec...
sonoz

Int̄p...

ergo p realem motū sensibile veniret ad sensuz tūc nō faceret sensatōez. Itē son' factus in aere audit in aq̄ sicut pater de piscib' qui mouetur p sonū illū q̄ stat in litore s; nō p̄ dici q̄ real' mot' fiat sub aq̄. Et in hoc casu in aq̄ soluz sit intentionalit' son'. Tercio si real' mot' fieret sp̄ cū sono tūc aer realit' moueret contrarijs moti b' realib'. qz p̄tingit sonū fieri a duob' statib' in oppositis locis qz vnusquisqz audit alterū si ergo mediū moueret realr tūc ille aer moueret oppositis motibus Uez ergo est q̄ in p̄ci pio circa corp' sonās est realis mot'. s; in aliq̄ distātia circa auditū nō oportet eē motū realē. sed solū spēm siue intētoem soni.

Arguit. In oī sensatōe sufficit p̄ntia sensibi'. ergo nō oportet auditōz fieri p motū locale' **¶** Dm q' duplr aliqd facit ad sensatōz Uno mō qz inmutat sensum. z sic sensibile facit ad sensatōz. qz inmutat sensuz Alio mō aliqd facit ad sensatōez p̄abularit'. s; tūc q' nō fieret sensibile p̄ns sensui P̄rio mō color req̄rit ad vidē dū qz p̄prie inmutat visū. s; scdo mō lumē req̄rit ad vidēdū sicut illd siue q' nō est color p̄ns visui. sic ad p̄posituz ddm q' son' req̄rit ad audēdū sicut qd inmutat auditū. sed mot' local' cōcurrit sicut sine q' nō p̄ntat sonus auditū.

¶ Simplus autem au

Postq; Aresto. determinauit de pcutiēte z p̄cusso q' req̄runt ad sonū p̄nr determinat de medioz dicit q' mediū soni est aer z aq̄. tū aer est p̄fectus mediū qz aq̄. Cui' rō est qz son' causat ex diuisi one violenta mediū. sed aer ē mediū facili' diuisibile qz aq̄. ergo in aere magis sit son' qz in aq̄. Addit tū Aresto. q' neqz aer neqz aq̄ hnt in se. p̄ priū sonū qd sic intelligit qz sunt mediū sonā di. sed mediū dz esse r̄nudatū a forma obiecti sicut prius dictū ē. req̄rit etiā q' mediū pcutiatur ad alterū qz si aer maneat nō p̄cussus tunc nō fit son'. Itē si aer fortiter pcutiat tūc est fortis son' z p̄fect' z hoc ē id qz in veloci motu aeris causat son'. si ergo aer tarde mouet tūc non fortiter diuidit' z ergo fit paru' sonus.

Querit. Utz son' sit forma natural'. Dicendū q' sic et hoc p̄bat' duplr'. P̄rio sic. omis forma q' est phisice cōsideratōis est natural'. s; son' est forma q' est phisice cōsideratōis ergo ē forma natural'. Scdo sic. illa ē forma natural' q' p̄ficat naturalē potentia sed son' est huiusmodi quia p̄ficat audituz. Maior patet qz inter obiectum z potētia debet esse p̄oportio fm naturam.

Arguitur Sonus habet cām violentā qz vi

olenta fractura aeris est causa soni. ergo nō est forma naturalis. Dm q' duplex est cā soni scz intrinseca q' est materia vrvor. z forma q' est sensibilis qlitas. Alia est cā extrinseca scz corz p' sonās z pcutiēs q̄uis ergo cā extrinseca soni scz cā efficiēs soni sit violenta tū cā intrinseca est naturalis. nec sp̄ req̄runt ad hoc q' aliquid sit naturale q' efficiēs sit naturale. sed suffic' q' aptitudo materie ad formā sit naturalis. z hoc est qd dicit Aresto. tercio Ethicor. q' violentuz est qd est extrinsecū sed hoc nō sufficit sed additur cui passum nō cōfert vim. sufficit ergo q' aer q' est subiectū soni habeat in se aptitudinē naturalē ad talē motū. Itē q̄is cōtingit aliquaz substantiā naturalē generari ex motu violēto sicut ignis generat' ex motu lapidis ad ferrū siue calibem.

¶ Echo autē fit quā

Postq; Arest. determinauit de sono p̄cipali. hic p̄nr determinat de q̄da sono scdario q' dz echo Et p̄ mo determinat de e' generatōe. Scdo de ei' diuersitate. q' ad p̄mū vult q' Echo generat' qn ab aere moto p̄ncipale sonū sit son' scdario' ex hoc scz q' tal' aer mot' inuenit aliqd corp' obstās z a tali corpe obstāte aer itez redit ad suū p̄cipiuz son' ergo fact' in tali reditōe vocat' echo Et exēplificat Arz. de spha siue de pila. qz pila p̄icta ad aliqd obstās resilit itez ad p̄cietē. Pōt eē dari exēplū extra textuz de aq̄ mota. qz si aliqs p̄iciat lapidē ad aquā stāgnalē tūc tal' motus facit circulatōes q' durāt donec veniāt ad lit' Et itez a litore fiūt noue circulatōes p̄rie circulatōib' p̄orb'. i illa g' reditōe fit son' echo.

¶ Videtur autē sem

Hic ponit diuersitatē z dīnaz in sono echo. z vult q' duplex ē son' echo. s; manifest' z certus z talis solū fit qn mouet aer ad aliqd corp' p̄cauū z a tli corpe p̄cauo repercutit' Ali' ē son' echo immanifest' z talis fit in qlibz sono p̄cipali qd sic oñt Arest. qz aialia facientia sonū sunt circa terrā. qz ergo dictū est q' in factōe soni aer mouet' circulant' sic oportet ad min' aerē a terra re pcuti. Et ponit sile de luie qz sp̄ fit repercutio luminis qz nisi sic tūc solū ibi esset lumē vbi directe mittit' radij sed nō est sp̄ tal' repercutio nobis manifesta. in illo aut' loco est nobis manifesta vbi directe mittit' radij ad aliqd corp'.

¶ Qr. Utz son' echo sit son'. Ddz q' sic. Arguit tū q' nō qz ibi nō sunt pcutiēs p̄cussum z mediū. Dm q' son' echo accipit' duplr' Uno

¶ Sicut dicitur actus et passus
Ita actus et passus

¶ Sed sicut dicitur
Sicut dicitur sicut dicitur

¶ Sicut dicitur de modo

¶ Sicut dicitur de modo
Sicut dicitur de modo
Sicut dicitur de modo

¶ Sicut dicitur de modo
Sicut dicitur de modo
Sicut dicitur de modo

¶ Sicut dicitur de modo
Sicut dicitur de modo
Sicut dicitur de modo

¶ Sicut dicitur de modo
Sicut dicitur de modo
Sicut dicitur de modo

De
xlvii

anima
Dicitur de sonis q' p'cipi in auribus dicitur

modo fm q' includit p'cipale sonus & sic acci-
pitur ipso dicitur tunc p' dicit q' aer pcedens e' per-
cuties. obstaculuz e' p'cutus & aer circumstas est
medium. Alio mo accipit p'cise p' sono rediute
& ille e' son' echo p'prie qz p'prie scdario imutat
auditu. Tunc e' d' d' q' ps aeris resiliens e' p'cu-
tius & aer q' nitebat pcedere ad corp' e' p'cutum
& aer subtilior est mediu. & sic aer e' p'cuties p'
cutus & mediu. Simile e' de aq' qz q'is aq' te-
des ad litrus mouet aqua etia volere tedere ad
lit' & in illa motione causatur e' q'da son' qui
est similis sono echon ille aut son' causatur ex
co'cussione partiu aque adiuuice.

Queritur. Utz sonus echon sit idē sonus
cū sono p'cipali. Ddm q' sic. Et hoc e' ver
si son' echon realit' causetur ex reali motu aeris

Arguitur. Mor' direct' & mor' reflex' non
sunt vn' mor' nūcro vt dicitur. viij. phoz. q' nec so-
n' p'ncipalis & son' echon est vn' son'. qz sonus
p'ncipalis fit in motu rector son' echon i mo-
tu reflexo. Ddm q' nō oportet. sonū echon si-
eri p' motu reflexo. qz tūc pcederet argumtu. s'z
p' talis son' fieri p' motu circularē & in tali nō
est necesse interuenire q'etē. ergo e' sic ymaginan-
dū q' in accessu aeris ad aliq'd obstaculū. aer nō
directe redit p' eadē viā p' qua exiit. s'z qū aer
venit ad obstaculū tūc in alio circulo siue situ
incipit redire. S'z p' ali' dicit q' nō oportet so-
nū echon fieri reali p' reale motū aeris. sed spēs
p'ncipalis soni redeūtis p' dicit sonus echon.

Curca q' sciēdū q' q'is in sono p'ncipali sit
vehemēs mor' aeris & tūc son' echon causat ex
reali motu aeris redeūtis a corpe obstate. Alio
mō son' p'ncipalis nō mouet ita vehemēter et
tūc son' echon nō causat p' reale motū aeris. s'z
p' hoc q' spēs p'ncipalis soni iterum redit ad
auditu.

Querit. Utz son' echon fiat in aere realit'
vel intēcionalr. Ddm q' q'is p' eē in aere
realit' & q'is intēcionalr & hoc sub ista d'na qz
qū corp' obstans par' distat a p'ncipali corpe
sonate tūc p' etia fieri realis motio aeris in re-
dutione siue reflexione aeris. s'z si corp' obstans
multū distat a p'ncipali corpe sonate tūc reflex-
io aeris nō fit fm motū reale sed solū intētona-
le. & tūc son' echo est solū intētonal'. Et ponūt
doctores sile qz nō est incōueniēs q' aliq' yma-
go faciat nouā ymaginē. vt si q's videat in spe-
culo ymaginē alicui' ymaginis quis ergo p'ria
ymago causata sit a corpe nō tamē scdā qz illa
causat ab ymagine. sic etia p'ringit in sono ech-
on qz p'ncipalis son' sp' causat ex motu reali ae-
ris sed ymago illi' soni potest de nouo p'ducere

sonū echon qui est intencionalis!

Vacuum enim rec

Postq' Aresto. determinauit de duplici sono.
hic cōsequenter determinat de immutacione au-
ditus ab ipso medio & postea de immutacione
organi a sono. & primo determinat de ipso me-
dio p' quod fit immutatio. Secundo determi-
nat de organo quod immutat. Quātum ad p'
mū dicit q' p'prium mediu audiendi recte di-
citur vacuum. antiqui enī dixerunt q' tibi essz va-
cuum vbi est aer. & dicebant cōformiter ad opi-
nionē laycorū quā opinionē reprobat Aresto.
quarto phoz. Qd autē aer sit mediu sic pbat
quia illud est mediu in sono quod aptū est frā-
gi p' motum localem. sed aer maxime est frangi-
bilis. ergo aer est mediu in sono. Maior patz
qz ex fractura aeris moti causat sonus sicut di-
ctum est & sonus refert' ad auditu p' aerem con-
tinuatū. quū enī in aere circa corpus sonans
fit realis motus. non tamē oportet talē motuz
cōtinuari vsq' ad auditu vt dictū est.

Arguitur. Sonus facit audire ergo nō aer
quod est cōtra rectum. Dicendū q' duplicat
aliquid facit audire. Uno modo quia est prin-
cipalis ratio mouendi potentia audituā & sic
obiectū vniuersū potētie mouet ipam potē-
tia & sic est ver' q' sonus facit audire & nō medi-
um. Alio modo aliquid mouet potentia quia
est mediu p' qd fit motio potētie ab obiecto sic
aer facit audire. Loq'itur ergo Aresto. de illo mō
quo mediu facit audire.

Arguitur. Videt' q' nō. quia sonus nō facit
audire sicut obiectū pbat'ur. quia circa sonum
recipimur sed circa obiectum non recipimur.
Maior patet. quia quādoqz indicam' sonū re-
missum qui tamē est intencus & cōtra Ddm
q' hoc iudiciū quo aliquis indicat sonū inten-
sum vel remissum nō accidit ex pte soni sed pte
corpis sonantis. sed illa que accidunt ex pte sub-
iecti nō sunt sensibilia p' se p'pria & ideo nō est
incōueniēs sensum circa talia recipi. Vel p' ali-
ter dicit' & melius q' talis receptio accidit ex di-
stātia ipsius corpis sonantis ab auditu. Sicut
sicut accidit in visu quia visus iudicat aliqū
colorem p'pū qui est magnus ppter distantia
visibilis. Est ergo intencio soni. i. magnitudo
soni potius sensibile cōe qz sensibile per se. p'p'i-
um quia sicut se hz magnitudo mot' ad visib'le
ita se hz intencio & remissio ad sonū. uerfor

Dr. Utz sit idē son' q' p'cipit in aurib' dī

Augerphom
Duplinter

M ad p'p'
mō d' p'p'
p' d' p'p'
mō d' p'p'
mō d' p'p'
mō d' p'p'

Reprobat q' aer sit mediu

Duplex est sonus

audientiu. Ddm q son accipit duplr Uno mo fm q fit in aere circa corp sonas. z sic son est vn numero qz vna ps aeris cotinua recipit in se sonu vt fit a corpe sonate. Alio mo accipit son n hz q imutat diuersas poas nuro diuersoz audietuz. z sic e aliuz z ali son nuro. qz son est in aere sic p dicituz. sz e alta ps aeris in auri b diuersoz audietuz. g e ec ali son nuro Si mltr pt rnderi d vnitate man. qz man pt du plr capi. Uno mo ex ea pre q coungit brachio z sic e vna nuro Alio mo accipit fm illas ptes a brachio distates z sic diuidit i qnqz digitos z sic man no est vna nuro sed multa numero

Auditus autem est

Postqz Aresto. dixit de imutatioe sensus audi tus qtu ad mediu. pnr dicitur de imutatioe ei qtu ad organu. z vult q organu ipi audit est aliqd conatural aeri. hoc at dr organu audit in q imediate subiectat audit. pbat g Aresto. sua intcoez. qz sic se hz humidu pupille i visu tra se hz aer p natural in auditu. sz humidu pu pille e organu visus. g aer conatural e organu audit. Maior pbat. qz vbi e humidu pupil le ibi e visio. z vbi e aer conaturalis ibi e audi tio z io no vbiqz z vbiqz audit anial. i. no in oi pre sz sola in illa pre vbi aer exteoz mouet aere conatural hoc at e in auri b. qz ibi est qda pellicula interoz q vocat miringa q ptinz in se aere p natural tal g aer cu miringa e orga num audit. qz in ipo aere cuz miringa fundat i subiectat imediate poa auditua.

Der se ergo quidez

Hic pnr ont qlis dz ee iste aer q appropat au ditu. z ponit duas coditodes istius aeris. Pria est q tal aer coplaturus auri bus dz ee conatu ral sic q no possit facilt remoueri ab ipaurib z hoc dr ad dinam aeris exteozis qz tal e facilt ter remouibilis. Secda codito e q talis aer dz ee imobilis. i. insonabilis z hoc pz ex pbatioe adincta qz dic Aresto. q iste aer dz ee imobilis vt sentiat ocs dinas mot. i. soni. no ei audit pcpit dinas motu nisi accipit mot p sono nec e tal expositio abusua qz son sp fit cu mo tu sz locali Ex qbus vltari Arest. coudit du pler ipeditu ipi audit qz ei dixit q duplex codito reqrit ad organu auditus sic nne coudi dit q ex defectu vtriusqz coditois ipedit audit Prio g ipedit auditus p hoc q aer conatura lis corripit. z ista e ca qre non audimus in aq qz existet in aq recipit ad se aqua p qua cor

ripit aer conaturalis. e tn verz q no facilt in trat aq ad ipm aere p natural z hoc ppe reflecti on. i. tortuositate carniu in auri bus. z io sile accidit si miringa laborz. i. infirmet q ad audi tu sic si pupilla oculi laboret. i. infirmet in visu siue in oculo Secdo ipeditur auditus ex h q aer conatural hz in se sonu z io si aures sonat sic cornu tuc no bn audimus. z hoc e q hnt oms sensus sile ca auditu qz nullus sensus pt in se hie qlitates sui obiecti fm re z phisice. si g au ditus hz in se sonu reale tuc no pt audire. Si mile e de pupilla oculi qz si hz in se macula tuc visus destruitur

Arguitur Aer e mobilis ad motu hois. g aer edificat in auri b no est simplici imobilis Ddm q imobile pt duplr accipi. Uno m o accipitur ppe z p se z sic aer talis est imobilis p se sic pz ex pria coditoe qz aer talis e naturali ter coplatur auri b qd ar p se mouet accipit nouu locu z io no naturalit coplatur auri b si eet p se mobilis. pt tn p accns ee locali mobi lis ad motu hois. Alio mo accipitur imobile pnt ide est q isonabile z sic accipitur imobile in textu. q ad scdaz coditione qz aer dz ee imo bilis in auri b. i. insonabilis sic q in se no ha beat aliqua dinam soni qz si sic tunc ipeditur a pceptione alioz sonoz sicut ia dicitu est.

Utrum autem sonat

Hic mouz circa pdicta qnda dubitatz q stat in hoc. vtz sberas. i. pcuties faciat sonu vel ver beratu vel vtz qz. z vult p solutoe q ca soni e sil sberas z ipm sberatu sz dnt qz sberas causat sonu qz mouet aere ad aliquod. verberatum z pculsum causat sonu quia resistit motoni pcuti entis z ex tali resistentia diuiditur aer medi in quo fit talis sonus. Ex quo manifestu est q si haberetur solu verberans z no verberatus vel ecotra no causaretur son. Addit tamc Aresto. q non omne verberans z verberatu causant sonuz qz si acus acui obijciatur no fit son sed opoz tet illud qd pcutitur esse regulare. i. planu z la tum. quia sic aer diuiditur z illo motu violen to aeris causatur son vt dicituz est.

Arguitur. Si ad sonum couerterent verte rans actiuez verberatum passiu. tunc seqrerur q sonus esset in pculso z no in aere medio qd est falsum. Sequela patet. quia actio phisica siue naturalis est in corpore passo. tercio phisi corum Dicendum duplr. Prio q pculsus no couerit ad sonuz solu passiu sz etia actiu. qz

Deat de imutatioe huius qtu ad organu
Si aut quidam q
ho d remouet d
vbi qz

Primo dicitur de
Secunda

Si ponit duo qz
Subiecta auditus

De *anim* anima

Quot modis differant sonus et vox

ex aere resiliēte a corpe obstāte generat sonus sed ad talē motionē aeris etiā concurrat ipm p cussum effectiue qz p cussuz etiā facit talē resili/ toem aut diuisione aeris Scdo p̄t dici p̄cesso qz p̄currat p̄cussuz passiue. tūc ē dōm qz duplex est effect⁹ agētis. vn⁹ ē q̄ causat soluz ab agere. z ille ē solū in passo subiectiue sic calor p̄cedēs ab igne in aquā est solū in aq̄ z nō in igne. Ali⁹ us ē effect⁹ agētis q̄ fit sil ab agere z patietē et illuz nō oportet eē in patietē sed p̄t esse in aliq̄ tercio. z sic ē de sono qz causa soni sil ē p̄cutiēs z p̄cussuz q̄ ideo son⁹ nō est in p̄cussio nisi effecti ue sed est in aere formaliter.

Differentie autem

Postq̄ Aresto. determinauit de sono q̄tū ad i mutatoēs tā ex p̄te mediū q̄ ex p̄te organi. Dic determinat de differētis sonoz. Et p̄rio dic quō ondēt. i. p̄cipiunt dīne sonoz z vult qz nō p̄cipiunt dīne soni in reb⁹ sonatiuis. i. son⁹ ē so/ luz in pōna in reb⁹ sonatiuis. s̄ qn fit son⁹ fm actū. silr est de colorib⁹ q̄ nō manifestāt sine lu mine fm actū. p̄t tū ibi eē silrudo z dissilitu/ do qz etiā colores sunt i actu p̄mo absqz hūie s̄ soni nō sunt in corpi⁹ sonatiuis. etiā fm actū p̄mū capiēdo sonū. Deīn d̄t q̄no sumūt noīa in differētis sonoz. z vult qz sumūt fm silrudo dīne ad q̄litates tāgibiles. Cui⁹ rō est qz tact⁹ est nobis notior z silr q̄litates tāgibiles Dicū tur ergo aliq̄ soni graues z aliq̄ acuti. Dicū t̄ acuti quod iu pauco tpe mouet multū. Et di cū graue qd̄ in multo tpe mouet parū. z hoc si mlr fit in tactu z in auditu qz acuti multum mouet sensus sonoz. z silr sensus audit⁹ z hoc est qd̄ dicit Aresto. vij. phoz. z silr p̄mo topicoz qz acuti est equocū ad acuti qd̄ est in stilo qd̄ p̄ngit tactū z ad acuti qd̄ est in voce qd̄ mouz auditū z ad acuti qd̄ est in vino qd̄ p̄ngit gu/ stū. nec tū veloz mot⁹ est acuti q̄uis son⁹ acuti causat ex velocitate mot⁹ z hoc est vez qn son⁹ causat ab vno motu s̄ qn aliq̄s son⁹ causat ex diuersis motib⁹ tūc velocitas mot⁹ nō causat acuti s̄ frequētia. i. cōtinuitas mot⁹ sic patz in corda multum extensa q̄ q̄nto plus est extensa tanto frequēti⁹ mouet si nō frangatur.

Vox autem sonus

Postq̄ Aresto. determinauit de ipso sono in cōi. p̄r vult determinare de voce q̄ est species soni. et vult qz vox est solū son⁹ aiati. Ex q̄ stati cognos cit qz vox est spēs soni son⁹ eni est cōior voce qz inuenit tā in iactis q̄ in aiati. Et rō ist⁹ d̄ter

minatōis ē qz gen⁹ est de diffinitōe sp̄ci z iō p̄ ponit tractat⁹ de genere z postea subiūgit tractat⁹ de sp̄e. p̄bat ergo qd̄ p̄positū est. s. qz vox est son⁹ aiati. z hoc sic qz ad vocē tria cōcurrūt scz extēsiō. i. cōtinuitas. melos. i. melodia sine con sonātia fm distīctōēz grauis z acuti. tercō re/ q̄rit locutio. i. d̄trectio. s̄ ista tria nō inueniūt in sonis inanimatoz nisi p̄ silitudinē sic z tuba vel lyra d̄t vocare. i. voces facere. ergo etiā vox ibi inuenit solum fm similitudinē.

Quertur Que sit rō qz ista tria requirunt ad vocē. // Dōm qz rō est qz vox d̄t a vocādo z iō p̄ voce exp̄mitur affect⁹. s̄ talis affect⁹ nō p̄t ex p̄mi nisi p̄ sonū h̄ntē in se ista tria qz si nō fiat cōtinuatio in voce tūc nō exp̄mit affect⁹. Si militer qz sunt diuersi affect⁹ in aiabilib⁹ oportz qz ad exp̄mendū diuersos affect⁹ d̄m̄ p̄ferant voces z requiritur melodia z eē locutio in diuer sis vocib⁹ z ergo ista tria requiruntur ad vocem.

Arguitur Ista tria etiā repiuntur in instris musicalib⁹ z tū illoz soni nō sunt voces. qz di cit text⁹ qz vox soluz in aiabilib⁹ sit. // Dōz qz q̄uis in instris musicalib⁹. inueniūt ista tria p̄ dicta p̄ similitudinē. tū ibi nō repiuntur sicut in voce qz voces significāt affect⁹. s̄ talia non repiuntur i instris musicalib⁹ p̄ exp̄sione affec tus. Et rō ill⁹ est. qz talis distinctio nō fit per instrumenta naturalia qz instrumenta natura lia sunt nata exp̄mere affectū illius cuius sunt instrumenta.

Quertur. Quot modis differant sonus z vox. Dicendum qz tribus modis. Primo ex parte cause efficientis. secundo ex parte materie z tercio ex parte finis. Ex parte efficientis quia sonus causatur p̄ illa que nō habent in se prin cipia suoz motuum. quia sonus causatur crvi olenta fractura aeris. sed principia vocis sunt ab aia que naturaliter mouet corp⁹ z illa mem bra quibus generatur vox. Secundo differunt ex p̄te materie quia oportet in voce esse attracti onē aeris. z ideo in nō respirantib⁹ non fit vox vt infra patebit hoc autē non semp fit in sono Tercio d̄m̄t ex parte finis quia vox significat affectōem aie nō autē sonus. Et nō d̄m̄t p̄prie ex parte forme quia habent se sicut sup̄ri z in ferius z illoz est vna forma.

Multa autē anima

Quia nunc dictū sit qz vox est son⁹ aiati. hic Aresto. remouet quādā dubitatōem q̄ aliquis querere posset. An oīa aiata habeat vocem. Et

Quia ad vocē requiruntur tria scilicet extensio melos et locutio

Quia ad vocē requiruntur tria scilicet extensio melos et locutio

Quia ad vocē requiruntur tria scilicet extensio melos et locutio

Quia ad vocē requiruntur tria scilicet extensio melos et locutio

An oīa aiata habeant vocem

Marginal notes on the left side of the page, including the letter 'M' and various handwritten annotations.

vult Aresto. q̄ nō qz animalia nō hñtia sangui
nē nō faciūt vocē sicut cancri ostree ⁊ testudies
Nec oīa aīalia hñtia sanguinē faciūt vocē sed
solū illa que habēt calidū sanguinē Et rō hui⁹
est q̄a vor generat̄ in aere p̄tractōz ⁊ respira
tōem aeris. sed aīalia nō hñtia calidū sangui
nē nō attrahūt neqz respirāt aerē ergo nō faciūt
vocē. Et q̄uis q̄dā pisces videāt facere sonū si
cut sunt pisces in achileo. i. tali flumio q̄ bran
chijis. i. suis faucib⁹ expellūt aquā ⁊ attrahunt
itez aquā sed nō faciūt sonū vocē in tali attrac
tione. qz in voce req̄rit̄ locutio. i. discretio vt
dictū est s̄z nō sunt infra in piscib⁹ q̄b⁹ talis di
cretio fiat ⁊ ideo nō faciūt sonū vocē.

¶ Querit̄. Quare solū aīalia hñtia calidum
sanguinē faciūt sonū vocē **¶** Dm̄ q̄ rō est qz
vor causat̄ ex aere inspirato. sed aīalia nō habē
tia calidū sanguinē n̄ respirāt ergo. ⁊c **¶** Minor
p̄z qz respiratio aeris valz ad refrigeriū cordis
vt infra dicit̄. s̄z aīalia que nō hñtia calidū san
guinē nō indiget̄ tali refrigerio ergo etiā nō re
spirāt. Pro declaracione maioris est sciēdūz q̄
vor est son⁹ discretus ⁊ hñtia certā discretōz fac
tus. Illud ergo q̄d req̄rit̄ ex pte soni etiā req̄ri
tur ex parte formate vocis ⁊ cū hoc aliqd̄ plus
Ad sonū autē tria requirūt̄ sc̄z pcutiēs pcutiū
⁊ mediū. ergo etiā ista tria requirūt̄ ad vocem
In aere igit̄ inspirato lingua aīalis est pcuti
ens. pallatū pcutsum. ⁊ aer inspirat⁹ est mediū.
qz tñ ex pte vocis etiā req̄ritur certa discretio.
ideo oportet q̄ cōiungāt̄ aliq̄ instrumenta natu
ralia quib⁹ vor certo mō distinguat̄. Et sic ad
hoc q̄ erit vor requirūt̄ q̄ fiat in aere inspirato
⁊ q̄ cōiungat̄ instrumentis naturalib⁹ distinguē
tib⁹ talē vocē ⁊ ad hoc valēt̄ labia ⁊ dentes. qz
dentes inuāt̄ ad hoc vt aer nō sil̄ expellatur per
expiratoem qz si siml̄ expelleretur tūc nō fieret
distinctio in aere que requiritur ad vocē.

¶ Arguitur. Tullis sit p̄ instrumenta naturalia
⁊ in aīali ⁊ tñ nō est vor. Dm̄ q̄ in tulli n̄
est discretio soni p̄ instra naturalia ⁊ ergo p̄ h̄
excluditur a distinctōe vocis q̄d d̄z. plat⁹ quia
platio fit p̄ discretione

¶ Arguitur. Ex hoc seq̄retur q̄ alia aīalia ab
homine nō facerēt vocē qz ibi nō est discretio.

Dm̄ q̄ duplex est discretio in voce. Una ē
simpl̄r p̄fecta q̄ ita p̄fecta est q̄ pōt scribi l̄te
ris. ⁊ talis vocatur vor l̄rata ⁊ talis vor solum
reperitur in hoib⁹. Alia est discretio que est ip̄fe
cta in ordine ad p̄dictā discretione. est tñ talis
distinctio in voce que sufficit ad exp̄mendū affe
ctū aīe. ⁊ talis est etiā in vocib⁹ brutoz aīalium
qz voces aīalium etiā significāt̄ effect⁹ aīalium

vt qñ canis latrat significatur affectus eius

Vox autem sonus

Quia Aresto. nōcōndit in q̄b⁹ reperit̄ vor hic
vult oñdere q̄d sit organuz ipsi⁹ vocis ⁊ instrū
p̄ q̄d vor immediate generat̄ Et p̄rio dicit̄ q̄ idē
est organuz vocis ⁊ respiratois ⁊ hoc sic probat
Quia q̄uis vor sit son⁹ aīalis nō tñ in qlibet
p̄te aīal facit sonū vocem s̄z soluz in illa p̄te in
qua animalia recipiunt aerē inspiratuz. Et q̄
sic arguitur. hoc ē organū vocis vbi aīalia respi
rāt aerē. sed vbi aīalia respirāt aerē hoc est or
ganuz respiratois. ergo ē idē organuz respirati
onis ⁊ vocis. sit enī vor in aere respirato sicut
dictuz est. Et qz posset aliq̄s arguere q̄ aer in
spiratus valeat aīalib⁹ ad refrigeriū caloris cor
dis. ⁊ sic videtur q̄ nō valeat ad faciēdū vocē.

¶ Rūdet Aresto. q̄ natura vtitur inspirato aere
ad duo sc̄z ad esse aīalis qz aīal nō pot̄ esse sine
tali aere inspirato ⁊ sic aer inspirat⁹ valet ad re
frigeriū caloris cordis. ⁊ tñ aīalia nō respiran
tia q̄ nata sunt respirare nō p̄nt vivere absqz re
spiratōe. Sc̄do vtitur natura respiratione ad
faciēdūz vocē. ⁊ sic vtitur aere inspirato q̄ad
bñ ēē. Et ponit̄ Aresto. silē de lingua in animato.
Quia natura vno mō vtitur lingua ad gulluz
vt discernat̄ int̄ pueniēs ⁊ discōueniēs nutime
tum. Sc̄do vtitur lingua ad locutionē. qz lin
gua ē q̄ facit̄ distinctōz aeris inspirati. ⁊ tal̄ di
stinctio est de ratione vocis.

¶ Arguitur. Natura d̄terminata ad vnuz ḡ nō
vtitur natura lingua ad duo **¶** Dm̄ q̄ hoc sic
intelligitur q̄ natura est d̄terminata ad vnuz sic
q̄ nō ad opposita p̄ se. Et hoc pbatur duplicat̄
qz nisi sic ignis nō esset ens naturale qz ignis
calefacit naturalit̄ ⁊ etiā erucat ⁊ eleuat ⁊ leue
facit. Sc̄do p̄z idē qz ista ppō ponit̄ i assignatōe
d̄ine int̄ nat̄alia ⁊ voluntaria qz voluntaria n̄ hñtia
d̄terminata ad vnuz sed hñtia ordine ad opposita.
sicut homo p̄t aliqd̄ opari vl̄ opposituz. s̄z na
tura est d̄terminata ad vnuz qz nō ad opposi
ta. p̄t etiā ista d̄ina assignari int̄ naturā ⁊ aiām
vt sup̄ patuit de anima vegetatiua. Per hoc ḡ
dicitur q̄ ista duo non opponuntur

Organum autē res

Hic declarat̄ quid sit organuz respirationis qz
ex hoc scatur̄ q̄d ē organuz vocis. Et vult q̄ orga
nuz respirationis ē vocalis arterea. Et hoc sic
oñditur. qz hoc ē organuz respiratois in q̄ aīa
lia recipiunt aerē inspiratuz. sed hoc est vocal
arterea. Maior est manifesta. Minor p̄z qz vo

Quare aīalia hñtia
calidū sanguinē fa
ciūt sonū solum.

[Marginal notes in a smaller hand, including 'Vox autem sonus', 'Organum autē res', and other commentary.]

It vox quatuor sit a figurata... Diffinitio vocis sit in assignata

De rehy anima

calis arterea ordinat circa pulmonē in aialt. z pulmo cōiungit cordi. qz g aialta respirantia habet magnā calorē in corde z sic indigent in spiratōe p vocalē artereā vt sic aer inspiratus cōiungat cordi. Circa qd sciendū q in collo pfecti aialis lo 2 p rinaat stomacho. Alia ē vena i collo ha tens coopculū qd reponit cū inspiratōe. z ista est magis arta qz p rina. z iō vocat arterea qī ar ta vena ad dīnāz alterius. Ista ei vocalis ar/ terea claudif ne cibus illā artereaz intret. qz si cibus intraret tūc impediret respiratōz z aial suffocaret ppter calorē cordis. z iō piculosuz est tpe sumptōnis cibi illā venā artaz aperire. Sic g fit vox qn aer inspiratus ē in pulmōe tunc em p vocalē artereā vel respiratōez expel lit itez vi qz ad palatū. qz g in ore est quedaz cōcāntas. z iō talis aer ibi colligit z referuat. qn igit p linguā talis aer certo mō diuidit fit vox. Ex q patet q vox est i aere respirato sicut in subiecto.

Quare percussio

Dic cōcludit ex pdictis diffinitōnez vocis z vult q vox ē percussio aeris inspirati ab aia ad vocalē artereā facta cū imagine significādi. et quis illā pticulā nō ponat Aresto. in diffini tōe tñ addit eā postea i ter. di. q nō ois son⁹ aialis ē vox qz tussientes faciūt sonuz lingua. vt z tñ tussis n̄ est vox. qz nō fit ab aiatō fm g aiatus est. qz fit p membra referuētia aie ve getatiue z nō sensitīue. illa em que sūt p aiaz sensitīuā subijciūt rōi. tussis ac nō subijci f rōi. nec etiā fit cū imagine aliqua. i. cū imagi/ ne significādi.

Signūz autē est nō

Dic nū declarat aliaz prem diffinitōis scz qz percussio p quā fit sonus sit in aere inspirato. Et ad hoc poit duo signa. Primū est q si ali qs retinet aerē z nō respirat nō facit vocē. Se cūduz signū. pisces sunt sine voce qz nō respi rāt aerē. z q dicūt pisces respirare peccāt fm intellectū. i. falsuz dicūt. Et dic Aresto. q po nere ppter quā cāz pisces non respirāt spectat ad libz de aialibus.

Arguit. Aliqui pisces respirāt. g nō bene dicit q pisces non respirāt. pbat qz Chama leon vivit i aere g respirat. Dm q nulluz aial vivit ex puro elemēto sicut p r p Aresto. scdo de generatōe q sic dicit. ex eisdez sumus z

nutrimur. cuz g nullū aial possit consistere ex puro elemēto g nulluz aial pōt vivere ex puro elemēto. Dm g ad metristam q sic dicit Sunt tria que puris vitam ducūt elemētis. Allec vnda sonet Chamaleon aere vivit zē. Sciendū est q aliqd nutrimentuz pōt dici aer vel aqua vel terra duplr. Uno mō qz non hz nutrionē alioz elemētōz. z sic nullū aial nu/ trit puro elemēto. Alio mō dī aliqd nutrime tū aer vel aqua. qz aer excedit alia elemēta in tali nutrimento. z sic pōt dici q Chamaleō vi/ uat ex aere. i. vivit de illo nutrimento qd p com positōez ad nutrimenta alioz aialium hz plus de cōpositōe aeris qz de alijs elemētis. z sic aq sonet allec qz h nutrimentuz hz plus de aqua qz de alijs elemētis.

Arguit. Aqua cōgelata pisces suffocātur z moriūtur nisi glacies aperiat. g videt q pisces respirēt. Dm q pisces nō moriūt in aq z gelata ex defectu inspiratōis aeris. s. ex frigiditate aque. qz si aq sit degelata siue qlitercumqz apta ita q radū solares pnt tpare frigus aque tunc etiā tpat frigus in cor pibus piscinuz. In signū ē pisces in hyeme manēt circa funduz aque vbi ē maior calor p anthiparistēsim. ma nifestuz est em q aqua ē grauior aere. g aer nō pōt esse i aqua. g si pisces indigerēt inspiratōe tunc oporteret pisces sp esse sup aquā. Etiā p r dicit q aq stagnalis putrefit. z ex putrefactōne aque pisces moriūtur.

Querit. Utr ista diffinitō vocis sit bene assignata. Dm q sic rō est. qz res natura lis pprie diffinit p suas cās vtz. y. phoz. sed i hac diffinitōe ponūtur qtuor cāe vocis g dif finitō est bene assignata. In hoc em q dī reper cussio tāq cā formalis. percussio em pprie for/ mar vocē. In h em q dī aeris inspirati tangi tur cā material. i. subiectū vocis. qz subiectuz vocis est aer inspiratus. In h at q dī facta ab aia ad vocalē artereaz tāqunt cā efficiens pri/ ma z etiā prima. P r iā em cuz dī ab aia z eti/ am prima cuz dī ad vocalē artereaz. Deinde tangit causa final cū dī cuz imagine signūdi qz finis vocis ē signū affectus vt dcm est.

Arguit. Percussio est actio. s. vox nō est a ctio sed qlitas. g nō est percussio. Et itez actō nō est causa formal ipitis vocis. g male dī qz percussio sit cā formal vocē. Dm q reper cussio capif triplr. Uno mō passīue z sic nō ē ad ppositā. Alio mō actīue fm q signū actū reper ctiendi. z sic ista diffinitō ē causal z nō ydemp tica. qz vox causat ex percussione aeris p natu ralia instrumēta. Tercō mō sumit reprecussio

In vena in collo aialis p fieri

Diffinitio vocis... in dīpo... illa dīctō... qz nō ois son⁹ aialis ē vox...

Dicitur al... in dīpo... qz nō bene dicit q pisces non respirāt... arguit...

He de per passionē... p dīe bone p fite... que mudo

Quare percussio... b i

neutralis potest significare motum sine aliquo causa
 tum ex activa percussione sicut calefactio signifi-
 cas motum importat aliquo causatum ex activa ca-
 lefactioe et sic significat calorem. Similiter etiam per
 percussio potest significare sonum causatum ex percussioe et
 tunc est predicatio simpliciter ydeprica. quia predicat
 genus de sua specie. percussio enim ut sic signifi-
 cat sonum qui est genus ad vocem. Et per hoc soluit
 argumentum quo arguitur quod actio non est causa for-
 malis qualitatis. ergo percussio non potest esse causa
 formalis vocis. **Ad id quod accipiendo formam per
 ut dicitur a formando tunc percussio actiue accepta
 potest bene esse forma. quia format. id est efficit vocem
 Si autem forma dicatur ab informando tunc percus-
 sio neutraliter accepta est forma quia idem signifi-
 ficat quod sonus.**

Arguitur. Si definitio esset bona sequeretur quod
 omnis vox esset signum quod est falsum. probatur. quia dicitur
 definitio cum imagine signandi. **Ad id quod signum
 capitur dupliciter.** Uno modo secundum illud quod est aliud ali-
 ud a se pertinere. et sic non omnis vox est signum quia ali-
 que voces nihil repugnant. Alio modo accipitur si-
 gnificare generaliter potest esse quocumque modo aliud per-
 sentare et sic omnis vox est significatio. quia ad in-
 ventum seipsum habet imaginatam. et isto modo hic lo-
 quitur Aristoteles. et ideo pertinere dicitur cum imagine sig-
 nificandi et non cum significatioe. quia omnis vox signum
 aliud imaginatum prius habet non seipsum signum rem.

De odore autem et

**Postquam Aristoteles determinavit de obiecto auditus
 scilicet de sono. hic prius vult determinare de obiecto
 olfactus scilicet de odore. Et ratio ordinis hinc prius
 determinat de odore quam de sapore sumitur ex tribus.
 Prius ex situatioe organi. quia organum olfactus est
 situatum super organum gustus infra organum audi-
 tus. Secunda ratio sumitur ex parte obiecti. quia obiectum
 olfactus spiritualis diffundit quam obiectum gustus
 quia per medium extraneum et tamen minus spiritualiter quam ob-
 iectum auditus. quia sonus diffundit per motum lo-
 calis et odor per motum alterationis. sed motus loca-
 lis est spiritualior motu alterationis ut manifestum
 est. Tercia ratio ponitur ab Aristotele in libro de sensu
 et sensato. quia olfactus habet convenientiam cum vi-
 su et auditu. quia diffundit per medium extraneum. et
 am habet convenientiam cum gustu et tactu. quia est sensus
 alimentum sicut gustus et tactus. Determinando
 ergo de odore primo determinat quod est odorabile. Se-
 cundo determinat de ipso quod immutat sensum scilicet
 olfactum ibi. videtur enim. Prius probatur difficultatem
 determinationis de odore. Secundo dicitur quod acci-
 pitur cognitio de odore. Quo ad primum dicitur quod
 non potest aliquid tamen faciliter et bene determinare de**

odore sicut prius determinatum est de colore et
 sono. et hoc ideo. quia odores non sunt nobis mani-
 festi sicut soni et colores. quod sic probatur. quia illud ob-
 iectum imperfectissime percipimus per aliquem sensum
 ubi conditio obiecti et sensus habet repugnantias.
 sed sic est in homine quod tunc ad eius olfactum. additio
 enim obiecti est habere caliditatem et siccitatem. quia
 odor est siccus et calidus. sed organum ipsius ol-
 factus in homine est humidum et frigidum. quia enim ol-
 factus coniungitur cerebro quod est humidum et frigidum
 sic habet naturam ex natura cerebri. et hoc est quod
 dicit Aristoteles. quod hinc sensus habet prius multum
 tamen animalibus. unde homo solus percipit excellentes
 odores et non odorat sine leticia aut tristitia. et
 sile est quod ad visum in quibusdam animalibus. quidam
 enim habent fortes oculos sicut pisces qui non habent
 coopula super oculos. et in illis non sunt colores
 manifesti. id est perfecte cogniti quia non percipiunt nisi
 excellentes colores ex quibus terretur. Ex quo su-
 mitur una generalis regula scilicet ista. quod quicumque in
 aliquo animali organum sensus est male dispositum tunc
 imperfecte cognoscit sensibilia illius sensus.

Queritur. Que sit causa quod homo habet prius ol-
 factus. **Ad id quod ista quod ad hoc quod sensus bene
 percipiat suum obiectum requiritur quod sit proprio sen-
 sus ad obiectum. quia ex obiecto et sensu fit aliud
 unum. sed illa quod debet unum ad invicem debet esse per
 proportionata. sed organum olfactus habet ad rationes
 omnino contrarias obiecto sui sensus. quia obiectum
 est calidum et siccum. et olfactus est humidus et frigi-
 dus propter proportionatem ad cerebrum. sed homo habet
 magnum cerebrum quod malum habet olfactum.**

Arguitur. Aristoteles dicit in libro de sensu et sen-
 sato quod organum olfactus est ignee nature. quod non est
 humidum. **Ad id quod olfactus accipitur duplici-
 ter.** Uno modo secundum quod habet in se actualiter suum ob-
 iectum. et sic est de natura ignis propter obiectum. et
 sic loquitur Aristoteles in de sensu et sensato. quia non
 dicit ibi quod olfactus sit de natura ignis sed odo-
 ratum. odoratum autem signum actum est. Alio modo accipi-
 tur olfactus secundum se et sic est de natura aqua propter
 proportionatem ad cerebrum cuius naturam habet quia
 ei coniungitur.

Arguitur. Tunc sequeretur quod omne animal haberet pra-
 vum olfactum. quia in omni animali olfactus est situatus cir-
 ca cerebrum. **Ad id quod quis in animalibus brutis
 etiam impediatur odor ex proportionate olfactus ad
 cerebrum non tamen sicut in homine. quia in homine est maxi-
 mum cerebrum secundum quantitatem sui corporis et ideo impeditur
 olfactus plus in homine quam in aliis animalibus.**

Queritur. Que sit causa quod homo habet maius cerebrum
 quam alia animalia. **Ad id quod ratio est duplex. Prima est
 quod homo habet calidissimum cor inter omnia animalia. quod habet**

Supra de duplici

De odore autem et

De odore autem et

Olfactus

primus

maximū cerebz. p̄na p̄z. qz calor cordis miti-
gat p̄ frigiditatem cerebz. vbi ḡ maior est ca-
lor ibi requiritur maior mitigatio caloris cordis
eiusdes. r̄ illa fit p̄ manus cerebz. Secda rō est
qz hō h̄z p̄fectiores sensus interiores q̄ aliqd̄
aliud aial. qz sensus interiores i hoīe subserui-
unt intellectu. ḡ oportet ee maiore distantia
sensuū interiorū aduincē q̄ distantia nō pōt
esse absq̄ magnitudine cerebz.

Querit̄ Quare hō h̄z calidissimū cor in
cetera aialia. **Adm** q̄ p̄pter duas cās. Pri-
ma est p̄pter directā staturā. qz hō inter cetera
aialia directus abulat habēdo caput versus
celū. alia at̄ aialia h̄nt staturā obliquā v̄l late-
ralē. in signū ē deficiente calore deficit recta
statura. r̄ iō recta statura deficit i sensib̄. Se-
cūda rō qz in hoīe sunt plures opatōes vita-
les q̄ in alijs aialibus. sed opatōes vitales ex-
ercētur p̄ calorem. vbi ḡ sunt plures opatōes vi-
tales ibi requiritur maior calor.

Arguit̄. Si p̄pter humiditates cerebz olfac-
tus impediret tunc debuisset natura ipm̄ or-
dinasse i alio loco. **Adm** q̄ p̄pter duas cās
necesse est olfactus poni iuxta cerebz. Prima est
p̄pter ipm̄ sensus qz necesse est omēs sensus tim-
nari ad cerebz in q̄ est sensus cois. in sensu ei-
coi est terminus sensuū exteriorū r̄ iō omēs
sensus ee cōiunctos i cerebro vt vult Aresto.
iuxta. Secda rō est p̄pter cerebz qd̄ fm̄ se ē ml̄-
tū frigidū. sed illa frigiditas t̄patur p̄ odores
et iō dicit Aresto. in de sensu r̄ sensato. q̄ odo-
res nō nutrituales cōfrunt ad sanitatē cere-
bri. p̄ accūs tñ pōt ledere cerebz.

Arguit̄. Homo percipit odores tā nutriti-
ales q̄ nō nutrituales. ḡ h̄z meliorem odorem
et certiore olfactū q̄ alia aialia. p̄na t̄z. qz alia
aialia soluz percipiunt odores nutrituales.
Circa argumentū est sciendū q̄ odores dicūt
nutrituales q̄bus percipit nutritus. vel q̄
sunt i nutritio sic ut odores carniū bulitaz
sed odores dicūtur nō nutrituales quib̄ nō
percipiuntur nutrita sicut sunt odores florum
ex q̄b̄ aial nō nutrit. aialia ḡ bruta vt canes
solū percipiunt odores nutrituales r̄ etiā non
nutrituales s̄z nō percipiunt tales cū delectatō
ne aut tristitia. **Adm** ē ḡ ad argumētū q̄
hō percipit plures odores extēsiue q̄ alia aialia
tñ alia aialia magis cognoscūt intēsiue vt p̄z
de canib̄ qui p̄pter colericū cerebrū qd̄ est in-
tēsius sicū p̄fectius percipiunt odores. Uel di-
cendū q̄ etiā alia aialia percipiunt odores nō nu-
trituales sicut hō sed nō cūz delectatōe aut
tristitia sicut hō. qz cerebz nō p̄fortat i aiali

bus brutis ex odoribus sicut in hoīe nisi for-
san odor corripat aial sicut est odor sulphu-
rius vel carbonū

Uidetur enī et ana

Quia dictū est q̄ odores fm̄ se sunt nobis ig-
noti. Hic ostendit p̄ quē modū accipiat cogni-
tio odorū. Et vult q̄ dñe odorū innotescūt no-
bis p̄ cōparatōes ad dñas sapoz. Secdo ostē
quod aduincē correspondēt ibi. r̄ apd̄. Prīmū
ḡ sic p̄bat. Ignota notificātur p̄ nota. sed spēs
sapoz sunt nob̄ note fm̄ se r̄ spēs odorū ignote
ḡ spēs odorū notificātur p̄ spēs sapoz. Maior
ē manifesta. qz oīs p̄gnitō fit p̄ aliqd̄ manife-
stius. Minore p̄bat p̄hs. qz obiecta illi sen-
sus sunt nob̄ notiora q̄z sensus habem̄ certio-
rē. qz p̄ sensus p̄gnoscūtur obiecta. sed sensum
gustus habem̄ certiore. ḡ etiā certius cognos-
cimus obiecta gustus. Minor itez p̄bat. qz
gustus ē quidā tactus r̄ tactū habem̄ certiore
et certissimū. qd̄ sic p̄bat. qz i illo aiali est cer-
tior tactus qd̄ ē magis ingeniosum r̄ pruden-
tissimū. s̄z hō est prudentissimū aialius r̄ ma-
gis ingeniosus. ḡ h̄z p̄fectissimū tactū. Mior
est manifesta. Maior p̄bat. qz p̄ tactū aliq̄ di-
cunt̄ ingeniosi r̄ non ingentosi. qz molles car-
ne. i. habētes bonū tactū sunt apti mente r̄ for-
tes carne. i. habētes grossum tactū sunt inepti
mente.

Querit̄ Quare hoīes indicātur potius in-
geniosi penes tactū q̄ penes alios sensus.
Adm q̄ iō qz tactus cōstituit̄ ex mixtione q̄t-
tuor qualitatum p̄mar sicut i capitulo de tactu
patebit. Mixtio at̄ quattuor elementoz facit
cōmixtiones i aiali. vbi cūq̄ ḡ est melior tactus
ibi ē melior cōmixtio. r̄ ad bonitatē cōmixtōis
sequitur boitas oīm organoz ipoz sensuū. vbi
cūq̄ ḡ est bonus tactus ibi naturalr̄ omēs sen-
sus sunt bene dispositi r̄ p̄cipue sensus interio-
res. qz ḡ sensus interiores subseruiunt intelle-
ctui. vbi cūq̄ ḡ sunt boni sensus interiores ibi
intellectus pōt exercere suas opationes debite
et ex h̄ dicūtur aliqui ingeniosi qui h̄nt bonā
dispos̄ sensuū interiorū. q̄uis em̄ aia rōnalis
fm̄ essentiā sit eq̄l̄iter i q̄libet hoīe non tñ fm̄
opationē. qz fm̄ p̄hm̄ aie sequunt̄ corpa in q̄-
bus sunt. qd̄ ē vez q̄stuz ad opatōes.

Arguit̄. Priō metaphisice dicit Aresto.
q̄ visus ē certissim̄ sensus. ḡ male hic d̄z q̄ ta-
ctus sit certissimus. Et itez auditus ē sensus
discipline ḡ penes sensus visus vel auditus de-
bet aliqs̄ indicari ingeniosus. **Adm** dupl̄
Uno mō q̄ ex boitate sensus visus nō sumit̄

bonitas intellectus sicut ex bonitate tactus. qz sensus visus no immediate subseruit intellectioni sicut sensus interiores. cu qz ex bonitate tactus indicatur sensus interiores et io no ex bonitate visus sed ex boitate tactus aliqs dz in geniosus vel bone metris. et ex bonitate visus indicat intellectus bonus fm qd. sed ex bonitate tactus simplr. qz ad bonitate tactus seqt bonitas oim sensuum sz no es. Secdo pot dici qz hic no fit copatio tactus ad alios sensus in hoie. qz visus e certior tactu. qz qnqz corrigat tactu sicut pz i digitis cancellatis. na digiti cancellati iudicat vna faba esse duas. visus at corrigat iudiciu tactus. sed h fit coparatio tactus in hoie ad tactu alioy aialiu. qz tactus i hoimune est certissimus.

*Julius
pignus
exclusus
anibus
pompas
palpe
amary*

Arguit. Aranea excellit hoiez in tactu. g tactus no est certior in hoie qz in alijs aialibus. Anz pr in istis metris. Nos aper auditu pcellit aranea tactu. Tultur odoratu. line visu symeia gustu. **Ddm** qz tactus capit duplicat. Uno mo qstuz ad pceptones tangibilis. et sic aranea excellit tactu hoiez. qz qnqz tangitur rethe vel tela aranee. tuc aranea statim pcepit tale motu ppter ptiuatoez tele ad corp ara nee sicut ho statiz pceperet si traheret p crines. Alio mo accipit tactus qstuz ad iudiciuz tangibilis. et sic ho certius iudicat de sensibili tactus qz aranea vl aliqd aliud aial.

Arguit. Ex h seqref qz mulieres essent aptiores ad studiu qz viri qz sunt magis molles carne ipsis viris. **Ddm** qz duplex est mollicies. qdaz e aqrica siue flegmatica. et illa mollicies no facit bonuz ingeniu. et illa mollicies abundat i mulieribus et etiā in pueris qui no sunt apti ad studiu. Alia e mollicies aerea q est bene receptiua et cu h iudicatiua. et tal mollicies arguit bonitate tactus. et io no repit nisi in bene dispositis. et pt vocari mollicies san guinea.

Arguit Suplatiuo pssupponit positim suum et opatiu. sed alia aialia ab hoie no sunt prudetia. g homo no est prudetissimu aialiu. **Ddm** qz prudetia accipit duplr. Uno mo pprie p habitu intellectualem fm q est recta ronez agibilis. et sic no pot repiri in brutis cuz ibi no sit recta ronez agibilis. Alio mo accipit p quadā naturali industria ad aliqd opfaciendū. et sic etiā aialia bruta hnt prudetiā qz hnt naturalē industriā ad opanduz. qz fm Aresto. pmo methaphisice quedā aialia sunt disciplinabilia sicut q habet audituz vt canis docetur corisare.

Querit. Quare magis sumatur dñe odorū penes dñiaz saporū qz penes qlitates tangibiles cu ille sint nob notissime. **Ddm** qz io qz qualitates tangibiles sunt simplices cu sint simpliciu corpoz. sed saporē sunt mixti qz solū sunt i corpiibus mixtis. Et io dicit Aresto. in libro de sensu et sensato qz tā odor qz sapor causant ex huio calido et sicco. sub ista tamē dñia. qz sapor est passio facta in huio pcur rētibz calido et sicco. sz odor e passio facta in sicco cōcurrētibz calido et humido.

Est autem sicut hu

Quia nūc dicitur est qz spēs odorū debent sumi penes spēs saporū. Sic dic quō corrident ad i uicē di. qz corrident tā in extremis spēbz qz in medijs. qz sicut extremi saporē sunt dulce et amarū. sic etiā extremi odores sunt dulce et amarū. Etia corrident i medijs qz sicut est sapor acer austerus acutus et pinguis. ita etiā sunt tales odores. Ex qz patz qz corrident quo ad noia. sz addit Aresto. qz no corrident q ad subiecta. qz e aliqd subiectū in q iuenit bonū sapor et malus odor. et es. Et rō istius est extractū. qz sicut statū dicitū est. sapor e passio facta in huio. et odor e passio facta i sicco. vbi g est humidū temperatū et rebite digestū p calorē est bonus sapor. et vbi e siccu bene digestum p calidū in humido ibi est bonus odor. et ido que sunt multū essicata hnt bonū odorē. sed no bonuz saporē.

Arguit. Spēs saporū immutat suaz pñiaz absqz medio. sz spēs odorū immutat suaz potētiā cuz medio. g no est similitudo. **Ddm** qz spēcies saporū et odorū non hnt similitudines qstuz ad modū immutādi nec etiā qstuz ad subiecta sicut dz in textu. sed soluz qstuz ad silēz nominatōez. et h intēdit Aresto. in textu.

Adhuc autez sicut

Consequēter oñt Aresto. que papiuntur p olfactū. et intēdit qz sicut alij sensus sunt oppositorū vt visus e visibilis et no visibilis. auditus e audibilis et no audibilis. sic olfactus e odorabilis et no odorabilis. Et qz posset aliqs dicere qz obiectū debet pporcōnari sue potē. g olfactū n e ipsū odorabil et n odorabil. io aresto. distiguit de no odorabili dicēs. qz no odorabile duplr accipit. Uno mo negatiue. qz nullo mo natū est hze odorē sicut lapis. et illo mo olfactus no est ipius n odorabil. qz sic no odorabile no pñet sub obiecto qd e odor. Alio mo accipit no odorabile pñatiue. p illo qd hz

Et sicut dicitur in libro de anima qz anima non habet sensum nisi per organum et per se ipsum.

De odoribus sicut et de calore vel utriusque

De Anima

parum odorē sicut corpus odorabile p̄ne quā
titatis et sic olfact⁹ est ipsius non odorabilis
Dicit etiā tercio mō inodorabile cōtrarie. qz
corūpit olfactū. et tale inodorabile etiā cōtri
netur sub olfactū.

Arguit. Odorare etiā puenit inaiatis. et
go non solū cōuenit aiatis. qz dicit. pomū be
ne odorat. Dm q odorare accipit duplici
ter. Quo mō fm qd est odorē facere. et sic po
mū dicit odorare. qz de se facit. i. odorē emit
tit. Alio mō odorare idē ē q odorē p̄cipe siue d
odorē iudicaret sic odorare n cōuenit inaiatis
sed solū pōne olfactine vel alicui alteri pōne si
ne sensū interiori. s̄l̄r qn aer recipit in se odorē
nō dicit odorare id est odorē p̄cipere.

Est autem olfactus

Hic determinat de immutacōe odorat⁹ ab ipso
odorabili. Et p̄mo q̄stus ad mediū. Secdo q̄s
tū ad organū. In fine autē de obiecto. q̄stum
ad mediū intēdit q̄ mediū ipi⁹ olfact⁹ ē aq̄ r
aer. Et hoc pbat de aqua. qz aialia viuētia in
aquis sentiūt odorē. qz p odorē mouentur ad
alimētus distans. q̄ odor ibi diffundit p me
diū aque r q̄ ibi aq̄ est mediū. S̄l̄r pbat q
aer ē mediū qz aliqua aialia hūtia sanguinem
sicut volucres. r aliq̄ alia aialia sine sanguine
vt apes p̄cipiūt odorēz i aere. qz qdaz anes cō
currūt ad alimētus alonge. p̄pter qd mouētur
ab odore diffuso in aere.

Querit. Utrū odores sint in aere realiter l'
intentionaliter. Dm q odor hz duplex esse
scz i aere. p̄pinq̄ circa corp⁹ odoriferū. r ibi hz
esse reale r sic saluat opinio Zluicēne q̄ dixit q
odor eēt realiter i aere. Aliud ē esse ipius odo
ris in distātia a corpe odorabili r ibi est odor
fm esse spūale. P̄ia ps pbat qnqz rōibus si
que signis. P̄ia stat i hoc. odor p̄forat realit
cerebrz alterādo ipm ad oppositā qualitātē. s̄z
forma intentionalis nō agit realit qz odores
esse realiter i aere. Secda est qz odor qnqz inter
sicut aialia vt odor carbonū r sulphuris qd nō
cōtingeret si nō esset odor realiter i aere. Ter
cia ē qz frigus ipedit odores r nō impedit colo
res. qz colores diffundūtur solū spūalit p me
diū. Itē odor impedit p aerez vel p ventus. q̄
signū est q odor mouet curz aere r q̄ ē realiter i
aere et nō spūalr. Itē corpora odorifera munū
tur ex h̄ q emittūt odores r sūt rugosa. Se
cūda ps pbat qz ois sanus ē susceptiuus sp̄
rū sine materia. qz q odor q̄ est circa sensum
recipiat i sensuz absqz oditōib⁹ materie. i. intē
tionalr. Et hoc p̄z ex signo qz legit de bello tro
i. q̄mā p̄cipit alba q̄ dūmā dūmā mōm
q̄mā mōm lōmā et p̄ factū corp⁹
p̄ mōm lōmā

yano q vultures venerūt circūquaqz a q̄ngen
tis miliaribus vt hētur i historia. s̄z impossibi
le fuit q odor de illis corpib⁹ fuisset delatus
p tantā distātia realit. qz si corpa fuissent re
soluta i fumos adhuc nō potuissent sumi extē
di ad tantā distāntiam.

Arguit. Odor hz esse i secco p̄phēso ab hu
mido. s̄z i aere r aqua nō est sicca. q̄ ibi nō p̄t
esse odor. Dm q sicut nūc dicitū ē q odor
hz duplex eēt. scz esse spūale r sic nihil impedit
odorē esse in hūido absqz sicco. qz sic p̄t esse i
puro aere in q̄ tū nullū est sicca. Alio mō acci
pit odor fm esse reale r sic impossibile ē odorē
esse absqz sicco sicut pbat argumētus. Et iō in
illo aere q̄ est circa corp⁹ odoriferū in q̄ ē odor
realit est qdaz fumalis euaporatō q̄ euaporatō
fumal est calida r sicca naturalr r i tali ē odor
sicut i primo subiecto. Et iō poma sūt mūo
nora postq̄ emiserūt odores. S̄l̄r ex istis p̄t
sumi cā q̄re aliq̄s locus odorat etiā subtrahit
odoriferis corpibus. qz i tali aere in q̄ fuerūt
corpa odorifera manēt fumales euaporatōes
in q̄bus etiā realiter p̄tinet odor. Et si arguat
accūs nō migrat de subiecto i subiectū. q̄ odor
nō p̄t esse i fumali euaporatōe q̄ prius fuit in
corpe odorifero. Dm q iste odor nō est idē
numero q̄ est i corpe odorifero r i fumali ana
poratōe. sed iste odor q̄ est i fumali euaporatō
ne ē causatus ab odore exite in corpe odorife
ro. sed idē nō causat seipm. Ex q̄bus p̄t solui
alia questio q̄ queri p̄t vtz odor sit fumalis
euaporatō. Dm q nō qd sic p̄z. qz fumal
euaporatō ē corpus resolutū a corpe odorife
ro ad modū sumi q̄ est de p̄dicamto sube exis
immediatū subiectū ipius odoris. s̄z odor est
q̄litas de tercia sp̄ q̄litas r i tali fumali eua
poratōe subiectat. Et si arguat odor r fumalis
euaporatō sp̄ adinmicē coniungūt. q̄ sunt idem.
Dm q est duplex ydempritas numeral scz
essentialis r accidentalis. mō licz sint idēz nume
ro accidentalit nō tū essentialit. ymmo distinguūt
p̄dicamētaliter vt dcm est. Et s̄le est de hoie r
risibili q̄ licet sint idem numero accidentalit non
tamen essentialit.

Unde et dubiū vi

Hic cōsequēter Arel. circa p̄dicta mouet vnā
dubitacōez que stat i hoc. Utrū oia odorātia
s̄l̄r odorēt sic scz q habeāt vnū sensuz odoris
fm sp̄z. Et p̄mo arguit q nō sit vnus olfact⁹ i
oibus odorātib⁹. r h̄ sic qz aliq̄ aialia odo
rāt p respiratōez sicut aialia hūtia calidū san
guinē vt hō. qz illa nō odorāt nisi alonge. qz

117. qdaz r digne ut ipse et p̄
r r digne temp

Duplex q̄ ydempritas

si odorabile ponat sup olfactu n odorat. Alia sunt aialia no habetia calidu sanguine vt aialia aquatica z illa no odorat p respiratoez sz absqz respiratone. g videt q no sit vnus olfactus in oibus animalibus.

¶ Sed impossibile e

Hic pbat duab' roibus q olfact' sit vn' sensus fm spes in oibus aialib'. Quaz pma stat in h' sensus distinguitur penes obiecta. sz e ide obiectu in respirantib' z n respirantib'. qz odor ab vtriusqz percipit g e eade pona fm spes. Scda ro stat in h' qz ille pone sunt vni' spei q hnt ea rez corruptia. sz olfactus ta in respirantib' qz n respirantib' hz eade corruptia qz vtrobiqz corripit olfact' a fortibus odorib' sic e odor sulphure' q corripit organu ta in respirantibus qz in no respirantibus. Maior pz qz diuerse res hnt diuersa tria sic g idez triuz olfactu respirantiu z n respirantiu g et' sz e ide fm spes

¶ Videtur autem in

Hic soluit qoez pus mota di. q olfact' e vni' spei taz in respirantibus aialibus qz in no respirantibus. z h' pbat sic. qz sicut se hz visus i habetibus duos oculos z molles. ita se hz olfactus in aialibus respirantibus z no respirantibus sz visus i habetibus duos oculos z molles e vnus spei. g etia olfact' in aialibus respirantibus z no respirantibus. Maior pz. qz sicut aialia hntia molles oculos hnt palpebras sup oculos qbus no remotis no fit visio sicut i hoier in alijs aialibus pfectis. sic etia aialia q olfaciunt p respiratoz hnt coopculuz sup organu respiratois q non remoto non fit respiratio nec actus olfaciendi. sed illa q no habent coopculu sup organu respiratois etiaz respirat absqz remotione coopculi. z p nis etia olfaciunt. sic g hns fortes oculos statim videt ea q sunt i lucido absqz ablatoe coopculi. sic sicut aialia coopculu no habetia sup organu olfactus statim odorant pnt odorabili.

Arguit. Diuersa conditio forme arguit diuersitate spei in forma. sz e alia pditio olfactus in respirantib' z in no respirantibus. g etia in illis olfactus erit diuersaruz spez. Ddm ad maiore q duplex e pditio forme. queda est que orit ex ipa forma fm se accepta z talis si est diuersa arguit distinctoez in forma. Alia e coditio forme orta ex pte subiecti. z illa non arguit diuersitate forme. qz si sic tnc albedo in homine pfecte albo z no pfecte albo essent diuersaruz spez. p hoc g d. q ista diuersitas i olfactu

plac olfactu e vnus sensus fm spes

q olfactus e vnus sensus fm spes in no respirantibus

tenet se ex pte organi qd est primu subiectum pnt. spes at poterie sumit p copatione ad ipz obiectu. sz material' siue modalis distincto sumit ex pte subiecti. Ex qbus pot sumi q manifeste Arel. hic intedit omes pntas in diuersis aialibus esse eiusdez spei. vt visus i hoier i piscibus q hnt duos oculos. Sicut auditus olfactus gustus z tactus i diuersis aialib' sunt eiusdez spei sicut prius dictu est.

¶ Est autez odor sicci

Hic determinat de instrumeto siue de organo olfactus. Et vult q organuz debet ee siccu z h' pbat sic. In potetuz passiuuz organu dz esse tale in pona quale e obiectu in actu. qz obiectuz agit i pntas. z g pnta sit silis obiecto. sz odor cu generet ex qdam fumo i actu calido z sicco g etia organu dz esse tale in pona. f. caliduz z siccu quale e ipm obiectu in actu. Est tñ circa textuz psiderandu sicut dictu est q organu olfactus ppter ppinqtate ad cerebz est actu humidu z tñ in potetia siccu z sit i actu siccu per hoc q odor actu immutat ipm.

¶ Gustabile at quod

Postqz Arel. determinauit de visibili. audibili. et olfactibili. qñr vult determinare de gustabili Et ro ordinis qre gustus pcedit tactu est duplex. Pma est qz gustus pprie dicitur inuenit in pfectoibus aialibus qz tactus. hz ei omne aial tactu. sz pfectiora aialia solu hnt gustum pprie dem. Scda ro est qz gust' e sensus material' qz sensus tact'. qz tagibile immutat tactum qdammodo sicut e in ipd subiecto tagibili no at gustus immutat sic a gustabili. Prio g determinat de gustabili in coi siue de sapore. Scdo de speibus e' ibi. spes at. Circa pri mu duo facit. pmo inqrit an gustabile percipitur p mediu. scdo ont qd percipit p gustuz z de organo e. Circa pma intendit dicere q gustabile. f. sapor no percipit p mediu extraneu sicut alia sensibilia de qbus dem est quis hnt p mediu intraneu. Circa qd scienduz q mediu extraneu e qd e lepatuz ab aiali z n e ps aial sic aer vl aq. Et p tle mediu diffnduntur color son' et odor Sz mediu intraneu e qd e pinctuz animal. rest pars animalis sicut supior caro ipsius lingue vocatur mediu intraneu. qz e conuinctum organo gustus scz inferiori carne ipsius lingue que est organu gustus. Probat ergo Areltote. quod dictum est scz q gustabili non percipitur p mediu extraneum. Et h' sic quia gustus e quida tactus sed tactus no pci

Organum olfactus

Organum olfactus

Organum olfactus

pit suū obiectū p mediū extraneū. ḡ nec gust^o.
 Minor est manifesta Maior pbat. qz gustabi
 le ē qdā tāgibile ḡ gust^o ⁊ qdā tact^o. pna tenz.
 qz distinctio ponaz lumit ex obiectis Anz pbat
 in textu. qz sic humidū ē tāgibile cū sit vna de
 q̄tior q̄litarib^o p̄mis sic ec̄ hūidū ē gustabile

Unde et si in aqua

Hic excludit tacitā q̄stionē q̄ possz fieri circa p
 dicta qz possz aliq̄s dicere q̄ pisces in aq̄ erit
 tētes p̄cipiūt saporē p aqua s; aq̄ est mediū ex
 tranen ḡ sapor ec̄ p mediū extraneū p̄cipit Rū
 det Arest. q̄ tal receptio saporis nō sit p aquaz
 sic p mediū. s; p̄tingit q̄ sapor realr miscet cū
 aq̄ sic nūc in potu p̄tingit. vñ sic sapid^o potus
 realr p̄iungit lingue ⁊ pt p̄cipi. sic ec̄ p̄tingit q̄n
 aliqd p̄iungit aq̄ qd̄ pisces p̄cipiūt sic at nō est
 de visu ⁊ de alijs sensib^o q̄a visus nō p̄iungit rea
 liter medio sed solū spūaliter.

Arguitur. Gust^o ⁊ tact^o sunt sensus specifi ce
 distincti. ḡ vñ nō p̄t de alio p̄dicari. Anz pba
 tur. q̄a als nō ec̄nt q̄nq; sensus exteriores. Di
 cēdus q̄ gust^o accipit duplr. Uno mō fm q̄ est
 sensus discretiu^o alimēti scdm q̄ alimētum est
 calidū frigidū humidū vl̄ siccū. ⁊ sic gust^o ē re
 aliter tact^o qz sic hnt eadē obiecta. Et sic dicit
 Aresto. in fine h^o tery ⁊ in principio de sensu et
 sensato q̄ oi aīali inest gust^o sic ⁊ tact^o. Alio mō
 accipit gust^o p̄prie fm q̄ est discretiu^o alimēti
 fm q̄ tale alimētū est saporosum. Et sic gust^o
 p̄t capi triplr scz rōe organū rōe mediū ⁊ rōe
 obiecti. Si at̄ capiat p̄mo mō tūc itez gust^o ē
 qdā tact^o qz tact^o ē expāsus p totū corp^o ⁊ gust^o
 tus est solū in lingua. h; ḡ gust^o q̄ndā p̄t tac
 tus rōe organū. Si at̄ capiat rōe mediū imutā
 di tūc itez gust^o ē qdā tact^o qz vterq; sensus h; z
 mediū intraneū. s; si accipiat rōe obiecti est
 distinguēdū qz vel accipit sapor rōe sui funda
 mēti ⁊ sic itez gust^o ē tact^o qz gustabile ē tāgibi
 le. fundat enī sapor in humido qd̄ ē q̄litas tā/
 gibilis. ⁊ sic loq̄t Aresto. in textu. Alio mō ac
 cipit obiectū fm suā p̄pria spēm. ⁊ sic simplr ē
 aliū gustabile ⁊ tāgibile qz tāgibilia sunt q̄tū
 or q̄litates p̄me ⁊ alie q̄litates tāgibiles ex ip̄
 causate. de q̄b^o d; in scdo de generatōe. Et qz gu
 stable ē sapor q̄ manifeste distinguit a q̄litarib^o
 b^o tāgibilib^o. sic seq̄t q̄ sunt diuersi sensus.

Arguit. Sensibile positū sup sensum nō fac
 sensatores. ḡ nō p̄t sapor p̄cipi nisi p mediū.

Ddm q̄ est duplex mediū. s. extraneū. ⁊ per
 tale mediū sapor nō p̄cipit. qz necesse est corp^o
 sapidū p̄iungi lingue. Aliud est mediū intraneū
 ⁊ p tale mediū etiā fit sensatio in gustu. Circa

qd̄ sciendū q̄ in lingua ē duplex ps Una sup
 or q̄ est porosa hñs in se humidū qd̄dā salua/
 le Alia ē ps infra supiorē p̄tē. ⁊ illa ps est orga
 nū in q̄ subiectat pona gustatiua. sic exp̄mētū
 habem^o in lingua bouis bullita. qz supior ps
 deponit. s. pellis. ista ergo ps supior ē mediū in
 tranen. sapor ergo imutat p̄mo tale mediū. ⁊ h
 mediū vlti^o imutat ipsaz ponaz. ⁊ sic nō ponit
 sensibile realr sup sensum sed sup mediū.

Arguit Mediu^o d; ec̄ sepatū a pona. s; istd
 mediū nō est sepatū ab organo siue pona ḡ nō
 est mediū. // Ddm q̄ duplex est sepatio. qdaz
 est p localem distātiām. ⁊ sic mediū in visu ol
 factū ⁊ auditū est sepatū ab organo nō autēz
 in gustu ⁊ tactu. Alia est sepatio per realem
 distinctionē sic mediū in gustu etiā est separa
 tum ab organo quia vna pars realiter est di
 sticta ab alia sicut illa pars q̄ est mediū est alia
 ab illa p̄tē q̄ est organum ⁊ sic ibi est realis di
 stinctio.

Arguit Videt^o q̄ collū sit organū gust^o ḡ nō
 lingua. Anz pbat auctoritate Epicuroz q̄ ap
 petebant colla sicut grues. // Ddm q̄ in collo
 nullo mō p̄cipit gustus alimēti sed so
 lum in lingua. est enī in collo qdaz delectabil
 tactus causatus ex p̄iunctione nutrimenti delec
 tabilis ad pres que sunt in collo. Et sic etiam
 dicit Aresto. tercio Ethicoz q̄ p̄p̄tia est cir
 ca gustū. accipitur enī tūc gustus vt est qdam
 tactus vt dictū est.

Nihil autem facit.

Postq; Aresto. determinauit de p̄ditione ipsius
 pōne gust^o Hic p̄nt ont̄ quid requirat ex parte
 obiecti. s. gustabilis. ⁊ vult q̄ ex p̄tē obiecti req̄
 ritur ad hoc q̄ se diffundat in pōnam q̄ gusta
 bile sit humidū actu ul̄ pōna. Et hoc sic pbat.
 qz sicut se h; z lumen ad vidēdū ita humidū ad
 gustandū sed lumen req̄ritur ad vidēdū ḡ req̄
 ritur humidū ad gustandū Cur^o rō est qz p hu
 midū qd̄ est i gustabili ip̄e sapor p̄iungitur hu
 mido saluali qd̄ est in medioz sic p humidū
 saluale defertur sapor ad gustū sic p lūmē i me
 dio defert color in visum.

Sicut autem visus

Consequenter Aresto. ont̄ quid p̄cipiatur p ip̄m
 gustū Et intendit dicere q̄ sicut visus est ip̄s
 visibilis ⁊ inuisibilis ita gust^o ē ip̄s gustabilis
 ⁊ ingustabil. Inuisibile ei capitur duplr Uno
 mō aliqd d; inuisibile p excessuz qz excedit pro

Humidū saluale. ⁊ p̄p̄
 langūa ⁊ d; nullū d; dicit
 p̄p̄tio sicut qd̄ p̄p̄
 nō ⁊ d; dicit nō dicit
 celo

portionem organi visus. Alio modo dicitur aliquid inuisibile per defectum visibilitatis sic tenebre dicuntur inuisibiles quia non possunt mouere visum. Sicut autem est de audibili et non audibili quia aliquid est non audibile quia corrumpit auditum sicut magnus sonus. Aliud est non audibile quia deficit a mouendo auditum sic paruus sonus et istis duobus modis inuisibile capitur prout dicitur Porretius etiam inuisibile capitur negatiue et sic dicitur inuisibile quod nullo modo potest videri sic deus et substantie sepe. Sicut dicitur ingressibile Uno modo quod nullo modo potest ambulare. Alio modo dicitur prout idem est quod difficulter potest ambulare Et per hoc applicando ad propositum dicitur Aristoteles quod gustus est gustabilis et ingustabilis. Et dicitur ingustabile. Uno modo contrarie. Alio modo prout dicitur. Contrarie dicitur ingustabile dupliciter. scilicet quod habet prout gustum vel quod est corruptiuum gustus. Prout dicitur dicitur ingustabile quod habet paruus gustum.

Arguitur. Nulla potest extendi se ultra suum obiectum. sed gustabile est prout primum obiectum gustus. ergo gustus non extendit se ad non gustabile. Ad id quod ingustabile capitur dupliciter. Uno modo negatiue et sic dicitur ingustabile quod nullo modo potest gustari et sic ingustabile non potest sub obiecto gustus. neque est prout gustum cognoscitur et sic lapis potest dici ingustabilis Alio modo dicitur ingustabile prout dicitur vel contrarie quia scilicet habet paruus vel prout gustum et sic est ingustabile potest tunc sub obiecto ipsius gustus et cognoscitur prout gustum. Similiter dicendum est de inuisibili inaudibili et inodorabili.

Quonia autem hu

Postquam Aristoteles determinauit de potestate et obiecto gustus. Dicitur prout determinat de organo gustus. Et vult quod organum gustus non debet esse humidum et saporosum in actu nec etiam debet esse dispositum ita quod impossibile sit ipsum humectari. Cuius ratio est quia si esset organum actualiter humidum humiditate saporosa. tunc ille sapor intus existens prohiberet extraneum et sic non possit recipi aliquid alius sapor in gustum Ratio secunda est quia sensus est virtus passiva. oportet ergo sensum esse tale in potestate qualem est obiectum in actu. cum ergo obiectum sit actu saporosum oportet organum esse tale in potestate. Et hoc manifestat Aristoteles. per signum quod non potest illud bene gustare quia habet linguam nimis siccam quia illa non est faciliter humectabilis sapore. neque potest illud bene sapere quia habet linguam nimis humidam et ideo laborantibus et infirmantibus omnia apparent amara. quia habent linguam plenam tali humiditate. scilicet saporosa. id est humiditate amara.

Arguitur. Lingua est simpliciter actualiter humida ergo sequitur quod organum gustus erit simpliciter actualiter humidum. Ad id quod est duplex humiditas. scilicet non saporosa et tali humi

Dicitur lingua est semper humida quia oportet humiditate saporosam coniungi tali humiditate sic fiat sensatio saporis et sic saliva supra linguam est semper humida in gustu bene disposito. Aliud est humidum saporosum. et tali humore non debet esse organum humidum nisi in gustu male disposito sic in gustu laborantium. id est infirmantium.

Species autem hu

Consequenter determinat Aristoteles de speciebus saporis. Et vult quod species saporis dicitur sumi sic species coloris quia sic extremi colores sunt contrarii et simplices sic quia non causantur ex medijs coloribus sed e contra medij ex ipsis. sic etiam est de saporibus quia extremi saporosus sunt contrarii et etiam simplices sic quia non causantur ex medijs sed medij ex ipsis. Sunt ergo extremi saporosus dulcis et amarus medij autem sunt saporosus pinguis. salisus. acer. auster. potius et acutus. et asper nec stipiticus sub potico. sunt ergo septem species saporis. Et habent istum ordinem dulcis sapor qui causatur ex humido bene digesto est primus. deinde est pinguis qui causatur ex humido non bene digesto. Deinde est acetosus. sed sapor acutus est medius quia habet tres partes dicitur et tres sequentes. Deinde sequitur potius et stipiticus. Deinde salisus. et ultimo amarus. Et dicitur extremi simplices non ex eo quod non causantur ex mixture alijs immo causantur ex mixture calidi et frigidi. sed dicuntur simplices quia non causantur ex alijs saporibus. hoc tamen prout dicitur medij saporibus qui causantur ex extremis non sunt simpliciter sed sunt compositi. causa enim saporis dulcis est humidum et causa amari saporis est sicca. medij ergo saporosus causantur ex humido et sicco. et dicuntur causari ex extremis quia sunt ex causis extremorum saporum. Concludit ergo Aristoteles. in fine quod organum gustus est tale in potestate qualem est ipsius obiectum in actu.

De tangibili autem

Postquam Aristoteles determinauit de quatuor sensibus exterioribus et eorum sensibilibus. Dicitur prout determinat de tactu et tangibili. Et ratio ordinis est quia tactus est minimus sensibilis inter omnes alios sensus quia quodammodo recipit suum obiectum eodem modo quo est in materia. Itaque tactus est in omnibus partibus animalis. alij autem sensus sunt principaliter in cerebro sicut ergo cerebrum est dignus alijs partibus animalis ita etiam alij sensus sunt digniores tactu.

Arguitur. Tactus est fundamentum omnium sensuum sed fundamentum est prout fundato ergo. Ad id quod dupliciter sumitur ordo in alijs sensibus Uno modo secundum viam generationis et sic imperfectiora sunt priora.

Prout determinat de organo gustus

in 2 abacate

Sicut sit unq sensu vel plures

De anima

De quod sit unū

Et sicut fundamentum pcedit suū fundatū et illo mō tact⁹ pcedit alios sensus. sic pbat argumen- tū. Alio modo sumit ordo aliqz fm viā pfectōnis et sic alij sensus sunt priores. qz visus est pfectior auditu et audit⁹ olfactu. etc.

Arguitur. Tact⁹ est in nobis certissim⁹ et pfectissim⁹. qz erit pōz alijs sensib⁹. Anz pbat in capitulo de odore. Ddm qz tact⁹ in hoīe pōt duplī cōpari. Uno mō ad tactū in alijs aiali b⁹ et sic tact⁹ in hoīe est certissim⁹ qz hō hz meli orē plectionē qz aliqd aliud aial s; in bonitate plectionis fundat bonitas tact⁹ sic pri⁹ dictuz est. Alio mō pbat tact⁹ in homine ad alios sensus et sic est falsum qz visus est pfectior et cō- rigat tactū. Arist. ergo deimitat de tactu et tāgibili. et qz posset aliqz arguere qz pri⁹ erit de terminādū de tāgibili qz de tactu. id Arist. pze- mittit qz qstuz ad illa de qb⁹ ē inqrendū nō re- fert an de terminet pri⁹ de tāgibili qz de tactu qz si tāgibilia sunt plura necesse ē plures tact⁹ et et ecōtra si sunt plures tact⁹ etiā necesse est plura tāgibilia esse.

Habet autem dubi

Hic remouet duas dubitatōnes qz priā est. Utr tactus sit vn⁹ sensus vel ples. Scda est. Utr organū ipsi tact⁹ sit caro exterior vl aliqd pportionabile carni sic est in nō hntib⁹ carne. aut organū tact⁹ sit aliqd positū infra supiores carne. Prio ergo pcedit ad pmā dubitatōem. Et arguit prio qz tact⁹ nō sit vn⁹ sensus s; ples. Et hoc sic pbat qz oīs sensus est vn⁹ cōtrarie- tatis qz ad suū sensibile. sic visus ē albi et nigri audit⁹ gravis et acuti. et gust⁹ amari et dulcis s; in tangibili sunt multe ptrarietates. s. caliduz frigidū. humidū. siccū. durz et molle. et alie ptra- rietates qz ponūtur in scdo de generatōe vbi po- nūtur septe ptrarietates.

Habet autem solu.

Hic ponit solutionē ad pcedens argumētum quā solutōez postea reprobat. et iō est solutō ap- parens. Et ppter hoc dicit in textu qz ista pdi- eta ratō habet quandā. i. apparentē solutionez. Et stat solutō in hoc. alij sensus qz veraciter et simpliciter sunt vn⁹ sensus tm ec hnt multas cōtrarietates in suis obiectis et tm ex hoc nō i- pedit vnitas sensus ergo nec multe cōtrarieta- tes in obiecto tact⁹ impediūt vnitatē sensus ta- ct⁹. Anz pz in visib⁹ vbi sunt albū nigz pulchrū turp. tenebre et lumen et sic de alijs. Et de sono vbi sunt acuti graue puū magnū asperz et lene

Hic excludit solutōz nūc datā. Et vult qz nō est sile de sensu tact⁹ et de alijs sensib⁹. qz qzuis i ob- iectis alioz sensuū pnt ē multae ptrarietates tm sunt reducibiles ad vnū cōe subiectū. i. gen⁹ qd pntinet tm sub se vnā pncipalē ptrarietate ad quā alie ptrarietates red. cōt. Exēpli grā. in visu pti- nētur albū et nigz. tenebre et lumē. et lumē vide- tur sub rōe albi et tenebre sub rōe nigri. Et iā ē vnū cōe gen⁹ s. color sub qz oīa alia pntēt. et ad qd oīa alia reducūt. sed sic nō ē de tactu qz ob- iecta tact⁹ nō sunt reducibilia ad vnū cōe gen⁹ qd sub se pntinet tm vnā pncipalē ptrarietate qz iste ptrarietates calidū et humidū frigidū siccuz nō sunt adinūcē reducibiles et ideo sensus tac- tus est duo sensus.

Arguit Sensibilia oīm sensuū pnt cōivno subiecto qz male dicit qz qnqz pnt ee in vno sub- iecto et qnqz nō. qz oēs qlitates sensibiles pnt ee in hoīe. Ddm qz subiectū pnt capi duplī. Uno mō p subiecto inhesionis qd ē substantiā et sic oīs sensibilia pnt cōivno subiectū. Alio mō accipit subiectū p genere loyco ppter silitudi- nē quā hz subiectū cū genere loyco in hoc. s. qz sic gen⁹ loycū est in pōna ad multas dīnas ita subiectū inhesionis est in pōna ad multa acciā et iō subiectū pnt etiā capi p genere loyco vt dēz est et sic accipit hic.

Quent. Utr tact⁹ sit vn⁹ sensus vel ples. Ddm qz tact⁹ pnt capi duplī. Uno mō mate- rialr. s. fm organū in qz fundat et sic tact⁹ ē vn⁹ sensus. Lur⁹ rō est qz organū tact⁹ ē ppositū et medietate qlitatu tāgibiliū sic infra patebit qz medietas p surgat ex mictōe qrtuoz elemtoz. cū ergo qliber ps aial hz in se mictōz qrtuoz ele- mtoz qz qliber ps hz in se tactū oīm qlitatum tāgibiliū vt manifeste pz. et sic nō est in vna pte aialis tact⁹ frigidū et calidū et in alia humidi et sicci. et sic pz qz nō distinguūt fm organa. i. ma- terialr. Alio mō accipit tact⁹ formalr et fm suā pprā dīnam qz sumit p ppatōez ad obiecta et sic sunt duo sensus tact⁹. Un⁹ calidū et frigidū alius humidū et sicci. Lur⁹ ratio est qz qnqz sunt obiecta alicuius sensus nō reducibilia ad vnū genus qd hz sub se vnā pncipalē ptrarietate tm nō est vnus sensus sed ples. s; obiecta ipac- tu nō sunt reducibilia ad vnū genus qd habz sub se tm vnā pncipalē ptrarietate qz in obiecto tact⁹ pntinetur due ptrarietates nullo mō adinū- cē reducibiles. s. calidū frigidū humidū et sicci et ideo ponūtur formaliter duo tactus. s. vnus calidū et frigidū. alius humidū et sicci.

Handwritten note: Hic dicitur qualitate... hōc vnusquoz p... pnt actu a potētia...

Handwritten note: Hic dicitur tact⁹... vnusquoz p... vnusquoz p...

Liber

De coloribus ad
de coloribus ad
de coloribus ad
de coloribus ad

Arguit. Omnes proprietates existentes in ob-
iecto tactu reducuntur ad unum genus. scilicet tangibile. &
sensus tactus erit unum sensus formalis sic alij sen-
sus. **Adm.** qd ad unitatem sensus requiritur qd omnes
proprietates sub obiecto potest reducuntur ad unum
coe genus qd est per se obiectum illi. sic qd ad eam re-
spiciat illi sensus sic est de colore visu de sono
& auditu. scilicet sic non est de tangibili & tactu qz tangi-
bile etiam se extendit ad tangibile coe & per accens
de quibus manifestum est qd non continentur per se pro-
prie sub obiecto tactus.

Arguit. Tunc ad unum reducuntur obiecta sen-
sus tactus ad hoc genus qd est tangibile per se. qz hoc
est adequatum obiectum ipsi sensus tactus. **Adm.**
est dupl. Primo qd non est aliqd unum nomen ipo-
situm ad qd potest reduci oia tangibilia sic in alijs
sensibus est unum nomen genericum impositum sub qd
continetur oia respectiva tale ponatur per se. Secundo
est dicendum & melius qd etiam si haberet unum nomen
genericum comprehendens sub se oia propria tangibi-
lia adhuc non potest tactus esse unum sensus. qz non solum
requirit unitas nominis sed etiam per hoc requiritur
qz tale genus contineat sub se solum unam proprietatem
principalem ad quam alie proprietates sunt reduci-
biles & hoc propter ordinem ponatur qz quidam ponit
ut ponit naturales sunt unum peris proprietatis
ut puta ignis est calidus. Alie sunt ponit que sunt to-
ti contrarietatis sed non sunt plurium proprietatum
ut ponit sensitivae exteriores. alie sunt que sunt
plurium contrarietatum ut sunt sensus interiores.

Alie autem sunt que sunt omnium proprietatum ut in-
tellectus. sed tangibile per se continet sub se duas co-
trarietates eque principales & ad invicem nullo modo
reducibiles. quis enim omnes qualitates tangibiles re-
ducant ad calidum & frigidum. humidum & siccum. ut
dicitur in secundo de generatione tunc iste due proprietates
non potest ad invicem reduci.

Arguit. humidum & siccum reducuntur ad calidum
& frigidum. & iste proprietates reducuntur ad invicem
Ans. probatur. qz unum est causa alteri qz frigida sunt
humida & sicca sunt calida. **Adm.** qd iste quatuor
qualitates potest dupl. capi. Uno modo qd ad esse
causalitatis & hoc dupl. Uno modo secundum qd repun-
tur in primis corporibus scilicet elementis & sic non possunt
se invicem sic enim dicitur Aristotele. secundo de generatione
qd iste quatuor qualitates sunt principia elementorum si-
cut qd unum elementum non causat ab alio sic qualita-
tes unum elementum non causant ex qualitatibus alterius
nec forma unum elementum causat ex forma alterius.
Alio modo accipiuntur secundum qd repuntur in quibusdam mix-
tis. & sic calidum & frigidum potest esse causa siccitatis & humi-
ditatis qz calidum causat siccitatem & frigidum causat hu-
miditatem. scilicet istis modis non loquimur nunc de istis qua-

de coloribus ad
de coloribus ad
de coloribus ad
de coloribus ad

de coloribus ad
de coloribus ad
de coloribus ad
de coloribus ad

Secundus

litatibus. Alio modo accipiuntur secundum esse immutabilis scilicet
qd immutat tactum & sic nullo modo unum causat ex
alio. sic autem non contingit in obiectis aliorum sensuum
unum qz lumen & tenebre visu percipiuntur sub ratione al-
bi & nigri. & sic non potest dici de tactu qd humidum est
siccum percipiatur sub ratione calidi & frigidi. Ex quibus
omnibus concluditur qd duplex est tactus formalis sumptus.
Unus est calidi & frigidi. Alius est humiditatis & siccitatis.

Arguit. Ex hoc sequitur qd essentia tactus sensus exte-
riores. qz sunt duo sensus tactus. **Adm.** qd sen-
sus tactus acceptus secundum organum est unus sensus. qz
vbi quicquid est unum tactus ibi etiam est aliter ut dicitur sed
penes obiectum sunt duo. Quia qd organum est no-
bis notum id penes organum notiam sensus esse di-
versos & non penes obiecta. Et sicut facit Aristoteles. i-
feri distinguens quibus sensus exteriores distin-
guit eos secundum organa.

Arguit. Ex hoc sequitur qd essentia tactus quatuor
sensus qz gustus & tactus sunt in uno organo. Di-
cendum qd quis in eodem organo sunt gustus & tactus
tunc non pueritur qd vbi quicquid est tactus qd ibi sit gustus
et sic autem est de duobus tactibus ex parte organum. qz vbi
cuius est tactus frigiditatis & caliditatis ibi etiam est tactus hu-
miditatis & siccitatis.

Utrum autem sensus

Hic Aristoteles determinat aliam questionem prius mo-
ta. Et vult qd caro exterior non est organum tactus.
qz tunc sensibile positum super sensus faceret sensatio-
nem. sed aliqua alia caro interior. Et hoc probat
Aristoteles. soluendo aliorum argumenta. arguebat enim
alij sic hoc est organum aliter sensus ad esse immuta-
tiones fit sensatio. sicut oculi sunt organum visus
qz quando oculi immutatur colore tunc fit visio sic qz
secundum immutatio carnis exterioris fit tactus. **Adm.**
caro exterior est organum tactus. **Respondet.** Aristoteles ad istud
argumentum qd non valet. qz sicut dicitur posset. si ali-
quis per manum circumponeret quandam pelliculam
tunc statim ad immutationem pellicule fieret ta-
ctus. sed tamen manifestum est qd pellicula non
esset organum tactus.

Propter quid tales

Hic Aristoteles ponit duo ad manifestatores solu-
tionis prime questionis vbi dictum fuit qd tactus est
unum sensus materialiter sed sunt duo formaliter.
Primum est qd si aer qui est circa nos fieret no-
bis conaturalis tunc idem esset organum sensus
visus auditus & olfactus materialiter. qz aer est me-
dius in illis sensibus & tamen apparet esse organum
i tales sensus sentiret per medium intermedium. sicut qd

de coloribus ad
de coloribus ad
de coloribus ad
de coloribus ad

de coloribus ad
de coloribus ad
de coloribus ad
de coloribus ad

de coloribus ad
de coloribus ad
de coloribus ad
de coloribus ad

Et quod est humidior quam aer
Inter duo corpora se tangunt tunc inter mediu sit qd

De *de modo luy* **anima luy s**

tunc dicerem qd esset vnus sensus visus auditus et olfactus ppter unitatem organi. ita est nunc dicendum qd duo tactus sunt vnus sensus materialiter. Addit tamen Aresto. qd purus aer et pura aqua non possunt esse in nobis. quia impossibile est qd ex puro aere et ex pura aqua existeret corpus aiatu cum corpore anima tum debeat esse fixum et firmum quod non fit sine terra. propter illud tamen refertur ad solutos scilicet questionis tunc sic exponitur. quod si aer fieret naturalis nobis tunc apparet nobis qd aer esset organum in visu et auditu et tamen est naturaliter medium. ergo sic est in superioribus carne que apparet esse organum tactus et tamen est medium.

Demonstrat autem

Hic ponitur secundum quod valet ad manifestandum solutionis prae questionis. Et dicit quod gustus et tactus videtur esse vnus sensus quia habent vnus organum. scilicet lingua quod non tamen habet se per oia inuertibiliter sicut nunc dicitur. gustus a tactu etiam penes organum sed si simpliciter curreret in oia organo tunc etiam non esset distinctio inter gustum et tactum sicut nunc non ponitur distinctio inter duos sensus tactus.

Dubitaret autem alii

Postquam Aresto dixit de unitate tactus et organi. Dicuntur inquirunt an in tactu etiam requiratur medium extraneum. Et arguitur sic quod necesse est duo corpora dura se tangere per medium. sed quicquid sit tactus corporum duorum durorum ergo oportet ibi esse medium extraneum. sicut ei est in aqua ita debet esse in aere quia aer est humidior aqua quousque ei hoc lateat nos plus de aere quam de aqua manifestum est si aliquid tangat aliquid per aquam tunc aqua est medium inter tangentes et tactum. ergo hoc idem erit in aere sed in aere non est nobis ita manifestum propter duas causas. Prima est quod nos sumus continui in aere et ideo non percipimus quoniam tangimus aliquid per aerem. Secunda causa est quod aer est subtilior aqua et ergo est minus perceptibile quam aer mediat quam aqua.

Queritur. Utrum aer sit humidior aqua. Dicitur quod sic. et hoc patet ex diffinitione humiditatis data in secundo de generatione quod est. Humidum est quod est facilliter terminabile termino alieno et male termino proprio. sic enim est quod est bene terminabile termino proprio sed non alieno. et capit hic terminare putatur est figurare quantitatem humiditatis quod capit figuram quantitativam ex vase vel ex corpore alieno. et ideo humiditas non figuratur ex se sed ex illo in quo recipitur. sed sic ea habent figuram ex se et non ex alio. sicut labium non habet figuram ex alio vase in quo ponitur. quousque autem tamen aer quod aqua terminantur termino alieno. scilicet ad figuram aquae.

tertius patet tamen aqua terminari terminis propriis sicut quia de aqua est congelata sed hoc non contingit in aere.

Arguitur. Humectare est proprium humiditatis sed aer non humectat plus quam aqua. ergo aer non est humidior aqua. Dicitur quod humectare est accidentalis conditio humiditatis et non essentialis ideo non est inconveniens quod aqua propter grossiorem materiam plus humectet quam aer. aer enim non humectat nisi inuertatur in aquam humectare enim est conditio illius humiditatis quod alteri adheret sic autem non est de aere propter subtilitatem materiam.

Queritur. Utrum inter duo corpora se tanguntur necesse sit esse medium. Dicitur quod inter duo corpora dura se tanguntur necesse est esse medium. sed hoc non est necesse si ambo corpora sunt mollia vel si vnum durum et alterum molle quia tunc corpus molle statim coniungit superficie corporis duri. sic patet de ligno posito in aqua quia aqua immediate tangit superficiem ligni. Ratio prima est quod si duo corpora dura immediate se tangeret vel pmitteretur vacuum vel motus localis fieret subito sed utrumque istorum est inconveniens ergo illud ex quo sequitur. Sequitur patet quod contingit duo corpora dura iuxta se inuicem poni per contactum sicut potest asseri iungi asseri si ergo asseri diuidatur per motum localem ab asseri tunc non potest aer intrare ita subito sicut diuiditur asseri ab asseri. ergo fuit aer ibi medium vel pmitteret vacuum quia aliquid tempore erit locus sine corpore. Signum est istud quod si ponatur asseri lateris in aqua et aliquid conetur asseri lenare equeletur in omnes partes tunc sequitur aqua ad motum asseris. et hoc venit ex eo quod non potest ita subito intrare aer sic sequitur aqua donec possit aer intrare. sicut contingit in aere et contingeret visibiliter si aer esset visibilis. Arguitur. Si inter duo corpora dura esset corpus medium scilicet aer tunc sequeretur quod aer sculperet lapidem quod est impossibile. Sequitur probatur quod aer immediate tangit lapidem. Dicitur quod duplex est medium. Aliquod est medium causale quod causat effectum in illo corpore in quo mediat sic aer calefacit calefacit manus. Aliud est medium inter duo solum situale quod. si insonatur inter aliquid duo corpora quousque nihil causet. Et illo modo aer est medium in sculptura lapidis. et ideo aer non est causa sculpturae lapidis sic ferrum vel acuties ferri.

Queritur. Contingit lapidem descendere et diuidere terram. cum enim in terra non sit aer tamen ibi non est medium inter lapidem et terram. Dicitur quod in descensu lapidis lapis secum aliquam partem aeris ducit et talis aer est prius sub terra cum terra est diuisa et ideo inter illum lapidem et terram est aer medium non quod aer ibi prius fuit sed quod de nouo aer cum lapide descendit ad tale locum. Simile esset si lapis descenderet per aquam.

Et nec est aqua pro medio et vbi ipse et tamen ipse in asseri conetur et vbi est medium tunc patet esse factum

Pr

*Utrum tamen
 in tactu
 requiratur
 medium
 extraneum
 et arguitur
 sic quod
 necesse est
 duo corpora
 dura se tangere
 per medium
 sed quicquid
 sit tactus
 corporum
 duorum
 ergo oportet
 ibi esse
 medium
 extraneum
 sicut ei est
 in aqua ita
 debet esse
 in aere quia
 aer est
 humidior
 aqua quousque
 ei hoc lateat
 nos plus
 de aere quam
 de aqua
 manifestum
 est si
 aliquid
 tangat
 aliquid
 per aquam
 tunc aqua
 est medium
 inter
 tangentes
 et tactum
 ergo hoc
 idem erit
 in aere sed
 in aere non
 est nobis
 ita
 manifestum
 propter
 duas causas
 prima est
 quod nos
 sumus
 continui
 in aere et
 ideo non
 percipimus
 quoniam
 tangimus
 aliquid
 per aerem
 secunda
 causa est
 quod aer
 est
 subtilior
 aqua et
 ergo est
 minus
 perceptibile
 quam aer
 mediat
 quam aqua*

Et sic dicitur de modo luy anima luy s

Liber

Secundus

Arguitur. Idē nō est mediū r obiectus, sed ista corpa .i. aer r aq̄ sunt obiecta ergo nō sunt media. Dd̄z q̄ aer r aq̄ capiūtur duplr̄. Uno mō fm̄ q̄ facit̄ mobilia r hūta humiditatez r sic sunt mediū i tactu corpu duror̄. Alio mō accipiūt pur in se hnt̄ qlitates tangibiles que sunt calidū frigidū humiduz r sic r sic sunt obiecta. i. hnt̄ in se qlitates q̄ sunt obiectū tactus.

Arguitur. Om̄e mediū d̄z eē denudatū a qlitatib̄ sui obiecti, sed aer r aq̄ nō sunt denudata a qlitate obiecti ergo nō sunt mediū. Dd̄z q̄ aer r aq̄ accipiūt duplr̄. Uno mō fm̄ q̄ in se hnt̄ qlitates tangibiles fm̄ eē tpatū r remissuz r sic sunt mediū in tactu qz sic nō p̄cipiūt a tactu vt qn̄ aer est tpat̄ .i. t̄pate calid̄ r frigid̄ r nō p̄cipit̄. Alio mō accipiūt aer r aq̄ fm̄ q̄ hnt̄ istas qlitates fm̄ eē inteliuz. r sic sunt obiecta tact̄ r imutāt tactū p̄ qlitates. Per h̄ d̄d̄z est q̄ mediū in tactu est denudatū a qlitatibus obiecti acceptis fm̄ excellētā r hoc sufficit i tactu. qz mediū d̄z eē denudatū a qlitatib̄ obiecti fm̄ illū modū fm̄ quē obiecta p̄cipiūt ab ip̄is sensib̄. Circa qd̄ est sciēdū q̄ cōmētator Averrois dixit q̄ mediū in tactu d̄terz eē oino denudatū a qlitatib̄ tangibilib̄ r iō dixit quilla corpa q̄ locat̄ in aere nō sentiūt qlitates aenis r illa aialia q̄ naturalr̄ locant̄ in aq̄ nō sentiūt qlitates aq̄. Et ergo si qn̄qz corūpan̄ vt̄ alterant̄ hoc accidit p̄pter admixtionē aliaz qlitātū exterior̄. Ex q̄ sequūt duo incōueniētia. Pri m̄ est q̄ corpa nō patiūt̄ in suis locis qd̄ eē cōtra Arest̄. in q̄to phoz̄. Scd̄z incōueniēs est q̄ aer r aq̄ nō alterāt̄ur adinuicē nisi p̄ admixtionēz alicuī extranei qd̄ est cōtra phm̄ scdo de generatōe q̄ dicit q̄ etiā elemēta alterāt̄ se si accipiūt fm̄ ppriā spēm. Probauit autē cōmētator op̄inōnē suā sic. qz loc̄ nō est cōtrari⁹ locato sed eē locati cōseruati⁹. q̄ loc̄ nō p̄t alterare locatū. Ad qd̄ argumētū sic r̄ndetur q̄ locus accipit̄ duplr̄. Uno mō fm̄ qlitates actiuas q̄ sunt in loco. r sic loc̄ bñ p̄t esse cōtrari⁹ locato. sicut p̄z de aere q̄ aer locas aquā est calid̄ r aq̄ est frigidā. Alio mō accipitur loc̄ fm̄ suā virtutē locatiā quā recipit a corpiibus celestibus r sic loc̄ est cōseruati⁹ locati qz fm̄ illū modum locus est p̄portio natus locato.

Utrum igitur om.

Quia nūc Arest. dixit q̄ qn̄qz etiā in tactu r̄quitur mediū extraneū. p̄nter ponit differētiaz inter alios sensus sentiētēs p̄ mediū extraneuz r inter gustū r tactū. Et p̄mo excludit d̄nam

estimata ab alijs. Et fuit ista q̄ alijs tres sensus scz visus audit⁹ olfact⁹ sentiūt p̄ mediū multū distās ab ip̄o sensibili. sed gust⁹ r tact⁹ sentiūt p̄ mediū extraneum cōiunctū ipsi sensui. Dicit Arest. q̄ hec d̄ina n̄ valet. qz etiā mediū i alijs sensib̄ statū cōiūgitur ipsi sensui qz eē aliq̄s aer circa oculū in q̄ est spēs visibilis fm̄ eē sp̄iale r ille aer p̄ime imutat visuz. Sile eē in auditu

Secundum differt tangibi

Hic ponit verā d̄inaz int̄ visibilia sonatina r tangibilia. Et colligunt̄ d̄ne d̄ine int̄ tactū r alios sensus sentiētēs p̄ mediū extraneū. qz tact⁹ h̄z mediū extraneū situale r nō causale sicut in alijs qd̄ sic intelligitur qz mediū in sentiētib̄ p̄ mediū extraneū est cā immutatōis sensuū qz admixt⁹ fm̄ naturā p̄io imutatur mediū r mediū causat imutatōez in sensib̄. sicut aer h̄ns i se colorē sonū vel odorē causat sensatōz in visu auditu r olfactu. sed aer nō causat sensatōz tactus qz sil̄ fm̄ naturā mediū imutat r tact⁹. Secūda d̄ina eē qz mediū in sensu tact⁹ solū cōcurrit p̄ accūs ad imutatōez qz nō sp̄ cōcurrit mediū extrinsecū s̄z solū in tactu duror̄ corpu s̄z mediū in alijs sensib̄ cōcurrit p̄ se quia semper cōcurrit.

Arguitur. In visu siml̄ immutat̄ mediū r sensus. ergo nō est mediū causa immutatōis sensus. An̄s probat. quia visio fit in instanti. Dicēdum q̄ siml̄ capitur dupliciter. Uno mō pro similitate tempis r sic est verz q̄ siml̄ imutantur mediū r sensus visus. Alio mō accipit̄ sil̄ p̄ similitate nature r sic est falsum r illo mō loq̄tur h̄c Arest̄. qz sic immutatio mediū causat immutatōnē in sensu r p̄cedit immutatōnē sensus fm̄ naturam. In alijs tamē sensibus immutatio mediū p̄cedit immutatōez sensus fm̄ t̄ps. Et ideo bene dicit Arest̄. q̄ mediū in visu est etiā causa quia causat immutatōnē in sensu.

Tangibilia vero nō

Postq̄ Arest̄. determinauit de v̄itate sensus tactus r de locatione organi. Hic p̄nt̄ determinat̄ de ip̄o sensu tactus quoad mediū r organū r obiectū. Et vult q̄ sicut se hnt̄ aer r aqua ad visum auditum r olfactū q̄stuz ad h̄ qd̄ est esse mediū. ita se h̄z caro exterior ad sensum tact⁹ quia est mediū q̄uis sit mediū intraneū. Ex q̄ vlt̄erius elicit q̄ eodē mō sicut in alijs sensib̄ sensibile positū supra sensum nō facit sensatōz ita similit̄er accidit in tactu quia tangibile pos̄

Aer et aq̄ capid̄ d̄z

Quo corpa p̄ p̄ d̄z
p̄ v̄it p̄ d̄z
p̄ p̄ d̄z
p̄ p̄ d̄z

tum supra tactum non facit tactum quia ergo tangibile positum supra carnem facit tactus ergo caro non est organum.

Tangibiles quidem

Hic ostendit qualem sit organum ipsius tactus. Et primo permittit quod quatuor sunt qualitates elementorum de quibus tractat in secundo de generatione. vult quod Aristoteles. quod tactus est compositus ex mixtura quatuor qualitatibus primarum scilicet calidi frigidi humidi et siccitatis. Et sic probat quod tale deus est organum in portione qualem est ipsum obiectum in actu quod ipsum organum est compositum portione partium siue in portione et tale in portione qualem est agens in actu. cum ergo obiecta tactus sunt calidum frigidum humidum durum et siccum. sic tactus erit in portione calidus et frigidus humidus et siccus. scilicet medietas illarum qualitatium tunc est in portione ad extremitatem talium qualitatium ergo tactus deus est compositus ex medietate illarum qualitatium. id est ex illis qualitatibus acceptis secundum esse remissum. Et ista est causa quare necesse est esse aial esse compositum ex quatuor elementis quod omne aial necessario habet in se tactum. et per hoc distinguit aial a non aiali ut dicitur in principio de sensu et sensato. cum ergo tactus componatur ex medietate elementorum sic habet deus. id est necesse est omne aial esse compositum ex quatuor elementis. ex quo sequitur quod calodemonones et cacodemonones non sunt aialia quia habet corpus simplex compositum ex aere quod non potest in se habere tactum.

Et oportet sicut de

Hic determinat de obiecto tactus. Et vult quod sicut alii sensus sunt contrarii sic visus est visibilis et invisibilis. ita tactus est tangibilis et intangibilis. Et non deus capi intangibile contradictione secundum quod in tangibile dicitur nullo modo tangibile. quia hoc non pertinet sub obiecto tactus. scilicet capere intangibile privative vel contrarie. dicitur enim privative intangibile quod habet per se tactum sic aer qui videtur tangibilis. vel dicitur intangibile contrarie quia corrumpit tactum. Concludit in fine quod dictum est de unoquoque sensu figurati. id est communiter.

Oportet autem animi

Postquam Aristoteles determinavit de sensibilibus et sensibus in particulari. Hic determinat de sensibus in generali. et primo facit hoc de sensibus. secundo de organo. Postquam ergo primo videtur compositum omnibus sensibus quod compositum potest esse descriptio ipsius sensus. Et est ista quod sensus est quodammodo portio organica susceptiva speciei sine materia. et hoc est quod dicitur textus quod sensus est susceptivus speciei sine materia. et ponit Aristoteles. sicut de figura sigilli quod figura recipitur in cera absque conditionibus materie ipsius sigilli.

quod siue sigillum sit aurum siue argentum siue cuprum. equaliter recipitur figura in cera. quoniam ei materia auri sit rubra et materia argenti alba cum illis tamen conditionibus non recipitur figura sigilli. sic etiam color suscipitur in visu non cum conditionibus quibus color habet in subiecto quia ibi est cur duricie gravitate siue cum calore et frigore et tamen sic non recipitur color in visum.

Arguit. Omnis conditio debet esse propria illi cui convenit scilicet suscipere formam sine materia est conditio omnium rebus naturalibus. ergo non est propria sensibus.

Ad id quod in rebus concitantibus suas formas invenit triplex ordo. quidam enim res concitant suas formas cum aliquid parte materie sic ager qui generat per scissionem seminis quod est parte materie ipsius generationis ingredi ipsum genitum. Alia sunt ager qui communicat suas formas absque aliquid parte materie.

quod scilicet forma que concitat ab agere eodem modo habet esse in patiente ut in agere quibus tamen nulla pars materie concitat siue participet et hoc contingit de ageribus naturalibus. quia ager naturalia eodem modo agunt formam in passum sicut habet esse in propria materia. Exempli gratia. Ignis generat ignem in ligna generat ignem in lignum cum calore cum lenitate et consummationibus conditionibus quibus habet ignis. Res huiusmodi est quod quicquid agens et patientes habent eandem dispositionem ad recipiendum aliquam formam equaliter recipit in agere et in patiente ipsa forma. Tercio modo aliquid res communicat suam formam nec dando partem materie. nec sic quod forma habet seles dispositos in agere et in patiente scilicet forma concitat absque conditionibus materie scilicet physice et hoc est proprium sensibilibus quod agunt in sensus absque materia. Exempli gratia. color est in pariete cum densitate cum frigiditate et caliditate scilicet sic non impedit se in sensum. quia secundum quod agit in sensum non habet gravitatem vel levitatem caliditatem vel frigiditatem. Et idem comparat Aristoteles. immutatorem sensum ad impressionem sigilli in cera quia cera recipit sigillum cum conditionibus mathematicis que sunt figurati et sic de alijs. que dicuntur conditiones mathematice quod sequuntur quantitate scilicet non cum conditionibus materie physice que sunt qualificatione dispositiones quia non recipit figura sigilli in cera cum calore sigilli. potest tamen esse ista dicitur quia figura sigilli solam est in cera secundum superficiem. scilicet immutato sensus etiam sit secundum profunditatem.

Arguit. Proprium est intellectui formam suscipere sine materia ergo non dicitur sensui. Ad id quod suscipere formam sine materia potest dupliciter intelligi. Uno modo absolute et simpliciter. quia scilicet recipit formam omnino imateriale et hoc solum convenit intellectui quia species intelligibilis est omnino imateriale. Alio modo intelligit quod aliquid suscipit formam sine materia. id est

primo per agere

et alio

per patientem

magis dicitur de re quod dicitur de obiecto dicitur

per se dicitur de sensu

sine cōditōibus materie phisice sed cū cōditō
nibus materie mathematice. Dicuntur ei cōdi
tōes materie mathematice q̄ sequuntur materi
am ex pre quātitatē. sicut sunt figura 7 situs et
illas cōditōes h̄z etiā spēs sensibilis in sensu.
Et p̄ hoc soluit istō argumētū. proprietās nō re
relinq̄t suū subiectū ergo si sensus recipit suū
sensible cū cōditōib⁹ materie ḡ etiā cū mate
ria. **D**ōm q̄ proprietās nō relinq̄t suū pro
priū subiectū. 7 iō sic sensible recipit in sensu
cū cōditōib⁹ materie mathematice itā etiā reci
pitur cū materia mathematica. i. cum materia
h̄ntē q̄ntitatē. Recipiūt ei spēs sensibiles in
materiale organū qd̄ in se h̄z situm 7 figurā 7
aliā q̄ requiruntur ad materiā mathematicā 7 cō
similes cōditōes h̄z spēs sensibilis in organū
recepta.

Arguit. Sēnsus ē material⁹ q̄ suscipiet obie
ctū materiale qz̄ int̄ obiectū 7 sensum debz̄ eē
proportio. **D**ōm q̄ organū sensus accipit
dupl̄. Uno mō fm̄ q̄ materiale. i. h̄ns ma
teria 7 sic recipit suū obiectū cū cōditōib⁹ ma
terie mathematice. Alio mō accipit vt̄ ē vita
le. i. fm̄ q̄ ē p̄ncipiū opationū vitaliū. 7 sic re
cipit suā formā supra modū entū pure natu
raliū qz̄ ḡ pure naturalia recipiūt formaz̄ cuz
materia. i. cū cōditōib⁹ materie phisice. sic sen
sus d̄z̄ recipe suā formā sine cōditōib⁹ materie
phisice.

Arguit. Nihil agit ultra suā spēs s̄z̄ sensibi
le ē materialiter in subiecto. ḡ nō p̄t agere suaz̄
spēm sp̄nalē in sensum. **D**ōm q̄ sensible h̄z
eandē spēm in subiecto 7 sensu s̄z̄ h̄z̄ imp̄fectio
rem modū in sensu qz̄ in subiecto. 7 iō sensible
agēs suā spēm in sensum nō agit ultra suā spē
cie s̄z̄ pot̄ infra ipam qz̄ agit formā h̄ntē imp̄
fectius eē qz̄ habuit in subiecto. sic aut̄ nō ē de
specie intelligibili qz̄ spēs intelligibilis est p̄
fectior fantasinate a q̄ diffundit̄ 7 ergo nō p̄t
fantasma diffundi nisi p̄ intellectū agentē. sic
dicitur tercio huius.

Arguitur. Om̄e agēs assimilāt sibi passuz̄.
s̄z̄ materia sensibilis cū forma sensitua agit i
sensum. ergo d̄z̄ fieri similitudo tam ex pre mate
rie qz̄ ex pre forme. **M**inor patz̄. qz̄ color non
agit in visum s̄z̄ coloratū vt̄ pus dictū est.
Dōm q̄ agens nō assimilāt sibi passum fm̄ su
um totū esse. sed fm̄ formā fm̄ quā agit sic p̄z̄
in calefactione aque. qz̄ ignis calidus agit in
aquā 7 tñ nō agit igne in aquā sed calorem. sic
etiā est in actōe sensibilis in sensum. qz̄ quis
materia sensibilis cū forma sensibili agit i sen
sum. nō tñ sit assimilatio nisi respectu forme 7

nō respectu materie.

Arguit. Suscipe formā sine materia etiā
cōuenit medio. ḡ nō est propriū ipsius sensus.
Ans̄ pbat. qz̄ etiā i medio nō ē cōditio mate
rie phisice. **D**ōm q̄ mediū non prope susci
pit formā sensibilis qz̄ in medio nō terminat̄
susceptio talis forme. s̄z̄ sit relacō ad sensuz̄ p
mediū. Sile ē si p̄familias dat famulo dena
riū ad referendū paupi tūc famulus nō prope
d̄z̄ suscipe denariū s̄z̄ paup. Et quis contraria
fm̄ eē reale nō possint esse in eodē tñ fm̄ eē
intentionale. sic enī sunt in medio 7 i organo.
s̄z̄ si cōtraria simul referātur ad intellectū tñc
vnū est p̄ncipiū intelligendi reliquū.

Sensituum autēz

Postq̄ Aresto. posuit cōditionē sensus in cōi.
Dic̄ inter d̄t̄ qd̄ sit organū sensus in cōi. 7 h̄
iō qz̄ recipe spēm absqz̄ materia videt̄ eē cōdi
tio intellectus 7 sic videt̄ q̄ sensus esset intel
lectus sic antiqui opinabant̄ 7 iō assignat or
ganū ipi sensui p̄ qd̄ exp̄sse distinguit ab ipso
intellectu. Dicit ergo p̄mo q̄ organū sensus ē
in q̄ p̄mū ē pōna sensitua q̄ s̄z̄ ē susceptiua
spēs sine materia. 7 iō sensus 7 organū nō di
stinguuntur subiecto s̄z̄ rōe. i. essentia p̄dicamēta
li. qz̄ organū ē in p̄dicamēto substātie 7 sensus
in p̄dicamēto q̄lītatis. In descriptōe organū
notāter dicebat. P̄rio qz̄ si organū esset illud
in q̄ ē pōna sensitua absolute tñc seq̄ret̄ q̄ totū
aial̄ essz̄ organū sensus qz̄ sensus ē in aiali
sicut in subiecto s̄z̄ nō est p̄mo in aiali. i. sic in
p̄mo subiecto licet sit p̄mo in aiali sic i p̄n
cipali subiecto.

Queritur. Quare sensus sit p̄tus in orga
no. **D**ōm q̄ propt̄ tres causas. P̄ia sumit̄
est p̄te sp̄ci sensibilis qz̄ nisi spēs sensibilis re
cipret̄ in aliq̄ organo materiali seq̄ret̄ q̄ resp̄c
taret̄ v̄le 7 p̄ sensum cognoscerem⁹ v̄le qd̄ ē sim
pliciter fallum. Seq̄la p̄z̄ qz̄ forma immateri
alis rep̄ntat̄ v̄le sic p̄z̄ de sp̄e intelligibili q̄ qz̄
uis sit singularis ap̄d intellectū propt̄ singu
laritē aie est tñ immaterialis 7 iō rep̄ntat̄ v̄le.
Secda cā ē. q̄ncūqz̄ act⁹ oriz̄ ex dispositōe coz
pali tē necē ē actū eē cozpalē 7 matiale. s̄z̄ act⁹
ipoz̄ sensum fit p̄ dispositōz̄ ipoz̄ organoz̄ ex
go necesse ē illū actū eē cozpalē 7 matiale.
Et tūc ex isto sic arguit. q̄ncūqz̄ ē act⁹ cozpalis
tūc orz̄ spēm a q̄ talis act⁹ est etiā eē cozpalē.
Sz̄ iā pbatū ē q̄ act⁹ sensatōis ē cozpalis er
go orz̄ spēm eē cozpalē. Tercia cā sumit̄ ex p̄te
immutatōis qz̄ agēs 7 paties d̄nt̄ proportio
nari. s̄z̄ obiecta s̄nt̄ cozpalia sic albedo q̄ recipit

in sensu cū situ. ergo o3 etiā pōnas eē corpales sed pōne corpales suscipiunt spēm corpale. et go o3 sensum esse sicut in organo.

Arguit. Sicut se h3 sensus ad sensibile ita intellectus ad intelligibile. s3 intellectus ē s3tus incorporealis ergo etiā sensus ē s3tus incorporealis.

Dōm qd duplex cōparatio. Quedā ē in forma vniuoca et sic non cōparant adinuicē sensus et intellectus q3 sensus ē materialis et intellectus immaterialis. Alia ē cōparatio aliq3 s3m cōuenientiā proportōis s3m q3 illa cōparant adinuicē q3 sunt diuersorū generū sicut forma substantialis et accidentalis et sic cōparant adinuicem intellectus et sensus q3 cōparant adinuicē s3m p portione agētis et patiētis. sicut ei se h3 sensus passiuē ad sensibilia sic intellectus se h3 passiuē ad intelligibilia nō aut̄ ueniūt q3 ad naturā q3 tūc in eis est cōparatio vniuoca s3m formā vnius speciei.

Arguit. Intelligibile agit in intellectum et actio ē p cōtractū. s3 cōtractus solū uenit corpibus. s3 intellectus est s3tus corporealis. Dōm qd duplex ē cōtractus. sc3 physicus et ille ē corporū. Alius ē cōtractus s3turalis et metaphoricus. et sic etiā tangūt se q3 nō sūt corpora. sic ei dicimus q3 aia rōnalis tāgit corpus et tūc manifestū ē q3 ipa aia nō est corpus. sicut etiā aia nobilis tangit celū q3 nō est corpus.

Manifestum autem

Et iam dictis concludit Aresto. duas solutiones duarū dubitationū. Et pma solutio sumitur ex hoc q3 sensus est s3tus in organo. et scda ex hoc q3 sensus recipit spēs sine materia. Quare dubitationū pma ē q3 sit ea q3 sensus corripitur ex excellentibus sensibilibus. et dicit q3 h3 ex eo ē. q3 sensus p̄sistit subiectiue in organo corporeo qd organū h3 certā armoniā cōplexionis q3 armonia corrupta corripit sensus q3 ē in tali organo sic excellens visibile corripit visū. Et dicit Aresto. q3 si ē in instrumentis musicalibus q3 bonitas soni impedit ex forti tractiōe cordarū.

Arguit. Sensibile p̄ficiat sensus. s3 nō corripit sensum. Dōm qd idē eodē mō sumptum nō p̄ficiat et corripit s3 bñ idē diuersimode s3 p̄ficiat et corripit. sic ē de sensibili nā sensibile s3m eē reale et excellens corripit sensum. s3 s3m eē sp̄iale et proportionatū p̄ficiat sensus sic cibus debite et proportionate acceptus p̄ficiat aia. s3 cibus in abūdantia acceptus destruit et corripit aia.

Et propter quid

Hic soluit alia dubitatio sc3 q3re plāte nō sentiunt. Et pōit talē rōem q3 ois sensus suscipit spēs sine materia. s3 nō p̄nt plāte suscipere spēs sine materia s3 nō hnt sensus. Minor p̄t. q3 plāte recipiūt q̄litates in se eodē mō sic hnt eē in subiecto et i agēte. et iō recipiūt formas cum materia. i. cū cōditōib3 materie phisice. et h3 contingit ex eo q3 plāte sūt res pure naturales q3 tū ad receptōes aliarū formarū q3 nōdum hnt nō em recipiūt i se cognitiue aliq3 formas sic hnt aia sensitiua et iō nō recipiūt formas alioz mō q3 alie res naturales.

Dubitabit autem

Quia iā Aresto. dicit q3 etiā plāte recipiūt in se q̄litates tangibiles et tamen non habent in se sensum tactus iō mouet alia dubitatio. Ut sc3 nō hnt sensum tactus possit etiā pati ab alijs sensibilibus q3 a tāgibilib3 sic plāte patiūt a calore et frigore et vtrū etiā possunt pati ab odore. Et arguit Aresto. p̄ negatiua duab3 rōibus. q3 pma stat i h3. Dime olfactibile facit olfactū s3 nō hnt olfactū nō p̄cipit olfactibile. i. odore. Scda rō stat i q3 dā exp̄into q3 videm3 q3 lumē et sonus nō agūt i corpora nō hntia sensu visus et auditus nisi forsan p̄ accūs s3 q̄n tonitruum diuidit lignū qd n̄ accidit a sono s3 ab arre moto. Pro solutiōe intēdit Arest. q3 oia alia sensibilia a sensibilibus tactus agūt i q3 dā res in aiatas si tales res sint facilliter alterabiles sic aer et aqua. q3 patiūt ab odore et sono s3 tāgibilia p̄nt idifferēter agere i q̄cūq3 corpora siue sint facilliter alterabilia siue nō. et h3 p̄tingit propt̄ p̄mutatē et generalitatē illarū q̄litarū p̄mar. nec tū seq̄t q3 illa corpora inaiata sentiāt. q3 t̄les q̄litates nō agūt i illa corpora app̄hēsiue inuitādo ipa sic tū app̄hēsiue inuitat sensū s3 recipiūt in corpora s3m phisicā alteratōes. et iō licet aer patiāt ab odore n̄ tū sentit odore. q3 odor nō app̄hēsiue immutat aerē sic app̄hēsiue inuitat olfactū s3 solū mō alterat aerē.

Quod autem nō sit

Postq3 Aresto. determinauit p̄ticulariter de sensibus exterioribus et posuit vnā cōmunē cōditōes cōuenientē oib3 sensibus. iā p̄nter vult determinare de sensibus interioribus. Antēdit q3 Aresto. istaz cōclusionē q3 p̄ter q̄nq3 sensus exteriores. necesse ē ponere aliquē sensum interiorē. et iō Greci h3 incipiūt terciū librū de aia. Et hoc iō q3 s3m ois distinguētēs libros de aia. tercius liber incipit vbi Aresto. incipit determinare de intellectu. s3 s3m antiq3 intellectus ē sensus in i. ij.

se f3 h3 f3 ad se reb

phic

Manifestum autem

Manifestum autem

h3 pol + scda fol

pma scda

Postq3 Aresto. determinauit p̄ticulariter de sensibus exterioribus et posuit vnā cōmunē cōditōes cōuenientē oib3 sensibus. iā p̄nter vult determinare de sensibus interioribus. Antēdit q3 Aresto. istaz cōclusionē q3 p̄ter q̄nq3 sensus exteriores. necesse ē ponere aliquē sensum interiorē. et iō Greci h3 incipiūt terciū librū de aia. Et hoc iō q3 s3m ois distinguētēs libros de aia. tercius liber incipit vbi Aresto. incipit determinare de intellectu. s3 s3m antiq3 intellectus ē sensus in i. ij.

Liber

terior ergo fm antiq's hic incipit tercius liber
 Et iō fm dñm Albertum terci' liber incipit vbi
 Aresto. ponit dñam inter sensum et intellectū
 ibi. qm aut. Sz scñs Thomas incipit terciū
 librū vbi Aresto. incipit determinare de intelle-
 ctu fm se. Et h' ibi. de pre aut aīme. Quia ergo
 Aresto. in p̄clusionē pdicta vñū p̄supponit scz
 q' qnqz sunt sensus exteriores. iō Aresto. nunc
 hoc p̄mo p̄bat. et hoc sic. Tot sunt sensus ex-
teriores. i. sensus p̄ceptiu' sensibilin' exteriorū
q̄t sunt organa q̄bus apta nata sunt sensibilia
cognosci. sz in aialib' p̄fectis sunt tm̄ qnqz or-
gana et tm̄ p̄fectū aial' hz oīa organa sic manife-
ste p̄t. Maior p̄t̄ rōe et inductōe. Rōe sic. qz
q̄libet sensus ē p̄ se p̄ceptiu' oīm q̄ nata sūt p̄ ta-
le organū cognosci. et ergo ē eq̄lis multiplica-
tiō sensuū et organoz. Ans p̄bat. qz sensus et
mediū dñt p̄porcionari p̄ qd̄ mediū fit sen-
satio. sz q̄libet sensus p̄cipit oīa q̄ p̄ tale mediū
p̄nt cognosci fm illā rōem fm̄ quā ē mediū
Exēpli grā. Uisus cognoscit oīa illa que nata
sunt cognosci p̄ aerē fm̄ q' ē dyaphanus. et au-
ditus cognoscit oīa q̄ nata sunt cognosci p̄ ae-
rem fm̄ q' ē mobilis localiter Inductiue p̄bat
qz tactus ē p̄ceptiuus oīm aq̄bus organū na-
tū ē immutari. Silr ē de alijs sensibus.

Querit. Que sit rō istius q' sensus p̄nt di-
stingui p̄ organa. Ddm q' ista qz accidentia
numerat ad numerū suoz subiectoz sz sensus
sunt accñia organoz ergo rē.

Arguit. Accñia hñt numerū a subiecto. sed
Aresto. loq̄t hic de specifica distinctōe sensuū.
ergo male hic inq̄rit p̄ organa q' quinqz sunt
sensus. Ddm q' licet accñtia cōmunia solū
habeat dñam numeralē a suis subiectis tam̄
accñia p̄pria cuiusmodi sunt sensus respec-
tu organoz hñt etiā speciē a subiectis. i. circūlo-
cutiue. qz possumus p̄ subiecta circūloqui di-
stinctione specificā talin' accidentiū. Et rōest.
qz talia accñia sunt specificē diuersa i diuersis
organis. qz oriūnt ex p̄ncipijs organoz vt risi-
bile in hoīe et rudibile in asino distinguūt spē

Arguit. Dicitū ē q' distinctio pōnar sumit
penes obiecta ergo male h' d' q' sumat penes
organā. Ddm q' pōne distinguuntur penes
obiecta a pōri sic p̄us dicitū est. sz q' ad nos et a
posteriori distinguuntur penes organa in q̄b'
sunt. Et q' p̄t q' distinctio penes organa ē ma-
terialis et materia ē nobis notior sz distinctio
penes obiecta est formalis. Un̄ nō ponit hic
ser sensus exteriores q̄uis Aresto. p̄us dixit. qz
tactus sit duo sensus formalr qz distinguēdo
sensū penes organa sc̄lus tact' ē vn' et nō duo.

*que est ratio q' p̄nt
 p̄ organa d' p̄nt*

Secundus

Arguit. Aliq' animalia hñt organa sensus et
tm̄ nō p̄cipiūt oīa sensibilia illi' sensus. vt sūt
p̄sces hñtes duos oculos q' solū p̄cipiūt ex-
cellētes colores. Ddm q' duplicia sunt aia-
lia. quedā hñt p̄fecta organa sensitua. Et ta-
lia p̄nt p̄cipe oīa sensibilia q̄ nata sūt p̄cipi a
tali organo. Alia sunt aialia hñtia organa im-
p̄fecta et talia nō p̄nt cognoscere oīa sensibilia.
sz h' nō p̄cūt eis fm̄ se sz ex imp̄fectōe organi.

Simplicium autēz

Dic manifestat scōdam p̄pōnez quā p̄us sup-
ponebat. Et ē q' aialia p̄fecta hñt om̄ia orga-
na q̄bus nata sunt sensibilia cognosci. p̄bat
qz aialia sunt cōposita ex q̄ttuoz elemētis sed
oīa organa etiā cōponuntur ex q̄ttuoz elemētis
et p̄cipue ex aere et aqua. ergo aialia p̄fecta ha-
bēt oīa organa. Circa minozē oñdit cur' natu-
re sint organa. Et vult q' sint de natura aeris et
aque. Cur' rō est. qz organa sūt de natura q̄ttu-
oz elemētōz. sz nō p̄nt esse de natura s̄re et ignis
ergo sūt de natura aeris et aque. Minor p̄t̄
qz sensus d'z ē passiu' et receptiuus. sz terra n̄
ē receptiua p̄p̄t eius grossiciē. et ignis nō est
passiuus sz actiuus. Addit tm̄ Aresto. q' ignis
ē cōis oībus sensibus. i. organis sensuū. et hoc
sic p̄bati p̄t. qz nihil ē sensitiuū sine calore. sz
calor ē ex igne q' aliqd̄ ē sensitiuū ex igne. sz ter-
ra marie miscet in tactu. Et q̄bus cōcludit qz
oēs sensus sūt in aialibus p̄ctis et nō orba-
tis. qz talpa videt sub pelle hñc oculos.

Arguitur. Iste textus ē cōtrarius textui de
sensu et sensato. vbi d' q' odoratus ē de natura
ignis. et gustus et tactus sūt de natura terre

Ddm q' organū olfact' accipit dupliciter.
Uno mō fm̄ se et sic ē de natura aque p̄pter
propinquitatē ad cerebrū sic p̄us dictum est.

Alio mō accipit organū olfactus fm̄ q' factū
est in actu p̄ odorē. et sic ē de natura ignis p̄-
pter naturā odoris q' ē de natura ignis. causat
enī odor a fumo igneo. Et iō Aresto. nō d' in
de sensu et sensato q' olfact' sit de natura ignis

sz odoratū. i. organū odorandi factū in actu ē
de natura ignis. De gustu et tactu ddm ē q'
gustus et tactus accipiuntur duplr. Uno mō
fm̄ se et sic sūt de natura aeris et aque a domi-

nio. qz nisi sic nō recipent in se spēs sensibiles
Alio mō accipiuntur per cōparatōnē ad orga-
na alioz sensuū. et sic sūt de natura terre quia
plus hñt de mixtione terre qz organa aliozum
sensuū. Et hoc ē qd̄ dicit Arest. in textu. q' in
tactu maxime miscetur terra.

Arguit. Nihil facit deus frustra sed si talpa

Imp̄hna

*Animalia p̄fer
 sūt oīa org*

*Sup̄ om̄
 et p̄t̄ hñt*

14 quia per sensibilia quae sunt magnitudo quae sunt motus per quos dicitur quod sunt plures sensus exteriorum propter quod vel unum de quibus dicitur quod sunt motus vel unum de quibus dicitur quod sunt motus vel unum de quibus dicitur quod sunt motus

De Anima folio lviij

habet oculos sub pelle ergo potest videre. Dominum quod ponitur aie ex duplici causa est in aia. Una est ad significandum perfectionem aie. Alia est ad operandum dum per tale ponitur quod quis est talpa non habet ponitur visus suam finem secundam causam habet in finem primam quod ponitur visiva in talpa significat perfectionem aie sensitivam. Sile est de potentibus vegetativis post ultimam resurrectionem mortuorum quod tunc tales ponitur non erunt in actu secundo sed significabunt perfectionem naturae humane.

Attuero neque communi

Hic Aresto respondet uni tacite questioni in qua quis possit obijcere quod quis non sint nisi quoniam sensus exteriores percipientes sensibilia per se propria. tunc adhuc possit esse aliquid sensus exteriorum percipientis sensibilia communia. ad hoc ergo excludendum dicitur probatur quod non est exterior sensus cuius obiectum sit sensibile per se commune. Et hoc sic. quod quod sentimus ab aliquid sensu exteriori proprie sentimus per alios sensus exteriores per accens sicut color percipitur per accens ab auditu sonus per accens a visu si sensibilia per se communia sentirent ab aliquid sensu exteriori sic proprium obiectum eius est ab aliis sensibus sentirentur per accens quod est falsum. Et dicitur notatur de sensu exteriori quod sensibile per se proprium alicuius sensus exterioris potest etiam percipi per se a sensu interiori sed non ab alio sensu exteriori.

Hic enim erit sicut

Hic ostendit quod supponit scilicet quod sensibilia communia percipiuntur per se a sensibus exterioribus et statim in hoc. Illud sensibile per se sentit quod facit per se ad immutandum scilicet sensibilia communia per se faciunt ad immutandum ergo per se sentiantur. Maior pars quod de ratione sensibilis est immutare sensum. Minor ostendit percipue de magnitudine quod qualitates non agunt sine subiectis scilicet magnitudo est prima subiectum qualitatis sensibilis ergo non agit sine magnitudine.

Inquiret autem alii

Hic Aresto inquit pluralitatem sensuum exteriorum. Et dicit quod pluralitas sensuum exteriorum est utilis ad hoc ut sciamus distinctionem inter sensibilia per se communia et per se propria. si enim esset unum sensus puta visus tunc non cognosceret dominum inter colorem et magnitudinem quod per unum sensum sentirentur sed nunc apparet nobis manifesta dominum quod color solus percipitur a visu scilicet magnitudo etiam percipitur a tactu ex quo statim cognoscatur et arguitur distinctio inter colorem et magnitudinem. Ex

quo etiam arguitur distinctio predicamentorum si tamen color et magnitudo habent diversitates quantum ad cognoscendum sensitivam sensuum exteriorum ergo etiam ex cognoscendo sensitiva sequitur contra modernos quod predicamenta realiter distinguuntur.

Queritur. Utrum sint quoniam sensus exteriores. Dicendum quod sic. Et sufficientia potest sic sumi quod ponitur distinguuntur per obiecta vel ergo obiectum immutat ponitur per medium coniunctum l' separatum si per medium coniunctum hoc est dupliciter quod vel sensus indicat et cognoscit illas qualitates ex quibus consistit bus vel iudicat convenientiam alimeti ex quo al' preserat. et sic est sensus gustus. Si autem obiectum immutat per medium extraneum hoc est dupliciter quod vel immutat cum motu vel sine motu si sine motu et sic est sensus visus quod color in instanti diffundit ad visum. Si cum motu hoc est dupliciter quod vel cum motu locali et sic est auditus vel cum motu alteratois et sic est olfactus quod olfactus alterat medium per fumale evaporatum procedentem a corpore re odorifero.

Arguitur. Nullus est sensus exterior quod sensus sunt intra corpus sic visus est intra oculum non extra oculum. Dominum quod esse aliquid sensum exteriorum potest dupliciter intelligi. Uno modo quod est in exteriori parte corporis et sic nullus sensus est exterior quod sensatio principaliter attenditur per nos iudicium sensus sed hoc iudicium fit infra exteriorem partem animalem ut iudicium de visibili non fit in exteriori parte oculorum sed fit in quadam nervo coniungente duos oculos inter carne quod nentur dicitur opticus iudicium. Sile est de aliis sensibus. Alio modo dicitur sensus exterior quod immediate cognoscit sensibilia exteriora sine media cognitione et sic dicimus aliquid sensus exteriores esse ad dominam sensuum interiorum quod sensus interiores non cognoscunt sensibilia nisi media cognitione ne sensuum exteriorum.

Arguitur. Quis dominum per se potest distinguere specie scilicet sensibilia communia sunt per se sensibilia. Sed per sensibilia communia potest distinguere sensus. Dominum quod est duplex dominum per se. Quod est generica et illa non potest distinguere speciem specialissimam sic scilicet non distinguit speciem sed genus. Alia est dominum per se propria et talis constituit et distinguit speciem cuius modi non sunt sensibilia communia quod talia habent se sic dominum generice scilicet sensibilia per se propria sic dominum specificie.

Arguitur. Sensus est respectu accidentium sed sunt plura genera accidentium quoniam quoniam ergo sunt plures sensus quoniam quoniam. Dominum quod sensus non distinguuntur penes quemquam accia sed penes .i. iiij.

*Sufficiens quibus ff
reterit ad*

*opadit quod
edgo r r r r r
ff ang ob
ff ff ff*

Liber

Secundus

accidentia que sunt sensibilia per se propria. sed sunt solum qnqz genera talium. sensibili- um que sensibilia sunt de tertia specie qltatis et ideo penes alia accidentia no distinguuntur sensus.

Arguit. Omne p accns reducitur ad p se. sed sunt aliqua sensibilia p accns. q illa dnt redu- ci ad aliquem sensum a quo per se cognoscuntur.

Dom q e duplex reductio alicui ad alteru quedam est reductio p ydeptitate. et sic no redu- citur p accns ad p se q si fieret idem cu p se. Alia est reductio p coniunctione. qd p accns iungit illi qd e p se et h e ver de sensibili p accns. qz n dicitur sensibile p accns nisi iungat sensibili p se.

Arguit. Sunt duo oculi in hoie. q sunt duo visus. pna pbat. qz pnt distinguunt p orga- na. s3 duo sunt organa visus. ergo sunt duo vi- sus. Dom q oculi accipiuntur duplr. Uno mo fm q apparer in exteriori parte corpis. et sic sunt duo et no sunt organa visus. Alio mo accipiunt vt coniunguntur i vno nervo optico. et sic sunt organa visus et sunt aliqd vnu. Sic e de auditu. qz due aures coniunguntur in aliquo tercio in quo hnt unitate.

Noniam autem

Hic Aresto. psequitur alia pte conclusi- onis pns postre dicis. qz pter sensus exteriores sunt aliqui sensus interiores et hoc pbat ex duabus opatibus sensuum q no pnt attribui sensibus exterioribus et sic necesse est q dicatur actus sensuum interior. Pna opato e cognoscere actus sensuum exterior. Et primo mouet Aresto. qstioz vtru cognoscere act' sen- suum exteriorum ptimeat ad sensus exteriorem vel ad aliquem sensum interiorem. Et arguit primo duabus rationibus ad vnam partem scilicet q visus videat se videre. Et stat prima ro in hoc. manifestu e q ho sentit se videre sed hoc no pt alio sensu esse qz sensu visus. q h fit sensu visus. Minor e pbat. qz si ali' sensus se- tit se videre. q duo sensus hnt vnu obiectu qz qcumqz sentit se videre percipit colore. qz vide- re est colore sentire. q ille sensus ali' cognoscit colore sic visus exterior.

Amplius autem et si

Hic ponit scdam roem. et stat in hoc. Si visus no videt se videre s3 alius sensus. tuc est pces- sus in infinitu. qz sp supior sensus cognosce- ret actu inferioris. s3 talis pcessus e impossibi- lis qz erit aliqs sensus q cognoscit suu actu.

et si sic pari rone visus cognosceret suu actum.

Habet autem dubi

Hic Aresto. obijcit in pstranu vnica roe. et stat in hoc. Si sensus visus videat se videre. ergo visus est coloratus. qz qd videt se videre h vi- det colore qz videre e sentire colore. si ergo vi- sus videt se videre ergo videt in se colore. s3 h est falsum. ergo illud ex quo sequitur.

Manifestu est igitur

Hic ponit duas solutoes qstionis ppositae. qz rum pma e. q visus accipit duplr. Uno mo- do fm immutatoez organi ab exteriori sensibi- li et sic nihil percipit a visu nisi color. Alio mo accipit visus post immutatione facta a visibi- li. et sic etia visus sentit se videre. qz postqz im- mutato e facta a sensibili te pt cognoscere actu q actus e ex cognitoe sensibilibus ad sensum.

Amplius autem et

Hic ponit scdam solutoz et dicit q etia oculus videt e qdamo coloratus. et h sic pbat. qz i ab- sentia sensibiliu aialia indicat de sensibilibus s3 no fit indiciaz de sensibilib' nisi sensibile sit pns sensui in absentia sensibilibus. Ex q sequit. qz id e actus sensus et sensibilibus fm rem d'nis fm roem. qz est vna forma q diffundit a sensi- bili et accipit in sensum quis alia rone. qz est alio mo in subiecto et in pna. Et h pnt pbat Aresto. in textu et h sic. Un' e act' mouetis et mobilis tercio phoz. s3 sensibile mouet et sen- sus mouet. ergo e vn' act' et i e vna forma q diffundit a sensibili et in sensum recipitur.

Quonia autem vnus

Hic Aresto. ex pdictis soluit duas qstioes. qz rum pma e. Utru sensus et sensibilia simul cor- rumpan. et vult pro solutoe q si sensus et sensi- bile accipiatur prout sunt simul in actu. et sic simul corrumpunt et saluatur. vl si accipiatur si- mul in pna. tuc etia sil sunt et no sunt. si autem vnu eoz accipiatur vt e in actu alteru so vt i pna sic no simul corrumpunt et saluantur. quia tunc sensibile pot esse absqz sensu. et sic Aresto. i libro pdicamentoz pbat duab' roib' qz sensibi- le pot esse sensu non existente. et etia pot esse si sensus sit corruptus. et ex hoc pot solui questio qua mouet Aresto. ptra illa poperitate relati- uoz. Relatiua sunt sil natura. qz si sensus et sen-

Duplex 3 Partio

qz dicitur qd no dicitur p pstranu qz p suspensio qz p pstru

Handwritten marginal notes on the right edge of the page.

De

Anima

sibile accipiatur uniformiter scz fil in actu vl fil in poia. tunc dicitur relatiue z mutuo se ponit z pempta se piniunt. Sed si capiat vnu in actu z aliud in poia: tunc no sunt fil sic Arest. ibi pbat. Ex hoc elicit Arest. qd antiqui dice- tes nihil esse albu vel nigrum nisi du videretur quodammodo recte dicebat et quodammodo no. Non dicebat recte loquedo de sensu z sensibili i po- tentia. qz sic albu est z iam si no sentiret. Sed loquedo de sensu z sensibili in actu tunc no est color nisi sentiatur.

Sicut in simplici

Hic Arest. ponit alia questione et e ista. que quedam sensibilia delectat sensum z quedam cor- rumpunt ipm. Ad h videt. qz organu sensus consistit in quadam proportione z armonia. sz ex- celses sensibile corrumpit tale armonia. qz excel- lens sensibile corrumpit sensum. sz sensibile pro- portionatu delectat sensum. Et si se est in eupho- nijs in ordine ad auditu. qz corde in instrum- to musicali si proportione ordinatur tunc faci- unt armonia z delectat auditu. sz si excellenter taqant impediunt armonia z corrumpunt auditu. Ad istu textu in fine tercij addit Arest. qd ali- qua sunt sensibilia que no solu corrumpunt sen- sum sz etia totu aial sic sensibilia tactus. Pnt ergo in summa hie triplicia sensibilia Aliqua sunt sensibilia q corrumpunt sensum et non al. sic son fact in cornu pt corrumpit auditu non tu totu al. Aliq sunt q corrumpunt sensum z non corrumpunt ipm sicut lumē solis. Alia sunt sensi- bilia excellentia q no solu corrumpunt sensum sz etia totu al sic sensibilia tact. calor ei excel- les no solu corrumpit organu tact. sz totu aial

Querit circa textu phabitu. Utrum visus videat se videre. Ddm q visus accipit du- pliciter. Uno mo fm q significat quenda pri- cularē sensum respectu coloris. z sic no pt dici q visus videat se videre. Cuius ro e. qz nulla poia corpal pt se flecte sup seipaz qz hterz mo corpali z si mo corpali te vna ps penetrarz alia z est penetratio dimensionu. Et io aliter e di- cendu de poia immateriali qlis e poia intelle- ctiva. na talis p se pot se reflectere supra seipaz Alio mo accipit visus pro suo termino ad que terminat sic aliq sensus exteriores z tunc visus ac- cipit p sensu coi. qz in sensum com terminat- tur oms sensus exteriores. z sic visus videt se videre. qz sensus coiis q superior est ad alios sen- sus exteriores pot cognoscere actus sensuū ex- terioz. Per h pot dici ad duo argumta q tac- ta sunt in textu qz pmu fuit Si alius sensus

pter visum videat se videre. tunc vnu erit ob- iectu diuersaz poiaz. qz quicunqz sensus perci- pit se videre. etiam percipit colorem.

Dicendum. no est inconueniens q due poie subordinate percipiat ide obiectu dnm tu il- lud obiectu n fit adequatu z propriu vnicui qz sensui sic color percipit a visu z a sensu comu- ni. qz e superior poia. sz color no e obiectu pro- priu sensus coiis sic e propriu obiectu sensus visus. sz obiectu propriu sensus coiis e sensibi- le p se sensatu qd apprehendit sub se colore z alia sensibilia p se propa oim exterior sensu. Ad scdm q arguebat q si alius sensus a visu vide- at se videre tunc est pcessus in infinitu. Ddm q e stat in intellectu. Et si dicat q poia cogno- scit actu intellect. Ddm q ipemet intellect. qz n e inconueniens q poia imaterialis cogno- scat suu propriu actu.

Unusquisqz autem

Postqz Arest. pbat alique sensu ee interio- re et h qd e cognoscere actu sensus exterioris. Hic aut inquit alique sensu ee interior et h qd e discernere int sensibilia diuersoz sensuū. Et circa h pmo ondit ad qtu se exte dat cognitio sensus exterioris z h fac io vt onderet ad q no pt se extedere. Et vult q sensus extioz pt discer- nere int dnas suu propriu sensibilibus. sic visus pt discernere int albu z nigrum. z gustus inter dulce z amarū.

Quoniam autem al

Hic ondit ad qua poiaz ptinet discernere int diuersa sensibilia diuersoz sensuū. Et pmo p- bat q h spectat ad sensu. Secdo q ad vnu sen- suz. Primu sic pbat. qz opato circa sensibilia spectat ad sensu. sz ponere dnam int sensibilia diuersoz sensuū e opari circa sensibilia. ergo h spectat ad sensu. no ei pt pertinere ad intellectu. qz intellectus est vniuersaliu. z ponit dnam inter vniuersalia z no pticularia.

Neqz utiqz in sepa

Hic ondit scdm scz q discernere int sensibilia diuersoz sensuū spectat ad vnu sensu. possz ei sic aliqs dicere q ponere dnam int sensibilia diuersoz sensuū etia spectat ad sensu exteriorē qz discernere int colore z saporem spectat ad visu z gustu. Ddm est igit q necesse e vnu sen- su ee q h fac. z h sic pbat Arest. qz n pt aliqd int qcuqz duo discernere nisi cognoscat vtruqz cu h null sensus extioz possz cognoscere vtruqz

pp. hinc qd dicitur qd illa no ppter ad vnu

Liber

inter se ponit plures sensus interiores
et hinc vniu's sensus interiores

Secundus

scilicet sensibilia diuersorum sensuum. ergo necesse est proprium tale actum ponere vniu's sensuum interiorum qui discernit inter sensibilia diuersorum sensuum.

Quod autem neque

Hic Aristoteles ostendit quod iudicium de sensibus diuersorum sensuum non fit in tempore diuisibili ab vna potentia sed in indiuisibili quod si fieret in tempore diuisibili tunc fieret et relatio ad diuersas potestas. sed quod per vnam potestatem ista sunt idem sunt in indiuisibili tempore.

At uero impossibile

Hic obicit in contrarium scilicet quod per eandem potestatem non potest fieri iudicium de sensibilibus diuersorum sensuum et stat ratio in hoc. Vniu's et idem non potest moneri diuersis et oppositis motibus. ergo non potest dici quod vna potentia iudicet inter sensibilia diuersorum sensuum Aristoteles solucendo dicit quod quous talis potentia sit vna subiecto. et tamen alia et alia ratio et sic quidam modo est plures. Quam solucio sic reprobatur. Illud quod est idem subiecto et plura ratio potest in se suscipere diuersa et contraria secundum potestatem et non secundum actum. sed ista potentia habet in se contraria secundum actum ergo non est vna subiecto.

Bed sicut quod vo

Hic ponit Aristoteles. veram solutionem. et vult quod sensibilia diuersorum sensuum quous habeat oppositos et diuersitate et disparatos secundum quod sunt in diuersis subiectis. non tamen habent illam disparatam oppositorem secundum quod sunt in potentia cognitiua. Et idem dicit Aristoteles. quod iste sensus interior habet se sic punctum in quo coniunguntur diuersae lineae. quod quous tale punctum sit diuersum in ordine ad lineas ad punctum precedentes tamen omnes lineae in puncto coniunguntur et sunt vniu's in illo. sic etiam diuersa sensibilia habent vnitatem in ordine ad sensum commune.

¶ Queritur. Vtrum necesse sit ponere aliquos sensus interiores. Dominus quod sic. et hoc propter duas causas positas in textu. Prima est. quod nullus sensus exterior potest se reflectere super suum actum cognoscendo ipsum sed cognitio ipsius sensus exterioris cuius sit aliquid singulare oportet etiam cognoscere per sensum aliquem et quod non per sensum exteriorum potest cognosci sed cognoscitur per sensum interiorum. Secunda ratio posita in textu est. quod ponere diuersas inter sensibilia diuersorum sensuum spectat ad sensum cum iudicium sensibilibus diuersorum sensuum spectat ad sensum. sed hoc non potest fieri per sensus exteriores. quod nullus talis cognoscit sensibilia diuersorum sensuum sed oportet fieri per sensum interiorum. Tercia ratio potest adungi quam etiam Aristoteles tangit licet non sub modo rationis et est ista. quia

sensibilia percipiuntur in eorum absentia. sed oportet maneat similitudines sensibilibus in sensu per quos fit talis cognitio. sed ille similitudines non maneat in sensibus exterioribus. sed in sensibus interioribus.

Arguitur contra secundam rationem sic. Sensus exteriores potest cognoscere sua obiecta. ergo non oportet ponere sensum interiorum. Dominus quod licet sensus exterior cognoscat suum obiectum non tamen cognoscit sensibilia diuersorum sensuum. Circa quod sciendum quod quous sensus ponat diuersam inter sensibilia sui obiecti tamen hoc non fit nisi per contactum ad sensum eorum. potest etiam sensus exterior etiam secundum se perfecte indicare de suis sensibilibus sed ponere diuersas conuenit sibi per contactum ad sensum eorum.

Arguitur. Ponere diuersam inter res vniu's intellectum non vniu's sensum. Dominus quod ponere diuersam inter aliquid vniu's spectat ad intellectum. sed ponere diuersam inter sensibilia spectat ad sensum quous enim intellectus cognoscat quous singularia hec tamen cognitio non est directa sed reflexa ut per se habet.

Arguitur contra primam rationem. Sensus exterior potest percipere suum obiectum ergo etiam suum actum. Quia probatur. quod actus est medium inter potentiam et obiectum. sed si cognoscat obiectum etiam cognoscit suum actum.

¶ Quod obiectum alicuius sensus capis dupliciter. Vno modo secundum esse materiale quod habet in suo subiecto et sic plus distat obiectum a potentia quam actus. quod sic actus est in potentia et est medium cognoscendi obiectum per potentiam. Alio modo accipitur obiectum secundum esse spirituale secundum quod immutat sensum. et sic obiectum est propinquius potentiae quam actus. quod oportet obiectum prius recipi in potentia. antequam fiat actus. Exepli gratia oportet prius spiritum visibilem recipi in visum antequam fiat visio. et illa species visibilis est obiectum acceptum secundum esse spirituale.

Queritur. Vtrum necesse sit ponere plures sensus interiores. vel verum sit tamen vniu's sensus interior. Dominus quod non sufficit vniu's sensus interior. sed requiruntur quattuor sensus interiores. Cuius ratio est quod omnis operatio est ab aliquo potentia cum nihil circa potentiam agat per suam essentiam. quous ergo sunt plures operationes ad idem principium operationum siue ad eandem potentiam non reducibiles. tamen oportet ponere plures potentias siue plura principia illarum operationum. sed in animalibus perfectis inveniuntur plures operationes ad idem principium non reducibiles. Prius ei inuenitur operatio in animali qua cognoscat sensibilia sensata per sensus exteriores in absentia sensibilibus ergo oportet ponere vnam potentiam quam apprehendit sensibile absens. In sensibus autem exterioribus solus comprehendit sensibile presens. ergo oportet ponere alium sensum scilicet sensum commune quem apprehendat sensibilia absentia. Et quod in materialibus

De Anima

eadem pōna nō est bene receptiua sp̄eruz rēte
 tiua qz humida sūt bene receptiua z sicca sunt
 bene retentiua. ergo oportet p̄ter sensum app̄
 hensiū qui est receptiu⁹ sp̄erz ponere pōnaz re
 seruatiua sp̄erz z talis est virtus ymaginatiua
 que reseruat has sp̄es p̄ quas cognoscit sensus
 cōmunis. Et qz in aialib⁹ p̄fectis inuenit vna
 alia opatio scz elicere intentōes nō sensatas ex
 rebus sensatis que opatō nō p̄t reduci ad sen
 sus nūc dictos. ergo oz adhuc ponere sensum
 altiorez Prima ps assumpti p̄ exemplariter
 quia ouis ex specie lupi cognita z visa elicit h̄
 al esse inimicū sue nature que inimicia n̄ po
 tuit esse sensata per sensus exteriōres Patz qz
 nō est obiectū alicui⁹ sensus exteriōris z qz ni
 hil percipitur per cōem sensū nisi sensibile sen
 satum p se vl⁹ cōiter p̄pter immediatā cōiunctō
 nem sensū exteriōz ad sensum cōem. ideo nō
 pōt tali ini micia esse cognita p sensuz cōem
 ideo oportet ponere sensum supiorez. z ille sen
 sus in brutis vocat⁹ est estimatiua z in hoib⁹
 virtus cogitatiua que est vni⁹ sp̄i in homie z in
 brutis s̄z habet diuersa noia qz homo habz al
 tiorez opatōem p illā pōnam qz brutaz quia
 oportet illi pōne apphensiue cōiungere vna po
 tenitā reseratiua sp̄erz ideo quarta pōna adū
 git scz memoria que cōfuar illas ymagines p
 qs virtus cogitatiua cognoscit

Queritur. Uñ p̄t haberi ex Aresto. q̄ sint q̄t
 tuoz sensus interiozes Dm qz de sensu cōi
 manifestū ē cū Aresto. ponat duos act⁹ ei⁹ vt
 dictū est Etiam fundamentū virtutis ymagi
 natiue pōt haberi ex isto textu qz dicit Aresto
 qz abuentibus sensibilib⁹ adhuc manet sensus
 Ex quo arguit qz sensibilia manēt in sensib⁹ in
 eoz absentia. sed n̄ manēt nisi in virtute ymagi
 natiua ergo zc Quo ad alios sensus pōt dici
 qz Aresto. de eis loq̄t in fine capli seq̄nt⁹ circa
 diffinitōez fātastic vbi Aresto. d̄t qz aialia ml
 tum opant fm fantasia. fantasia aut d̄termi
 nata pncipaliter est act⁹ virtutis cogitatiue seu
 estimatiue z quia oportet circa quēcūqz sensū
 cognitiuū etiā adingere pōnaz reseratiua ergo
 oportet adhuc ponere aliū sensū q̄ reseruat tales
 sensus p quas fit talis fantasia ideo q̄uis in
 hoc textu Aresto. solū ponat fundamentū duo
 rum sensū scz sensus cōmunis z virtutis yma
 ginatiue tñ i sequētibz ponit estimatiua seu
 cogitatiua z memoriā

Queritur. Quid sit obiectū sensus cōis
 Dm qz q̄to aliqua pōna est altior tāto h̄z
 cōmuni⁹ z alti⁹ obiectū. cū ḡ sensus intiozes
 sint altiozes exteriōrib⁹ etiāz h̄nt cōmuniōza
 1ª mētia et cōmūta abūmōdū s̄z d̄mōtia z d̄mōtia obūm
 ois et a mōtia d̄mōtia qz p̄ d̄mōtia obūmōtia et d̄
 acta⁹ p̄ d̄mōtia p̄ d̄mōtia qz d̄mōtia mētia

obiecta. Obiectū aut sensus exteriōris ē sensibi
 le p se p̄p̄n ḡ obiectū sensus cōis erit sensibi
 le p se sensatū. z addit p se p̄p̄ substantiā p̄tici
 larem que est sensibile p accūs qz talis nō cog
 noscit p sensuz cōem s̄z p virtutem cogitatiua
 Qui⁹ obiectū est sensibile in cōi qd̄ etiā p̄tinet
 sub se sensibile p accūs. quia talis pōna cogno
 scit s̄sibile p accūs. Obiectū ḡo intellect⁹ hu
 mani ē q̄ditas rei material⁹ Obiectū intellect⁹
 āgelici est ens creatū. Obiectū aut intellect⁹
 diuini ē ens inq̄stū ens. S̄z si querat⁹ de ob
 iecto virtutis ymaginatiue. z de obiecto virtutis
 memoratiue. Dm qz virtus ymaginatiua sen
 sus cōmunis h̄nt idē obiectū sub diuersa rōe
 quia p se sensibile p se sensatū vt est apphēsi
 le. i. cognoscibile est obiectū sensus cōis. sed vt
 reserabile ē obiectū virtutis ymaginatiue Sic
 etiā idem est obiectū virtutis memoratiue cog
 itatiue sub diuersa tñ rōe vt dictū est d̄ sensu
 cōmuni z de virtute ymaginatiua Et rō ist⁹ est
 quia illa que cognoscit sensus cōmunis illare
 suat virtus ymaginatiua z q̄ cognoscit virtus
 cogitatiua illa reseruat virtus memoratiua z sic
 habent idem obiectum.

Queritur. Qui sint act⁹ istoz sensū. Et
 p̄rio q̄s sit act⁹ sensus cōis Dm qz h̄z tres
 act⁹ Prim⁹ ē cognoscere act⁹ sensū exteriōri
 Scd̄s est ponere differētiā inter sensibilia di
 uerzoz sensū. Terc⁹ ē cognoscere sensibilia
 p se cōmuniā z ideo magnitudo. motus z nu
 merus p se cognoscunt p sensū interiorēz etiā
 p̄p̄e. p se s̄z ar extioz ē cognoscēt p se s̄z nō p̄p̄e
 act⁹ em virtutis ymaginatiue ē reserare illas sp̄es si
 ue ymagines q̄bus cognoscit sensus cōis. ē et
 illa ps mag⁹ sicca in q̄ ē virt⁹ ymaginatiua q̄ illa
 i q̄ ē sensus cōis z idō ē aptior p reseratiue sp̄erz
 Querit. Quot sint act⁹ virtutis cogitatiue
 Dm qz q̄truo q̄z p̄m⁹ ē cognoscere oia illa
 q̄ p sensū cōem aliq̄ mō cognosci p̄nt qz q̄cqd̄
 pōt virtus inferior h̄ p̄t virtus supior z cū h̄ pl⁹
 Scd̄s act⁹ ē elicere. ex sp̄ibus sensat⁹ intentōes
 nō sensatas. Terc⁹ act⁹ ē cognoscere bas p̄tici
 culares Et id̄ illius ē qz p̄t supioritatez virtutis
 cogitatiue sp̄es sensibiles p q̄ sensus cogno
 scit sensibilia p̄p̄a z cōmuniā relata ad illaz
 pōnaz ē pncipiū cognoscendi sbām p̄ticularēz
 Quart⁹ act⁹ est q̄ uenit virtuti cogitatiue s̄z qz
 est cogitatiua id ē s̄z qz ē in hoib⁹ cognoscere scz
 naturā id̄iuiduatā siue singularitatā sic hoien
 in sorte. Ita etiā virtus cogitatiua ex redūdā
 tia rōis etiā cōponit sp̄em cū intentione vl⁹ spe
 tiem cū sp̄e z intentōez cū sp̄e elicit ex vno p
 ticulari alterū. lex quo actu vocat⁹ p̄ticulari
 nis sicut p̄t in actu reminiscētie

Quot sunt actus istoz

Mediā h̄z duos actus s̄z p̄t
 tendit mediā h̄z et cognoscit
 mediā h̄z
 h̄z h̄z nō cognoscit s̄z nō
 h̄z ex p̄ticulari h̄z mediā

ymaginatiua nō d̄t

Quot

39

Quot

Liber

Secundus

Querit Quid sit spes & qd intētio Di-
 cendū q spes sensibilis de q hic loqmur est si-
 militudo rei sensate relicta in sensib^o extēiori
 bus. sicut em pri^o dictū est q res visibilis ex-
 terior facit suā similitudinē in visu q silitudine
 vltērius facit nouā nūerale silitudine i sensu
 cōi. & ab illa silitudine diffundit alia silitudine
 ad virtutē ymaginatiuā. illa g spes sic existēs
 in sensibus interioribus vocat spes sensata qz
 est spes rei sensate & p sensus pēntate. Elicere
 g spēm nō sensatā ex spēb^o sensat^o est elicere ali-
 qd intus tentū in spēb^o qd ppter spūalitates
 et efficacā sensus superioris gnoscat a sensu su-
 piori & nō ab inferiori. Exēpli grā. Illa spes
 q fuit pūs reseruatā in virtute ymaginatiua dif-
 fundit aliā nūerale ad virtutē cogitatiuā & ibi
 eris representat aliqd alit^o qz pūs representabat
 in sensu cōi. vt ouis hīs spēs lupi i sensu cōi
 p talem spēm representatur figura lupi & color.
 sed illa spes existēs i virtute estimatiua ouis
 repntat inimicitā. & inimicitia dicit intētio qz
 elicet ex spē sensata p sensum inferiorē. Ex qui-
 bus pter etiā intelligi vltima opatio virtutis
 cogitatie q sez est pponere spēm cū intētio aut
 intencōem cū spē. qz pponere intētiōem cū spē
 est pponere aliqd intus tentū in spē nō repnta-
 tum p spēm cū illo quod est repntatū p spēm
 sicut per speciem lupi representatur figura &
 magnitudo lupi si g illa magnitudo pponatur
 cū inimicitia q inimicitia est intētio & figura
 dicit spes qz est aliqd repntatū p spēm & tunc
 pponitur intentio cū specie.

Arguit Virtus estimatiua nō gnoscat sub-
 stantiā picularē. g tertia opatio nō est bñ po-
 sita. **Dōm** q suba picularis dupl^r gnoscat
 Uno mō absolute & fm se. & sic gnoscat soluz
 p virtutē cogitatiuā in hoībns. Alio mō acci-
 pit suba picularis in ordie ad actionē l' passi-
 onē. & sic etiā brutū gnoscat subam picularē
 p virtutē estimatiuā. sic em ouis gnoscat lu-
 pū nō fm se & absolute sed fm qd conat infer-
 re incōmodum oui. & iō etiā qtra actio puenit
 virtuti cogitatie in hoie & nō virtuti estima-
 tiue in brutū. Et si arguat virt^o estimatiua in
 brutis & cogitatiua i hoībns sunt vni^o spēi. g
 habent eandē opacōem. **Dōm** q nō est inco-
 ueniēs aliquā formā eiusdē spēi habere altiorē
 opacōem fm q diuigif diuersis pncipijs agē-
 tibus sicut calor i igne & calor in viuente sunt
 vni^o spēi & tū calor in igne hz incinerare s; ca-
 lor in viuēte hz carnificare. Per h dicit ad ppo-
 sitū q virtus estimatiua in hoie q vocat cogita-

*Substantia pla
 Dupl^r h^o gnoscat*

tina diuigif ipi intellectui & ex tali diuicōne
 hz altiorē opacōem qz si fm se accipretur

Arguitur. Nihil agit vltra suaz spēm ergo
 spes sensibil^o q ē accūs nō pōt repntare i bñtā
 / **Dōm** q repntare ppe nō significat agere s;
 pōt^o ē disponere ad agere sez ad cogitōez. vñ
 quis color nō agit in sbaz pducēdo ipaz pōt
 tamē sbām repntare. & hoc ideo quia spes colo-
 ris recipit in sensus etiā cū figura rei colorate
 sed figura est ppria cōditio substantie. & pter sta-
 tum sbām repntare. ergo etiam tal spes pter sub-
 stantiā repntare. Simile est de ymagine regis
 q ymago si est cū figura pōt repntare substan-
 tiam regis. sed si ymago esset ibi solū ex parte
 coloris tūc non repntaret substantiam regis

Queritur. Ubi sint organa istoz sensuum
Dōm q organū sensus cōis ē in anteriori
 pte capitis sup^r tētrū oculū. Et organū sūtis
 ymaginatie ē in āteriori pte capitis sup^r sinistrū
 oculū. Organū aut sūtis cogitatie ē in supio-
 ri pte capitis sez i cacumie. Et organū mēora-
 tiue ē i posteriori pte capitis sez in sincipite. Et
 rō ist^o ē qz fm Aresto. in textu sensus cōis est
 sic cōmune centrū ad qd termināt oēs sensus
 extēiores. & ergo oportet suū organū poni vbi
 omnes sensus extēiores habent aliquales ter-
 minationē & hoc est in anteriori parte capitis
 Ratio scdī est quia pōna ymaginatiua est reser-
 uatiua illarū spēs qb^o cognoscat sensus cōmu-
 nis. ergo oportet q sensui cōmuni cōiungat suā
 pōna reseruatua qz oportet qnq spes sensibi-
 les diffundi ab ymaginatiua ad sensū cōmune.
 cū ergo sensus cōmuni ponat in anteriori pte
 capitis ex vna pte. similē sūtis ymaginatiua
 ponitur in anteriori parte capitis ex alia pte
 Ratio terciū sez quare organū sūtis cogitatie
 est in supiori pte capitis. qz qsto aliquis sen-
 sus est altior tanto habet organū altius situa-
 tum in aiali vt oculi supra aures. aures supra
 nares & sic de alijs. cū ergo sūtis cogitatiua sit
 altior sensus sequit^o q habeat altius organū g
 altissimū in aiali est organū sūtis cogitatie
 Et licet intellectus sit altior tū nō est sūtis or-
 ganica de qua hic intelligit Rō qtri est qz sūtis
 memoratiua est quedā pōna reseruatua illaz
 spēs qb^o cognoscat sūtis cogitatie. ergo necesse
 est tale organū coniungi organo sūtis cogi-
 tiue ergo locatur in posteriori parte capitis

Arguit. Dēs sētus sūt i corde sic i organo
 g nō i capite. Anīs pbat dupl^r. Priō qz oēs
 act^o ipoz sētus veniūt ex calore s; pncipiū ca-
 lorē ē cor Scdā qz cor ē nobilissimū in aiali.

V. fantasia sit noua potentia ab alijs distincta

De Anima

Dicitur quod sensus capiunt dupliciter. Uno modo quantum ad organum et quantum ad ipsam operationem secundum se acceptas. et sic sensus sunt in capite quia ibi habent sua organa et operationes. Alio modo accipiunt quantum ad efficaciam operandi et sic principium operationis est ex corde quod efficacia operandi est ex spiritu vitali cessat operatio in animali. ideo omnis operatio est in corde sicut in principio non autem sic in organo. Ad aliud dicitur quod in animali sunt duo consideranda scilicet vitalis operatio et cognitio quantum ad vitam operatorem cor est nobilissima pars. sed quantum ad cognitionem caput est nobilior pars quod cognitio plus est in capite quam in corde.

Arguitur. Cerebrum et toto est humidum quod non potest esse organum potentie reseruatue. consequentia tenet quia humida sunt male retentia sed bene receptiua. **D**icitur quod quibus cerebrum sit humidum a dominio tamen est distinctio in partibus cerebri quo ad humores. quod maior siccitas est in vna parte quam in alia. ergo in parte sicciori sunt potest esse organum. et in parte humidiori sunt potest esse organum. per hoc soluit argumentum quod cum non sit distinctio cerebri per ossa. est tamen distinctio cerebri per humores et nervos. et in illis diuersis humoribus est distinctio localis ipsorum sensuum.

Arguitur. Comune non distinguitur per principium ut animal non distinguitur per hominem. ergo sensus communis non distinguitur contra particulares sensus. **D**icitur quod duplex est commune aliquid est commune locum et per predicatores. sic generum dicitur commune in ordine ad suas species. et sic commune non distinguitur realiter per principium. sic non est aliquid sensus communis quod ille non potest predicari de alijs sensibus. Aliud est commune per causalitatem siue per influentiam causalem sicut de dicitur coris in ordine ad ista inferiora. et sic aliquid sensus est communis in ordine ad sensus exteriores quod omnibus eis influit.

Arguitur. Sensus communis cognoscit omnia sensibilia exteriora. quod alij sensus sunt superiorum. **D**icitur quod quibus sensus communis cognoscit omnia sensibilia exteriora sensuum habet tamen nullo modo fieret nisi per sensus exteriores quod illi immutati vltimè immutant sensus interiores. et ideo obiectum sensus communis est sensibile per se sensatum. non autem per sensibile esse sensatum nisi per sensus exteriores. Et ideo aptius esset arguendum si sensus communis debet cognoscere sensibilia sensuum exteriorum tunc oportet ponere sensus exteriores quibus deferant sensibilia ad sensum communem.

Arguitur. Omnes sensus debent sentire. sed

duo sensus non sentiunt sed tamen reseruat. quod videtur quod sunt tamen duo sensus interiores. **D**icitur quod non oportet quod sensus dicatur sentire aut cognoscere sensibilia sed illa potentia sensitiva dicitur sensus que aliquid facit ad se naturam et sic cum isti duo sensus reseruat species sensibiles quibus alij sensus interiores cognoscunt res sensibiles. **A**rguitur. Et simile est de intellectu quod non semper dicitur hoc intellectus quod intelligit quod tamen non esset aliquis intellectus agens sed etiam dicitur intellectus quia facit species quibus intellectus possibilis intelligit.

Arguitur. Memoria intellectiua non differt ab intellectu ergo nec memoria sensitiva differt a sensu. **D**icitur quod non est simile in potentijs materialibus et immaterialibus quod in materialibus vna potentia non potest esse cognitiva et reseruativa quod cognitiva dicitur esse receptiua ymaginum sed reseruativa dicitur illas reseruare. Sed in immaterialibus ideo potest faciliter recipere et retinere. sic memoria que est reseruativa non differt ab intellectu que est potentia cognitiua.

Arguitur. Si memoria est specialis sensus est et remiscetia et sic non erunt tamen quatuor sensus interiores. **D**icitur quod memoria accipit dupliciter. Uno modo pactu memorandi. et sic diffinitur ab Aresto in libro de memoria et remiscetia sic Memoria est habitus vel passio primi sensuum cum sensus fuerit tempus. i. memoria est actus sensus communis que est primus sensuum. i. primus sensus interior. et sic memoria non est potentia sed actus potentie sensitivae interioris. et sic in eodem libro diffinitur Aresto. remiscetia dicitur. Remiscetia est resumptio alicuius lapsi a memoria per aliquid tenentem in memoria. manifestum est autem quod resumptio non dicitur potentia sed operatio et ideo remiscetia non est potentia sed operatio sicut cogitatio. Alio modo accipitur memoria secundum quod est potentia reseruativa specierum per quas cognoscit actus cogitativa. et sic est specialis potentia habens speciale actum sed reseruare tales species et speciale organum quia est in posteriori parte capitis. Sed remiscetia non capit sic dupliciter sicut memoria. sed solum per actum et ideo nunquam significat potentiam sicut memoria.

Queritur. Utrum fantasia sit vna potentia ab alijs distincta. Dicendum quod non.

Arguitur. **D**icitur sic quod Aresto. postea determinat de fantasia quod ponit speciale sensus. **D**icitur quod Aresto potest fantasia ut est actus sensuum interiorum quod dicitur quod est motus factus a sensu secundum actum.

Arguitur. Est vna operatio in animalibus que non puenit alicui predictorum sensuum sed ponere species cum specie et intentionem cum specie. quod erit vna noua potentia sed fantasia.

Suppl. qd...
ad hunc...
quod...
et sic...

Int...

antequam dixerit...

ca qd sit...

q d sit...

Memoria...

Handwritten marginal notes at the top of the page, including "Sensus meracis sunt perfecti..." and other philosophical fragments.

Sensus meracis sunt perfecti...

Handwritten marginal notes on the right side of the top section.

Libri

Secundus

tafia. **D**dm q illa opatio reducif ad stute cogitativa r hoc sic prz. qz tales opatões no fi unt in oib⁹ aialib⁹. sed solū in hoibus. si em si erent in oibus alijs aialib⁹ cū fatasia sit pnci piū mot⁹ sequeret q aialia indeterminate mo/ merent. nō em pnt h iudicare esse fantasma sic cōtingit in homibus. r ideo fm oēm fantasia mouerent r p pns indeterminate. fiūt q iste opatões per stute cogitativa inqtū cogitati/ ua. qd dr notāter qz sic i ea est redūdātia rōis r ppi tales redundantia habet altiozem opera tionem q̄ estimatiua in brutis.

Queritur Utrū sensus interiores sint pfectiores exterioribus vl econtra. **D**dm q interiores sūt pfectiores. qz tāto aliqua pōna est pfectior q̄to habet cōmuni⁹ obiectū. quia omnis pōna fert in oia illa q continent sub ei⁹ obiecto q̄ si obiectū est cōmuni⁹ in plura fert sensus. Sed sensus interiores habent dignio ra obiecta r communioza vt dictum est prius ergo tales potentie sunt digniores

Arguitur. Agēs ē digni⁹ passo. s; sensus exteriorēs agūt i inferiorēs gētorēs sūt digniores finib⁹ interiorib⁹. **D**dm q duplr aliqd agit in alterz. Uno mō actione p̄fifica r reali quo mō ignis agit in aquā r sic agēs ē sp digni⁹ pa tiētē. Alio modo aliqd agit i alterz actōe intē tionali sicut sensibilia agūt i sensus. r sic nō o/ por tet agēs digni⁹ cē patiētē. Et rō illius est qz tūc patiēs recipit formā digni⁹ q̄ ē in agē te r sic sensus exteriorēs sūt pncipia immutā di sensus interiorēs fm spēm intentionales r ideo spēs sensibil⁹ digniori mō ē in sensu supio ri q̄ i sensu inferiori. **E**t sile isti⁹ pōt sumi de sensibili r sensu qz manifestū ē q sensibile agit in sensu r tū sensus est ip̄fectior sensibili

Quoniam autē dua

Postq̄ Aresto. determinauit de sensib⁹ interio ribus. **H**ic int endit ondere dñiaz inter sensū r intellectū r hoc ppter āriquos qui dicebāt sensum r intellectum esse idē. **P**rimo q̄ ponit opiniones āriquoz. **S**cdō ponit p̄pria sentē tia ibi. de pte aut anime. **P**rimo ponit opinio nes. scdō reprobāt eam. r ex eius reprobatione inquit quid sit fantasia. **F**uit q̄ opinio anti quoz q intellectus esset sensus. **E**t p̄mo pbat h p opinionē oim āriquoz. **S**cdō adducit au toritates aliquoz āriquoz in speciali. **L**ira p̄mū ponit rōez oim āriquoz. qz sic ē q aiata r inanimata dñit motu r sensu. arguebant aut tiqui q̄ intelligere esset sentire. **E**t hoc sic qz in intellectus iudicat r cognoscit r etiam sensus et

go intellectus est sensus. quia potentie distiuv guuntur r ydempticantur penes actus

Arguit Contra suppositū. **S**ūt mlta aia lia q̄ nō hnt sensū q̄ suppositū ē falsū scz q̄ ani mata dñit ab ināiatis motu r sensu. **D**dm q̄ Aresto. h loquit de pfecti aiatas qualia sūt animalia quia oia animalia habent sensum. de motu sp̄aliter est ddm quia etiam aialia oia hnt in se motū r licet nō habeāt motū p̄gressi uū r locale habent tū motum alimentū r nutri menti ad omnem dñiam positionis

Queritur. Utrū argumētū āriquozū qd ponit in textu valeat. **D**dm q̄ nō. qz arguit ex pur⁹ affirmatis i scda figura r iō est fallacia accidēt. nō em oz q̄ si aliqua duo qliter cūq̄ p̄ueniāt i vno tercio q̄ illa duo p̄ueniāt int se ē em magna dñia int cognitionē intellectiaz r sensitiaz. qz nō omne iudiciū sp̄ctat ad sensū sed iudiciū de sensibilibus. r nō omne iudiciū sp̄ctat ad intellectū s; iudiciū de itelligibilib⁹. **E**t p̄ h soluit argumētū q̄ sic arguit. **U**bi cū qz est vn⁹ actus ibi est vna pōna. s; sensus r in tellectus habent vnuz actū. q̄ sūt vna pōna. **D**dm ad maiorē q̄ quecūq̄ hnt vnū actū p̄ uiz illa sūt vna potentia. sed iudiciū est act⁹ cō muniis ipsi⁹ sensus qz etiā cōuenit intellectui iudicare autē de sensibilib⁹ est p̄prius act⁹ sen sus sic dictū est. si em distingueret pōne p act⁹ cōmunes tunc visus r auditus essent vna pō tētia quia ambo iudicant qd tū est falsū. qz visus iudicat de colore r auditus de sono

Et āriqui sapere et

Hic ondit specialiter de quibusdā āriq̄s q̄no dicebant sensū r intellectū esse idē et adducit duos scz Empedocle⁹ r Homerū. **D**icebat em Empedocles q̄ voluntas augeret in hominib⁹ r in alijs scz brutis ad p̄ns. **E**t rēp⁹ p̄stat altera sapere. i. voluntas r intellectus hnt aliā r aliā opatōem p̄p̄ influruz copozuz celestū. **D**ein allegat dictū Homerū q̄ dixit q̄ tal⁹ est intelle ctus i terrenis homibus qualē inducit indie paterviroz r eorūq̄ scz sol. i. tal⁹ est intellectus in hoibus q̄lem inducit stus copozuz celestū que stus hic intelligit p̄ solē. sol⁹ em dr pater virozum. quia sol r homo generāt homines. r etiāz eorūz. i. planetaruz qui planete dicebāt dij apud antiquos. **E**t istis autoritatib⁹ vole bāt sic arguere. **I**llud ē in organo corporeo qd subdit isturui copozuz celestū. qz copozuz cele stia nō pnt agere nisi in corpa. sed fm istas au toritates intellect⁹ r voluntas subdūnt corpi bus celestib⁹ qz immutātur alio et alio influ/

In aliquo est...
Handwritten marginal notes on the left side.

Handwritten marginal notes on the left side.

Handwritten marginal notes on the left side.

Handwritten marginal notes on the right side.

Voluntas augetur in numero

Corpora celestia possunt agere in nostrum intellectum

D In Anima

ergo intellectus et voluntas sunt in organo corporali. illud autem quod est in organo corporali est sensus ergo intellectus est sensus

Queritur Utrum voluntas augetur in hominibus? **D**icitur quod voluntas potest dupliciter capi. Uno modo per habitum et sic augetur per comparationem ad obiectum quod quicquid voluntas vult plura quam prius habuit et illo modo intellectus etiam potest augetur. Alio modo accipitur voluntas per potentiam et sic voluntas proprie non augetur. Unde auctoritas Empedoclis non est vera que voluit quod voluntas augetur in fluxu corporum celestium que auctoritas sic intellecta est omnino falsa sicut infra patebit

Queritur Quis dicat pater viros et deos? **D**icitur quod antiqui intellexerunt per patrem viros et deos ipsum solem. Et ratio est quia sol dicitur pater viros et hominum sicut patet secundo philosophorum ubi dicitur. sol et homo generat homines. Est tamen verum quod per solem non intelligitur corpus solare. sed influxus omnium corporum celestium qui potest peruenire significari per solem. Et duabus causis. Prima est quod influxus fit principaliter per planetas. et sol est principium planetarum. quod illuminat omnes alios planetas et per lumen fit influxus siue actio in ista inferiora. Secunda quod influxus solis est nobis notior quam influxus aliorum planetarum. Videmus enim quod per motum et influxum solis ista inferiora alterantur quod per eius accessum crescunt terrenascentia et per recessum decrescunt sed a notioribus nobis alia tenemus. Secundo dicitur sol esse pater deorum. id est aliorum planetarum quod habent causalitatem istorum inferiorum propter participationem actionis diuine. quod planete sunt particulares cause aliquorum effectuum sic deus est causa vltima omnium rerum. Itaque quod credebatur corpora vniuersi esse animata per informationem deorum. Est tamen veritas sol pater deorum. id est planetarum non secundum substantiam quod alii planete non causantur a sole secundum substantiam sed secundum aliquid quod accendit scilicet lumen. quod omnes planete recipiunt lumen a sole.

Queritur Utrum corpora celestia possint agere in nostrum intellectum? **D**icitur quod dupliciter aliquid dicitur agere in alterum. Uno modo directe et per se et sic corpora celestia non possunt agere in nostrum intellectum. quod habet dicitur directe et per se agere in alterum cuius propria actio directe recipitur in passum. Exempli gratia. nos dicimus quod ignis agit directe in aqua quod aqua recipit formam ignis directe. scilicet calorem. quod autem corpora celestia non possunt sic agere in nostrum intellectum patet. quod forme et actio corporum celestium sunt corporales scilicet tales forme non possunt esse in intellectu qui est incorporeus. et ideo nulla forma corporis celestis potest per influxum eius dici in intellectum. Itaque ex alio. omne agens debet esse

dignus passio. sed ex tota natura intellectus est dignior corporibus celestibus quam immaterialia et incorporea si digniora corporalibus et materialibus. Alio modo potest aliquid agere in alterum indirecte et per accidens. et hoc contingit quando aliquid agit in alterum per se cui contingitur aliquid quod vult actio eius in quod alterum per se agit et sic corpora celestia agunt in nostrum intellectum in quantum sunt corpora celestia agunt in virtutes sensitivas quibus coniungitur intellectus et eisdem videntur in ministerium. Unde actio intellectiva potest impediri ex turbatione sensuum interiorum. sicut patet in eo qui ambulat ministerio baculi in quo potest impediri ambulatione sine eo quod operatio fiat circa eum sed solus per abstractionem baculi potest impediri ambulatione eius.

Est tamen sciendum quod dicitur agunt corpora celestia in intellectum et voluntatem quibus indirecte. quod intellectus potest omnino impediri a sua operatione propter impedimentum virtutum sensitivarum. quod impedimentum quod potest fieri a corporibus celestibus. ideo corpora celestia sunt per accidens impedire omnino operationes intellectivas. sic autem non est de voluntate quod quibus voluntas possit aliquoties inclinari ex virtutibus sensitivis non tamen potest omnino impediri. Et ratio ista est quod intellectus proprie vult sensibus quibus voluntas. Necessario est enim quicquid intelligere fantasmatum speculari. sed non oportet in actu voluntatis fieri conversionem ad fantasmatum. Ex quo sequitur quod dicitur ab aliquo mouet voluntas intellectus fantasia et corpus quod voluntas efficaciter mouetur a solo deo et hoc ideo quia ex quo sol deus est summum bonum sic potest efficaciter voluntatem inclinare. sed intellectus mouetur a bono angelo sed non voluntas saltem efficaciter. fantasia autem mouetur a malo angelo sed non intellectus nec voluntas sed corpus immediate mouetur a celo et etiam ab alijs precedentibus scilicet a deo et a bono angelo et a malo angelo.

Arguitur Omne multiforme habet reduci ad vniiforme sed operationes humane sunt multiformes sed habent reduci ad actiones vniiformes scilicet corporum celestium. **D**icitur quod in istis inferioribus sunt duplices actiones. Quaedam sunt naturales et tales actus reducunt ad vniiformem motum celi qui motus celi est causa omnium talium actionum. Alie sunt actiones spirituales. et tales reducunt ad aliquid immateriale et incorporeale sic est intellectus diuinus. Per hoc ergo dicitur ad argumentum quod omne multiforme reducitur ad vniiforme sibi proportionatum sic multiforme spirituale reducitur ad vniiforme spirituale.

Arguitur Utrum quod corpora celestia etiam possint influere in aliquid spirituale quod corpora celestia mouentur ab intelligentiis immaterialibus. sed gratia talium substantiarum immaterialium possunt influere in aliquid immateriale

Alio modo aliquid agere
117 de leuato sensu
118 de potestate aliquid
119 de potestate

quod voluntas potest per aliquid
aut moueri per motum
aut moueri

Ita autem quod per se

Dicitur
voluntas

Summa

Dicitur aliquid
agere in aliquid

De lxx Anima

Dom q sapere & intelligere ueniunt in hoc q sunt actus intellectus sed in alio dicit qz sapere significat iudicium de ipso intelligibili. s; intelligere significat apprehensionem ipsius intelligibilis. & ideo aliquis habitualiter intelligit aliquid quod tamen non sapit.

Arguitur. Contra primam partem rationis Intellectus est spiritus uerus & male dicitur quod intellectus aliquis sit uerus & aliquis falsus. Dominus quod intellectus accipitur dupliciter. Uno modo ut significat habitum intellectuale & sic intellectus est uerus habitus ex his habitibus quibus non contingit assentire falso. Alio modo accipitur intellectus per positionem intellectus. Et sic intellectus potest tripliciter capi quo ad triplicem operationem. Sapientia est intellectus quo ad primam operationem. Dominus est quod intellectus in prima operatione per se semper est uerus. Item quod fertur in propria sui obiectum quod conuenit sibi per se sic circa quod dicitur rei materialis non recipit intellectus. Alio modo capitur intellectus in prima operatione per accensum in quantum se miscet intellectui aliquid compositum quod accidit intellectui in prima operatione intellectus et tunc etiam intellectus potest esse falsus in prima operatione. Hoc autem contingit dupliciter. Uno modo quando diffinitio unius rei attribuitur alteri sicut si diffinitio a fini attribuat huius. hoc autem fieri non potest absque compositioe. Alio modo contingit falsitas in prima operatione quando partes diffinitionis inepte adiuuunt componunt sic si aliquis per diffinitionem huius componat aliquid rudibile. Si hoc loquimur de secunda operatione intellectus tunc est distinguendum quod uel talis est causa operationis intellectus uel talis est circa conclusiones. Si circa conclusiones tunc potest esse falsitas in intellectu sicut patet in conclusionibus syllogismi dyalectici uel sophistici. Uel talis operatio uel talis est circa principia. hoc iterum contingit dupliciter. quia uel sunt talia principia propria. i. specialia uel communia id est ex eorum terminis composita. Primum contingit receptio fieri circa principia quod ut dicit Aristoteles. primum posterio. Non est necessesse quod quilibet uocem cognoscere suppones. i. principia specialia. sed necesse est eum cognoscere dignitates. i. principia communia. Alio modo uel talis est intellectus noster circa principia communia in eius operatione secunda & sic spiritus est uerus quod assentit absque errore principijs speculabilium per habitum innatum intellectui speculatio quod dicitur intellectus. & assentit certitudinaliter principijs practicis per habitum innatum intellectui practico quod dicitur sentire. Si intelligat de intellectu secundum tertiam operationem tunc est quadruplex discursus scilicet demonstratiuus dyalectice socratice. falsigraphus. Non ergo dicitur intellectus recipi in tertia operatione in discursu demonstratio s;

lene recipit in alijs & sepe in sophistico & falsi phor & quod in dyalectico. Et quod sumit intellectus tertio quod loquendo de operatione secunda ipsius intellectus tunc intellectus quodammodo contrariatur seipsum in modo cognoscendi. quod intellectus multoties recipit circa proprium suum obiectum. quod circa propria principia et conclusiones. s; sensus non recipit circa proprium obiectum licet circa sensibile commune. Secunda ratio stat in hoc quod sentire in est omnibus animalibus. s; intelligere inest solum animalibus quibus inest ratio. i. animalibus rationalibus. & sic inest solis hominibus. Ex quo potest sumi tale argumentum quod illa non sunt eade que abinice separentur & in diuersis reperiuntur sed intelligere & sentire abinice separentur & in diuersis reperiuntur. ergo non sunt idem.

Fantasia autem alte

Hic sequenter probatur secundum sensum non esse intellectum per ea que sequuntur sensum & intellectum. Et potest sic sumi ratio. illa sunt diuersa quibus proprietates sunt diuersae s; alia est proprietas sequens intellectum s; opinio & alia est proprietas sensus s; fantasia ergo intellectus & sensus non sunt idem. quod autem fantasia non sit opinio probatur duabus rationibus. Prima est. fantasia habet cum uoluntate. s; opinionem non habemus cum uoluntate. ergo fantasia non est opinio. Ratio est quod fantasia. ut infra dicitur est operatio sensuum interiorum & precipue dicitur cogitatio. s; dicitur cogitatio potest componere species rerum sensibilibus ad inuicem. & sic potest fantasiari quando uult. s; opinio in aliquo generatur per aliquam rationem uel auctoritatem. s; talis ratio non habet ad placitum ergo non possumus opinari quando uolumus.

Arguitur. Opinio non separatur a fantasia & sunt idem. Dominus quod opinio non uel proprie duo. quod quibus opinio non posset separari a fantasia cum operatio intellectus dependeat a sensitua tamen fantasia potest separari ab opinione sicut in brutis. Secundo est dicendum quod quibus etiam nunquam separaretur adhuc non sequitur quod sunt idem. sic patet in simili de homine & risibili.

Amplius autem tamen

Hic ponitur secunda ratio quod fantasia non est opinio & stat in hoc. Illa sunt diuersa que habent diuersas conditiones. s; opinio & fantasia habent diuersas conditiones quod ad opinionem sequitur passio & appetitus. quod si aliquid opinetur aliquid terribile uel sperabile tunc statim speramus uel timemus sic autem non est de fantasia quia si fantasiemur aliquod terribile tunc non timemus s; desideramus illa que sunt secundum fantasia ac si apparerent nobis in picturis. In picturis autem terribilium non terremur. Deum enumerat Aristoteles. illa que spectant ad operationes

Hic probat se esse intellectum

Libe

Secundus

intellectualē. Et ponit tria scz sciam. opiniōes et prudētia Rō dīe posita in scda rōe p̄mīsa iter opiniōem et fantasiā est ista. qz appetit nō mouet ad simplicē apphēsiōes rei q̄le signīficat fantasiā. sed si appetit debeat moueri opz q̄ aliqd apphendat sub rōe boni vel mali. hoc aut facit opinio scz p̄ponēdo aliqd fantasiatū esse terribile vel sperabile. et h̄ idō est qz p̄ op̄nionē nos iudicam⁹ aliqd ita eē sicut opinat. sed p̄ fantasiā nō iudicam⁹ ita eē sicut fantasiā mur ḡ fantasiā non mouet appetitū. Circa qd̄ tū sciendū est q̄ in brutis ex fantasiā sequit̄ passio i appetitū. et h̄ est idō qz virt⁹ estimatiā opat in eis sicut opinio in hoibus. et idō qn̄ fantasiā tur bruta tūc nō p̄gnosct̄ talē fantasiā eē fantasiāz. h̄ aut fit in hoibus in q̄bus rō iudicat fantasiā sensibilem esse fantasiā

Arguit̄ dicit q̄ in hoie fantasiā seq̄tur appetitū sicut in melacolicis. tales em̄ hnt̄ fantasiā de rebus quā sequit̄ et fm̄ quā opant. Dīcedū q̄ fantasiā accipit̄ dupl̄r. Uno mō put̄ apphendit̄ fantasiā sub rōe fantasiāz. et sic nūqz ad fantasiā sub rōe fantasiāz seq̄tur passio Alio mō accipit̄ put̄ apphendit̄ fantasiā sub rōe veri boni aut mali. et sic melacolicis apphēdit̄ fantasiā qz eoz organa sunt multū sicca qz sunt de natura terre et dominio. i sic cis aut organa spēs multū firmat̄ idō iudicat̄ de sp̄bus sicut de rebus apphēnsis. ḡ fantasiā in eis accepta illo mō pōt̄ h̄re appetitū con formē ad tale fantasiā.

Querit̄ Quare Aresto. solū enumerat tria p̄ncipia p̄gnoscedi. Dm̄ qz p̄ncipia cog noscedi pnt̄ multip̄l̄r capi. Uno mō fm̄ generalē rōem iuentā in p̄ncipiis cog noscedi. et sic sunt solū tria. qz ois p̄gnitio est de re certa vel de re dubia. Si de re dubia sic ē opinio sub q̄ p̄phēdit̄ suspiciū. Si est de re certa l̄ ē circa p̄ncipia vel circa p̄clusiōes. Si circa p̄ncipia sic est itellēns sub q̄ p̄phēdit̄ur sinderesis et sapia. Si ē circa p̄ncipiata. i. p̄clusiōes sic est scia sub q̄ p̄phēdit̄ur prudētia et ars. Alio mō pnt̄ capi p̄ncipia p̄gnoscedi fm̄ relacōem ad originē. i. in ordie ad illa ex q̄bus oriuntur. et sic fm̄ plato nē sūt q̄ttuor p̄ncipia p̄gnoscedi. qz plato attribuebat itellēn ydee vnitatis sicut p̄ncipio. et attribuebat sciam dualitati et opinione trinitati et sensum attribuebat q̄ter nario. Tertio et vere pnt̄ p̄ncipia p̄gnoscedi ordinari p̄ opacōem ad obiecta et sic sunt septem. qz sunt q̄nqz q̄bus nō p̄tingit assentire falso. i. qz obiecta nō recipiūt in falsitate. et sunt intellectus. sapia. scia. prudētia. et ars. qz circa

obiecta scie nō recipimur. si em̄ aliqd scia tūc circa h̄ recipi nō possum⁹. Sūt aut̄ duo quib⁹ p̄tingit assentire falso sicut opinio et suspiciuz. Et sufficientia illoz sic sūt. Dis habitus intellectual̄ aut sic informat̄ intellectū qz circa eius obiecta nō p̄tingit assentire falso vel p̄tingit assentire falso. Si scdm̄ h̄ est dupl̄r. qz vel itellēns tenet obiectū talis habit⁹ cū formidine debili de opposito et sic est opinio. vel cū formidine de opposito et sic est suspiciū. Si p̄mū h̄ est dupl̄r vel est circa p̄ncipia vel circa cōclusiones Si p̄mū. vel est circa p̄ncipia cendi et sic est sapientia. qz sapia est de p̄mis causis essendi rerū sicut sunt deus et intelligentie vel est circa p̄ncipia p̄gnoscedi et sic est itellēns sub quo p̄phēdit̄ur sinderesis. qz sicut itellēns ē habitus p̄creatus circa p̄ncipia speculabiliū extens in intellectu practico in ordine ad p̄ncipia practica siue rerū opabiliū. vel est circa p̄clusiones et h̄ est dupl̄r. qz vel tales p̄clusiones sunt necessarie vel p̄tingētes. si sunt necessarie sic est sciētia. si sunt p̄tingētes h̄ est dupliciter. qz vel circa agibilia aut circa factibilia Si circa agibilia sic est prudētia que ē circa illa q̄ sūt p̄ opationē immanētem. Si aut̄ est circa factibilia et circa illa que sūt p̄ opationē trāscuntem sic est ars.

Arguitur. Intellect⁹ est potētia ergo nō est habitus. Dm̄ qz itellēns sumit̄ q̄nqz modis. Primo mō p̄ tota substātia anime intellectiue et sic dicim⁹ qz itellēns est sepabilis a corpe. i. tota substātia aīe intellectiue est sepabilis a corpe. Alio mō accipit̄ pro potētia intellectiua et sic dicimus qz duplex est intellectus in anima rationali scz agens et possibilis Tertio mō sumit̄ intellectus p̄ habitū itellēnali q̄ est in tali potētia. et sic dicim⁹ qz sunt q̄nqz habitus intellectuales. i. q̄nqz sunt habitus qui sunt in intellectu. Et hoc dicit̄ ad dīam habitū moralium quia virtutes morales nō sunt in intellectu sed in appetitū. Quarto modo accipitur intellectus pro actu intelligendi et sic dicim⁹ petru habere bonū intellectū. i. bonuz actū intelligendi. Quinto mō accipitur intellectus pro re intellecta. et sic dicim⁹ qz Iohes et petrus habent vnum intellectum id est vnu obiectū intellectus. vel vnā rem intellectam. et sic Aresto. tertio hui⁹ dicit̄ qz scēda opatio intellectus est compositio intellectū id est rerum intellectarum. Per hoc ergo dīcedū est qz intellectus q̄nqz significat potētiā q̄nqz habitū. Cui⁹ rō est qz q̄nqz aliq̄ potētia fert̄ in aliq̄ qd̄ ordine tūc illd̄ p̄ncipiū latōis pōne

Handwritten marginal note in red and black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten number '3' in the left margin.

Handwritten marginal note in the right margin.

Handwritten marginal notes in the right margin.

Handwritten marginal notes in the right margin.

Handwritten marginal note in the right margin.

Handwritten marginal note in the right margin.

in primū in qd fertur talis poſſa vocat nomine
pone qz ergo intellectus prius fertur in principia qz
in conclusiones ideo habitus quo fertur in principia
vocat nomine poſſe. Si est de voluntate qz ille
actus quo voluntas fertur in finem vocatur volun-
tas sed ille actus sine illa actio qua voluntas
fertur in media vocatur electio

Arguitur Intellectus noster vnica relatōe fertur
in principia et conclusiones. qz nō oſtendere plu-
res habitus. Dicitur qz intellectus noster potest ferri in
principia dupliciter scilicet per principia capiunt dupliciter
Uno modo absolute et sic nō fertur nisi in principia
et conclusiones sed in principia tamen. Alio modo acci-
piunt principia cum applicatione ad conclusionem. et
sic fertur intellectus sicut in principia et conclusiones. p-
mo fit per habitum intellectus. sed mo fit per habitum sci-
entie quia aliquis per intellectum assentit principijs
et per sciam sicut cognoscit principia et conclusiones
quod cognoscit totā demonstrationē

Queritur Quare nō est alius habitus in volun-
tate inclinans ad bonū sicut est habitus intellectus
inclinans ad verū. Dicitur qz voluntas de se si-
gnificat inclinationem ad bonū velle et ideo nō oſtendere
qz sibi coniungat habitus inclinans ad bonū. sed in-
tellectus nō significat inclinationem ad verum
et ideo oſtendere sibi coniungatur habitus inclinans ad
verū. si igitur hoc verū est speculatiuum. tunc est
ipse intellectus. si autem hoc verū est practicum tunc
est habitus qz vocat iudicium.

De eo autem quod intel-

Postquam Aresto determinauit quod fantasia nō sit
opinio. dicitur incipit determinare quid sit fanta-
sia. Et dicitur quod cum fantasia sit versus finem quam in
nobis fantasma dicimus fieri. ergo fantasia erit
habitus aut potentia quibus discernimus finem a
falso cuiusmodi sunt quattuor secundum Platonem. scilicet sensus
intellectus. scientia et opinio. Intellectum hoc at-
tribuebat ydee vnitatis. quod intellectus est circa princi-
pia tamen. Scientiam attribuebat dualitati. quod pcedit
ex principijs ad conclusionem. Opinione attri-
buebat trinitati quia opinio pcedit ex vna sci-
ta et alia opinata. Sed sensus attribuebat quater-
nario quia inter figuras corpales quadrangulus
est prima figura. per hoc soluit argumentum si dicatur
quod sunt plura principia quod quattuor. Dicendum quod
Arestoteles ponit tantum hoc principia cogno-
scendi secundum Platonem.

Quod quidem non

Quia Aresto dicitur quod fantasia pertinet sub aliquo
genere poſſe sive habitum. hoc dicitur intendit in-
quirere sub quo genere pertinet. Et probatur quod sub
nullo iam dicto. Primo quod nō pertinet sub sensu.

Secundo quod nō sub scia vel intellectu. Tertio
quod nō sub opinione. Quo ad primū ostenditur quod fan-
tasia nō sit sensus neque secundum actum neque secundum poſſe
Non primū quod dormienti apparent multa secundum
fantasiam. sed in dormiente non est sensus secundum
actum. et hoc est verū de sensu exteriori quod somn-
us est ligatio sensuum exteriorum. Deinde ostenditur quod nō
est sensus secundum poſſe quia sic semper adest sensus
quod animal semper habet sensum. id est poſſe sensitivum. sed
fantasia nō semper adest animalibus ergo fantasia nō est
sensus secundum poſſe.

Si vero ei idem non

Dicitur probatur quattuor rationibus quod fantasia nō est sen-
sus. Prima stat in hoc. Sentire dicitur omni-
bus animalibus quia per sensum animal differt a non
animali. sed fantasia nō inest omnibus animalibus
quia nō dicitur formice apem nec vermibus quod fanta-
sia nō est sensus.

Arguitur Aresto dicitur in principio huiusmodi sed quod
fantasia omnibus animalibus inest. quod male dicitur hoc quod ali-
bus nō inest. Dicitur quod fantasia capit dupliciter
Uno modo per fantasia determinata tamen et sic solu-
m perfectis animalibus inest fantasia et sic nō imper-
fectis. Est enim fantasia determinata que fit in ab-
sentia sensibilis sicut pertinet in hominibus. quia
quod sensibilia sunt absentia adhuc homo si vult habet
de ipsis fantasiam. Alio modo accipitur fantasia ge-
neraliter put se extendit tam ad fantasiam deter-
minatam quod indeterminatam. et sic omnibus animalibus
inest. tunc enim nihil aliud est fantasia quod apprehen-
sio sensibilis in eius presentia. et sic imperfectis animalibus
inest fantasia.

Arguitur. Videtur quod apes et formice habeant de-
terminatam fantasiam. quia in absentia sensibilium re-
uertuntur ad locum vnde eruerunt. Dicitur quod apes nō re-
uertuntur ad loca a quibus eruerunt propter cognitio-
nem loci quam seruat in memoria. sed per ordinatio-
nem auctoris nature qui ordinat talia animalia in
suos fines. etiam absque cognitione. hinc enim ordi-
natio ad tale finem ex naturali inclinatione quod dicitur
eis ex instinctu nature. Si est de aranea facit
te telam quod ei per tale telam capiat muscas nō intendit
sed facit telam ex naturali inclinatione et tunc absque
cognitione talis tela ordinatur in suum finem

Postea hi quidem

Dicitur ponit secundam rationem et stat in hoc. Sensus sunt
semper veri circa propria sensibilia. sed multe fantasie
sunt falsae. ergo sensus nō est fantasia. quod autem fanta-
sie sunt falsae propter quod res nō semper correspondet imaginati-
oni nostre in qua fundatur fantasia

Amplius autem non

Liber

Secundus

Hic ponit tertiā rōnem. Et stat in hoc q̄a q̄m manifeste fantasiamur tūc nō dicimus hoc est sed hoc apparet nobis. sed q̄m manifeste sentimus tūc dicimus hoc est et nō dicim⁹ apparz nobis. q̄ fantasia nō est sensus Et dicebat no-
tanter q̄m manifeste fantasiamur qz q̄m in no-
bis est fantasia que nō apparet nob fantasia vt
in somno tūc em iudicam⁹ de speciebus sicut
de rebus. sed in vigilia intellectus cognoscit h̄
esse fantasia. et iō nullo mō admittit intellect⁹
vt fm qd p fantasia appet nobis

Et quod quidē di.

Hic ponitur q̄rta rō et est ista. Q̄m in aliquo est fantasia et tū nō sensus ergo nō sunt idē. sic p̄z in dormientib⁹. qz in ipsis est fantasia et tū in eis nō est sensus exterior

At uero neqz seper

Hic pbat aliā p̄tesz qz fantasia nō ē intellect⁹ vel scia vnica rōne. et stat in hoc Intellectus et scia sunt semp verozū. sed fantasia q̄m ē falsa. ergo nō sunt idem.

Reliquitur ergo si

Hic inquit de tertio mēbro an fantasia sit opi-
mo. Et pbat qz nō duab⁹ rōnib⁹ quarū p̄ma ē.
Ad opinionē sequit fides cū vnusquisqz credit
qd opinat. sed i multis aialibus ē fantasia qui-
bus nō inest fides credulitas vel assensus. Se-
cunda rō. ad opinionē sequit fides et ad fidem
sequit persuasio ad p̄suasione sequit rō. ergo de
p̄mo ad vltimū in quib⁹ est opinio in illis est
ratio Sed multa sunt aialia in quib⁹ est fanta-
sia sine ratione. q̄ h̄nt fantasia sine opinione.

Arguit. fides nō semp sequit opinionē q̄a
fides est cura aliqd certū. opinio vero est sine
certitudine. Ddm qz fides capit duplr. Uno
mō p quacūqz adhesionē intellect⁹ ad aliqd
cognitū siue sit necessariū siue pbabile. Et sic
d̄r in q̄nto tractatu petri hispani qz argumentū
est ratio rei dubie faciens fidē. i. assensum p̄ba-
bitē Alio mō accipit fides p adhesionē firmo
alicū. et sic fides dicit adhesionē articuloz fidei.
et sic nō capit h̄. Per hoc dicitur ad argumētū
qz fides d̄t h̄ capi p̄mo mō Est tū p̄sideradū
qz in adhesionē articuloz fidei est aliq̄ p̄ueni-
tia cū opinione et aliqua cū scientia In hoc est
qz fides est firmitas adhesionis sic p̄uenit prin-
cipaliter cum scientia. in hoc aut qz nō est cui-
tentia p̄fecta in his quibus assentimus p̄ fidē
conuenit cū opinione.

Manifestus igitur

Hic ponit duas rōnes ad pbandū qz fantasia
nō sit aliquid compositū ex opinione et sensu.
Prima est si fantasia p̄poneret ex sensu et opi-
nionē sequeretur qz eadem opinio sit in eodē esse
vera et falsa. sed hoc est impossibile cum contraria
nō p̄nt simul esse in eodē Sequela tū p̄z quia
p̄tingit qz aliquis de eadem re habet iudicium
secū dum sensum quod est falsum et iudicium
fm opinionē qd est verū vt solem esse maiorez
tota terra tenetur p̄ opinionē q̄m ad intellectū
et solē esse bipedalis q̄ritatis tenet cognitine
p̄ sensum. ergo nō p̄ fantasia p̄poni ex opinioe
et sensu Secda ratio stat in hoc. Si fantasia cō-
poneret ex opinione et sensu sequeretur qz aliquis
amitteret verā opinionē nō oblitus. saluata re
neqz discredens. quia sensus iudicat oppositū
qd tenet pro opinioe ideo ex iudicio sensus va-
riaret verā opinio manente re. Exempligratia.
Ista opinio solē esse maiorez tota terra p̄t mu-
tan ex iudicio flus. sicut h̄ qz mutet sol l sine h̄
qz obliuiscat opinioez. et etiā abs h̄ qz discredat

Et quoniam ē moto

Postqz Aresto dicit quid nō sit fantasia qz nō
est sensus nec scientia nec opinio nec aliquid cō-
positū ex sensu et opinione. p̄nter vult ostēdere
quid sit fantasia ponēdo eius diffinitionē. Et
anteqz h̄ facit p̄mittit aliquas sup̄pōes quarū
sunt quinque Prima est qz p̄tingit aliquid moue-
re alterū qd est p̄m motū ab alio. et est. sup̄posi-
tio respicit motū sensū exteriorē et interiorum
quia si sensus exterior sit primo mot⁹ a sensibi-
li tūc p̄t alteri⁹ mouere sensum interiorē q̄a
species sensibilis accepta p̄ sensum exteriorē
facit nouam speciem in sensu interiori Secūda
sup̄positio est. fantasia videt esse quidā motus
et h̄ est verū capiēdo fantasia p̄ actu fantasian
di. Tertia fantasia ē solū i habentibus sensum
Quarta est qz p̄tingit fieri aliqd motū in sen-
su facto in actu q̄m scz sensus est p̄mo motus a
sensibili tūc etiā in absentia sensibilis p̄t esse
in sensu aliquis mot⁹ et hoc in sensu interiori.
Quinta sup̄pō est. motus in quo sensus exteri-
or mouet interiorē est silis illi motui fm quem
sensibile exteri⁹ mouet sensum exteriorē. et hoc
ideo quia est vna species sensibilis fm essentiaz
que p̄m est in sensu exteriori et postea in sensu
interiori.

Et multa autez est

scia rano

h̄

et portat p̄p̄t p̄ duo p̄p̄t
et cognoscit fm d̄m p̄p̄t ut
p̄p̄t et d̄m p̄p̄t et fm d̄m ut
p̄p̄t et d̄m p̄p̄t et fm d̄m ut
p̄p̄t et d̄m p̄p̄t et fm d̄m ut

Quid
arguit
p̄m
Quid
Quid
Quid

Ponit duas proprietates fantasie. Prima est qd aialia multu opant fm fantasiam. Secda qd fantasia qnqz e vera z qnqz falsa. Et in istis proprietatibus sic pcedit. primo p bat scdam proprietatem interponedo diffinitione fantasie. z post diffinitione probat primam. Probat qd scdam proprietate sic. qz fantasia est motus factus a sensu. sed sensus qnz recipit circa suu sensibile z qnz no recipit. qz circa sensibilia propria sensus no recipit io circa talia est sp vera fantasia. sed sensus sepe recipit circa sensibilia coia z per accns io fantasia q e circa talia sensibilia pt ee falsa. It sensus recipit etia propter magna distantia a sensibili io fantasia q est de reb absen tib pt esse qnqz falsa.

Si quidem igitur

Hic pcludit diffinitione fantasie z dicit Si illa q dicta sut in suppositionib sut vera scz q fantasia est solu in habentib sensum in actu et q exterior sensus mouet interior. Tnc fantasia est mot fact et sensu fm actu.

Quonia autem visus

Hic Aresto. assignat rone vocis quare fantasia dicit hoc noie fantasia. Et dicit q fantasia dr a phos grece qd est lumē latine. lumē aut e pncipiū sentiendi in sensu visus. cuz ergo sensus visus sit principalissimus sensus inter sensus exteriores ideo fantasia bene denominat a lumine z a sensu visus quia a principaliori debet fieri denominatio.

Et quonia immanent

Hic ponit rone pme proprietatis scz qre aialia multa agunt z patiunt fm fantasiam. Et est ista. Species sensibiles manent in sensib interioribus in absentia sensibiliū. Ex quo sic arguitur Sicut sensus fm actum mouet appetitū in p sentia sensibilib qd ex hoc q aliqs cognoscit aliqd statim appetit illud. ita fantasia mouet appetitū in absentia sensibilib. sed ex motione appetitus aialia agunt z patiunt. ergo originaliter fm fantasiam agunt z patiunt. Un pz q aialia agunt fm fantasiam z sequuntur fantasiam. z silt homines habetes intellectū velatū id est impeditū passione infirmitate vel somno. sed homines vteres ratione agunt et patiunt p iudiciū rōis siue intellectus

Queritur Utr ex isto textu posset elici q sit aliquis sensus altior sensu pummi. Adm q sic qz Arestoteles in textu capituli pcedentis solū efficaciter pbaut q sit aliqs sensus interior

habens illos duos actus de quibus dictum est. z ideo nihil ibi pbaut de stute cogitiua z estimatiua. sed in isto textu dicit Aresto. q aialia multu opant fm fantasiam z qnqz hnt opatione circa illa q no pnt cognosci p sensum pumme io h elicit q sit sensus altior sensu pummi vt est virtus cogitativa

Querit Utr intellectus posset velari p infirmitate passione a somno. Adm q sic. qz intellectū velari est ipsum impediti in suo iudicio. sic hō dr velari oculis qn impedit iudiciū visus de visibilibus. qz ergo ptingit intellectū impediti ex passione infirmitate vel somno ideo intellectus dicitur ex eis velari.

Arguit Materiale no pot agere in imateriale sed egritudo siue passio aliq respicit aliqd corpale. q no pot impedire intellectū qui est imaterialis. Adm q aliquid dr impediri dupliciter. Uno mo p se qd scz impedimentū intrinsece tēgit illā rem q impedit. z sic intellectus no potest impediri p aliqd materiale vt pbat argumētū. Alio mo aliqd impedit p accns qd. s. fit impedimentū in illo qd alteri pungit sine quo ei opatio esse no pot. z sic impedit intellectus ex impedimento sensus. qd necesse est intellectū opari p stutes sensitiuas. sensus aut impediunt p se ex passione infirmitate z somno. Et hoc est qd solet dici q amor et odiū puerit iudiciū. qd tales passiones trahūt ad se iudiciū rōis.

Querit Utr diffinitio fantasie sit bñ assignata. Adm q sic. Arguit q no. fantasia est quedā cognitio sensitua interior. ergo no ē motus. Adm q motus capit tripliciter. Uno mo p pue fm q diuidit p suas spēs. z sic no est h ad ppositū quia nec est motus augmentationis nec generationis z sic de alijs. Alio mo accipit motus p diffusionē speciei sensibilib ex vna pōna scz referuatiua in pōnam cognitiuā. z sic ē pdicatio calis. qd fantasia causat ex tali diffusionē speciez. Tertio modo accipit motus p actione quā hz sensus post diffusionē speciei ad pōnaz cognitiuā. z sic est pdicatio ydemptica qd h est ydemptice fantasia. Circa qd sciendū q fantasia significat cognitionē sensū interior z precipue stut cogitatiue estiarie. tal ar cognitio se qd motū speciei sensibilib a pōna referuatiua ad cognitiuā. pcurunt em omes sensus ad fantasiam quia o3 q species sensibilib referat a pōtentia referuatiua ad cognitiuā quia tū cognitio est principalius significatū p fantasiam ideo sensus cognitum pncipalius pcurrit

Arguitur Ex ista diffinitione sequeretur q videre esset fantasia qz est motus factus a sensu fm

Quae sunt istae...

Diff. p...

Motus...

Liber

Tercius

Handwritten marginal notes at the top of the page, including 'prie' and 'mou'.

Handwritten marginal notes on the left side, including 'prie' and 'mou'.

actū. **D**ōm q nō omnis motus & cognitio facta a sensu & fantasia. sed motus factus a sensu interiori. Et hoc pbatur ex textu Aresto. q̄a dicit q̄ aialia multu opant̄ fm̄ fantasia qd̄ ē verū de cognitione sensuū interior. qz passio/ nes appetitūi iungunt̄ sensibus interiorib⁹ sicut & ipse appetitus
Arguitur Fantasia est poña. ergo nō est opatio qz est poña media inter s̄tutē cogitativam in memoratiuā. **D**ōm dupl̄. Primo q̄ nō est aliqua potētia media inter potētia cognitiuā et memoratiuā sicut pus pbatur est. quia opatio que fm̄ aliquos attribuit̄ fantasiae fm̄ veritate cōuenit s̄tuti cogitiue. Secūdo **D**ōm q̄ posito q̄ sit vna potētia media adhuc nō accipit̄ hic fantasia p̄ tali potētia. sed accipit̄ hic p̄ actū fantasandi. Sile est de memoria. qz q̄uis significat vna poñam ab alijs distinctaz tñ Aresto. diffiniendo memoriā in libro de memoria & reminiscētia nō accipit̄ memoriāz p̄ potentia sed p̄o actū. Et tantū de scdo libro.

Incipiunt copulata tertij libri de aia

E parte at

anime. **I**ste est tertius liber de anima fm̄ sanctū Thomā in quo postq̄ Aresto. determinauit de potentijs sensituijs & de eoz obiectis. Conseq̄nter determinat de ipsa potentia intellectiua siue intellectu fm̄ substantiam eius. **R**atio ordinis est q̄a ex quo in ista pre incipit̄ pprie determinare de intellectu fm̄ ei⁹ naturā. Et hoc sic arguit̄ q̄mumora sunt priora vt habet. i. phisicor. sed poñe sensituiue sūt q̄mumores intellectiuis q̄a repiunt̄ in plurib⁹. ergo determinatio poñaruz sensituiuz p̄cedit determinationē potentie intellectiue. Secūda rō. qz poñe sensituiue subseruiunt poñe intellectiue. q̄ oz p̄cognoscere opationē poñaruz sensituiuz anteq̄ opatio intellectus cognoscatur.

Querit̄ q̄ sit rō ordinis q̄ potētie intellectiue p̄cedit poñam fm̄ locū motiua. cū tñ poña motiua sit generalior. & fm̄ naturā q̄mumora sūt priora. **D**ōm q̄ duplex est ordo scz quo ad nos & quo ad naturā. **O**rdine quo ad nos illa sunt priora que sunt nobis notiora. & sic poña motiua p̄cedit intellectiua tanq̄ nobis notior. **O**rdo aut̄ nature est duplex scz generationis. fm̄ que ordinem impfectiora sunt priora. & sic

itez poña motiua ē prior intellectiua. Et hoc ex duobus quia q̄mumora sunt priora. sed potentia motiua est q̄mumior. Secūdo qz potentia motiua est materialior poña intellectiua. sed materialia a toto genere sunt impfectiora imaterialibus. Alius est ordo nature p̄fectōis & sic p̄fectiora sunt priora & sic poña intellectiua p̄cedit poñam motiua tanq̄ p̄fectior. Et hoc p̄ ex duob⁹ q̄a potentia intellectiua est imaterial vt dictū est. ergo est p̄fectior. Secūdo qz potētia localiter motiua principiā ab intellectu. sed fm̄ naturā principū p̄cedit principiatū. q̄ rē. Etia p̄siderandū est q̄ ordine doctrine potētia intellectiua debet p̄cedere motiua. Et hoc p̄pter duas causas. Prima est q̄a debet imediate p̄ i apud potentia sensituiua cū potentia sensituiua sit etiā cognituiua sicut intellectiua sed motiua executiua nō est cognituiua. Secūda est qz potētie sensituiue subseruiat̄ intellectui. q̄ imediate post determinationē de sensu debet fieri determinatio de intellectu. Aresto. ergo. q̄a nunc p̄siterandū est de pre aie qua cognoscit et sapit ania. mouet talē questione. **U**trū talis ps anime sit sepabilis ab alijs ptibus siue fm̄ magnitudinē. i. loco & subiecto sicut Plato qui posuit animā intellectiua esse in capite. vel ista ps sit sepabilis ab alijs ptibus fm̄ rōnem. Et itez p̄siderandū est quā dñam hz illa ps ab alijs. Et iterū quō fiat & quid sit intelligere. i. quis sit act⁹ intellectus & quō p̄pleat.

Querit̄ De q̄ determinat̄ in isto tertio libro **D**ōm q̄ p̄mo de pre intellectiua. scdo de pre motiua. & in fine hui⁹ tertij opant̄ pres aie ad unice. Secda ps ibi. de mouēte aut̄ Tertia ps ibi Vegetabile quidē.

Querit̄ Quare dic̄ Ar. de pre aie. **D**ōm q̄ dicit̄ p̄tra opinioū antiquorū. & precipue Auerrois & Auicenne qui dixerūt q̄ intellect⁹ esset substantia sepata & trinuaret̄ ipsi aie p̄ fantasinata & p̄ talē trinuatiōē aima intelligeret. **C**ontra qd̄ dicit̄ Aristoteles q̄ est ps & nō tota substantia.

Arguit̄ Aia ē simplex forma q̄ nō hz p̄tes i tegrales. **D**ōm q̄uis aia nō habeat p̄tes integrales & q̄stitutiua sicut habet res materiales neq̄ hz p̄tes essentielles phisicas quia nō p̄ponit̄ ex materia & forma q̄uis bene habeat p̄tes essentielles diffinitiuas hz tñ p̄tes potestatiuas & subiectiuas. qz hz potētiās que sunt p̄tes potestatiue et p̄tes eius subiectiue sunt aia vegetatiua sensituiua & intellectiua.

Arguitur Ille particule cognoscere et sapere idem sunt. ergo in h̄ loco ponunt̄ supflue. **D**i

Handwritten marginal notes on the left side, including 'prie' and 'mou'.

Handwritten marginal notes on the right side, including 'prie' and 'mou'.

Handwritten marginal notes on the right side, including 'prie' and 'mou'.

De Anima

cednū q̄ q̄uis sape ⁊ cognoscere sint idem sub/ iecto quia spectant ad intellectum differunt tñ rōe. Et h̄ dupliciter qz aia d̄r cognoscere q̄tū ad apprehensionē simplicē. ⁊ d̄r sapers q̄stum ad iudiciū. vel dicitur cognoscere q̄tū ad intel lectū practiū. ⁊ dicit saps q̄stum ad intellectū speculatiū em̄ principalis habitus est sapia

Querit Quare Aresto. mouet istā questio/ nē ⁊ nō soluit eā ⁊ quō debeat solui Dōm q̄ in tellectus capit̄ duplr̄. Uno mō p̄ tota essentia aie intellectiue ⁊ sic Aresto. prius soluit istā q̄/ stionē in scdo hui⁹ vbi dixit. sepatur aut̄ h̄ ab hoc sicut ppetuū a corruptibili. Alio mō acci/ pit̄ intellectus put̄ significat potentiam et tūc ipsū intellectū esse sepātū vel sepabilē a corpe est ipsū nō vti organo corpeo. ⁊ sic Aresto. po/ stea pbat̄ intellectū esse sepātū.

Queritur Utrū intellectus sit sepabilis ab alijs potētis magnitudine. i. loco vel subiecto vel ratione Dōm q̄ intellect⁹ differt ab alijs potētis aie ratione. i. essentiali diffinitione sed proprie nō differt ab eis subiecto id est ma/ teria. quia intellectus non ē in aliquo subiecto sicut in materia.

Si igitur est intelli

Dic soluit q̄stionem vltimo motā scz quō fiat ipsū intelligere. Et vult q̄ intelligere sit sic sen/ tire. sic em̄ sentire sit p̄ h̄ q̄ sensibile mouet h̄ sum ⁊ sensus patitur a sensibili. sic intelligere sit per h̄ q̄ intelligibile mouet intellectū ⁊ intellect⁹ patitur ab intelligibili Distinguit tñ Aresto. passionē in textu. Et vult q̄ ipsa passio q̄ intel/ lect⁹ patit̄ ab intelligibili nō est passio pprie di/ cta que fit p̄ abiectiōnē alicui⁹ pfectionis a pa/ tiente. Loquendo ergo de passione pprie dicta tūc intellectus habet oppositā p̄ditionē scz q̄ ē impassibilis. quia passio pprie dicta est princi/ piū corruptibilitatis. sed intellectus est incor/ ruptibilis ergo nō pōt̄ pati passione pprie di/ cta licet tēne improprie dicta que nihil aliud est q̄ reductio de potētia ad actū. ⁊ ideo intellect⁹ est in potētia ad intelligibilia sicut sensus ad sen/ sibilia. Ex quo cludit Aresto. istā clusionem Sicut se h̄ sensitīuū ad sensibilia ita intel/ lectū ad intelligibilia.

Arguitur. Iste p̄ditiones sunt opposite scz q̄ intellectus sit passibilis ⁊ impassibilis. ergo nō pōt̄ vni uenire. Dōm q̄ si passio capiat̄ eode modo tūc nō pōt̄ aliquid esse sit passibile ⁊ impassibile. h̄ aut̄ capit̄ Aresto. passiones di/ uersimode. dicit em̄ intellectū eē passibilē pas/ sione improprie dicta que est passio pfectiua. ⁊

dicit intellectum esse impassibile sed tunc loq̄/ tur de passione corruptiua que solū p̄tingit in habentibus materiam Circa qd̄ sciēdū q̄ pati capis̄ tripliciter Uno mō h̄m q̄ fit cū abiectiōe forme naturalis ⁊ sic dicim⁹ q̄ aqua patit̄ ab igne q̄n̄ abiicit̄ frigiditas. Alio mō dicit̄ pati q̄n̄ abiicit̄ forma ab aliquo subiecto siue talis forma sit naturalis siue nō naturalis. sic abie/ ctio caloris in aqua calida dicitur passio quia abiicitur calor qui non est forma naturalis aq̄ Tertio mō oīs reductio de potentia ad actum d̄r passio. ⁊ illa dicit̄ passio pfectiua cū actio sit pfectio potētie. Et istā tertiā passionē habet tam intellectus q̄ sensus

Necesse ē itaqz qno

Dic Aresto. ex p̄dicta p̄ditione intellect⁹ scz q̄ est passibilis passione pfectiua cludit natura intellect⁹ scz q̄ intellectus est immixtus ex re/ bus corp̄alibus id est nō compositus ex natu/ ris rerū corp̄alium sicut dicebant antiqui Ar/ guebant em̄ sic. necesse eē intellectū eē compo/ sitū ex omnibus reb⁹ vt omnia cognosceret. q̄a simile a sili cognoscit. S3 Aresto. arguit̄ p̄tēte oppositū sic. Si intellectus d̄r cognoscere oēs res sicut cognoscit q̄ est necesse q̄ nō habeat cō/ positionē in se aliaz rerū. quia int̄ existens pro/ hibet extraneū. i. si intellect⁹ haberet in se com/ positionē ex aliquib⁹ reb⁹ intelligibilib⁹ tūc impediret̄ ne posset alia intelligere. ⁊ sile est de sensū quia si sensus eēt compositus ex reb⁹ sen/ sibilibus tunc impediret̄ur a cognitione sensi/ biliū sic si pupilla oculi eēt colorata aliq̄ colo/ re tūc nō videret alios calores. ⁊ nō vult Ar̄. q̄ in tellectus nō pōt̄ eē alicuius determinate na/ ture materialis. nec etiaz pōt̄ eē compositus ex omnibus reb⁹ quia ex vtroqz impediret̄ ab in/ telligibilitate aliaz rerū. Et in h̄ etiam concoz/ dabat Anaxagoras qui posuit intellectum esse immixtum. Dixit em̄ Anaxagoras q̄ intellect⁹ eēt immixtus ex omnibus reb⁹ corp̄alib⁹ vt ipsis impraret. i. suo impio omnes res corp̄ales moueret. Circa qd̄ notandū q̄ Anaxagoras posuit p̄ p̄cipio totū entis vniū caos p̄fusū in quo sil̄ p̄tinerent̄ p̄fuso. i. sine ordine oīa q̄ sūt in vniuerso. ad hoc aut̄ q̄ ex illis reb⁹ p̄stitueret̄ vniuersum requirebat̄ q̄ haberent ordinē ad inui/ cem sicut iam h̄nt̄ clementa admixta. istū aut̄ ordinē acquirebat̄ ab vno intellectu segregate talia corpa ex caos p̄fuso. Ex quo p̄z q̄ iste in/ tellectus habuit impium supra omnes alias res corp̄ales. si em̄ iste intellectus esset corp̄alis tūc nō haberet impium supra res corp̄ales quia pat

pati ca' t'zylurd

q̄ q̄nt' d̄m q̄ h̄m
capit̄ d̄b' p̄mo

Handwritten marginal notes at the top of the page, including the phrase "liber tertius" and various philosophical or grammatical observations.

Libert

Tercius

in parem non hz imperiu vt dicit regula iuris
Quentur Utruz positio Anaxogore posset
aliquat ee vera. Ddm q positio Anaxogore
no pot ee vera de intellectu humano de q Ar.
loquitur hic. quia ille no pt oibus rebus natura
libus imperare cu no sit supra res naturales vl
corpales sed naturaliter diunct corpi. Potest
tn illa opinio ee vera de intellectu diuino quia
intellectus diuinus hz imperiu supra oia corpa
7 etia in principio res fuerit pducte absqz illa
distinctione qua iam hnt 7 postea fuerit trib
dieb' distincte. vel pot dia loqndo de intelle
ctu diuino q res fuerunt in cahos psumo. id est
in nihilo ante pductione rez 7 ex tali cahos .i.
nihilo res sunt p tale intellectu pducte. Deficit
ergo Anaxogoras in hoc q dicit in cahos psumo
res pexistere fm subaz q est falsu quia sunt a
deo ex nihilo pducte.

Dico at intellectuz

Hic Aresto. exponit de q intellectu intelligat
dictu suu. Et dicit q suu dictu debeat intelligi
de intellectu quo aia opinat. i. cognoscat ptinge
tia que subduntur opinioni. 7 intelligit q ad
necessaria que cadunt sub scientia vel sub intelle
ctu. 7 hoc dicit ad excludendu intellectu diui
nu de quo loquitur Anaxogoras Deinde delu
dit contra antiquos q aia est nihil actu cor q
sunt ante intelligere. i. q aia no est in actu ali
qd intelligibiliu anteqz intelligit qa qn intelli
git tunc intelligibilia sunt in aia fm suas spes
7 ideo postqz intelligit tunc sunt res in aia sed
no ante intelligere. in hoc em differt intellectus
noster ab intellectu diuino qa intellectus diui
nus etia anteqz intelligit est in actu. qa no in
telligit p spes acceptas a reb' sed intelligit oia
p sua centia in qua oia vident.

Arguit. Intellectus est aliquid determinate
nature. 7 nullas als res pt intelligere. Ddm
q natura acapit duplr. Uno mo p natura cor
pali. 7 sic est veru q si intellectus haberet aliqua
determinate natura corpale tuc no posset oia i
telligere. Alia est natura spintual' 7 illa no ipe
dit intellectione. Et ro est quia qto aliqd est
plus segregatu a materia tanto est pl' capax ali
az formaz. qz ergo intellectus est imaterialis
7 pt in se recipe formas 7 spes itelligibiles om
niu rez corpaliu

Arguitur Intellectus est aliquid intelli
bilu ante intelligere ergo Aresto. in conuenieter
ponit ista ppositione pbatur qz intellectus pt
seipsum intelligere. Ddm q duplicia sunt in
telligibilia. Queda sunt que primo 7 p prie p

intellectu cognoscunt 7 sit illa cui' spes intel
ligibiles sunt in intellectu. 7 de talibus loquit
Aresto. qa sic intellectus anteqz intelligit no est
aliquid talu intelligibiliu. talia em intelli
gibilia sunt qditates reru materialiu. Alia sunt
intelligibilia que no pmo sed ex psequuti 7 se
cundario cognoscuntur sicut sunt ipsa poia intel
lectua habitus intellectualis actus intellectus
7 centia aie. 7 tunc propositio est falsa quia in
tellectus est vel hz in se talia intelligibilia ante
qz incipiat intelligere 7 qa seipsum intelligit io
e aliqd intelligibiliu an intelligere

Neqz misceri era.

Hic pnr Aresto. oit q intellectus no sit virtus
organica 7 hoc iteo qa prius dictum est q sicut
se hz sensibile ad sensum sic se hz intelligibile
ad intellectu. em ergo sensus sit virtus organi
ca ide videt ddm de intellectu. hoc ergo exclu
dit Aresto. 7 vult q intellectus no miscet cor
pori scz fm organu. qd sic probat Si intelle
ctus esset in organo corpeo tuc no posset omia
corpalia intelligere. sed intellectus intelligit oia
corpalia. ergo no est i organo corpeo. Minor
pz qa quiditas rei materialis est obiectu nri in
tellectus. 7 sic intelligit omnē quiditate mate
rialem Maiore probat Aresto. qa qlibet pote
tia organica pformatur organo. 7 ideo si organu
in se habeat aliqua forma obiecti tunc non pot
aliqd obiecti cognoscere. vt si oculus habeat in
se aliquē colore tuc no pot poia visua videre
aliquem colorem.

Arguit Oculus qnz est calidus 7 qnz fri
gidus 7 tn pot cognoscere oia visibilia. ergo no
est veru q organu hns in se aliqua qualitate
impediatur a cognitione alioz obiectoz. Di
cendu q no est sic intelligendu q organu hns
in se forma cuiuscuzqz obiecti impediatur a cog
nitione alioz. sed organu hns in se forma sui ob
iecti impedit a cognitione alioz. sic ad proposi
tum obiectu intellectus est qduras rei materialis
in omni. si ergo organu eius esset qlitercumqz
ppositu ex aliqua re materiali tunc impediret
intellectus a cognitione aliaz rez materialiu
quia quelibz res materialis ptingit sub obiecto
intellectus.

Et bene iaz dicetes

Hic pnr adaptat hoc qd dictu est de opinione
antiquoz quia em dictu est q intellectus no pot
esse in organo corpali ex hoc q tunc no reciper
spes aliaz reru. bene dicebant antiqui q anima
esset locus spes intelligibiliu no tn quelibet s

Extensive handwritten marginal notes on the left side of the page, including the phrase "Intellectus est aliquid" and other philosophical observations.

Handwritten marginal note on the right side of the page, possibly a reference or commentary.

in materia prima... anima... materia...

ait intellectiva qz intellectus non est habens organum... sed alie poterie vegetative et sensitive sunt in aliquibus organis corporalibus...

Querit. Que errore hic excludit. Aresto. Et dicit aiaz esse locum specierum... Dicit qz hic excludit opinio Avicene...

Arguit. Si intellectus esset locus specierum... Si intellectus esset locus specierum... Dicit qz hic excludit opinio Avicene...

Prima est. sicut locus terminat per locatum ita intellectus terminat ad operandum per speciem intelligibilem...

Secunda similitudo est. sicut locus est reservatius speciem intelligibilem... Tercia similitudo est. sicut locus est principium generationis...

Quarta est. sicut unumquodque tendit in suum locum naturale ita species sensibiles accepte sub lumine intellectus agentis...

Arguitur Species intelligibiles sunt singulares. ergo sunt in aliqua parte organica... quia individuatio fit per materiam...

et quous talis singularitas originaliter fit ex materia... non tamen est prime ex materia... sic est de specie intelligibili...

Querit. Utrum species intelligibiles semper maneat in intellectu... Dicit qz hic excludit opinio Avicene...

Arguit. Species sensibiles corrumpunt in sensu ergo etiam species intelligibiles in intellectu... Dicit qz hic excludit opinio Avicene...

Arguit. Ex hoc sequeret qz scientia semper maneret in nobis... quia per species intelligibiles nos cognoscimus res...

De intellectu... anima... materia...

De intellectu... anima... materia...

luz qualitates... anima... materia...

De intellectu... anima... materia...

Libert

Ad plus debeat dicitur separata a corpore
Tercius

per quam in nobis generatur scientia potest in
tellectus corrumpi et hoc dupl. Uno mo p
ceptione argumentationis false. qa sicut per syllo
gismu demonstratiu generat in nobis scia fm
tertia operatione intellectus. ita per syllogismu
falsigraphu q strariat syllogismo demonstrati
uo generat in nobis error strarius scientie. et h
no fit per alteratione in intellectu facta. s3 per
alteratione facta in fantasia. per h em q aliter
disponitur fantasmata eliciunt alie ppositioes
fm ordinatione fantasmatu. qa ergo per falsaz
argumentatione fantasmata inordinate dispo
nunt. sic eliciunt false ppoes in intellectu et fit
deceptio. Alio mo stringit sciam periri ab intel
lectu per oblivione. Ratio illius est qa sic ali
quid generat ita etiam seruat et per illi oppo
situm corrumpit. sed scientia in nobis generat
per vsu et operatione qa ex actibus sepe reite
ratis generat habitus. qn ergo aliqs no vti sci
entia habita perit habitus ab intellectu. et qa
qng stringit q no possum vti scientia ppter in
dispositione sensu interiori ideo dicit scia cor
rumpi per egritudine

Sciencia et virtus
duplex

Quonia autem non

Quia dictum est q intellectus est virtus passi
ua sicut sensus. Hic Aristoteles ponit differen
tiam inter passibilitatem sensus et intellectus.
Et intendit Aristoteles q quis tam sensus q
intellectus patiantur a suis obiectis passione
perfectiva. est tamen differentia qstum ad obie
ctum excellenter acceptum. quia excellens sensu
bile corrumpit sensum. sed excellens intelli
gibile non corrumpit intellectum sed magis per
ficit ipsum. Ratio diuersitatis est. quia sensus
est virtus in organo corporali et ideo excellens
sensibile corrumpit proportionem organi. sed
intellectus est virtus immaterialis et ideo non
potest corrumpi ad corruptionem organi quia
non habet organum. et ideo maxime intelli
gibile magis perficiunt ipsum intellectu Quia
dicitur textus sensitiu no est sine corpore sed intel
lectus est separatus.

Arguitur Intellectus non est separatus. p
batur quia ab essentia coniuncta non fuit po
tentia separata sed anima est essentia coniuncta
corpore. ergo ab ea non fuit aliqua potentia se
parata. Dicendum q dupl aliqua eentia est
iuncta corpori. Uno mo per informatioem et
no per inersione et sic aia ronalis e iuncta cor
pori. et a tali forma iuncta bene pot fluere pote
tia separata. quia quis talis forma sit in corpo
re no tn habet legem: corporis quia est immate

Intellectus
non est
separatus

tialis. Alia est essentia iuncta corpori p infor
matione et inersione simul quia sequit legem cor
poris sicut essentie brutoz et alioz inaiatorum
et ab essentia sic iuncta p immersione no fuit
potia separata.

Quoniam utrum aia debeat pl^o dici separata a cor
pe vel intellectus. Ddm q aia ronalis accipit
dupl. Uno pnt includit in se ponas vitinas
et vegetatiuas. et sic aia est min^o separata q intel
lectus. Alio mo accipit aia fm potencias in
tellectiuas tm. et sic aia est plus separata q intel
lectus. qa tunc intellectus separatur ad seipatio
ne anime. et ideo separabilitas prius est in aia et
postea in intellectu. quia quicqd repit in caus
et in effectibus hoc potiori mo puenit causis q
effectibus. sed separabilitas puenit aie sicut cause.
ergo pl^o puenit aie q intellectus.

Arguitur Si intellectus esset separatus ab ho
mine tunc sequer q ho no esset intellectual. qa
qd est separatu ab aliquo no denoiat ipm. Ddm
q dupliciter aliqd est separatu ab alio Uno mo
fm esse et opatione summl. et hoc no denoiat
illud a quo est sic separatu. sicut albedo separata ab
homine no denoiat homine. Alio mo aliqd
est separatu ab alio fm opatione quis sit ei iun
ctu fm esse. et sic intellectus est separatus a corpore. qa
intellectus no opat p aliqd organi corpore tanq
in eo existens subiective quis vtiat organu sen
su interiori sicut ipsis sensib^o p misteriu. si tm
intelligat de essentia aie ronalis tunc illa etiam
de separata a corpore qa no dependet a corpore in esse
quis bene in fieri. et hoc ideo est qa ipsa non est
forma educta de potia materie vtute agentis na
turalis sicut alie forme naturales. et io sicut no
est facta vtute materie seminalis ita no depedet
in suo esse a materia. secus est de alijs animab^o
qa alie aie virtute seminis pducunt. ergo etia
cu materia corrumpunt

Arguitur Intellectus impedit a corpore. q depen
det a corpore et pns no est separatus a corpore. Ddm
q dupl aliqd impedit p alteru. Uno mo p se
et qd sic impedit a corpore est in corpore. et sic sensus
impedit a corpore sicut visus impedit si oculi in
disponant. Alio mo aliqd impedit p accis
qa scz in sua opatione vti corpore ministeriali
ter quis no sit in corpore subiective. et qd sic i
mpedit a corpore no est necesse esse in corpore. et sic
intellectus impedit a corpore qa scz intelligit p mi
steriu sensu interiori

Dr. Ut intellectus possibilis de q Arist. hic
loquitur sit substantia separata. Ddm q Arist.
manifeste h parat intellectum ad sensum. vult
ergo q sensus no est sine corpore. i. sine organo

Intellectus
non est
separatus

Intellectus
non est
separatus

Intellectus
non est
separatus

Intellectus
non est
separatus

Liber

Tercius

Handwritten marginal notes at the top of the page, including 'H. abstractio 2 quare' and 'quod abstractio 2 quare'.

per ipsam non considerat. sicut patet in philosopho doctor / muenet. et sic intellectus dicitur esse in potentia per se in / Aristotele. secundo huius. Tunc ergo intellectus dicitur

in actu quoniam habet speciem intelligibilem sicut in textu dicitur / Quare Aristotele dicitur in textu quod intellectus

habet speciem non eodem modo in potentia sicut ante / te addiscere aut ante inuenire. Dicitur quod hoc dicitur

ad memorandum quod aliquis dupliciter potest reduci ad a / ctum sciendi siue ad habendum speciem intelligibilem

Uno per propriam inuentionem. et talis modus prin / cipaliter fit per sensum visus. Secundo contingit per

hoc quod aliquis ab alio addiscit. et talis modus acq / uirendi sciencie fit per auditum. et hoc est quod dicitur Aris / totele. quod sunt duo sensus discipline scilicet visus et au / ditus. quod per illos sensus possumus disciplinam recipere

Quare huius nature sit species intelligibilis. / et verum sit substantia vel accidens. Dicitur quod species in / telligibilis est accidens etiam in intellectu sic in sub / iecto quod probatur duobus rationibus. Prima est. aliud est

forma quo aliquid est in actu. quia actus et for / ma idem sunt. Sed per speciem intelligibilem intel / lectus est in actu. ergo species intelligibilis est forma

ipsius intellectus. sed non potest esse forma substantia / lis. quia non datur esse substantiale alicui materie. ergo / est forma accidentalis. Secunda ratio est. intellectus non habet

formam in se et absolute. et sic est habitus. quod est quod / dicitur Aristotele. quod est quod dicitur Aristotele. quod est quod dicitur Aristotele.

Quare. Species sensibilis est eiusdem nature cum / re sensibili. ergo species intelligibilis erit eiusdem na / ture cum re intellecta. sed res intellecta est substan / tia. ergo species intelligibilis est substantia. Dicitur

quod nullo modo est simile de specie intelligibili et sen / sibili. quia species sensibilis a toto genere est ac / cidens. et ideo potest esse eiusdem nature in organo / sicut in subiecto. sed species intelligibilis est ne / cessario accidens. quod dicitur esse in intellectu sic forma / intelligibilia sunt quoniam substantie. et sic est impossibi / le quod species intelligibilis sit eiusdem nature cum re / intellecta. quia accidens non est eiusdem natu / re cum substantia.

Arguitur. Si species intelligibilis est acci / dens. ergo accidens erit principium cognitiois sub / stantie. Dicitur quod duplex est principium cognitio / nis. Aliquod est quod tenet se ex parte cognoscentis et

hoc semper erit accidens. quod debet esse in cognoscen / te. et sic species intelligibilis est principium cogni / tionis. quod nisi intellectus habeat speciem intelli / gibilem non erit in ipso intellectu cognitio. Aliud est principium cognoscendi ex parte rei co / gnite siue ex parte rei cognoscibilis. et sic quidi / tas seu diffinitio rei dicitur principium cognoscendi. / et sic dicimus quod vnum quodque cognoscimus per suam / diffinitionem. et illo modo accidens non est prin / cipium substantie.

Arguitur. Nihil agit ultra suam speciem. ergo accidens / non est principium cognitiois substantie. Dicitur quod / agere accipitur dupliciter. Uno per se agere / re est aliquem effectum producere. et sic nihil agit ul / tra suam speciem quod effectus cause efficietis non dicitur / esse dignior causa. Alio accipitur agere communiter / put se extendit ad repugnare. et sic aliquid potest age / re ultra suam speciem siue naturam. quod effectus sunt / repugnati suarum causarum. et tunc causa excedit speciem / effectus. ut imago regis representat regem. et / tamen imago est accidens.

Quoniam aut aliud

Postquam Aristotele dicitur quomodo intellectus sit in actu / per speciem intelligibilem. hic dicitur determinat quomodo / intellectus sit in actu per obiectum. Et intendit quod quidi / tas rei materialis est obiectum nostri intellectus. Et hoc / sic probatur. quod aliud est magnitudo. id est suppositum in / mathematicis et magnitudinis est. id est quod dicitur / siue diffinitio. et etiam aliud est aqua. id est suppositum in / rebus physicalibus. et aque esse id est quidditas / in rebus physicalibus et siue est in omnibus aliis rebus tam / mathematicis quam physicalibus hoc tamen non est / velle. ut cum in omnibus. scilicet quod aliud sit suppositum et a / liud quidditas. quod in quibusdam scilicet separatis a mate / ria. id est est caro et carnis esse. idem est suppositum / tamen et quidditas. Et ponit ibi caro per exemplum in sepa / ratis. quod separata sunt nobis ignora sub suis / propriis nominibus. ergo oportuit circuloque talia se / parata per aliquid materialia nobis nota. Ex his

Handwritten marginal notes on the left side, including 'Dicitur quod' and 'Dicitur quod'.

Handwritten marginal notes on the left side, including 'Dicitur quod' and 'Dicitur quod'.

Handwritten marginal notes on the right side, including 'Dicitur quod' and 'Dicitur quod'.

Handwritten marginal notes on the right side, including 'Dicitur quod' and 'Dicitur quod'.

Handwritten marginal notes on the right side, including 'Dicitur quod' and 'Dicitur quod'.

Handwritten marginal notes on the right side, including 'Dicitur quod' and 'Dicitur quod'.

Item sunt essentia et suppositio

Quiditas rei materialis sit obiectum nostri intellectus

De lxxviii Anima

ergo siccludit Aresto. qd aliud sunt suppositum et natura in materialibus aliud scz in ordine ad potentiam cognitivam. sicut ergo suppositum cognoscit per sensum. ita quod dicitur cognoscit per intellectum quod quod autem cognoscit per aliquam potentiam est eius obiectum. e. g. alia potentia in nobis que cognoscuntur singularia scz sensus que per se directe cognoscit hoc calidum hoc frigidum et alia particularia. Aut si sic eadem potentia cognoscens utrumque tunc illa potentia habet se aliter et aliter. quia talis potentia directe cognoscit vlt scz intellectus sed reflexe cognoscit singulare

Iterum autem ex his

Dicit Aresto. rudit vni tacite qstioni. qz possit aliqs dicere qd mathematicalia sunt abstracta a materia sic dr. y. phisicoz. ergo videt qd etia in eis idem sit suppositum et natura sicut i alijs separatim et vult Aresto. qd quis mathematicalia sunt abstracta a determinata et certa materia. qz non sunt i materia sensibili fm rone. non tñ sunt separata ab oi materia sicut metaphisicalia. Differunt eni mathematicalia a phisicalibus. sic rectum a symo. qz rectum determinat sibi materiam no tñ determinat et certam. sed symu determinat sibi materiam certam scz nasum. oportet ergo qd si debeant mathematicalia intelligi qd etia sepe a materia singulari imaginabili. Ex quo concludit Aresto. vna autoritate qd sicut res sunt separabiles a materia. ita sunt intelligibiles. qd est verum si materia accipiat per materia indiuidua ali sine signata. qz res existentes in tali materia no sunt intelligibiles directe. sed directe sunt sensibiles. oportet ergo qd res intellecta sepe a materia. Un pz qd illa que sunt simpliciter separata a materia sunt simpliciter intelligibilia et nullo modo sensibilia. Querit Utr idem sunt essentia et suppositum. i. natura et suppositum

Adm qd suppositum et natura pnt dupliciter capi. Uno. put referunt ad potetias cognitivas sic Aresto. accipit hic naturam et suppositum in textu. Et sic differunt natura et suppositum in materialibus. qz palia et alia potetia cognoscunt cu supposito cognoscit per sensum et natura per intellectum. sed no in imaterialibus. qz ibi natura et suppositum p eandem potentiam cognoscunt Alio. capiunt natura et suppositum absolute. scz absqz copatione ad potetias cognitivas. et sic vel inveniunt natura et suppositum in ente increato scz in deo. et sic sunt simpliciter idem ppter simplicitate diuinam que nullam secum patit copositionem Vel intelligit de natura et supposito in creatis et tunc natura et suppositum pnt capi dupliciter.

Uno. p. cise fm qd reperiunt in predicamento substantie seclusis oib. acciditibus que sunt in supposito et tunc natura et suppositum solu distinguunt fm rone et no realit. qz tunc se hnt sicut supius et inferius que sunt idem realit. Alio. accipiunt fm qd suppositum accipit fm ea que sunt in supposito. et sic differunt realit suppositum et natura. qz multa sunt accia in supposito ta i materialibus que i imaterialibus que realiter distinguunt a natura Exempli gra. in substantijs sepatis sunt ista accidentia intellectus et voluntas que realiter distinguuntur a natura substantie sepe. Et si arguat. ex hoc sequeret qd no erit maior differentia inter naturam et suppositum in sepatis que i materialibus que e contra Aresto. vy. methaphis. Dicendum qd natura et suppositum in materialibus et sepatis accipiuntur dupliciter. Uno. qstum ad res distinctas. et sic est eadem distinctio manedo in predicamento substantie in sepatis et materialibus inter naturam et suppositum quia est solus distinctio ronis. Alio. accipiuntur natura et suppositum qstum ad illa que faciunt in ipis distinctio. et sic e maior dnta nature et suppositi i materialibus que i sepatis et hoc ppter duo. Primo qz inuenit realis distinctio in toto contra qlibet parte compatam ad totum qd est quiditas vlt natura in materialibus. Exempli gratia. tam anima que corpus separatim accepta distinguunt realiter ab homine. hoc aut no est i sepatis cu ibi non sint partes constituentes totum. qz sunt forme tm. Secdo qz accia in materialibus que sunt in supposito gra quoz suppositum distinguunt realiter a natura non sunt de rone nature nec spectat ad naturam fm qd hmoi. scz accia i sepatis que reperiunt in supposito etia cosequunt naturam fm qd hmoi. Exempli gratia. in substantijs sepatis sunt intellectus et voluntas que cosequuntur naturam. et suppositum in sepatis. ex quo qdlibet suppositum hz in se tota sua natura. sed i materialibus accia indiuidualia no cosequunt naturam nec accia ppria sequuntur suppositum.

Querit Utr quiditas rei materialis sit obiectum nri intellectus. Adm qd sic qd pbat duob. rōib. Prima. illud e ppriu obiectum alie potetie qd p ppria spem imutat tale potetia. scz quiditas rei materialis imutat intellectum p ppriam spem. Maior pz in singulis potetijs. qa hoc est obiectum sensus cui ppria spes recipit in sensu vt color in visum. sonus in auditu. et sic de alijs. Minor pbat qz illi spes intelligibilis est apud intellectum cui fantasma e apud sensum sed manifestu e qd solum res materialis habet fantasma apud sensum. ergo solu talis res hz

hic obiectum nri intellectus est quiditas rei materialis

Liber

Tercius

Handwritten marginal notes at the top of the page, including 'Dicitur' and 'Sed'.

Vertical handwritten notes in the left margin, including 'Hic dicitur' and 'Sed'.

spem intelligibilem apud intellectum. Maior
 probat. qz spes intelligibilis aduenit intellectui
 possibili ex resultatione fantasmatis p lumē in-
 tellectus agentis. si ergo resultat spes intelligen-
 tis a fantasmate. ergo cuius fantasma nō ē apud
 sensum illius spes intelligibilis nō ē apud intel-
 lectum. qz deficiente causa deficiat et effectus. sed fantas-
 ma ē causa que spes intelligibilis ē apud intel-
 lectum. Minor probat qz immaterialia nō hnt p-
 pria fantasmata cū fantasmata diffundantur
 per aliquā qzitatē q nō pot esse in immateriali-
 bus cū ibi nō sit materia. Secūda rō stat in hoc
 obiectū et potētia dnt pporcionari. sed intelle-
 ctus ē forma cōiuncta materie scz corpi licz nō
 sit in organo corporeo. ergo ei obiectū dē esse
 aliqd materiale. sed nō pot esse materiale singu-
 lare qz hoc solū cognoscit p sensum. ergo debz
 esse materiale vlti siue quiditas rei materialis.
 Maior pz qz obiectū cōiungat ipi potētie. sz
 inter illa q sunt cōiungibilia adinuicē necesse
 est esse pporcionē. Ex quo sequit q intellectus
 solū hz apud se similitudines spēz specialissi-
 maz et nō generū. cui rō ē ex dictis sumenda.
 qz ex fantasmatis resultat spes in intellectu et
 fantasmata sunt species singulariū. g ille spēs
 resultat a fantasmatis q repntat vltia ppinqs
 sima ipis singularibz. sed illa ē similitudo speciei
 specialissime. ergo apud intellectū solū sunt si-
 militudines speciez specialissimaz.

Ar. Ex hō sequeret q solū intelligerem spe-
 cie specialissimā qd ē falsum. Sēqz pz qz so-
 lū hoc percipim? p aliquā potētia cui similitu-
 do ē apud illā potētia. Ddm q ista spēs in-
 telligibilis spēi specialissime etiā ē imago rep-
 resentans oia supiora essentialit ad spēm specia-
 lissimā. qz qnqz sunt realit eadē p eandē ima-
 ginē representant. sic pz de imagine regis. q repre-
 sentat hoiem. aial. cor. p. aiatū. cor. p. et sic de a-
 lijs. Sic igit ē ddm ex quo supiora sunt realit
 eadē cū inferioribz. g etiā imago siue spēs in-
 telligibilis spēi specialissime representat oia supe-
 riora q sūt essentialit eadē cū spē specialissima

Querit Quare tūc nō intelligim? pmo spe-
 cie specialissimā p talē imaginē. sed primo in-
 telligim? p eam ens. Ddm q hoc puenit ex
 defectu intellectus. ex quo enī intellectus noster
 est in potētia sic etiā primo intelligit illa q sūt
 magis potentia et illa sunt magis cōmunia
 Sile ē de sensu qz sensus visus p imaginē visi-
 bilē alicui? determinate rei primo percipit aliqd
 singulare ipius cōis. sic aliqs videns hoiez ve-
 nientē primo cognoscit enī esse substantiā anqz
 cognoscit enī esse Sortē. et tū in visu sup habz

spem visibilem Sortis. In signū cui? ubi est p-
 sectus intellectus. sicut in substantiis sepatis ibi
 primo intelligit p talē imaginē spēm specialis-
 simā qd cōtingit ppter pfectionē intellectus eaz.
Ar. Si solū similitudines spēz specialissima-
 ri sunt apud intellectū. g qditas rei materia-
 lis nō ē obiectū nostri intellectus. qz qditas nō
 est species sed gen? Ddm q ista locutio simi-
 litudines spēz specialissimaz vel qditaris sūt
 apud nostrū intellectū potest dupliciter intelli-
 gi. Uno modo fm q ibi accipiat quiditas fm
 suppositionem psonalem. sic q vna quiditas
 rei materialis sit apud nostrū intellectū. et sic
 est locutio falsa. Alio modo pot intelligi fm sup-
 positionem simplicem. et sic est vera. quia speci-
 es illius quiditatis. et illius sunt apud nostrū
 intellectū. qz quelibet quiditas rei materialis
 si est intellecta habet suam ppriam speciem a-
 pud nostrū intellectum.

Arguit Substantie sepate percipiunt p no-
 strū intellectum et non continent sub quidita-
 te rei materialis. quia talem non habent. ergo
 quiditas rei materialis nō est obiectum nostri
 intellectus sed aliqd cōmuniū. Ddm q nō
 omne qd quocunqz modo cognoscit p aliquā
 potētia ē obiectū illi? potētie. sed qd cognosci-
 tur p talē potētia fm ei? ppriā speciei. sicut vi-
 sus cognoscit magnitudinē q tū nō est obiectū
 visus. qz species magnitudinis nō venit ad vi-
 sum sed coloris. Silt est hic dicēdū q substanti-
 te sepate nō cognoscunt p intellectū sic q speci-
 es eaz sint apud intellectū. sed ex cognitione re-
 rum materialū nos manuducimur in cogni-
 tōnē rerū imaterialū. qz ptingit triplicif. Uno
 modo p viā similitudinis siue relucētie. Alio
 modo p viā remotiōis. Tercio modo p viā
 pporcionis. Per viā similitudinis. qz qnqz
 inuenimus in istis inferioribus aliquā simili-
 tudinē ad substantias sepatas. et per totam si-
 militudinem dicimus hoc idem esse in substā-
 tijs sepatis. qd est in istis inferioribus. sicut co-
 gnoscimus deum intelligere ex hoc q homo in-
 telligit. Per viā remotiōis. sicut dicimus
 deum non esse lapidem. quia lapis est iperfectus
 Item p viā pporcionis cognoscimus numerū
 substantiarū sepatarū p numerū motū celsū

Ar. Intellectus ē imaterialis. g ei? obiectus
 erit imateriale. Ddm q materia capit du-
 plicif. Uno? pro materia signata. i. determinata
 et sic obiectū intellectus ē imateriale. i. abstractus
 a tali materia. qz talis materia facit in rebus
 singularitatē siue indiuiduatōnē. sz singulare
 materiale nō pot directe intelligi p intellectū. g

Handwritten note: 'Dicitur'

Handwritten note: 'Sed'

Handwritten note: 'M'

talis materia impedit directā intellectionē in /
 lectus. **Alio** accipit materia p materia i spē
 cie siue in coi. r sic etiā materia e aliquo mō for
 male. r hz se sic aliqd imateriale p comparōnē
 ad materia signatā. Et sic dicit Aresto. in scdo
 phicoz. q pres diffinitōis sunt formales r per
 pns imaterialis. p hoc dicit q qditas rei materi
 alis ē imaterial. qz n̄ icludit matīā idiuidualē
Arguit maior ē ppō immaterialiū ad ima
 terialia qz immaterialiū ad materialia. sed itel
 lectus ē imaterialis. g^o ei^o obiectū ent qditas
 rei imaterialis. **Dom** q duplex ē pportio. q
 dam est in natura. r talis pportio nihil facit
 ad cognoscibilitatē. qz illa q sunt similia in na
 tura non sp abinuicē cognoscunt. Alia ē ppor
 tio fm spēm rei cognite fm q dicitur q similitu
 do rei cognite ē in cognoscente. r talis similitu
 do facit ad cognitōes alicui^o. r talē similitudi
 nē hnt materialia ad intellectū nostrū. qz pos
 sunt esse in intellectu fm spēm intelligibilem.
 Simile pt inueniri in sensu. qz illud non co
 gnoscit p visum qd ē ei simile in natura. quia
 tūc visus cognosceret auditū. qz auditus ē na
 turalis pona sic visus. s; visus magis cognoscit
 illud qd ē in ipō fm spēm visibile sicut ē color
Arguit Uides q ens sit obiectū intellectus
 qz illud ē obiectū nostrū intellect^o qd primo ca
 dit in nostrū intellectū. sed fm Avicennā ens
 primo cadit in intellectū. ergo ē ei^o obiectum.
Dom q illud nō ē obiectū alicui^o potentie
 qd qliteraqz cognoscit p talē potentia sed qd
 cadit in ipam p ppiā spēm. sed spēs entis non
 cadit in nostrū intellectū. sed species intelli
 gibilis quiditatis rei materialis. cum talis stati
 diffundatur a fantasmate vt dictum est.
Arguit Obiectū alicui^o habitus nō pt ex
 cedere obiectū potentie in q est talis habitus.
 sed ens est obiectū sapie q est habitus intelle
 ctus. ergo etiā erit obiectū intellectus. **Dom**
 q obiectū alicui^o potentie pt tripliciter assigna
 ri. **Uno** fm cōmunitatē pdicatiois fm q illd
 dicit obiectū alicui^o potentie qd quocūqz mo
 do p talē potentia pt cognosci. et sic visibile pt
 dici obiectū visus. r ens obiectū intellectus.
Alio assignat obiectū alicui^o potentie fm pri
 mitatē appropriationis r tunc illud dicit obie
 ctū alicui^o potentie qd primo appropriat tali
 potentie. i. qd p ppiā specie immutat potētā
 et sic color est obiectū visus r qditas rei mate
 rialis ē obiectū intellect^o. **Tercio** assignat ob
 iectū penes formalitatē obiectalis rōis. r tūc
 dicit illud obiectū sub cui^o rōe referit res cognita
 ad ipam potētā. r sic lumē pt dici obiectū vi^o

et vez obiectū intellect^o. qz oīa que vident sub
 lumine vident. et oīa que intelliguntur sub rōe
 veri intelliguntur. Per hoc ergo ad argumentū
 dicit q obiectū alicui^o habitus nō pt excedere
 obiectum sue potentie vel ppiū vel cōmune
 qzuis ergo obiectū sapientie excedat obiectum
 ppiū intellectus scz quiditatē rei materialis.
 non tū excedit obiectū qd sumit fm cōitatem
 pdicatiois qd ē ens. Uel pt dici q quiditas
 rei materialis capis duplicis. **Uno** fm se. r sic
 ens multū excedit quiditatē rei materialis. **A**
lio mō accipit fm illa q aliquo modo sunt re
 ducibilia ad quiditatē vel sicut principia vel
 sicut ppietates vel sicut effectus. r sic omne
 ens coprehendit sub quiditate. qz de^o r substā
 tie separe sunt principia qditatis r accia sunt
 ppietates quiditatis. ergo oīa entia p ipam q
 ditatem cognosci possunt.
Arguit Uides q vez sit obiectū nostrū itel
 lectus. pbat qz sicut se hz bonū ad appetitum
 ita se hz vez ad intellectū. sed bonū ē obiectū
 appetit^o. g^o vez erit obiectū intellect^o. **Dom**
 q vez capis duplicis. **Uno** mō formalis fm q
 est passio entis. r sic nō ē obiectū nostrū intelle
 ctus ppter duas causas. Prima ē qz nimis ex
 cedit nostrū intellectū cū cōuertat cū ente. **Se**
 cūda cā ē. qz est conditio circa rem intellectam
 et nō ē res itellecta. **Alio** accipit vez materia
 liter p illo qd ē vez. r sic adhuc capis duplici
 ter. **Uno** incōtracte r sic excedit intellectū no
 strū. qz sic etiā inuenit in immaterialib^o q nō
 pnt cognosci a nobis. **Alio** accipit p vero cō
 tracto ad vez materiale. r tūc itez excedit itel
 lectū nostrū fm primā eius opatōnem. si ergo
 vez dicit esse obiectū pporcionatū intellect^o fm
 primā ei^o opatōem. oportet accipe vez materi
 aliter cōtractū ad vez materiale qd ē simplex
 et sic ē idē qd quiditas rei materialis. qz tū ve
 rū significat quandā conditionē circa obiectū i
 tellect^o. g^o n̄ inueniēter pt poni obiectum intel
 lectus.
Ar. Ule ē obiectū intellect^o. qz nihil intelli
 git nisi vlt saltē directe **Dom** q vlt capis du
 plicis. **Uno** formalis put significat quēdā in
 tentionē scdaz factā p intellectū. r sic vlt nō pt
 esse obiectū intellect^o. qz sic sequit cognitōnem
 primā intellect^o et hoc enī q qditas cognoscit
 vt cōicabilis multis intellect^o sibi attribuit se
 cūdā intentionē vt esse gen^o vel specie. **Alio**
 capis vlt materialit et sic significat naturā cui
 pt attribui scdā intentio. et sic iterum capis du
 pliciter. **Uno** modo cōiter put se excedit ad oē
 vlt. r sic est nimis cōe. qz vlt in immateriali

In gffera

Pudat dicitur
for dicitur

non dicitur ad
duplex

ad hunc dicitur

Obiectum
potentia

Quo modo... et per se...

Unde nos cognoscantur... et supposito
Liber

Secundus

De singulari

bus nō immutat intellectū p propriā spēm. Alio accipit vlc pro vli materiali. et sic ē idem q quiditas rei materialis. r ideo pōt poni obie ctū sicut quiditas sed nullo modo formaliter. sed tñ cōvenientius ponit quiditas pro obie cto. qz vlc materiale etiā extendit se ad genera sed genus nō habet suā spēm in intellectu sicut spēs specialissima.

Quērit Urz singularē posset cognosci per nostrū intellectū. Ddm q duplex est singu lare. qddam ē materiale vt Sortes. qddā est immateriale vt hic Gabriel. Si ergo intelli gat qstio de singulari imateriali. Ddm ē q di recte p intellectū cognosci pōt quāvis nō proprie cognoscat ab intellectu nro propter defectū in tellectualitatis nre. Ex quo pz q singularitas p̄cise nō impedit intellectionē directā. sed sin gularitas cū materialitate. Si vero intelligat de singulari materiali tūc dō qz singulare mate riale nō pōt directe cognosci p intellectū sed re flexe. Illud aut cognoscat directe per aliquā po tentiā cū spēs ē i potētia cognoscere sicut co lor p visum. qz ergo spēs intelligibilis quidi tatis rei materialis ē apud intellectū sic quidi tas directe cognoscat p intellectū. sed spēs ipi rei singularis nō ē apud intellectū. qz singulare nō intelligit p intellectū directe. s; reflexe. Est enī cognitio reflexa qn intellectus n̄ applicat speciē intelligibile immaterialem ad fantasia ta alicuius rei singularis r in tali specie appli cata cognoscat singulare.

Quod eodem modo cognoscantur...

Quērit Urz eodē mō cognoscant natura et supposito. Rndet q loquēdo de natura et supposito materialiu tūc suppositū qstum ad sua accna p se cognoscat p sensuz exteriorē. sed suppositū acceptū substantiatū cognoscat p sen sum interiorē scz cogitativā vel estimatiuam. Natura aut cognoscat directe p intellectū. pōt etiā intellectus cognoscere singulare sed reflexe scz p hoc q reflectit supra fantasmata. sunt aut fantasmata forme qb fit fantasia. fantasia aut est act sensuū interiorū. et ideo species reserua te in sensibus interiorib; dicunt fantasmata. cū ergo intellect; redit supra illas species tūc intel ligit singulare.

Ar. Ex hoc seqret q intellect; sp cognosceret singulare. qz intellect; n̄ in intelligēdo semper vti fantasmatib; s; fantasmata repntat singu lare. g intellect; sp intelligit singulare Dd; q intellectus n̄ duplici vti fantasmatibus. Uno cōuertēdo se ad fantasmata. i. qn cogno scit vlc et videt intelligibile hoc vlc in fantas matib;. r nō manet apud fantasmata sed intel

Quod est...

ligit hoc qd repntat p spēm intelligibile. et sic est vez q sp intellect; intelligēdo etiā aliqd vlc cōuertit se ad fantasmata. vtz p exemplum isra positū de triangulo. Alio vti intellect; fantas matibus reflectendo se supra fantasmata. r hō est habere ordinē ad fantasmata sic ad termi nū cognitōis. et hoc cōtingit qn intellect; iam respicit fantasmata fm q hmōi. et sic nō intelli git vlc sed p̄culare et indiuiduū. Exemplum hui; p̄t dari de triangulo. qz demonstrans pas sionē trianguli inesse triangulo accipit triangu lum in cōi. qz passio trianguli nō conuenit isti triangulo. r tamē c̄plicat de aliquo p̄cula ri triangulo. qz intendit talē p̄culare triangu lum sed qz ondif hoc qd dō de triangulo in cōi inesse ibi p̄culari triangulo.

Ar. Terminus cognitōis dō correspondere pncipio cognitionis. sed intellect; intelligit na turā p compationē ad fantasmata. g intelligit natura vt in singulari et nō in vli. Ddm q duplici intellect; vti fantasmatib;. Uno sic termino sic q fantasia habeat se vt directe re p̄sentans ipm cognitū p intellectū. r sic intel lectus intelligit singulare. qz sic fantasia habe se vt terminus cognitionis nō absolute sed re spectu illi; qd repntat p fantasmata. Alio in tellectus vti fantasmate nō sicut termino s; sicut medio quo iuuat ad cognitōnē vli. r sic intellect; etiā viedo fantasmatib; irelligit vlc. Arguit Sensus nō cognoscat vlc. g nec in tellectus singulare. Ddm q nō est simile. qz quicqd p̄t potētia inferior hoc etiā p̄t superior et cū hoc plus sed intellectus ē superior sensu igit.

Dubitabit aut vti

Postqz Aresto. posuit cōditiones intellectus et qno fiat in actu p obiectū et speciē. Dic cō sequenter mouet duas dubitationes circa p̄di cta. ex quo enī dictū est q intellectus patit ab i telligibili. arguit Aresto. sic. Quicqd patit ab alio cōicat cū eo in materia. vtz pmo de genera tione. sed intellect; nō hz materiā. ergo nō pōt pati ab aliquo.

Amplius autem si

Dic mouet secūda dubitationē r orit ex hoc. qz dictū ē q qn intellect; ē fact; in actu p speci em intelligibile tūc p̄t seipm intelligere. et g ista qstio. An intellect; sit cognoscibilis absqz specie intelligibili sibi cōiuncta. r si sic tūc ē q stio quare alia intelligibilia nō intelliguntur sicut intellectus. si aut intellectus est intelli gibilis p speciē intelligibile alioz. tūc intellect;

In intellectu...

Non dicitur...

Si...

Dubitatione...

esset intelligibilis . sicut alia intelligibilia . q̄a illa intelliguntur p̄ specie intelligibilem .

¶ sicut patiquidē s̄m

Hic soluit primā q̄stionē distinguendo de passione et actione . q̄a aliq̄ ē passio q̄ fit ab actione physica et in tali or̄ esse cōiactōem in materia . q̄ in tali actōe materia patiens recipit i se formā agentis . ḡ ōz q̄ eadē sit materia agentis et patientis . Alia ē passio p̄fectiua q̄ nihil aliud est q̄ reductio alicui⁹ de potētia ad actū . et tal' potentia nō req̄rit materiā . et illa passione patitur intellect⁹ ab intelligibili qd̄ sic p̄bat . quia hoc patit ab aliquo passione p̄fectiua qd̄ ab eo ducit de potētia ad actū . sed intellect⁹ nō ē i p̄ncipio i potētia ad intelligibilia . q̄ intellect⁹ nō in p̄ncipio ē sic tabula rasa i q̄ nihil ē depict⁹ et sic ē i potētia et reducitur ad actū p̄ intelligibilia

¶ Querit Quor errores vel opiniones excludit Aresto . p̄ hoc qd̄ dicit intellect⁹ nō ē sic tabula rasa . ¶ Dōm q̄ duas q̄z p̄ia ē antiquoz dicentiū intellectū fore cōpositū ex oib⁹ reb⁹ ut oīa intelligeret . q̄ sile p̄ simile cognoscit . s̄ h̄ nō est q̄ intellect⁹ noster sic nō esset tanq̄ tabula rasa . q̄ haberet actū in se oīa intelligibilia .

Secda fuit opinio Platonis q̄ dixit scias nobis esse cōcreatas et impediret vltus eaz i nobis p̄pter cōiunctionē aie ad corp⁹ qd̄ itez ē simpliciter fals⁹ . si aīa ē tabula rasa in q̄ nihil ē scriptum . In illa autoritate addit qd̄ ē tabula rasa in qua p̄tula duo notant sc̄z nō existētia specier⁹ intelligibilium in intellectu . Secdo notat aptitudo recipiendi . q̄ in tabula rasa . i . plana nō sunt imagines s̄raz ex hoc tamen q̄ rasa est p̄t facilius recipere litteras

Arguit Intellectus noster patit ab aliquo materiali . q̄ a fantasmatis . ḡ patit passione corruptiua . ¶ Dōm q̄ fantasmata capiunt dupliciter . Uno s̄m q̄ in se h̄nt cōditiones materiales . et sic nō p̄nt mouere intellectū possibile q̄ ille ē imaterial' et pōna imaterial' n̄ p̄t recipere sp̄m materialē . Alio capiunt fantasmata s̄m q̄ s̄nt deputata a cōditionib⁹ materie p̄ intellect⁹ agentē . et sic mouēt intellectū possibile et hoc ē qd̄ dici solet q̄ intellect⁹ agens abstrahit species a fantasmatis . quia illuminando fantasmata resultant species immateriales in intellectu possibili .

Arguitur Intellectus noster nō est sicut tabula rasa . p̄batur quia in p̄ncipio h̄z habitū p̄ncipioz sibi connatū sc̄z speculatiuū et practiū . Dōm q̄ intellectus noster p̄t ad duo compari sc̄z ad ipos habitus . et sic nō est i p̄ncipio

rasus id est priuatus habitibus . quia habet duos habitus connatos sc̄z vnū in intellectu speculatiuo qui vocatur intellectus . et aliū in intellectu practico qui vocatur s̄ndentis . Alio modo comparatur intellectus noster ad species intelligibiles . et sic intellectus noster est i p̄ncipio sicut tabula rasa . quia nullā speciem intelligibilem habet . sed illas accipit p̄ ministerium sensuum . Et quia p̄prie loquendo rasura respicit imagines et non qualitates alias tabule . ergo p̄prie dicitur tabula rasa vel intellectus rasus . quia non habet in se imagines specier⁹ intelligibilium quibus habeat in se habitus .

Arguitur Tunc ibi habitus sunt frustra in intellectu . quia illi habitus sunt ad assentiendum p̄ncipijs . sed assensus p̄ncipioz nō est sine cognitione p̄ncipioz . quia non assentimus nisi i cognito . cognitio autē originaliter fit per species . Dōm quis non vtimur illis habitib⁹ in p̄ncipio sufficit tamē q̄ vtamur eis postq̄ recepim⁹ species intelligibiles . hoc autē frustra est qd̄ non potest q̄nq̄ habere suū finem siue vltimū . sufficit ergo q̄ isti habitus habeant suos fines siue operationes postq̄ species intelligibiles sunt in intellectu

¶ Queritur Utz scie sint nobis concreate .

Dōm q̄ nō . et hoc p̄t ex duab⁹ autoritatibus in primo posterior⁹ positis . q̄ in p̄ncipio dicit q̄ ois cognitio intellectiua fit ex p̄fecti sc̄ti cognitōe . i . sensitia . ḡ d̄ nouo generat i nobis scia . Secda ponit infra in eodē libro cū dicit Aresto . q̄ deficiente aliq̄ sensu a natiuitate necesse ē sciam illi⁹ sensibilis deficere . Et q̄b⁹ manifeste p̄t q̄ cognitō itellectia h̄etur p̄ sensitia

Arguit Dans formā dat p̄na formā . s̄z de dat aīam rōnalē . ergo dat p̄na aīam sc̄z scias .

Dōm ad maiore q̄ dans formā dat etiā cōsequētia formā si sequant p̄ modū naturalis sequele . sicut generās hoīem generat risibile . q̄ risibile sequit hoīem p̄ modū naturalis sequele . et generās ignē generat leuitatē . Sed scia nō sequit ad aīam rōnalē p̄ modū naturalis sequele . q̄ non est naturalis p̄prietas intellect⁹ sed scia aduenit aie ministerio sensuū sicut p̄t primo methaphisice . et i fine sc̄di posterior⁹

¶ Ar . Optimi ē optimū adducere . s̄z de ē optim⁹ . ergo dat aliqd̄ optimū sc̄z ipam sciam aie

Dōs q̄ optimi ē optimū adducere optimis reb⁹ . Cui⁹ rō est . q̄ deus maxime vult totū vniuersum cōseruari . totū autē vniuersum cōseruatur ex ordine rez distinctaz s̄m p̄fectū et im p̄fectū ergo oportet aliquas res esse p̄fectiores alijs . et illis p̄fectis reb⁹ etiam inducitur op

antofas
duplex

Liber

Secundus

time conditiones. Per hoc ergo ddm ē q̄ sub/
stantie separe hnt scias cōcreatas. qz sicut opti/
me creature quo ad naturā sed homo que ē il/
lis inferior habet ex rebus scias colligere.

Arguit Cū Platone qui habuit iuuenē q̄
nō fuit instruct⁹ in scia cui p̄ponebat sciaz ad
quā optime rīdebat. ergo scie fuerūt sibi con/
create ddm q̄ p̄ ordinatā interrogatōne p̄t
in aliquo generari scia ex quo ergo Plato p̄po
suit iuueni mathematicalia que sunt maxime
nobis p̄porcionata. sic potuit iuuenis p̄tinen/
ter rīdere. 7 ergo nō habuit sciam cōcreatā sed
acquisiuit eam p̄ ordinatam interrogatōnem.

Et ipse autem intel

Hic soluit scdam dubitatōne prius motam.
Et primo dicit quō intellectus sit intelligibilis
Secdo soluit obiectionē in illa questione motā
Quo ad primū dicit q̄ intellect⁹ sit intelli/
bilis p̄ species intelligibiles aliaz rez sicut et
alia intelligibilia. qz anteq̄ intellectus habet
species intelligibiles rez intelligibiliū apud se
non p̄t intelligere alias res intelligibiles nec se
ipm. 7 hoc sic p̄bat Aresto. Quia in his que
sunt sine materia idem ē intelligens 7 illud qd̄
intelligit. qz scia speculatiua ē eadē cū illo qd̄
ē speculabili scibile qd̄ intelligit fm̄ p̄porcionē
vlt̄ p̄formitatē ex q̄ sic arguit. si itellcus 7 qd̄ i/
telligit sunt idem scz p̄ specie intelligibile ipi⁹
rei intelligibilis. ergo p̄ speciem q̄ ē in intelle/
ctu accidentaliter possum⁹ deuenire in cognitō
nem intellectus sicut per speciem sensibile re/
tentā in sensu aliq̄lit deuenim⁹ i noticiā sens⁹.

Non antez semper

Hic Aresto. excludit obiectionē factā in cōtra/
riū in dubitatōne prius mota. fuit enim sic du/
bitatū. Si intellectus est intelligens et etiaz
intelligit tūc videt̄ dubiū quare alia intelli/
gibilia non intelligūt sicut intelligunt. illam ob/
iectionē soluit dicens q̄ duplices sunt res. que
dam sunt intelligibiles in pot̄tia tm̄. sicut res
materiales et in talib⁹ nō ē idem intelligens 7
qd̄ intelligit. tales enī res intelligūt et non in/
telligunt. Aliud ē intelligibile fm̄ actū qd̄ scz
fm̄ actū ē imateriale et hoc intelligibile sit cū
eo qd̄ intelligit etiaz intelligit. sic aut̄ est de intel/
lectu q̄ est actū immaterialis. Et rō istius ē q̄a
q̄to aliqua res est plus separe a materia tanto
plus recipit in se formas aliaz rez. et ideo res
pure naturales vt ignis et terra nō p̄nt in se re/
cipe nisi formā p̄priā et essentialē. res aut̄ aliq̄
liter supra materia eleuate sicut sunt forme sen

sitive recipiunt etiā aliaz rez formas. qz ania
sensitiua recipit in se formas aliaz rez scz obie/
cta sensibilia. hoc aut̄ ens qd̄ est omnino sine
materia sicut intellectus p̄t recipere in se formas
omniū entiu. et sic postea dicit in textu q̄ ania
est quodāmodo omnia.

Querit Urz in his que sunt sine materia
idem sit intelligens et qd̄ intelligit. 7 ddm q̄
illa p̄pō p̄t dupliciter intelligi. Uno fm̄ ydem
p̄ritatē realē sic q̄ sit sensus. in separe a mate/
ria idem sunt realiter intelligens et res intelle/
cta. 7 tūc illa p̄positio est simpliciter vera in deo
qz i deo idē ē itelligēs 7 qd̄ itelligit. q̄a de⁹ itel/
ligit seipz et itelligēdo seipz itelligit oia alia. scz
in substantijs separe ista p̄pō ē vera q̄tū ad h⁹
qd̄ p̄mo intelligit a substantia separe. qz substantia
separe p̄mo intelligit seipam p̄ essentialē. cūz
ergo substantia separe sit etiā intelligēs. sic etiā
in substantijs separe idē ē intelligens et qd̄ in/
telligit scz primo. Scz in aia rōnali p̄pō ē ver/
ra q̄tū ad id qd̄ vltimo p̄ ipam intelligit. qz in/
tellect⁹ noster vltimo intelligit suam essentialē.

Circa qd̄ sciendū q̄ intellect⁹ aie rōnalis pri/
mo intelligit suū obiectū. qz hoc sibi representat
per spēm intelligibile. Secdo intelligit suū
actū qui actus est circa obiecta. Tercio intelli/
git habitū siue spēs itelligibiles. qz ex illis spe/
ciebus et habitibus p̄cedit actus. Quarto in/
telligit potētiā intellectiua. qz spēs intelli/
bilis ē in potētia sicut in subiecto. 7 vltimo i/
telligit suā essentialē que ē primū principū sub/
iectiū aut effectiū oim̄ p̄dictoz scz potētie
habitū actus et obiecti. cū ergo essentialē anie
vltimo intelligat. sic in aia rōnali idē est intel/
ligens. 7 qd̄ vltimo intelligit. Alō p̄t ista p̄o/
positio intelligi fm̄ q̄ idem dicit ydem p̄ritatē
p̄porcionis. 7 sic de quolibet intelligibili ver/
est q̄ intellectus ē idē cū eo qd̄ intelligit. qz in/
tellectus intelligēs habet similitudinē siue spe/
ciei rei intellecte q̄ spēs intelligibilis ē eadē fm̄
p̄porcionē ad rem intellectā. 7 ideo intellectus
hns i se talē spēm d̄ idē cū tali re fm̄ p̄por/
tionē. Sile ē si dicam⁹ q̄ paries hns i se ima/
ginē regis sit idēz cū rege. illa enī ē vera loquē/
do de idem p̄ritatē p̄porcionis siue assimilatio/
nis qz p̄ies hz in se propriā imaginē ipi⁹ regis
sic etiā dicit̄ est de intellectu.

Querit Urz intellectus sit p̄ se intelligibi/
lis. 7 ddm q̄ nō. Cū rō ē. qz sicut se hz ma/
teria prima in genere rez materialū in ordine
ad opari. ita se hz intellectus possibilis in ge/
nere intelligibiliū in ordine ad intelligere. si/
cut ergo materia prima nō p̄t agere nisi habita

*Sic soluit q̄ dubitatio
de p̄pōne sciaz*

110 q̄ 11

Handwritten notes in the right margin, including '110 q̄ 11' and other illegible text.

Quid intelligat se p/ suaz essentia

forma substantiali quia fm se est in sola poña
ita intellectus noster nō potest intelligere nisi
habeat in se speciem intelligibilem que est forma
intellectus. nō ergo potest intellectus seipsum
intelligere absq; specie intelligibili.

Arguit. Species intelligibiles aliarū re/
rū nō representat intellectū s; res intelligibiles
ergo nō p̄ intellectus p̄ illas species cognosca.

Dōm q̄ duplex est similitudo alicuius ad alte/
rū. Quedā ē similitudo pprie dicta. et sic species
intelligibilis nō est similis intellectui sed rei in
tellecte Exempla. species intelligibilis hominis
est similis homini et pprie hominē representat. Alia
est similitudo analogice accepta siue ordinis aliq;
adinuicē. et sic species intelligibilis p̄ dicta similitudo
intellectui quia ordinat ad intellectū sic accēns
ad subiectū. et sic p̄ illas species intellectus etiam
cognosci pot̄. Uerū tñ est q̄ est duplex cognitio
intellectus. Una est cognitio ad quia est q̄ s; aliquid
aliquos h; intellectū et illa cognitio habet ex spe/
cie et actu intellectus. q̄ aliquis sciens se intelli/
gere scit etiā se hēre intellectū. Alia est cognitio
quo ad quid est et ad talē cognitionē or̄ deueni/
re p̄ multas inquisitiones. fm aut̄ p̄mū modū
aliqs cognoscat intellectū i particulari s; fm scōm
modū aliquis cognoscat intellectū in vniuersa
li q̄ essentia intellectus. sed essentia est solū vni/
uersaliū et nō particulariū.

Queritur Utrū aia intelligat se p̄ suā essen/
tia. Dōm q̄ nec aia nec intellectus p̄nt se intel/
ligere p̄ suas essentias Ratio est q̄ vniūq; est
cognoscibile fm q̄ est in actu. sed intellectus fm
se est in poña et ideo vocat̄ possibilis q̄ passibilis
et pati est a poña. et non p̄ se intelligere nisi fiat
in actu p̄ species. Et ideo p̄ oppositū intellectus
diuinus qui est purus actus seipsum et oia alia
intelligit p̄ seipsum. sed intellectus substantiarū
separatim habet se medio modo quia est actus sed
nō est purus. ex eo ergo q̄ est vt actus in genere in/
telligentiū sic pot̄ se p̄ suā essentiam intelligere.
quia tñ nō est actus purus sic intelligit alia p̄
spēs aliorū. Et p̄ hoc soluitur argumentū q̄ ar/
guit. Angelus intelligit se p̄ suā essentiam. et aia
realis. Dōm qd nō est sile q̄ essentia angeli eti/
am in principio sui h; species creatas. sed aia
rōnalis in principio sui nullā h; speciem. et iō
est solū poña intelligibilis et intelligit solum p̄
speciē acceptā a rebus. Cū quia angelus in p̄
cipio est in actu ergo pot̄ seipsum intelligere per
suam essentiam

Queritur Quid sit habitus intellectus et vū
relulret siue oriat. Rūdet q̄ habitus intellectus
quis acquisit est quedā qlitas de prima specie re

sultans ex specie intelligibili et lumine intelle/
ctus agentis et ideo simplr est alteri essentie q̄
species intelligibilis vel lumē intellectus agen/
tis quia species intelligibilis et lumē intellectus
agentis p̄supponūtur ad habitū. idē aut̄ nō p̄
supponit seipsū Itē p̄tingit aiam hēre spēs intel/
ligibiles et lumē intellectus agentis absq; habitu
acq̄sito. Itē spēs intelligibiles et lumē manēt i
habitu vtualiter et nō actuali sic elemēta in mi/
cto. vel in medijs extremi colores.

Arguit Tunc de vna re esset tñ vna scia q̄
est tñ vna spēs de vna re et absolute est tñ vniū
lumē intellectus Rūdet q̄ lumē intellectus capif
duplr Uno mō fm se et sic est simplr vniū q̄ lu/
mē intellectus agentis est ipse intellectus ages q̄ ē
aliqd vniū. Alio mō accipit lumen intellectus
agentis put̄ est incorporatū diuersis speciebus intel/
ligibilibus acceptis fm diuersas rōnes forma/
les et sic lumē diuersificat. q̄ spēs accepte s̄ alia
rōe formali etiā aliter et aliter incorporant lumē
Et hoc ex illo p̄tingit q̄ scia pprie loquendo ē
plexorum quia de conclusionib; demonstratis ē
scia. iō potest p̄tingere q̄ de aliqua re representa/
ta apud intellectū p̄ vna specie fiat diuerse con/
positiones in scda opatōe intellectus fm ordinē
et respectū illius rei ad diuersas passiones ha/
bētes originē a diuersis p̄ncipijs. Cū ex specie
intelligibili sub tali rōe accepta et lumē intel/
ctuali resultant de eadē re multe scie siue multi
habitus. et q̄ ipse habitus est de p̄ma spē qlita/
tis sic informat suū subiectū ad bene vl̄ male
opandū et hoc speculariue si sit habitus specu/
latiuus. vel practice si sit habitus practice Exem/
plū de habitu artis q̄ ars disponit artificē ad
bene opandū opa artis. sicut domificator dispo/
nit p̄ arte domificandi ad bene apandum opus
domificatoriū. Similiter habitus speculariū di/
sponit intellectū ad bene speculariū circa obie/
ctū talis scientie.

Querit Quō cognoscat habitus Dōm q̄ p̄
actū lumē rō est. q̄ cū habitus sit aliqd mediū
inter actū et poñas et nihil cognoscat nisi fm q̄
ē in actu iō habitus q̄ est in actu p̄ opationē etiā
cognoscat p̄ opationē q̄a habitus p̄ actū h; suam
pletā siue finali p̄fectionē. Istud p̄ p̄ expien/
tiā q̄ aliquis cognoscat se habere habitū gram/
maticē ex hoc q̄ cognoscat se habere actū grama/
tice s; p̄que loqui p̄ causas. Est tñ p̄siderādū
q̄ duplr habitus pot̄ cognosci ex actu. Uno mō
quo ad quia est. quia cognoscat actū procedere
ex habitu. et sic cognoscat se hēre hitū q̄ h; actū
Alio mō quo ad quid est q̄ aliquis ex p̄sidera/
tione actus inquirat naturā ipsi habitus. et h;

et sic habitus

et sic habitus

et sic habitus

et sic habitus

et sic habitus

et sic habitus

fit p diligētē inquisitionem. et sic etiā possum? Distinguerē habit? abinucē ex natura actū.

Arguit Aliquid cognoscit fm q est pns in intellectū. sed habitus sunt pntes intellectui per eētā. ergo nō cognoscunt per actū sed per eētā. Dm q dupliciter aliquid ē pns intellectu. Uno mō per modū obiecti r qd sic ē pns intellectu cognoscit pprie ab ipso intellectu si cut quiditas rei materialis Alio modo ē aliqd pns intellectu sicut principū quo intellectus intelligit r illud nō maxime cognoscit ab intellectu. Simile est de visu qd aliquid ē pns visu duplr. Uno mō sicut obiectū vt color. r h pprie cognoscit per visum. Alio mō sicut principū quo cognoscit visus vt pupilla vel lumē r quod sic ē pns visui non pprie cognoscit per visum

Arguitur Propter qd vnūq; tale r illud magis. sed res cognoscunt p hitus r spēs. ergo spēs r habit? magis cognoscunt. Dm q illa regula hz veritate de illis q sunt vnū ordinis. sic si dicat sanitas appetit ppter vitā in genere cē final. ergo vita magis appetit. sed sic non est de habitu qd habit? nō est id qd cognoscit pmo hz est bn illud q aliquid cognoscit. Un si accipiatur duo quoz vnūq; est illud qd p se cognoscit. tunc si vnū cognoscit p alterū tūc alterum magis cognoscit sicut conclusiones cognoscuntur p pncipia q pncipia magis cognoscuntur.

Querit Dno cognoscit act? intellectus. Dm q cognoscit ex obiectis qd pbat auctoritate r ratione Auctoritate Aresto. dicitis q act? r obiecta sunt piores potentijs fm rōnem. sic ergo poña cognoscit ex actu. ita actus ex obiectis qd illi actus sunt distincti q sunt circa diuersa obiecta sicut videre distinguit ab audire quia videre est circa colorē sed audire est circa sonuz. Sed rō stat in hoc. qz omnis actus p iunctus potentie p ab eadē poña intelligi si poña reflectat sup seipsam. sed actus intelligendi ē actio pincta poñe qd est actio imanes ergo p ipaz poñam intelligi cū poña intellectua reflectat super seipsum

Arguit Illud nō cognoscit p aliquā poñaz qd nō pntet sub obiecto illius poñe. sed actus nō pntet sub obiecto intellectus. ergo nō pnt cognosci p intellectū. Dm q duplr aliqd cognoscit p aliquā poñam. Uno mō pprie r pmo. et sic maior est vera. qz tūc solū cognoscit obiectū p aliquā poñam r hoc qd pntet sub obiecto. Alio mō aliqd cognoscit p poñam aliquā non pmo sed secundo. r sic multa cognoscuntur p aliquā poñam que nō pntet sub obiecto et

sicut magnitudo cognoscitur p visum que tam nō pntet sub obiecto visus. sic etiā est de intellectu. qd intellectus pmo cognoscit suū obiectū. Deinde ex cognitione illius obiecti pcedit ad cognoscendū actū. r ex cognitione act? pcedit ad cognoscendū habitū. r ex habitu pcedit ad poñam. r tūc ex poña pcedit ad cognoscendū essentiam

Arguit Quicquid intelligit aliqd actu intelligit. si hact? intelligit ergo aliqd actu intelligit r ille iterū alio actu. r sic esset processus in infinitū. Dm q intellect? noster p se reflectere supra suū actū fm infinitas opationes syncategorematicae quia sp potest cognoscere suū actū r iterū de nouo aliu actū r sic deinceps. sed illa infinitas syncategorematicae accepta est possibilis in rebus sicut dicitur tertio phoz. nō em p intellectus intelligere tot actus qn plures.

Arguit Sensus nō cognoscit suū actū. ergo nec intellectus. pna tenet a sili. Dm q nō ē sile qz sensus est virtus in organo r ideo nō p redire supra se quia hoc fieret mō materiali qd est impossibile qd sic fieret penetratio dimensio nū. sed qd intellectus est imaterialis sic p redire supra se immaterialiter

Querit Utz intellect? posset intelligere actū voluntatis. Dm q sic. Rō est qz qd quid est intelligibiliter apud intellectū hoc p intellectu cognoscit. sed voluntas r silt eius act? sunt apud intellectū intelligibiliter. ergo tam voluntas accepta pro potētia qz voluntas accepta pro actu cognoscuntur p intellectū. sed qz voluntas nihil aliud est qz inclinatio sed inclinatio est in re ad modū rei cui coniungit. quia ergo voluntas coniungit intellectui ergo est in intellectu. et p cōsequens ab eo cognoscitur

Arguitur. Nihil cognoscitur ab intellectu nisi sit pnsens intellectui sed actus voluntatis nō est pnsens intellectui. ergo nō potest cognosci p intellectum. Dm q dupliciter est aliquid pnsens intellectui. Uno mō subiectiue r sic species intelligibilis et habitus et actus intellectus sunt pnsentes intellectui. et sic ē verū q actus voluntatis nō est pnsens intellectui. qd actus voluntatis est in voluntate sicut in subiecto. Alio modo aliquid est pns intellectui cōgntiue. et sic actus voluntatis etiam ē pns intellectui. r hoc ideo quia voluntas et actus ei radican in eadē eētā anime cū intellectu et vnum est principū alterius quia intellectus principiat voluntatem finaliter. et voluntas principiat intellectum efficienter

Arguitur Obiectum intellectus est totalit

in aliquo dicitur p se ipso

De visu

Quomodo cognoscit actus intellectus

si aliquid cognoscit p aliquā poñam

si aliquid

p se ipso

diversum ab obiecto voluntatis. ergo etiam actus eorum sunt diversi prout talia obiecta. ergo intellectus non potest intelligere actum voluntatis. **Ad** quod obiectum intellectus et voluntatis accipiuntur dupliciter. Uno modo formaliter. et sic est simpliciter aliud obiectum intellectus et voluntatis. quod obiectum intellectus est verum et obiectum voluntatis est bonum. Alio modo accipiuntur obiecta materialiter et sic unum apprehendit sub alio quod verum est quoddam bonum et contra bonum est quoddam verum. et sic ex cognitione obiecti intellectus aliquo modo dicitur in cognitione obiecti voluntatis. et quia ex obiectis resultat actus ideo etiam actus ex eis cognosci potest. Unde patet quod quibus actus voluntatis non sit apud intellectum per suam speciem intelligibilem. est tamen apud intellectum sicut principium apud principium quod actus voluntatis est principium ab actu intellectus.

Quaeritur Ultra species intelligibilis sit id quod intelligitur vel id quo aliquid intelligitur. **Ad** quod species intelligibilis est id quod primo intelligitur et tamen species intelligibilis potest esse aliquid secundario intellectum. Prima pars probatur quatuor rationibus. Prima stat in hoc. Sicut se habet sensibile ad sensum siue species sensibilis ita se habet species intelligibilis ad intellectum. sed species sensibilis est id quo cognoscimus et non id quod sentimus ergo etiam species intelligibilis est id quo intelligimus et non id quod intelligimus. **Secunda ratio** est quia eadem intelligimus de quibus sunt scientie. sed manifestum est quod scientie sunt de rebus intellectis et non de speciebus intelligibilibus. ergo etiam intelligimus res extra animam et non species intelligibiles. Minor est nota quia scientia est habitus intellectualis. Minor patet quia de illis est scientia quibus conveniunt passionibus considerate in tali scientia. sed passionibus reales conveniunt rebus extra animam existentibus. ergo de illis sunt scientie. **Tertia ratio** est si species intelligibilis est id quod intelligitur. et species sensibilis id quod sentitur ergo omne quod apparet esset verum quod potentia iudicans de illa passione quam apud se haberet diceret verum. et sic contradictoria essent sibi contra. **Exemplum** gratia. si species saporis est id quod sapitur ergo id est abus esset dulcis et amarus. quia habes linguam infectam habet speciem amarum de cibo. et habes linguam sanam habet speciem dulcem de cibo. si ergo species est id quod sentitur. ergo id est dulce et amarum quod implicat contradictionem. **Quarta ratio** ad idem est. Omnis actio fit per aliquam formam que est principium quo res agit per quam formam habet similitudinem ad obiectum. sed intellectus agit actione immanente. ergo habet formam per quam agit. que forma non est id quod agit. Minor patet per similitudinem

in actionibus transcendentibus. sicut in igne est forma per quam ignis agit in aqua que non est id quod agit. quis sit filius ad id quod agit. Illud etiam patet opinione antiquorum dicitur simile a simili cognoscitur quod est verum de similitudine accepta secundum speciem intelligibilem quo ad intellectum ut secundum speciem sensibilem quo ad sensum. **Secunda pars** probatur quia actus procedens ab aliqua potentia necessario procedit ab illa per aliquam formam mediam que est principium agendi in alterum. sed intellectus habet aliquem actum ergo potest ex cognitione talis actus pervenire ad cognoscendum speciem intelligibilem que est principium illius. actus sicut ergo dicitur est quod habitus cognoscatur ex actu ita etiam dicitur est de specie intelligibili quod cognoscatur ex actu. et sic species intelligibilis potest esse aliquid secundario intellectum.

Arguitur Intellectus in actu et intellectum idem sunt. sed nihil est idem intellectui nisi species intelligibilis ergo species intelligibilis est id quod intelligitur. **Ad** quod ad minorem quod aliquid est dupliciter idem intellectui. Uno subiective quod scilicet est idem intellectui sicut accens suo subiecto et sic est idem quod species intelligibilis est eadem intellectui. Alio aliquid est idem intellectui secundum proportionem vel analogiam. et sic etiam res intellecta est eadem intellectui quia intellectus habens in se speciem intelligibilem habet similitudinem vel proportionem cum re intellecta. Simile potest dici de imagine regis in pariete que imago regis est eadem numero accidentali ipsi parieti sed est eadem regi secundum proportionem quod proportionat figure et magnitudinem regis.

Arguitur Intellectum in actu dicitur habere esse quod habet movere intellectum. sed intellectum in actu non habet esse quia nihil habens esse a parte rei est vel esse sed nihil cognoscitur per intellectum nisi vel intelligitur. **Ad** quod intellectum. id est res intellecta est a parte rei sicut patet de homine et de asino. sed quod addit intellectum in actu ibi denotat abstractionem que fit ex parte intellectus. Per hoc ergo dicitur est ad primam partem assumptam scilicet quod intellectum. id est rem intellectam esse in actu distinguendo. quia vel sic intelligitur quod ipsum esse a parte rei in actu absolute. et sic est verum vel sic intelligitur quod ipsum intellectum esse eo modo quo actu intelligitur et sic est falsum. quia non est eo modo a parte rei. sicut sensibile non est a parte rei eo modo quo sentitur ut patet de colore. color enim est a parte rei cum odore sapore et cum duritie sic autem non sentitur a visu cum illis qualitatibus. sic etiam est de intellectu quia quis homo sit a parte rei secundum conditiones materiales que sunt hic et nunc tamen homo intelligitur secundum quod est abstractus ab illis conditionibus materialibus. quia intellectus recipit formam ab aliis conditionibus materie.

¶ Arguitur. Obiectum debet precedere ipsam poenam et mouere ipsam. ergo obiectum debet esse a parte rei.
¶ Sed si necesse est poenam passiuam qualis est intellectus possibilis moueri ab aliquo obiecto existentem. sed non oportet quod obiectum peristat illo quo mouet sicut patet de visu. quia oportet coloris peristere a parte rei antequam cognoscat per visum sed non oportet quod color peristat eo modo quo visum mouet.
¶ Arguitur. Primum piamentas dicit quod voces sunt signa passionum anime. sed passionem anime sunt species intelligibiles. ergo voces significant species intelligibiles. sed hoc intelligitur quod per vocem significatur genus. **¶** Sed si passio capit dupliciter. Uno modo passio significatur specie intelligibile. et sic proprie est simpliciter falsa. quia voces sunt signa passionum. quia tunc omnis vox significaret accensum cum species intelligibilis sit accensum. Alio modo accipitur passio per re intellecta sive concepta. et sic est verum quod voces sunt signa passionum. i. rei conceptae. et vocat Aristoteles res conceptas passiones contra Platonem qui dixit scias esse nobis concretas. et sic non aduenirent res intelligibiles extrinseco quod est de ratione passionis. Si autem querat quid significet voces. Sed si res conceptae. i. sensibile intelligibile quod nihil aliud est res concepta intelligibiliter apud intellectum et non est ipse intelligibilis nisi forsan secundum proportionem vel analogiam et hoc est sensibile quod significatur per voces.

¶ Bonia aut sicut

Postquam Aristoteles determinauit de intellectu possibili ponendo eius conditiones et dicendo quod diuersimode reducitur de potentia ad actum. hic determinat de intellectu agente. Et primo ponit necessitatem ponendi intellectum agentem. Secundo ponit conditiones eius. Primo dicitur quod necesse est ponere intellectum agentem et hoc sic. In quacunque natura inuenitur quod est omnia posse fieri ibi etiam inuenitur quod omnia poterit facere. sed in anima rationali inuenitur aliquid quod potest omnia fieri. ergo etiam erit aliquid quod potest omnia facere. et hoc est intellectus agens qui facit poenam intelligibilia actu intelligibilia. ergo necesse est ponere intellectum agentem. Et addit notationem ipsius intellectus ponendo tria nomina dicens quod vocatur ars habitus et lumen quia sicut ars disponit materiam ad hoc quod forma introducat. ita intellectus agens disponit fantasmatas ut recipiantur in intellectu possibile. Vocatur etiam habitus quia est aliquid perfectum in ordine ad intellectum possibile quod est in poena sed perfecta entitas operata ad imperfectam habet se ut habitus ad priuationem. Vocatur etiam lumen quia

sicut lumen facit ad hoc quod colores diffundantur ad sensum visus. ita intellectus agens facit ad hoc ut fantasmatas diffundantur ad intellectum possibile.

¶ Queritur. Que sit ratio maioris rationis potest esse ad probandum quod necesse est ponere intellectum agentem. Sed ratio est. quia nisi sic tunc talis poena passiuae naturali correspondet sua poena actiua naturalis. Cuius ratio est. quia nisi sic tunc talis poena passiuae esse frustra. quia illa dicitur poena passiuae naturalis quod per agens naturale potest duci ad actum si ergo non haberet potentia passiuae naturalis potentiam actiuam naturalem ergo talis poena passiuae naturalis non posset duci ad actum quod est impossibile quia tunc et natura nihil facit frustra. et sic poena passiuae naturalis non potest esse frustra.

¶ Arguitur. Deus potest plura facere quoniam iste res inferiores possunt recipere quod non correspondet ad inueniendam poenam actiuam et passiuam. Sed quod ista regula non inuenitur scilicet quod poena actiua correspondet sua poena passiuae et ratio diuersitatis est. quia poena passiuae finis quod huiusmodi non potest subsistere sine actu sicut nec materia sine forma. et ideo poena passiuae est frustra quod non habet potentiam actiuam sibi correspondentem. sed potentia actiua aliquid producit quod cadit sub suo obiecto sed non omnia quod cadit sub suo obiecto.

¶ Arguitur. Videtur quod ista regula non sit vera quia aliquid est in poena passiuae naturali et tamen non habet potentiam actiuam naturalem sibi correspondentem. ut anima rationalis habet potentiam passiuam naturalem ad produci et tamen non habet potentiam actiuam naturalem quae potentia dei non est potentia actiua naturalis. Sed duplex est potentia. Quaedam est potentia naturalis. et sic anima non habet passiuam potentiam ad produci quia non potest produci per agens naturale. Alia est potentia obediens que sumitur per ordinem ad potentiam actiuam supernaturalem scilicet diuinam cum omnia obediunt. et sic anima habet potentiam passiuam ad produci. Illa enim que creatur non cadunt sub potentia naturali.

¶ Arguitur. Contra minorem. Anima non habet aliquid quod est omnia in fieri. quia intellectus possibilis in anima non potest fieri terra neque lignum et sic de aliis. Sed duplex est aliud fieri. Uno modo secundum esse naturale. sicut unum elementum fit ex alio per generationem. et sic anima potest intellectum possibilem non potest fieri omnia quia tunc non maneret in sua natura. Alio modo dicitur aliquid fieri secundum esse proportionis secundum quod dicimus quod filius fit omnia sensibilia quia potest in se habere species omnium rerum sensibilium. et sic anima per intellectum potest fieri omnia quia potest in se recipere similitudines omnium rerum materialium quae sunt proportionales intelligibiles a nobis. Et hoc est quod dicit Aristoteles.

[Handwritten notes in the top left margin:]
 hoc dicitur in prima nota
 sed sicut dicitur in libro 3o
 sicut dicitur in libro 1o

[Handwritten note:] Sed dicitur in 2o

[Handwritten note:] De mente
 de mente per se
 de mente per se

[Handwritten notes:]
 3o
 2o
 1o

[Marginal note:] Quis 3o

[Marginal note:] 12o

[Marginal note:] 1o

[Marginal note:] 2o

inferius q̄ anima est quodamō oīa quia in se h̄z
similitudines oīm rez

¶ Arguitur Anima nō p̄t in se suscipere sp̄es reruz
imaterialiū. q̄ aīa nō p̄t fieri oīa s̄m eē spiritua
le siue p̄portiois. **¶** Dōm q̄ ubi omne distribu
it in determinato genere sc̄z rerū materialū q̄a
intellect⁹ possibilis est in poīa ad recipienduz
oēs sp̄es rez materialū. et intellect⁹ agens est
potens facere oīa materialia que sunt poīa in
telligibilia actu intelligibilia. nō p̄ducendo ea
de nō esse ad esse sed faciendo ea actu intelli
gibilia. **¶** Exempli gratia. hō i Sorte et Sortes
nō sunt intelligibilia propter materialitatem
ergo oīz q̄ dep̄rent fantasmatā et recipiant spe
cies intelligibiles in intellectu possibilē. sicut
ergo intellectus possibilis est in poīa natura
li ad recipiendū istas sp̄es intelligibiles. ita in
tellectus agens habet poīam actiua ad facien
dū sp̄es intelligibiles.

¶ Arguit. Intelligibilia sunt actu a pte rei q̄
nō oīz q̄ fiant actu intelligibilia p̄ intellectum.
probat̄ quia homo et asinus et cetera intelli
gibilia sunt a pte rei. **¶** Dōm q̄ duplex est intel
ligibile vñ in poīa. et aliud in actu qd̄ est de
putatū a materia. Dōm est ergo q̄ intelligibile
in poīa est bene a pte rei sed nō intelligibile in
actu. fit em̄ intelligibile in actu p̄ intellectum
agentem.

¶ Arguitur Sensibile est actu a pte rei. ergo
etiā intelligibile. **¶** Dōm q̄ nō est s̄le. qz sensi
bilis sunt omnino vñ nature. put sunt a pte
rei et in sensu q̄uis habeat aliū modū. Sed in
telligibile h̄z omnino aliā naturam qm̄ est a pte
rei et qm̄ est apud intellectū. q̄a sp̄es intelligibil
s̄m quā intelligibile est in intellectu est omnio
imaterialis et ideo nō p̄t h̄e eandē naturā cum
re intelligibili materiali. et ista est cā quare non
oportet ponere sensum agentē sicut intellectum
agentem.

¶ Querit Quod sunt operationes intellectus
agentis. **¶** Dōm q̄ due. Quaz prima est abstra
here sp̄es intelligibiles a fantasmatib⁹. Secda
est illuminare sp̄es formatas p̄ intellectu agentē
et receptas in intellectu possibilē.

¶ Arguit Contra primā operationē Si intelle
ct⁹ abstrahit sp̄em intelligibile a fantasmatib⁹
cū illa sp̄es sit imaterialis nō videt posse p̄du
ci nisi p̄ creationē ad quā nō p̄t p̄tingere intel
lect⁹ agens. **¶** Dōm q̄ ista locutio nō ē intelligē
da q̄ intellect⁹ agēs crearet sp̄es intelligibiles
in intellectu possibilē. sed diffundit sp̄es a fan
tasmatib⁹ ad intellectu possibilē lumine intelle
ctuali qd̄ ē intellect⁹ agēs. Et si dicat. materiale

nō potest de se diffundere imateriale. sed fantasma
ta sunt materialia. ergo nō p̄t de se diffundere
sp̄es imateriales. **¶** Dōm q̄ materiale nō p̄t de
se diffundere imateriale nisi grā alicui⁹ agentis
imaterialis. Per hoc ergo dōm q̄ q̄uis fan
tasmatā sunt materialia. i. h̄ntia conditiones ma
terie. tñ intellect⁹ agens illuminans fantasma
ta facit resultare vñā sp̄es imaterialē ad intelle
ctū possibilē. et hoc est abstrahere. et iō intellect⁹
agens requirit̄ p̄pter fantasmatā ut sc̄z fanta
smata illustrent ad hoc ut de se diffundās sp̄es
intelligibiles. et sic p̄z q̄ nō eadē sp̄es siue h̄z nūc
rū siue s̄m sp̄em q̄ ē in fantasmatib⁹ et i intellectu
cū vna sit materialis et alia imaterial. **¶** Ratio
secunde operationis est quia nisi intellect⁹ agēs
continue illuminaret sp̄es existentes in intellectu
possibili tunc redirent ad materialitātē. qz vñū
qd̄qz naturaliter redit ad suā originē ut q̄ ma
neant in illa imaterialitate necesse est continue
intellectū agentē illas sp̄es illuminare. Ex quo
p̄z q̄ intellectus agens illuminat fantasmatā
et intellectu possibilē. Illuminat em̄ fantasma
ta antecedenter abstrahendo sp̄es a fantasmati
bus. et illuminat intellectu possibilē ut resuen
tur in ipso sp̄es intelligibiles.

¶ Querit Que opatio intellectus agentis sit
essentialior. **¶** Dōm q̄ sc̄ia qd̄ sic p̄bat. qz illa
opatio est essentialior que est inseparabilior a re et
illā rem semp̄ p̄comitat. sed sic est de ista opatōe
sc̄da. Maior est nota a s̄li. q̄a ignis h̄z duas
operationes sc̄z calefacere et indurare. sed qz cale
factio est inseparabilior ergo est essentialior. Mi
nor p̄z q̄a intellectus agēs semp̄ illuminat spe
cies existentes in intellectu possibilē. sed nō sp̄
abstrahit q̄a postqz species abstrahit tunc non
amplius abstrahit illas et tñ semp̄ illuminat
illas. Itē intellectus sepatus a corpore nō abstra
hit nouas species et tñ illuminat sp̄es quas pri
us abstrahit cum fuit in corpore. sed q̄ tunc non
abstrahit est ideo qz nō h̄z fantasmatā ex q̄ non
h̄z vires sensitivas in quib⁹ fantasmatā h̄nt eē.
Ex quo soluit̄ argumentū. Intellect⁹ post sepa
tionē nō p̄t abstrahere. ergo sequit̄ q̄ intellect⁹
agens tunc nō erit in aīa. Dicendum q̄ q̄uis
anima sepata nō habeat intellectu agentem tñc
s̄m primā operationem h̄z tñ ea s̄m alteraz eius
operationem que est illuminare species intelli
gibiles receptas. i. abstractas in intellectu possibi
li existentes.

¶ Ar. Contra hoc. pueri decedentes aī vsum
rōnis nō h̄nt sp̄es intelligibiles. ergo nō habe
bunt intellectu agentē. **¶** Dōm q̄ licz in aīa pueri
nō sunt acquiret tñ de q̄ est auctor nature non

Dimittēs naturā vacuā infudit intellectui possibilibi spēs quas acquisiuit si puer habuisset vsum rōnis. et qz ille spēs sūt. pporcionate speciebus hic acquisitis ergo intellectus agēs ipsas illuminat sicut et alias.

Querit Utrū istud lumē intellectus agentis requiratur ppter mediū vlt ppter fantasmata. **Dom** qz ppter fantasmata. sed lumē corpale requirit ppter mediū. **Lur** ratio est quia ipsa fantasmata nō sunt nata se diffundere ad intellectū possibile. et ideo si dūt se diffundere necesse est qz illuminent. sed colores sūt p se visibiles sic qz possunt se diffundere ad visum. et ita lumen nō requirit propter colores sed propter mediū. **Ex** quo dubiū est. an fantasma possit esse obiectū intellectus cū moueat ipm intellectum. **Ad** hoc respondet qz pte esse obiectū remotū. quia dicit **Aristo**. qz sicut se habet sensibile ad sensum. ita intelligibile ad intellectū.

Arguit. Omne qd recipit ad modū recipientis recipit. sed intellectus possibilis est imaterialis ergo recipit spēs intelligibilis in ipso imaterialiter nō curando intellectū agentem. // **Dom** qz maior est vera si aliqd recipiat. s3 fantasmata nō pnt recipi in intellectu possibile nisi sint prius depurata p intellectū agentē et ideo p supponit intellectus agens anteqz species posset recipi in intellectu possibile. qz spūalisatio spēs requirit ante ei receptionē. et sic p3 qz ex pte intellectus possibilis nō est defectus qn spēs recipi possunt dūm sunt abstracte p intellectū agentem.

Ar. Anima h3 spēs naturaliter inditas. qz nō oportet ponere intellectū agentē. **Ans** probat. qz sic est de substantiis separatis ergo etiā in anima. psequētia tenet quia hō comunicat cū substantiis separatis in intelligendo. // **Dom** qz quis hō comunicat cū substantiis separatis in intelligendo nō in modo intelligendi. et hoc ideo quia qzto aliqua natura est altior tanto habebit altiorē modū operandi qz opatio sequit naturā. sed qz natura angeli est supra naturā aie rōnalis ergo habebit altiorē modū intelligendi. et sic intelligit p species infusas a deo. hō autē intelligit ministerio sensuū. et qz hoc sit verū p3 pmo posterior. vbi dicit qz deficiēte aliquo sensu a natiuitate necesse est scientiam sensibilis illius sensus deficere qz nō est si spēs eēt nobis pcreate.

Arguit Anima est nobilior qz materia corpalis. sed materia corpalis h3 a principio suas formas substantiales sicut celū et elemēta. ergo anima a principio h3 species intelligibiles. // **Dom** qz nō est sile qz impossibile fuit materiā rerum corpaliū fieri absqz forma substāiali. qz p tēz

formā materia h3 eēt substāiale. sed intellectus possibilis nō h3 eēt substāiale p species intelligibiles. et ideo potuit fieri intellectus possibilis absqz spēs intelligibilibus.

Querit Utrū spēs intelligibiles effluat in animam mediantibus formis separatis. **Dom** qz nō qz sic nō oportet ponere intellectū agentē. et qz aliqd posset cedere qz nō eēt intellectus agens et qz forme vel species intelligibiles fuerent a substantiis separatis ideo pot aliter probari qz si sic tuuc anima frustra viret corpi. **Patet**. qz aia vnt corpi vt p corpus acquirat scientias. et iō substantie sepe nō vniunt corpi cū habeant species ipsas a deo pcreateas. si ergo spēs intelligibiles effluerent p formas separatas tūc nō eēt necesse h3e sciam p corpus.

Arguit Omne qd est tale p participationē ab aliquo qd est tale p eētā sedo metaphisice. Sed intellectus noster est intellectualis p participationē. ergo sit intellectualis ab aliqz quod est tale p eētā. // **Dom** qz est duplex principium intellectualitatis in homine. Aliquod est principium et originale et tale principium est aliqd separatum ab intellectu et est prima causa omnis entitatis. Aliud est principium proximum intellectualitatis. et hoc nō est aliqd separatum sed est intellectus agens iunctus aie qui abstrahit species a fantasmatis. **Et** hoc congruit qz sicut deus creauit superiora absqz medio. et inferiora pducuntur aie agentū naturalū. sic superiora hnt sua principia intelligendi specie intelligibile a solo deo inferiora hō hnt originalia principia sua a deo. sed imediate ab aliqua potia sibi iuncta.

Arguit Nihil ducit ex potia ad actū nisi p hoc qd est in actu. sed intellectus possibilis ē in potia. ergo d3 reduci ad actū p aliqd separatum quia separata sunt forme tm. // **Dom** qz reducat ad actū p intellectū agentē qui hnt **Aristo**. d3 actu ens. et ideo nō oportet qz ducat ad actū p aliqd separatum.

Querit Utrū intellectus agens et possibilis sint distince potie. // **Dom** qz sic qz snt **Ar**. intellectus agens se h3 ad spēs intelligibiles sicut causa efficiens. Sed intellectus possibilis se h3 ad ipsas sicut materia vlt subiectū. sed materia et efficiens nunqz coincidunt. ergo sunt distince potie.

Arguitur Idem est obiectū intellectus agentis et possibilis ergo est eadē potentia. **Ans** probat quia quiditas rei materialis est obiectum vtriusqz. // **Dicendū** qz quis hnt idē obiectū materialiter acceptū s3 quiditatem rei materialis. hnt tū diuersa obiecta formaliter quia quidi-

tas accipit duplici. Uno modo ut factibilis et sic est obiectum intellectus agentis. quia intellectus agens facit quidditatem in ratione quidditatis abstrahendo eam a fantasmatibus. Alio modo accipit ut facta per intellectum agentem et ut cognoscibilis. et sic est obiectum intellectus possibilis. quia intellectus possibilis cognoscit quidditatem rei materialis et non intellectus agens. et ergo intellectus agens dicitur intellectus non quia intelligit. sed quia est principium quod intelligit et possibilis intelligit.

Queritur Quot nominibus nominat Aristoteles intellectum agentem. Dicendum quod tribus nominibus dicitur quod sit ars habitus et lumen ut patuit supra circa textum.

Arguitur Ars est principium rei artificialis. sed species intelligibilis non est res artificialis. ergo intellectus agens non est principium speciei intelligibilis.

Respondetur quod ista nominata inveniunt intellectui agenti non ydeprice sic quod sit idem cum arte. sed est locutio metaphorica siue similitudinaria. sufficit ergo quod intellectus agens habeat similitudinem cum arte in hoc scilicet primo quia sicut ars inducit formam artificialem in suam materiam per suam operationem ita intellectus agens inducit speciem intelligibilem in intellectu possibili. quod consistit in illuminando fantasmatibus. ars ergo per hoc quod aptat materiam introducit formam. sic intellectus agens per hoc quod disponit et illuminat fantasmata inducit speciem intelligibilem in intellectu possibili. Secunda similitudo quod sicut ars inducit formam per quam materia determinatur. ita etiam intellectus agens inducit speciem intelligibilem per quam intellectus possibilis determinatur ad aliquid certe intelligendum quia per speciem intelligibilem hominis intelligit hominem. et per speciem intelligibilem asini intelligit asinum.

Arguitur Contra secundum. Si intellectus agens esset habitus sequeretur quod esset subiective in intellectu possibili. quia omnis habitus intellectualis est subiective in intellectu possibili. Respondetur quod habitus non dicitur hic capi per habitum conato vel acquisito sicut habitus communiter accipitur. quia omnis talis habitus presupponit intellectum agentem. sed idem non presupponit seipsum quia antequam assensus principis ad quem assensum valet habitus conatus. necesse est prius cognoscere terminos que cognitio est per intellectum possibilem presupponentem intellectum agentem. Item omnis habitus intellectualis ordinatur ad cognoscendum. sed intellectus agens ordinatur ad abstrahendum ergo non sunt idem. Sumitur enim hic habitus per entitatem perfectam quia talis est modus loquendi Aristoteles. quod quoniam cumque aliquid duo dividunt aliquid generum tunc illud quod est perfectum in illo genere vocatur habitus. imperfectum pro privatio. cum ergo intellectus agens est in actu

ideo est aliquid perfectius intellectu possibili qui est in potentia et ideo vocatur habitus in ordine ad tale potentiam Tertio dicitur lumen quia sicut lumen corpore extraneum facit diffusionem colorum ad visum non tamen requiritur propter colores sed propter medium. ita intellectus agens facit diffusionem specierum ex fantasmatibus in intellectu possibilem. non propter medium quia tale non est ibi. sed propter fantasmata

Et hic quid est intel.

Postquam Aristoteles posuit necessitatem ponendi intellectum agentem habet primum assignat aditionem eiusdem intellectus. et ponit quatuor aditiones illi intellectus agentis. Quae prima est quod intellectus agens est separatus scilicet ab organo corporeo. vel ut hinc alii qui textus separabilis. et tunc intelligitur quod est separabilis sicut cum anima rationali. Secunda est quod est impassibilis. quia non potest pati passione corruptiva cum non habeat materiam quod est principium illius passionis. Tertia est quod est immixtus scilicet ex rebus corporeis cum sit omnino immaterialis. Quarta est quod est sub actu ens. id est quod est ens actu per suam naturam. et illa conditio dicitur dicitur sibi soli. sed prime tres aditiones conveniunt tamen ipsi tamen intellectui possibili quod voluntati. Tunc probatur quod iste conditiones conveniunt vel insunt intellectui agenti. Et potest sic sumi ratio quo ad tres primas conditiones. Iste tres conditiones prime spectant ad dignitatem et conveniunt intellectui possibili ergo etiam debent convenire intellectui agenti. consequentia tamen quia agens est honorabilius patiente et principium actuum materia. sed intellectus agens habet se sicut aliquid agens in ordine ad intellectum possibilem qui se habet ut patiens et recipiens species intelligibiles. Et hoc quod dignitatis convenit intellectui possibili etiam convenit intellectui agenti. Ex quo etiam probatur quarta conditio sic. Agens est nobilior patiente. et hoc ideo quod est in actu. quia illa est conditio cuiuslibet agentis. sed intellectus agens est agens respectu intellectus possibilis et est sub actu ens.

Arguitur Quod prima aditio non sit vera. probatur quod illud quod est coniunctum corpori non est separatum ab eo. sed anima cum suis potentiis est coniuncta corpori. ergo non est ab eo separata. Dicendum quod intellectum esse separatum potest intelligi dupliciter. Uno modo quod sit sine organo corporeo et sic est verum quod intellectus est separatus. Alio modo aliquid dicitur separatum quod sit sub actu separata. et sic aliqui dicebant intellectum esse substantiam separata. et accipiebant occasionem illius ex prima et ultima conditionibus intellectus agentis. In prima enim dicitur quod est separatus. in ultima vero quod est substantia. si autem illa coniungantur tunc apparet quod sit substantia separata.

Arguit Uidet q intellectus agens sit suba
separata. quia intellectus habet illuminare sed il
luminare est alicui⁹ superioris separati. ergo sequit^r
q intellect⁹ agens est aliquid supra hominē et
aliquid separatu ab homine. **Ddm** q argumē
tū bene pbat q est necesse ponere aliqd lumen
vle quod p supponit ab intellectu agente nihi
lomin⁹ tū oz ponere aliqd lumē p iculare i aia
rōnali qd est intellect⁹ agens. Prima ps pbat
sic. qz aia rōnalis hz tres cōditiones sue intel
lectualitatis. Prima est q est intellectualis per
pripationē. Secūda est q est mobilis in sua
opatione id est intelligens cū discursū. Tertia
est q nō est pfecta nec tota intellectiua qz ei con
iungat aia sensitīua que nō est intellectual^r. Ex
quib⁹ sic arguit **Dme** qd est intellectiua p pri
cipationē r qd est mobile r impfectū reducif
ad aliqd qd est tale p essentia imobile r pfectū
oz ergo p supponere ante aiam rōnale aliqd qd
est intellectuale p cēntia imobile r pfectū qd est
lumē illuminans omnē hominē venientem in
hunc mundū. Secūda ps ondit sic. qz in oib⁹
reb⁹ creatis pter causas vles etiā opret ponere
causas p iculares. quia nō solū sol generat ho
minē sed etiā hō. nō ergo sufficit ad intelligē
dū ponere lumē intellectuale vle. sed etiā opz
q vli lumini iungat vltus alicui⁹ p icularis
luminis scz lumē intellect⁹ agentis. **Istud** etiā
p3 p expiētiā qz pcpim⁹ nos abstrahere for
mas vles a p ditionib⁹ p icularib⁹. agit in nob
est hoc pncipiū. **Item** hō pōt libere intellige
re qū vult. hō aut nō pōt dici si esset intellect⁹
suba separata

Arguit Agens r paties sufficiūt ad agēdū
si ergo in aia rōnali sit intellect⁹ agens r etiam
possibilis ergo nō est necesse hzē obiectū aliud
cū ibi sint agens r paties. **Ddm** q ē duplex
agēs. vnū est p pte dictū qd scz facit passiones
in patiente. r sic obiectū est agens in poña pas
siva r tūc est verū q agens r patiens sufficiunt
ad agēdū. Alio mō aliquid dicit agens impro
prie quia scz facit obiectū q agit. r sic agēs nō
sufficit ad agēdū sine obiecto. et illo mō intel
lectus agens dicit agere. r sic p3 q intellectus
agens r patiens nō sufficiūt ad hō q intellectus
intelligat nisi adiungat obiectū.

Arguit Contra vltimā p prietatē Intelle
ct⁹ agens est poña in scda spē qlitatis. q nō est
suba. **Ddm** q ille termin⁹ substantia in illa p
prietate pōt capi duplr. Vno mō put est abla
tū casus et sic ppō est vera. quia est sensus q
intellect⁹ agens est actu ens substantia. i. p sua

substantiā. i. naturā. Alio mō accipit substantia
vt ē nomiatiui casus. r sic pōt iterū exponi du
pliciter. Vno⁹ fm q substantia significat rem
p se sustentē. r sic intellect⁹ agens nō est sub
stantia Alio mō accipit put substantia signifi
cat qcumqz essentia siue naturā cuiuscūqz p di
camentū. r sic etiā qlitas pōt dici suba. **Prīa** tū
expositio fm quā suba ē ablati casus ē melior

Arguit Si in aia eēt simul intellect⁹ agēs r
intellectus possibilis. seqretur q aia esset sil in
actu r in poña qd est impossibile. quia p intel
lectū agentē esset in actu. r p intellectū possibi
lē eēt in poña. **Ddm** q idē nō pōt simul esse in
actu r in poña fm idē r respectu eiusdē r hō ideo
qz cū poña excludat actū et econtra p tradictio
na verificarent de eodē Per hō ergo ddm ē q qz
uis aia rōnalis sit simul in actu et in poña rege
ctu eiusdē. quia respectu speciei intelligibil^r cū
intellect⁹ agens faciat et intellect⁹ possibil^r reci
piat spēs intelligibiles. tū hoc nō est fm idē
qz hō ptingit fm diuersas poñas que sūt in aia
qz aia p intellectū agentē ē i actu r p intellectū
possibile est in poña. **Sile** pōt esse in hoīe cui⁹
vna manus est alba et alia nigra. qz tunc vnus
hō in ordine ad idē scz ad albedinē est in actu
fm vnā manū r est in poña fm aliā manū.

Ar. Ab vno indivisibili nō fiunt diuerse po
tentie qz vna sit in actu et alia in poña. sed aia
est cēntia indivisibilis. ergo ab ea nō pōt fluere
diuerse poñe quaz vna est in actu in alia in po
tentia. **Ddm** q essentia aie rōnalis nō est sim
pliciter indivisibilis et cū hoc in actu pfecto hz
cū pfectione quā hz etiam sibi iungit aliqua
impfectione. Est etiā aia rōnalis immaterialis et
ex ea pte hz pfectionē et sic sibi puenit pfectio in
tellectus agentis. sed ex ea pte q est poñalis et
creata in orizonte formaz. i. in iunctione for
maz supioz imaterialiū et inferioz materiali
um Sicut etiā orizon iungit supius emisipiū
ad inferius emisipiū. ita anima rōnalis habet
aliquid de supioribus formis scz imaterialita
tē et hz aliquid de inferiorib⁹. quia etiā comun
git materie sicut alie forme materiales. r ex illo
contingit q anima nostra nō est p pte intelle
ctualis sed rōnalis. **Item** anima dicit creatā i
vmbra intelligentie. i. in defectu luminis intel
ligentie. Ex omnib⁹ ergo his sibi conuenit qz
ea fluat itellect⁹ possibilis. qz sic hz in te aliqd
potentialitatis.

Queritur. Utrum intellectus agens sit idē
in omnibus. **Dicendum** q non Lūius ra
tio est quia intellectus agens est potentia ipse

aię sicut dictū est et p̄ p̄ns ē accūs. sed accidēs multiplicat ad multiplicatiōē sui subiecti. et ergo etiā intellectus agens multiplicat ad multiplicatiōē aiarum. sed in diuersis hoibus est alia et alia anima rōnalis. ergo etiam alius et alius intellectus agens.

Ar. Intellectus facit vlt̄ qđ ē vnū. ḡo intellectus est magis vn̄. qz propter qđ vnūqđqz tale. et illud magis. **Adm** qđ vlt̄ nō fit vnū ab intellectu subiectiue qz sc̄z subiectē in intellectu qz si sic tūc haberet vnitatē numeralē ab intellectu. sed vlt̄ est vnū ab intellectu obiectiue. quia obiectū intellectui sicut cognitum ab ip̄o. Jam manifestū ē qđ in diuersis intellectibus etiā numero vel specie differētibz p̄t obiecti idē obiectū. et iō vlt̄ manet vnū nō obstāte qđ a diuersis intellectibz intelligat. sic color manet vn̄ nō obstāte qđ a multis videat. Et ergo si esset vn̄ sp̄s intelligibilis i oibus tūc bene sequeret qđ esset vnus intellectus in omnibus.

Arguit. Ubicunqz est vna opatio ibi ē vna potentia. sed omnes hoies h̄nt vnā opationē circa assensum principior. ergo habent vnū intellectū. **Adm** qđ est triplex vnitās sc̄z generica. specifica. et naturalis. **Adm** est ḡo vbi cunqz est vna opatio numero ibi est vnū operans numero. qz opatio cū sit accidens habet suū numerū a subiecto sc̄z ex operante. s̄z vnitās specifica non arguit vnitatem numeralē ip̄ius opantis. et illo modo plures homies habent vnā opationem circa assensum principior.

Querit. Utz iste potentie inueniāt in substantijs separatis. **Adm** qđ nō et hoc p̄pter duplicē rōnē. Quaz prima ē. qz nos sum̄ qñqz intelligentes in actu et qñqz in potentia. ergo oportet ponere potentia actiua que ducat illā potentia passiuā ad actū. substantie autē separate sunt a principio intelligentes et non sunt intelligentes in potentia cum sint create s̄l̄ cum speciebus intelligibilibus. Secda rō stat i hoc qz intelligibilia a nobis naturaliter sunt tñ intelligibilia in potentia. qz sunt materialia. qđ oportet eē vnū intellectū qđ faciat talia intelligibilia actu intelligibilia abstrahēdo sp̄s a fantasmatibz. s̄z intelligibilia naturalit̄ a substantijs separatis sunt imaterialia et p̄ p̄ns sunt actu intelligibilia. et sic nō ē necesse ponere i eis aliquid intellectū qđ faciat talia intelligibilia i actu.

Ar. Ubicunqz ē aliqd potens recipere. ibi ē aliquid potēs facere. sed in substantijs separatis ē aliqd potēs recipere. qđ ibi erit aliqd potens facere sp̄s. **Adm** qđ i substantijs separatis nō ē poña naturalis ad oia fieri. qz talis poña nō ducit ad actū p̄ agēs naturale. s̄z p̄ agēs sup̄natura

le qđ ē de qđ infundit intellectui sbaz separatay sp̄s intelligibiles. Et s̄l̄ ē v̄dm de intellectu possibili q̄nt̄ ad imaterialia i nobis. qz intellectus possibilis nō est in potentia naturali ad recipiendum immateriale in se sed solum in potentia obedientiali. et ideo non potest intellectus agens talia facere in actu. Unde pater qđ in substantijs separatis eaz intellectus non debz p̄prie dici possibilis nec agens. quia ibi intellectus nō facit species. ergo non est agens. nec etiam intellectus est in potentia ad recipiēdū species. quia in principio habet illas. et p̄ consequens non est possibilis.

Arguitur contra Intellectus agentis ē illuminare. sed in substantijs separatis est illuminatio. ergo in eis est etiam intellectus agens.

Dicendum qđ intellectus agentis est illuminare fantasmata. hoc autē non conuenit substantijs separatis cum ibi non sint fantasmata q̄nis vnus angelus posset alium illuminare et facere cognitionem in eo.

Queritur. Utz necesse sit ponere in anima rōnali intellectum agentem supposita opinione Platonis. **Dicendū** est qđ non. Cuius rō est quia intellectus agens ponitur ad hoc qđ faciat potentia intelligibilia actu intelligibilia. res enī s̄m veritatem sunt a parte rei cum conditionibus indiuiduantibus. sed ad hoc vt intellectus intelligat res oportet qđ a talibus conditionibus res absoluantur. si ergo vniuersalia subsisterent a parte rei iam vniuersalia eēnt actu absoluta ab istis conditionibus. et sic statim intellectus possibilis possit illas res intelligere.

Idem autē et s̄m

Postq̄z Aristo. posuit conditiones intellectus agentis. sequēter ponit conditiones intellectus i actu. Et hoc iō ne videret esse idē intellectus i actu et intellectus agēs. Et ponit tres conditiones intellectus i actu. Quaz pria ē qđ scia rei scite ē eadē cū intellectu i actu sc̄z sic accūs et subiectū. Secūda cōditio ē qđ intellectus i poña i vno et eodē prior ē intellectu i actu. s̄z vlt̄ et i diuersis intellectus i actu ē prior intellectu in poña. Tercia cōditio qđ intellectus in actu cōsistit in ip̄o intelligere sic sc̄z qđ nō qñqz intelligit et qñqz nō intelligit sed semper intelligit. Rō extra textum prime conditionis est. qz scia solū habet de rebus qñ species intelligibiles sunt actu in intellectu que sp̄s p̄t̄ intelligi p̄ terminū scientiarum positū in prima conditione. cū ex lumine et ip̄is speciebus resultat scia sicut dictū est. cum ergo tales species intelligibiles sunt in intellectu sicut accūs in subiecto manifestū ē qđ sp̄s sunt

eidem subiecto cum scia rei scite. Rō scde pro
prietatis ē qz in vno et eodē sp sit pcessus ab i
perfecto ad pfectū a poña ad actū. ergo oportet
q in eodem poña pcedat actū. et cū nihil pce/
dat de poña ad actū nisi p aliqd qd est in actu
sic p̄supponitur in alio aliqd in actu quo illud
ducat in actū qd prius fuit in potentia. Exem
pli grā. discipulus ē prius in potētia ad sciam
qz sit in actu tñ añ poñam que ē in discipulo p̄
supponit actu scia in magistro. Rō terciē con
ditōis ē qz intellectus in actu d: fm q ē in ipō
intelligere siue in actu intelligendi z sic manife
stū est q sp intelligit. qz omne qd ē qñ ē necesse
est esse. Est tamen considerandum q iste con/
ditōnes vel possunt intelligi de actū fm q est
intellectus in actu primo scilicet in habitu. et
tunc est difficultas de terciā conditione. s; di
cendū est tūc q intelligere capis hic etiā habi
tualiter put significat habere spēm intelligibi
bilem. et non accipit actualiter put est vti spe
cie intelligibili. Alio p̄nt iste conditiones in
telligi capiēdo intellectū in actu secundo. et
sic apparet difficultas in prima conditione.
Potest tñ faciliter intelligi prima cōditio. qā
intellectus in actu. i. ipm intelligere est etiam
idem cū intellectu sicut accis cū subiecto.

Circa istud qñt q̄t modis posset accipi itel/
lectus. Ddm q trib⁹ modis. Uno^o accipit vt
est possibilis. z sic ē in potētia ad spēs intelli
biles sicut intellectus pueri primo nati q non
dñ hz vsum rōnis. z intellectus isto modo ac/
ceptus vocat sp in poña. Alio^o accipit intel
lectus fm q iam hz spēm intelligibile. z tñ non
vtrū ea sicut est intellectus phi dormientis. Et
iste intellectus p̄t dici sil in actu z in poña. est
enī in actu. qz hz spēm intelligibile. z ē in po
tentia ad vsum z ad actum scdm. Et iste intel
lectus vocatur intellectus in habitu. Tercio^o
accipit intellectus fm qd vtrū specie intelli
bili vel scia z sic vocat intellect⁹ i actu simpli
citer. dictū ē ergo q iste cōditiones p̄nt intelli
gi tā capiēdo itellectū i actu p^o qz in actu scdo

Af. Si intellect⁹ esset possibilis q ē in po
tentia ad recipiendū spēs intelligibiles. tūc se
queret q nullus adultus esset in potentia ad
spēs intelligibiles. et p̄ nō haberet intel
lectū possibilē. Ddm q q̄nis adulti hñt a
liquas spēs intelligibiles tñ carēt adhuc mul
tis alijs. Et sic tenent intellectum possibilem
q̄tum ad illas species quas non habent.

Separatus autem

Postqz Aresto. poiuit cōditiones intellect⁹ a/
gentis z intellect⁹ i actu. hic p̄nter ponit cōdi
tiones totius partis intellectiue. z sunt tres.
Prima ē q intellect⁹. i. aia intellectiua ē sepa
tus. qz scz nō hz poñas vtentes organis corpo
reis. Scda ē q intellect⁹ ē id qd vere ē. i. p̄t p̄
se subsistere q̄si fm se hñs esse etiā sine corpore
Tercia cōditio ē q aia ē p̄petua a p̄te post z in
corruptibilis. Et illa terciā cōditio p̄t sequi ex
prima vel ex scda. Dictū ē enī in p̄hemio hui⁹
libri q si aia habeat aliquā opatōem absqz cor
pore. tūc etiā erit sepabilis a corpore. qz q̄ dicit
prima conditio q aia hz opatōne absqz corpe
sic sequit terciā cōditio scz q aia ē incorrupti
bilis. Uel p̄t terciā cōditio sequi ex scda. z hoc
isto modo. qz vere esse p̄t dupli⁹ exponi. Uno^o
put significat esse fm se z sine adiuncto. Alio^o
put vere esse significat esse semp. z tūc erit icor
ruptibilis. q̄ aut iste text⁹ nō posset intelligi d
intellectu capto p poña p̄t sic oñdi. qz tūc scda
cōditio nullo modo conueniret intellectui nul
lo enī modo verē ē q intellectus potentia sit id
qd vere est. i. est id qd subsistit p se. ergo capis
hic intellectus pro anima intellectiua.

Af. cōtra primā pprietatē Act⁹ nō p̄t sepa
ri a ppria poña. s; aia ē act⁹ pprius corpis. g
nō p̄t separari a corpore. Ddm q pprius actus
nō sep̄at a ppria potētia siue materia q̄ diu ta
lis potētia manet ppria materia illius actus
si aut nō maneat proporcio materie fm q con
gruit forme tūc aia sepatur. Unde p̄z q aia rō
nalis nō sepatur a corpore bene disposito. qz tale
corp⁹ est propria materia aie rōnalis.

Querit. Utrū aia posset esse p se subsistens
Ddm q sic. Lūi⁹ rō ē qz quicqd p̄t p se age
re hoc p̄t p se subsistere. Sed aia rōnalis p̄t a
gere sine corpore. q̄ p̄t p se subsistere. Maior p̄z
qz agere nō p̄t esse digni⁹ q̄ esse. g si aliqd p̄t
agere sine corpore mltomag⁹ p̄t ee sine corpore. m
nor p̄z qz obiectū ei⁹ excedit materiā corpales
cū sit vltē qd ē sepatum a cōditōib⁹ materialī
b⁹. Lū g⁹ q̄libet poña agat fm p̄ditōne obiecti
si obiectū excedit materiā corpale etiā ōz potē
tiā materiā corpale excedere. Si enī aia eet cō
posita ex aliq̄ re corpali tūc nō posset oia cor
pora lia intelligere sic prius dictū ē. Scdo p̄
bat. intellect⁹ intelligit substātiās sepatas. g
extēdit vltra corp⁹. z sic sua opatio nō fit p cor
pus. Itē terciō. Corpore idisposito itellect⁹ quqz
pfectus intelligit z iudicat. g nō dependet itel
lect⁹ i sua opatōe a corpore. sic g⁹ cū opatō ei⁹ sit
sine corpore. g⁹ etiā essentia ei⁹ erit sine corpore

Arguit Hoc non est per se subsistens quod non est hoc aliquid, sed anima non est hoc aliquid, ergo non est per se subsistens. **Ad** hoc quod hoc aliquid accipitur dupliciter. Uno modo per quocumque subsistere, sive tale subsistens sit naturaliter ipsi alteri sine se, et tunc anima rationalis est etiam per se subsistens. Alio modo accipitur hoc aliquid per subsistente completo quod est completa substantia, et sic anima rationalis non est hoc aliquid, quia naturaliter est pars hominis, sufficit ergo ad compositionem in qua anima sit aliquid per se subsistens quousque incompletum in sua essentia. Et ideo anima spiritus habet renisum ad corpus quousque sit separata. Et addunt aliqui quod anima per tale renisum indiuiduet postquam separata est a corpore quod tamen dici non potest, cum relatio non sit principium indiuiduationis, sed potest sic intelligi quod per renisum ad corpus anima indiuiduet quod anima indiuiduet per indiuiduationem quam prius recepit existens in corpore quam separata retinet et hoc est verum. Sicut enim corpora tripliciter se habent ad figuratorem ita habent se forme tripliciter ad indiuiduationem. Sunt enim aliqua corpora que recipiunt figuratorem per propria quantitate sicut corpora solida siue dura ut lapis vel lignum, alia corpora recipiunt figuratorem ab alijs sicut liquida. Quorum est ista differentia, quod in aliquibus corruptio figurante manet figura prius accepta, sicut contingit in cera liquida que figurat ad figuram vasis, sed fracto vase remanet figura. Alia sunt liquida que non tenent figuram figurante corrupto, sicut vinum vel aqua non congelata. Sic tripliciter se habent forme ad indiuiduationem, quedam enim forme indiuiduantur seipsas, id est per se subsistentia, sic substantie separate. Alie autem forme materiales indiuiduant per hoc quod sunt in alio scilicet in materia. Que tamen habent istam differentiam, quod anima rationalis indiuiduat a materia et tenet eandem indiuiduationem separata a materia immo materia corrupta. Alie autem forme naturales non manent indiuidue corrupta materia.

Ad ista. Anima non potest operari absque corpore, quod non potest separari a corpore. Antis probatur quod anima non potest per se irasci, igitur non potest per se operari, quod qui dicit animam irasci dicit eam terere vel edificare primo huius.

Ad hoc quod duplices sunt operationes anime. Que dam sunt que conueniunt anime secundum quod est sensitiva, sicut sunt sentire irasci et confidere. Et sic verum est quod anima non potest habere illas operationes sine corpore, et hoc est quod dicit Aristoteles. Qui dicit animam irasci dicit eam terere vel edificare, quod sicut irasci non fit nisi per organa corporalia sic nec terere nec edificare. Alie sunt operationes anime que conueniunt anime secundum quod intellectiva tamen, sicut sunt intelligere et velle, et istas operationes habet anima separata a corpore.

Arguit Anima non intelligit absque fantasmatibus, ergo non potest separari a corpore. Antis probatur, quia necesse est quicumque intelligentem fantasmata speculari. **Ad** hoc quod anima accipitur dupliciter. Uno modo per statum coniunctionis ad corpus, et sic non potest absque fantasmate intelligere. Alio modo accipitur anima secundum quod est separata a corpore et sic potest intelligere absque fantasmate. Cuius ratio est quod anima ante separationem per separationem habet unam essentiam, ideo habet unam operationem, quod operatio sequitur essentiam, sed quia habet alium modum essendi in corpore et extra corpus, ideo etiam habet alium modum operandi, quod sicut essentia et operatio correspondent, ita modus essendi et modus operandi correspondent.

Querit Utrum anima rationalis sit incorruptibilis. **Ad** hoc sic. Et ratio est quia omne quod corrumpitur vel corrumpitur per se vel ad corruptionem alterius, sed anima rationalis nullo istorum modorum corrumpi potest, ergo est incorruptibilis. Minor probatur quod forma per se subsistens non potest per aliud corrumpi, quod non dependet ab alio, et ergo ab alio corrumpi proprium est illis formis quare esse naturaliter ab alio dependet. Nec etiam potest anima per se corrumpi, quod quicquid conuenit alicui per se hoc est inseparabile ab eo, sed esse conuenit anime et omni forme per se cum sit actus, ergo esse est inseparabile a forma, quod si esse separaretur a forma tunc forma non erit forma, sed corruptio accidit ex hoc quod esse separatur ab aliquo quod est impossibile separari a forma subsistente per se nisi per annihilationem. Et si anima sit composita ex materia et forma, sicut quidam dicunt quousque false, adhuc anima erit incorruptibilis, quod illa susceptio forme est sine contrarietate in materia, et ideo non est principium corruptionis talis forme. Secundo quod unum quodque appetit esse secundum quod cognoscit appetitu naturali, sed intellectus et anima intellectus naturaliter cognoscunt esse sub omni differentia temporis cum eius obiectum sit velle quod abstrahit ab hic et nunc et sic habens intellectum appetit appetitu naturali semper esse, sed ille appetitus non est frustratus igitur necesse est animam esse incorruptibilem quasi permanentem per omne tempus.

Ad ista. Dominum et iumentorum idem est interitum ut dicit Salomon, ergo sequitur quod anima sit corruptibilis. **Ad** hoc quod Salomon loquitur in illo libro bello sicut cōtionator, id est aliquis loquens multitudini, quod ergo in multitudine sunt multi facti et multi sapientes, sic quousque loquitur in forma sapientium, et quousque in forma insipientium. Dicitur igitur ista propositio secundum formam insipientium hominum sensualem quod credunt eundem esse interitum omnium viuentium.

Arguit Quoz est idem principium illoz est idem finis. sed iumeta ⁊ hoies eode modo generant. g. ena eode modo corrupunt. Dōz q. minor e falsa. q. non e eade generatio iumeto ⁊ hoim. q. generatio homis fit pfectiue a deo increante homini aiā rationale. sed in iumentis generatio forme fit completiue ab age te naturali. q. virtus formatiua iumeti pte effe ctue introducere aiā ipius iumeti in materi am cū talis forma sit tota materialis. sed aiā rōnalis e forma immaterialis ideo nō inducit per agens pure naturale qle e semē hūanū qre nō est eade generatio hoim ⁊ iumeto.

Arguit Omne qd e ex nihilo e vertibile in nihil. sed aiā rōnalis est ex nihilo. g. rē. Di cenduz q aliud e dicere de corruptibilitate et annihilabilitate. q. ois creatura e annihilabi lis p potentiā actiūā cōseruantis. q. sicut deus per suā potentiā creauit res libere ita eas dē li bere cōseruat. Cū si de⁹ suā cōseruatōem abstra hēt a reb⁹ tūc res tenderent in nihilū. ex hoc tū nō sequit q aiā sit corruptibilis. q. corru ptibilitas significat aptitudinē vel potētiā in re corruptibili ad nō esse quā aptitudinē mani festum est aiā rōnalem non habere.

Arguit Aia est accēs. g. e corruptibilis ad corruptionē subiecti. Anīs pbat q. quicqd ad uenit alicui post suū esse ppletū est accēs eius sed aiā aduenit corpi qd corpi e cōpletū p for mā substātiālē embrionis. Dōm q. duplicat aliqd aduenit enti cōpleto. Uno sic q. esse il lius qd aduenit nō cōicat substātiālē ei cui aduenit ⁊ sic accēs aduenit suo subiecto. Alio modo aliqd aduenit enti cōpleto sic tū q. eius esse cōicat substātiālē illi cui aduenit. ⁊ sic aiā aduenit corpi. Et qd dicitū e q. corpi hz pmo formā substātiālem embrionis. Dōm q. illa forma nō manet adueniēte aiā vt dicitū est i se cundo huius.

Nō reminiscimur

Quia Aresto. dixit q. intellect⁹. i. aiā intelle ctua est id quod vere est. i. est incorruptibilis. sic remouet vnū dubiū scz an aiā sepata a cor pore habeat suas opatōes sic in corpe. Et vult q. duplices sunt opatōes aiē. Quedā sūt opa tiones aiē q. exercet aiā p organū corpale. sic sunt videre. audire et sic de alijs. ⁊ tales opatio nes nō hz aiā sepata a corpe. q. deficit instru mētū quo fieret opatio talis. ⁊ hoc e qd dicit Aresto. q. nō reminiscimur p mortē. ⁊ et hoc posset argui p locū a maiori. Quia si illud qd magis videt inesse nō inest. nec illud qd min⁹

videt inesse inest. Sed supmus sensus. i. vir tus cogitativa nō pte hēre suū actū post sepatio nē aiē a corpe. g. nec aliq. virtus inferior. Alie sunt opationes q. sūt ab aiā absq. organo cor porali. sic sunt intelligere ⁊ velle. ⁊ tales opatō nes hz aiā p. sepatoem a corpe. ⁊ hoc e qd dē Aresto. q. intellect⁹ q. sepatur a corpe e impassi bilis ⁊ sine organo corpali. sed intellect⁹ passi uis. i. virt⁹ cogitativa q. pte pati ad corruptō nem corpis est corruptibilis cum corpe.

Arguit Intellect⁹ nullo e corruptibil. g. male dē in textu q. sit corruptibilis. Dōm q. intellect⁹ capis duplicis. Uno p potētiā intel lectiua q. e in aiā rōnali sūm q. hmoi. ⁊ sic intel lect⁹ e simplr incorruptibilis. Alio accipit intel lect⁹ sūm similitudinē put extendit ad virtutē co gitatiuā quā vocat Aresto. intellectū nō sim plicit s. intellectū passiū. ⁊ sic intellect⁹ e cor ruptibilis. pte at virt⁹ cogitativa vocari intelle ctus ex duob⁹. Primo ex eo q. cognoscit sic in tellectus. Secdo q. ei⁹ cognitio e sūm redūdā tiā intellectus. sic p. remiscētia q. sit cū qdaz p. iculari rōinatione qd nō sit nisi cū redūdā tiā intellectus cui⁹ p. p. in est rōinari.

Ar. Homo reminiscit p mortē. Anīs pbat in textu euāgelij de dimitte epulone q. habuit co gnitionē suoz fratru q. petes abrahā vt dimit teret lazariū remiscere ipis de statu. igitur rē

Dōm q. illa cognitio quā habuit diues e pulo nō fuit p aliquā cognitōem sensitīuā sed per cognitōem intellectiūā. q. spēs intelligibi lis q. fuit in intellectu suo retinuit illā habitū dinē ad singularia quā prius habuit cū diues ille affectatus fuit ad suos fratres. sic p spēm i telligibilem potuit intelligere suos fratres pl⁹ quā alios homines.

Ar. Circa hoc. vtz aiā sepata possit cogno scere singularia. Dōm q. sic. Pro quo scien dū q. duplices sunt spēs qb⁹ vtif aiā sepata. Quedā sūt spēs itelligibiles infuse a deo qd iō cōgruit q. oz aiā cognoscere ea ad q. deputat sūm meritū vel demeritū qd nō pte semp fieri p spēs hic acquisitas. per istas ergo spēs infusas nō solū aiā cognoscit vlc sed etiā p. iculare nō tū oia p. icularia sed solū illa ad q. ordinaf ta lis aiā. qre aut p istas spēs cognoscunt singu laria. ideo est. q. iste spēs itelligibiles sunt si militudines ydeaz existentiū in intellectu di uino. sed ille ydee. sicut sunt cause faciendi res sūm formā et materiā. sic etiā sunt principium cognoscendi res sūm formā. i. spēm et sūm mate riā. i. indiuiduū. ⁊ sic pnt singularia cognosci p tales spēs. Sile e de ydea cōcepta in mente ar tificis q. sūm se repntat rē artificialē in gene

De Anima

rali et sua voluntate determinat ydeā ad particulare artificiatū. Ita volūtas diuina determinat spēm intelligibile infusā ad aliq̄ singularia s̄m modū status illi⁹ cui talis spēs infusa est. Alie sunt spēs acquisite i hac vita. et tūc est dicēdū q̄ p tales spēs aīa cognoscit directe vlc. qz talis spēs ē imago rei vlis siue q̄ditat⁹ rei materialis sic dictū est. Possunt tñ anime i telligere p̄icularia p tales spēs illa scz p̄icularia q̄ p tales species. siue imagines demonstratur. Et hoc contingit quattuor modis. Uno per p̄cedentē cognitionē qz ille spēs retinent ordinē quē prius habuerūt ad singularia. si ḡ talē spēm quōqz applicat ad fantasmatā aliquo rñ singulariū tūc etiā p̄t illa singularia itelligere ad que singularia prius in vita exis appli cauit spēm intelligibilem. Secūdo contingit per aliquam affectionem. quia per affectionem spēs intelligibilis aliq̄liter coniungit infero ribus viribus. et ideo hz tunc habitudines ad singularia que cognoscunt p vires inferiores. Tercio cōtingit ex naturali habitudine. quia spēs intelligibilis habet naturalē habitudinē ad hoc fantasma a quo spēs intelligibilis ē abstracta. et ideo p speciem intelligibile p̄t hoc singulare naturaliter representari. Quarto modo cōtingit ex diuina ordinatōne. qz deus quōqz ordinat illā spēm intelligibile ad cognoscendū aliq̄d singulare. sicut immaterialis spēs intelligibilis ignis ordinat ad cognoscendū p̄icularē ignem inferni vel purgatorij. et sic soluitur argumētū quo arguit. Intellectus ē solum in aīa sepata. sed intellectus nō cognoscit singularia. ergo aīa post separationē nō cognoscit singularia. Dd̄m q̄ quāuis aīa de se nō posset cognoscere singularia directe p speciem intelligibilem p̄t tñ ex quattuor causis iam dictis etiā p speciem intelligibile cognoscere singularia ad q̄ terminat talis spēs. et iō determinatius cognoscit singularia p fantasmatā in hac vita qz per spēm intelligibile post separationē. Et hoc etiā cognoscit p̄t qre aīa nō cognoscit oīa singularia quia ad oīa singularia nō determinat species intelligibilis vt dictum est.

Querit vtz potentie aīe maneāt in aīa sepata Dd̄m q̄ duplices sunt potentie aīe. Quedā sunt immateriales nō existentes in organo corporeo: et sunt tres scz intellectus agēs intellectus possibilis et volūtas. et tales potentie manent s̄m actū in aīa sepata. Alie sunt potentie cōiuncte organo corporeis. sicut sunt vegetatiue et sensitiue. et tales potentie manent quidē in aīa virtute. sed nullo modo s̄m actū

q̄ aut potentie immateriales maneāt s̄m actū p̄bas. qz aīa se hz ad potentias immateriales vt principij. et vt subiectū. et iō ille potētia manent simpliciter in actu in ipa aīa sepata. hz ad potentias corpales aīa se hz solū vt principij et nō vt subiectū. qz tales potētie sunt in corpore aīato tanqz in subiecto. vt visus in oculo et sic de alijs. Ex quo sic arguit. Destructo subiecto alicui⁹ accidentis nō p̄t accēs manere s̄m actū. cū ergo corpus aīatū destruat qd est subiectū potentiarū tales potentie nō manent s̄m actū. sed qz aliquid manet in suo principio s̄m virtutē ideo adhuc manēt tales potentie i aīa s̄m virtutē. In signū cui⁹ qñ itez aīa cōiungit corpi statim est luunt tales potētia ex aīa et corpe. ergo fuerūt in aīa s̄m virtutē. qz manent ibi sicut in principio effectiui.

Ar. Omnes naturales pprietates manent manēte subiecto. hz potētia aīe sūt naturales pprietates aīe. ḡ manēte subiecto etiā manent potētia naturales q̄ sūt ei⁹ pprietates. Dd̄m q̄ pp̄etas accipit dupl̄. Uno pp̄. et sic pp̄etas dicūt forme q̄ fluūt ab aliq̄ subiecto et etiā p̄pletue sūt i illo subiecto. sic risibile ē pp̄rius hoīs. et sic maior ē vera. et minor flā. qz tūc potētia sensitiue sūt pprietates aīe s̄m sūt pprietates aīe et corpis. Alio accipit pp̄etas cōiter s̄m q̄ omne illud d̄ pp̄etas qd ex alio sunt. sicut ex principio quāuis illud nō sit p̄pletū subiectū ei⁹. et sic maior ē falsa et minor vera. tunc enim p̄t manere principij nō manēte pprietate nisi s̄m virtutē. Et hoc est qd dicitur q̄ potētia sequitur s̄m virtutem essentiā. et nō s̄m actum.

Ar. Memoria manet p̄ separationē aīe a corpore et memoria spectat ad potētia sensitiuā. ḡ potētia sensitiua manet. Dd̄m q̄ duplex ē memoria. scz sensitiua et illa nō manet p̄ separationē aīe qz ē act⁹ potētiarū sensitiuarū. Alia ē memoria intellectiua et tal manet p̄ mortē. Et si dicat de gaudio et tristitia q̄ maneāt i aīa p̄ separationē aīe a corpore. Dd̄m q̄ gaudium et tristitia s̄m q̄ manēt p̄ hac vitā nō s̄m passiones appetitiuum. qz vt sic sūt cū motu corpali sanguinis vlc humorū q̄ mot⁹ ibi esse nō p̄t. hz accipiūt gaudium et tristitia s̄m q̄ significāt simplices actus volūtatis. et sic etiā in angelis ē gaudium scz in bonis angelis. et in malis angelis ē tristitia.

Ar. Utz habit⁹ scie acq̄site maneat in aīa sepata a corpore. Dd̄m q̄ sic. Cui⁹ rō est qz hoc manet in aīa sepata qd nō p̄t corrumpi sed habit⁹ scie post separationē nō p̄t corrumpi ergo semp manet. Minor p̄t qz accēs corū pitur dupliciter. Uno per se et a suo cōtrario

sicut corruptibile frigiditas in aqua a calore ignis et sic habitus corrumpi non potest quia non habet contrarium nec finem se nec finem suas causas scilicet finem lumen et spiritum intelligibile. Alio accibus corruptibile ad corruptionem sui subiecti et sic non potest corrumpi habitus quia subiectum eius scilicet anima est incorruptibile.

Arguitur In anima corruptibile scilicet quia est corpori coniuncta. ergo sicut corrumpitur in anima separata. Dicitur tunc quod dupliciter potest habitus scientie corrumpi. Uno modo quantum ad suam substantiam. et sic corrumpitur per falsam argumentationem. sicut enim per syllogismum demonstrativum generatur scientia in anima ita per syllogismum falsigraphum corrumpitur. Alio modo potest scientia corrumpi quantum ad usum. et sic corrumpitur per defectum fantasie et sensuum interiorum. Utrumque autem horum invenitur in anima coniuncta corpori. quia ipsa potest recipi per falsam argumentationem sic totaliter scientia in ea corrumpitur. Item talis anima potest habere defectum in sensibus interioribus. sed nullus istorum modorum potest contingere in anima separata quia anima separata non utitur augmentacione. nec etiam habet modum intelligendi per sensum ut dictum est.

Arguitur Ex hoc sequeretur quod malus haberet prerogativam aliquam vel dignitatem quam non haberet bonus. probatur sequela quia cognitio de rebus est aliquid bonum et spectat ad dignitatem. Dicitur ergo non est inconueniens aliquem malum aliquam habere prerogativam accidentalem ante ipsum bonum. scilicet excellentiam bonorum supra malos post separationem anime a corpore consistit in cognitione diuina et illam habent boni supra malos. Et si arguatur. ad minus damnati habebunt prerogativam supra quosdam salvatos. ut sunt philosophi damnati. Dicitur quod scientia acquisita in damnatis etiam cedit eis ad penam et non ad prerogativam. quia cognoscentes res sciunt se non habuisse bonum usum rerum et ex hoc multipliciter puniuntur. sicut ergo salvatis omnia sunt ad gloriam etiam scientia acquisita ita damnatis omnia sunt ad penam etiam scientia acquisita.

Arguitur Impossibile est duo accidentia numero diuina esse in uno subiecto. sed in anima post separationem infunditur scientia. ergo in ea non potest esse scientia acquisita. quia differunt tamen numero. Dicitur quod scientia infusa a deo post separationem anime et scientia acquisita si quandoque potest esse in eodem tamen distinguuntur formaliter et specificiter. et hoc propter diuinam speciem intelligibilem. quia species intelligibiles infuse sunt in anima sicut similitudinem ydearum existentium in mente diuina. et ideo per illas species potest intelligere sicut prius dictum est. sed species acquirentes non sunt illius nature.

Indivisibilium qui

Dicitur Aristoteles. possunt conditiones intellectus

possibilis scilicet quod ille intellectus est impassibilis quod est immixtus. et quod est sine organo corporeo. et quod ducit ad actum per species et obiectum. Deinde dicitur minuitur de intellectu agente quod est et de eius conditionibus. et etiam determinat de intellectu in actu et de tota anima intellectiva. Hic inter distinguit operationes intellectus possibilis. et prius distinguit operationes. secundo determinat de eis. Quo ad primam vult quod est duplex operatio intellectus scilicet intelligentia indivisibilium. id est simplicium apprehensio. Exempli gratia. quando intellectus non intelligit hominem animalem vel aliquid simile. Et ponit conditiones istius operationis dicens quod in ista operatione non est veritas nec falsitas. quod potest dupliciter intelligi. ut veritas est veritas. Uno quantum ad obiectum scilicet quod in obiecto istius operationis non inuenitur veritas nec falsitas sicut in obiecto secundae operationis quia veritas et falsitas sunt in compositione. Secundo potest intelligi quantum ad actum scilicet quod in actu istius prime operationis non recipitur intellectus. sicut in actu secundae operationis nisi forte per accubum sicut prius dictum est. Deinde dicitur quod secunda operatio intellectus est compositio intellectuum. id est compositio rerum intellectarum. fuit enim prius dictum quod intellectus quandoque sumitur per obiecto.

Quemadmodum em

Hic comparat istas duas operationes ad falsam opinionem Empedocles. et vult quod sicut dixit Empedocles in sua opinione quod in principio institutionis rerum erant producta siue genuerunt multa capita sine cervicibus et multa colla sine pedibus et sine cruribus. et postea amicitia regnante tales res fuerunt adiuncte compositae. et hoc ex causa. et quia illa que sunt casualia fiunt sine ordine. id est quandoque sunt coniunguntur et pres adiuncte non componibiles concurrebant ad constitutionem. sicut caput capre cum pectore hominis. et sic talis res non permanet propter hoc quia non poterat generare sibi simile. Quia autem pres ex natura componibiles concurrebant adiuncte. tamen compositio talis manebat sicut quando caput hominis concurrebat cum collo hominis et alijs partibus. Unum ipse concurrebat quod in principio essent bouis et vitagine. id est animalia per media preterites et per media preter boues. scilicet talia non permanent. Est igitur similitudo ad istam opinionem. quia sicut sicut Empedocles res sunt in principio simpliciter producte absque compositione. ita etiam apud intellectum res accipiuntur simpliciter absque compositione. et sic per ea res adiuncte sunt compositae quare quedam compositiones sunt venientes et quedam discouenientes. et venientes manent in esse. discouenientes vero non manent. ita etiam apud intellectum fiunt compositiones simplicium quare aliqua sunt conuenientes. id est

vere et aliq̄ue discōuenientes. i. falsē. et sicut discōueniētes nō manēt sic etiā falsum nō est. Un̄ quis ista opinio sit falsā. tñ inducit nos in cognitiōē opatiōis nostri intellectus. Et addit̄ tertiu q̄ intellect⁹ nō semp cōponit ea que sunt in p̄nti. sic dyametru ē simetru vel dyametru esse asimetru. sed etiā facit cōpositiōem eoz q̄ sunt vel erūt. Et rō illi⁹ est. quia veritas est p̄porcio rei intellecte ad intellectū. illa aut̄ p̄porcio nō solum est eoz que sunt sed p̄t esse eoz q̄ erunt vel fuerunt. et q̄ cōpositio p̄porciōis rei intellecte ad intellectū non est opus nature sed īpius intellectus. Ideo subiungit Aresto. q̄ illud qd̄ facit vnū qd̄q̄ intelligibiliū cōponendo sc̄z ex cōponibilibus p̄positiōem hoc ē intellect⁹ q̄ facit simplicib⁹ vnū. s. p̄ cōpositiōē

Querit̄ Que istaz sit vera sc̄z an ista dyameter est simet̄ vel dyameter ē asimeter Dd̄z q̄ duplex ē dyameter sc̄z dyameter quadrati et talis ē asimeter ab a qd̄ ē line et sin qd̄ est con et metros mensura q̄ si nō p̄mēsurabilis sue coste. Sed dyameter circuli ē simeter. i. cōmēsurabilis figure vel linee circulari. Dicit̄ enī dyameter linea diuidēs circulū vel q̄dratū in duo equalia. talis aut̄ linea ē cōmēsurabilis circulo. q̄ talis dyameter in circulo cōtinet̄ a circulo cuz septima eius parte. et sic circulus continet̄ ter suā dyametru et septimā eius partem.

Ar. Sunt tres opationes intellectus. ergo male ponūt̄ur hic tm̄ due. Dd̄m dupliciter Primo q̄ Aresto. cōphendit̄ terciā sub sc̄da. ponit̄ enī p̄ sc̄cūda opatione. cōpositiōis et diuisionē. sed ē duplex p̄positiō sc̄z categorica et illa cōpositiō p̄tinet̄ sc̄da opationē intellect⁹. Alia ē cōpositiō ypothetica. et illa cōtinet̄ terciā opatiōem intellect⁹. et sic cōpositiō et diuisiō cōtinet̄ terciā opatiōē. Sed p̄t dici q̄ Aresto. ponit̄ hic opationes intellectus sed syllogistic⁹ discursus q̄ ponit̄ p̄ terciā opatione nō ē p̄prie opatio intellect⁹ sed potius īpius rōnis. et ideo non ponit̄ hic ab Arestorele.

Q̄. Utz iste opationes reperiant̄ in substantijs separatis. Dd̄m q̄ nō. et rō ē. q̄ intellect⁹ in substantijs separatis se h̄z sicut intellect⁹ n̄r in intelligēdo p̄ncipia. et ideo dicūt̄ur tales s̄be intellectuales et n̄ rōnales. s̄ intellect⁹ noster statim intelligit̄ p̄ncipia. sed ad cōclusiones rōci namur. q̄ intellect⁹ noster elicit̄ rōcinando cōclusionē ex p̄missis. sequit̄ q̄ iste opationes sunt in nostro intellectu. sed substantie sepeate p̄pter virtutē intellectualis lumis intelligūt̄ simplici intuitu. i. intueno p̄ specie intelligibiles aliq̄uā rem cognoscūt̄ oia illa que tali rei con-

ueniūt̄ sc̄bilit̄. et ideo intellect⁹ sepeataz substantiaz compať visui in nobis. et noster intellectus compať tactui. q̄ p̄ visum cognoscim⁹ aliq̄ sil. s̄ p̄ tactū cognoscimus aliq̄ successine. sic etiā intellect⁹ n̄r cognoscit̄ aliq̄ successine q̄ intellect⁹ substantie sepeate cognoscit̄ simul.

Arguit̄ur Ex hoc sequeret̄ q̄ intellectus noster esset p̄fectior intellectu substantiaz separatum. quia intellectus noster intelligit̄ cū discursu. et sic habet vnā opationem vltra intellectum substantiaz sepeataz. ergo est p̄fectior

Dd̄m q̄ est aliud dicere q̄ substantie separate intelligunt̄ cum discursu. et q̄ intelligūt̄ discursum. quia substantie separate bene intelligunt̄ discursum sed non intelligunt̄ cū discursu. sicut enī dictū est intelligunt̄ conclusionem simplicia intuitu sed non intelligunt̄ istā cōclusionem p̄ modū discursuū. et ideo qd̄ p̄fectior nis est in nostro intellectu sc̄z cognitio. hoc est in substantijs separatis. sed qd̄ imp̄fectior nis est in nostro intellectu sc̄z cognoscere cum discursu hoc non est in substantijs separatis.

Arguit̄ur Angeli cognoscunt̄ creaturas ī deo vel in verbo diuino. ergo cognoscūt̄ cuz discursu Dd̄m q̄ substantie sepeate bene cognoscūt̄ vnū in alio. sed non vnū per aliud. Discurrere est aut̄ vnū per aliud cognoscere. cognoscunt̄ enī substantie separate creaturas in verbo diuino. sicut in quodam speculo eternitatis. nō aut̄ dicit̄ aliquis discurrere. quia videt̄ aliquid in speculo.

Ar. In demonibus est experientia. q̄ ē ibi aliquis discursus Dd̄m q̄ ista locutio ē similitudinaria. q̄ experientia p̄prie accepta spectat ad cognitiōē sensitiuā q̄ nō ē in demonib⁹. Dicit̄ tñ experiri. q̄ p̄ suā cognitiōē intellectiua cōparat̄ p̄ntia ad futura s̄m q̄ futura cōiter euenire p̄suerūt̄. et ex hoc idē eliciūt̄ de futuro sic in p̄terito factū est. ista aut̄ cognitio nō ē p̄ discursu. q̄ nō cognoscūt̄ p̄ns ex p̄terito. s̄ cognoscūt̄ p̄ns sic se h̄z ex hoc q̄ ī p̄terito sic factū est

Indivisibile autēz

Postq̄ Aresto. distinxit̄ duas opationes intellectus. hic determinat̄ de vtraq̄ opatiōe. Et primo de intelligentia indivisibiliū. Sc̄do de cōpositiōe. Et q̄ intelligētia indivisibiliū ē prima opatio intellect⁹. ideo Aresto. primo distinxit̄ q̄t̄ modis d̄r̄ indivisibile vt̄ sc̄z sc̄iat̄ quō indivisibilia intelligūt̄. d̄r̄ ergo indivisibile triplicif. Uno⁹ d̄r̄ aliq̄d̄ indivisibile continuitate. q̄ sc̄z ē vnū sicut continuūt̄ vt̄ vna longitudo actū indivisibilia et talis longitudo p̄t duplicif

Summa philosophia... *[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible]*

Liber

Tercius

capi. Uno^o fm suā totalitatē. et sic intelligitur intellectū indiuisibili et indiuisibili tpe. Alio^o accipi^o fm pres^o longitudinis segregati et tūc intellectū intelligiteam pprie diuisibiliter.

¶ Ali^o. Omne cōtinuum est diuisibile. ergo i cōuenient d^o q cōtinuum sit indiuisibile. Dicendū q cōtinuum capis duplicat. Uno^o fm suā ppriā naturā. et sic omne cōtinuum ē diuisibile in semp diuisibilia. Alio^o capis cōtinuum p cōpationem ad intellectū. et sic cōtinuum ē indiuisibile. qz hoc cōtinuum intelligit p modū vnus s3 vnū fm q hmoi habet rōnē indiuisibilis.

Quod aut non s3m

Hic ponit fm modū indiuisibilitatis dicens q aliqd est indiuisibile fm spēm et contingit i illis in qb^o multa colligunt ad vnā spēm sicut multe pres^o essentielles in hoīe colligunt i vnā naturā hūanā. p^o aut ista spēs qnqz esse naturalis sicut dicitur est de hoīe. et qnqz artificialis sicut domus. Et itez istud indiuisibile intelligitur a nobis simul et in tpe indiuisibili inqz tum in tali indiuisibili est species in qua intelligit oīa que prialiter in specie colligunt. Habet ergo iste modus similitudinē ad primum modū. qz sicut in indiuisibili pmo mō est vnitas quantitatis ex qua sumit vnitas intelligēdi ita in indiuisibili. scdo mō est vnitas specifica ex qua sumit vnitas intelligēdi.

¶ Arguit. Relatiū simul intelligit cū suo cor^o relatiuo et tū sūt diuersaz species. ergo illa que sūt diuersaz species pūt simul intelligi Dicendū q in tali intellectiōne principaliter intelligitur relatiū. et hoc p spēm intelligibilem relatiui. et correlatiū cognoscit solū p modū termini et non principaliter. et sic vtiqz vtz est q nō possunt due spēs sūt intelligi eq pncipalit

Punctum autē et

Hic ponit terciū modū indiuisibilis dicens q terciō modo aliqd ē indiuisibile negatiue sicut punctū qd est oīno indiuisibile. et istud indiuisibile manifestat intellectui sic priuatio. priuatio aut cognoscit ex habitu. et sic istud indiuisibile cognoscit ex cōtinuo cui^o ē priuato. Sic etiā intellectus noster ē cognoscens vnū cōtrariōz p alterū. et ex hoc manifestū est q intellectus noster est cognoscens in potētia. qz ē in potētia ad vnū cōtrariōz qd nō h3. Si aut ē aliqua potētia q nō cognoscit vnū cōtrariōz per alterz sed p seipam cognoscit vtrūqz cōtrariōz. tunc talis potētia ē penitus in actu et om

nino sepata a potentialitate. et talis ē intellectus diuinus qui p seipm cognoscit oīa. et ideo i suo intellectu nulla est potētia. Nō aut ē sic de intellectu substantiaz sepataz. qz quis intellectus earz sit in actu p cōpationē ad intellectū nostrz ppter spēs ipi cōcreatas. nō tū simpliciter est i actu. sicut intellectus diuinus qui intelligit omnia sua essentia et vnico actu.

¶ Arguit Deus etiā cognoscit mala p bona. ergo sequit q in deo sit aliq^o potētia. Dm q pprie loquendo de^o nō cognoscit mala p bona. sed cognoscēdo se cognoscit omnes alias res cum omib^o conditionib^o earz. qz ergo in reb^o existentib^o sunt multi defectus q dicunt mala in ipis reb^o. ideo etiā deus sūt cognoscēdo res cognoscit malū in rebus sed non puenit ad cognoscendū malū per bonum.

¶ Querit Utr intellectus noster prius intelligat diuisibile vel indiuisibile. Dm q indiuisibile capis triplicat. sicut dictū ē. capiēdo ergo indiuisibile primo et scdo modis. tūc prius intelligit indiuisibile qz diuisibile. sed si accipiatur indiuisibile terciō modo. tūc prius intelligit diuisibile qz indiuisibile. Rō primi est duplex. Prima ē qz p aliquā potētia prius cognoscit obiectū potētie qz illud qd h3 ordinē ad obiectū. sed indiuisibile primo et scdo modis cadunt sub obiecto nostri intellectus qd ē qditas rei materialis. indiuisibile aut terciō modo solū cōiungit obiecto qz cōiungit cōtinuo. Secūda rō est. qz vnūqz qd cognoscibile fm q h3 esse ex indiuisibili primo mō. q h3 cognosci ex eo. et sic posterius cognoscit indiuisibile terciō mō. quia cognoscatur ex indiuisibili primo modo.

¶ Arguit Partes diffinitionis cognoscuntur prius qz diffinitū. sed indiuisibile terciō modo est ps diffinitōis indiuisibilis. sicut patz de linea cui^o pars diffinitionis est punctū. q^o prius cognoscit qz indiuisibile primo mō. Dm q linea accipit duplicat. Uno^o fm se et absolute. et sic punctū nō ē de rōe linee. qz infinitas non repugnat linee fm se accepte. sed in linea infinita nō sunt puncta terminātia. Alio^o accipit linea fm q ē recta et finita. et sic duo puncta sunt de rōe illi^o linee. Dicit notāter recta et finita. qz de rōe linee circularis finite nō ē terminari duo bus punctis. qz linea circularis nō claudit punctis. Un^o pz q puncta nō sunt de diffinitōe linee ergo etiā nō cognoscuntur prius qz linea.

¶ Ali^o. Termin^o cōis ē de rōe cōtinui. s3 punct^o ē termin^o cōis cōtinui s3 linee. ergo ē de rōe linee Dm q quis punctū cōtinuans sit de rōe

[Marginal notes on the left side, partially illegible]

[Marginal notes at the bottom of the page, partially illegible]

et est anima...

linee. in hoc puncto non est in actu...

Argumentum. Indivisibilia sunt principia...

Argumentum. Dis cognitio fit per assilarationes...

Est autem ut dictum

Postquam Aristotlees determinavit de prima operatione...

Argumentum. Intellectus in prima operatione non est...

Argumentum. Intellectus non est super tempus...

Triplex ergo veritas

Spa...

Marginal note on the left side.

Triplex ergo veritas

Marginal note on the left side.

Marginal note on the left side.

Marginal note on the left side.

ad vtilit g resumptio aliquo

¶ Me istarū operationū sit pfectior
¶ Libero 7 Tercius autē sunt vna potētia

Libero 7 Tercius

est mēsurabilis tpe q̄a tūc act⁹ intellect⁹ pōt ei se circa intelligibile in instāti sicut cōtingit in substantiis sepatis. Alio modo accipitur act⁹ intellectus fm q̄ est cū fantasmatibus. 7 sic actus intellectus ē in tpe continuo. 7 hoc iō qz fantasmata sunt corpalia 7 i organū corpaliū qz vltus raliū fantasmatū fit in tpe continuo. 7 iō in substantiis sepatis quelibet res ē spēs est apud intellectū subē separate intelligit in instāti. Verum tamē est qz plures nature nō intelliguntur i vno instāti. sed i pluribus istātib⁹ in tpe discreto sibi succedētib⁹. 7 iō mēsurant intellectōes raliū subaz tpe discreto. 7 sic dicit brūis Aug⁹ qz deus mouet subaz spūa lez p tēpus scz discretū 7 nō continuū.

Duo oparō intellect⁹ capite Duplrat

¶ Quia resumptio hōr qz puz Duplrat De intellectu et actu

Idem autem est se

¶ Dic Arel. resumptio id qd pus dictū est de intellectu 7 actu. 7 vult qz scia in actu ē eadē cum re scita. 7 qz scia in actu ē posterior tpe scia in potētia sed simplr 7 i diuersis scia in actu ē potētia in potētia. 7 illa exponēda sunt sicut prius exposita sunt.

¶ Querit. Ad qd vtilis sit resumptio aliqz dictōz. Ddm ad tria. Prio vt melius intelligant pus dicta 7 pfectius intellectui imprimatur. Secdo qz qnqz in resumptōe plus addit qz prius fuit dictū. Tercō qz in resumptōe pus dictū aliq̄liter corrigat.

¶ Queritur Utrū tres sunt opatōes intellectus. Ddm qz sic si intellectus extēdat ad rōez eo mō quo est in hōibus. si autē accipiat intellectus p̄ se fm qz repitit in substantiis sepatis tunc iste opatōes nō inueniunt in intellectu. Ex quo sumit causa quare in nostro intellectu iste tres opatōes inueniunt quia intellectus noster ex statu sue icreatōis ē imperfectus 7 oportet qz vtaf multis opatōibus ad hoc qz cōsequat pfectaz cognitōez de rebus. sed in intellectu pfecto qualē hnt subē separte nō o3 tam multiplices opatōes ponere. qz p vna pfectaz opatōez habet cognitōez de rebus.

¶ Arguit Intellectus nō pot sil plura intelligere. 7 nō est aliq̄ tertia opatio intellect⁹.

¶ Ddm qz intellectus h3 multiplicē opatōez vt dictū est. In p̄ma 7 opatōe intelligit simplr aliqd vni. sed in scda 7 tertia opatōibus q̄uis ibi intellectus intelligat plura. nō tñ intelligit plura p modū pluriū sed p modū vniū. qz in scda opatōe intelligit plura fm qz cōueniūt in vna rōne ppōis. sed i tertia opatōe intelligit mltā fm qz sunt vniū syllogismus siue vniū discursus.

¶ Arguit. Intellectus in p̄ma opatōe pōt plura intelligere. 7 male dicit qz nō pōt plura intelligere. Ans p̄bat. qz plures spēs intelligibiles sunt sil in intellectu. 7 intellectus pōt vti pluribus spēs intelligibilibus. 7 nā p̄bat. qz habitib⁹ vtuntur qm volum⁹. tereō ethico.

¶ Ddm qz q̄uis i prima opatōe intellectus possunt vti pluribus spēs intelligibilibus successine nō tñ sil. Et rō istius est. qz sicut im possibile est idē corpus dispōm fm diuersas figuras 7 tñ figure nō opponuntur adinuenim. ita etiā est impossibile qz intellectus nō vtiatur sil pluribus spēs intelligibilibus q̄uis tales spēs intelligibiles adinuenim nō opponant fm essentiā. est tñ repugnātia q̄stuz ad vsuz diuersarū spēs cui spēs intelligibiles ante vsum earū nō sunt pfecte in actu s3 soluz sunt i habitu. 7 iō nō repugnat intellectui habere mltas spēs sed vti eis repugnat.

¶ Arguit. In p̄ia opatōe intelligimus superiora 7 inferiora que sunt multa. Ddm qz superiora 7 inferiora sunt idē realiter 7 ideo nō intelliguntur in p̄ia opatōe intellectus p modū pluriū sed p modū vniū. 7 iō intellectus noster intelligit q̄dditatez rei materialis q̄ cōprehendit superiora 7 inferiora nō per modum compositōis q̄si cōponendo superiora 7 inferiora. sed p modū simplicitatis intelligētie inq̄stuz omia illa sunt vniū diffinitū.

¶ Querit. Que istarū operationū sit pfectior. Ddm qz pfectio in aliq̄ sumi pōt duplr. Vno mō q̄stuz ad modum op̄andi. 7 sic p̄ma opatō est pfectior. qz per illā opatōez in intellectus nō puenit cū intellectu subarū separatarū. Alio mō accipit intellectus q̄stuz ad rem intellectā. 7 sic tertia opatō est pfectior qz per illā intelligimus p̄ncipia 7 p̄clusiones. et illa opatō p̄supponit alias sicut perfectum p̄supponit imperfectū. 7 totuz p̄supponit partē. sicut 7 totuz est pfectius suis partibus. sic etiā tertia opatō ē pfectior 7 dignior alijs opatōibus intellectus. 7 etiā p̄cedit alias.

¶ Querit Utrū rō 7 intellectus sint vna potētia. Ddm qz sic. qz sicut se hnt moueri 7 qui escere in rebus naturalibus. ita se habent intelligere 7 rōcinari in intellectu. sed moueri 7 qui escere spectāt ad eadēz pōnāz i reb⁹ naturalib⁹ 7 etiā intelligere 7 rōcinari in intellectu huāno. Est em vna potētia p quaz lapis mouetur deorsum 7 quiescat deorsuz. sic etiā est vna potētia p quā intellectus noster intelligit. i. simplr app̄hendit veritatez 7 rōcinatur. i. p̄cedit ab vno i aliud. 7 ex hoc p̄t qz substantie se

De Anima

neria genera potētiar. sed intellectus speculati-
uus ē apphēnsiuus ꝛ ꝑcticius ē motiuus. ꝛ sūt
diuersa genera potētiar. Dōm qꝫ duplex ē mo-
tiuū. aliqꝫ est motiuū exēcutiuū motus. ꝛ tūc
potētia motiua ꝑncipaliter cōsistit i corde in ner-
uis ꝛ i musculis exēcutiuis motū. ꝛ illo mō
motiuū est realr distinctū ab apphēnsiuo. qꝫ
tale motiuū nō est cogitūū nec apphēnsiuū
Aliud ē motiuū qꝫ unpat motū. ꝛ tale nō est
distinctū ab apphēnsiuo ymo ē apphēnsiuus.
Un̄ Arel. postea dī. qꝫ intellectus appetitus ꝛ
fantasia sunt ꝑncipiū motiuū sine potētia locali-
ter motiua. Per hoc qꝫ dōm est qꝫ intellectus ꝑc-
ticius ē ꝑncipiū motiuū quasi dirigēs motū
nō quasi exēcutēs motū. ꝛ h̄ ꝑncipit sibi sūm mo-
dū sūc apphēnsionis. apphēdit ei aliqꝫ sūm
qꝫ ordinabile ad opus.

Arguit. Diuersa rō obiecti diuersificat po-
tentiā. sꝫ obiectū intellectus speculatiui ē ver-
et obiectū intellectus practici ē bonū. ꝛ intel-
lectus speculatiuus ꝛ practici nō sunt vna po-
tētia. Dōm qꝫ obiectū intellectus ꝑctici nō
est bonū. qꝫ bonū est obiectū volūtatis cui sit
appetibile. Sꝫ obiectū intellectus ꝑctici ē ve-
rū nō absolute sumptū sꝫ ordinabile ad res ex-
teriores in qꝫbus inuenit bonū. ꝛ iō quodam
mō intellectus practicus exēdit speculatiuū. et
hoc ē qꝫ dīa solet qꝫ intellectus speculatiuus ex-
tēsiōne sit practici. qꝫ sꝫ exēdit se ad res exte-
riores sūm qꝫ sunt i rez natura. Intellectus at
speculatiuus solū opatur circa rez ab intra ꝛ n̄
ordinat suos ꝑceptus ad opus. Et ex isto vltē-
rius ꝑt sumi sicut aliqꝫ dicūt quō dñt spēs i
telligibilis ꝛ ydea artis. qꝫ sunt idē sūm rez sꝫ
dñt sūm rōez. Spēs em̄ intelligibilis dī sūm
qꝫ absolute aliqꝫ ꝑ eā intelligim. Et dī ydea
sūm qꝫ ꝑ intellectū practiciū ordiat ad op. Alij
en̄ ꝑbabilius dicūt qꝫ ydea sit sꝫbus intelli-
gibile practiciū qꝫ nō est subiectiue i intellectu
sicut spēs intelligibilis sꝫ solū obiectiue sicut
etiā verbū intelligibile speculatiuū.

Querit. Utꝫ sunt plures potētie in aīa ima-
teriales qꝫ tres. Dōm qꝫ sunt ibi tñ tres im-
ateriales agēs. intellectus possibilis ꝛ voluntas
Cuiꝫ rō est. qꝫ ad faciendū actu oīa intelligibi-
lia sufficit intellectus agēs. ꝛ ad suscipiendū
actu intelligibilia ꝛ ad ea cognoscendū suffi-
cit intellectus possibilis. Pro inclinatioe autē
ad talia intelligibilia sufficit volūtās. cuiꝫ qꝫ n̄
sunt plures opatōes nō sūt etꝫ plures potētie in
anima rōnali.

Arguit. Intellectus i actu. intellectus i ha-

bitu. intellectus adeptus. ꝛ intellectu s erotē
sunt etiā potētie nō enumerātur hic. ꝛ sunt plu-
res qꝫ tres. Dōm qꝫ oīa ista sunt vna potētia
sūm rē. s. intellectus possibilis dñt tñ sūm rōez
qꝫ intellectus dī possibilis sūm qꝫ est in potētia ad
spēs intelligibiles. dī em̄ possibilis qꝫ potētia
recipe spēs intelligibiles. Et dī intellectus in
habitu sūm qꝫ actualr acqꝫsinit spēs intelliabi-
les. Sꝫ dī intellectus in actu. qꝫ actualiter vti-
tur illis spēs sūc aliqꝫ actu intelligēs. Sꝫ
dī intellectus adeptus. qꝫ acqꝫsinit sibi omēs
spēs intelligibiles. qꝫ intellectus fuit i primo
hoīe. s. Adā ꝛ in christo. Et addunt aliqui qꝫ
postqꝫ intellectus possibilis ē factus adeptus
tūc cōiungit sibi intellectus agēs vt forma quia
nisi sic intellectus agēs eēt frustra. qꝫ tūc non
h̄ abstrahere spēs itelligibiles cū habeat eas
qꝫ vt intellectus agēs sibi cōiungat vt forma
vel spēs intelligi bil. ꝛ tūc vltērius addunt qꝫ
intellectus possibilis vt sic posset intelligere sub-
stātiā separatas de qꝫ inferi dicit. Dī at intelle-
ctus erotē qꝫ intelligit ꝑ eleuatōez sicut ille in-
tellectus qꝫ intelligit ꝑ singularē influentiā di-
uini lūis sicut scūs Paulus intellexit.

Arguit. Sinderesis ꝛ ꝑscia etiā spectāt ad
aīaz rōnalez. qꝫ erūt plures potētie aīe rōnalis
Dōm qꝫ ista ponātur in aīa rōnali nō sicut po-
tētie sed sicut habitus vel actus. qꝫ sinderesis
noiat habitū assensiuū ꝑncipioꝝ i practiciis
vl agibilibus. Sicut em̄ intellectus sūm qꝫ in-
tellectus sūc habitū assensiuū ꝑncipioꝝ ꝛ
moꝝ ꝛ spectat ad intellectū speculatiuū sicut sūm
derezis ꝑncipiū i intellectu practico ad assentiē-
dū ꝑncipiū practici. ꝛ iō quilibet hō natura-
liter assentit ꝑncipiū ꝑcticiis. sicut assentit il-
li ꝑncipio. Quē bonū ē faciendū ꝛ tñ nō sꝫ
facit h̄. qꝫ atigit ex appetitu inferiori ꝛ ex fan-
tasia sicut inferius patebit. Sꝫ ꝑscia sūc actū
sicut ꝑ ex noīe ꝑscie. qꝫ ꝑscia ē applicatō scie
sūm ordinē ad aliqꝫ opabile. ꝛ ille actus orit
ex sinderesi sūm quā sinderesim ipē intellectus
ꝛ ꝑscat ad optima. ꝛ iō ꝑncipit qꝫ qꝫ ꝑscia ꝑ tali
habitu. ꝛ sic dī ꝑscia sꝫ manere ꝑpter sinderē-
sim. vñ etiā sit iuramētū ꝑ ꝑsciam. i. ꝑ natura-
le indicatoriū qꝫ est in sūm hōi ꝑ diuiaz sciaz
sicut qꝫ possumus iurare ꝑ deū inuocādo deū
in teste. ita etiā possumus iurare ꝑ ꝑsciaz que
est imago diuine scie.

Arguit. Rō superior ꝛ rō inferior sunt i aīa
rōnali qꝫ adhuc sunt plures qꝫ tres. Dōm qꝫ
iste due dñt itē inueniunt i vno intellectu.
sꝫ possibili qꝫ sūm rōez distinctus dī superior et
inferior. Dī em̄ intellectus possibilis rō superior
m iij

V. In hac vita possit intelligere
substantias separatas

... sed sic fantasmatata sic patet...
... ad hoc...
... in hac vita...

fm q intelligit deū r subas separatas. r hoc ē
qd dicit Aug. q rō supior est q intendit eter-
nis cōspiciendis r cōsulendis. cōspiciendis p i-
tellem speculatiū. r cōsulendis p intellem p-
tium. Et p opposituz dō rō inferior q intēdit
istis inferiorib⁹ corruptibilibus cōspiciendis
p intellem speculatiū r cōsulendis p intel-
ctū practiū. Unde p aliq in aliqua op-
tione pcedere qnqz ex rōe supiori r tunc marie
meret premiū eternū. Exēpli grā. aliqz pōt vi-
sitare ecciaz qz hoc placet deo r ab eo pceptitur
et sic facit illud opus ex rōne supiori. Alio mo-
do pōt visitare ecciaz qz ē honestū apud hoies.
et sic hoc opus pcedit ex rōne inferiori.

Arguit. Aref. dicit. vi. et bico. q aliud ē p-
cipiū q aia cognoscit necessaria. r aliud est p-
quod cognoscit cōtingentia. qz p rōez supiorē
cognoscit necessaria. s3 p inferiorē cōtingentia
g vident esse alia pncipia. **Dōm q ē duplex**
pncipiū cognoscēdi scz primū r h est habit⁹.
et tunc est vez q ē aliud r aliud pncipiū cog-
nosceudi. qz est alius habitus q cognoscimus
supiora necessaria scz deū r suā essentia. r alia
que ad deū spectāt quie sapia. Et est alius ha-
bitus q cognoscit inferiora scz scia vel opinio-
Alud ē pncipiū cognoscēdi pncipiū qd ē po-
tētia. r tūc est idēz pncipiū intelligēdi pncipiū
tia r necessaria scz intellect⁹ possibilis. r de illi
pncipio nūc loqmur qd scz ē potentia.

Duplex pncipiū

alud

Abstractione autez

Ex quo Ar. sup dicit q absqz fantasmate aia
non pōt intelligere r fantasmatata sunt silitudi-
nes rez materialū. Dic pnr ondit quō intel-
ligi pnt mathematicalia ex q ipa non vident
ēē i materia s3 abstracta sunt a materia. r vult
Aref. q qzuis mathematicalia nō sunt i mate-
ria sensibili q scz ē determinata qlitatibus sensi-
bilib⁹. sunt tū i materia imaginabili. i. in ma-
teria accepta cū qstitate. r iō etiā mathemati-
calia pnt hie fantasmatata qbus intelligantur.
Est tū vez q intellectus i intelligēdo mathe-
maticalia sepat ea a materia sensibili.

Utrum autez con

Dic mouet qoz circa illa que sunt simplr se-
parata a materia. sicut sunt sube separe. Et di-
cit q posterius cōsiderāduz ē scz i metaphisica
lib⁹. Utr pncipiū nostrū intellem nō sepatum
a magnitudie. i. corpe intelligere aliqd separa-
toz. i. aliqua subas separatas ex q em ille s3be
nō habet fantasmatata. sic simplr apparet q ille
nō sunt intelligibiles a nobis p hoc statu.

Querit. Quare Aref. nō soluit istā qoz.
Dōm q ista qo nō pōt hic solui. qz nondū est
maifestuz aliqz esse subas separatas. nec mani-
festū est que r qles sint substantie separe. S3
ista qo non pōt solui nisi sciat essentia subaruz
separataz. r iō hec qo spectat ad metaphisicum
q determinat de substantijs separe. r tū nō inue-
nit soluta a metaphisi. r h pōt esse ex aliq trū-
cāz. qz l' plemētuz illi⁹ scia ad nos nondū p-
ueit. vel qz liber nō est ad nos trāslatus qzuis
etiā sit factus. l' qz Aref. occupat⁹ morte r pre-
uētus nō fecit vltimos libros. Uel pōt dici q
Aref. aliqliter rnt ad istāz qoz scdo metaphi.
cū dicit q intellectus nō se h3 ad ea q sunt ma-
nifestissima nature. qles sunt sube separe sicut
oculus nycticoz acis ad lumē sol. Et. ix. meta-
phi. dic. q intellectus nō nō habz se ad imma-
terialia sicut cecitas.

Querit Utr in hac vita possit intelligere
subas separatas. Dōm q duplex ē cognitō de s3-
stantijs separe. scz cognitio q ad qz est. qz scz
sunt in rez natura. r sic possumus hie noticiā
de eis. sic em Aref. ex motu inuestigat numerū
subar separataruz. xij. metaphi. r h ex motu cor-
porz celestiu. Alio mō pōt aliqd cognosci q
ad qd est. que ē pfecta cognitō. r sic aia huāna
in hac vita non pōt cognoscere subas separatas.
Cui⁹ rō est. qz spēs intelligibilis substantie se-
parate non pōt venire ad intellem nostruz in
hac vita. qz talis spēs recipit ex fantasmatib⁹.
sed substantie separe nō habet fantasmatata. g eti-
am nō habet spēs intelligibiles i intellectu. et
iō res naturales pnt cognosci q ad quid ē. qz
hnt spēs intelligibiles apud intellectū. Sed
hic est cōsiderāduz q fm opinionē Platonis
primo intellecta a nobis sunt substantie sepa-
rate. quia ipē posuit ydeas immateriales que
sunt prio a nob intellectu. Auerrois aut dicit
q possumus intelligere substantias separatas
per continuatōez intellectus possibilis ad in-
tellectum agentem quem ipē dicit esse substan-
tiam separatā. Modus autē vnionis fm euz
talis est. quia cum intellectus agens se habeat
vt lumē eodē mō accipit intellectus agens i in-
tellectum possibilem sicut nunc recipit lumen
corporale in visum. sed lumen corporale reci-
pitur simul in visum cum obiecto scz cum co-
lore. ergo etiam intellectus agens recipitur in
intellectū possibilem simul cū obiecto intel-
lectus. qz ergo in fine intellectōnis omniā re-
rum speculata pfecte vniontur intellectui pos-
sibili. g est tūc pfecte vnū ei intellectus agēs
et cū iste intellectus agēs sit substantia separe

Duplex pncipiū
regnum

V. possing ve vno an cogitatio hinc
De 82 **anima**

fm euz. g. sil intellectus possibilis agnoscat ma-
terialia et imaterialia. et in h. die Averrois co-
sistere hois felicitate. s. hec opinio multiplici-
ter deficit. Prmo qz p. supposit intellectus agentis ee
subas separatas qd est p. us repbarus. qz p. barus
e q intellectus agens sit accns aie. vnde si fm
veritate intellectus agens vniat intellectui possi-
bili. tunc adhuc no cognoscerem subas sepa-
tas. qz accns no sufficiet ducit in noticiā sb
stantie. si tñ suppositus eet vex tñc ista opinio
haberz apparetiaz. Secdo deficit ista positio qz
si intellectus agens esset suba separata tunc illa no
vniat intellectui possibili p. sua subas s. solū
p. lumē vel p. aliqd accns. sicut nunc in fili pu-
pille oculi vniat lumē solis et no suba solis. sic
etiā possit lumē illius sube vniat intellectui nō
at suba. Tercio deficit i hoc qz dicit q. ista sba
vniat nobis p. hoc q. intellectus nō haberet
cognitōez oim rez. hoc em dicit h. duplex
defectū. Prmo qz nō p. alicui p. rigere q. heat ag-
nitōez oim rez. et h. loquēdo de intellectu possi-
bili de q. hic loquimur. qz sunt multe spēs arborz
plātanz et aialuz in diuersis regionibus et p.
cipue in paradiso terrestri in q. oia indiuidua
fructuū dñt spēs que p. intellectu cognosci nō
pnt. Secdo qz si vniat nob spēs intelligi-
biles oim rez naturaliu tñc adhuc sube sepa-
rate nō essent intellectu nō viuibiles. qz sube
separate excedit pfectōez oim rez naturaliu
Tercio deficit q. ad hoc qd dicit in hoc ee hois
felicitate. qz fm phos felicitas cōsistit in opti-
mo intelligibili s. optimū intelligibile nō est
suba separata s. ipse deus. et sic videt ista opinio
reprobata tanqz fallā.

*Multiplicitas
opinio infra*

Arguit. Sile a simili agnoscat. sed sube se-
parate sunt magis siles intellectu nō qz res
materiales qz intellectus e imaterialis. Di-
cendū q. s. intellectus sit magis silis substan-
tijs separatis i similitudine nature que nō est cā
cognitōis. tñ nō in similitudine pportōis q. est
causa cognitōis.

Arguit. Excellentia intelligibilia maxime
pfiat intellectu. g. intellectus nō maxie d. in-
telligere subas separatas. Dm q. excellentia
intelligibilia maxie pfiat intellectu illuz a q.
pnt cognosci. s. sic nō est de substantijs sepa-
tis i ordine ad intellectu nostruz. Et rō est. qz
sicut in sensu sensibilia pportōnata cognoscū-
tur p sensuz. ita etiā in intellectu solū pportō-
nata intelligibilia agnoscutur p intellectu. ta-
lia at nō sunt sube sepa-
te in ordine ad intelle-
ctū nostrū s. ista materialia. ex q. em intellectu
noster e prius in pōnā et parti in actu. sic potius

intelligit res materiales q. hnt materiā p. quā
parti sunt in pōnā et hnt formā p. quā partim
sunt in actu.

Arguit. Si sube sepa-
te nō intelligūt a nob
g. sunt frustra. qz sunt naturalit intelligibiles
si g. nō intelligūt g. sunt frustra. Dm q.
quis nō intelligāt a nobis sufficit tñ q. in-
telligāt a seinnice et a deo. et eas itelligi a no-
bis nō est finis subaz separarū. g. licet non in-
telligāt a nobis nō tñ sunt frustra. qz frustra
d. qd ordinat ad aliquē finē que nō attingit.

Arguit. Sensus agnoscat oia sensibilia. g.
intelligit intellectus oia intelligibilia. p. nā t. z
a sili. Dm q. nō est sile nec ex pte pōnē nec
ex pte obiecti ex pte pōtētie nō est sile qz hō h. z
pfectos sensus et iō p. oia sensibilia agnoscere
s. nō h. z pfectū intellectu et iō nō pōt oia intel-
ligibilia cognoscere. Ex pte obiecti. qz oia sensi-
bilia pnt immutare sensuz. s. nō pnt oia intel-
ligibilia imutare intellectu s. solū illa q. hnt s. a-
tāinata apud sensuz. qz ex illis fantasmatis
resultat spēs intelligibiles ad intellectu.

Querit. Utz possumus deuenire in cog-
nōez subaz separatarz ex rebuz materialibus.

Dm q. possumus deuenire i earz noticiāz
q. ad quia e. qz s. z. habet ee sicut Aref. xij. meta-
phisice ex numero motuū corpoz celestiu pro-
bat numerz aiaruz nobiliū que sunt sube sepa-
rate. s. nō quo ad qd e. qz ista materialia mul-
tū distāt a pfectōe subaz separatarz. et iō ex eis
nō pōt cognosca q. ditas subaz taliuz. euz non
sunt p. z. i. effectus subaz separatarū.

Arguit. Aref. dicit. ix. metaphi. q. intellectu
noster non h. z. se ad imaterialia sicut cecitas
g. sicut visus. sed visus cognoscat visibilia. ex-
go intellectu nō cognoscat imaterialia.

Dm q. q. ad quia est nō h. z. se intellectu nō si-
cut cecitas. s. q. ad quid est et p. statū h. v. v. h. z.
se sicut cecitas. et hoc habet ex Aref. ij. metaphi-
sice q. sic dicit. q. sicut se h. z. oculus nycticoza c.
ad lumē solis. ita se h. z. intellectu nō ad mani-
festū nature. i. ad subas separatas. s. mani-
festū est q. oculus nycticozatis nō pōt cognos-
cere solē nisi in vmbra siue i effectū e. nō ei pōt
pfecte intueri radios solares. ita intellectu nō
q. est debilis i virtute intellectuali nō pōt intui-
eri naturā subaz separatarū s. solū vmbra ea-
rū s. z. effectū. et ex effectū possumus deuenire in
noticiā earuz quo ad quia est.

Arguit. Sciente sunt de substantijs sepa-
ratis. sed scie acquiruntur p. demonstrationez
cuius mediū est diffinitio. g. substantie sepa-
rate cognoscuntur p. diffinitōez et p. p. n. s. p. ipsuz

quod quid est. Dōm q̄ dupl'r de aliq̄ habet scia
Uno mō pprie q̄n ppria passio demonstrat de
subiecto p̄ ppria p̄ncipia t̄ talis sciētia est per
diffinitōem eius de q̄ est scia. Alio mō de aliq̄
est scia impprie p̄ modū remotionis. quia sc̄z
aliquid remouet de aliquo qd̄ in alio reperit t̄
illo mō habetur scia de sub̄stātijs sepatis t̄ talē
sciam nō oportet esse p̄ diffinitōem sed p̄ com
paratōem vni rei ad aliam rem. sic aut̄ comp
amus res materiales ad subas sepatas t̄ dici
mus q̄ sube sepate sunt in corpore insensibiles et
inanimate t̄c.

Arguitur. Nos possumus cognoscere aīaz rō
nalem quo ad subam ergo etiā possumus cognos
cere subas sepatas quo ad qd̄ est. nōa tenet. qz
aīa rōnalis pōt separari a materia sc̄z a corpore.

Dōm q̄ nō est simile de anima rōnali t̄ sub
stātijs sepatis. quia intellectus noster pōt natu
ralit̄ cognoscere pprius effectū aīe rōnalis qui
pprius effectus est intelligere cū discursu sed nō
possumus naturalit̄ intelligere ppriū effectū
subarū sepatarū sed solū effectū cōem qui ē in
telligere. Sed ē cōis regula q̄ pprius effectus
ducit in cognitōez cause quo ad quid est. sed ef
fectus cōis solū facit cognoscere causam quo
ad quia est. quia effectus pprius orit̄ ex pprie
etate alicuius rei sed sic nō orit̄ effectus cōis t̄
ergo non est simile

Arguit. Solū illa cā non cognoscit̄ p̄ suū
effectū que in infinitū distat ab effectū suo sic
est deus. sed sube sepate nō distat in infinitū
ab eoz effectib⁹ q̄ sunt ista inferiora. q̄ pōt co
gnosci per illos effectus. Dōm q̄ si aliqua
cā in infinitū distat ab aliq̄ effectū tūc effectus
nō pōt ducere in cognitōez cause nec q̄ ad gen⁹
nec q̄ ad dīnāz sed bene q̄ ad qz est. t̄ iō ex crea
turis nō possumus cognoscere genus rei nec dif
ferētiāz qz nullū eoz h̄z. sed si aliqua cā distat
ab effectū fm̄ finitū tūc possumus p̄ effectus
duci in cognitōez generis sc̄z nō in cognitōez
dīnē. sicut est in sub̄stātijs sepatis qz cognosci
mus eas ec̄ in genere sube sc̄z nō cognoscimus
dīnās eaz. qz dīnē in eis sumuntur fm̄ diuer
sos gradus intellectualitatis qui sunt nobis
simpliciter ignoti.

Arguit. Videt̄ q̄ nullo mō possumus cog
noscere subas sepatas nec q̄ ad gen⁹ nec q̄ ad
qz est. p̄bat. qz oīs cognitō sumitur fm̄ fantas
mata. sed sube sepate nō habet fantasmata apd̄
sensum. q̄ non pōt intelligi. Dōm q̄ dupl'r
aliq̄d intelligit̄ p̄ fantasmata. Uno mō p̄ fan
tasmata ppria q̄ sunt fantasmata rei intellecte
et sic corporalia intelliguntur p̄ fantasmata t̄ nō

immaterialia vt p̄bat argumentū. Alio mō
aliquid intelligit̄ p̄ fantasmata aliarū rerū. et
sic immaterialia pōt cognosci t̄ intelligi p̄ fan
tasmata. si em̄ aliq̄s velit intelligere deū tūc
intelligit aliq̄d sicut lumē. si aut̄ indiuisibilia
tē dei tūc intelligit aliq̄d sicut punctū. Jam
manifestus ē q̄ fantasmata lumis vel p̄cti nō
sunt fantasmata dei sc̄z sunt fantasmata aliena
quibus ducimur i cognitōez dei.

Arguit. Alia eris in hac vita pōt rapi a sen
sibus. t̄ tūc pōt intelligere subas sepatas i hac
vita. Dōm q̄ duplex ē cognitō aīe. Una ē
pure naturalis t̄ fm̄ hanc cognitōez non pōt
suba separata intelligi q̄ ad qd̄itatez i hac vi
ta. Alia est cognitō anime gratuita que fit per
alienatōez a sensibus t̄ p̄ raptūz. sicut sanctus
Paulus dicit se fuisse raptū in terciū celū. i.
in celū trinitatis. t̄ tali cognitōe nō est incōne
niēs aīaz cognoscere subas sepatas. nūc antez
loq̄mur de cognitōe naturali aīe. q̄ at̄ illa cog
nitō raptus nō sit naturalis p̄z ex raptu sanc
ti Pauli q̄ dicit se nescire an i corpore fuit vel
extra corpus. sic em̄ dicit Nescio an i corpore
fui vel extra corpus deus scit nō mentior.

Hunc antez de ani

Postq̄ Ares. determinauit de duplici intelle
ctu sc̄z agente t̄ possibili. Hic p̄r ostendit qd̄
sentiendūz sit de natura anime. t̄ vult q̄ natu
ra anime est q̄ anima est quodammodo omnia
Quod sic probat. qz omnia que sunt vel sunt
sensibilia vel intelligibilia. sed anima est illa.
q̄ est omnia. Minor patet qz sensus est sensu
bilia p̄ confirmitates p̄portōis ad sensibilia
et intellectus ē intelligibilia p̄ p̄portōez ad
intelligibilia. Et ideo secatur scie t̄ sensus sic
res. i. diuiduntur sensus t̄ scie sicut res diuidū
tur. qz sicut ens diuidit̄ in ens in actu t̄ ens i
potētia. ita etiā est sensibile aliquod fm̄ actūz
et aliquod fm̄ potētiā quod ideo dicit Ares.
quia res sensibilis in potētia non est sensus.
nec res intelligibilis i potētia est intellectus.
sed res sensibilis in actu est sensus. t̄ res intel
ligibilis in actu est intellectus. quia dum res
actu intelligitur tūc habet speciem intelli
gibilem in intellectu. t̄ ex hoc habentur due au
toritates. Prima autem est q̄ anima est quo
dammodo omnia. Secunda est. scientie secā
tur sicut t̄ res.

Queritur. Utrum intellectus istius vlti
me autoritatis posset sic intelligi sicut com
muniter solebat allegari sic scilicet q̄ tot sunt

sciencie quot sunt res. Dd̄s q̄ nō fm̄ int̄ctōz
p̄hi in textu. sed h̄z istū intellectū q̄ sciencie secā
tur. i. diuiditur quēadmodū z res. s. in actū z
pōnam. Pōt tñ ex illa expositōe elici alius cō/
mūnis intellectus z hoc sic. qz si sciencia z res
h̄nt p̄formitatē sic q̄ scia in actū ē res scita fm̄
conformitates. ergo tot sunt sciencie quot sunt
res diuersimode cōsiderabiles. Unde p̄t sic in
telligi q̄ scie secant̄ sicut res accepte fm̄ forma/
les rōes cōsiderādi que formales rōes sumūt
fm̄ ordinē ad p̄ncipia z passiones.

Neesse est autem.

Hic Aresto. ont̄ quō different antiqui dixerūt
animā esse omnia h̄ntes falsam opinionē. z q̄
modo aia est oia fm̄ veritatē z hoc sic. qz anti/
qui dicebant aiam esse omnia fm̄ naturam. qz
scz anima esset natu. aliter composita ex omni/
bus rebus intelligibilib⁹ sic q̄ haberet in se na/
tura. omnes res intelligibiles. sed Arest. nō
vult q̄ aia sic sit oia. sed aia est omnia fm̄ sp̄m̄
intelligibilem v̄l sensibilem siue fm̄ p̄portionē
z hoc sic p̄bat. Quia lapis nō est in aia s̄ sp̄s
lapis ergo res nō est in aia fm̄ naturā sed
fm̄ sp̄m̄. i. ymaginē. z idō assimilāt anima ma/
nu quia sicut manus est organū organoz. i.
man⁹ dat loco oim̄ organoz. qz sicut hō p̄ ma/
nus p̄t sibi p̄parare omnia factibilia ita p̄ ani/
mam p̄t facere omnia itelligibilia z sensibilia
z ideo aia est sp̄s. i. factua oim̄ sp̄ez itelligi/
bilū quoad intellectū agentem aut receptiua
oim̄ sp̄ez intelligibilū q̄ad intellectū possibi/
lem. z est forma receptiua sp̄ez sensibilū quo
ad sensum. Alius aut̄ textus habz q̄ anima in/
telligat sp̄s sp̄ez. i. naturas rep̄ntatas p̄ sp̄s
intelligibiles.

Arguit. Om̄e obiectū est i pōna s̄ lapis ē
obiectū aīe q̄ad intellectū. q̄ est in aia quoad
intellectū. Dd̄m q̄ dupl̄r aliqd̄ est in aia.
Uno mō subiectiue sicut sp̄s sensibil̄ est i sen/
su z sic albedo ē in pariete. z isto mō lapis non
est in aia sicut dicebāt antiqui s̄ species lapi/
dis. nō accipiēdo sp̄m̄ p̄ natura s̄ p̄ sp̄e intel/
ligibili q̄ est ymago rei intellecte. Alio mō ali/
qd̄ est in aia obiectiue qz. s. obijct̄ pōne aīe per
aliquā sp̄m̄. z sic lapis ē in aia sic oēs alie res
p̄ncipaliter intelligibiles.

Querit. Utz in aia intellectiua sit aliq̄ me/
moria. Dd̄m q̄ sic. qd̄ p̄z autoritate text⁹ qz
textus dicit q̄ species lapidis sit in anima. ex q̄
sequit̄ q̄ intellectus tenet in se sp̄m̄ lapidis et
aliaz rez intelligibilū. Item Aresto. dixit su/
pra q̄ anima sit locus speciez. Rōe p̄bat sic qz

de rōe memorie est p̄seruare sp̄s. sed intellect⁹
possibilis p̄seruat sp̄s ergo in eo est memoria.
Minor p̄bat quia vnū quodqz recipit ad mo/
dum recipientis sed intellectus est magis sta/
bilis z imobilis q̄ materia corp̄alis cū sit im/
materialis z incorruptibilis sed materia corpo/
ralis tenet formas dū p̄ eas nō opat̄. sic ignis
habz calorē dū nō calefacit. ergo multo magis
intellectus retinet formas dū p̄ eas nō opatur
sed forme intellectus sunt species intelligibiles
ergo manēt etiam in intellectu dum p̄ eas nō
opat̄ z hoc est de rōe memorie.

Arguit Memoria ē p̄teritorz vt d̄z in libro
de memoria z remiscētia. s̄z intell̄s nō est p̄teri/
toz qz abstrahit ab h̄c z nūc. q̄ intellect⁹ nō est
memoria Dd̄m q̄ p̄teritio p̄t ad duo referri.
Primo ad obiectū cognitū sic scz q̄ obiectū co/
gnitū fuerit p̄teritū. Alio mō q̄ad actum cog/
nitionis. tunc est d̄m q̄ in memoria sensitiua
est duplex p̄teritio dicta. s. tam quoad obiectū
q̄ q̄ad actū. sed in p̄te intellectiua saluat̄ soluz
ratio memorie quātū ad actum cognitionis z
nō q̄stuz ad obiectū. quia obiectum intellect⁹
scz v̄l nō subiacet tpe sed abstrahit a tēpe. sed
actus intelligēdi est quidā p̄ricularis actus et
ideo subiacet tpe. z ideo tūc memoramur i tpe
in p̄te intellectiua q̄n̄ coḡscim⁹ nos p̄ intellect⁹
s̄z memoria sensitiua est q̄ad p̄teritū obiecti/
ue qz de p̄nti nō est memoria sensitiua nisi fm̄
q̄ p̄ns est aliquo mō p̄teritū z fm̄ q̄ p̄ns acci/
pit in rōe alicui⁹ p̄teritionis.

Arguit. Act⁹ intell̄s nō subiacet tpe. p̄bat
qz intellect⁹ human⁹ est sup̄ tps ergo etiaz act⁹
ei⁹. qz ec̄ est sic de intellectu substantiaz separataz

Dd̄m q̄ intellect⁹ noster capit̄ dupl̄r. Uno
mō fm̄ p̄p̄riā naturā fm̄ scz q̄ est imaterial. et
sic nō mēsurat̄ tēpe continuo nec etiā actus ei⁹
z idō actus substantiaz separataz nō mēsurat̄ tpe
continuo s̄z discreto. Alio mō accipit̄ intelec/
tus noster fm̄ q̄ intelligit̄ p̄ fantasinata z quia
fantasinata sunt in organis corp̄alib⁹ sic actus
intellectus ex ea p̄te p̄t mēsurari tēpe. z ideo
oparōnes anime sepe nō mēsurant̄ tēpe sed
fiūt in instanti sic q̄ qlibet opatio p̄ se fit in in/
stanti sicut iā in substantiis separatis cōtingit sed
nō oēs oparōnes fiūt in vno instāti sed qlibet
opatio h̄z distinctū instans

Querit. Utz memoria intellectiua sit eadē
cū intellectu Dd̄s q̄ sic qz mēoria ē intell̄s
possibil. qd̄ sic p̄z qz idē est obiectū v̄riusqz. s.
q̄ditas rei material̄ q̄ vt cognoscibil̄ est obiec/
tū intellect⁹ possibil̄ z eadē q̄ditas vt retēta per
sp̄m̄ est obiectū memorie.

Arguitur Aug^o. dicit q tres sint vires ani
me scz memoria intelligentia z voluntas. ergo
memoria est alia poña ab intellectu. Dicen
dñ q vis capif duplr. Uno modo p poña ani
me z sic nō sunt tres vires anime quia vis sine
moratua est eadē cuz intellectua. Alio modo
accipit p pprietate ipsius anime. z tñc vna po
tentia pōt habere plures vires id est plures pp
etates. sicut intellect^o possibil^{is} hz vim retinedi
spēs. z sic vocat memoria. etiā habet vim cog
noscedi z sic vocat intelligentia. Et sic pōt sol
ui aliud argumētū qd sumit ab eodez Aug. q
intelligētia orit ex memoria. sed idē nō oritur
a seipso. ergo intelligētia nō est memoria. Dd^z
q duplr aliquid orit ex alio. Uno modo sicut
poña a poña. z sic intelligētia nō orit a memo
ria vt pbat argumētū Alio mō aliqd oritur ex
alio sic act^o ex actu. z sic intelligētia orit ex me
moria. qz ex illo actu q aliqs pseruat spēs qd
spectat ad memoriā orit ali^o act^o scz act^o intelli
gendi q spectat ad intelligētia.

Arguitur. In potētis sensituius ē alia potē
tia cognitiua z alia reseruatua. ergo etiā intel
lectus possibilis debet ēē vna poña z memoria
alia. vna tenet a sili Ddñ q nō est sile. quia
poñe sensituiue sunt corpales sed in corpali^o nō
est idem bñ receptiuum z reseruatuum qz humi
dñ bene recipit z siccū bene reseruat. s; in incor
palib^o pōt idē esse receptiuū z reseruatuum. Scdo
dicendū est q pñs z pteritū pnt esse dñe potē
tiar sensituar sed non intellectuar. cñ g me
moria accipiat penes pteritū sic pōt diuersifica
ri poña sensitua z nō intellectua.

Quoniam aut pre.

Quia Aresto. iā dixit q intellect^o ē oia intelli
gibilia. posset aliqs credere q intellect^o nō depē
deat a sensu in sua opatōe cñ habeat apd se spe
cies intelligibiles. Probat g Aresto. q etiā in
tellectus hñs spēs intelligibiles indigeat sen
sib^o in sua opatione. qd sic pbat qz vnū qd qz in
telligit sicut hz esse. sed res a nobis intellecte nō
sunt pter magnitudines sensibiles tāqz separe
ab eis sicut dicit Plato. ergo oportet si homo
debeat discere scientiā vl si debeat de nouo intel
ligere vtendo scientiā habita oportet q sp vtaf
sensu qz oportet qz formet sibi aliqd fantasma
in q videat illud intelligibile. z hoc est qd dicit
Aresto. Necessē est cñ intellect^o speculat. i. specu
latiue cognoscat siml aliqd fantasma speculati
Deinde addit qd sit fantasma dices q fantas
mata sunt sensibilia accepta sine materia. i. sine
conditionib^o materie.

Quent Utz necesse sit aiām intelligere cñ
cōuersione ad fantasmata. Ddñ q necesse ē
aiām rōnalem p statu hui^o vite intelligere cum
cōuersione ad fantasmata. qd pbat autoritati
b^o rōnib^o z signis. Autoritatib^o Aresto. in hoc
tercio q dicit q intellect^o passiu^o est corruptibi
lis. i. sensus interior. z sine hoc nihil intelligit
aima. i. sine sensib^o interiorib^o in quib^o sunt fan
tasmata. Scdo compando sensum ad intellec
tuz dicit q nequaqs aia sine fantasmate intel
ligit Tercio in hoc textu dicit q cñ intellectus
speculat necesse ē aliqd fantasma speculati. Se
cūdo pbat trib^o rōnib^o. Prima sumit ex parte
anime. Scda ex pre obiecti. Tercia ex parte
spci intelligibil. Prima stat i hoc Mod^o opā
di seqtur modū essendi. sed aia pūneta corpi
habet modū essendi in corpe. ergo etiā hz mo
dū opandi per corpe. ergo oportet q vtaf orga
nis corpali^o in suis opationib^o. talia sūt orga
na hñt in se fantasmata ergo intellectus intelli
git p fantasmata. Scdo pbat ex parte obiec
ti intellectus z stat rō in hoc. Obiectū intellec
tus est qditas rei material. illa sūt qditas non
hz esse per se subsistens sicut dicit Plato. s; hz
esse in particularib^o. ergo etiā illa qditas nō p
fecte intelligit nisi fm ordinē ad particularia.
s; particularia hñt pntari per fantasmata. ergo
oportet q intellect^o intelligat cñ pūuersione ad
fantasmata. Tercia rō stat in hoc. spēs intelli
gibil^{is} abstrahit a fantasmatis^o nihil aut abstra
hit ab alio nisi habeat naturalē cōuersionē ad
ipm a q abstrahit. cuz ergo spēs intelligibiles
abstrahatur a fantasmatis^o ille spēs intelligibi
les hñt naturalē ordinē ad fantasmata. g oport
ter vsum spci intelligibilis fieri p fantasmata
Tercio pbat ex duob^o signis. Primū est qz in
tellect^o noster etiā postqz hz spēm intelligibiles
impedit in sua opatione per lesionē sensus. vtz
in infirmitatib^o vl in notabili lesiōe vl vulne
ratōe capitis vel ebrietate. oia ei ista impediūt
vsum scie ppter lesiōez sensuū interiorz in qb^o
sunt fantasmata. Scdm signū est qz qñcumqz
aliqs vult aliquā rem intelligere vl vult alias
ad intelligēdum inducere tñc format sibi aliq
fantasmata p modū exemplor in qb^o exem
plis videat piculariter hoc q vult vniuersalr
intelligere. z iō docētes alios formāt varia exē
pla vt accipiāt aliqd vniuersale dictū in parti
culari fantasmate.

Arguitur. Habitib^o vtimur qñ volum^o sed
spēs intelligibiles hñt se vt habit^o. g itellect^o
hñs spēs pōt intelligere qñ vult absqz fantasma
te. Dd^z q duplices sunt hū^o Aliq sunt hū^o

quib' utimur absq; aliquo extrinseco. sic sunt intellectus & sinderesis q; sunt habit' assensui p'ncipioz & illis habitib' utimur qn' volum' absq; aliq; extrinseco. Alij sunt h'it' q; ruz vsus dependz ab aliq; extrinseco & illis h'itib' vti nō possum' nisi adiecto tali extrinseco. sic p; exem plani in habitu practico. q; liberalitate vl' magnificētia vti nō possum' absq; p'ccūa. sic eē spē bus itelligibilib' vti nō possum' p' statu hui' vite nisi addat' fantasmata extrinseca in q; bus videat' illud qd' vniuersaliter intelligitur.

Arguit' ymaginatio magis dependet a sensu q; intellect' ab ymaginatioe. s; ymaginatio pot' esse sine sensu. ergo intellectus pot' esse absq; ymaginatioe. Dm q; ymaginatio & intellectio pnt capi dupl'r. Uno mō q; tū ad primā receptionē spēz in ymaginatioe vl' in intellectu. & sic necessario dependet ymaginatio a sensu & intellect' ab ymaginatioe. Alio mō accipiūt q; tū ad opatōem post receptionē spēz. & sic nō hnt se equaliter q; tunc intellectio dependet ab ymaginatioe. i. a sensu interiori. sed ymaginatio nō dependet a sensu exteriori q; virtus ymaginatioe ua retinet apd se similitudinē rei p'icularis. et ideo nō indiget alia similitudine rei p'icularis s; intellectus h; apud se similitudinē rei vniuersalis. & ideo etiā in sua opatōe indiget alia similitudine rei p'icularis que est in sensibus interioribus.

Arguitur. Omne q; corrūdet suo qd'. sed id qd' intellect' intelligit est vniuersale. ergo etiā id mediāte quo intellectus intelligit erit vniuersale. ergo intellect' nō intelligit p' fantasmata. Dm q; est duplex q; in intellectu. Unū est primū & p'p'riū sc; spēz intelligibil' & hoc ē in intellectu subiectiue. Aliud est q; remotum sc; quo mediāte intellectus inuat ad intelligēdū vniuersale qd' repntat p' spēz intelligibile & hoc q; est fantasma. & iō intellect' vtes fantasmate nō intelligit singulare nisi qn' vti fantasmate refere vt p'us dictū est de obiecto intellectus. & ex isto pot' sumi causa q; re sepe obliuiscimur sciētia cū tū spēz intelligibiles sp' maneant apud intellectū. Rō pot' esse quia fantasmata p'cūta sensib' interiorib' sine qb' fantasmata nō pot' eē vsus sciētie vt p'us dictū est.

Queritur. Utz cognitō intellectiua dependat a sensu. Dm q; sic q; vniū qd; h; cognosci sicut h; esse. sed res materiales vniuersales q; nos agnoscim' nō hnt esse nisi in singularib' cū nō habeant eē p se sicut dicit Plato. s; hnt etiā cognosci p' singularia s; cognitō singulariū fit p' sensum. ergo cognitō intellectiua fit

& dependet a sensu.

Arguitur. Superi' nō dependet ab inferiori in sua opatione sed intellectus est superior sensu. ergo nō dependet a sensu in sua opatione.

Dm q; duplex est supius. Unus est quod nihil accipit ab inferioribus & sic est supior creaturis. & sic est vez q; tale supius nō dependet ab inferioribus. Aliud est supius qd' sumit obiectū ab inferiori. sic extra ppositū vt architector sumit suū obiectū a manu artificie. & tle supius pot' impediri ab inferiori. q; architector nō pot' vti nauī nisi nauis sit facta & sic intellectus sumit suū obiectū a sensu.

Arguitur Aliquis vere syllogizat in somno sed tunc sensus sunt ligati. ergo intellectus nō semp vtit' sensu. Dicendū q; in somno nō ligatur sensus interiores quib' vtit' intellect' nisi forsan in ebrijs vbi cerebrū est turbatū et tales in somno nō habent somniū. sed soluz ligant' sensus exteriores & illis nō vtitur tūc intellectus. Est tamē ibi sciendū q; in somno fit syllogisatio cū magna deceptione. quia fantasmata nō ordinant' fm imperiū rōnis. & iō non correspondet res pceptib' & sic fit multiplex deceptio.

Est autem fantasia

Quia Aresto. dicit q; intellect' dependet a sensu. etiā pri' dictū est q; fantasia dependet a sensu quia est motus sensuū. sic posset apparere q; essent idēz. ideo Aresto. ponit dīnam inter fantasiam & intellectū quoad duas opationes intellectus. Primo ergo quoad scdām opatōem & hoc sic. fantasia nō est eadē cū intellectu cōponente & diuidēte. quia talis intellect' semp est verus aut falsus. sed in fantasia nō est veritas vl' falsitas sc; compositōnis vel diuisionis quib' ibi possit esse veritas adequatōis. prius ei dictū est q; multe fantasie sunt falsę quibus sc; nō corrūdet ipsa res. sed in fantasia nō ē veritas cōpositōis q; illa est solū in obiecto scdē opatōis intellectus sicut pri' dictū est.

Primi autem intel

Hic ponit dīnaz int' fantasiam & intellectū quoad primā opatōem intellectus Et dicit q; intellectus & fantasia habent alia obiecta. quia intellectus est vniuersaliū fm eius p'mā opatōez. & ipsa fantasia est singulariū.

Querit'. Utz aia sepaata a corpe intelligat substātiās separatas Dm q; sic q; aia sepaata post sepaationē est immaterial' & est eiusdem

Duplex

duplex

Duplex

Duplex

pportionis ad intelligēdū sicut substātie sepa-
rate. qz ergo manifestū est qz substātie sepa-
te intelligūt se mutuo ergo etiā aīa sepa-
ta intelligit substātiās separatas. Ex q̄ etiā accipit qz sic sub-
stātia sepa-
ta intelligit seipsam p̄ eētā z nō p̄
spēm intelligibilē. sic etiā aīa sepa-
ta a corpe in-
telligit seipsam p̄ eētā suā. z nō p̄ spēm intel-
ligibilē. sed q̄dū aīa est in corpe tūc intelligit
se p̄ suū actū z p̄ spēm intelligibilē qz tūc intel-
ligit aīa p̄ uersionē ad fantasmata. s; p̄ sepa-
tōem nō habet ordinē ad fantasmata sed ad ea
q̄ sunt p̄ se intelligibilia. qz vnūq̄qz recipitur
ad modū recipētis. z vnūq̄qz est in alio ad
modū illi in q̄ est. iō aīa rōnalis ipsecti⁹ intel-
ligit substātiās separatas qz intelligit aīas sepa-
tas a corpe. z ipsecti⁹ intelligit substātiās sepa-
tas qz substātie sepa-
te intelligit seinuicē. Ex q̄
b⁹ oib⁹ p̄z qz aīa sepa-
ta a corpe hz impfectā cog-
nitiōe de angelis. z hoc est verū de cognitiōe
naturali.

Arguit. Aīa p̄iuncta corpi nō p̄t intelligere
substātiās separatas. q̄ nec aīa sepa-
ta. p̄na p̄bat qz est vna aīa p̄iuncta z sepa-
ta. Ddm qz aīa
rōnalis p̄t dupl̄r capi. Vno mō fm̄ p̄fectōem
sue nature. z sic aīa rōnalis est p̄fectior p̄iuncta
corpi qz sepa-
ta a corpe. cui⁹ rō est qz aīa est na-
turalr ps hoīs. oīs at ps est p̄fectior in natura
p̄iuncta toti qz sepa-
ta a toto. Alio mō accipitur
aīa rōnalis fm̄ modū z libertatē intelligēdi. et
sic aīa rōnalis sepa-
ta est liberior z p̄fectior hz
modū intelligēdi q̄tū ad oīa intelligibilia. i-
pedit enī in corpe etis p̄pter grauitatē corpis
z nō habz illā libertatē ad intelligēdū corpi cō-
iuncta sic p̄ sepa-
tōez. z iō q̄uis intelligat det-
minat⁹ z p̄fecti⁹ in corpe ipsa materialia tū se-
pa-
ta intelligit plura. sed intelligit materialia
imp̄fectiori mō qz nūc intelligit loquēdo de cog-
nitiōe naturali

Arguit. P̄hi p̄suerūt felicitatē hoīs in cog-
nitiōe substātiarū separatarū. q̄ oportet qz aīa rō-
nalis p̄fecte cognoscat substātiās separatas p̄ se-
patōem. Ddm qz felicitas hoīs p̄sistit in cog-
nitiōe substātie sepa-
te nō cuiuscūqz s; sup̄me
q̄ est de⁹ z illā substātiā sepa-
tarū cognoscat hō fe-
lix etiā p̄fecte. qz de⁹ videt sicuti est. i. p̄ suā eēt-
tā a q̄libet intellectu felici creato.

Querit. Utrū aīa sepa-
ta a corpe intelligat
oīa naturalia. Ddm qz aīa sepa-
ta intelligit
oīa sed sub q̄dā p̄fusione. P̄na ps p̄bat duab⁹
rōib⁹. P̄na est. aīa sepa-
ta intelligit p̄ spēs a deo
infusas. sed ille mod⁹ cognoscēdi est p̄ natural-
substātijs sepa-
tis. z ideo p̄ tales spēs oīa cog-
noscut p̄fecte substātie sepa-
te. s; aīe cognoscut

per tales spēs res imp̄fecte. z qz ille spēs infuse
rep̄ntat naturalia. sic aīa p̄t oīa naturalia cog-
noscere. Scda rō est. qz ille species infuse sunt
pportionate spēs p̄ q̄s cognoscat intellect⁹ di-
uin⁹. sed manifestū est qz ille spēs sunt p̄cipia
cognoscendi z faciendi naturalia in intellectu
diuino. q̄ s̄l̄r in aīa sepa-
ta rep̄ntant naturalia.
qz tū dictū est. vnūq̄qz recipit ad modū illi⁹
in q̄ est. iō ille spēs p̄pter imp̄fectōez intellect⁹
nostri faciūt in nostro intellectu imp̄fectā cog-
nitiōe z confusam sed faciūt in substācijs se-
patis cognitiōez p̄fectā p̄pter p̄fectōez intelec-
tus earum.

Arguit. Ex hoc sequeret qz studiū hic factū
esset frustra. qz de⁹ infundit spēs intelligibiles
p̄ q̄s res intelligūtur. Ddm qz est duplex cog-
nitiō rez naturalū. Vna est p̄fusa z indeter-
minata. z talis hēt de reb⁹ naturalib⁹ p̄ spēs in-
fusas a deo. Alia ē cognitiō p̄fecta z p̄p̄ria. z ta-
lis hēt p̄ spēs acq̄sitas in corpe. z iō p̄hi loquē-
do de cognitiōe naturali p̄fecti⁹ coḡsunt res na-
turales qz aīa separata. z iterū intellect⁹ sepa-
ta a p̄ho p̄fecti⁹ coḡsunt res naturales qz intel-
lect⁹ sepa-
tarū ydeote. z iō sic aīa intelligit substā-
tiās separatas sub q̄dā p̄fusione. sic ec̄ intelligit
oīa naturalia sub confusione quadā.

Querit. Utrum anima separata cognos-
cat ea que agunt in hac vita. Dicendū qz ge-
neraliter z vniuersaliter non cognoscat ea que
aguntur in hac vita. z hoc potest dupliciter pro-
bari. quia anime separate nō cognoscut singu-
laria vniuersalit. sed illa que aguntur circa nos
aguntur singulariter. ergo nō cognoscut ea que
aguntur circa nos. possunt tamē aliqua singula-
ria cognoscere vt dictum est. Secunda ratio est
quia anime separate coniunguntur substātijs
separatis z conuersatōm earum siue sint bone
siue male z ideo cognoscut substātiās sepa-
tas et actus earum. ergo non cognoscut ea que
aguntur apud nos. Loquendo autē de anima
bns beatis tūc anime beate cognoscut illa sin-
gularia in essentia diuina que spectat ad earū
accidētalem beatitudinem z ideo cognoscut
orationes ordinatas ad tales animas. Illumi-
nātur etiā inferiores angeli de multis singula-
ribus per superiores angelos. z simile potest di-
ci de animabus beatis qz saltes illuminātur per
angelos. Contingit etiā animas damnatas cog-
noscere quedā singularia. quia ex illis singu-
laribus accipiūt penam. sicut dicit Gregorius
Dd pena hereticorum semper magis crescit in
inferno quanto plures labuntur in talem he-
resim.

De 84 anima

Arguitur. Anima separata h3 curā eoz q agū
tur in hac vita ergo cogit ea q agūtur in hac
vita. Anis pbatur de diuine epulone q cogno/
nit fratres suos r petunt dici fratribus suis vt
petā cauerēt ne veniret ad talē mirabilē locū
tormentoz. Ddm q nō est incōueniēs dicere
q aia habeat curā de qbusdā singularib⁹. qz de
qbusdā h3 aia separata cognitiōes p aliquē qtu/
or modoz pns dictoz. r sic diues epulo hūit
curā de suis fratrib⁹ ne ipi veniret ad penā in q
ipē fuit ne ipē magis puniret. Vel p alit⁹ dici.
q qnq; habent curā de hys q ignozant. sic ha/
bent curā de aiab⁹ defunctoz faciēdo p eis suf/
fragia r tū ignozant an sint dānati vl nō. Vel
pōt dici q aie dānatoz cognoscūt aliq singula
na p alias aias eis aduenientes r silr ē in purga/
torio.

Arguit. Sic qnq; apparēt in istis inferiori
b⁹ petēdo suffragia ergo cognoscūt ista inferiora.
Ddm q hoc fit miraculose. vel fit p opa/
tōes bonoz l maloz āgeloz mortuis īgrātib⁹
r hoc qnq; ex dispositione diuina ad terrorem
viuentū vel ad instructionē.

De motu anime

Postq; Aresto. determinauit de trib⁹
partib⁹ aie. s. de vegetatiua sensitua r itel/
lectiua. hic pnr determinat de alia pte aie. s. moti/
ua. Et pzo dicit de q est intērio. r dicit sic qz
aia diffinita est ab antiq; p pōnam cognitiuā
r motiuā. r de cognitiuis nūc dictū est qz pōne
cognitiue sunt sensitue r intellectiue. nūc pnr
dicendū est de motiua.

Querit. Que sit rō ordis. Ddm q ista.
qz pōne cognitiue de qb⁹ pns dictū ē sunt prin/
cipiū motus localis. qz q pns rēminādū ē de
pncipio iō pns de eis fuit rēminādū. r sic or/
dine doctrine pns determinādū fuit de illis pn/
cipijs q sunt pncipiū pōne executiue mot⁹ local⁹

Arguit. Pōna localr motiua ē notior r cō/
muniōr potētis intellectiuis r sensituis. qz d3
pcedere. Ddm q in ordie doctrine sunt duo
pnsiderāda. s. notioritas fm q notiora sunt po/
ra īgnotis. r sic pōna localr motiua pcedit itel/
lectiua r sensitua. Aliū est rō pncipiū r fm illā
rōz pōne cognitiue pcedūt motiua qz pōne co/
gnitiue sunt pncipiū mot⁹ localis.

Queritur Quid sit pōna localr motiua in
aiab⁹. Ddm q pōna localr motiua est du/
plex. qdā est impatiua siue directiua mot⁹ local⁹
r tūc pōna localr motiua est intellēs r volun/
tas in hoīe vtēte rōe. vel sensus r appetit⁹ in ho/
mine nō vtēte rōe r in alijs aiab⁹. qz hoīnes

nō vtētes rōe mouēt ex sensu r appetitu sic bruti.
Alia ē pōna motiua executiua mot⁹. r sic si/
gnificatiua pōnam q est pncipalr in corde s3
q cor pntinat neruis r muscul⁹ q sunt in aiab⁹.
Itē ista pncipia pnt in aiab⁹ reali diuidi qz in
qdā aiab⁹ pōt inueniri pōna localis impatiua
absq; executiua sicut p3 in aiab⁹ hūitib⁹ defec/
tū in mēbris corpali⁹ sicut ptingit in februci/
tātib⁹. In alijs at ecōtra est pōna motiua exe/
cutiua r nō impatiua sicut in fatuis hūitibus
vsūm mēbroz. qz inextimiate mouēt. Aresto. q
determinat de vtraq; pōna r pzo de ipatiua mo/
tus. Scdo de executiua mot⁹ ibi. Nūc at in sū/
ma dicamus.

Habet autē dubita

Consequē pscq; Aresto. suā intētiōez pscq;
do de pōna locali motiua ipatiua r qz talis po/
tētia ipatiua pntinet sub aliq; genere pōne. silr
etiā executiua. pmo p modū disputatiōis inq;
rit diuisionē pōnaz. Et pzo pmutit diuisiōz
quā ponebāt antiq;. r dicit qz ipossibile est disti/
guere pōnas aie fm opationes spēales aie. qz
tales sunt infinite r inextimiate. qz oportz di/
stinguere ptes aie fm opationes in generali. et
sic antiq; diuidebāt pōnas aie in rōnale irasci/
bile r concupiscibile. Alij aut diuidūt eas in rō/
nalem r irrōnalem.

Querit. Quid sit pōna localr motiua in aiab⁹. Ddm q pōna localr motiua est duplex. qdā est impatiua siue directiua mot⁹ local⁹ r tūc pōna localr motiua est intellēs r voluntas in hoīe vtēte rōe. vel sensus r appetit⁹ in hoīe nō vtēte rōe r in alijs aiab⁹. qz hoīnes

Secundū enim dif

Obijcit ptra istas diuisiones quattuor rōib⁹.
Quaz pma stat in hoc. qz mēbra diuidentia
debēt euacuare totā naturā diuisi sed sunt aliq;
pōne que nō pntinet sub pncipulis diuisionis si/
cut sunt pōne vegetatiue r sensitue. quia pōne
tales nec sunt rōnales nec irrōnales nec irasci/
biles nec concupiscibiles.

Arguitur Sensus sunt irascibiles r concu/
piscibiles. quia virtus concupiscibilis est in sen/
su cōmuni r irascibilis in virtute cogitatiua.

Ddm q duplices sunt pōne sensitue. Que
dā sunt cognitiue qz sc3 vel cognoscūt vel ordi/
nant ad cognoscendū sicut sunt reseruiue et
de illis Aresto. hic loq; qz ille pōne sensitue
nō pntinet sub aliq; mēbroz. Alio mō accipiūt
pōne sensitue p sensituis appetitiuis. r tūc
est verz q pōne sensitue pphendūt sub irasci/
bili r concupiscibili.

Arguitur. Ista diuisio datur p affirmatiōz r
negatiōz. qz ē sufficiens diuisio. D3 q irrōnale

capit' dupl'r. Uno mō pure negative fm q' d'r
 irrōnale q'si nō rōnale t' tūc oīs poīa aīe est
 rōnalis vl' irrōnal. sed sic irrōnale nō p't eē d'f
 ferētia p'stituēs aliquā poīaz q' negatio nihil
 p'stituit Alio mō accipit irrōnale p'uatine. t' sic
 itez diuisio nō valet. q' poīe sensitīue in bru
 tis nō sunt rōnales nec irrōnales Et si dicatur
 istā diuisiōne ponit Aresto. in fine p'mi ethico
 rū. Dōm q' ista diuisio est bona p' accūs s'i. s. cō
 trahat ad aliq'd p'iculare subiectū q'd ē hō. tūc
 enī in hoīne oēs poīe vl' sunt rōnales sic sunt
 poīe intellectuē sensitīue. dicunt' ei sensitīue
 rōnales poīe nō p' eētā s' p' p'icipatōz quia
 p'icipāt t' dirigūt p' rōez in hoīe nō at in bru
 tis. s' vegetatiue sunt tūc irrōnales q' non
 p'icipāt rōez nec dirigūtur a ratōne.

Adhuc autem et fanta

Hic ponit scōaz rōez t' stat in hoc. Illa diuisio
 est insufficiēs sub cui' mēbris nō p'inet oīa cō
 tenta sub diuisio. s' sic est hic. q' ps fantastica
 p'inet inf' poīas aīe t' tū nō p't p'ineri sub ali
 q' p'icula diuisiōnū p' d'ictaz. q' nec ē rōnal
 nec irrōnalis nec cōcupiscibil' nec irascibil'. q'
 ps fantastica est sensitīua cognitīua.

Adhuc autem et ap

Consequenter ponit tertiā rōez t' stat in hoc. Ali
 q' est poīa aīe q' nō p'inet sub istis mēbris s'z
 vis appetitiua rōis. s. volūtas q' nō p't p'ineri
 sub poīa rōnali cū illa sit cognitīua nec p't p'ineri
 sub trāsibili vl' p'cupiscibili cū tales p'ri
 neāt ad sensum. Op'oret' t'z p'ponere tria mem
 bra appetit' sic q' diuidat' appetit' in appetituz
 irascibile' p'cupiscibile' t' volūtatē.

Et etiā de quo nūc

Quarta rō est q' est eē vna poīa local' motū
 de q' nūc dixim' q' nō p't p'ineri sub aliq' mēbro
 rū diuidētū. s' illa diuisio nō est bñ assig'ta.

Sed de motu secū

Hic p'cedit ad p'cipale p'positū. s. inq'rēdo q'd
 sit p'cipiū mot' local' in aīalib'. t' p'rio p'cedit
 disputatiue. Secōdo ponit veritatē ibi. videtur
 aut. D'ndit q' q' poīa vegetatiua nō sit p'cipi
 um mot' local'. Deīn q' nec ps sensitīua Tertio
 q' nec rōcinatia. Quarto q' nec appetit' Cir
 ca p'mū ponit duas rōes q'rū p'ma stat in hoc.
 Mot' p'gressiu' de q' iam loq'mur sit fm aliq'd
 ymaginātū t' desiderātū q'd pbat Aresto. quia
 aīal nihil appetēs vel fugiēs nō mouet. s'z mā

festū est q' ps vegetatiua nō est cognitīua s' nō
 potest esse p'cipiū motus localis

Amplius autem et

Hic ponit scōaz rōez ad idēz t' stat in hoc. Si
 ps vegetatiua eēt p'cipiū mot' local' p'gressi
 u. s' etiā plāte mouerēt local' t' haberēt pres oz
 gamicas aptas ad hūc motū q'd est falsum. scq'
 la tū patz quia posito p'cipio eē ponitur prin
 cipiū.

Arguit' In plātis est mot' local' q' nō sit ibi
 nisi a potētys vegetatiuis q' nullas alias hūt
 ergo t'c. Dōm q' in plātis nō est poīa motū
 ua localis p'gressiua de q' hic loq'mur licz ibi sit
 mot' fm dilatatōez vl' cōstrictiōez vl' fm aug'
 mētū t' decremētū t' tal' mot' eē p't eē i vegetabili
 b' t' illoz motū p'cipiū p't eē poīa vegeta

Similiter autē ne

Hic pbat q' ps sensitīua nō p't esse p'cipiū
 mot' local'. t' stat rō in hoc. q' si sensus eēt suffi
 ciēs p'cipiū mot' local' p'gressiu'. s' vbiq'z ē
 sensus ibi erit mot' local' p'gressiu' q' posita cō
 ponit effect' s' hoc est falsum. Quia oib' aīali
 bus inest sensus sed non omīa mouētur locali
 ter sicut conche t' ostree. t' quod non mouētur
 localiter pbat Aresto. sic quia natura in p'fectz
 nō deficit in necessarijs. sed ista animalia sunt
 p'fecta ergo natura puidisset eis organa ad mo
 tum localem. sed manifestū est q' natura nō de
 dit eis organa ad talem motū. ergo etiam non
 mouētur localiter. Maior patet quia natura
 dirigif ab intelligentia nō errante. t' ergo non
 deficit in necessarijs. Minorē pbat Aresto.
 quia hoc est p'fectū quod sibi potest generare
 simile. ergo sunt p'fecta. Vult ergo Arestote. q'
 sint p'fecta in sua sp'e licz sint imp'fecta p' cō
 pationē ad alias spes aīalis

Stuero neqz ratio.

Hic pbat q' intellectus nō est p'cipiū mot' local'
 localis t' primo de intellectu speculatiuo. Sc
 cundo de intellectu pratico. t' stat prima ratio
 in hoc. Ille intellectus nō est p'cipiū mot'
 localis qui non considerat agibile vel fugibile
 p'sequi. sed intellectus speculatiuus nō consi
 derat aliquod agibile aut fugibile. ergo nō est
 p'cipiū motus localis. Maior patet. quia
 illa est ratio quare animal nūc mouet' t' nō p'ri
 us. quia nunc nintur aliquid fugere magis q's

714 p'cipiū mot' local' t' d'ndit

320

320

Secundus

Applet' t' d'ndit

Appbat' q' d'ndit

local' t' d'ndit

videt'

prius. Minor p[ro]p[ter] quia intellectus speculativus solus considerat aliquid speculabile. et ideo addit A[risto]tel[us]. q[uod] multoties intelligitur aliquid delectabile aut triste et t[ame]n intellectus non incipit timere vel desiderare. et hoc ideo quia hoc intelligimus solum speculativum et non practice. i. per applicationem ad opus.

Amplius et precipue

Consequenter ostendit A[risto]tel[us]. q[uod] intellectus practice non sit principium motus localis. et stat ratio in hoc. Illud non est principium motus localis sufficiens ad quod non sequitur illa que movetur localiter. sed illa que movetur localiter non sequitur intellectum practicum sed oppositum illi quod precipue intellectus practice. quod agitur secundum concupiscentiam sic patet in incontinentibus quod illi moventur ad hoc quod precipue ab eis per concupiscentiam sed intellectus practice non est sufficiens principium motus localis. Et A[risto]tel[us]. ponit simile in medicinis quod medicus huius artis medicine non sequitur sanatur quod non semper operatur secundum intellectum practicum. i. secundum regulas medicine.

Querit. Quare sit divina incontinentia et incontinentia. Dicitur quod incontinentia dicitur ille qui peccat ex malo habitu et signum illi est si delectatur in malo. quod signum generati habitus est delectatio operis siue hoc sit bonum siue malum. et ideo A[risto]tel[us]. in ethicis comparat eum palitico qui habet infirmitatis. sed in continentibus dicitur quod peccat ex passione et si habet habitum. et ideo in tali intellectu practice precipue aliquid faciendum et tamen facit oppositum propter appetitum sensitivum qui trahit ad oppositum et dicitur incontinentens quod non solum tenens cum ratione. i. non operatur secundum iudicium rationis.

Attuero neque appetit

Dicitur propter probatur quod appetitus sensitivus non sit principium sufficiens motus localis. quod illud non est principium sufficiens motus localis ad quod non sequitur motus localis. sed sic est de appetitu sensitivo. quod hoc principium ea que movetur non persequitur sed persequitur habet quod eis respicitur per intellectum sic patet in continentibus ergo appetitus sensitivus non est principium sufficiens motus localis.

videtur autem due

Postquam A[risto]tel[us]. disputative inquisit de principio motus localis. hic ostendit veritatem. et vult quod intellectus et appetitus sunt principium motus localis sic tamen quod sub intellectu apprehendat fantasia. et ratio stat in hoc. Illud est principium motus quod sequitur omnia illa que moventur sed omnia que moventur localiter vel se

quantur intellectum et appetitum intellectivum sicut homines viventes secundum rationem vel sequuntur fantasiam et appetitum sensitivum sic bruta et homines relinquentes rationem sed illa sunt sufficiens principium motus localis. Maior pars quod ex hoc quod aliquid sequitur principium impatiunt motus sic executive movetur. Exemplum. quod ex hoc quod intellectus cognoscit aliquid bonum et voluntas impatiunt illud sic sequitur ulterius executio motus per membra exteriora. Simile est in brutis quod si brutum cognoscit aliquid bonum sensibile tunc statim nisi aliquid impediat sequitur motus localis ad prosecutionem talis boni.

Queritur. Quare sub intellectu potest apprehendi fantasia. Dicitur quod ideo. quod sicut intellectus movetur in absentia intelligibilium. per speciem intelligibilem que reservatur in intellectu. ita et fantasia movetur in absentia sensibilium per speciem sensibilem contentam in sensu exteriori. Secundo dicitur quod quod superiora includunt inferiora virtualiter et excellenter. sic potest intelligentia que est superior ad fantasiam apprehendere sub se fantasiam sic perfectum includit imperfectum.

Intellectus autem

Postquam A[risto]tel[us]. posuit duo principia moventia in patria. tamen propter reducit illa duo moventia ad unum et vult quod hoc unum principium motuum est appetibile. et hoc sic probatur quod intellectus qui movetur localiter impatiunt est practice. sed intellectus practicus movetur ab eodem a quo appetit. scilicet ab appetibile. sed est unum principium movendi. scilicet appetibile.

Circa primam partem est considerandum quod intellectus practice et speculativus dicitur fine. quod intellectus speculativus non ordinatur ad aliquid operis. sed intellectus practice ordinatur ad aliquid operis. et ideo appetibile est principium intellectus practice. et hoc ideo quod appetit est circa aliquid bonum quod est finis. sed finis est principium actus et intellectus practice agens. et ideo prima motus ipsi intellectus practice incipit a fine et simile est de appetitu sensitivo et de fantasia quia fantasia non movetur sine appetitu sensitivo.

Queritur. Quare appetitus non movetur sub ratione intellectus sicut intellectus movetur sub ratione appetitus. id est quare intelligibile non est principium motus localis sicut appetibile.

Dicendum quod intellectus non movetur sine appetitu. quia intellectus se habet naturaliter ad opposita. sed non potest fieri motus nisi aliquid movens determinetur ad unum. talis autem determinatio fit per appetitum. ergo intellectus non movetur nisi sub ratione appetitus. et ideo appetibile est principium motus localis. Exempli gratia. per intellectum aliquid precipue ambulatores ad aliquid locum.

Liber

Tercius

cum et non ambulatorem ad illum locum. ergo intellectus absolute acceptus non est principium mouendi nisi secundum quod determinat per appetitum quod determinat ad unum. Et hoc est quod dicit Aristoteles in textu quod intellectus non est mouens sine appetitu sensitivo vel intellectivo. intellectivo quod quod voluntas est appetitus. per tamen contra appetitum mouere potest sicut patet de appetitu sensitivo. Et est considerandum quod Aristoteles plus loquitur de concupiscentia quam de ira. quod concupiscentia nihil precipit de ratione sed ira precipit ratione licet non secundum debitorum modum. et ideo iracundi sunt plus laudabiles quam iracundi. quod passio iracundia trahit ex origine propter concupiscentiam. sed concupiscentia fit ex consuetudine qua aliquid detinere potest.

Queritur. Utrum voluntas moueat intellectum vel intellectus voluntatem. Respondendum quod aliquid dicitur alio mouere dupliciter. Uno modo per modum finis. et illo modo intellectus mouet voluntatem quod bonum intellectum est obiectum voluntatis. obiectum autem est finis ponere. Alio modo aliquid mouet alterum in ratione agentis. et sic voluntas mouet intellectum et alias inferiores vires. Ratio prima est quod omnis appetitus est de se ceteris. id est appetitus non habet apud se ipsam per quam fit cognitio. ergo oportet quod cognitio fiat per aliquam potentiam cognitiuam. et per illam cognitionem sequitur inclinatio in aliquid quod inclinatio est appetitus sicut quod potentia sensitiva cognitiua preterit obiectum appetitui sensitivo. ita etiam intellectus preterit obiectum suo appetitui. id est voluntati. et sic mouet voluntatem per modum finis. Ratio secunda est quod in omnibus potentibus subordinatis superiori potentia que respicit finem vlem mouet alias potentias que respiciunt fines particulares. sed voluntas respicit bonum et finem in communi tanquam suum obiectum. quilibet autem alia potentia tendit in aliquid singulare bonum sicut visus tendit in cognitionem coloris. intellectus in cognitionem veri que sunt quedam bona particularia. ergo voluntas mouet alias potentias ad suos actus. Maior probatur inductio tamen in naturalibus quam in politicis. Videmus enim in naturalibus quod celum mouet ista inferiora effectiue. et hoc ideo quod celus vel mouet ad generationem generabilium et corruptibilium. alia autem corpora habent quedam particulares effectus circa generabilia et corruptibilia. Sicut est in politicis quia rex qui intendit communi bono mouet omnes alios inferiores quod inferiores non intendunt bono communi sed aliquo particulari bono.

Queritur. Utrum intellectus sit nobilior voluntate vel contra. Dicendum quod intellectus est simpliciter nobilior voluntate. sed voluntas est dignior intellectu secundum quod probatio prima est. quia nobilitas potentie simpliciter debet sumi ex illo a quo sumitur natura potentie. natura autem potentie sumitur per comparationem ad obiectum. sed intellectus

obiectum est dignior obiecto voluntatis. ergo intellectus simpliciter et in sua natura est dignior voluntate. Minor probatur quia obiectus intellectus est immaterialis simpliciter et abstractus. Est enim obiectum voluntatis bonum agile quod inuenitur in rebus exterioribus. sed obiectum intellectus est quidditas rei materialis siue ratio rei. sed ratio rei est simplicior quam ipsa res. Secunda pars patet quia voluntas fert in rem secundum quod in se est. sicut intellectus fert in rem secundum quod per speciem accipitur. contingit ergo quod alique res non preterit accipi per speciem sicut sunt immaterialia. et tamen voluntas potest tendere in illas res. ergo quoad illa immaterialia voluntas est superior. quia voluntas potest proprie illis coniungi in hac vita. sed illa non preterit per intellectum cognosci. Potest etiam probari idem ex alio. quia illa potentia est dignior que habet digniore habitum sed intellectus habet digniore naturalem habitum scilicet sapientiam. et voluntas habet iusticiam. sed sapientia est multo altior iusticia. ergo intellectus est altior voluntate et nobilior.

Arguitur. Voluntas est simpliciter nobilior intellectu. probatur quia obiectum voluntatis est vltimus finis qui est prima causa et perfectissima sicut dicitur secundo philosopho. Dicendum quod obiectum voluntatis scilicet bonum et obiectum intellectus scilicet quidditas preterit dupliciter adinuicem comparari. Uno modo secundum viam causalitatis. et sic obiectum voluntatis est dignior quia causalitas respicit bonum quod bonum est diffusiuum simpliciter. et dicitur Augustinus quod de bono est sumus. sed creata precipit bonitatem ab illo et ex hoc arguitur quod voluntas mouet intellectum effectiue ut dictum est. Alio modo comparantur adinuicem bonum et verum secundum simplicitatem nature vtriusque et sic verum est simpliciter bono quod secundum Aristotelem. sexto metaphisice. bonum et malum sunt in rebus. verum et falsum in anima. sed aliquid est simpliciter et dignius in anima quam in rebus.

Arguitur. Intellectus preterit voluntatem naturaliter. ergo est imperfectior cum priora sunt imperfectiora. Dicendum quod dupliciter aliquid est plus alio naturaliter. Uno modo via generationis et in eodem. et sic imperfectiora sunt priora perfectis. quia idem naturaliter ducit ab imperfecto ad perfectum. et sic intellectus non est prior voluntate. Alio modo aliquid preterit aliud naturaliter in diversis via perfectionis et illo modo intellectus est prior voluntate. Cuius ratio est quod finis via perfectionis est prior aliis causis. cuius ergo intellectus moueat voluntatem finaliter sicut dictum est. ergo preterit voluntatem via perfectionis.

Arguitur. Voluntas non mouet intellectum quod mouens est nobilior motu. sed voluntas non est

Voluntas moueat intellectum ad egr

Intellectus mouet voluntatem ad egr
Intellectus mouet voluntatem ad egr
Intellectus mouet voluntatem ad egr

nobilior intellectu ergo non mouet intellectum

Dom q tam voluntas q intellectus capiunt
dupl'r. Uno modo acapit intellectus put est app/
hensiu' veri et entis in vli. Alio modo fm q e det/
minata poña aie hñs determinatū actū. Silt'
volūtas capif dupl'r. Uno modo fm cōitatē sui
obiecti quod est bonū in cōi. Alio' put est det/
minata poña hñs deterrminatū actū. Tunc est
dicendū q omnibus istis modis intellectus est
nobilior voluntate excepto vno scz fm q intel/
lectus e determinata poña hñs deterrinatū actū r
volūtas sñit hz cōitatē sui obiecti sic ei obiectū
intellectus pprehendit sub obiecto voluntatis. qz
tunc intellectus est circa aliqd picular e bonū. sz
omnib' alijs modis intellectus est dignior. Ue/
rū est ergo q voluntas mouet intellectū fm q
est poña siue virtus respectu finis r ipst' boni
in cōi r fm q intellectus est determinata poña et
allo modo voluntas est dignior intellectu. Etia' di/
cendū q omne mouens inqstū mouens est di/
gnius moto. sed voluntas non mouet intellectū
quocunq; modo sed solū inqstū hz obiectū qd est
bonū in cōi. r illo modo voluntas mouet itellectū
nigstū est vna determinata picularis poña
cū hoc modo etiā volūtas sit dignior intellectu.

Arguit Mouens non mouet a moto nisi per
accūs. sed intellectus mouet volūtatē. q volūtas
non mouet intellectū. Dom q mouēs non mo/
uet a moto eo modo quo mouet. Intellectus em non
mouet volūtatē eo modo quo mouet a voluntate
qz intellectus mouet volūtatē finalit' r obiectalr
sed volūtas mouet intellectū effectiue. qā dir/
git oēs alias poñas ad opandū.

Ar. Si intellectus moueret volūtatē r volū/
tas intellectū tūc eēt pcessus in infinitū. Di/
cendū q e stat in intellectu qz oēm motū volūta/
tis pcedit motus intellectus. cū volūtas de se sit ceca
et non inclinē ad aliqd nisi pntet p intellectu
sed non oq intellectus noster semp moueat a vo/
luntate nostra. sed ad intelligendū pma intelli/
gibilia mouet a volūtate diuina sic dicit Ar.
in tractatu de bona fortuna. q pncipiū pslūdi
primū e alit' intellectu nro. volūtas aut nra non
est altior intellectu sicut dictū est. ergo intelligit
hoc de intellectu diuino

Intellectus quidē

Dicitur Ar. ex pdictis assignat cam quare sepe
erramus in actionib' nris. qā em dictū q nos
mouemur ad agendū ex appetitu. qā scz appe/
tibile est primū pncipiū motus r actionis. id
dicit Ar. q quis intellectus sit semp rectus scz
ille intellectus qui est pncipiū opationis scz

intellectus practicus. quia ille hz vñū habitū
q vocat sinderes pprque habitū rō deprecas
ad optima. Quia tñ fantasia et appetit' sensiti/
uus qñq; hñt rectitudinē r qñq; nō. id ptingit
fieri opationē fm iudiciū fantasie et appetitus
sensitiui. talis ar appetit' sensitiu' est circa bo/
nū apparens. id potest in hoc bono fieri error.

Circa istud est sciendū q in qualibet acti/
one nostra intellectus opatiuus implicite vtif
syllogismo practico. cui maior e ponit intelle/
ctus practicus. et si idē intellectus subsumat mi/
norē tunc non fit error in pclusionē. sed si minor
subsumat p fantasia r appetitū sensitiuū tūc in
pclusionē fit error. quia fm loycos cōclusio seq/
tur debiliozē pte pmissaz. qz ergo maior e vliis
et minor picularis pclusio erit picularis. Ex
empli grā Intellectus practicus assumit in qlibet
opatione istā ppōnem. omne bonū est faciendū
qñ tūc sub tali ppōne intellectus practicus subiu/
mit aliqd simpl'r bonū. Exempli grā. visitare ec/
clesiā est bonū. vel diligenter studere est bonus
tunc non fit error in conclusionē. si aut fantasia
siue appetitus inferior subsumat sic. delectari
in aliquo ppter rōem est bonū. tunc male cōclu/
dit. r id dicit Ar. iij. ethicor q ois mal' est
ignorans quia omnis mal' ignorat. i. errat in
subiūmptione minoris ppōnis in syllogismo
practico. r etiā qz ignorat in eligēdo qz pponit
sensualitatē rationi.

Diuidētib' aut

Dicit Ar. excludit diuisionē quā ponebat anti/
qui de potentijs aie diuidentes poñas aie in
rōalē irascibilē et pcupisabilē. Et vult q mltē
sunt potentie anime que plus dñt qz iste poñe
anime scz psliatū appetitiuū vegetatiuū r in/
tellectiūm. Et h' accipiēdo cōsiliatiuū ppric
put est aliqd spectās ad itellectū. r appetitiū.
p appetitiū ffitiū. qz tunc appetitiūm r cō/
siliatiūm pnt realiter diuidi in diuēsis. In
brutis em est appetitiūm et non cōsiliatiūm.
Silt' vegetatiūm et intellectiūm pnt realit'
diuidi scz in plantis et in hoibus. ergo ista pl'
differunt.

Quoniā autē appe

Dicitur excludit vñā rōnem que prius videbat p/
bare q appetit' non eēt pncipiū motus local'. qz
dictum fuit q cōtinētes non sequunt appetitū.
qā sequunt rōem. Vult q Ar. q oia q mouent
sequunt appetitū. r qñs cōtinētes r ptuosi
non sequant appetitū ffitiū r sequunt appe/
ritū intellectiūm. Un' addit q in hoie sunt

contrarij appetit^o scz intellectiu^o & sensitiu^o. Et h^o s^o h^o bar^o q^o q^oq^o in vno hoie de eodē sunt con-
trarij motus fm appetitū qz concupiscentia. i. appetitus sensitiu^o cognoscens aliqd iā bonuz .i. bonū vt nūc iudicat hoc esse appetendū & p-
sequendū sed intellectus qui cognoscit etiā fu-
turū iubet retrahere. i. iubet nō pseq^o hoc qd ap-
petit p appetitū sensitiuū qz in futuro aliqd ma-
lū culpe & pene seq^o p^o (Exempligrā extra textuz
In die ieiunij appetit^o sensitiu^o iudicat cibum
esse capiendū qz hoc est p nunc delectabile. sed
intellectus q^o etiā cognoscit futurū sciens q^o pēa
sequet^o ex fractione ieiunij iubet cibū nō esse ca-
piendū. Et istis resonant verba apli. Qz caro
.i. appetitus sensitivus corporalis concupiscit ad
uerius spm. iterū addit Uideo aliā legē esse in
mēbris meis. i. in appetitu inferiori repugnan-
tē legi mentis mee. i. intellectus. Et isto textu
pōt pbabiliter elici q^o Aresto. fuit de statu sal-
uandoz qz in lege nature requirebat et suffice-
bat q^o hō cognosceret suā naturā esse contractaz
et q^o ppter talem contractionē nature hō deside-
raret vñū repatorē nature. qz ergo Aresto. i. isto
textu satis dicit & cognoscit naturā hominis eē
contractā & diuisam in duas ptes. Et in libro
de pomo et morte inuocat repatorē nature ideo
p^o satis pbabiliter sumi q^o Ar^o. fuit de numero
saluandoz

Querit Quō differēter se hnt ad cognoscē-
dum res sensus exterior. sensus interior. intelle-
ctus creatus & intellect^o diuin^o Dōm q^o s^o sus
exterior solū cognoscit pns. sed interior pns et
p^oteritū qz memoria est p^oteritoy. Sed intelle-
ctus creatus cognoscit pns p^oteritū & futurū sic
est in sua cā. sicut nūc astrologi cognoscūt futu-
ram eclipsim ex motu celi qui est causa eclipsis
Sed intellect^o diuin^o cognoscit pns p^oterituz
& futurū fm se. Ratio est qz cognoscit omia in
nūc eternitatis. sed nūc eternitatis ambit omē
tpns Et iō bñ dicit Ar^o. q^o intellect^o iubet retra-
here ab illo qd sensus iudicat esse faciendū ppter
futuruz qd scz intellectus cognoscit fm q^o est in
sua causa

Querit Utz ista rebellio inferioris appetit^o
& superioris appetit^o sit naturalis vel ptra natu-
rā Dōm qd natura hūana capit dupl^o. Uno
mō fm q^o est instituta in primo statu innocētie
& sic ista rebellio et inobedientia est omnino cō-
tra naturā. qz in isto statu innocētie in aia fuit
originalis iusticia qua vires inferiores imobi-
liter subdebant superiorib^o virib^o. et iō nihil po-
terant inferiores vires appetere nisi qd fuit deli-
beratū p vires superiores scz p rōnem Alio^o acci-

pitur natura humana fm se. et sic ista inobediē-
tia siue rebellio p^o capi dupl^o Uno^o fm q^o tra-
hit rōem a sua rectitudine. & sic iterū ista rebel-
lio est innaturalis qz in tali motione fit pecca-
tū. se oē pctm fm Damascenū est ptra naturaz
ergo etiā illa motio qua sic vires inferiores mo-
uent est cōtra naturā Et rō est qā dicit Aresto.
infra q^o sicut spera mouet sperā ita appetit^o appe-
titū. sed naturale est q^o superior spera moueat infe-
riores. sed omnino esset ptra naturā q^o inferior
spera traheret superiorē a sua rectitudine. Alio^o
p^o capi appetit^o fm q^o absolute fert in suū obie-
ctū absq^o hoc q^o trahat rōem. & sic appetit^o infe-
rior est naturalis qz naturale est cuiuslibet ponē
q^o ferat in suū obiectū

Querit Utrū appetit^o sit spēalis poñā aie
Dōm q^o sic. Et rō est. qā ad quālibet formam
creatā sequit inclinatio. sed aia est forma creatā
ergo habebit inclinationē. sed inclinatio aie in
res est appetitus. ergo in aia est appetit^o Ma-
ior p^o qā omne impfectū natural^o appetit^o p^ofici
sed ois forma creatā est impfecta tanq^o distās
a principio pfectionis. ergo ois forma creatā tē-
dit ad pfectionē. Sic etiā suba sepata est imp-
fecta respectu prime cause

Querit Utrū in oibus rebus creatis sit idē
appetit^o Dōm q^o nō Et rō est. qā sicut ad for-
mā creatā sequit appetit^o vt dicit^o est. ita ad al-
tiorē formā creatā seq^o alioz appetit^o. In his
ergo entib^o que cognitione carent sicut in pure
naturalibus in qb^o sicut inuenit forma determi-
nans ad vñū esse scz naturale. ita etiā ibi inue-
nit appetitus natural^o tm. qā inclinatio illa nō
sequit cognitionē sed naturā rei. sicut enī mate-
ria appetit formā sic forma finē. Sed in ha-
betib^o cognitionē vbi ens nō solū hz eē natura-
le p subalē formā. sed etiā recipit in se formas &
similitudines aliaz rerū vt est in aiatis. sicut sen-
sus recipit spēs sensibiles. & intellect^o spēs itel-
ligibiles. & hoc ideo qā q^oto aliq^o res plus acce-
dit ad rei similitudinē tanto plura in eo existunt
qā in deo oia excellenter existūt fm Dyonisiū
isti g^o enti aiatō puenit alioz inclinatio. & sic nō
solū inclināt ad ea q^o sibi pueniūt ex forma na-
turali fm quē modū in eo est appetit^o natural^o
sed etiā in eo est inclinatio ex formis receptis ab
extra. s. ex formis s^ohibilib^o vel intelligibilib^o. et
qā ista inclinatio sequit cognitionē necesse ē di-
cere q^o sit spēalis poñā aie. h^o aut non est verū de
appetitu naturali quia tal^o appetit^o natural^o nō
est res distincta ab eo in quo est talis appetit^o.
sicut appetit^o materie est ipsamet materia. s. ap-
petit^o sensitiu^o nō est ipsa aia sensitiva sed spēal^o

poña anime Et p hoc solniſ argumētum quo. Arguitur. Appetere est cōe aiatis z inaiatis ḡ nō est poña ipſi^o aie. qz inaiata nō hñt aimam. Dñm q appetere puenit alicui duplr. Uno^o ex forma fm quā res est. z talis appetit^o est in inaiatis z nō est poña aie. Ali^o ē appetit^o q puenit alicui p pſi formā q ē pncipiā cognitōis alicui^o rei. et tal^o appetit^o ē spēalis poña aie qz tal^o inclinatio coniungit alicui poñe cognitue et sic oz qz ibi sit aliq^o forma supaddita.

Ar. Appetere ē cōe oi poñe aie. qz ois poña appetit suū obiectū sic suū bonū z finē. Dñm q nō ē incōueniēs in potētis aie esse duplicem appetitū scz naturalē fm quē potētē appetunt sua obiecta sicut oia pfectibilia appetit suas pfectiones. z pter h^o in poñis cognitinis est ali^o quis altior appetit^o q cōuenit eis post obiectū cognitū. Illa aut^o inclinatio est altior q puenit potētis ex cognitōe qz illa q cōuenit eis ex natura. Un^o in intellectu est appetit^o naturalis q scz appetitu. omnis hō natural^o scire desiderat qz p talē appetitū intellectus inclinā in suū obiectū. z pter hoc est appetitus intellectual^o quo intellectus tendit in hoc quod est cognitū p intellectū.

Ar. Dis appetit^o sequit^o cognitōnē. ḡ null^o est appetit^o nafalis. Dñm q est duplex cognitio. Una est q est p iuncta illi qd appetit. et sic añs est falsum in appetitu naturali. sed est verū in appetitu aiati z intellectuali. qz ibi cognitio est p iuncta illi qd appetit. Alio^o accipit^o cognitio general^o p cognitōne p iuncta illi qd appetit vel sepata ab eo. z sic añs etiā est verū de appetitu naturali. qz ille appetit^o sequit^o cognitio nē q est sepata ab eo qd appetit vt ignis p appetitū inclinā ad locū sursum. sed illū locū nō cognoscit ignis sed nafa vniuersalis dirigit ignē ad locū sursum.

Ar. Appetit^o sequit^o formā apphensaz. ergo nō est poña aie. Dñm q ista ppō p̄t duplr i^o telligi. Uno mō capiēdo appetitū p actū appetendi. z sic est verū q actus appetēdi sequit^o cognitōnē et formā apphensā. qz cognitio ē solū ex forma apphensa. Alio mō accipit^o appetit^o p poña appetendi et sic adhuc capit^o dupliciter. Uno mō fm se z sic ppō est falsa. qz poña non sequit^o talē formā apphensā sed pcedit eā cū ois poña nafalis sit cū aia pducatur. sed forma apphensa p actū aie acquirit^o. Alio mō accipit^o illa locutio quo ad nos. z sic ppō est vera quia nos distinguim^o duos appetit^o fm formā apphensā. vel sensibilibiter z sic est appetit^o sensitivus. vel intelligibil^o z sic ē appetit^o intellectiv^o.

Ar. Itē est obiectū poñe appetitue z cognitue. ergo sunt vna poña. Dñm q quis sit idē obiectū material^o acceptū qd appetit et cognoscit tñ hoc idē sub alia formali rōe appetit et cognoscit. qz cognoscit sub rōne veri z appetitur sub rōne boni. Et ratio est. qz oia bonū appetit. sufficit ergo. q sit alia formalis rō in cognoscibili et appetibili.

Querit^o Quo diuidat^o appetit^o q ē poñe aie. Dñm q diuidit^o in sensitivū z in intellectivū. et ratio est duplex. Prima est qz ad altiorē formā sequit^o altior appetit^o z pfectior. sed manifestū est q intellectus est altior forma qz sensus. ergo etiā habebit altiorē appetitū. Ille ergo appetitus qui sequit^o intellectū vocat^o voluntas. que nihil aliud est qz inclinatio ad bonū apphensum p intellectū. Secūda ratio stat in h^o. Dis poña passiva ē distinguibilis fm distinctionē poñe actiue. qz oz agens z patiens esse. pportio nata adinuicē et necesse est actiū pportioari passiuo. qz ergo poña appetitiua est passiva et nata est moueri ab apphensio p poñam cognitiuā iō oz talē poñam distingui fm ordinē ad apphensum p poñam cognitiuā. sed manifestū est q alteri^o generis est illud qd est apphensum p intellectū scz vlt. et alterius generis est illud qd ē apphensū p sum. i. pnculare ḡ etiā oz illos duos appetit^o distingui. Et ex ista rōne potest sumi planior rō talis scz Poñe distinguuntur p obiecta. sed obiectū appetitus sensitivi ē apphensum p sensum et obiectū appetit^o intellectivi est apphensum p intellectū sed illa sūt diuersa ergo poñe sunt diuersē. Maior p̄t ex p̄t^o dicitis. qz omnis appetit^o de se est cecus iteo optet q moueat a potētia cognitua z ab obiecto ei^o.

Ar. Penes accidentales drās obiecti nō d̄ sumi distinctio potētie. sed esse apphensum p intellectū vel sensum accidit obiecto. ḡ penes hoc nō debet sumi distinctio potētiar^o scz appetitū diuersor^o. Dñm q illa p̄ditio esse apphensū p̄t duplr accipi in aliquo obiecto. Uno mō fm q talē obiectū p̄tatur ad pñam cognitiuā. z sic omnino accidit sibi q sit apphensum. Cui^o ratio est qz potētia cognitua nō fert^o in apphensum sed in apphensibile. Alio mō accipit^o illa p̄ditio in obiecto fm q p̄tatur ad potētiā appetitiuā. et sic esse apphensum nō accidit tali obiecto. qz appetit^o fert^o p se in bonū apphensum. et iteo esse apphensum p sensum et p intellectū p̄t distinguere appetitus.

Ar. Dis appetit^o est sensitiv^o. ḡ null^o ē appetit^o intellectiv^o. Añs p̄t. qz ois appetit^o ē respectu singularis appetibilis. sed appetit^o sit/

gularis est sensitiu⁹ q̄a est circa bonū p̄ticulare
 Dōm q̄ cū oīs appetitus ferat in res fm q̄ ff
 extra aiām oꝝ q̄ oīs appetit⁹ ferat in aliq̄d sin/
 gulare Sed est notandū q̄ singulare capit du
 plicit. Uno mō fm rōem singularis r̄ sic appe
 titus sensitiuus fert in singulare. Alio mō acci
 pit singulare fm rōem vniuersalis. r̄ sic appeti
 tus intellectiuus fert in singulare Exempluz
 Ar̄. qz aliquis p̄t odire r̄ impugnare aliquod
 malū vl̄e sicut habem⁹ odio oīe gen⁹ latronū
 et p̄ oppositū diligim⁹ oēs iustos. Pōt etiā ali
 ter dici q̄ aliq̄ se q̄ nō p̄t cognosca p̄ sensum sic
 sunt imaterialia. et ad illa habem⁹ inclinātoēz h̄
 at nō p̄t fieri p̄ appetitū sensitiuū. ergo fit p̄ ap
 petitū intellectiuū. p̄ h̄ dicit ad argumentū. q̄
 appetit⁹ intellectiu⁹ sc̄z voluntas vl̄ est circa sin
 gularia imaterialia vel ē circa singularia mate
 rialia fm aliquā vl̄em rōem.

Ar̄. Si est duplex appetitū ḡ erit duplex
 motiū s̄z ē tū vnū motiū ḡ nō erit nisi vnū
 appetitū. qz appetit⁹ ē p̄ncipiū motus local.
 Dōm q̄ nō est sile. q̄a q̄m̄s appetitus infe
 rior posset aliq̄d appetere sine appetitu supiori
 nō tū p̄t supior appetit⁹ mouere absqz inferiori
 Lū⁹ rō est qz oꝝ p̄ appetitū inferiorē mēbra oꝝ
 dinari ad motū. et ideo supior appetit⁹ mouet
 mediante inferiori.

Querit. Utz appetit⁹ sensitiu⁹ bñ subdiui
 dat in concupiscibile r̄ irascibile. Dōm q̄ sic.
 Et rō est. qz illud qd̄ innent in rebus naturali
 bus tanqz consequens illaz formaz hoc magis
 et alioꝝ mō repit in pte sensitua Lū⁹ rō est qz
 rebus p̄fectioribus cōueniūt p̄fectiores cōditō
 nes. sed in naturalibus repit duplex inclināto
 vna est ad p̄sequendū cōuenientia. alia est ad resi
 stendū phibentibus illā primā inclinationem
 naturālē. sicut p̄z de igne q̄ p̄ leuitatē inclinatur
 ad p̄sequendū locū sursum sicut aliq̄d sibi con
 nemens. Secundo ignis h̄z in se caliditatem
 p̄ quā resistit impediētibus talē motū ea com
 burendo. ergo erūt due inclinationes in p̄senti
 situa. vna que est ad p̄sequendū cōuenientia
 alia que est ad impugnandum nociua

Querit. Utz iste due opationes spectāt ad
 vnā poñam Dōm q̄ nō sed spectant ad duas
 poñas qd̄ p̄z ex trib⁹ causis Prima est qz q̄nqz
 aia ingerit se tristibus contra inclinationē concu
 piscibilis vt sc̄z impugnet nociua. ergo oꝝ p̄ il
 la inclinatione ad tristia ponere vnā poñam
 que sit alia ab illa qua aliquis inclināt ad dele
 ctabilia sicut est inclinatio concupiscibilis. Ar̄s
 p̄z exēplanter. sic canis exponit se piculo vt p̄se
 quitur appetitū concupiscibile. r̄ h̄ qd̄ appetit p̄ ap

petitū concupiscibile. Secunda rō ad idē ē qz
 passiones appetitus irascibilis sūt cōtrarie pas
 sionibus concupiscibilis. ergo spectant ad diuer
 sas poñas. Circa qd̄ sciendū q̄ sex sunt passio
 nes in appetitu concupiscibili tres respectu bo
 ni sc̄z amor desiderū r̄ delectatio. et tres respec
 tu mali sc̄z odiū fuga et tristitia. Et q̄nqz sunt
 passiones in appetitu irascibili. tres respectu bo
 ni sc̄z timor audacia et spes. Due respectu mali
 sc̄z despatio et ira. Et dicunt passiones q̄a sunt
 cū motu corpali ipsius habentis tales passio
 nes. sicut ira fit cum motu sanguinis ad cor. et
 ideo opationes intellectuē nō vocantur passio
 nes quia non fiunt cum motu corpali. Q̄ autē
 ipsius irascibilis et concupiscibilis sunt contra
 rie passiones. p̄z. Nam concupiscencia intensa
 minuit iram. et ira intensa minuit concupiscen
 tiam. non ergo possunt iste passiones spectare
 ad eandē potentā cū se mutuo impediāt Ter
 tia ratio stat in hoc. qz irascibilis est sicut ppū
 gnatrix concupiscibilis qz insurgit cōtra ea q̄
 impediūt cōcupiscenciā. sed poñā q̄ ppugnat
 est supior illa poñā grā cui⁹ fit ppugnatio ḡ ira
 scibilis poñā ē supior cōcupiscibili. Un passio
 nes irascibilis incipiūt a concupiscibili. r̄ iterū
 terminant ad cōcupiscenciā sic canis mouet ad
 irā ex delectatione cibi quā delectatione canis cu
 pit retinere. et postqz p̄ irascibile retinuit illum
 cibū. tu ne de nouo delectat in illo cibo.

Querit. Que sint obiecta istoz appetitū
 Dōm q̄ obiectū appetitus concupiscibilis est
 bonū p̄ticulare absolute acceptū fm q̄ est que
 niens sensui. sed obiectū virtutis irascibilis est
 bonū p̄ticulare arduū siue difficile. q̄a appeti
 tus irascibilis nō fert in aliquod bonū p̄ticula
 re nisi fm q̄ hoc p̄ticulare bonū accipit vt dis
 ficulter acquisibile. Sicut p̄z ex passionib⁹ il
 lius appetitus nō eim ē timor audacia aut spes
 nisi respectu magni boni nec despatio r̄ ira nisi
 respectu magni mali. Et organa eoz sunt ista.
 q̄a in eodē organo in quo est sensus cōmunis est
 appetitus concupiscibilis. r̄ in eodē organo in q̄
 est virtus cogitativa est appetitus irascibilis.
 quia appetitus concupiscibilis est circa aliquod
 bonū delectabile. et sensus cōmunis est circa ali
 quod delectabile. ergo appetitus concupiscibilis
 iungit sensui cōmuni. Et hoc est quod sup̄ di
 cit Ar̄. cū loq̄bat de motu sensus r̄ intellectus
 q̄ delectari et tristari est agere sensitua medietate
 sed medietas sensitua est sensus cōis. Sed
 appetitus irascibilis cōiungitur virtuti cogita
 tiue. r̄ ḡ ē i eodē organo in q̄ ē virt⁹ cogitativa
 qz requirit alti⁹ organū cū sit alioꝝ appetitus.

Zercius

Arguitur Multa concupiscim⁹ que non pnt cognosci p sensum communc. ergo appetitus concupiscibilis coniungit virtuti cogitativæ. Ddm q duplr aliq poña coniungit alteri. Uno mō essentialiter. et sic appetitus concupiscibilis coniungit sensum communi. Alia mō virtualiter. et sic appetitus concupiscibilis est etiā in virtute cogitativa. Qu^o ratio ē quia quicqd pnt pñā inferior h etiā pnt supior et amplius cū ergo sensus communis q est sensus inferior cognoscat delectabilia multo magis virtus cogitativa potest illa delectabilia cognoscere. ergo etiā sibi coniungit inclination ad delectabilia. Et ista concordant cū dictis beati Augustini q dicit q virt⁹ sensitiva ē sicut serpens e⁹ caput ē virt⁹ irascibil⁹. et cauda virt⁹ concupiscibil⁹ sic. q serpens est aliquod vñū ita etiā appetitus concupiscibilis et irascibil⁹ videt⁹ pertinere ad vñā poñā scz ad virtutē cogitativā.

Arguit Est tm vna poña p⁹trarioz. ergo nō o3 ponere vñā potentia p⁹venienti et alia pro discōnvenienti. Ddm q est vna poña p⁹veniens et discōnveniens. scz concupiscibilis qz ipa poña fm aliquas passiones ē p⁹veniens scz fm amorem desiderii et delectationē. sed fm alias ē discōnvenientis scz fm odiū fugā et tristitiā. et iō nō ponit virtus irascibilis p poña discōnvenientis sed p resistentia discōnvenientis qz impugnat discōnvenientis.

Arguitur Appetitus sentiu⁹ est solū p⁹venientiū. ergo non est appetit⁹ irascibilis respectu discōnvenientis. Ddm q aliqū appetitū eē cōnvenientis p⁹ duplr intelligi. Uno formaliter et sic est falsum qz etiā est appetit⁹ discōnvenientis. Alio finaliter et sic est verū. qz sicut dictū est passiones irascibilis terminant ad concupiscētiā. vt pz exemplari⁹ qz canis impugnat aliqd impediens psecutionē nutrimenti vt delectet in tali nutrimento.

Querit Utrū ista dñā sit in intellectu scz q sit aliqū appetit⁹ intellectiu⁹ concupiscibilis et aliquis irascibilis. Ddm q nō. et rō est qz si sit aliq poña respiciens aliqd obiectū fm communē rōnem tunc tal poña nō diversificat fm spēales rōnes contentas sub tali obiecto. sicut visus q respicit colozē in cōmuni nō diversificatur p albū et nigrū. sed obiectū appetitus intellectiu⁹ ē bonū in cōmuni. ergo diverse rōnes cōtente sub tali bono nō diversificant illā poñā sed qz sensus respicit bonū p⁹ticulare et nō bonū inqntū bonū ergo diverse rōnes bonoz pnt diversificare illā poñā. qz bonū p⁹ticulare cōnveniens respicit appetitū concupiscibile et bonum p⁹ticulare arduū respicit appetitū irascibilem.

Arguitur Intelligibiliū sunt concupiscētia et odiū. ergo etiā ista diuisio h3 locū in intellectu sicut in sensu. Ddm q iste passioēs amor odiū et concupiscētia et hmoi pnt duplr capi. Uno p⁹pprie fm q sūt cū qdam transmutatōe corpali et sic spectant ad appetitū sensitivū. et ideo p⁹pprie dicunt⁹ passiones qz tunc subiectuz p eas aliqd patit. Alio accipiunt⁹ fm q nominant simplices actus voluntatis. et sic etiā pnt repiri in intellectu. qz sic inveniunt⁹ in substantiis separatis. est em̄ ibi amor boni. i. inclinatio in bonū. et odiū mali. i. naturalis fuga mali p appetitū intellectiuū. Et iō p⁹ voluntas dicit⁹ irascibilis et concupiscibilis p similitudinē. Dicit⁹ ei irascibil⁹ fm q fugit malū. et h⁹ ex iudicio rōis. Et dicit⁹ concupiscibilis fm q desiderat bonū. et h⁹ iterū ex iudicio rōis.

Specie quidē igit.

Quia Aresto. iam dixit q ad motū locale mul ta cōcurrūt. ideo consequenter ont ordinē eoz q in motu repiunt. Et circa hoc tria facit. Primo ont quō illa sunt vñū q in motu locali cōcurrūt. Secdo quō ordinant⁹ adinice i mouēdo. Tertio ponit ea que ad motū executivæ requirunt. Et vult qz tū ad primū q in oī motu locali ē vñū mouēs localit⁹ qd. scz vñū fm spēm. qd intelligit nō de spē nate scz d spē appetibil⁹. Est ei aliqd p⁹mo mouēs qd mouet appetitū et intellectū p⁹cti cū sicut appetibile. Et p hoc soluit argumentū qū arguit q sunt multa appetibilia fm species que mouent fm locū vel localiter. Ddm q spēs nō est hic accipienda p specie nature. quia appetibilia que mouēt localiter hnt diversas naturas. sed sūt vñū mouēs in specie appetibilis qz. scz oīa talia mouent appetitū in q cōsistit spēs appetibilis.

Quoniam aut tria.

Hic ponit ordinē eoz que requirunt in motu. Et vult q tria requirunt in motu scz mouēs organū quo mouēs mouet et illud qd mouet. sed mouēs subdividit⁹ qz qddā est mouēs immobile. et aliqd est mouēs qd mouet. oīa ergo ista sunt inveniēda in motu aialis. qz appetibile est mouēs imobile. et mouēs mobile est ipse appetitus qui mouet ab appetibili. mediuz q mor⁹ sic est poña localiter motiva et motū ē al. Quid ar sit organū q aliqd mouet cōsiderādū est in libro de motu aialiū.

Querit Utrū sit similitudo in motu animali un⁹ et in motu vniuersi. Ddm q sic. quia in vniuerso aliquod est mouēs imobile sic deus.

et aliqd est mouens motum qd scz mouet a deo et vltro mouet alia sicut sube separet speculati ue. alia sunt que mouent et mouent executive sicut aia nobilis cum celo. et ista inferiora sunt solu mota. Sicut e in motu aialiu qz appetibili mo et no mouet. appetit mouet et ponam localiter motiua et mouet ab appetibili. ponam aut localiter motiua mouet executive cor. et cor mouet alia mebra q mouent et no mouent Est tu in istis dra qz appetibile mouet appetitum solu finaliter sed deus mouet intelligetia fina liter et efficienter.

Hunc autē in sūma

Postqz Aresto determinauit de ponā localiter motiua impatiua. hic p̄r determinat de p̄ncipio motus localis executiuo. Et vult qz p̄ncipiū motus localis executiuū est quedā ponā que est in corde fm qz sibi p̄iungunt alia mebra. Et hoc pot sic p̄bar. qz illud est p̄ncipiū executiuū motus qd est p̄ncipiū et finis motus. sed cor est p̄ncipiū et finis cuiuslibet motus in aiali. qz ponā localiter motiua est in corde. Minor p̄z qz cor hz duplicē motū scz gibbosū. i. cōnerum et cōcauū et ideo hz motū sicut glingūm. i. circularē. et fm vnū motū scz p̄cauū ē finis. et fm aliū motū ē p̄ncipiū. Un̄ qdāmodo cor mouet circularit. hz silitudinē motus circularis. sic qz illud qd circulariter mouet fm totū quiescit et fm p̄tes mouet ita etiā est de motu cordis.

Arguit Ponā localr motiua p̄sistit i neruis adinuicē p̄iungentibz organa que sunt p̄ncipia motus localis. Exempla grā in crumbz sūt nerui quidā qz adinuicē p̄iungunt organa motus localis. Ddm qz cor accipit duplr. Uno fm se et sic i corde nō ē ponā motiua localr. Alio capite cor fm qz sibi p̄iungunt alia mebra. qz recipiunt naturaliter influxū a corde. et sic cor ē subiectū ponē motiue localiter. Et sic dicit Aresto. in libro de aialibz qz aia est in corde qd nō ē fm de aia qliter etiāqz accepta sz de aia motiua. Ita ergo potētia localiter motiua est realiter disticta ab alijs potentijs p̄us dictis qz est vis qdā motiua que est in corde fm qz et alia mebra coniungunt

Querit Quid sit p̄ncipiū motus localis in aialibz Ddm qz aliud ē q̄rere de p̄ncipio motus localis et de ponā localiter motiua. Un̄ si querat de p̄ncipio. Ddm est qz duplex est p̄ncipiū motus localis. scilicet immobile et mobile Immobile est appetibile. qz hoc mouet appetitū ex e motu sequit motus aialis. P̄ncipiū mobile est duplex scz impatiū et est appetitus et fan

tasia. vel est appetitus et intellectus sicut p̄us dictū est. Sed executiuū est ponā qz est in corde et in alijs membris sibi diuinctis. Si autē q̄rat de ponā localiter motiua tūc excludit appetibile. qz quis appetibile sit p̄ncipiū motus localis tū nō est ponā motiua localiter. ergo ē tunc ddm qz duplex est ponā motiua. Quedā est impatiua et est appetitus cū fantasia. vel appetitus cū intellectu. Alia est executiua que est p̄ncipaliter in corde fm qz alia mebra sibi p̄iunguntur. Et p hoc soluit q̄stio scz an ponā localiter motiua sit vna distincta ponā. Ddm qz sic et h loq̄do de ponā executiua et nō impatiua.

Om̄ino quidem.

Postqz Aresto determinauit de p̄ncipio motus localis in cōi. hic p̄nter determinat de ipso p̄ compositionem ad diuersa animalia. Et p̄mo dicit quid sit cōmune oibus aialibus p̄ncipiū motus. Et vult qz omne animal inq̄rtū appetitū est suiūp̄ius motū. qz appetitū est p̄pria causa motus. Lūi rō est qz quis p̄ncipiū motus localis sit ab aliqua cognitione tū cognitio non est sufficiens p̄ncipiū motus localis nisi cognitōni addat appetitus. qz cognitio de se est ad opposita. sed appetitū determinat ponam ad vnū. Et hoc ē qd dicit Aresto. qz appetitus qui mouet nō ē sine fantasia rōnali vel sensibili. qz diceret qz talis appetitū necessario p̄supponit cognitōem rōnalem vel sensibilem.

Arguit Nulla fantasia ē rōnalis. ergo male dicit qz appetitū nō mouet sine fantasia rōnali vel sensibili. Ddm dupliciter. Primo qz fantasia dicit rōnalis p̄ p̄ncipationē licet non per essentia. et tū qz Aresto. hic extendit fantasiam ad rōnem. ergo ddm est qz illa p̄nt habere vnū cōmune nomen que hnt vnā cōem. p̄prietates cū ergo cognitio sit cōis fantasie et intellectui. qz p̄p̄ ē rō sic etiā p̄t fantasia existēdi ad intellectū quia noticia in fantasia est nobis notior qz in intellectu.

Consideranduz at

Hic Aresto. inquit quid sit p̄ncipiū motus in animalibus imperfectis quibus solum inest sensus tactus. Et vult qz fantasia indetermiata et p̄cupiscentia indetermiata illam fantasiam consequens sunt p̄ncipiū motus localis in illis animalibus quibus solum inest sensus tactus. Et hoc sic p̄bat. quia eo modo quo aialibus inest motus localis. eo modo ipis inest p̄ncipiū motus localis. sed istis animalibus inest motus indetermiatus quia solus mouent in

Oratio / Definitio / p̄ncipiū motus localis / huius impatiua

Quid sit motus / motus est p̄ncipiū / motus est p̄ncipiū / motus est p̄ncipiū

Cor motus / motus est p̄ncipiū / motus est p̄ncipiū

Aut / p̄ncipiū motus / motus est p̄ncipiū

pñtia sensibiliū q̄ determinate eis pponuntur ergo etiā pñcipium cor̄ est fantasia indetermi- nara et concupiscētia illā p̄seqns. eo em̄ modo quo illis inest fantasia etiā eis inest concupi- scētia.

Sensibilis quidez

Consequēter dicit Aresto. quid sit pñcipium mor̄ localis in aīalibus p̄fectis. Et vult q̄ in illis pñcipiū mor̄ localis est fantasia sensibilis absentis. quia illa mouetur fm̄ fantasia dēter- minatā. qd̄ intelligit̄ cōiungendo tali fantasie appetitū. Deinde ostēdit quid sit pñcipiū mo- tus localis in hominib⁹. et dicit q̄ fantasia deli- berās. i. rō deliberatiua q̄ pōt vocari fantasia si- cut dicit̄ est. Ut p̄t etiā exponi de fantasia sen- sitiuā que est deliberatiua p̄ticipatōem. et sic fantasia sensitiuā etiā vocat̄ deliberās. Istud em̄ sic p̄batur. Illud est pñcipiū mor̄ localis in hominib⁹ quo vnū peligit̄ alteri in agibili- bus. qz ex tali electiōe aliqd̄ mouet ad vnū et nō ad alterū. sed talis electiō sit p̄rōem delibera- tiuā ergo rō deliberās est pñcipiū mor̄ localis in hoīe oportet em̄ q̄ illa ratō deliberās accipi- piat aliqz cōem regulā quā applicando ad agi- bilia vnū peligit̄ alteri. illa aut̄ regula p̄t eē pñ- cipiū omniū agibiliū scz q̄ omne bonū sit faciē- dū z quia bruta nō possūt vti tali syllogismo p̄ que vnū peligit̄ alteri. iteo sequunt̄ duo p̄- mo q̄ bruta nō hnt̄ op̄inione qz op̄inio genera- tur ex tali syllogismo. Secūdo sequit̄ q̄ bruta statim mouent̄ p̄ fantasia ad concupiscendū vel irascendum qz nō hnt̄ deliberationē qua pnt̄ p̄- eligere hoc vel illud.

Viucit at aliqndo.

Dicit Aresto. n̄t̄ vni tacite questioni qua quis posset dicere q̄ hō sepe moueat ad aliquid p̄tra rōem deliberatiuā qz nō semp̄ facit illud qd̄ deli- berat. R̄ndit Aresto. q̄ qñ hō mouet fm̄ p̄p̄ri- am naturā hominis tūc semp̄ mouet fm̄ rōem deliberantē. sed qñqz p̄tingit q̄ hō mouet nō vt hō sed vt brutū. sicut p̄tingit qñ appetit⁹ inferi- or vicit superiorē appetitū z deliberationē remo- uendo hoīem ab eo qd̄ deliberauit rō. Ex quo sequit̄ q̄ sic i toto vnūerso superior celestis sphe- ra mouet inferiores naturalr̄. sic etiā appetit⁹ superior mouet naturaliter inferiorē. sed sic om- nino motus fieret p̄tra naturā si inferior spera- moueret superiorē et traheret eā ad suū motū. sic etiā est contra naturam q̄ inferior appetitus trahat superiorē a sua rectitudine. z iteo ex hoc contingit peccatum.

Querit̄ Utrū virtus irascibilis z concupiscē- bilis moueant a rōne z obediant ei. Ddm̄ q̄ sic et hoc est verū fm̄ aptitudinē taz quo ad in- tellectū qz quo ad voluntatē. rō em̄ qñqz exten- dit̄ ad appetitū rōnalem qui est voluntas. D̄ aut̄ appetitus inferior obediat rōni sic p̄batur qz appetitus z iungit̄ p̄tuti estimatiue p̄nci- paliter in homine que virtus estimatiua est rō p̄ticularis. Ex quo sic arguit̄. Rō p̄ticularis di- rigit̄ a rōne vli sicut p̄z in syllogizatione vbi p̄- positiones singulares concludunt̄ ex vlib⁹. Lū ergo intellectus sit rō vli et estimatiua p̄ticiu- laris. sic dirigit̄ estimatiua et appetit⁹ sibi con- iunctus a rōne vli. Et ista est cā quare ouis esti- mans p̄ virtutē estimatiuā lupū p̄ntem absqz deliberationē statim fugit. sed hō etiā si estimet p̄- p̄tutē cogitatuā aliqd̄ piculū sibi iminere p̄- mo deliberat anteqz fugiat. Et qz syllogizare n̄ est opus simplicis intellectus ideo dicunt̄ iste virtutes plus obedire rōni qz intellectui. idem p̄z ex experimento qz ex vlib⁹ syllogizationib⁹ mitigant̄ passiōnes sicut ira vel concupiscētia vel aliqd̄ hm̄oi et etiā obediant̄ isti appetit⁹ vo- luntati. qd̄ etiā p̄z ex experimento qz videm⁹ q̄ hō si apprehendat aliqd̄ concupiscibile nō tū statim p̄sequit̄ illud sed alpicit̄ motū voluntatis rōna- lis. Rō illius est quia vt p̄mus dicit̄ est volun- tas est superior pōna iter pōnas aīe. sed semp̄ su- perior pōna mouet inferiorē. q̄ etiā volūtas na- turalr̄ mouet inferiores pōnas.

Arguit̄ Augustinus vocat̄ sensualitatē sp̄c- tem quia nō obedit rationi. ergo sequit̄ q̄ appe- titus inferior nō obediat rōni. Ddm̄ q̄ ap- petitus sensitivus accipit̄ dupl̄. Uno fm̄ q̄ fert̄ in obiectū absolute p̄ter rōnē. et sic vocat̄ serpens qz sic mouet p̄tra dñū rationis. superioris et inferioris. Alio accipit̄ appetit⁹ inferior fm̄ q̄ in appetitū redūdat intellectus. z sic ap- petitus vocat̄ rōnalis. potest em̄ pōna superior dirigere inferiorē ad suū actum.

Arguit̄ Qd̄ repugnat alicui nō obedit ei. s̄ sensualitas repugnat rationi. ergo nō obedit ei. Minor p̄z in incōtinentibus. Ddm̄ q̄ sicut in ciuilibus est duplex principatus scz despoti- cus in quo principatu inferior nō h̄z p̄tātē re- sistendi superiori sicut dñs principatur suo f̄no. Alius est principatus politicus siue regalis et in illo principatu subditi hnt̄ p̄p̄riā volūta- tem resistēdi dominio suoz superior. sicut rex do- minat̄ ciuib⁹. Ddm̄ est ergo q̄ s̄l̄r in homine repit̄ duplex principatus. quia aīa dñatur cor- pori principatu despotico. et iō p̄t aīa vti corpe z corp⁹ aīe resistere nō potest. Sed volūtas nō

Appetitio sensus moueat voluntatem

Homo sit liber arbitrii

Liber

Tercius

Dicitur appetitui inferiori tali principatu scilicet partu politico et ideo appetit inferior potest resistere appetitui superiori. Un patz q ista ppo appetitus inferior obedit roni est accipienda fm q obedit dicit aptitudinē sic q sit sensus appetitus obedit .i. apus nat^o ē obedire q̄uis etiā nat^o sit repugnare roni

Arguit Poena sensitua cognitiua nō obedit rōi. ergo nec appetitiua. Ans pz q̄a nō videm^{us} q̄n volum^{us} p̄na pz. q̄a appetit^{us} seq̄tur cogniti onē. Ddm q̄ duplces sunt sensus scz exteiores z tales nō obediūt rōni q̄a tales nō mouentur nisi p̄ntib^{us} sensibilibus. cū ergo p̄ impium voluntatis nō sit obiectū p̄ns. ergo nō p̄t videre visus q̄n volum^{us}. Sed sensus interiores mouent fm impin voluntatē qz illi sensus p̄ponūt fantasmata sic dirigunt a libtate voluntatis

Querit^{ur} Utr appetit^{us} sensitiu^{us} moueat voluntatē Ddm q̄ quz p̄t appetit^{us} sensitiu^{us} mouere voluntatē Lul^{us} rō est qz obiectū voluntatis ē bonū sed fm appetitū sensitiuū q̄nqz indicam^{us} aliqd esse bonū. ergo appetit^{us} sensitiu^{us} p̄t mouere voluntatē. Maior est manifesta z minor pz q̄a qd alicui videat aliqd esse bonū hoc p̄tigit ex dispōne illius qd p̄ponit tale bonū sic gust^{us} infect^{us} iudicat hoc esse dulce qd uenit. sibi fz suā infectionē. cū ergo ex passione appetit^{us} sensitiu^{us} q̄nqz hō imuteat ad dispōnem aliquā. seq̄t q̄ fm illā dispōnem appareat aliqd bonū quod extra illā dispōnem nō esset bonū. z sic pz q̄ appetitus sensitiu^{us} impuet voluntatē ex pte obiecti

Ar. Appetit^{us} supior est mouēs z mouēs est p̄stātius moro et dignius eo. q̄ appetitus sensitiu^{us} q̄ est appetitus inferior nō p̄t mouere appetitū supiorē. Ddm q̄ nō est incoueniēs q̄ aliqd sit dignius altero simplr. z tñ alterū pōt esse dignius illo fm qd Per h^{oc} ergo est ddm q̄ appetitus sensitiu^{us} accipit duplr. Uno^o fm se z sic mouet a voluntate. z sic sp̄ appetitus intel lectiu^{us} est dignior. Alio^o appetitus sensitiu^{us} accipit fm q̄ subiacet passioni. z sic appetitus sensitiu^{us} dñatur appetitui intellectiuo. quia mouet appetitū intellectiuū ad p̄seqndū passi onē q̄ dñatur in appetitu sensitiuo.

Arguit Virtus p̄culari^{us} nō agit in causam vlem. ergo appetitus sensitiu^{us} nō agit in voluntatē que est circa bonū vlem. et appetitus sensitiu^{us} est circa bonū p̄culare Ddm q̄ virtus p̄cularis nō agit in p̄tate vlem nisi etiā talis virtus vlis applicet ad aliqd p̄culare agibile Exempligrā extra p̄positū. Virtus celi q̄ est vlis p̄t impediri p̄ aliqd p̄culare agens circa p̄ductionē alicuius plante z tñ virtus celi est

vlis nō q̄ vlr est verū q̄ stus p̄cularis nō impedit virtutē vlem. et ergo p̄t appetitus sensitiu^{us} disponi p̄ aliquā passionē vt in hoc particulari agibili trahat rationē a sua rectitudine

Scientificum autē

Quia Ar. supra dixit q̄ in homine mouet rō deliberatiua. 10 Ar. h^{oc} dicit que sit illa rō mouēs Et p̄io vult q̄ illa nō est rō speculatiua qz illa nō mouet sed manet. i. q̄scit. Illa em̄ rō nō cōsiderat aliqd agibile. et 10 vocat eā scientificam q̄a p̄ illā absolute aliqd scimus Ratio q̄q̄ mouet est practica q̄ item est duplex scz vlis q̄ cōsiderat vlia principia agibiliū. z p̄cularis q̄ applicat tale vlem ad aliqd p̄culare agibile Exempligrā Rō vlis dicit q̄ p̄ntes sunt honorādi. sed rō p̄cularis dicit q̄ ille pater sit honorād^{us} mouet ergo vtraqz ratio practica. sed differēter q̄a rō vlis practica mouet sicut cā prima. fz rō practica p̄cularis mouet sicut p̄ma cā. optz em̄ si motus debeat seq̄ q̄ vniuersalia applicentur ad p̄cularia agibilia. Et ex isto p̄t faciliter sumi rō q̄re rō practica particularis corrupit q̄a in ista p̄culari applicatione contingit p̄cularem rōnem corrumpi. p̄pter delectationem vel p̄pter aliam passionē quam delectationē vel passionem in electione sequitur ratio practica p̄cularis.

Queritur Utrum homo sit liberi arbitrij. Dicendum q̄ sic. quia nisi sic tunc frustra essent consilia. exhortationes precepta. premia et pene quod est falsum. Cuius ratio est quia de his que fiunt necessario non est consilium vt dicitur tertio ethicorum. sed de his que possunt sic esse vel non esse. fiunt ergo consilia vt vnum eligatur per liberum arbitrium et non alterum. Similiter fiunt exhortationes vt eligatur ali quod bonum et eius oppositum non eligatur. Similiter precepta sunt de his que homo potest facere vel non facere Premiū autem datur bonis z pena malis. Circa quod sciendum q̄ quedam res agunt sine iudicio z sine cognitione. sicut lapis tendit ad locum deorsum. et alique agunt iudicio et cognitione sed non libero quia agunt naturali instinctu sicut bruta. fz homo agit iudicio etiam libero. agit enim iudicio quia per vim cognitiuam homo iudicat quid sit agendum et quid dimittēdū. Et istud iudicium nō est ex naturali instinctu sed ex collatione ipi^{us} rationis in particulari operabili. Cuius ratio est quia appetitus noster sequitur rationem. sed ratio nostra in particularibus agilibus est circa contingentia circa illa autē

3749

M 6 q̄
H ad q̄ p̄t
Dm q̄ p̄t
p̄p̄t
q̄ v̄o ad
p̄p̄t

ratio habet viam ad opposita. p̄t enī rō psua-
dere in aliquo particulari agibili duo contraria
sicut patz in rhetoricis psuasombus. etiam in
dyalecticis syllogisimis Unde patet q̄ origo li-
bertatis ē ex rōe persuadente aliquid agenduz
vel non agendum.

Ar. Aresto dicit. ij. ethicoz. Qualis vnus
quisq; ē talis finis debet ei. Ex quo sic arguitur
aliq̄s ē aliqualis ex habitu et natura. ḡ homo
nō ex libero arbitrio opaf. sed ex habitu vel na-
tura ordinat ad finē. *Adm* q̄ in hoīe ē du-
plex q̄litas. scz naturalis et acquisita vel super-
ueniens. Naturalis q̄litas p̄t accipi vel circa i-
tellectū. vel circa corpus et virtutes corpi anne-
kas. ex naturali aut q̄litate intellect⁹ hō appe-
tit vltimū finē. et ideo nō vult libere vltimū fi-
nē sed necessario. Et ideo p̄ cōpationē ad vlti-
mū finē nō habet voluntas libertatē. qz hoc est
summū bonū ad qd̄ naturalit̄ oīa inclinatur
Ex pte aut̄ corpoz hō p̄t habere qualitates in-
clinantes ipm ad aliqd̄. sed illis inclinationi-
bus p̄t resistere p̄ voluntatē. et p̄ qualitates su-
peruenientes acquisitas aut infusas. etiā incli-
natur homo ad aliqd̄ opus sed nō necessario. et
ideo adhuc p̄t nō agere opa illi⁹ habitus. et hō
p̄pter triplicem cām. Prima qz p̄t puenire ac-
quisitionem habitus. Secda qz p̄t non vti ra-
li habitu. Tercia qz p̄t p̄ cōtrarios motus id ē
actus tales habit⁹ corripe. *Adm* ē ergo ad ar-
gumentū. q̄ quis habit⁹ inclinatur ad aliqd̄ o-
pus nō tñ necessitat ad tale opus. qz p̄t aliq̄s
hñs habitū nō opare p̄ talē habitū.

Querit. Utz liberū arbitriū sit sp̄ialis po-
tētia aīe. *Adm* q̄ nō qz ē ipamet voluntas.
qd̄ sic p̄bat. qz optet poñas appetitiuas eē p̄-
porcionatas apprehēsiuas. qz appetitiue mo-
uent ab apprehēsiuis. sed in intellectu ē quedā
vis itellectiua q̄ vnū ex alio eligim⁹. ergo pro-
porcionabilis sic erit in appetitiua. Est igitur
vna vis in appetitiua q̄ simpliciter finē appeti-
m⁹ et vocat voluntas. Alia ē vis electiua siue li-
beri arbitrii fm̄ quā vnū eligit an̄ aliud. sic ḡ
intellect⁹ et rō sūt vna poña ita voluntas et libe-
rū arbitriū. et iō fm̄ aliq̄s liberū arbitriū dicit
vis electiua qz p̄ illā vni vnū peligit alteri

Ar. Naturale et deliberatiū nō p̄nt esse v-
na poña scz ē aliq̄ voluntas naturalis q̄ vocatur
thelesis. et aliq̄ ē voluntas deliberatiua q̄ vocat
vulesis. ergo sunt distincte poñe. *Adz* q̄ vo-
luntas naturalis q̄ vocat thelesis. et voluntas de-
liberatiua que vocat vulesis nō dñt vt diuer-
se poñe. sed dñt fm̄ actū p̄fectū et imp̄fectum
qz thelesis dicit voluntatē imp̄fectā q̄ nō est cō-

iuncta p̄fecte deliberationi et cōplete. nec est ac-
cepta fm̄ oēs circūstantias siue cōditōnes. sed
vulesis ē voluntas accepta cū p̄fecta deliberatōe
et fm̄ hoc cōtingit q̄ aliq̄s vult opposita scz di-
uerfas voluntates. qnq; enī ante p̄fectā delibera-
tionē vult aliquā rē quā tñ nullo mō vult post
deliberatōem p̄fectā. Ut martyres voluntate na-
turali volebāt nō mori. sed voluntate deliberati-
ua et p̄fecta volebāt mori ne abnegarēt fidem.

Ar. Poñe distinguunt penes act⁹. scz ē alius
actus voluntatis et liberi arbitrii. ḡ sunt diuer-
se potentie. Maior est nota. et minor pz. qz vo-
luntas ē act⁹ poñe volitue scz q̄ absolute inclināf
ad finē. scz electō p̄t diuisitatē eligibiliū ē act⁹
liberi arbitrii. *Adm* q̄ sunt duplices actus.
Quidā sunt qui se accidentalit̄ hñt ad aliquā
poñam. et tales nō diuersificant poñam. Alij
sunt actus q̄ essentialiter se hñt ad potēcias. et
illi diuersificāt poñas. sicut in sensibus sūt au-
dire et videre. tales enī actus diuersificāt potē-
cias. Per hoc ḡ ē *Adm* q̄ electio et voluntas se
hñt p̄ accūs ad liberū arbitriū. qz voluntas est
act⁹ poñe volitue fm̄ q̄ absolute inclināf i fi-
nē. scz electio ē act⁹ voluntatis fm̄ q̄ vnū peligit
alteri p̄pter aliqd̄ bonū p̄ns. Et sile ē de intel-
ligere et rōinari quo ad poñam intellectiuam

Ar. Est duplex intellect⁹ scz agens et possibi-
lis. ḡ etiā erit duplex voluntas p̄na tenet a sili-
Adm ē dupliciter. Primo q̄ voluntas nō mo-
uet a duplici intellectu. scz solum ab intellectu
possibili. Et iō sicut i intellectu possibili ē vis
intellectiua et rōinatiua. ita in voluntate ē vis
volitua et electiua. Secdo ē *Adm* q̄ itellect⁹ cō-
paf ad voluntatē vt mouēs. et ideo nō oportet
distinguere duplicē voluntatē. qz nulla est vo-
luntas agens cū oīs voluntas sit mota.

Vegetabilē quidē

Postq; Aresto. i. p̄cedētib⁹ determinauit d̄ fir-
gulis p̄tib⁹ anime scz de aīa vegetatiua. sen-
sitiua. intellectiua. et motiua fm̄ locū. hic p̄nt
vult oñdere q̄no se hñt iste ptes ad viuētia. et
primo q̄no se habeat aīa vegetatiua ad viuētia.
scdo q̄no aīa sensitiua. Vult ergo q̄ anima
vegetatiua est in omnibus viuētibus. Et hoc
sic p̄bat. qz omne viuēs vel habet tps augmē-
ti sicut in principio post generatōem. Aut ha-
bet tps decrementi. sicut qn̄ viuēs rēdit ad cor-
ruptōes. Vel hz tps stat⁹ sicut qn̄ nec augetur
nec decrescit. sed in oibus istis statibus neces-
se est viuens vti alimento. sed vti alimento spe-
ctat ad aīam vegetatiuā. ergo necesse est omne
viuens habere animā vegetatiuā.

Ar. Determinat p̄
quō ipse ad aīa
hā

Querit Quotuplex est tempus in reb⁹ ge-
neratis. D⁹m q⁹ triplex. Aliquod est temp⁹
in quo ppter calozē naturalem plus aggenera-
tur de alimento substantie alic⁹ q⁹ depditū fuit
et hoc est tempus augmenti. Aliud est temp⁹
in quo plus remouet de substantia alic⁹ q⁹ ag-
generet et hoc ppter defectū calozis naturalis.
et hoc est tempus decrementi. Aliud est temp⁹
in quo equaliter aggenerat sicut depditū fuit
et hoc dicit tempus status. Dicūt tamen aliq⁹
q⁹ non sit tempus stat⁹ nisi quō ad nos. q⁹a vel
homo semper crescit et augmentetur vel decre-
scit. et hoc capiēdo augmentum et decremen-
tum improprie s⁹m q⁹d aliquid dicit augeri q⁹d
est factū maius q⁹ immediate ante hoc fuit. et hoc
dicitur decrefcere q⁹d est factum minus q⁹ im-
mediate ante hoc fuit.

Sensuum autēz ne

Hic oñdit quō se habeat sensus ad viuētia:
et dicit q⁹ non est necesse omnib⁹ viuētib⁹ in
esse sensum. et hoc sic pbat. quia primus tact⁹
scz sensus consistit in quodā temperamento q⁹li-
tatum primarū. qz sicut prius dictū est. nihil
aliud est sensus tactus q⁹ medietas calidi. fri-
gidi. humidī. et sicci. sed sunt multa viuētia
que habent corpus simplex. sicut sunt plante.
ergo illis non inest aliquis sensus.

Arguit Plante habent corpus mixtum. q⁹
non habent corpus simplex. D⁹m q⁹ dupli-
citer d⁹ aliq⁹d corpus simplex. Uno mō qz nō
est compositum ex quattuor elementis. et sic ce-
lum et quattuor elementa sunt corpora simpli-
cia. et illo modo verū est q⁹ plante non sunt cor-
pora simplicia. Alio modo dicit aliq⁹d corp⁹
simplex in virtute et in potentia. et sic illud dicit
tur corpus simplex q⁹d non potest fundare sen-
sum tactus. et sic plante habent corpora sim-
plicia. qz non habent in se illā medietatē qua-
litatū primaz in qua fundatur sensus tactus
Ubi notandū est q⁹ aliqui exponebant corpus
simplex ad significandū corpa que sunt soluz
elementaria vt scz sit sensus q⁹ aliqua sunt vi-
uentia scz calozemones et cacozemones q⁹ ha-
bent corpa simplicia scz aerea tantū. Et q⁹uis
illo modo posset intelligi textus nō tamen vi-
detur esse ad ppositū sicut prima expositio.

Animal autēz neces.

Consequenter oñdit Aresto. quō se hz sensus
ad viuētia. Et vult q⁹ q⁹uis sensus non inest
oib⁹ viuētib⁹ sicut dictū est. necesse est ta-
mē sensuz eē i quolibet aiali. et hoc pbat sup/

ponendo duas autoritates. Prima est q⁹ natu-
ra nihil facit frustra. Secda q⁹ omnia que fiūt
a natura subsistūt ppi finē vel accidūt his que
fiunt ppter finē. ex quib⁹ sumit talis rō. Si al-
nō haberet sensuz tūc nō posset distinguere in-
ter nutrimentū cōueniēs et discōueniēs. qz per
nutrimentū discōueniēs corūpfit. et iō sic gene-
ratio talis aial esset frustra. qz frustra generat
q⁹d statim corūpfit q⁹d ē cōtra primā autorita-
tē. Et hūt pgressina aialia organa q⁹ nō habe-
rent aliq⁹d finē nisi aial haberet sensuz q⁹d est
ptra scdaz autoritatē. Et qz possz aliq⁹s dicere
q⁹ al hēret intellectū et p intellectū fugeret discōue-
niētia et psequeret cōueniētia et sic nō eēt neces-
se habere sensuz Aresto. soluendo dicit q⁹ hoc
est impossibile q⁹ aia intellectiua sit sine sensu i
aliquo corpe. et hoc ideo qz talis vniō ad cor-
pus tale nec esset ppter bonū aie nec ppter bo-
nū ipius corpis. Nō propter bonū aie. qz aia
in tali corpe exis nō intelligit qz nō pōt recipe-
re sensibus cognitionē sicut facit p corp⁹ sensi-
tiuū. Nec esset ppter bonū corpis. quia aia cō-
seruat corpus in esse et non econtra. cū ergo ta-
lis aia nō esset in corpe subiectiue nō posset cō-
seruare corpus in esse. Ex quo textu pōt capi q⁹ a-
nima nobilis non vnit celo p informationem
sed solum per assistentiam.

Atuero si sensum.

Quia Aresto. supra dixit q⁹ necesse ē oē aial
habere sensum. hic pnter oñdit quē sensuz ne-
cesse sit omne aial habere. Et vult q⁹ necesse est
habere oē aial sensuz tactus. Et rō stat in hoc.
Omne aial aut hz corpus simplex aut mixtū
nō aut pōt habere corp⁹ simplex. qz in tali cor-
pore nullus sensus subiectari pōt. sed prius pba-
tum ē q⁹ necesse ē oē aial habere aliq⁹d sensum
et si ē corp⁹ mixtū tūc fundat sensum tact⁹. q⁹a
tactus cōsistit in quadā medietate pportioni-
q⁹litatū primaz. scilicet calidi. frigidi. humidī et sicci.

Propter quod qui

Hic elicit correlarie q⁹ etiā pter tactū necesse est
oē al hēre gustū. et hoc sic pbat. qz gust⁹ ē q⁹dā ta-
ct⁹. si q⁹ necesse ē al hēre tactū. q⁹ etiā et gustū. Tres
gust⁹ ē sens⁹ alimētū. scilicet sine alimēto al nō pōt p-
stere. q⁹ ec nec sine gustu. alij at sensus nō faciūt
ad alimētū s⁹z apphēdūt delectatōez circa alimē-
tū. et hoc ē ver⁹ d sensu olfact⁹. et hoc pbat in-
ductiue. qz color et son⁹ nihil faciūt ad alimē-
tū sed odor ē delectatio circa alimētū sicut pro-
bat Aresto. in libro de sensu et sensato.

Arguitur Prius dictū est in scdo hui⁹ q⁹ so

Quotuplex est tempus

Quo se habeat sensus ad viuētia

De aliq⁹d corp⁹ simplex

Animal autēz neces.

Prima aut

Quia Aresto supra dixit q⁹ necesse ē oē aial habere sensum

Propter quod qui

lus tactus necessari? sit aiali. ergo male dicit hic q? gustus et tactus sunt necessarij oi aiali.

Ddm q? gust? capit? duplr. Uno? fm q? e di- scretiuus alimenti fm q? in alimento sunt qua- litates tangibiles scz calidm. frigidm. humidm et siccn. et sic gustus est vna potentia cum tactu qz tact? eris circa alimentu vocat gustus. z ta- ctus eris circa alia tangibilia vocat tact?. Alio modo accipit gustus fm q? est discretiuus alimenti inqsm alimctu e saporosus et sic gu- stus est specialis potentia. qz h? speciale obie- ctum scz saporem. Et isto modo gustus no est in quolibet aiali. qz conchilia et aialia imperfe- cta no habent talem gustu. saluant? eni talia a- nimalia in aqua salsa. qz illa est calidior qz aq. dulcis. et in aqua dulci talia aialia corruperet

talis medietas comixtionis sed ptes sunt ter- restres in illis no erit sensus tactus neqz alius sensus. Et ideo ossa capilli et vngues non sen- tiunt. quia habundant in terrestreitate.

Ar. In libro de sensu et sensato dz q? organu tact? sit de natura terre. g? male dz hic q? iptib? aiali in quib? e abundatia terrestreitatis no sit sensus tact?. Ddm q? tactu esse de natura terre pt duplici? intelligi. Uno? p copationem ad alios sensus. z sic e ver. qz e magis terrestri- quia alij sensus. Alio? p siderat? fm le z a domi- nio. z sic e falsus. qz in oi sensu absolute accepto dnat? aer vel aq. Et ro dicta fuit. qz sensus dz esse receptiuus spez sensibilu. sed terra no est bene receptiua qa est nimis grossa.

Hand of Seno...

Manifestum ergo

Ex pdictis Aresto. ondit habitudine sensuum ad aialia. z pmo sensus tact?. scdo alioz sensuum Quo ad primu dicit q? ex pdictis manifestu e q? p puatione tactus necesse e aialia mori z no pmanere. z hoc ideo qz ille sensus e necessarius aiali quo ad esse. no aut sic e de alijs sensibus. qz etiā corruptis alijs sensibus adhuc aialia pnt manere in esse sicut sunt multi ceci z surdi Ex quo ulterius cocludit q? excellētia alioz sen- suu no corripit aial licet bene sensuz vt excel- lēs color bn corripit visuz sz no corripit aial sed excellētia tīgibilia etiā corripit aial z no solū sensum vt excellens calor vel frigus.

Hand of Seno...

Ar. Apoplectici carēt sēsu tactus. z tñ viuūt in illa pre vbi humores sunt corrupti. g? male dicit? e q? p puatione tactus ipm aial corru- patur. Ddm q? in illa pre que patit apo- plectiam non est sensus tactus fm actu scdm. e tamen ibi adhuc sensus tactus fm actum pri- mu. quia ibi adhuc est anima. impeditur tamē influxus qui est a capite ad cetera membra. et ideo illa membra sunt quasi mortua donec re- ceat ille influxus qui fuit per humores impedi- tus. et tūc ibi iterū est actus scdm tactus.

Ar. Clidet q? etiā sensibilia alioz sensuum corumpant totū aial. qz sonus qnqz corrup- pit aial vt ptz in tonitruo. Ddm q? in toni- truo sunt tria cōsideranda. Primo sonus qui potest qnqz corumpere auditum si sit sonus vehemens. Secundo in tonitruo est aer vio- lenter motus et talis aer potest hominem pre- cipitare ad terram. et si iste homo interficiatur est ex precipitatiōe. Tercio in tonitruo emittū- tur ex nube quidam venenosi vapores qui sxt- gunt ad aerem. et ideo si homo attrahat tales vapores tūc homo inficitur ex veneno attracto

Hand of Seno...

Illū autēz propter

Ex q? Aresto. dicit q? duo sunt sensus necessarij oib? aialib? inquit iā pnter in qb? aialibus alij sensus sunt necessarij z vult q? alij senti? no sunt necessarij. oibz aialib? sed illis quibus cocuent querere alimctu in distātia sicut sunt aialia pgressiua. qz necesse e talia aialia habere sensus quib? cognoscat aliqd distans. sz tactu et gustu non cognoscat aliqd distans. sed alijs trib? sensib?. z hoc pbat qz alijs trib? sensibus primo mouet mediū et medio moto mouetur sensus. Et ponit duo similia. vnu est in motu locali. scdm in motu alteratōnis. In motu eni locali qnqz contingit q? vno motu mouet alte- rum. z istud altez mouet terciū. sicut cōtingit in motu pectorz in quib? ptes aeris successi- ue mouent. sic etiā fit i motu mediū in istis tri- bus sensib? qd mediū pri? mouet anqz poīa. Scdm silē e de alteratōne. qz qnqz aliqd alte- rat vnā rem que alterata alterat aliā. sic etiam contingit in sensib? z in medio. Et ponit exem- plū de sigillo et cera. Est tñ ista dīna i tertū. qz sigillū no imprimit figurā cere vsqz ad pfun- dum. sed tñ vsqz ad supficiē. sed visibile imprū- mit suā figurā vsqz ad finē. i. vsqz ad pfunduz.

Quod at impossibi

Dic Aresto. pbat qd prius supponebat sine cocludēbat scz q? corp? simplex no pt esse corp? aialis et hoc pbat sic. Necesse e oē al? hēre sensū. et pēpue sensuz tactus. qz p sensum differt aial. a nō aiali qz sensibile e dīna aialis. sz in corpe- simplici no pt esse tact?. qz necesse e tactū cōsi- stere in quadā medietate qlitatū primaz que medietas e solū i mixtione illaz qlitatū. in si- gnū eni? si sint aliq ptes in aiali in quib? no e

Hand of Seno...

Hand of Seno...

Hand of Seno...

Hand of Seno...

Tabula

et sic iste vapor potest interficere hoies et non sonus. et quia p pluuia ista materia impeditur et debilitatur vel extinguitur. ideo cõter dicit quod tonitruum non est periculosum tempore pluuie.

Alios autem sensus

Hic ostendit Aristoteles qualiter alij sensus se habeant ad alia animalia. Et vult q alios sensus habet aial non ppter necessitatem sui esse. sicut habet gustum et tactum. sed ppter bene esse id est vt animal melius et conuenienter viuat sicut animal habet visum vt videat aliquid pcul p aliqd mediũ qd e dyaphanũ et habet gustum vt sentiat delectationem in alimento capiẽdo gustum pprie. et habent aialia auditum vt eis aliquid significetur. quia per auditum audiunt sermones alioꝝ. et sic habet linguam vt sonando significet suas affectõnes alteri. Hoc tamen differenter in homine et alijs animalibus contingit. quia alia animalia faciunt voces illiteratas. vt in capitulo de voce dictum est in secundo huius in quo excedit homo alia animalia et naturalia ppter perfectionem nature sibi a deo collate qui super omnia est benedictus in seculoz secula Amen.

Notata diligenter visa et pũgili cura auſcultata circa tres libros de Anima Aristotelis Lamberti de monte artiũ magistri ac sacre theologie professoris iuxta doctrinam insignis et sancti doctoris Thome de Aquino ordinis fratrum p̄dicatoꝝum explicauit feliciter.

Incipiunt tituli q̄

stionũ trũ libꝝ de aia s̄m numerũ folioꝝ at signati. Et in primo folio habet figura que p̄ncipalem materiam totius libri in se comprehendit.

Questiones phemiales

- Utrũ de anima sit scia. folio. ii.
 - Utrũ scia de anima sit vna. iii.
 - Utrũ scia de aia sit physica. iij.
 - Qui p̄t phie subordinet ista scia. iij.
 - Quẽ ordinẽ habeat liber de ania inter libros physicales. iij.
 - Quid sit subiectum libꝝ de anima. iij.
 - Utrũ ois scia speculativa sit bona et honorabilis. iij.
 - Quotplex sit bonum. iij.
 - Utrum omnis noticia sit de numero bonoꝝ honorabilium. v.
 - Utrũ in artibus possint inueniri due istẽ conditiones dignitatis. v.
 - Quis istoz moꝝ certitudis sit dignior alio. v.
 - Quare Arist. vocat sciaz d̄ aia historiam. v.
 - Utrũ historia de aia sit in p̄mis ponenda. v.
 - Quo se hũt ad dignitatẽ et certitudinẽ methaphisica. mathematica et physica. vi.
 - Utrũ scia libri de aia valeat ad oẽm sciaz. vi.
 - Quare Arist. ponit i phemio trũ duos modos inuestigandi qd quid est. viij.
 - In quo genere sit anima. viij.
 - Utrũ actus et poña multũ differant. viij.
 - Utrũ ois aia sit eiusdẽ sp̄ci cũ q̄libz aia. ix.
 - Quare Arist. mouet dubitationem circa vnitatem diffinitionis anime. ix.
 - Utrũ sit danda vna cõis diffinitio aie. ix.
 - Ex quot motibus fuit Plato motus ad ponendum ydeas separatas. ix.
 - Quo possumus venire in cognitionẽ istoz vniuersaliũ. s. i noticia vltis i re añ rẽ et post rẽ. x.
 - Utrũ ista tria vltia distinguant realitẽ et moralitẽ. xi.
 - Utrũ vniuersale sit generabile. xi.
 - Utrũ rõ aialis s̄m vnũq̄q; animal sit altera et altera. xi.
 - Utrũ accidentia magnã partem conferant ad cognoscendum qd quid est. xi.
 - Utrũ accõs necario diffiniat p suũ subiectũ. xij.
 - Utrũ diffinitões dyalctice sint casse et vãc. xij.
 - Utrũ aia sit sepabilis a corpe. xij.
 - In quo p̄dicamento sit ira. xij.
- S**eq̄tur primus de aia s̄m cões phos. Et habetur q̄tã ad principalia puncta in duobus folijs scz in. xiiij. et in. xv. vbi specialiter notantur nouẽ autoritates. Reliqui sũt d̄ erroribz atiq;e

De q². 2° de aia q² sic incipit

Quae idem a p^oib⁹ educta de aia xv
 Sub quo membro sbe g^oineat aia xvi
 Quae in p^o s^o ponit diuisioes ex p^o
 te corp^o: cu² in aia no² sit corp^o code
 W^oz diffitio aie sit bu² assigta s^o aia est
 acty p^omg r^o xvii
 W^oz diffitio q² est in vna aia r^oli s^oz
 mltoz q² d^o p^ofoz: sit realis xix
 W^oz ex corp^o et aia fiat vnu² q² quo: et
 quare posuit ar^o ista dubitatioes code
 W^oz aia vniat² corpori² abs² media dif
 poe code
 W^oz aia vniat² corp^o mediate spu² code
 W^oz in diffoe aie plura debeat ogamina
 p^ocode: l^o code
 W^oz in diffoe aie debeat addi vna
 habentis in p^o code
 Quare sepata s^o s^oali aliq² rei/ res no²
 manet nisi equore code
 Quae no² ponit² in diffoe aie aia e² acty
 corporis h^one vna in actu code
 Quae 2° diff^o r^ozomismu² d^o r^o p^o xxi
 W^oz ps desisa ab aia sit aia xxi
 W^oz aia sit in toto tota et i² q²libz eig pte
 tota code
 W^oz aia vegetatia/ sensitia et intellectia
 snt vna aia vl plures aie xxii
 W^oz in gnatoe hois snt mlte forme
 sbales sibi vnae snt d^otes xxiii
 W^oz aia r^ol debeat ee in corp^o corruptibi
 li sicut in ma² p^o code
 Que sit 2° diffinitio aie xxv
 Quo ista 2° diffinitio demat p^o code
 Que istaz diffoniu sit ma² et q² fo² code
 Et sit aie. et q² g^o v^o et q² g^oia p^o xxvii
 Quae vocat² g^ona p^oz code
 Que sit r^o ordis illoz g^oz p^oz code
 W^oz plures snt poe in aia code
 Et snt poe aie r^ol corp^o g^oate xxviii
 W^oz poe aie distiguat² ab aia code
 W^oz poe aie snt in aia vt in s^o code
 W^oz poe aie fluat ab ipa aia xxviiii
 W^oz aduente aia r^oli aia sensitua
 corrupatur code sine sensu code
 Quare i² q²da aia r^ol repit vegetatiu²

Quae tacty iudic² in oi aia: et n² aln sen
 sus xxix in textu code
 Quae intellectiu vocat² vltimu² et minu²
 W^oz poe aie distiguat² p^o acty et oba code
 W^oz poe sensitie in diuisis aialibz diuisay
 spex snt vniq² sp^o l^o no² .xx. sibi sile code
 W^oz n^oalissimu² op^o i² v^ou²ebz sit g^onae
 Et sit ordo actiu aie vegetatie xxxi
 W^oz ho² possit dia² s^oms om² rez xxxi
 W^oz aia sit in i² p^olia g^one a² corp^o code
 W^oz i² orbz code mo² sumat² sursu et deor. code
 W^oz calor q² e² in nutritioe sit eiq²de sp^o ad
 calore ignis xxxi
 W^oz oia a fine appella² iustu² sit. xxviii.
 W^oz in res snt poe aie vegetatie code
 W^oz ad oes nutritioes s^oat² augm²atio. xxv.
 Et sit in nutritioe et q² sit nutritio code
 Que ordine habeat poe aie vegetatie. code
 W^oz iste poe vegetatie in diuisis aia sit
 vniq² sp^o vl diuisay code
 W^oz sensy sit v^og² passia xxvii
 W^oz ebrietat² i² pediat s^oaz xxviii
 W^oz s^ona ar^oat² p^o motu a² p^o alt^otes. code
 W^oz vna snt in aia. xxviiii. s^oz. code
 Quae ar^o p^og² d^ont² de sensibilibz q² sen
 Quae visy et tacty p^oapit² ista duo sen
 sibilia s^o magnitudiez et fig² et no² aln sen
 Que sit r^o q² t^oplex e² sensibile. xxviii. code
 W^oz in poe acty aie sit ordo. code. la. xl.
 W^oz vna p^o aie oia² ex aia mediate ali
 Et sit obiu visy code
 W^oz lunc req²rat² ad vid²du² p^o colores:
 aut p^o mediu code
 In quo p^odicam²to sit dyaphaneitas. xli.
 W^oz ista dyaphaneitas in diuisis corp^oibz
 sit vniq² sp^o code
 W^oz lunc et color d^oant² sp^o code
 W^oz lunc sit corp^o xlii
 W^oz lunc eq²lit² rep²at² in orbz. xliii.
 Quae color p^og² mouet mediu q² s^otu visy. code.
 W^oz color sit eiq²de sp^o h^o e² in obiecto
 medio et organo. code. l^otes. xlv.
 W^oz sensibile posiu sup² sensu faciat sensa
 Quae ar^o in 2° de aia d^oct²at² de gnatoe som
 et no² de gnatoe ob^oz alioz sensu. code
 Quae no² d^oct²at² audio aere/ cu² sit in aere
 sit sonz s^obiectie. xlvii.

Vtrū sonq̄ p̄cedat ad auditū p̄ motū lo
 .W. sonq̄ sit for̄ nāl code lxv code
 .W. sonq̄ et son sit sonq̄ code
 .W. echo sit idē sonq̄ cū sono p̄ncipali. lxvii
 .W. echon fiat in aē realit̄ ut ic̄tōlit̄. code
 .W. sit idē sonq̄ q̄ p̄cipit̄ i aūibz dūibz. code
 .Que sit vō q̄ ista cā s̄z q̄t̄ mutas̄ melodia
 et discreto rēgrūt̄ ad vōcē lxviii
 .Et modis d̄ant sonq̄ et vōx code
 .Que solū aīalia h̄ntia calidū s̄z ḡuēz faciūt
 .W. diff. vōc̄ sit b̄n̄ assignā. lxix sonū vōc̄. code
 .Que sit cā q̄ hō h̄z p̄raūū olfactū code
 .Que sit cā q̄ hō h̄z maiḡ cēbz̄ aln̄s aīaly. code
 .Que hō h̄z calidū s̄z cōr̄ d̄ cētē aīalia .l.
 .Que hoīes iudicat̄ potiq̄ ḡemosi penes tur
 tū q̄ penes alios sensū code
 .Que maḡ sumūt̄ d̄ nē odoz̄ penes d̄iaz̄ sa
 poz̄ q̄ penes q̄litatez̄ tāgibiles. nē ille s̄nt
 nob̄ notiss̄ie code
 .W. odores s̄nt i aē realit̄ l̄ ic̄tōlit̄ li
 .W. tactū sit vnḡ sensū plures liii
 .W. aer sit h̄uidior̄ aq̄. liiii media code
 .b. .W. int̄ duoz̄ corpora se tāget̄ nāc̄ sit cē
 .Que s̄sz p̄nt̄ distigu p̄ organa lii
 .Vtrū sit quāz̄ s̄sz ex hoīs liiii
 .W. vnḡ videat se vidē liiii
 .W. nāc̄ sit pone aliq̄s s̄sz ic̄tōlit̄ vtrū
 sit in vnḡ sensū itioz̄ code
 .Vn̄ p̄ h̄ā ex aȳ. q̄ s̄nt. q̄. s̄sz itioz̄. lix
 .Qd̄ sit obm̄ s̄sz cōbz̄ code
 .Et sit actū istoz̄ sensū code
 .Et sit actū vtrūz̄ cogitac̄ code
 .Qd̄ sit spēs̄ et qd̄ ic̄tōlit̄ code
 .Vbi sit organa istoz̄ sensū itioz̄ code
 .Vtrū phātas̄ia sit ma pō ab aliis distiḡta
 .W. s̄sz itioz̄ sit p̄fōbz̄ ex hoībz̄. code lx
 .W. an̄. ānq̄z̄ q̄ p̄bat̄ it̄. cē s̄sz vāz̄. code.
 .W. volūtas̄ augeat̄ i hoībz̄. lxi
 .Qd̄ dicit̄ p̄ vnoz̄ et deoz̄. sel code
 .W. corpa cēz̄ agat̄ i it̄. n̄. n̄z̄. vtrū. code
 .Que ar̄. solū e nuāt̄ tā p̄n̄. ḡnōs̄fedi. lxii
 .Quac̄ n̄ ē aliq̄s h̄nt̄ i volūtatē it̄. n̄. ad bo
 nū. sic̄. ē h̄nt̄. it̄. n̄. ad vōz̄. lxiii
 .W. ex t̄x̄m̄. elin̄. poss̄. q̄. sit aliq̄s sensū altioz̄
 s̄sz cōbz̄. lxiiii. lxi lxv
 .W. it̄. n̄. poss̄. velai p̄. it̄. n̄. mutac̄. passioz̄
 .W. diffino fatas̄ie sit b̄n̄ assignā code
 .a. .Que sensū sit vtrū in organo lxvi

Seqt̄ tercius de aīa .lxvii.
 .Que sit rō ordis q̄ pōc̄ itellectie p̄cedūt pōz̄
 scdm̄ loū. motiua code
 .De q̄ det̄iat̄ in isto t̄no libro code
 .Que ar̄. d̄. i p̄n̄. 2°. de p̄c̄ aīe code
 .Que ar̄. mouz̄ q̄oz̄ de sep̄atōe it̄. n̄. et
 nō solut̄ cā. et quō debz̄ solū lxv
 .W. it̄. n̄. sit sep̄abil̄ ab aliis pōbz̄. maḡ. code
 .W. pō. Anax. aliq̄lit̄. poss̄. ēē. vā code
 .Que erroz̄ excludit̄ ar̄. n̄. d̄. aīaz̄. ēē
 .W. spēs̄ it̄. n̄. s̄z maneat̄. lxvi lxvii
 .W. it̄. n̄. l̄. vtrū sit r̄cepte corrup̄atur code
 .W. aīa debent̄ p̄lo d̄ia sep̄ata a corpe l̄. it̄. n̄.
 .W. it̄. n̄. p̄. sit s̄bz̄ sep̄ata. code. lxviii
 .Et dispoēs̄ p̄. l̄. vtrū. lxviii
 .Que ar̄. d̄. in t̄x̄tu q̄ it̄. n̄. h̄nt̄ spēs̄. nō
 sit code. nō. i pō. s̄z. an̄. add̄isc̄ code
 .W. spēs̄ it̄. n̄. sit s̄bz̄ l̄. arm̄ code
 .In q̄ p̄. nō. sit. it̄. n̄. fō. am̄. l̄. h̄nt̄. q̄. code
 .W. idē sit cēntia. i. nā. et sup̄. lxviii
 .W. q̄d̄ditas̄. r̄ci. mā. sit. obm̄. m̄. it̄. n̄. code
 .Que nō itelligit̄ p̄. spēs̄ sp̄c̄aliss̄ima p̄. ma
 ḡ. nē. h̄. ens̄ code
 .W. singulac̄. poss̄. ḡnōs̄fā. p̄. it̄. n̄. lxix
 .W. code. nō. ḡnōs̄fā. nā. et sup̄. code.
 .Et erroz̄ excludit̄ ar̄. p̄. q̄. d̄. it̄. n̄. m̄z̄
 ēē. s̄z. it̄. n̄. tabula. r̄asa. lxix
 .W. s̄z. s̄nt. nob̄. ḡ. r̄ate. code. lxix. code
 .W. in h̄z̄. q̄. s̄z. s̄n̄. mā. idē. sit. itelligit̄. et. qd̄
 .W. it̄. n̄. sit. p̄. se. itelligit̄ code
 .W. aīa. itelligit̄. se. p̄. sua. cēntia. nō. lxxi
 .Qd̄ sit h̄nt̄. it̄. n̄. et. vtrū. oīat̄. code
 .Quō. ḡnōs̄fā. habitū code
 .Quō. ḡnōs̄fā. artū. it̄. n̄. code
 .W. it̄. n̄. poss̄. it̄. n̄. actū. volūtatē code
 .W. spēs̄. it̄. n̄. sit. idē. qd̄. it̄. n̄. l̄. idē. q̄. aliq̄d̄. it̄. n̄. lxxii
 .De. it̄. n̄. agētē. quō. p̄. q̄. ip̄. pone. sit. nāc̄. code
 .Et. sit. opatōe. m̄z̄. lxxiii
 .E. opa. it̄. n̄. agētē. sit. cēntior. eodem
 .W. lūnic. it̄. n̄. agētē. r̄q̄rat̄. p̄. mediū. n̄. lxxiii
 .W. fatas̄. mata. code. lxxiii lxxiii
 .W. spēs̄. itelligibiles. effluat̄. i. aīaz̄. media
 .W. it̄. n̄. agēs. et. p̄. sit. distiḡ. pōc̄. s̄z. code
 .Et. nōbz̄. ar̄. n̄. nōiat̄. it̄. n̄. agēs. lxxiiii
 .Et. sit. qd̄itōes̄. it̄. n̄. agētē. d̄. d̄. t̄. code
 .W. it̄. n̄. agēs. sit. idē. in. oībz̄. code
 .W. iste. pōc̄. iueniāt̄. i. s̄bz̄. sep̄ans̄. lxxv

nō

An nra sit ponē i aia rōh iam agere
 supposita opoe plois eode
no :
 W. aia possit p se subsistere eode
 W. aia rōh sit incorruptibil lxxvi
 W. aia sepata possi agnosce siglaia eode
 W. pōr aie maneat in aia sepata .AA.
no :
 W. hnto sae arqsite maneat i aia sepata. eod
 W. ista sit va l' fla. dyamet e hmet .Ad.
 W. due opatoēs i q' ducemat i s'bis sepat. eod
 W. nra i q' nra pō intelligat diste l' rōle .eode
 W. nra sit opatoēs i q' nra .89
 Que istaz opationū sit pfectoz eode
 W. rō et i q' sit vna pō eode
 Duplicit' possi illa pō intelligi. Neq' intelligi
 git aia in fatasma .80.
 Qd sit fatasma eode
 W. i q' speculatio et p'ra sit vna pō. eod
 W. sint ples pōe imales i aia q' tres .81.
 W. i har vita possit i q' r' sbas sepatas. eod
 W. possit deuenire i agnitioē sbaz sepataz
 ex rebz malibz .82. sicut et res eode
 Quo debet intelligi ista auctas d'ie scatur
 W. in aia intellectua sit aliq' media .87.
 W. media intellectua sit eade ai i q' .eode. eode.
 W. nra sit aiaz intelligi cu gisioē ad fatasma.
 W. agnitio intellectua depedeat a se su .84.
no :
 W. aia sepata a corpore intelligat sbas se
 patas. sic. eode. eode.
 W. aia sepata a corpore intelligat oia nalia
 W. aia sepata agnoscat ea q' agut i har vita
 Que sit rō ordis .84. eode
 Qd sit pō localit' motua i aiazbz eode
 Que sit d'na mē ignitē et itepatu .86.
 Qre sub intellectu p' rōphedi fatasma. eode
no :
 Qre appetit' nō mouet sub rōe i q' sicut
 i q' mouet sub rōe appetit' eode
 W. volūtas moueat intellectu. l' i q' rōe. eod
 W. q' sit nobilior volūtatē. l' eā eode
 Quo d'nt se hnt ad agnoscedū res. sensu
 extior. s' s' d'ior. i q' nra. i q' d'ia. 88.
 W. rebellio i f'ois appetit' et supiois sit nāl
 ul rōe nrae nām eode
 W. appetit' sit speal pō aie eode
 W. in oibz rebz nrais sit idē appetit'. eod
 Quo diuidat' appetit' i q' pō aie .88.
 W. appetit' sensitiu bz sbidat' i gupifia
 bile et irasabile eode n. eode
 W. iste due opatoēs spectat ad vna pōm.

Que sint oba istoz appetitū eode
 W. sit aliq' appetit' intellectiu gupifabil
 et aliq' irasabil . 89. vniūsi eode
 W. sit similitudo in motu aialū et i motu
 Qd sit p' m' motu local' i aiazbz eode
 W. itz irasabil et gupifabil moueat a rōe
 et obediāt ei .90.
 W. appetit' sensitiu moueat volūtatē. eod
 W. hō sit liberi arbitri eod
 W. libez arbitriū sit speal pō aie .91.
 Quotuplex sit tps in rebz viuētibz in or
 dine ad alimētū. eode.

**Explicit tabula omni qstionū
huius libri de aia.**

¶ In margine s'bis Jordan. a. 1416.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

[Text from the adjacent page, partially visible on the right edge]

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN Gray Scale

- A 1 R
- 2 G
- 3 B
- 4 W
- 5 M
- 6 K
- 7 G
- 8 C
- 9 Y
- 10 M
- 11 B
- 12 18
- 13 19

- Blue
- Cyan
- Green
- Yellow
- Red
- Magenta
- White
- 3/Color
- Black

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

